

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

10

1892

Δ

135

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

1892

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1893

594
9.
Karron

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
KERN, OTTO. Δημήτηρ - Σελήνη (πίν. 5)	113
ΛΕΟΝΑΡΔΟΥ, Β. Ι. Ἀμφιαρείου ἐπιγραφαὶ	33
ΠΟΛΙΤΗ, Ν. Γ. Χάρυβδις (μετὰ ζιγχογραφήματος)	241
ROBERT, CARL. Ὀνοὶ πῆλινοι (πίν. 13)	247
ΣΚΙΑ, ΑΝΔΡ. Ν. Ἐπιγραφικὰ	25
— Τοπογραφικὰ Γυθείου (μετὰ 2 ζιγχογραφημάτων)	55
— Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου	107
— Ἐπιγραφαὶ Γυθείου (μετὰ 2 ζιγχογραφημάτων)	185
ΣΤΑΗ, Β. Ἐπιγραφή ἐξ Ἐπιδάουρου	69
— Ἀθηνᾶ ἐξ Ἐπιδάουρου (πίν. 6)	181
— Πῆλινον ἀγαλμάτιον ἐξ Ἐπιδάουρου (πίν. 7).	205
ΤΣΟΥΝΤΑ, ΧΡ. Ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου (πίν. 1-4 καὶ 6 ζιγχογραφήματα)	1
— Ἐπιγραφή ἐκ Μυκηνῶν (μετὰ 2 ζιγχογραφημάτων).	67
ΦΙΛΙΟΥ, Δ. Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἐλευσίνος	101
WILHELM, ADOLPH. Ἐπιγραφαὶ ἐξ Εὐβοίας (μετὰ 3 ζιγχογραφημάτων)	119
WOLTERS, PAUL. Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες (πίν. 8-12)	213

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΣΚΙΑ, ΑΝΔΡ. Ν. Συμπλήρωσις λακωνικῆς ἐπιγραφῆς	255
— Σαστήρ	256
— Διόρθωσις	257
Φ. Δ. Διόρθωσις.	258

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

Πίναξ	1	Ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου.
—	2	Ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου.
—	3	Ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου.
—	4	Ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου.
—	5	Ἀνάθημα ἐξ Ἐλευσίνος.
—	6	Ἀθηνᾶ ἐξ Ἐπιδαύρου.
—	7	Πήλινον ἀγαλμάτιον ἐξ Ἐπιδαύρου.
—	8	Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες.
—	9	Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες.
—	10	Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες.
—	11	Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες.
—	12	Βοιωτικαὶ ἀρχαιοότητες.
—	13	Ὅνος πήλινος.
Σελ.	1	Σχέδιον τοπογραφικὸν ἀνασκαφῆς Ἀμυκλαίου.
—	4	Πανομοιότυπα 4 ἐπιγραφῶν.
—	15	Σχέδιον θεμελίων κτιρίου.
—	57	Πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς.
—	65	Τοπογραφικὸς χάρτης Γυθείου καὶ τῶν πέριξ.
—	67	Σχεδιογράφημα βάσεως.
—	68	Πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς.
—	147	Σχεδιάσμα ἀναγλύφου.
—	153	Σχεδιάσμα στήλης.
—	155	Πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς.
—	186	Πανομοιότυπον ἐπιγραφῆς.
—	192	Σχεδιάσμα τεμαχίου ἀγγείου.
—	241	Σχεδιάσμα πτερυγίου θώρακος.

Μαρίνδος Σείλνταϊ 1852

Ταύχος νηὶον.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΜΥΚΛΑΙΟΥ

(Πιν. 1-4)

Περὶ τοῦ ἐν Ἀμύκλαις ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος πρῶτος ὁ Leake (Travels in the Morea I σελ. 144 ἐξ.) ὑπέθεσεν, ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, μετ' αὐτὸν δὲ πολλοὶ ἄλλοι βέβαιον ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ τὸ πρᾶγμα καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε προπερυσιν (1890) ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ κατὰ τὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ δι' ἀνασκαφῆς, ἧς τὴν διεύθυνσιν ἀνέθηκαν εἰς ἐμέ.

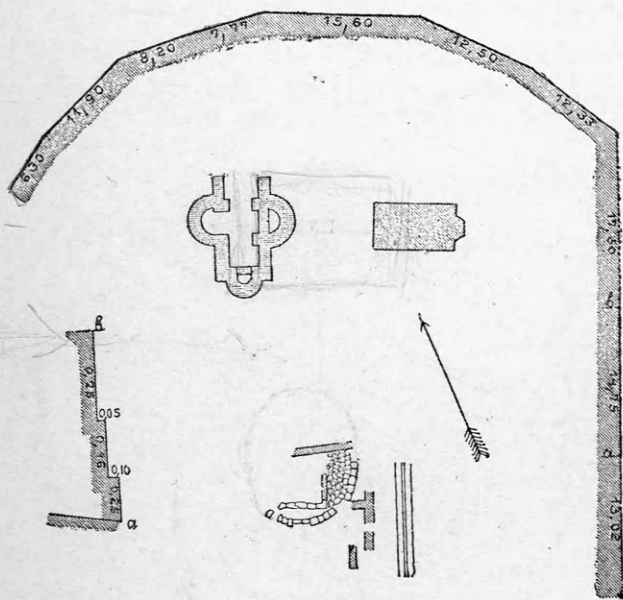
Ὁ λόφος τῆς Ἀγίας Κυριακῆς εὐρίσκεται μίαν ὥραν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Σπάρτης, δεξιὰ τῆς

λιεργεῖται ὅλος, φέρει δὲ καὶ πολλὰς ἐλαίας· ὁ βράχος μόνον εἰς ὀλίγα μέρη φαίνεται. Ἡ ὑψίστη κορυφή του εὐρίσκεται πρὸς τὸ ΜΑ μέρος καὶ κατέγεται ὑπὸ τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Κυριακῆς (τοῦ ἐν τῷ παρακειμένῳ σχεδιάσματι τετραπλεύρου κτιρίου μεθ' ἀψίδος ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ), αἱ δὲ κλιτύες κατέρχονται ἱκανῶς μὲν ἀποτόμως πρὸς τὰ ΒΑ, ἡρέμα δὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ δυσμὰς· ἡ δὲ ΒΔ κλιτύς κατερχομένη ὡσαύτως λίαν ἡρέμα μέχρι τινὸς ὑψοῦται εἴτα πάλιν ὀλίγον τι καὶ σχηματίζει οὕτω δευτέραν κορυφὴν χαμηλοτέραν μὲν τῆς πρώτης, ἀλλ' ἐπίπεδον ἐντελῶς· ἐνεκα δὲ τοῦ ἐπιπέδου αὐτῆς βεβαίως ὑπέθεσεν ὁ Bursian (Geogr. von Griechenl. II σ. 130), ὅτι ἐπὶ ταύτης ἔκειτο τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν οὐδὲν ἄλλο ἶχνος ἀρχαιοτήτος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ λόφου πλὴν ὀγκολίθων τινῶν, ἐφ' ὧν ἐδράζετο τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, καὶ τοίχου τινὸς ἐκ μικροτέρων ὀγκολίθων ΜΔ τοῦ ἐκκλησιδίου· ἀλλὰ καὶ ὁ τοίχος οὗτος καὶ τὸ κρηπίδωμα τοῦ ἐκκλησιδίου εἶναι προφανῶς χρόνων οὐχὶ λίαν παλαιῶν· πλὴν τούτων γνωστὰ ἦσαν διάφορα μάρμαρα ἐντετειχισμένα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μεταξύ αὐτῶν ἐν ἐνεπίγραφον, οὗ τὴν ἐπιγραφὴν ἔχει ἀντιγράψῃ ἤδη ὁ Fourmont (C.I.G. 1474).

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ λόφου ἔχουσιν ἰδεῖ διάφοροι περιηγηταὶ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν καὶ λείψανα τοῦ περιβόλου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως ὅμως τῶν ἀνασκαφῶν μόλις δύο ἢ τρεῖς ὀγκολίθοι ἐξ αὐτοῦ ἦσαν ἔτι ὁρατοί, διότι ἄλλοι μὲν ἀφηρέθησαν καὶ μετηνέχθησαν ἀλλαχόσε, ἄλλοι δὲ καλλιεργούμενου τοῦ λόφου ἐκαλύφθησαν ὑπὸ γῆς.

Διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἀπεδείχθη νῦν ἀναμφισβή-

δοῦ, ἧτις πρὸ τῆς κατασκευῆς τῆς νῦν ἐν χρήσει ἀμαξιοῦ ἦγεν εἰς Γύθειον, καὶ εἶναι πανταχόθεν ἐλεύθερος πλὴν ἀπὸ δυσμῶν· διότι ἐνταῦθα συνέχεται μετὰ λοφοσειρᾶς χαμηλοτέρας ἐκτεινομένης εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν· αἱ πλευραὶ καὶ ἡ κορυφή τοῦ λόφου εἶναι κεκαλυμμένοι ὑπὸ γῆς, ὥστε καλ-

τήτως, ὅτι τῷ ὄντι τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν-
ταῦθα ἔκειτο· τὴν σπουδαιοτάτην δὲ τῶν ἀποδεί-
ξεων ἀποτελοῦσι δεκαπέντε τεμάχια κεράμων στέ-
γης εὑρεθέντα εἰς διάφορα μέρη τῆς ὑψηλοτέρας
κορυφῆς τοῦ λόφου, ἣν περιβάλλει ἐξ ἀνατολῶν καὶ
βορρᾶ ὁ περίβολος (ἄρα τὸ σχέδιον). Αἱ πλεῖσται
τῶν κεράμων τούτων ἔκειντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας,
ἄλλαι δ' εὑρέθησαν ἔξω τοῦ περιβάλλου ἐπὶ τῆς ΒΑ
κλιτύος τοῦ λόφου· οἱ ἐργάται, εἰς οὓς ὑπεσχέθη
μικρὰ δῶρα, ἐάν μοι ἔφερον ἐνεπιγράφους κερά-
μους, ἀνεῦρον αὐτάς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Αἱ ἐπιγρα-
φαὶ ἐξετυπώθησαν ἐπὶ τῶν κεράμων διὰ σφραγι-
δος, ἐπὶ μιᾶς δὲ ἀναγινώσκεται δις ἡ αὐτὴ ἐπι-
γραφή, ἥτοι

1) ΛΛΩΙ
ΜΥΚΛΑΙΟΙ
ΑΠΟΛΛΩΝΟ<

Αἱ λοιπαὶ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι·

2) ΛΛ 3) ΛΛ
ΝΛΜΥΚΛΑΙΟΙ ΤΟΛΛΩΝ

4) ΕΛΛ..Ο. 5) ΥΚΛΑΙΟ
ΜΥΚΛΑΙΟ

6) ΟΛΛΩ 7) ΑΠΟΙ 8) ΑΠΣ
ΞΝΑ ΕΝΑ

9) ΤΟΛ 10) ΙΑΜΙ 11) ΑΓ
ΑΜΥ ΩΝ ΕΝΑ

12) ΑΠΩ 13) ΝΟΞ 14) ΝΟ< 15) ΟΞ
ΟΙ ΙΟΙ.

Πλὴν τῆς τελευταίας αἱ λοιπαὶ ἅπασαι συμ-
πληροῦνται εὐκόλως εἰς Ἀπόλλωνος ἥ, ὡς ἐν
ἀρ. 4, Ἀπέλλωνος ἐν Ἀμυκλαίοι, αὕτη δ' ἦτο,
ὡς φαίνεται ἡ ἐπίσημος ὀνομασία, διότι καὶ ἐν τῇ
παρὰ Θουκυδίδῃ (V 23) συνθήκῃ τῶν Ἀθηναίων
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους λέγεται: «στήλην στή-
σαι . . . τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι
ἐν Ἀμυκλαίῳ». Πλὴν τούτων εὑρέθη καὶ ἄλλη

μία κέραμος μετ' ἐπιγραφῆς ἀρχαιοτέρας ἐχού-
σης οὕτω·

ΜΟΞΙΟΞ
ΝΦΙΛΟΚΛ.

Καὶ αἱ ἀρ. 13-15 δὲ φαίνονται ἀρχαιότεραι τῶν
λοιπῶν. Ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀνεκαλύφθη-
σαν καὶ τὰ ἐξῆς τέσσαρα τεμάχια ὀστράκων, ἴσως
ἀπὸ μεγάλων ἀγγείων, ἔχοντα ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν
ἐπιφανειῶν γάνωμα μέλαν καὶ ἐγχαράκτους δι' ὁ-
ξέος ἐργαλείου τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς.

1.

ΝΙΚΑΗΙΠΓ

2.

ΑΡΙΞΤΟΛΛΗΣ

3.

ΦΑ
ΟΣΗΕΝ
ΝΙΘΟΝ

4.

ΑΤΑΝ

ΑΤΑΝ

Ὁ περίβολος εἶναι ἐκτισμένος ἐκ μεγάλων τροχμαλοπαγῶν λίθων καλῶς ἐξεργασμένων, συνδεμένων δὲ μετ' ἀλλήλων διὰ σιδηρῶν συνδέσμων καὶ μολύβδου· οἱ μέγιστοι τῶν λίθων ἔχουσι μῆκος 2 ἕως 2,30 μέτρων καὶ ὕψος μέχρι 0,75 μ. Σῶζεται δ' ὁ περίβολος εἰς τινὰ μέρη μέχρι ὕψους 1,90, τὸ ὅλον δὲ σωζόμενον μῆκος αὐτοῦ εἶναι 104 μέτρων περίπου. Εἰς τὸ μῆκος τοῦτο ὅμως δὲν περιλαμβάνεται τὸ ἄκρον τῆς ΜΑ πλευρᾶς ἀπὸ τοῦ σημείου α τὸ διὰ διακεκομμένων γραμμῶν δηλωθέν, διότι τοῦτο εἶναι ἐκτισμένον ἐκ λίθων ἀργῶν οὐχὶ πολὺ μεγάλων μετὰ πηλοῦ, μόνον δ' εἰς τὸ ἀνώτατον σήμερον σωζόμενον μέρος αὐτοῦ εὐρίσκονται ὀλίγοι πελεκητοὶ ἀμμόλιθοι καὶ πιθανὸν εἶναι, ὅτι ἀρχικῶς μόνον οὗτοι ἦσαν ὁρατοί, ἐν ᾧ τὰ ἐξ ἀργῶν λίθων κατώτερα μέρη ἀπετέλουν τὰ ἐν τῇ γῇ κεχωσμένα θεμέλια· κατὰ τὸ σημεῖον δ' ἔνθα τὸ τμήμα τοῦτο συνάπτεται μετὰ τοῦ λοιποῦ περιβόλου τοῦ ἐκ μεγάλων κανονικῶν λίθων ὠκοδομημένου σχηματίζει ἀγκῶνα μὴ σημειωθέντα ἐν τῷ σχεδίῳ ἕνεκα τῆς σμικρᾶς αὐτοῦ κλίμακος, ἐκ τοῦ ἀγκῶνος ὅμως τούτου γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ ἐξ ἀργῶν λίθων τμήμα εἶναι λείψανον ἀρχαιοτέρου περιβόλου, ὅστις καμπτόμενος κατὰ τὸ σημεῖον α διηυθύνετο ἐκεῖθεν σχεδὸν ἀκριβῶς πρὸς βορρᾶν ἦτοι πρὸς τὴν σημερινὴν ἐκκλησίαν· ὥστε ἀρχικῶς ὁ περίβολος περιελάμβανε χώρον μικρότερον τοῦ μετὰ ταῦτα.

Τὸ τμήμα βγ τὸ διὰ στιγμῶν δηλωθέν ἀνήκει εἰς τὸν νεώτερον τὸν ἐκ κανονικῶν λίθων ὠκοδομημένον περίβολον, εἶναι ὅμως σήμερον μέχρι τῶν θεμελίων κατεστραμμένον.

Τὸ τμήμα αβ, οὗ τομὴν βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ σχεδίῳ, διαφέρει τοῦ λοιποῦ περιβόλου, διότι εἶναι ἐπιμελέστερον ἐξεργασμένον καὶ διότι τὸ τεῖχος ἐνταῦθα σχηματίζει δύο οἰονεὶ βαθμίδας, ἐν ᾗ ἀπὸ τοῦ σημείου γ καὶ πέραν μόνον ὁ κατώτατος δόμος τοῦ τείχους ἐξέχει ὀλίγον, τοῦτο δὲ χάριν ἀσφαλεστέρας θεμελιώσεως· ὁ τρόπος λοιπὸν τῆς οἰκοδομίας τοῦ τμήματος αβ δὲν ἔχει βεβαίως μόνον τὴν στερεότητα ὡς σκοπόν, διότι ἕνεκα τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐδάφους ἡ ΒΑ πλευρὰ εἶχεν ἴσην τούλαχιστον ἀνάγκην στερεότητος· ἴσως κατεσκεύασαν τὴν ΜΑ πλευρὰν ἐπιμελεστέραν καὶ ὠραιότεραν, διότι αὕτη ἐβλεπε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀμυκλῶν.

Εἰς τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον ὁ περίβολος φαίνεται σήμερον κατεστραμμένος, ἀπίθανον δὲ εἶναι νὰ ἐξηκολούθει ἀρχικῶς ἐπὶ πολὺ ἔτι πέραν, διότι ἐνταῦθα ὁ λόφος προεκτείνεται, ὡς εἵπομεν, εἰς τὴν δευτέραν κορυφὴν, ἥτις ἀναμφιβόλως ἀπεκλείετο τοῦ περιβόλου, ἐπὶ δὲ τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἐνοῦντος τὰς δύο κορυφὰς δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τοίχου ὅπως συγκρατῇ τὰ χῶματα, τοῦ μέρους ὄντος ἐνταῦθα σχεδὸν ἐντελῶς ἐπιπέδου. Καὶ κατὰ τὴν δυτικὴν δὲ καὶ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν πλευρὰν οὐδὲν ἔχονος περιβόλου ἀνεκαλύφθη. Ἐπειδὴ δέ, ὡς εἵπομεν ἤδη, ὁ λόφος ἀνυψοῦται μὲν ἱκανῶς ἀποτόμως ἐκ βορρᾶ καὶ ἀνατολῶν, κατέρχεται δ' ἡρέμα πρὸς τὰς λοιπὰς πλευράς, ἔπεται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη περιβόλου συγκρατοῦντος τὰ ἐπὶ τῶν πλευρῶν χῶματα εἰμῇ ὅπου καὶ σῶζεται· ὁ περίβολος λοιπὸν εἶναι κυρίως ἀνάλημμα χάριν τῶν χωμάτων, δὲν περιέβαλλε δὲ ὅλον τὸν ἱερὸν χώρον, ὅστις κατὰ τὴν δυτικὴν καὶ μεσημβρινοδυτικὴν πλευρὰν μόνον δι' ὅρων ἐχωρίζετο ἀπὸ τῶν πέριξ βεβήλων τόπων. Ἴσως μάλιστα ἀπὸ σκοποῦ οἱ Σπαρτιῆται δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπεκτείνωσι τὸ τεῖχος περὶ ὅλον τὸν λόφον ἐκ φόβου μὴ καταληφθῇ ὑπὸ τῶν ὑπὲρ τῶν χρησιμεύσει αὐτοῖς ὡς φρούριον ἐπικίνδυνον ἕνεκα τῆς ὀχυρᾶς καὶ ἄλλως στρατηγικωτάτης θέσεώς του¹.

Τὸ πάχος τοῦ περιβόλου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετρηθῇ, διότι ὡς ἀνάλημμα μίαν μόνον ὄψιν ἔχει, τὴν πρὸς τὰ ἔξω· ἔσθθεν δὲ τῆς ἐκ κανονικῶν λίθων ἐπεन्दύσεως ὑπῆρχον λίθοι ἀργοὶ ἀτάκτως ἐρριμμένοι καὶ χῶματα σχεδὸν ἐντελῶς καθαρὰ, ριφθέντα δηλαδὴ ἐκεῖ ἀμέσως πρὸς ἰσοπέδωσιν ὅπως ἐξεσκάφησαν ἐπὶ τόπου κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ περιβόλου, διὸ ὀλίγιστα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα εὐρέθησαν ἐν αὐτοῖς. Τὸ βάθος τῆς ἐπιχώσεως

¹ Ὁ ἐκ πελεκητῶν λίθων περίβολός μοι φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἀρχαιότερος τοῦ πέμπτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος καὶ ἕνεκα τούτου τὰ λείψανα αὐτοῦ δὲν δύναται βεβαίως νὰ ᾔναι λείψανα τοῦ ὑπὸ τοῦ Τηλέκλου καταστραφέντος τείχους τῶν Ἀμυκλῶν, ὡς νομίζει ὁ Bursian (ἔ.ἀ. σ. 130). Ἐν γένει δὲ πιστεύω, ὅτι αἱ Ἀμύκλαι οὐδέποτε ἔκιντο ἀλλաχοῦ ἢ ὅπου καὶ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἦτοι παρὰ τὸ χωρίον Μαχμούτπευ ἐν τῷ πεδίῳ, οὐχὶ ἐπὶ λόφῳ ὕψηλῳ. Διότι εἶναι χαρακτηριστικὸν πολλῶν ἐκ τῶν ἐνδοξοτάτων ἐν τῇ μυκηναίᾳ λεγομένη ἐποχῇ πόλεων τὸ ὅτι ἔκιντο ἐπὶ ἐδάφους χθαμαλοῦ καὶ ἐλώδους· οὕτω ἰδίως ὁ ἀρχαιότερος Ὀρχομενός ὁ ἐν τῇ Κωπαίδι κείμενος καὶ ἡ Τίρυνς, ἥς ἡ ἀκρόπολις ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης οὐχὶ πολλὰ μέτρα, περιεβάλλετο δ' ἄλλοτε ἀναμφιβόλως ὑπὸ ἑλῶν. Περὶ τοῦ θέματος ὅμως τούτου ἴσως γράφομεν ἀλλαχοῦ πλεῖονα.

πλησίον τοῦ περιβόλου, ὡς ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἐκτεθέντων, ἦτο σχεδὸν ἴσον τῷ σωζομένῳ ὕψει αὐτοῦ· ὅσον ἀνηρχόμεθα ὁμῶς πρὸς τὰ ὑψηλότερα μέρη τοῦ λόφου, τόσον ἡ ἐπίχωσις ἐγίνετο μικροτέρα, τὸ πλεῖστον δὲ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἐπιχώσεως μικροτέρας τοῦ μέτρου. Τοῦτο καὶ ἡ ἔλλειψις λίθων χρησίμων ἐν τοῖς περίξ τοῦ λόφου τῆς Ἀγίας Κυριακῆς εἶναι τὰ αἷτια, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐλάχιστα λείψανα ἀρχαιότητος ἐσώθησαν· οἱ περιοικοῦντες, πιθανῶς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐνταῦθα ἀνεζήτησαν πρόχειρον ὑλικὸν πρὸς οἰκοδομὴν δημοσίων καὶ ιδιωτικῶν κτιρίων· ὁ περίβολος ἐσώθη σχετικῶς κάλλιον ἐν μέρει μὲν ἴσως διότι καὶ οἱ τὴν πρώτην ἐκκλησίαν αὐτόθι οἰκοδομήσαντες χριστιανοὶ ἔκριναν καλὸν νὰ τὸν διατηρήσωσιν, ἐν μέρει δὲ διότι, ὡς φαίνεται, ἐνωρὶς ἐκαλύφθη ὑπὸ χωμάτων.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγίας Κυριακῆς εἶπομεν ὅτι κατέχει τὸ ὕψιστον σημεῖον τοῦ λόφου, ὅστις ἀπ' αὐτῆς κατερχόμενος μεσημβρινοδυτικῶς ἐν λίαν μικρᾷ κλίσει καταλήγει εἰς ὄφρυν περατοῦσαν αὐτὸν φυσικῶς· μετὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τῆς ὄφρους ταύτης, εἰς ἴσην περίπου ἀπ' ἀμφοτέρων ἀπόστασιν, ἀπεκαλύφθη μικρὰ ἔκτασις ἐντελῶς ἐπίπεδος φέρουσα θεμέλια κτίσματος ἡμικυκλικοῦ ἐξέχοντα ὡς τὰ προφανῶς ἀρχαιότατα μετὰ τὸ πάντων τῶν λοιπῶν τοίχων τῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ἀνακαλυφθέντων. Περὶ τούτων πλείονα θὰ εἰπώμεν κατωτέρω, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ταῦτα εἶναι τὰ θεμέλια τοῦ θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὸν μετὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τῶν θεμελίων τούτων χωρὸν κατεῖχε κοιμητήριον χρόνων βυζαντινῶν ἐκτεινόμενον καὶ βορειοδυτικῶς· τινὲς ἐκ τῶν τάφων ἦσαν ἐκτισμένοι ἐκ πλίνθων ὀπτῶν καὶ κεκαλυμμένοι διὰ μεγάλων μαρμαρίνων πλακῶν, τοὺς πλείστους ὁμῶς εἶχον κατασκευάσει ἐξ ὀλοκλήρου διὰ μαρμάρων εἰλημμένων ἐξ ἀρχαιοτέρων κτιρίων. Μετὰ τὴν ἄλλων εὐρέθη πλάξ ἀποτελοῦσα τὴν ἐτέραν τῶν στενῶν πλευρῶν τάφου καὶ φέρουσα ἐπὶ μιᾷς τῶν πλευρῶν τοῦ πάχους τὴν ἐπιγραφὴν Λ Α Α Ρ Χ Ε. Ἡ πλάξ αὕτη ἔχει πλάτος 0,73 μ., μῆκος σωζόμενον (διότι εἶναι ἀποκεκρουσμένη εἰς τὸ ἐν ἄκρον) 0,62 μ. καὶ πάχος 0,16 μ. Ἡ ἐπιφάνειά της εἶναι ὡσεὶ ὀλίγον κυρτή, ἡ δὲ τομὴ τῶν τριῶν σωζομένων πλευρῶν τοῦ πάχους δὲν εἶναι

εὐθεῖα, ἀλλὰ τεθλασμένη εἰς γωνίαν, διότι φαίνεται ὅτι προσηρμόζοντο αὐτῇ ἄλλαι πλάκες, ὧν αἱ πλευραὶ τῶν ἀρμογῶν ὁμοίως πρέπει νὰ ἦσαν τετμημέναι. Τῷ ὄντι δὲ εὐρέθη ἐν τοίχῳ μεταγενεστέρῳ ἐκ λίθων μικρῶν μετ' ἀσβέστου καὶ ἄμμου ἐκτισμένῳ, ἐν ᾧ καὶ ἄλλα ἀρχαῖα λείψανα ἦσαν ἐνεκτισμένα, δευτέρα πλάξ ὁμοία τῇ πρώτῃ καθ' ὅλα ἔχουσα μῆκος 0,90 μ., πλάτος 0,75 μ. καὶ πάχος ὅσον καὶ ἡ πρώτη, ἦτοι 0,16 μ. Ἐπὶ μιᾷς τῶν πλευρῶν τοῦ πάχους αὐτῆς ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφὴ Α Ρ Μ Ο Σ. Τρίτη ἀνεπίγραφος μὲν ἀλλὰ κατὰ τὰ λοιπὰ ὅλως ὁμοία πλάξ ἔχει πλάτος 0,75 μ. καὶ πάχος 0,155 μ. Πλὴν τούτων ἀνεκαλύφθησαν καὶ τέσσαρα μικρότερα τεμάχια ἄλλης ἢ ἄλλων ὁμοίων πλακῶν, ὥστε ἀναμφίβολον φαίνεται, ὅτι πᾶσαι ἀνῆκον εἰς τὸ αὐτὸ κτίριον, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ γ.λαϞξ καὶ ἀρμός, αἱ ἐπὶ τῶν οὐχὶ ὅλως ὁμαλῶν πλευρῶν τοῦ πάχους εὐρισκόμεναι καὶ προωρισμέναι πιθανώτατα νὰ μὴ ἦναι ὁραταί, φαίνονται ἐγγχαρχθεῖσαι χάριν τῶν ἐργατῶν.

Ἄλλου τάφου βυζαντινοῦ τὸ κάλυμμα ἀπετέλει μάρμαρον μῆκους 1,35 μ., πλάτους 0,53 μ. καὶ πάχους 0,25 μ., τὸ ὅποιον ἀναμφιβόλως ἀνῆκεν εἰς κυκλοτερές τι οἰκοδόμημα. Πλησίον τούτου εὐρέθησαν τρία τεμάχια τριῶν ὁμοίων λίθων, ὧν ὁ εἰς εἶχε πάχος 0,25 μ., ὁ δεύτερος 0,235 μ. καὶ ὁ τρίτος 0,21 μ., τρία δὲ πάλιν ἄλλα τεμάχια ὑπάρχουσιν ἐντετειχισμένα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, ὧν ὁμῶς τὸ πάχος δὲν φαίνεται. Ἐκ τούτων καθίσταται πιθανόν, ἡ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ ὑπῆρχε κτίριον τι κυκλοτερές.

Ὁ μεταγενέστερος τοῖχος, ὃν ἐμνημόνευσα ὀλίγον ἀνωτέρω, διατέμνει τὸ κοιμητήριον ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν, εὐρέθησαν δ' ἐν αὐτῷ ἐντετειχισμένοι πλὴν τῆς φερούσης τὴν ἐπιγραφὴν ἀρμός πλακὸς σπόνδυλος κίονος δωρικοῦ ἐκ μαρμάρου ἔχων διάμετρον 0,41 μ. καὶ τμήμα ἰωνικοῦ διμεροῦς ἐπιστυλίου μῆκους 0,59 μ., ὕψους δὲ 0,20 μ. μετ' ἀστραγάλου καὶ κυματίου ἄνω ἐπιμελέστατα ἐξεργασμένων, πρὸς τούτοις δύο βάθρα ἐνεπίγραφα (ὅρα ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου ἐπιγραφὰς ἀριθ. 1 καὶ 2), τέλος δὲ πλάξ μεγάλη μετ' ἀκρωτηρίων ὕψους 1,65 μ., πλάτους 0,80 μ. ἔχουσα κάτω ἐξοχὴν πρὸς ἐνσφήνωσιν εἰς βάθρον. Ἡ πλάξ αὕτη ἔφερε παράστασιν ἀνάγλυπτον εἰς δύο ζώνας

διηρημένην, ἐπίτηδες δὲ διὰ σφύρας καταστραφεῖσαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, ὡς φαίνεται· διακρίνονται ὅμως εἰ καὶ ἀσαφῶς ἔτι τὰ περιγράμματα τῶν μορφῶν. Ἐπὶ τῆς ἄνω ζώνης παρίστατο ἀριστερὰ μορφή ὁρθία ἐν ἱματίῳ καὶ πρὸ αὐτῆς ἄλλη μικροτέρα, περαιτέρω δὲ πρὸς δεξιὰ τρίτη προσάγουσα πρὸς τὸ μέρος τῶν ἄλλων ζῶν ἴσως. Ἐπὶ τῆς κάτω ζώνης διακρίνονται πέντε μορφαὶ ἐν ἱματίοις, ὧν ἡ πρώτη ἐξ ἀριστερῶν ἔστρεφεν ἴσως τὸ πρόσωπον πρὸς τὰς ἄλλας. Αἱ μορφαὶ ἔχουσιν ὕψος 0,30 μ., πλὴν τῆς πρώτης ἐξ ἀριστερῶν ἐπὶ τῆς ἄνω ζώνης, ἣτις ἔχει ὕψος 0,38 μ. Ἄνω ὑπὸ τὰ ἀκρωτήρια ὑπῆρχεν, ὡς εἰκάζω ἐκ τῶν κτυπημάτων τῆς σφύρας ἐπιγραφὴ ἐκ δύο ἢ τριῶν στίχων ἐξακολουθοῦσα καὶ κάτω ὑπὸ τὰς μορφὰς τῆς δευτέρας ζώνης οὕτω·

ΛΙ
ΑΡΧΟΥΤΩΙΑΠΕΛΛΗΝΙΚΑΤΤΩΣΣΤΛ...Α.ΛΙΟΚΛΕ
ΔΑΝΑΥΤΟΚΛΙΟΣΛΑΒΟΔΑΜΑΝΤΑΑΝΤΙΜ.ΧΟΝΤΑΣΚΟΥ

Ἐνεκα τῆς φθορᾶς, ἣν ἔπαθεν ὁ λίθος, γράμματὰ τινα εἶναι ἀμφίβολα· οὕτω τὸ τρίτον μετὰ τὴν λέξιν Ἀπέλλωνι γράμμα δύναται νὰ ᾖ καὶ Ι. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ ἔκτου ἀπὸ τοῦ τέλους γράμματος τοῦ τρίτου στίχου· ὡσαύτως τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ τέλους γράμμα ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ, τὸ Κ, δὲν εἶναι ὅλως βέβαιον. Ἐκ τῆς παραστάσεως δὲ καὶ τῶν ὀνομάτων φαίνεται, ὅτι τὸ ἀνάγλυφον ἀνέθηκεν ἀρχὴ τις τῶν Σπαρτιατῶν.

Πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἄκρον τοῦ μεταγενεστέρου τοίχου ἀνεκαλύφθη τὸ φέρον τὴν ἔμμετρον ἐπιγραφὴν βάθρον (ἀρ. 3) σκεπάζον καὶ τοῦτο βυζαντινὸν τάφον.

Τὸ κοιμητήριον τῶν Βυζαντινῶν ἀρχόμενον, ὡς εἴπομεν, μετὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων ἐκτείνεται βορειοδυτικῶς, κεῖται δηλαδὴ πρὸς μεσημβρίαν κτιρίου, οὗ τὰ θεμέλια ἀνεκαλυφθέντα οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐκκλησίας ἀποτελοῦνται ἐκ μικρῶν λίθων μετ' ἀσβέστου καὶ ὀλίγων ὀπτῶν πλίνθων. Τὸ κτίριον τοῦτο εἶχεν ἐφ' ἐκάστης τῶν πλευρῶν του, πλὴν τῆς βορείας, κόγχην, φαίνεται δὲ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἐκκλησία τῶν Βυζαντινῶν, εἰς ἣν ἀνῆκε τὸ κοιμητήριον· ἡ εἰσοδὸς τῆς εὐρίσκετο πιθανῶς ἐπὶ τῆς ἐστερημένης κόγχης πλευρᾶς. Πέριξ τῆς ἐκκλησίας ταύτης σχεδὸν οὐδὲν ἄλλο ἀρχαιολογικὸν ἀντικείμενον εὐρέθη

πλὴν τῶν μνημονευθέντων λιθίνων τῶν εἰς τὸν μεταγενέστερον τοῖχον ἢ τοὺς τάφους χρησιμοποιεθέντων· καθ' ὅσον ὅμως ἡ ἀνασκαφὴ προεχώρει πρὸς τὸν χώρον, ἐφ' οὗ ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἡμικυκλικὰ θεμέλια, εὐρίσκοντο συχνότερα συντρίμματα σκευῶν χαλκῶν καὶ μικρὰ πήλινα ἀγγεῖα ἢ τεμάχια τοιούτων μειζόνων· οὕτω μετὰ τῆς ὑφισταμένης ἐκκλησίας καὶ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων εὐρέθη ἔλασμα τετράπλευρον (διαστ. 0,075 μ. πρὸς 0,058) φέρον ἐντύπους ῥόδακας καὶ τέσσαρας ὁπὰς εἰς τὰς γωνίας πρὸς προσήλωσιν· ἄλλα μετὰ τοῦ γνωστοῦ ἀρχαίου πλεγματώδους κοσμήματος, ἔπειτα πούς βοός, κύμβαλον λίαν βεβλαμμένον καὶ τινα ἄλλα — ἅπαντα χαλκᾶ. Ἦδη δὲ πλησίον τοῦ βορείου ἄκρου τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων εὐρέθη ἐνώτιον χαλκοῦν, οὐχὶ μακρὰν δ' αὐτοῦ πτέρυξ σφιγγός, ὡς φαίνεται, ἐκ πώρου τέχνης ἀρχαϊκῆς (μῆκος μέγιστον ταύτης 0,32 μ.), πρὸς δὲ ἔλασμα χαλκοῦν στερεὸν μετ' ἐγγαράκτων κύκλων ἡνωμένων διὰ τῶν ἐφαπτομένων των, οἷα πολλὰ ἀνεκαλύφθησαν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ· εἴτα ταινία ὀστεΐνη μήκους 0,105 μ. καὶ πλάτους 0,009 μ. πάλιν μετ' ἐγγαράκτου πλεγματώδους κοσμήματος, οἷον ἅπαντ' αὖ καὶ ἐπὶ ἀρχαϊκῶν πηλίνων ἀντικειμένων· ἄλλη ὀστεΐνη ταινία μετ' ἐγγαράκτων τοξοειδῶν κοσμημάτων· ἐν περιβραχιόνιον, οὗ τὰ ἄκρα ἀπολήγουσιν εἰς κεφαλὰς ὄφρων· δύο ἢ τρία τεμάχια ἄλλων ὁμοίων καὶ τέλος τὸ ἐν πίν. 1 ἀπεικονισθὲν χαλκοῦν εἰδώλιον, ὕψους 0,155 μ., τὸ ὁποῖον παριστᾷ γυναῖκα ἐντελῶς γυμνὴν κρατοῦσαν ἐν χερσὶ κύμβαλα· ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς φαίνεται τελαμῶν βαίνων ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν μασχάλην, ὁρατὸς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν νώτων· οἱ πόδες τῆς λείπουσιν ἀπὸ τῶν γονάτων, ὅπισθεν δὲ τῆς κεφαλῆς ἐκφύεται ἔλασμα παχύ — ἡ βάσις ἀνθεμίου ὡς φαίνεται — ἐφ' οὗ προσηλοῦτο ἀναμφιβόλως δίσκος κατόπτρου, εἰς ὃ ἡ μορφή ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ· ἀπολήγει δὲ τὸ ἀνθέμιον τοῦτο κάτω ἢ ὀρίζεται ὑπὸ ῥαβδίου ἐπικεκλλημένου, οὗ τὰ ἄκρα φαίνονται ἐμπρὸς ὑπεράνω τῶν ὧτων, μάλιστα τὸ παρὰ τὸ ἀριστερὸν οὖς, διότι τὸ ἕτερον ἄκρον εἶναι κολοβόν. Περὶ τὸν λαιμὸν φορεῖ ἡ γυνὴ περιδέραιον, ὃ δὲ τελαμῶν αὐτῆς ἔχει ἓνα κόμβον κάτωθι τῶν μαστῶν, ἄλλος δὲ κόμβος δυσδιάκριτος φαίνεται

ἐλάχιστον ἄνωθι τῆς ἀριστερᾶς λαγόνος· τέλος ἐπὶ ἐκατέρου τῶν ὤμων σώζεται ἐξοχή τις, λείψανον ἀναμφιδόλως στηρίγματος διήκοντος ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τῆς περιφερείας τοῦ δίσκου. Ὅμοιον καθ' ὅλα εἰδῶλιον, τὸ ὅποιον ὡσαύτως ὡς λαβὴ κατόπτρου ἐχρησίμευεν, ἐδημοσιεύθη παρὰ Perrot et Chipiez Hist. de l'art III εἰκ. 629· ἐκεῖνο εὐρέθη ἐν Κύπρῳ καὶ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου πλήν τῶν ἄλλων — παριστᾷ γυναῖκα γυμνὴν κρατοῦσαν κύμβαλα — καὶ ἐν τούτῳ ὅτι φορεῖ περιδέραιον καὶ τελαμῶνα ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν μασχάλην· κατὰ τὴν θέσιν δ' ἐνθα ὁ τῆς ἐκ τοῦ Ἀμυκλαίου γυναικὸς τελαμῶν ἔχει ἐξοχήν τινα ἢ κόμβον ἄνωθι τῆς ἀριστερᾶς λαγόνος, ἢ παρὰ Perrot φορεῖ ἀντικείμενόν τι, ὡσεὶ σφραγίδα, ἐξαρτώμενον ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ τελαμῶνος. Ὁ Perrot (αὐτ. σ. 862) θεωρεῖ τὸ ἐκ Κύπρου ἔργον φοινικὸν καὶ σύγχρονον τῶν Πτολεμαίων· καὶ περὶ μὲν τῆς ἡλικίας τοῦ ἔχει, ὅσον ἐκ τῆς εἰκόνος δύναται νὰ κρίνῃ, δίκαιον, φοινικὸν ὅμως δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἡμέτερον· διότι τοῦτο ὄχι μόνον εἶναι ἔργον προφανῶς ἐλληνικόν, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ γνωστὰ ἐκ Σπάρτης ἀρχαῖα ἀνάγλυφα. Ἀλλὰ καὶ τυχαία δὲν δύναται βεβαίως νὰ ᾔναι ἢ μεγίστη ὁμοιότης τοῦ πρὸς τὴν ἐκ Κύπρου λαβὴν. Συμπεραίνω λοιπόν, ὅτι ὁ τύπος εὐρέθη ἐν Κύπρῳ, ἐνθα ἐξηκολούθουν κατασκευαζόμενα ἔργα κατ' αὐτὸν μέχρι τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, τὸ δ' ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ ἀνακαλυφθὲν ἢ εἰσῆχθη εἰς Λακωνίαν ἐκεῖθεν ἢ ἐποιήθη ἐνταῦθα κατ' ἀπομίμησιν ἐκείνων. Ἐπίδρασιν κυπριακῶν ἔργων τέχνης ἐπὶ λακωνικῶν φαίνεται ἀναγνωρίζων καὶ ὁ Milchhöfer (Mitth. des athen. Inst. 1877 σ. 446), ὅστις παραβάλλει ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα.

Τὸ μέρος μετὰ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων καὶ τῶν μεσημβρινοανατολικῶς αὐτῶν σωζομένων τμημάτων ἄλλων τοίχων¹ ἦν πλήρες χωμάτων μελάνων ὡσεὶ ἐκ καύσεως καὶ αἵματος ζῶων χρωματισθέντων· τῷ ὄντι δ' εὐρέθησαν αὐτόθι καὶ ὀλίγοι ἄνθρακες καὶ ὅσπ' αὐτῶν, μετὰ δ' ἄλλων κέρατα προβάτων καὶ ὀδόντες βοῶν· ἐκ τῶν εὐρημάτων δ' ἐξεῖχον διὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν πῆλινα χειρο-

¹ Ὅρα σχέδιον σελ. 15, ἐνθα ἐσχεδιάσθησαν μόνον τὰ ἡμικυκλικά θεμέλια μετὰ τῶν περὶ αὐτὰ λειψάνων εἰς μεῖζονα κλίμακα.

ποίητα σκυφίδια — σχεδὸν ἅπαντα οὐχὶ μεῖζονα δακτυλήθρας· ἐνταῦθα εὐρέθησαν καὶ τεμάχια ἀγρίου ῥυθμοῦ γεωμετρικοῦ, σχήματος δὲ ὁμοίου τοῖς ἐν πίν. 4 ἀρ. 1 καὶ 2· χαλκᾶ δ' ἀντικείμενα ἀνεκαλύφθησαν αὐτόθι τὰ ἐξῆς· ἔλασμα μετ' ἐντομῆς ὡσεὶ θώρακος μέρος τὸ ὑπὸ τὴν μασχάλην· αἰχμῆς ἀκοντίου τμήμα· κεφαλὴ ὄφeos καὶ λαιμὸς ἐκ σκεύους καὶ τινα ἄλλα· πρὸς τούτοις τεμάχιον ὁστοῦ μετ' ἐγγαράκτου κοσμήματος. Μεσημβρινοδυτικῶς δὲ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων εὐρέθη πῆλιον γυναικεῖον εἰδῶλιον ἀκέφαλον τοῦ μυκηναίου τρόπου καὶ σφόνδυλος πῆλινος, ὡς οἱ συνήθεις τῆς μυκηναίας ἐποχῆς. Ἐντὸς τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων εὐρέθησαν· πούς χαλκοῦς λέοντος ἐκ σκεύους, αἰχμὴ χαλκῆ ἀκοντίου, τὸ ὑπ' ἀριθ. 11 ἄνωτέρω δημοσιευθὲν ἐνεπίγραφον κεραμίδος τεμάχιον καὶ πλῆθος πάλιν τῶν χειροποιήτων σκυφιδίων καὶ ἄλλων ὀλίγων μεγαλειτέρων ἀγγείων. Μεσημβρινοδυτικῶς τῶν θεμελίων καὶ εἰς ἀπόστασιν ὀκτὼ σχεδὸν μέτρων ἀπ' αὐτῶν ἀνεκαλύφθησαν δύο τάφοι, χρόνων μεταγενεστέρων· ἦσαν ἐκτισμένοι τὰς πλευρὰς διὰ μικρῶν πλακῶν ὀριζοντίως ἐπικειμένων ἀλλήλων καὶ ἐσκεπασμένοι δι' ὁμοίων μεϊζόνων πλακῶν· τοῦ ἐνὸς μάλιστα αἱ δύο μακρὰι πλευραὶ συνήρχοντο πρὸς τὰ ἄνω ὀλίγον, ὥστε τὸ πλάτος τῶν χειλέων ἦν μικρότερον τοῦ τοῦ ἐδάφους. Ὁ εἰς αὐτῶν διηυθύνετο ἀπὸ Β πρὸς Ν, ὁ ἕτερος ἀπὸ Α πρὸς Δ· εὐρέθησαν δ' ἐν τῷ πρώτῳ δύο οὐχὶ μεγάλα ἀγγεῖα σχήματος περιέργου· τὸ ἐν φέρει περὶ τὸν ὦμον τρεῖς ἑλικας λευκοῦς ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ.

Βορειοδυτικῶς καὶ δυτικῶς τῶν θεμελίων τὰ μικρὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἦσαν σπάνια, ἐξακολουθούσης ὅμως τῆς ἀνασκαφῆς ἀνατολικῶς καὶ μεσημβρινοανατολικῶς εὐρίσκομεν πολλὰ χαλκᾶ ἀντικείμενα, μικρὰ μὲν καὶ μικροῦ λόγου ἄξια, ἄξιοσημείωτα ὅμως διὰ τὸ πλῆθος τῶν· ἰδίως εὐρέθησαν τὰ πλεῖστα κατὰ τὸ μέσον περίπου τῆς ἀπὸ τοῦ σημείου α τοῦ περιδόλου πρὸς τὸ ἡμικυκλικὸν γραμμῆς· τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐνταῦθα ἀνακαλυφθέντων εἶναι τὰ ἐξῆς· ζῶα διάφορα — ἰδίως ἵπποι καὶ βοές — ῥυθμοῦ γεωμετρικοῦ, πελέκεις ἀμφίστομοι ἐξ ἐλάσματος χαλκοῦ, ὧν τινες μετὰ στελειῶν (ἀπεικ. εἰς πίν. 3 ἀρ. 2), βελόνη χαλκαῖ, ὧν ἡ κεφαλὴ ἀπολήγει εἰς κρίκον, πλῆθος δακτυ-

λίων παχέων, ὡς οἱ ἐξ Ὀλυμπίας (Olympia IV πίν. 24, 436), ἀμφίκωνοι (πρβ. πάλιν Olympia πίν. 24 ἀρ. 434, 435), σωματῖα κυλινδρικά μήκους 25 ἕως 30 χιλιοστών τοῦ μέτρου καὶ διαμ. δύο ἑκατοστών ἐξ ἐλάσματος, οὐχὶ χυτά· ὁ ἐν πίν. 4, 3 ἐγγεγλυμμένος σάρδιος λίθος, ἐφ' οὗ παρίστανται τρεῖς ἰχθύες· καὶ τέλος χαλκοῦν εἰδώλιον ἀνδρὸς ὕψ. 0,051 μ. κολοβὸν τοὺς πόδας ἀπὸ τῶν γονάτων, ἔχον τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας καθειμένας παρὰ τὰς πλευράς καὶ φοροῦν ἐπὶ τῶν νώτων χλαμύδα μὴ σκεπάζουσιν τὸ πρόσθιον σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φέρον δίσκον ὀδοντωτόν, ἐφ' οὗ πιθανῶς ἦν ἐπικεκολλημένον ἄλλο πρᾶγμα. Ἐκ πηλίνων εὐρέθησαν ἰδίως πολλοὶ ἀρύβαλοι τοῦ σχήματος τῶν κορινθιακῶν, ἔνιοι φέροντες καὶ κοσμήματα τοῦ ῥυθμοῦ τούτου, οἱ πλεῖστοι ὅμως ἔχοντες ἀπλοῦν μέλαν γάνωμα· πάντες δὲ σχεδὸν εἶχον ἀποκεκρουσμένον τὸ στόμιον καὶ εὐρέθησαν ἐν σωρῶ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὥστε εἶχον ἐπίτηδες ῥιφθῆ ἐκεῖ. Αὐτόθι, οὐχὶ μακρὰν τοῦ περιβόλου, εὐρέθησαν καὶ αἱ ἐν πίν. 4 ἀρ. 4, 4^a, 5 πῆλιναι κεφαλαὶ καὶ ἀρχαῖ-κώτατον ἀκέφαλον πῆλινον εἰδώλιον γυναικὸς γυμνῆς, ἧς εἶναι δεδηλωμένον καὶ τὸ αἰδοῖον. Τῶν δημοσιευομένων δὲ πηλίνων κεφαλῶν ἡ ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 4^a, ἥτις ἔχει ὕψος 0,115 μ., εἶναι λευκὴ κεχρισμένη, οἱ πλόκαμοι ὅμως τῆς κόμης, οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αἱ ὀφρὺς εἶναι μέλαιναι, τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ πύλου κοσμήματα μᾶλλον ἐρυθρά. Ἀπὸ τῆς ἀποκεκρουσμένης κορυφῆς τοῦ κωνοειδοῦς πύλου κρέμαται ὀπίσω θύσανός τις, οὗ ἡ θέσις καὶ ἐν τῇ εἰκόνι εἶναι κατὰδῆλος. Ἡ δευτέρα κεφαλὴ, ἡ ὑπ' ἀριθ. 5, ἔχει ὕψος 0,08 μ., εἶναι καὶ αὕτη διὰ λευκῆς γῆς κεχρισμένη καὶ φορεῖ ἐπὶ τῆς κόμης πιθανῶς στεφάνην, εἰς δὲ τὰ ὦτα ἐνώτια· ὀπισθεν τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς φαίνεται κατερχόμενος πλόκαμος τῆς κόμης· τὰ κοσμήματα τῆς στεφάνης, οἱ κύκλοι τῶν ὀφθαλμῶν καὶ λοιπαὶ λεπτομέρειαι εἶναι μέλαιναι, ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ὅμως φαίνονται διαφέρουσαι αἱ δύο κεφαλαί. Ἡ πρώτη, ὡς δεικνύει μάλιστα ἡ πλαγία αὐτῆς ὄψις, φαίνεται οὐχὶ πεπλασμένη ἐκ πηλοῦ, ἀλλὰ διὰ μαχαιρίου ἐκ ξύλου ἢ ἄλλης ἐπίσης εὐκόλως τεμνομένης ὕλης ἐξεργασμένη· τὸσον ὀξεῖαι καὶ γωνιώδεις εἶναι αἱ διάφοροι γραμμαὶ τοῦ προσώπου, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς δευτέρας κεφα-

λῆς πάντα εἶναι στρογγυλότερα καὶ φυσικώτερα· φυσικώτερα εἶναι πρὸς τούτοις ἐπὶ τῆς δευτέρας κεφαλῆς καὶ ἡ ῥίς, διότι ἡ τῆς πρώτης ἐν τῇ κατ' ἐνώπιον ὄψει φαίνεται πολὺ βραχεῖα, ὅπερ δὲν παρατηρεῖται τόσον ἐν τῇ πλαγίᾳ ὄψει, διότι ἐν ταύτῃ ἡ προεξοχὴ τῆς ῥινὸς ἀναπληροῖ τὸ μῆκος αὐτῆς. Παρὰ τὰς διαφορὰς ὅμως ταύτας ἡ πρώτη κεφαλὴ δὲν εἶναι βεβαίως ἀρχαιότερα τῆς δευτέρας οὐδ' ἀτεχνότερα· εἶναι μάλιστα ἐπιμελεστέρα ἐκείνης, ἀμφότεραι δὲ βεβαίως ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων προϊόντων λακωνικῆς τέχνης οὔσαι δεικνύουσι τὰς διαφορὰς ἀρχάς, ἐξ ὧν αὕτη ἐγεννήθη.

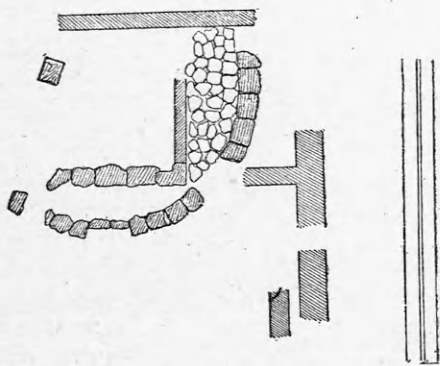
Πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρινοανατολικῶς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Κυριακῆς ἀνεκαλύφθησαν πάλιν ὀλίγα χαλκᾶ ζῶα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων μία ἔλαφος, ἔπειτα ἀγγεῖον ῥυθμοῦ γεωμετρικοῦ (πίν. 4 ἀριθ. 1), οὗ τὸ ἔδαφος εἶναι λευκὸν ἐπικεχρισμένον, τὰ δὲ κοσμήματα μέλανα, τεμάχιον ἄλλου ὁμοίου τὸ σχῆμα ἀγγείου, ἐφ' οὗ παρίσταται ἐπὶ ἐδάφους φυσικοῦ τῆς κεράμου χορὸς ἀνδρῶν πάλιν γεωμετρικοῦ ῥυθμοῦ (πίν. 4 ἀριθ. 2), διάφορα τεμάχια καὶ τινες κεφαλαὶ ζώων (δείγματα ἐν πίν. 3 ἀρ. 1, 1^a, 3, 4) ῥυθμοῦ μὲν μυκηναίου, οὐχὶ ὅμως συνήθους ἐν Μυκῆναις, καὶ ἀναμφιβόλως ἀνήκοντα εἰς τὴν νεωτάτην περίοδον τῆς μυκηναίας τέχνης¹. τοῦ δημοσιευομένου βοδὸς ὁ κορμὸς ἔχει μῆκος 0,19 μ. περίπου, ὕψος δὲ 0,18 μ. Τῶν ποδῶν σώζεται μόνον ὁ δεξιὸς πρόσθιος· τὰ κοσμήματα εἶναι καστανέρυθρα, τὸ δὲ ἔδαφος λεπτὸν λευκὸν χρίσμα καὶ ὁ πηλὸς ἐρυθρός· ἔπειτα ἡ ἐν πίν. 3 ἀρ. 5 μικρὰ λύρα ἐξ ἐλάσματος χαλκοῦ, ἥτις ἔχει πέντε χορδὰς (μῆκος αὐτῆς 0,08 μ., πλάτος 0,041), καὶ ἐν ξίφος σιδηροῦν, οὗ ἡ αἰχμὴ εἶναι ἀποκεκρουσμένη, ἡ δὲ λαβὴ εἶναι παρεμφερῆς τῇ τοῦ παρὰ Schliemann Mycenae fig. 238². Τέλος σημειῶ ὅτι δέκα μέτρα περίπου πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἐκκλησίας ἀνεκαλύφθη τάφος ἀβαθὲς ἐσκαμμένος ἐν τῷ ἐδάφει ὡς ἀπλοῦς λάκκος, διευθυνόμενος ἀπ' Α πρὸς Δ καὶ πλήρης σχεδὸν ἀνθράκων· εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον ὑπῆρχον δύο ἀγγεῖα πῆλινα ἄνευ κοσμημάτων, κατὰ δὲ τὸ σχῆμα ὡ-

¹ Πρβ. Ἀρχ. Ἐρημ. 1891 σ. 26, ἐνθα ἀνέφερα τὰ τεμάχια καὶ τὰς κεφαλὰς ταύτας καὶ προτεπέθησα νὰ ὀρίσω τὴν χρονολογικὴν τάξιν των.

² Καὶ τοῦτο ἀνέφερα ἤδη ἐν Ἀρχ. Ἐρημ. ἔ. ἀ.

μοιάζε τὸ ἐν σκύφῳ διώτῳ, εἰς δὲ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον εὐρέθη μικρὸν μαχαίριον χαλκοῦν, οὗ ἡ λεπίς ἦν σχεδὸν τριγωνική. Ὁ τάφος οὗτος ἔκειτο βεβαίως ἔξω τοῦ ἀρχαιοτέρου περιβόλου, οὗ ἐν τμήμα μόνον, ὡς εἵπομεν, ἐσώθη, εἶναι δὲ ὡς φαίνεται ἀρχαιότερος τοῦ ἐκ μεγάλων πελεκητῶν λίθων περιβόλου.

Ἄλλα εὐρήματα εἰς ἄλλα μέρη τοῦ λόφου ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο ὀλίγιστα· μόνον γυναικεῖα εἰδώλια πηλῖνα ὅμοια καθ' ὅλα τοῖς μυκηναίοις ἀνεκαλύφθησαν σποραδικῶς ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰ πλεῖστα πάλιν ἀνατολικῶς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων καὶ πρὸς μεσημβρίαν αὐτῶν. Οὕτω ἡ βορειοδυτικῶς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν θεμελίων ἑκτασις ἐλάχιστα παρέσχεν εὐρήματα· τὸ λοιπὸν ἥμισυ τοῦ ἐντὸς τοῦ περιβόλου χώρου ἀπεδείχθη γονιμώτερον, καὶ ἐνταῦθα πάλιν τὰ πλεῖστα καὶ μᾶλλον συγκεντρωμένα εὐρήματα ἐγένοντο ἢ πλησιέστατα τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων ἢ μεταξὺ αὐτῶν, τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ περιβόλου. Τοῦτο ἤδη δεικνύει, ὅτι ἐνταῦθα που πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὸ κέντρον τοῦ ἱεροῦ. Τῷ ὄντι δὲ τὰ ἡμικυκλικά θεμέλια εἶναι προφανῶς τὰ ἀρχαιότατα πάντων τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου ἀνακαλυφθέντων τοίχων· διότι πάντες οὗτοι ἦσαν ῥωμαϊκῶν ἢ ἔτι μεταγενεστέρων χρόνων. Τὸ

ἡμικύκλιον εἶναι ἐκτισμένον ἐξ ἀργῶν λίθων μετὰ πηλοῦ καὶ ἔχει πλάτος μὲν 0,70 ἕως 0,75 μ., ὕψος δέ, ὅπως νῦν σώζεται, 0,26 μ., στηρίζεται δὲ ὅλον ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, πλὴν μόνον τοῦ ΒΑ ἄκρου ἐρειδομένου ἐπὶ ἐπιχώσεως, διότι τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα, ὡς φαίνεται, κατήρχετο. Τὸ ἡμικύκλιον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ σωζόμενον τμήμα

ὁλοκλήρου ποτὲ κύκλου, διότι τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἔκειτο τὸ ἄλλο ἡμικύκλιον, ἐὰν τὸ κτίσμα ἀπετέλει ποτὲ κύκλον, δὲν εἶναι ἐξωμαλισμένοι, κεῖται μάλιστα ὀλίγον ὑψηλότερον τοῦ ὑπὸ τοῦ ὑπάρχοντος ἡμικυκλίου κατεχομένου χώρου. Τὸ κτίσμα ἄρα ἦν ἐξ ἀρχῆς ἡμικυκλικόν. Ἐντὸς αὐτοῦ σώζονται νῦν τρεῖς τοῖχοι κτίσματος τετραγωνικοῦ· τούτων ὁ μεσημβρινοδυτικὸς ἀποτελεῖται ἐκ πέντε πωρίνων λίθων, οἱ ἄλλοι δύο ὅμως ἐξ ἀργῶν μικρῶν λίθων μετὰ πηλοῦ καὶ εἶναι ἀμφότεροι πολὺ νεώτεροι τοῦ τε πωρίνου καὶ τοῦ ἡμικυκλίου, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κτίσεως των· μεταξὺ δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ ἡμικυκλίου τὸ ἔδαφος εἶναι λιθόστρωτον.

Ὅτι ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ τούτῳ ἔχομεν τὰ θεμέλια τοῦ θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος, θεωρῶ πιθανώτατον ἔνεκα τῶν ῥηθέντων περὶ τε τῶν εὐρημάτων καὶ τοῦ εἶδους τῆς ἐπιχώσεως πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ, ἐνθα, ὡς εἵπομεν, τὰ χρώματα ἦσαν μέλανα ἐκ καύσεως καὶ αἵματος καὶ ἐνθα εὐρέθησαν κέρατα καὶ ὅστ' αὖ ζῶων. Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σωζομένων λειψάνων δυσκόλως θὰ ἤγατό τις νὰ ὑποθέσῃ ἐνταῦθα ἄλλο τι ἢ βᾶθρον ἀγάλματος ἢ ἀγαλμάτων. Ἀληθὲς εἶναι, ὅτι, ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐδεὶς τῶν μέχρι τοῦδε περὶ τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ θρόνου τοῦ Ἀπόλλωνος ἀσχοληθέντων ἐφραντάσθη αὐτὸν ἡμικυκλικόν· ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει μόνον, ὅτι τὰ ἀπλούστατα πράγματα δὲν εἶναι πάντοτε καὶ τὰ πρῶτα εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἐπερχόμενα. Ἡ εἰκασία ἡμῶν στηρίζεται, πλὴν τῶν ἄλλων μνημονευθέντων ἤδη λόγων, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων μαρμάρων, ὧν τινὰ ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐντετειχισμένα ὄντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Κυριακῆς ἀνῆκον προφανῶς εἰς κυκλικὸν ἢ ἡμικυκλικὸν κτίσμα. Κτίριον ὅμως ὁ Πausanias τοῦλάχιστον οὐδὲν ἀναφέρει ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ Ἀμυκλαίου, τὸ ὅποιον ὁ Πολύβιος (5, 19) καλεῖ ἀπλῶς τέμενος, ἢ δὲ κατωτέρω (ἀρ. 3) δημοσιευομένη ἔμμετρος ἐπιγραφὴ δάσκιον ἄλλος. Μένει λοιπὸν μόνος ὁ θρόνος, εἰς ὃν δύναται ν' ἀνήκωσι τὰ τε θεμέλια καὶ τὰ μάρμαρα.

Πρὸ τοῦ θρόνου ὑπῆρχε κατὰ τὸν Πausanίαν βᾶθρον ἔχον σχῆμα βωμοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἴστατο τὸ ἀγαλμα τοῦ θεοῦ, ὑπὸ δὲ τὸν βωμὸν τοῦτον ἢ τὸ βᾶθρον ἐπιστεύετο ὅτι ἔκειτο τεθαμμένος ὁ Ὑά-

κινθος, εἰς ὃν ἐνήγιζον κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ὑακινθίων διὰ θύρας χαλκῆς εὐρισκομένης ἐν ἀρυστερῇ τοῦ βωμοῦ. Ἡ φράσις τοῦ περιγηγνητοῦ εἶναι ὀλίγον ἀόριστος, διότι δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ἢ ὅτι ἡ θύρα ἔκειτο εἰς μίαν τῶν πλευρῶν τοῦ βωμοῦ, ἢ ὅτι ἦτο κεχωρισμένη καὶ εὐρίσκετο εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, βεβαίως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ σύμπτωσης, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀριστερὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ εὕρομεν τὰ μέλανα χρώματα καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ζώων· διότι φυσικῶς τὸ ἄγαλμα ἔβλεπε βορειοανατολικῶς. Ἐν μόνον δύναται ἴσως νὰ φανῇ ὀλίγον παράδοξον ἐν τούτοις, ὅτι τὸ ἄγαλμα δὲν ἦν ἰδρυμένον ἐπὶ τοῦ ὑψίστου καὶ περιφανεστάτου σημείου τοῦ λόφου, ἀλλὰ χαμηλότερα. Ἡ ἐνστάσις ὅμως αὕτη βεβαίως δὲν εἶναι λίαν σπουδαία· ἔπειτα, ὡς εἶπομεν, ὁ ἀρχαῖος περίβολος διήρχετο ἢ ὑπὲρ τὴν ὑψίστην κορυφὴν ἢ πλησιέστατα αὐτῆς, ὅπερ δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐπ' αὐτῆς τοποθετήσεως τοῦ θρόνου.

Ἐδηλώσαμεν ἤδη ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅτι πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν ὁ περίβολος οὐδόλως σχεδὸν ἐφαίνετο· ἐν τῶν κυρίων δὲ ἔργων ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ ἀποκάλυψις αὐτοῦ μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, ὅσον τοῦτο ἦν δυνατόν. Ἡ ἐπίχωσις εἶχε σχηματισθῇ αὐτόθι φυσικῶς ἐκ χωμάτων, τὰ ὅποια κατέρρευσαν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ὅταν ὁ περίβολος αὐτοῦ εἶχε καταπέσει· ἀνεκαλύφθησαν δὲ κατὰ τὴν ΒΑ γωνίαν τοῦ περιβόλου ἀνθρακες πολλοὶ καὶ τέφρα ἀπὸ πυρκαϊᾶς, μεταξὺ δὲ τῶν ἐρειπίων τούτων δίσκος χαλκοῦς διαμέτρου 0,18 καὶ ἔλκων βάρος 3,360 γραμμαρίων· ἔπειτα ἱππάριον ὡσαύτως χαλκοῦν· τεμάχιον ἐλάσματος στερεοῦ φέρον τὰ γράμματα ΤΡΙ, ἢ ἐν πίν. 3 ἀρ. 6 ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος προτομὴ ἵππου, δύο στέφανοι μολύβδινοι, ὡς οἱ γνωστοὶ ἐκ τοῦ Μενελαίου, πολλὰ συντρίμματα ἀντικειμένων χαλκῶν καὶ τέλος τμήμα ποδὸς τρίποδος ὕψους 0,30 μ. φέρον ἔντυπον γραμμὴν τεθλασμένην καὶ κόσμημα. Ἐξω δὲ τῆς βορείας πλευρᾶς εὐρέθησαν κεραμίδες πολλαὶ χρόνων ῥωμαϊκῶν μετ' ἀνθράκων καὶ τέφρας, εἰς τινα μάλιστα μέρη τοῦ περιβόλου διακρίνονται καὶ λείψανα ἀσβεστοχρίσματος· ἐκ τούτων ἀκολουθεῖ, ὅτι ἐνταῦθα ἔξω τοῦ περιβόλου ὑπῆρχον κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, πιθανῶς δὲ καὶ κατὰ τοὺς ἀρ-

χαιοτέρους, οἰκήματα, ἐν οἷς κατῴκουν οἱ περὶ τὸν θεόν. Ἀνεκαλύφθησαν ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς· κατὰ μὲν τὰ λοιπὰ μέρη τῆς πλευρᾶς ζωάρια ἀρχαῖα καὶ πελέκεις ἀμφίστομοι καὶ περιβραχιόνια — ἅπαντα χαλκᾶ, πρὸς δὲ τὸ ΒΔ ἄκρον τῆς πλευρᾶς μεταξὺ πολλῶν ἄλλων κεραμίδων καὶ ἡ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 1 δημοσιευθεῖσα· ἔπειτα ἀρχαῖα προσωπὶς γυναικὸς ἐξ ἐλάσματος χαλκοῦ λεπτοτάτου, λίαν ἐφθαρμένη, τρεῖς σιδηρᾶι αἰχμαί, εἰδώλιον μολύβδινον γυναικὸς (Ἀρτέμιδος) περωτῆς, ὡς τὰ ἐκ τοῦ Μενελαίου, καὶ τέλος τὸ ἐν πίν. 2 χαλκοῦν ἀγάλματιον, τὸ ὅποιον ἔχει ὕψος 0,12 μ. καὶ παριστᾷ νέον γυμνὸν ἐπὶ βάσεως τετραπλεύρου ἐχούσης ὁπὰς εἰς τὰς γωνίας πρὸς προσήλωσιν· οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ εἶναι στρογγύλοι καὶ ἐξέχουσιν ὡς σφαιρίδια ἐπικεκολλημένα, περὶ δὲ τὴν κόμην φορεῖ στεφάνην, ἥς ὁμοίαν δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐγὼ ἀλλαχόθεν. Τῶν χειρῶν ἡ δεξιὰ λείπει ἀπὸ τοῦ καρποῦ, ἡ δ' ἐτέρα εἶναι ἐντελῶς ἀνοικτὴ καὶ οἱ δάκτυλοι τῆς δὲν χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων· ἐπὶ τοῦ καρποῦ ταύτης σώζεται ἥλος ἐξέχων πρὸς τὰ ἔσω, ἐπὶ δὲ τῆς λαγόνος διακρίνεται ἵχνος ἀντικειμένου, τὸ ὅποιον ἡ μορφή ἐκράτει προσηλωμένον ἐπὶ τῆς χειρὸς διὰ τοῦ ἥλου καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τῆς λαγόνος· τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του μεταξὺ πλευρᾶς καὶ βραχίονος καὶ ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ ὑποβαστάζουσα αὐτὸ χεὶρ εἶναι ὅλως ἀνοικτὴ, ὑποθέτω ὅτι ἦτο κιθάρα· ἡ δεξιὰ ἐκράτει βεβαίως τὸ πληκτρον. Ἡ δὲ περὶ τὴν κόμην ἀσυνήθης στεφάνη ἀποδεικνύει, νομίζω, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κοινοῦ τινος θνητοῦ, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ λατρευομένου θεοῦ.

Τέλος κατὰ τὴν προέκτασιν τῆς ΜΑ πλευρᾶς τοῦ περιβόλου καὶ εἰς ἀπόστασιν τεσσαράκοντα περὶ τοῦ μέτρων ἀπὸ τοῦ σημείου α ἀνεκαλύφθησαν δύο δωρικὰ κιονόκρανα ἀνισομεγέθη, ὧν τὸ μείζον ἔχον διάμετρον ὑπὸ τοὺς δακτυλίους 0,375 μ. φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς καλὴν ἐποχὴν. Ἐπ' αὐτοῦ εὐρηται ἐγγράφακτον τὸ γράμμα Τ.

Μετὰ τῶν τριῶν ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ ἀνεκαλυφθέντων ἐνεπιγράφων βάθρων, τὰ ὅποια ἀνεφέραμεν, δημοσιεύομεν κατωτέρω καὶ ἄλλας τινὰς ἐπι-

γραφὰς περὶ τὴν Σπάρτην εὐρεθείσας, αἵτινες νομίζω ὅτι εἶναι ἀνέκδοτοι ἔτι.

1

Βάθρον μέγα ὕψους 1,60 μ., πλάτους 0,72 μ.
καὶ πάρχους 0,55 μ, Κάτω ὑπάρχει χῶρος κενός.

Η Π Ο Λ Ι Σ
Π Ο Μ Π Η Ι Α Ν Π Ω Λ Λ Α Ν Θ Ε
Ο Ξ Ε Ν Ο Υ Τ Η Ν Α Ρ Χ Η Ι Δ Α Κ Α Ι
Θ Ε Ω Ρ Ο Ν Δ Ι Α Β Ι Ο Υ Τ Ο Υ Σ Ε Μ Ν Ο
5 Τ Α Τ Ο Υ Α Γ Ω Ν Ο Σ Τ Ω Ν Υ Α Κ Ι Ν Θ Ι
Ω Ν Σ Ω Φ Ρ Ο Σ Υ Ν Η Σ Τ Ε Κ Α Ι Σ Ε
Μ Ν Ο Τ Η Τ Ο Σ Κ Α Ι Τ Η Σ Α Λ Λ Η Σ Π Α
Σ Η Σ Α Ρ Ε Τ Η Σ Τ Η Σ Ε Ν Γ Υ Ν Α Ι Ξ Ι Ν
Ε Ν Ε Κ Α Π Ρ Ο Σ Δ Ε Ξ Α Μ Ε Ν Ω Ν Τ Ο Α
10 Ν Α Λ Ω Μ Α Τ Ι Β Ε Ρ Ι Ο Υ Κ Λ Α Υ Δ Ι Ο Υ
Α Ι Λ Ι Ο Υ Π Ρ Α Τ Ο Λ Α Ο Υ Τ Ο Υ Κ Α Ι Δ Α
Μ Ο Κ Ρ Α Τ Ι Δ Α Κ Α Ι Κ Λ Α Υ Δ Ι Α Σ Δ Α
Μ Ο Σ Θ Ε Ν Ε Ι Α Σ Τ Ω Ν Ε Κ Γ Ο Ν Ω Ν

Ἡ πόλις

Πομπηίαν Πώλλαν Θε-
οξένου τὴν ἀρχιδά και
θεωρὸν διὰ βίου τοῦ σεμνο-
5 τάτου ἀγῶνος τῶν Ὑακινθί-
ων σωφροσύνης τε καὶ σε-
μνότητος καὶ τῆς ἄλλης πά-
σης ἀρετῆς τῆς ἐν γυναιξίν
ἐνεκα, προσδεξαμένων τὸ ἀ-
10 νάλωμα Τιβερίου Κλαυδίου
Αἰλίου Πρατολάου τοῦ καὶ Δα-
μοκρατίδα καὶ Κλαυδίας Δα-
μοσθενείας, τῶν ἐγγόνων.

2

Τ Ι Β Κ Λ Α Υ Π Ρ Α Τ Ο Λ Α
Β Ρ Α Σ Ι Δ Ο Υ Α Γ Ο Ρ Α Ν
Ε Π Ι Τ Α Σ Ο Δ Ο Υ Σ Ε
5 Α Ν Υ Π Ε Ρ Β Λ Η Τ Ω Π
Α Ρ Χ Η Ν Κ Α Ι Λ Ι Τ Ο Υ Ρ Γ
Λ Ο Τ Ε Ι Μ Ι Α Η Π Ρ Ο Σ Δ Ε
Μ Ε Ν Ω Ν Τ Ο Α Ν Α Λ Ω Μ Α Τ Ι
Β Ε Ρ Ι Ο Υ Κ Λ Α Υ Δ Ι Ο Υ Α Ι Λ Ι Ο Υ
10 Π Ρ Α Τ Ο Λ Α Ο Υ Τ Ο Υ Κ Α Ι Δ Α Μ
Κ Ρ Α Τ Ι Δ Ο Υ Ι Ε Ρ Ε Ω Σ Κ Α Τ Α Γ Ε
Ν Ο Σ Κ Α Ρ Ν Ε Ι Ο Υ Β Ο Ι Κ Ε Τ Α

Κ Α Ι Κ Α Ρ Ν Ε Ι Ο Υ Δ Ρ Ο Μ Α Ι Ο Υ Κ Α Ι
Π Ο Σ Ε Ι Δ Ω Ν Ο Σ Δ Ω Μ Α Τ Ε Ι Τ Α
15 Κ Α Ι Η Ρ Α Κ Λ Ε Ο Υ Σ Γ Ε Ν Α Ρ Χ Α
Κ Α Ι Κ Ο Ρ Α Σ Κ Α Ι Τ Ε Μ Ε Ν Ι Ο Υ
Τ Ω Ν Ε Ν Τ Ω Ε Λ Ε Ι Κ Α Ι Τ Ω Ν Σ Υ Ν
Κ Α Θ Ε Ι Δ Ρ Υ Μ Ε Ν Ω Ν Θ Ε Ω Ν
Ε Ν Τ Ο Ι Σ Π Ρ Ο Γ Ε Γ Ρ Α Μ Μ Ε
20 Ν Ο Ι Σ Ι Ε Ρ Ο Ι Σ Κ Α Ι Κ Λ Α Υ Δ Ι Α Σ
Δ Α Μ Ο Σ Θ Ε Ν Ε Ι Α Σ Τ Ω Ν
Π Α Ι Δ Ω Ν

[Ἡ πόλις]

Τιβ(έριον) Κλαύ(διον) Πρατόλα[ον]
Βρασιδίου ἀγοραν[όμον καὶ]
ἐπὶ τὰς ὁδοὺς ἐ[πι]
5 ἀνυπερβλήτω π[ερὶ τὴν]
ἀρχὴν καὶ λιτουργ[ίαν φι]-
λοτειμία ἡ προσδε[ξα]-
μένων τὸ ἀνάλωμα Τι-
βερίου Κλαυδίου Αἰλίου
10 Πρατολάου τοῦ καὶ Δαμο-
κρατίδου ἱερέως κατὰ γέ-
νος Καρνείου Βοικέτα
καὶ Καρνείου Δρομαίου καὶ
Ποσειδῶνος Δωματείτα
15 καὶ Ἡρακλέους γενάρχα
καὶ Κόρας καὶ Τεμενίου
τῶν ἐν τῷ ἔλει καὶ τῶν συν-
καθειδρυμένων θεῶν
ἐν τοῖς προγεγραμμέ-
20 νοις ἱεροῖς καὶ Κλαυδίας
Δαμοσθενείας τῶν
παίδων.

Ἡ Πομπηία Πώλλα τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς
εἶναι μήτηρ τοῦ ἐν τῇ δευτέρᾳ Τιβερίου Κλαυδίου
Πρατολάου. Ἡ οἰκογένεια ἀναφέρεται συχνὰ ἐν
λακωνικαῖς ἐπιγραφαῖς (πρβ. Bœckh C.I.G. ἀριθ.
30 καὶ Foucart ἐν Le Bas voyage arch. explic. inser.
Sparte ἀριθ. 176). Ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιγραφῇ νέοι
εἶναι οἱ τίτλοι ἀρχῆς καὶ θεωρὸς διὰ βίου τοῦ
ἀγῶνος τῶν Ὑακινθίων· κυρίως εἰπεῖν καὶ οὗ-
τοι δὲν εἶναι νέοι, διότι ἐν C. I. G. 1440 εὐρη-
ται ἡ αὐτὴ ἀκριβῶς φράσις, κολοβὴ ὅμως· ὁ δὲ
Bœckh δυσπιστῶν φαίνεται εἰς τὸ ἀντίγραφον (τοῦ
Fourmont) δὲν παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τὴν μεταγρα-
φὴν οὐδ' ἡρμήνευσεν. Τί σημαίνει ἡ λέξις ἀρχῆς
ἀγνοῶ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιγραφῇ ὁ Πρατόλαος μνημονεύεται ὡς ἱερεὺς διαφόρων θεῶν, οἵτινες κατὰ τὴν αὐτὴν σειρὰν ἀπαριθμοῦνται καὶ κατωτέρω ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ, ὁ δὲ Οἰκέτης Καρνεῖος καὶ Δωματεΐτης Ποσειδῶν ἀναφέρονται μετὰ τῶν ἐπιθέτων τούτων καὶ ὑπὸ τοῦ Πausανίου· ὁ Δρομαῖος δὲ Καρνεῖος εἶναι βεβαίως ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ Πausανίᾳ III 14, 6 ἀναφερόμενος, οὗ τὸ ἱερὸν ἔκειτο *προελθόντι ἀπὸ τοῦ Δρόμου*. Ἱερεὺς Κόρης καὶ Τεμενίου τῶν ἐν τῷ Ἐλει ἀναφέρεται καὶ ἐν C. I. G. 1446, ἔνθα ὁ Bæekh σημειοῖ, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς πόλεως Ἐλους, ἀλλὰ περὶ θέσεως ἐν Σπάρτῃ οὕτω καλουμένης· περὶ τοῦ Τεμενίου οὐδὲν εὐρίσκω παρ' αὐτῷ ἢ παρ' ἄλλῳ ἀρχαίῳ ἢ νεωτέρῳ συγγραφεῖ. Ὁ Πausανίας ὁμοῦς ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὴν Κολώναν ὁδοῦ ἀναφέρει ναὸν Κόρης Σωτείρας· «*Ἀκχεδαίμονις δὲ ἀπαντικρὺ τῆς Ὀλυμπίας Ἀφροδίτης ἐστὶ ναὸς Κόρης Σωτείρας· ποιῆσαι δὲ τὸν Θοῤῃκα Ὀρφέα λέγουσιν, οἱ δὲ Ἄδαριν ἀφικόμενον ἐξ Ὑπερβορέων*» (III 13, 2). Τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τούτου πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν μεσημβρινοανατολικῶς τοῦ θεάτρου καὶ εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' αὐτοῦ, ἐπεὶ δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶναι χαμηλὰ καὶ λιμνάζουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ σήμερον ἔτι μετὰ βροχῇν τὰ ὕδατα, εἶναι πιθανώτατον ὅτι ὁ ναὸς τῆς Σωτείρας Κόρης τοῦ Πausανίου δὲν εἶναι ἄλλος ἢ αὐτὸς ὁ τῆς Κόρης ἐν τῷ Ἐλει τῶν ἐπιγραφῶν· τότε δὲ ὁ Τεμενίας θὰ ᾔηναι ὁ Ὀρφεὺς ἢ ὁ Ἄδαρις, ἥρως δηλαδὴ ἀνώνυμος, ὃν οἱ μὲν ἡρμήνευον οὕτω, οἱ δὲ ἄλλως.

3

Βάθρον βεβλαμμένον πανταχόθεν· ὕψος 1,48 μ.,
πλάτος 0,70 μ. περίπου, πάχος 0,45 μ.

ΙΑ ΑΝΑΣΚΟΠΗΝΥ
ΘΙΕΔΑΣΚΙΟΝΑΛΣ

25

ΤΟΝ ΔΕ ΠΟΤΕ ΣΠΑΡΤΑ ΒΟΤΡΙΧΟΝ ΞΕΝΕΡΟ ΛΛΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ
ΑΝΔΡΩΝ ΑΙΧΜΑΤΑ ΝΕΤΡΕΦΕΝ ΑΓΕΜΟΝΑ
ΚΥΔΑΙΝΟΝΤΑΡ ΕΤΑΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ ἄΝΠΟΤΕ ΤΙ ΜΑ
ΑΛΚΑΙΣ ΕΛΛΑΝΩΝ ΕΞΟΧΑΡΥΟΜΕΝΟΣ
5 ΝΥΝ ΔΕ ΝΙΝΑΡ ΚΑΔΙΑΣ ΑΠΟ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΩΔΕ ΘΑΝΟΝΤΑ
ΚΟΥΡΙΔΙΑ ΤΙ ΜΩΤΥ ΜΒΩΙΕ ΚΡΥΨΕ ΑΛΟΧΟΣ

5   Ἰ   Χ   Ο   Α   Ι   Π   Ο   Τ   Α   Μ   Ο   Υ   Π   Α   Ν
       Η   Γ   Λ   Α   Ι   Σ   Α   Ν
 10   Ἰ   Κ   Ο   Υ   Τ   Ε   Σ   Τ   Ε   Ρ   Ο   Π   Η   Π   Ο   Λ   Υ   Δ
       Λ   Ο   Σ   Α   Λ   Λ   Α   Κ   Α   Ι   Η   Δ   Ε
       <   Ω   Ν   Σ   Α   Σ   Α   Μ   Υ   Κ   Λ   Α   Σ   Θ   Η   Κ
       Κ   Λ   Ε   Ι   Ν   Ο   Τ   Ε   Ρ   Α   Σ
 15   Ἰ   Ο   Υ   Τ   Ο   Υ   Κ   Υ   Δ   Ο   Σ   Ε   Σ   Ο   Υ   Ρ
       Ε   Υ   Ρ   Υ   Ν   Ι   Κ   Α   Ν   Ε
       Ι   Σ   Ε   Ξ   Ε   Ρ   Α   Τ   Ω   Ν   Ο   Ρ   Ν
       Ν   Ο   Ν   Δ   Α   Π
       Ε   Δ   Α   Ε   Θ   Λ   Θ   Ε   Τ   Η   Ν   Ν
       Μ   Ε   Ν   Ο   Σ   Α   Ρ   Η   Τ
 20   Κ   Λ   Ε   Ο   Υ   Σ   Α   Ρ   Ε   Τ   Η   Σ   Ε   Ι   Ν   Ε   Κ
       Α   Ν   Τ   Ι   Θ   Ε   Ο   Υ

[*H μέν]. ἀναξ, σκοπῆν, [Υακίν]θι, δάσκιον ἄλσ[ος]
 [σὸν προ]χοαί ποταμοῦ πα ~ ~ ἡγλάισαν
 [χαλ]κοῦ τε στεροπῇ πολυδ[αΐδα]λος· ἀλλὰ καὶ ἦδε
 [εἰκ]ὼν σὰς Ἀμύκλας θήκ[ατο] κλεινοτέρας
 - ~ ἰου, τοῦ κυδὸς ἐς οὐρ[ανόν] εὐρὺν ἐκάνει[ι]
 - ~ ~ ἐξ ἐρατῶν ὀρν[ύμε]νον δαπέδων.
 - ~ δ' ἀεθλοθέτην ~ ~ - μενος ἀρητ[ηρ.]
 - ~ κλειους ἀρετῆς εἵνεκ[εν] ἀντιθέου.

Τοῦ στίχου 11 τὸ πρῶτον γράμμα φαίνεται ὅτι ἦτο ω.

4

Τεμάχιον πλακὸς μήκους 0,60 μ. ἀποκεκρου-
σμένης δεξιᾶ· ἀριστερὰ ὑπάρχει χῶρος κενός· γραμ-
μάτων ὕψος 0,06 μ. Εὐρέθη ἐν τῷ χωρίῳ Χρυ-
σάφα.

D I O T E ,

Τὸ τελευταῖον γράμμα, οὗ μικρὸν μόνον λείψανον σώζεται, δύναται νὰ ᾦτο μ (Διὸς τέμενος) ἢ λ (Διὸς τελείου, ὑφ' ὃ ὄνομα ἐλατρεύετο ὁ Ζεὺς ἐν Ἀθήναις, Τεγέα, Ῥόδῳ).

Τόν δε ποτὲ Σπάρτα Βότριχον, ξένε, πολλὸν ἄριστον
 ἀνδρῶν αἰχματᾶν ἔτρεφεν ἀγεμόνα
 Κυδαίνοντ' ἀρετὰν Λακεδαίμονος, [ἄ]ν ποτ' ἐτίμα
 ἀλκαῖς Ἑλλάνων ἔξοχα ρύόμενος.
 Νῦν δέ νιν Ἀρκαδίας ἀπὸ πατρίδος ὧδε θανόντα
 κουριδίᾳ Τιμῷ τύμβῳ ἔκρυψε ἄλοχος.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εὑρηται ἐπὶ βάθρου τετρα-
 γώνου ἄνευ κόσμου τινός, ἀνακαλυφθέντος πρὸς ἀ-
 νατολὰς τοῦ θεάτρου ἀριστερὰ τῆς εἰς Τρίπολιν
 ἀγούσης ἀμαξιτοῦ. Τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτῆς καὶ
 τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων δηλοῦσιν, ὅτι ὁ Βότρι-
 χος ἦν ἡγεμὼν μισθοφόρων ὑπηρετῶν ἐν Σπάρτῃ
 τὸν τρίτον ἢ τὸν δεύτερον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα.

6

ΧΙΕΡΕΑΤΩΝΣΕΒΑΣΤ
 \ ΔΙΟ C T O N A P I C T O N K \
 Ω N A P I C T Ω N T O N A Σ C Ε
 Ν ΕΥΔΑΜΟΝΟΝΑ C I K P A T Ε
 5 Α Π Ο Η Ρ Α Κ Λ Ε Ο Υ C M Z \
 ΔΙΟ C K O Y P Ω N I Ε Ρ Ε Α Κ Α I
 Υ Ν Ο Θ Ε Τ Η Ν Δ I A B I O Y K
 Γ Ε Ν Ο Υ C T Ω Ν Τ Ε Δ I C
 Υ Ρ Ω Ν Κ Α I Τ Ο Υ Α Γ Ω Ν
 10 Ι Μ Ε Γ Α Λ Ω Ν ΔΙΟ C K O Y P
 < Δ I A Γ Ω Ν Ο Θ Ε Τ Η Ν Δ
 Ν Ο Υ C T Ω Ν Μ Ε Γ Α Λ
 Ω Ν Ε I Δ I Ω Ν I Ε Ρ Ε Α Κ Α T
 Ν Ο C Π Ο C I Δ Ω Ν Ο C Α C Φ
 15 Ι Ο Υ Α Η Θ Ν Α C Χ Α Λ Κ I Ο I Κ Ο
 Ν Α C Π Ο Λ I \ Χ Ο Υ Κ Α I
 Ν Κ Α Θ I Δ Ρ I Μ Ε Ν Ω Ν Ε Ν
 Ε Ν Ε I Θ Ε Ω Ν Τ Υ Χ Η C Ε
 Τ Ρ Ω Α Ρ Τ Ε Μ I Τ Ο C T
 20 Τ I Δ Ο C Δ Η Μ Η Τ Ρ Ο C Κ \
 C Ε Ν Φ Ο I . . . Υ Τ . Ε Τ Ρ
 C Ε Ν Ε Γ Ε I Λ . . C Α Φ Ρ Ο Δ Ε
 C Ο Υ Ρ Α Ν I Α C T Υ Χ Η C
 Ρ Χ Α Γ Ε Τ Ο Υ Ε Ρ Μ Ο Υ Ο .
 25 Ι Ο Ν Ο I C Ο Υ Δ Η Μ Η Τ Ρ Ο C
 = Η C Ε Ν Δ I Κ Τ Υ Ν Ν Η Μ Ν
 I Ο C Υ

[ἀρ]χιερέα τῶν Σεβαστ[ῶν]

[καί:] Διός, τὸν ἄριστον καί]

[ἐκ τ]ῶν ἀρίστων, τὸν ἀξι(ολογώτατον) Σε-
 [κστο]ν Εὐδαμόν 'Ονασικράτε-

5 [ος . .] ἀπὸ 'Ηρακλέους, M Z [ἀπὸ]

Διοσκούρων, ἱερέα καὶ [ἀ]-

[γω]νοθέτην διὰ βίου καί]

[διὰ] γένους τῶν τε Διο[σ]-

[κο]ύρων καὶ τοῦ ἀγῶν[ος]

10 [τῶν] μεγάλων Διοσκουρ[εῖ]-

[ων] καὶ ἀγωνοθέτην δ[ιὰ]

[γέ]νους τῶν μεγάλ[ων]

[Λε]ωνειδίων, ἱερέα κατ[ὰ]

[γέ]νος Ποσιδῶνος 'Ασφ[α]-

15 [λί]ου, 'Αθηνᾶς Χελκιοῖο[υ],

['Αθ]ηνᾶς Πολι[ά]χου καὶ [τῶν]

[συ]νκαθιδρ[υ]μένων ἐν [τῷ]

[τεμ]ένει θεῶν, Τύχης ε

τρω, 'Αρτέμιτος [πατρ]-

20 [ιώ;]τιδος (;) Δήμητρος καὶ Κό-

[ρη;]ς ἐν . . . . .

. . . ἐν 'Εγείλ[οι;]ς, 'Αφροδε[ί]-

[της] Οὐρανίας, Τύχης

[ἀ]ρχαγέτου Ἑρμοῦ Ο.

25 [Δ]ιονοῖσου, Δήμητρος

.ης ἐν Δικτύνῃ MN

ιοσυ

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὑρηται ἐπὶ στήλης τετρα-
 γώνου ('Ερμοῦ), ἣτις ἔφερεν ἄνω ἐντεθειμένην κε-
 φαλήν· ἀνεκαλύφθη δὲ περὶ τὸ τέταρτον ὥρας πρὸς
 μεσημβρίαν τοῦ Ἀμυκλαίου ἐν ἀγρῷ. Κάτω εἶναι
 ἀποκεκρουσμένη.

Ἐν τῷ χωρίῳ Καλύβια Σοχᾶς, εἰς τὰς ρίζας
 τοῦ Ταυγέτου, ἡμίσειαν περίπου ὥραν πρὸς δυσμὰς
 τοῦ Σκλαβοχωρίου, ἀνασκαπτομένων τῶν ἐρειπίων
 παλαιᾶς τινος ἐκκλησίας ἀνεκαλύφθησαν τέσσα-
 ρες ἐπιγραφαί, ὧν μία εἶναι ἤδη δημοσιευμένη ἐν
 C. I. G. 1443 κατ' ἀντίγραφον τοῦ Fourmont, ὁ-
 σις ἀντέγραψεν αὐτὴν «στῷ Σκλαβοχωρίῳ in
 templo». Ἐκ τῶν λοιπῶν τριῶν ἡ μία

7

εὑρηται ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ πάχους πλακὸς φε-
 ρούσης ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τέσσαρας κοι-
 λότητας· ἔχει δ' αὕτη οὕτω:

ΤΙΜΟΚΡΑΤΕΙΑΤΙΜΟΓ

8

Ἡ δευτέρα τῶν ἐκ τῶν Καλυβίων εἶναι ἐγχε-
χαραγμένη ἐπὶ βάθρου ἀποκεκρουσμένου ἄνω καὶ
ἀριστερά.

Ι Ο Υ

ΤΕΚΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΕΧΟΙ
ΛΤΑΓΕΝΟΣΚΑΡΝΕΙΟΥΒΟΙ
ΡΝΕΙΟΥΔΡΟΜΑΙΟΥΚΑΙΠΟ
ΔΩΜΑΤΕΙΤΑΚΑΙΗΡΑΚΛΕ
5 / ΑΚΑΙΚΟΡΑΣΚΑΙΤΕΜΕΝΙ
ΤΩΕΛΕΙΚΑΙΤΩΝΣΥΝ
ΕΝΩΝΑΥΤΟΙΣΘΕΩΝ
ΘΕΩΝΜΗΤΕΡΛΕΥΣΕ
ΗΜΟΥΚΑΙΒΟΥΛΗCΕCΤΙ
10 ΙCΤΗΝCΩΦΡΟΝΕCΤΑ
CΤΗΝΤΗCΤΕΑΛΛΗCΑ
ΕΚΑΚΑΙΤΗCΕΙCΤΟΥCΘΕ
3ΕΙΔCΠΡΟCΔΕΞΑΜΕΝΟΥ
ΜΑΤΟΥΘΡΕΨΑΝΤΟCΑΥ
15 ΠΕΡΙΚΛΕΟΥC

τέκνων δίκαιον ἔχο[υ]-

[σαν, ἱέρειαν κα]τὰ γένος Καρνείου Βοι-
[κέτα καὶ Κα]ρνείου Δρομαίου καὶ Πο-
[σειδῶνος] Δωματεῖτα καὶ Ἡρακλέ-

5 [ους γενάρχ]α καὶ Κόρας καὶ Τεμενί-
[ου τῶν ἐν] τῷ Ἑλσει καὶ τῶν συν-
[καθηιδρυμ]ένων αὐτοῖς θεῶν

[καὶ ἄλλων] θεῶν, μητέρα εὐσε-
[βείας καὶ] δήμου καὶ βουλῆς, ἐστί-

10 [αν πόλεω]ς, τὴν σωφρονεστέ-
[την καὶ ἀρί]στην τῆς τε ἄλλης ἀ-

[ρετῆς ἐνε]κα καὶ τῆς εἰς τοὺς θε-

[οὺς εὐσεβ]είας προσδεξαμένου

[τὸ ἀνάλω]μα τοῦ θρέψαντος αὐ-

15 [τὴν - -] Περικλέους.

Ἐν C. I. G. 1446 ἀναγινώσκεται σχεδὸν ὁμοία
ἐπιγραφή, κατὰ ταύτην δ' ἐγένοντο καὶ αἱ συμ-
πληρώσεις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ· πρὸς τὴν φράσιν τέκνων
δίκαιον ἔχουσα ὁ Bæekh ἐν τοῖς Add. et Corr.
παραβάλλει τὸ χωρίον τοῦ Ἀριστοτέλους Πολιτ.
II 6, 13: «βουλόμενος γὰρ ὁ νομοθέτης ὡς πλεί-
στους εἶναι τοὺς Σπαρτιάτας προσάγεται τοὺς πο-
λίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι παῖδας· ἐστὶ γὰρ
αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱοὺς ἄ-
φρουρον εἶναι, τὸν δὲ τέτταρας ἀτελεῖ πάντων».

9

Ὁ τρίτος τῶν ἐκ Καλυβίων ἐνεπιγράφων λίθων
εἶναι πλάξ, ἣτις ἔφερεν ἐπιγραφὴν ἐπ' ἀμφοτέρων
τῶν ἐπιφανειῶν· ἡ μία ὁμῶς εἶναι ἐντελῶς ἐφθαρ-
μένη, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας διέκρινα τὰ ἐξῆς γράμ-
ματα, ἅτινα καὶ ταῦτα δὲν εἶναι πάντα βέβαια.

Α Ι Ο Υ Τ Ι
ΚΑΙΒΟΥΛ
ΤΑΙΙΟΥΙΕΙ
ΡΙΙΟΥΙΙΙ.ΡΥΣΤΛ
ΛΕΥΣΕΙΝΙΑΝ

Ἐν Ἑρετρῇ.

ΧΡ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ

Ἐπὶ λίθου προερχομένου ἐξ Ἐφέσου καὶ ἀπο-
κειμένου ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ κεῖται δίστη-
λος ἱκανῶς ἀρχαία ἐπιγραφή ἐκδεδομένη ἐν C. I. G.
2953 καὶ I. G. A. 499· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ
εἰσαγωγῇ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιγραφικὴν τοῦ Ἀγ-
γλου Roberts. Ὁ λίθος εἶνε πανταχόθεν ἀποκε-
κρουσμένος, ὥστε ἐκ μὲν τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ
στήλης μόνον ἀσήμεντα λείψανα ἐξ ὀλίγων γραμ-

μάτων διεσώθησαν, ἐκ δὲ τῆς πρὸς τὰ ἀρι-
στερὰ ἐννέα στίχοι, ἐλλειπεῖς καὶ ἐκεῖνοι κατὰ
τὴν ἀρχήν. Εὐτυχῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλλειπόντων
γραμμάτων δύναται νὰ ὁρισθῇ ἀσφαλῶς, διότι καὶ
στοιχηδὸν εἶνε γεγραμμένα τὰ σωζόμενα γράμματα
καὶ ἡ συμπλήρωσις στίχων τινῶν εἶνε βεβαία. Ἐλ-
λείπουσι δὲ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου στίχου τέσσαρα
γράμματα, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου, τοῦ τετάρτου, τοῦ

πέμπτου καὶ τοῦ ἐνῆτου τρία, ἐκ δὲ τοῦ τρίτου καὶ τοῦ ἐβδόμου δύο καὶ ἐκ τοῦ ὀγδόου ἓν.

Τὰ σωζόμενα γράμματα ἐν τῇ πρὸς ἀριστερὰν στήλῃ εἶνε πολλαχοῦ βεβλαμμένα, ἀλλὰ πάντα

.	.	.	.	Ο	Ξ	:	Η	Μ	Μ	Ε	Ν	Α	Π	Ο	Κ	Ρ	Υ	Υ	Ε			
.	.	.	Ξ	Ι	Ο	Ξ	:	Η	Ν	Δ	Ε	:	Ε	Π	Α	Ρ	Ε	:	Τ	Η		
.	.	Υ	Ω	Ν	Υ	Μ	Ο	Ν	:	Π	Τ	Ε	Ρ	Υ	Γ	Α	:	Κ	Α	Ν		
.	.	.	Ρ	Ε	:	Κ	Α	Ν	Α	Π	Ο	Κ	Ρ	Υ	Υ	Ε	:	Ι	:	Ε		
5	.	.	Υ	Μ	Ο	Ξ	:	Ε	Γ	Δ	Ε	:	Τ	Η	Ξ	Α	Ρ	:	Ι	Ξ	Τ	
.	.	.	Ξ	:	Ε	Ξ	:	Τ	Η	Ν	Δ	Ε	Ξ	:	Ι	Η	Ν	:	Π	Ε	Τ	Ο
.	.	Ν	Ο	Ξ	:	Η	Μ	Μ	Ε	Ν	:	Ι	Θ	Υ	Ξ	:	Α	Π	Ο	Κ	Ρ	
.	Υ	Ε	:	Ι	:	Ε	Υ	Ω	Ν	Υ	Μ	Ο	Ξ	:	Η	Ν	Δ	Ε	:	Τ	Η	Ν
.	.	.	Ι	Η	Ν	Π	Τ	Ε	Ρ	Υ	Γ	Α	:	Ε	Π	Α	Ρ	Α	:	Ξ		

Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ συνεπληρώθη ἡ ἐπιγραφὴ ὑπὸ Forchhammer καὶ Böckh ὡς ἐξῆς·

[. . . , ἐγ μὲν τῆς δεξι-]
[ῆς ἐς τὴν ἀριστερὴν πετ-]
[όμενος, ἡμ. μὲν ἀποκρύψει-]
[ε δεξιός, ἣν δὲ ἐπάρει τῇ-]
[ν εὐώνυμον πτέρυγα, καὶ
[ἐπάρει καὶ ἀποκρύψει, ε-]
[ὐώνυμος· ἐγ δὲ τῆς ἀριστ-]
[ερῆς ἐς τὴν δεξιὴν πετό-]
[μενος ἡμ. μὲν ἰθὺς ἀποκρ-]
[ύψει, εὐώνυμος, ἣν δὲ τὴν
[δεξιὴν πτέρυγα ἐπάρας
[. . . . .

Περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς ὁ Böckh γράφει, *praecepta auspicii contineri hoc monumento satis vetusto apertum est*· προσέκρουσε δὲ μόνον εἰς τὴν ἐν στ. 4 συμπλήρωσιν [ἐπάρει, ἥτις φαίνεται ἄτοπος μετὰ τὸ προηγούμενον ἢν δὲ ἐπάρει τῇ[ν εὐώνυμον πτέρυγα. Ἀλλὰ τὸ ἄτοπον τοῦτο νομίζει ὅτι θεραπεύεται δεκτοῦ γινομένου ὅτι τὸ καὶ ἐπάρει ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ καὶ ἐπάρει ὕστερον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐν στ. 7 ἡμ. μὲν ἰθὺς ἀποκρύψει. Προσθέτει δ' ἐν τέλει τὰ ἐξῆς, *quæ præterea obscura videantur aliis interpretanda relinquo*. Ὁ Röhl καὶ ὁ Roberts ἀκολουθοῦσι τῷ Böckh οὐδὲν ἐπὶ πλέον παρατηροῦντες.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ μνημονευθεῖσα συμπλήρωσις τοῦ 4 στίχου οὐδαμῶς εὐοδοῦται ἐξ ὧν λέγει ὁ

ἀσφαλῆ, ὡς ἀναγράφομεν αὐτὰ ἀκολουθῶς, διὰ τριῶν στιγμῶν δὲ διακρίνονται αἱ λέξεις κατὰ τὸν ἐν ταῖς ἀρχαῖκαῖς ἐπιγραφαῖς συνήθη τρόπον.

Böckh, εἶνε, νομίζομεν, φανερόν· ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη συμπλήρωσις ὀφείλει νὰ ἀποκαθιστᾷ ἔνσιγμον (πρῶτον) ἀόριστον τῆς ὑποτακτικῆς, διότι οὗτος μόνος ἐν τῇ Ἰωνικῇ διαλέκτῳ ἀντὶ τῆς συνήθους καταλήξεως -η ἔχει -ει, ὅπερ κεῖται καὶ ἐν τῷ . . . ΡΕΙ τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς¹.

Τὸ . . . ΡΕΙ τοῦτο λοιπὸν δὲν δύναται νὰ εἶνε ἡ ἔνσιγμος (πρῶτος) ἀόριστος ῥήματος εἰς -ρω λήγοντος· ὥστε πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἐλλειπόντων τριῶν γραμμάτων μόνον μεταξύ ὀλιγίστων λέξεων δύναται νὰ γείνη ἐκλογή· ἡ δ' ἐπιτυχία τῆς συμπληρώσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὀρθότητος τῆς ἐρμηνείας τῶν περισωθέντων μερῶν τῆς ἐπιγραφῆς, εἰς ἣν μεταβαίνομεν ἡδῇ.

Ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν οἰωνοσκοπίαν, ἥμιστι δύναται νὰ ὑπόκειται εἰς ἀμφιβολίαν· διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἐν ὀλίγοις στίχοις σύμπτωσις τοσούτων λέξεων καὶ φράσεων, οἷον δεξιός, εὐώνυμος, εὐώνυμον πτέρυγα, δεξιὴν πτέρυγα, ἐκ τῆς ἀριστερῆς ἐς τὴν δεξιὴν πετόμενος, αἵτινες ἐνῶ κάλλιστα δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἰς οἰωνόν, δὲν φαίνονται ἐπιδεχόμεναι ἄλλην ἐρμηνείαν, οὐδ' εἶνε πιθανόν ὅτι ἄλλος τις ἐκτὸς τοῦ οἰωνοῦ εἶνε δεξιός ἢ εὐώνυμος κατὰ τὴν ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν πτῆσιν καὶ ἔπαρσιν τῆς πτέρυγος. Πρὸς ταῦτα δὲν δύναται τις νὰ ἀντεῖπῃ ὅτι ἡ διάκρισις τοῦ δεξιοῦ οἰωνοῦ ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ἦτο λίαν

¹ Ἴδε Wilhelm Schulze zum Dialekt der ältesten ionischen Inschriften (Hermes XX σελ. 491)· ἐπιθ. καὶ ὅσα ἐγράψαμεν ἐν τῇ Περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου πραγματείᾳ σελ. 137.

άπλη, ὥστε δὲν παρίστατο ἀνάγκη ἀναγραφῆς ἰδιαιτέρων ὁδηγιῶν πρὸς τοῦτο, διότι οὐδὲ ἡ πτῆσις τῶν οἰωνῶν εἶνε πάντοτε ἀπλή τις καὶ ὠρισμένη, ἀλλὰ δύναται τις εὐκόλως ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν τὸ πρῶτον φανεῖς νὰ μεταβάλλῃ διεύθυνσιν μετ' ὀλίγον. Ἄν δὲ ἡ οἰωνοσκοπία ἦτο ἀπλοῦν τι, οὔτε φήμην ἱκανοῦ οἰωνοσκόπου θὰ εἶχέ τις ἀποκτήσει ἐν τῇ ἀρχαιότητι, οὔτε ὁ Αἰσχύλειος Προμηθεὺς (στίχ. 488) ἠδύνατο νὰ εἴπῃ μεθ' ὑπερηφανείας

γαμψονύχων τε πτῆσιν οἰωνῶν σκεθρῶς
διώρισ', οἷτινές τε δεξιῶν φύσιν
εὐωνύμους τε.

Ὅτι δὲ πᾶς ἐκ δεξιῶν φανεῖς οἰωνὸς δὲν ἦτο πάντοτε καὶ αἰσιος ἀποδεικνύει κάλλιστα χωρίον τοῦ Ἀγαμέμνονος τοῦ Αἰσχύλου (στίχ. 137) διεφθαρμένον δυστυχῶς καὶ παρὰ τὰς πολλὰς ἀποπείρας τῶν κριτικῶν οὕτω ἀποκατασταθέν, ἀλλὰ διασωζόν τὰς λέξεις *δεξιὰ μὲν, κατάμομφρα δὲ φράσματα στρουθῶν*, αἵτινες εὐκόλως εἶνε ἐπιδικταὶ ἐρμηνείας ὑπὸ ταύτην τὴν ἔννοιαν, καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀδιάφθοροι, καίτοι τὸ στρουθῶν δὲν φαίνεται εὐαρμωστοῦν πρὸς τὸ μέτρον. Τοιαύτη τις ἐρμηνεία φαίνεται ὅτι ἦτο γνωστή καὶ εἰς τὸν σχολιαστήν, ὅστις παρατηρεῖ: «τὰ σύμβολα αἰτεῖ με φάναι τούτων δεξιὰ μὲν διὰ τὴν νίκην, ἐπίμομφρα δὲ διὰ τὸν χόλον τῆς Ἀρτέμιδος». Ἡ δὲ τύχη τοῦ Ἀγαμέμνονος νικήσαντος καὶ εὐτυχῶς εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθόντος, ἀπολεσθέντος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ἤρμοζε κάλλιστα νὰ προαγγελθῇ ὑπὸ οἰωνοῦ δεξιῶν μὲν κατὰ πρῶτον φανέντος, ἀπαισίου δ' ἔπειτα γενομένου.

Ἀνυπόστατος εἶνε ὡσαύτως καὶ ἡ τυχὸν ἐγερωμένη ἀντίρρησης ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἰωνοσκόποι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκαλύψωσιν εἰς τὸ δημόσιον τὰ μυστήρια τῆς ἰδίας τέχνης ἀναγράφοντες αὐτὰ ἐπὶ λίθου, διότι ὁ οἰωνοσκόπος δὲν ἠδύνατο εἰμὴ κατὰ τύχην νὰ εἶνε παρών, ὅσάκις τις ἔβλεπεν οἰωνόν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ αὐτὸς ὁ βλέπων τὸν οἰωνόν ἠρμήνευε καὶ τὴν πτῆσιν αὐτοῦ κατ' ἀνάγκην. Πρὸβλ. Ξενοφ. Κ. Π. II 1, 1. Καὶ ἄλλη μὲν ἐπὶ γραφὴ διαλαμβάνουσα περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν οἰωνῶν εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον δὲν εἶνε γνωστή,

ἀλλ' ὅχι σπάνια εἶνε αἱ διατάττουσαι τὰ τῶν θυσίων, αἵτινες ἐπίσης τῶν ἱερέων ἔργον ἦσαν¹.

Ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπὸ Böekh γενομένη συμπλήρωσις [ἐγ μὲν τῆς δεξιῆς ἐς τὴν ἀριστερὴν πετ[όμεν]ος φαίνεται βεβαία, ὅταν ταῦτα παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἐν στ. 5 ἐξ. ἐγ δὲ τῆς ἀριστ[ερῆς] ἐς τὴν δεξιὴν πετ[όμεν]ος κ.τ.ἐξ. Ὁ ἐκ δεξιῶν λοιπὸν πετόμενος οἰωνὸς εἶνε δεξιὸς μὲν ἐὰν ἀποκρύψῃ, εὐώνυμος δέ, ἐὰν ἐπάρῃ τὴν εὐώνυμον πτέρυγα. Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἀποκρύπτειν οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὅτι ἔχει σημασίαν ἀμετάβατον, ἥτοι ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀφανίζεσθαι ἢ ἀφανῇ γίνεσθαι. πρὸβλ. Ἡσίοδ. παρ' Ἀθην. XI 491 D: τῆμος ἀποκρύπτουσι Πελειάδες, Θουκυδ. V 65 ἐπεὶ δὲ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοι ἀπέκρυψαν. Ἐκ τούτου δὲ φανερόν εἶνε ὅτι τὸ ἐν στ. 7 μετὰ τοῦ ἀποκρύφει κείμενον ἰθὺς ἀδύνατον εἶνε νὰ ἔχῃ χρονικὴν σημασίαν, ὡς ἐνόμισεν ὁ Böekh, ἀλλὰ πρέπει βεβαίως νὰ ἐκληφθῇ τοπικῶς, ἥτοι ὡς σημαῖνον τὸ ἀφανίζεσθαι κατὰ τὴν εὐθειαν πρὸς τὰ πρόσω πτῆσιν. Τοῦτο βεβαίως πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καὶ ἐν τῷ παρόντι στίχῳ ὅτι σημαίνει τὸ ἀποκρύπτειν καίτοι δὲν κεῖται τὸ ἰθὺς· ὥστε δεξιὸς εἶνε ὁ οἰωνός, ἐὰν ἐξακολουθῶν πάντοτε τὴν ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ πτῆσιν γείνῃ ἀφανής.

Τούτου οὕτως ἔχοντος τὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἡμ μὲν ἀποκρύφει κείμενον ἦν δὲ ἐπάρῃ τῇ [ε]ὐώνυμον πτέρυγα ἐξ ἅπαντος πρέπει νὰ σημαίνῃ τὸ μὴ κατὰ τὴν εὐθειαν πρὸς τὰ πρόσω πτῆσιν ἀφανίζεσθαι, ἥτοι τὸ μεταβάλλειν διεύθυνσιν. Ὅτι δὲ τὸ ἐπαίρειν τὴν εὐώνυμον πτέρυγα δύναται κάλλιστα νὰ ἔχῃ τὴν μνημονευθεῖσαν σημασίαν ἐννοεῖται εὐκόλως ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι τὰ πτηνὰ κατ' εὐθειαν μὲν πετόμενα κινουσι τὰς πτέρυγας πάντοτε ὀριζοντίως, ὅταν δὲ θελήσωσι νὰ μεταβάλλωσι διεύθυνσιν, ἀναγκάζονται πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας νὰ καταβιβάσωσι τὴν πρὸς ἡν στρέφονται πτέρυγα καὶ νὰ ἀνυψώσωσι τὴν ἀντίθετον. Ὁ τὴν εὐώνυμον λοιπὸν πτέρυγα ἐπαίρων οἰωνὸς στρέ-

¹ I. G. A. 379 (ἐκ Θάσου) Νύμφησιν καπύλλωνι νυμφηγέτῃ θῆλυ καὶ ἄρσ|εν ἄμ βόλει προσέρδεν, ὅν οὐ θέμις. οὐδὲ χοῖρον. | οὐ παίωνίζεται. | Χάρισιν αἶγα οὐ θέμις, οὐδὲ χοῖρον.

Πρὸβλ. Collitz S.I.G.D. 293 (ἐκ Λέσβου), Monumenti antichi vol. I σελ. 96-97 ἀριθ. 56-58 (ἐκ Κρήτης), Mittheilungen d.d.a. Instit. Athen XVI σελ. 352 (ἐκ Μεσσηνίας).

φεται πρὸς τὰ δεξιὰ μὲν ἑαυτοῦ, πρὸς τὰ ἔμπροσθεν δὲ τοῦ παρατηρητοῦ· ὁ τοιοῦτος οἰωνὸς εἶνε εὐώνυμος, διότι ἐὰν ἐκτελέσῃ τὴν στροφὴν πλήρη, λαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ πετομένου. Νομίζομεν μάλιστα ὅτι ἀντὶ τῆς φράσεως ἥν' δὲ ἐπάρει τὴν εὐώνυμον πτέρυγα δὲν προεκρίθη ἄλλη τις ἀπλουστέρα καὶ σαφესτέρα ἐπιτηδες, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ὁ οἰωνὸς εἶνε εὐώνυμος καὶ μόνον ἐὰν ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ ἑαυτοῦ στροφὴν, χωρὶς νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν πλήρη. Δεξιὸς δὲ προσέτι φαίνεται ὅτι θεωρεῖται καὶ ὁ οἰωνός, ὅστις ἐπάρας τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἤθελε στραφῇ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἑαυτοῦ, διότι τότε διευθύνεται πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ παρατηρητοῦ, ἐπομένως ἀποκρύπτει. Ἐννοεῖται ὅτι μικραὶ παρεκκλίσεις ἀπὸ τῆς εὐθείας ἄνευ καταφανοῦς ἐξάρσεως τῆς εὐωνύμου πτέρυγος γενόμεναι δὲν μεταβάλλουσι τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως δεξιῶ οἰωνοῦ.

Τὸ ἐπόμενον (στ. 3-4) *κἂν . . . ρει κἂν ἀποκρύψει* δηλοῖ προφανῶς ὅτι εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ μεταβαλόντος διεύθυνσιν καὶ διὰ τοῦτο εὐωνύμου οἰωνοῦ οὐδεμίαν ἐπήρειαν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ὅτι-δήποτε ἐνδέχεται νὰ συμβῇ μετὰ τὴν ἔπαρσιν τῆς εὐωνύμου πτέρυγος. Τὰ ἐνδεχόμενα νὰ συμβῶσιν εἶνε τρία τινά· ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πτῆσιν αὐτοῦ, μέχρις ὅτου ἀφανισθῇ, ἢ νὰ ἀνυψωθῇ καὶ μείνῃ ἐπὶ μακρὸν αἰωρούμενος ἐν τῷ ἀέρι, ἢ νὰ μεταβάλῃ διεύθυνσιν καὶ πάλιν. Ἐκ τούτων τὸ πρῶτον δηλοῖ προφανῶς τὸ *κἂν ἀποκρύψει*· ὥστε τὸ *κἂν . . . ρει* ἀνάγκη νὰ δηλοῖ τὸ ἐν ἐκ τῶν ἐτέρων δύο ἐνδεχομένων. Ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκ νέου ἀλλαγῆς τῆς διευθύνσεως δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ . . . ρει, διότι ἐνῷ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ὕψος τῆς ἐπιγραφῆς ἐπιβάλλει τὴν συμπλήρωσιν [*ἐπά*]ρει, οὐδ' ἄλλη τις συμπλήρωσις φαίνεται δυνατὴ, τὸ ἐπάρει μόνον ἄνευ ἀντικειμένου καὶ τοῦ ἐπιρρήματος *πάλιν* ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐκφράσῃ τοιοῦτον νόημα. Ὑπολείπεται λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ . . . ρει ἀόριστον

ὑποτακτικῆς ῥήματος εἰς -ρω λήγοντος καὶ σημαίνοντος τὸ ἀνυψοῦσθαι καὶ αἰωρεῖσθαι· ἐν δὲ τοῖς ἐπομένοις εἴπετο ἀναμφιβόλως ὡς γενικὴ παρατήρησις περίοδος δηλοῦσα ὅτι μόνον μία ἀλλαγὴ διευθύνσεως ἔχει σημασίαν, ὅχι δὲ πλειότεραι. Ῥήματα δὲ ἔχοντα τὴν ἀπαιτούμενην σημασίαν καὶ πληροῦντα ἀκριβῶς τὸ ἐκ τριῶν γραμμάτων χάσμα εἶνε μόνον τὸ *διαίρειν* καὶ τὸ *αείρειν*, καίτοι ἀμφοτέρω ἀπαντῶσι συνήθως ὑπὸ τὸν μέσον τύπον¹· ἡμεῖς προτιμῶμεν τὸ πρῶτον, ὥστε συμπληροῦμεν [*δια*]ρει.

Ὁ δ' ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ πετόμενος οἰωνός εἶνε εὐώνυμος, ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, μέχρις ὅτου γείνῃ ἀφανής (στ. 5-8). Ἡ ἐπομένη φράσις δὲν διεσώθη ἀκεραία, ἀλλ' ἐὰν κρίνωμεν ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῶν προηγουμένων, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὑπολείπεται ὅτι ἐὰν ὁ οἰωνός ἀνυψώσας τὴν δεξιὰν πτέρυγα στραφῇ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἑαυτοῦ, θεωρεῖται δεξιός. Ἐπειδὴ δὲ ἀντὶ τοῦ ῥήματος ἐπάρει κεῖται ἡ μετοχὴ ἐπάρας, εἶνε φανερόν ὅτι ἐνταῦθα ἡ ὑποθετικὴ πρότασις ὡς ῥῆμα θὰ ἔχῃ τὸ *διάρει* καὶ *ἀποκρύψει*, ἅτινα ἀνωτέρω ἀποτελοῦσιν ἰδίαν ἐναντιωματικὴν πρότασιν. Ἐπομένως κατόπιν τοῦ ἐπάρας πρέπει νὰ ἀποκαταστήσωμεν *διάρει* ἢ *ἀποκρύψει*, δεξιός.

Οὕτως ἐρμηνευομένη ἡ παρούσα ἐπιγραφὴ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὴν ἄλλως ἐντελῶς ἀγνωστομένην σημασίαν τῶν τεχνικῶν ὅρων τῆς ἀρχαίας οἰωνοσκοπικῆς, κέρδος ὅχι ἀνάξιον λόγου διὰ τὴν Ἀρχαιολογίαν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

¹ διαραμένη πρὸς τὴν τῶν ὄντων θέαν, Ἀριστοτ. π. κόσμ. 1.—διαίρεσθαι πρὸς ἀλαζονείαν, Πλουτ. Ἡθ. σελ. 116.—αἰετός... ἐς αἰθέρα διὰν ἀέρθῃ Ὀδυσσ. Τ. 540,—κονίη ἀειρομένη, Ἰλιάδ. Ψ. 366.

Καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἀρέσκ. Ε. κς'. 4: «Ἐμπεδοκλῆς πρῶτα τῶν ζώων τὰ δένδρα ἐκ γῆς ἀναδύναί φησι πρὶν τὸν ἥλιον περιπλωθῆναι καὶ πρὶν ἡμέραν καὶ νύκτα διακριθῆναι. Διὰ δὲ τῆς συμμετρίας τῆς κράσεως τὸν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεως περιέχειν λόγον· αὐξάνεσθαι δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ θερμοῦ διαιρουμένου, ὥστε γῆς εἶναι μέρη κ. τ. ἐξ.» πρέπει νὰ γραφῇ *διαιρομένου*.

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

(Συνέχεια. "Όρα 'Εφ. 'Αρχ. 1891, σελ. 71).

61.

Ἐπίκρανον βάθρου, λίθου μέλανος. Ὑψ. 0.32, πλάτ. 0.62, βάθ. 1.23. Ἄνω φέρει τύπον ποδὸς ἀγάλματος καὶ στρογγύλην κοιλότητα, πρὸς δὲ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλας μικροτέρας. Εὐρέθη πλησίον τοῦ ἐπικράνου *Kalhydrōn* (ΕΑ. 1885, σ. 155, ἀρ. 13). Περιέχει 5 ψηφίσματα, ἐν μὲν ἐπὶ τῆς ἐτέρας

τῶν μικρῶν ἐπιφανειῶν, τρία δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ τὸ πέμπτον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας. Τὰ 4 πρῶτα, ὡς καὶ ἄλλα περὶ ὧν ἐκασταχοῦ κατωτέρω παραπομπαί, ἔτοιμα ὄντα δὲν καταχωρίζονται ἐνταῦθα, ἅτε τετυπωμένα ἐν ταῖς ὑπὸ Dittenberger ἐκδοθησομέναις IGS. (N° 283-286 κλπ.). Τὸ 5^{ον} ἔχει ὧδε :

Ι Υ Θ Λ Ν Κ Α Λ Λ Ι Γ Ε Ι Τ Ο Ν Ο Ξ Ε Ι Π Ε . . . . . Θ Α Ι Τ Λ Ι Δ Η Μ Λ Ι
. Η Ν Ο Φ Ι Λ Ο Ν . . . . Λ Ν Ο Ξ Ι Ι Ι . Η Γ Ο , Σ Λ Ι . . Ν Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ν Ε . . Α Ι
Τ Η Ξ Ρ Ο Λ Ε Λ Ξ Λ Ρ Λ Π Ι Λ Ν Α Υ Τ Ο Ν Κ Α Ι Ε Κ . Ο Ν Ο Υ Ξ Κ Α Ι Ε Ι Ν Α Ι Α Υ
Τ Ο Ι Ξ Γ Η Ξ Κ Α Ι Ο Ι Κ Ι Α Ξ Ε Γ Κ Τ Η Ξ Ι Ν Κ Α Ι Ι Ξ Ο Τ Ε Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι . Ξ
Λ Ι Α Ν Κ Α Ι Α Ξ Φ Α Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι Ρ Ο Λ Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι Ε Ι Ρ Η Ν Η Ξ Κ Α Ι Κ Α
Τ Α Γ Η Ν Κ Α Ι Κ Α Τ Α Θ Α Λ Α Τ Τ Α Ν Κ Α Ι Τ Α Α Λ Λ Α Π Α Ν Τ Α Κ Α Θ Α Π Ε Ρ
Τ Ο Ι Ξ Α Λ Λ Ο Ι Ξ Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ι Ξ Κ Α Ι Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Α Ι //

Πύθων Καλλιγείτονος εἶπε[ν· δεδόχ]θαι τῷ δήμῳ
Μη[ι]νόφιλον [...]ωνος [Μιλ]η[τ]ο[πο]λ[ίτη]ν πρόξενον εἶν[αι]
τῆς πόλεως Ὀρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκ[γ]όνους καὶ εἶναι αὐ-
τοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔ[γ]κτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ [ἀ]σ[υ]-
λίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κα-
τὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ
τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέται[ς].

Τοῦ προξένου τὸ ὄνομα (τὸ δεύτερον γράμμα φαίνεται μᾶλλον ὡς η) ἴσως συμπληρωτέον καὶ *Ζηνόφιλον*, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ *Σίμωνος* ἢ *Τίμωνος* κτλ.

62-66.

(Πρὸ. ἀρ. 21)

Τὸ βάθρον *Πίσωνα* φέρε 7 ψηφίσματα, ὧν τὰ

μὲν 4 εἶνε γεγλυμμένα ἐπὶ τῆς ὀψέως ὑπὸ τὴν ἀνά-
θεσιν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας αὐτοῦ
καὶ δὴ τὸ ἀριστερόν ἡμῖς τοῦ 5^{ου} καὶ 6^{ου} ἐπὶ τοῦ
μαρμάρου τῆς ὀψέως, τὸ δὲ ὑπόλοιπον αὐτῶν ἐπὶ
τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, ἐφ' ἧς (παραλλήλως τῷ 5^ῳ)
καὶ τὸ 7^{ον}. Τὸ 5^{ον} καὶ 6^{ον} = IGS. 269 καὶ 270.
Τὰ 4 πρῶτα καὶ τὸ 7^{ον} εἶνε τάδε :

62 Ν Ι Κ Ι Α Ο Ρ Α Ν Α Μ Ω Ε Ν Α Τ Η
Ρ Ο Τ Ι Δ Α Ι Χ Ο Σ Κ Α Λ Υ Ν Θ Ω Α Ν Θ Α Δ Ο Ν Ι Ο Σ Ε Λ Ε Ξ Ε Ρ Ρ Ο Β Ε Β Ω Λ Ε Υ Μ Ε Ν Ο Ν Ε Ι Μ Ε Ν Α Υ Τ Υ Ρ Ο Τ Τ Ο Ν
Δ Α Μ Ο Ν Ε Ρ Μ Ο Γ Ε Ν Ε Ι Ν Α Ρ Ο Λ Λ Ω Ν Ι Ω Μ Ο Υ Ρ Ε Ι Ν Η Ο Ν Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ν Ε Ι Μ Ε Ν Κ Η Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Α Ν Τ Ω Κ Υ Ν Ω
Β Ο Ι Ω Τ Ω Ν Α Υ Τ Ο Ν Κ Η Ε Σ Γ Ο Ν Ω Σ Κ Η Ε Ι Μ Ε Ν Α Υ Τ Υ Γ Α Σ Κ Η Φ Υ Κ Ι Α Σ Ε Ν Π Α Σ Ι Ν Κ Η Α Σ Φ Α Λ Ι Α Ν Κ Η Α Σ Ο Υ Λ Ι Α Ν
Κ Η Ρ Ο Λ Ε Μ Ω Κ Η Ι Ρ Α Ν Α Σ Ι Ω Σ Α Σ Κ Η Κ Α Τ Α Γ Α Ν Κ Η Κ Α Τ Α Θ Α Λ Α Τ Τ Α Ν Κ Η Τ Α Α Λ Λ Α Κ Α Θ Α Π Ε Ρ Κ Η Τ Υ Σ Α Λ Λ Υ Σ
Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Υ Σ Κ Η Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Η Σ Ε Ο Ν Τ Ε Σ Σ Ι Τ Ω Κ Υ Ν Ω Β Ο Ι Ω Τ Ω Ν Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Ε Ι Ο Ν Τ Α Α Υ Τ Ο Ν Κ Α Τ Α Θ Ι Α Ω Ρ Ι Α Ν

- 63 ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΑΙΣΧΡΩΝΟΣ ΕΙΠΕΝ ΠΡΟΒΕΒΟΥΛΕΥΜΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΩ ΕΡΕΙΔΗ ΠΟΛΙΑΓΡΟΣ ΤΕΙ
 ΤΕ ΠΟΛΕΙ ΕΥΝΟΥΣ ΕΣΤΙΝ ΕΜ ΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩ ΚΑΙ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΧΡΕΙΑΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟΣ ΑΕΙ ΤΩ ΙΔΕΟ
 ΜΕΝΩ ΙΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΩ ΙΔΗ ΜΩ ΠΟΛΙΑΓΡΟΝ ΝΙΚΟΒΟΥΛΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΑ ΠΡΟΞΕΝΟΝ
 ΕΙΝΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΡΩΡΙΩΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΩ ΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥ
 ΛΙΑΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝ
 ΚΑΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΓΚΤΗΣΙΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΛΟΙΠΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ
 ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙ
- 64 ΔΑΜΟΦΙΛΩ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΚΥΝΟΥΒΟΙΩ ΤΩΝ ΜΕΙΝΟΣ ΠΑΝΑΜΩ ΕΡΕΨΑΦΙΔΕΞΕΝΙΑΣ ΕΜΜΟΝΩΘΕΙΣ ΡΙΕΥΣ
 ΟΙΟΡΟΜΠΟΣΘΙΟΡΠΑΣΤΩΘΕΙΣ ΡΙΕΥΣ ΕΛΕΞΕ ΠΡΟΒΕΒΟΥΛΕΥΜΕΝΟΝ ΕΙΜΕΝ ΑΥΤΥΠΟΤΤΟΝ ΔΑΜΟΝ ΣΙΜΙΑΝ ΜΕΝΩΝΟΣ
 ΧΑΛΚΙΔΕΑ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΜΕΝ ΚΗ ΕΥΕΡΓΕΤΑΝ ΤΩ ΚΥΝΩΒΟΙΩ ΤΩΝ ΑΥΤΟΝ ΚΗ ΕΓΓΟΝΩΣ ΚΗ ΕΙΜΕΝ ΑΥΤΥΣ
 ΓΑΣΚΗ ΦΥΚΙΑΣ ΕΡΠΑΣΙΝ ΚΗ ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΗ ΤΥΣ ΛΥΡΥΣ ΠΡΟΞΕΝΟΥΣ ΚΗ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
 ΤΩ ΚΥΝΩΒΟΙΩ ΤΩΝ
- 65 Ε Ρ Ε Ρ Ε Ω Σ Ε Ρ Ι Κ Ρ Α Τ Ο Υ
 ΘΕΟΤΙΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥ ΕΙΠΕΝ ΕΡΕΙΔΗ ΜΗΝΟ ΔΩΡΟΣ ΕΥΝΟΥΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ
 ΤΗ ΤΕ ΠΟΛΕΙ ΡΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΕΟΜΕΝΟΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΧΡΕΙΑΣ ΠΑΡΕ
 ΧΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΠΑΣΗΣ ΕΥΝΟΙΑΣ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΙΔΗ ΜΩ ΙΜΗΝΟ
 ΔΩΡΟΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΝ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΤΗΣ ΠΟ
 ΛΕΩΣ ΡΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΙΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ
 ΕΓΚΤΗΣΙΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑ
 ΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ
 ΠΑΝΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕ
 ΤΑΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΓΕΓΡΑΡΤΑΙ
- 66 ΛΥΞΑΝΔΡΟΣ ΑΙΣΧΡΩΝΟΣ ΕΙΠΕΝ ΕΡΕΙΔΗ ΜΗΝΟ ΦΙΛΟΞΕΥΝΟΥΣ ΤΕ ΛΗ
 ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΤΕΙ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΛΕΓΛΗ ΚΑΙ ΠΡΑΤΤΛΗΝΤΑΞΥΝΦΕΡΟΝΤΑ ΠΕΡΙ
 ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙΚΑΙΡΩ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ΚΑΙ ΤΗ
 ΔΗΜΩ ΙΜΗΝΟΦΙΛΟΝ ΑΓΑΘΟ ΚΛΕΟΥΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΞΕΣ ΕΑ ΠΡΟΞΕΝΟΝ
 ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΓΓΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ
 ΑΥΤΩ ΙΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΓΚΤΗΣΙΝ ΚΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ
 ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ
 ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΑΥΤΩ
 ΟΣ ΑΠΕΡ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

- 62 Νικίας, Πανάμω ενάτη·
 Ποτιδάχως Καλύνθω Ἀνθαδόνιος ἔλεξε· προβεβουλευμένον εἶμεν αὐτῷ πὸτ τὸν
 δᾶμον Ἑρμογένειν Ἀπολλωνίω Μουρεϊνῆον πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κυνῶ
 Βοιωτῶν αὐτὸν κῆ ἐσγόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γᾶς κῆ Φυκίας ἔνπασιν κῆ ἀσφάλειαν κῆ ἀσουλίαν
 κῆ πολέμῳ κῆ ἱράνας ἰώσας κῆ κατὰ γᾶν κῆ κατὰ θάλατταν κῆ τὰ ἄλλα καθάπερ κῆ τῆς ἄλλης
 προξένους κῆ εὐεργέτης ἰόντεσσι τῷ κυνῶ Βοιωτῶν εὐεργετείοντα αὐτὸν κατὰ θιαωρίαν.
- 63 Λύσανδρος Αἰσχρωνος εἶπεν· προβεβουλευμένον εἶναι αὐτῷ, ἐπειδὴ Πολιάγχρος τεῖ
 τε πόλει εὖνους ἐστὶν ἐμ. παντὶ καιρῷ· καὶ διατελεῖ χρεῖας παρεχόμενος αἰετῷ. δεο-
 μένῳ τῶν πολιτῶν, δεδόχθαι τῷ δήμῳ Πολιάγχρον Νικοβούλου Χαλκιδέα πρόξενον
 εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτῷ ἀσφάλειαν καὶ ἀσυ-
 λίαν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
 καὶ γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ καὶ τοῖς λοιποῖς προξένοις
 τῆς πόλεως ὑπάρχει.

64 Δαμοφίλω ἄρχοντος ἐν κυνῷ Βοιωτῶν, μεινὸς Πανάμω, ἐπεψάφιδδε Ξενίας Ἐμμόνω Θεισπιεύς, Θεόπομπος Θειοπάστω Θεισπιεύς ἐλεῖς· προβεβωλευμένον εἶμεν αὐτῷ πὸτ τὸν δᾶμον Σιμίαν Μένωνος Χαλκιδεῖα πρόξενον εἶμεν κῆ εὐεργέταν τῷ κυνῷ Βοιωτῶν αὐτὸν κῆ ἐ[σ]γόνως κῆ εἶμεν αὐτῷ γᾶς κῆ Φυκίας ἐππασιν κῆ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ κῆ τῷς λυπῷς προξένους κῆ εὐεργέτης τῷ κυνῷ Βοιωτῶν.

65 Ἐπ[ὶ] ἱερέως Ἐπικράτου·
Θεότιμος Ἀριστομένου εἶπεν· ἐπειδὴ Μηνόδωρος εὖνους ὢν διατελεῖ
τῇ τε πόλει Ὠρωπίων καὶ τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν χρείας παρέ-
χεται μετὰ πάσης εὐνοίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ Μηνό-
δωρον Ἀριστωνύμου Ἀθηναῖον πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πό-
λεως Ὠρωπίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐγγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας
ἐγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κα-
τὰ <γῆν καὶ κατὰ> θάλατταν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ τὰ ἄλλα
πάντα ὑπάρχειν αὐτοῖς καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέ-
ταις τῆς πόλεως γέγραπται.

66 Λύσανδρος Αἰσχρωνος εἶπεν· ἐπειδὴ Μηνόφιλος εὖνους τε ὢν
διατελεῖ τῇ πόλει καὶ λέγων καὶ πράττων τὰ συμφέροντα περὶ
τῆς πόλεως ἐν παντὶ καιρῷ διατελεῖ, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ
δήμῳ Μηνόφιλον Ἀγαθοκλέους Ἀλικαρνασσέα πρόξενον
εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πόλεως αὐτὸν καὶ ἐγγόνους καὶ εἶναι
αὐτῷ γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν
καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὑπάρχειν αὐτῷ
ὅσαπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις.

Νικίας ἄρχων τῶν Βοιωτῶν ἐν Ὑήττου ἐπιγραφῇ
(Larfeld *Sylloge* 163). Δαμόφιλος ἄρχων εὐρηται
ἐν Ὀρχομενοῦ καταλόγῳ (Larfeld *Syll.* 18) μετὰ
τὸν Ὀνάσιμον, ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἤρξε μετὰ τὸν Κα-
φισίαν (αὐτ. 160) ἀπαντῶντα καὶ ἐν Αἰγιοσθενιτῶν
ἐπιγραφῇ (αὐτ. App. 3), ὁ Δαμόφιλος δὲ φαίνε-
ται ὢν ἀρχαιότερος τοῦ 221 π. Χρ. Ἐπὶ τοῦ αὐ-
τοῦ ἄρχοντος ὁ Ξενίας τοῦ ἐνταῦθα 64 εἶνε ὁ καὶ
τὸ 71 ἐπιψηφίζων (ἐκεῖ γράφεται Ξενίας).

67

Ὅψις βάθρου πολυλίθου, λευκοῦ μαρμάρου,
στερουμένη, ὡς καὶ τὸ 18, γεισοειδοῦς κόσμου.
Ὑψ. περ. 0.95, πλ. 0.76, βάθ. 0.43. Εὐρέθη χα-
μαὶ παρὰ τὸ βάθρον Κουρίωνα (ἀρ. 17). Ἡ βάσις
αὐτοῦ δὲν εἶνε γνωστή.

Ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου
(IGS. 425-426) λείψανα ψηφίσματος τάδε:

67 Γ . . . . . Λ Λ Λ Ι . . . Ι Τ Ο . . . . . Δ Ο Χ Θ Α Ι . Ε Ι
Ι Ι Α Δ . . . Ο . Ο Ν Π Ρ Η Ξ Ρ Ο Λ Ε Λ
Ξ ΑΥΤ Ξ Κ Α Ι Ο Ε Γ Κ Α Ι Ι Ξ Ο Τ Ε Λ Ε Ι Α Ν
Α Τ Α Γ Η Ν Κ Α Τ Α Θ Α Λ Α Α Α Α Ι Π Ο Λ Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι
Ε Ρ Τ Ο Ι Ξ Α Λ Λ Ο Ι Ξ Ο Ξ Ε ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ Ξ Γ Ε Γ Ρ Α Π

- 67 Ἰερέως Κτησιφῶντος; Πύθων Καλλ[ιγε]ίτ[ονος εἶπεν· δεδó]χθαι [τ]εῖ [βουλεῖ καὶ τῶι δῆμῳι . . . . . Ἀσκληπιάδου; Κῶι;]ον πρ[ό]ξενον εἶναι τ]ῆς πόλεω[ς Ὁρωπί-
ων αὐτὸν καὶ ἐγ[γόνου]ς [καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆ]ς καὶ οἰκίας] ἐγ[κτησιν] καὶ ἰσοτέλειαν [καὶ ἀσυ-
λίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κ]ατὰ γῆν κ[αὶ κ]ατὰ θάλα[ττ]α[ν κ]αὶ πολέμου καὶ [εἰρήνης
καὶ τᾶ]λλα πάντα καθάπ]ερ τοῖς ἄλλοις [πρ]οξέ[νοις καὶ] εὐεργέταις γέγραπ[ται].

Ἰερεὺς συμπληροῦται κατ' ἄλλα μὲν ψηφίσματα
ὁ Κτησιφῶν, κατὰ δὲ τὸ 19 καὶ 54,1 ὁ Μολοττός.

68 - 69

Βάθρον τρίλιθον, ὡς τὸ 18 κλπ., λευκοῦ μαρ-
μάρου, ἄνευ γεισοειδοῦς κόσμου. Ὑψ. 0.93, πλ.
0.76, βάρ. 0.43 + 1.01 (=1.44). Τὰ τρία ταῦτα
μάρμαρα, ὧν ἓν (ἡ δεξιὰ πτέρυξ) δίχα τεθραυσμέ-
νον, εὐρέθησαν πλησίον ἢ ὀπισθεν τῆς τρίτης πρὸς
δεξιὴν τοῦ βάθρου *Λυσίμαχος*¹ βάσεως, ἐφ' ἧς καὶ
ἠνώρθωσα αὐτὰ κρίνας ἐκ τῶν μέτρων ὅτι ἐνταῦθα
ἀνήκουσι.

Τὸ βάθρον φέρει 17 ψηφίσματα, ὧν τὸ μὲν 1^{ον}
ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τῆς ὀψews ὑπὸ τὴν
ὡς διὰ σφύρας ἐπίτηδες κατεστραμμένην ἀνάθεσιν,
πέντε δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας (τὸ ὑπ' ἀριθ.
2, ἴσως γράμματά τινα τῆς ἀρχῆς τῶν στίχων

τοῦ 3, τὸ ἀριστερὸν ἡμισυ τοῦ 5 καὶ τὸ 6, πλὴν
γραμμάτων τινῶν τοῦ τέλους τῶν στίχων δ]ήμῳι
καὶ εἴ τινος ἄλλου ἄτινα εἶνε γεγλυμμένα ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς πτέρυγος ὑπὸ τὸ δεξιὸν ἡμισυ τοῦ 5, ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς ἐπιφανείας τῆς ὀψews, τὸ δὲ 3 [παραλλήλως
τῷ 2], τὸ 4 καὶ τὸ δεξιὸν ἡμισυ τοῦ 5 ἐπὶ τῆς δε-
ξιᾶς πτέρυγος), τὰ δὲ τελευταῖα 11 ἐπὶ τῆς ἀρι-
στερᾶς ἐπιφανείας τοῦ βάθρου καὶ δὴ τὸ μὲν 7, 8,
9, 10, 11, παραλλήλως δὲ τούτοις καὶ τὸ ἀριστε-
ρὸν ἡμισυ τοῦ 12¹, 13, 14, 15, 16 καὶ 17 ἐπὶ τῆς
ἀριστερᾶς πτέρυγος, τὸ δὲ δεξιὸν ἡμισυ τῶν τε-
λευταίων τούτων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας τῆς
ὀψews.

Ἐνταῦθα καταχωρίζονται τὸ 1^{ον} καὶ 2^{ον}. Τὸ 3
= IGS. 368, τὸ 4 = 369, τοῦ 5 ἡ μὲν ἀρχὴ =
390 τὸ δὲ τέλος = 370. Τὸ 6 = 391. Τὸ 7 — 16
= 357 — 366. Τοῦ 17 ἡ μὲν ἀρχὴ = 367, τὸ
δὲ τέλος = 389.

68

Α . Α . Φ Α Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι . . . . . Η Ν
Α Ι Ε Ι Ρ Η Ν Η Ξ Κ Α Ι Τ Α Λ Λ . . Α Ν Τ Α
Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ι Ξ Κ Α Ι Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Α Ι Ξ Γ Ε Γ Ρ Α Π Τ Α Ι

68

. . . . . κ]α[ι] α[σ]φάλειαν καὶ [κατὰ γ]ῆν [καὶ κατὰ θά-
λατταν καὶ πολέμου κ]αὶ εἰρήνης καὶ τᾶλλ[α π]άντα [καθάπερ
καὶ; τοῖς ἄλλοις] προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

69

Α
!
Ε
Λ
Τ
Ι ΕΙ
Ε Ο
ΙσοΤΕλειαν καὶ

πολέμου καὶ εἰρήνης ΚΑΙ ΚΑΤΑ γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν καὶ Ι Λ Λ Λ Α (πάντα;) καθάπερ τοῖς
ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις.

Ἐλλειπόντων τῶν ἄκρων τῶν στίχων ἐκατέρω-
θεν, ἡ συμπλήρωσις καὶ διαίρεσις τῶν στίχων ἐγέ-
νετο κατὰ προσέγγισιν.

70 - 71

(Πρβ. ἀρ. 18)

Τὸ τῆς ὀψews μάρμαρον τοῦ τριλίθου βάθρου
Ἀγρίππαν (ΕΑ. 1886, σ. 57, ἀρ. 18) περιέχει
ἕξ ψηφίσματα, ἐν μὲν (τὸ ἐκεῖ ἐκδοθὲν) ἐπὶ τῆς
ἀριστερᾶς ἐπιφανείας, δύο δὲ (τὰ ἐνταῦθα κατα-

¹ ΕΑ. 1885, σ. 102, ἀρ. 3.

¹ Ὁ τελευταῖος στίχος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν 1^{ον} τοῦ 7^{ου} ψηφί-
σματος.

χωριζόμενα) ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, τὸ δὲ 4, 5 καὶ 6 (= IGS. 354-356) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐπιφανείας. Περὶ τῶν μαρμάρων τοῦ βάρου τούτου, ὅπερ ἀνήκει τῇ δεξιόθεν τοῦ βάρου *Λυσίμαχος* (ἀρ. 3) κειμένη βάσει, ἐποησάμην λόγον ἐν ἀρ. 18. "Ὅ,τι δ' ἐκεῖ ἐρρήθη περὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, φαίνεται πιθανώτατον, τὸ μὲν διότι καὶ παρὰ τὴν κολόβωσιν τὸ ἡκρωτηριασμένον ἐκεῖνο μάρμαρον (ὅρα ἐξῆς ἀρ. 71) φαίνεται ἀναλόγων διαστάσεων, τὸ δὲ διότι ἐπ' αὐτοῦ φέρονται ὀνόματά τινα ἀπαντῶντα καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τῆς ὀψews, ἔπειτα καὶ διότι ἡ παραδοχὴ τοῦ 71 ὡς δεξιᾶς πτέρυγος δὲν ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ἐλλειπόντων τοῦ 6^{ου} στίχου τοῦ 6^{ου} ψήφισματος τῆς ὀψews γραμμῶν ἅτινα ἦσαν ἐπ'

αὐτῆς κεχαραγμένα¹. Καίτοι δηλαδὴ τὸ 71 κατέχεται ὡσαύτως ὑπὸ ψηφισμάτων, πρὸς δὲ καὶ ἕνεκα τῆς αὐτόθι θραύσεως δὲν δύναται νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχον ἢ μὴ τὰ ἐλλείποντα ἐκεῖνα τοῦ 70 γράμματα, μένει ὅμως ἐπὶ τοῦ ἡκρωτηριασμένου μαρμάρου (71) μετὰ τοῦ 4^{ου} καὶ 5^{ου} ψήφισματος διάστιχον, ἐφ' οὗ πιθανῶς ἦσαν γεγλυμμένα τὰ γράμματα ἐκεῖνα τοῦ 70 ἐν ἀποστάσει 0.53 ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λίθου, ἤγουν ἐν ὄσῃ καὶ ὁ 6^{ος} ἐκεῖνος στίχος (τοῦ 70) ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ οἰκείου λίθου.

Τὸ 2^{ον} ψήφισμα (ὅπερ ἀκαθάρτου ἔτι ὄντος τοῦ μαρμάρου ἐξεδόθη ἐν IGS. 351 μετὰ τινων ἐλλείψεων) καὶ τὸ 3^{ον} εἶνε τὰ ἐξῆς :

- 70 ΕΠΙΚΡΑΤΗΣ ΑΡΧΙΠΡΟΥ ΕΙΡΕΝΥΠΕΡΙΕΡΩΝ ΕΠΕΙΔΗΣ ΥΜΒΑΙΝΕΙ ΤΗ Μ
 ΠΟΛΙΝ ΑΚΡΑΙΦΕΙΩΝ ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣ ΤΡΕΙΣ ΑΝΔΡΑΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑ
 ΛΕΞΟΜΕΝΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΕΙΡΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
 ΤΑΣ ΕΝ ΤΗ ΒΟΙΩΤΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΟΤΕ ΥΗΦΙΣ
 5 ΜΑΑΝΕΓΝΩΞΑΝΤΟ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΚΡΑΙΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΚΑΛΟΥΞΑΝ ΤΟΝ
 ΔΗΜΟΝ ΕΥΝΑΥΞΕΙΝ ΤΗΝ ΘΥΣΙΑΝ ΤΩΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΙΤΩΙ ΠΤΩΙΩΙΚΑΘΑΠΕΡΚΑΙ ΤΟ
 ΚΟΙΝΟΝ ΒΟΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΗΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΚΡΑΙΦΕΙΩΝ ΟΠΩΣ ΑΝΟΥΝ ΦΑΙΝΗΤΑΙ ΗΠΟΛΙΣ
 ΤΩΝ ΩΡΩΠΙΩΝ ΚΑΘΑΠΕΡ ΑΥΤΕΙ ΠΡΟΣΗΚΕΙ ΕΥΣΕΒΩΣ ΚΑΙ ΕΝ ΔΟΞΕ ΤΑ ΠΡΟΣ
 ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΕΞΥΝΤΕΛΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΣΑ ΤΕΙ ΠΟΛΕΙ ΑΚΡΑΙΦΕΙΩΝ
 10 ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΤΟΝ ΑΡΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΥΣ
 ΤΟΥΣ ΑΕΙΓΙΝΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΠΕΜΠΕΙΝ ΒΟΥΝΑΠΟΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
 ΕΙΣ ΤΑ ΠΤΩΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥΣ ΕΞΥΜΠΟΜΠΕΥΕΙΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΠΡΑΤΤΕΙΝ ΚΑΘΑ
 ΠΕΡΚΑΙ ΕΝΤΑΙΣ ΛΟΙΠΑΙΣ ΘΥΣΙΑΙΣ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΑΙΣ ΗΠΟΛΙΣ ΘΥΕΙΕΝ ΤΩΙ ΚΟΙΝΩΙ
 ΒΟΙΩΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΥΑΙ ΔΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΥΣ ΤΟ ΔΕ ΤΟΥ ΗΦΙΣ ΜΑΕΝ ΤΩΙ
 15 ΙΕΡΩΙ ΤΟΥ ΑΜΦΙΑΡΑΟΥ ΟΥ ΑΝ ΑΥΤΟΙΣ ΦΑΙΝΗΤΑΙ ΕΓΚΑΛΛΙΣ ΤΩΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΕ
 ΑΛΩΜΑ ΤΟ ΓΕΝΟΜΕΝΟ ΝΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΤΟΥ ΗΦΙΣ ΜΑΤΟΣ ΔΟΥΝΑΙ
 ΤΟΝΤΑΜΙΑΝ ΤΟΝ ΠΡΟΑΡΧΟΝΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΝ

- 71 ΕΠΙΕΡΕΩΣ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ
 ΔΑΜΟΦΙΛΩ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΑΝΑΜΩ ΕΠΕΥΑΦΙΔ ΔΕΞΕΝΕΑΣ ΕΜ
 ΜΟΝΩΘΕΙΣ ΠΙΕΥΣ ΝΙΚΩΝ ΝΙΚΩΝΟΣ ΤΑΝ ΑΓΡΗΟΣ ΕΛΕΞΕ ΔΕ ΔΟΧΘΗΤΟΙ
 ΔΑΜΟΙ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΜΕΝ ΚΗ ΕΥΕΡΓΕΤΑΝ ΤΩ ΚΟΙΝΩ ΒΟΙΩΤΩΝ ΣΩ
 ΣΙΓΑΤΡΟΝ ΑΓΕΣ ΤΡΟΤΩ ΚΑΛΟΥ ΜΝΙΟΝ ΑΥΤΟΝ ΚΗ ΕΚΓΟΝΩΣ ΚΗ ΕΙΜΕΝ
 ΑΥΤΟΙ ΓΑΣΚΗ ΦΥΚΙΑΣ ΕΠΡΑΣΙΝ ΚΗ ΦΙΣΟΤΕΛΙΑΝ ΚΗ ΑΣΦΑΛΙΑΝ ΚΗ ΠΟ
 ΛΕΜΩΝ ΚΗ ΠΑΝΑΣΙΩΣ ΑΣΚΗ ΚΑΤΑΓΑΝ ΚΗ ΚΑΤΑΘΑΛΛΑΤΤΑΝ ΚΗ ΤΑ ΑΛΛΑ
 ΠΑΝΤΑ ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΗ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΗ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΤΩ ΚΟΙΝΩ
 ΒΟΙΩΤΩΝ

¹ 'Επ' αὐτῆς ἴσως ἦσαν καὶ τελευταῖά τινα γράμματα τοῦ 3^{ου} στίχου τοῦ τετάρτου ψήφισματος (τὰ πρῶτα γράμματα τοῦ πατρὸς τοῦ Καλλιμάχου).

70

- Ἐπικράτης Ἀρχίππου εἶπεν ὑπὲρ ἱερῶν ἐπειδὴ συμβαίνει τῇμ
 πόλιν Ἀκραϊφιδίων ἀποστεῖλαι πρεσβευτὰς τρεῖς ἄνδρας τοὺς δια-
 λεζομένους μετὰ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ προφήτου πρὸς τὰς πόλεις
 τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ παραγενόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τό τε ψήφισ-
 5 μα ἀνέγνωσαν τὸ παρὰ τῶν Ἀκραϊφιδίων καὶ παρεκαλοῦσαν τὸν
 δῆμον συναύξειν τὴν θυσίαν τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πτώϊῳ καθάπερ καὶ τὸ
 κοινὸν Βοιωτῶν καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀκραϊφιδίων ὅπως ἂν οὖν φαίνεται ἡ πόλις
 τῶν Ὠρωπίων, καθάπερ αὐτεῖ προσήκει, εὐσεβῶς καὶ ἐνδόξως τὰ πρὸς
 τοὺς θεοὺς συντελοῦσα καὶ εὐχαριστοῦσα τεῖ πόλει Ἀκραϊφιδίων,
 10 δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δῆμῳ τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς πολεμάρχους
 τοὺς αἰετίνους καὶ τὸν γραμματέα πέμπειν βοῦν ἀπὸ τῆς πόλεως
 εἰς τὰ Πτώϊα καὶ αὐτοὺς συμπομπεύειν καὶ ἄλλα πάντα πράττειν καθά-
 περ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς θυσίαις γέγραπται, αἷς ἡ πόλις θύει ἐν τῷ κοινῷ
 Βοιωτῶν, ἀναγράψαι δὲ τοὺς πολεμάρχους τόδε τὸ ψήφισμα ἐν τῷ
 15 ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαρέου οὗ ἂν αὐτοῖς φαίνεται ἐγὼ καλλίστῳ εἶναι, τὸ δὲ
 ἄλωμα τὸ γενόμενον εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ψηφίσματος δοῦναι
 τὸν ταμίαν τὸν προἄρχοντα τὴν δευτέραν τετράμηνον.

71

Ἐπὶ ἱερέως Ἐπικράτου·

Δαμοφίλῳ ἄρχοντος, Πανάμῳ, ἐπεψάφιδδε Ξενίας Ἐμ-
 μόνῳ Θεισπιεύς, Νίκων Νίκωνος Ταναγρῆος ἔλεξε· δεδόχθη τοῖ
 δῆμοι πρόξενον εἶμεν καὶ εὐεργέταν τῷ κοινῷ Βοιωτῶν Σω-
 σίπατρον Ἀγεστρότῳ Καλούμνιον αὐτὸν καὶ ἐκγόνως καὶ εἶμεν
 αὐτοῖ γὰρ καὶ Φυκίας ἔππασιν καὶ Φισοτέλιαν καὶ ἀσφάλιαν καὶ πο-
 λέμῳ καὶ ἱράνας ἰώσας καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα
 πάντα καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις προξένους καὶ εὐεργέτης τῷ κοινῷ
 Βοιωτῶν.

Ἐπικράτης Ἀρχίππου εἶπε καὶ ἄλλο τοῦ βάρου
 ψήφισμα (ἀριθ. 18). Δαμόφιλος ἄρχων ἐν 64, ὅπου
 καὶ ὁ Ξενίας ἐπιψηφίζων. Περὶ πολεμάρχων πρβ.
 EA. 1891, σ. 80¹. Περὶ τῶν Πτώϊων κλπ. ὅρα
 Bull. C. H. 14 p. 181 ἐξ. (πρβ. N° 29).

70. Στ. 5. *Παρακαλοῦσαν*. Περὶ τῆς ἀοριστικῆς
 καταλήξεως ὅρα Meister *griech. Dialekte* I. σ. 277.

Στ. 16. Τὸ ἐνταῦθα χωρίον εἶνε τὸ 3^{ον} ἐνθα
 εὔρηται ἡ λέξις ἄλωμα· τὰλλα ὅρα ἐν ἀρ. 35
 (EA 1891, σ. 79). Τὸ ἐν CIA. II 420 στίχ. 20
 [γενόμενονά]λωμα, ὅπερ ἄλλως παρατήρησα καὶ
 ἐπὶ τοῦ λίθου, φαίνεται ὅτι προῆλθεν ἐκ παραλεί-
 φεως τοῦ χαράκτου, διότι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου
 (στίχ. 55) φέρεται ἀνάλωμα.

71. Παρατηρητέον ὅτι ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρ-
 χοντος ψηφίσματι 64 ἡ οἱ μόνον ἐν λέξει Βοιωτῶν
 ἀπαντᾷ, ἐνταῦθα δὲ τοῦναντίον μόνον ἐν λέξει Φυ-
 κίας ἀντικατεστήθη διὰ τοῦ v.

72

Λευκὸν μάρμαρον, πιθανῶς δεξιὰ πτέρυξ τοῦ
 προηγούμενου βάρου (ἀρ. 70-71), καθ' ἃ ἐν
 αὐτῷ ἐμνημόνευσα. Ὑψ. 0.93, πλ. σφζ. 0.82,
 βάθ. περ. 0.30. Εὐρέθη οὐ μακρὰν τῆς βάσεως
 τοῦ προηγούμενου.

Περιέχει 5 ψηφίσματα. Τὸ 1^{ον} (ὅσον σφζεται)
 ἐκδίδεται ἐνταῦθα· τὸ 2-5 (κοινῆς διαλέκτου) =
 IGS. 345-348.

72 . . . . . καὶ κατὰ γῆν ΚΗ κα ΤΑ ΘΑλατταν κα ΤΑ ἄλλα πάντα καθάπερ
 κα τῆς ἄλλης προξένους κα ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

¹ Ἐκεῖ ἐν τῇ ὑποσημειώσει παρόραμα 3 p. 413 ἀντὶ 8 p. 413.

73-75

(Πρβ. ἀρ. 23)

Τὰ ἐξῆς εἶνε γεγλυμμένα ἐπὶ τοῦ βάθρου Μεγα-

κλείδην ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν, ἥτις ἐξεδόθη ἐν ἀρ. 23 (ΕΑ. 1886, σ. 70) μετὰ τῶν τριῶν τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας ψηφισμάτων.

73

Ε Π Ι Ε Ρ Ε Ω Ξ Κ Α Λ Λ Ι Π Ρ Ο Υ

74 Ο Λ Υ Μ Π Ι Χ Ο Υ Ι Ε Ρ Ε Ω Σ Μ Η Ν Ο Σ Ο Υ Ι Ο Υ Ε Π Ε Ψ Η Φ Ι Ξ Ε Α Σ Ω Ρ Ω Ν Μ Ι Κ Υ Θ Ο Ο Υ Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι
 Ξ Σ Ε Υ Φ Ρ Α Ι Ν Ο Ν Τ Ο Σ Ε Ι Π Ε Ν Δ Ε Δ Ο Χ Θ Α Ι Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι Δ Ι Ο Σ Κ Ο Υ Ρ Ι Δ Η Ν Θ Ε Ο Φ Α Ν Ο Υ
 Α Θ Η Ν Α Ι Ο Ν Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ν Ε Ι Ν Α Ι Τ Η Σ Π Ο Λ Ε Ω Σ Ω Ρ Ω Π Ι Ω Ν Α Υ Τ Ο Ν Κ Α Ι Ε Κ Γ Ο Ν Ο Υ Σ Κ Α Ι Ε Ι
 Ν Α Ι Α Υ Τ Ο Ι Σ Γ Η Σ Κ Α Ι Ο Ι Κ Ι Α Σ Ε Γ Κ Τ Η Σ Ι Ν Κ Α Ι Ι Σ Ο Τ Ε Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι Α Σ Υ Λ Ι Α Ν Κ Α Ι Α
 Σ Φ Α Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι Π Ο Λ Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι Ε Ι Ρ Η Ν Η Σ Κ Α Ι Κ Α Τ Α Γ Η Ν Κ Α Ι Κ Α Τ Α Θ Α Λ Α Τ Τ Α Ν
 Κ Α Ι Τ Α Α Λ Λ Α Π Α Ν Τ Α Κ Α Θ Α Ρ Ε Ρ Τ Ο Ι Σ Α Λ Λ Ο Ι Σ Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ι Σ Κ Α Ι Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Α Ι Σ

75 Ε Ρ Ε Ω Σ Α Θ Η Ν Ο Δ Ρ Ο Υ Μ Η Ν Ο Σ Ο Μ Ο Λ Ω Ι Ο Υ Π Ι Ρ Γ Η Σ Α Ρ Χ Ι Π Ρ Ι Δ Ο Υ Ε Ι Π Ε Ν Ε Π Ε Ι Δ Η Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Σ Ε Υ Ν Ο Υ Σ Ε Σ Τ Ι Κ Ο Ι Ν Ε Ι Τ Ε
 Τ Ε Ι Π Ο Λ Ε Ι Ω Ρ Ω Π Ι Ω Ν Κ Α Ι Ι Δ Ι Α Ι Τ Ο Ι Σ Χ Ρ Ε Ι Α Ν Ε Χ Ο Υ Σ Ι Ν Τ Ω Ν Π Ο Λ Ι Τ Ω Ν Δ Ι Α Τ Ε Λ Ε Ι Β Ο Η Θ Ω Ν Κ Α Ι Λ Ε Γ Ω Ν Κ Α Ι Ρ Α Τ Τ Ω Ν Υ Π Ε Ρ Α Υ Τ Ω Ι
 Ε Ν Π Α Ν Τ Ι Κ Α Ι Ρ Ω Ι Τ Α Σ Υ Ν Φ Ε Ρ Ο Ν Τ Α Δ Ε Δ Ο Χ Θ Α Ι Τ Ε Ι Β Ο Υ Λ Ε Ι Κ Α Ι Τ Ω Ι Δ Η Μ Ω Ι Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Ν Ο Υ Λ Ι Α Δ Ο Υ Β Α Ρ Γ Υ Λ Ι Η Τ Η Ν Π Ρ Ο Ξ Ε Ν Ο Ν
 Ε Ι Ν Α Τ Η Σ Π Ο Λ Ε Ω Σ Ω Ρ Ω Π Ι Ω Ν Α Υ Τ Ο Ν Κ Α Ι Ε Κ Γ Ο Ν Ο Υ Σ Κ Α Ι Ε Ι Ν Α Ι Α Υ Τ Ο Ι Σ Γ Η Σ Κ Α Ι Ο Ι Κ Ι Α Σ Ε Ν Κ Τ Η Σ Ι Ν Κ Α Ι Ι Σ Ο Τ Ε Λ Ε Ι Α Ν
 Κ Α Ι Α Σ Υ Λ Ι Α Ν Κ Α Ι Α Σ Φ Α Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι Π Ο Λ Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι Ε Ι Ρ Η Ν Η Σ Κ Α Ι Κ Α Τ Α Γ Η Ν Κ Α Ι Κ Α Τ Α Θ Α Λ Α Τ Τ Α Ν Κ Α Ι Τ Α Α Λ Λ Α Π Α Ν Τ Α
 . . . . ἕΡΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

73

Ἐπὶ ἱερέως Καλλίππου.

74

Ἵολυμπίχου ἱερέως, μηνὸς Θυίου, ἐπεψήριζε Ἀσώπων Μικύθου, Δημήτρι-
 ο]ς Εὐφρα[ί]νοντος εἶπεν· δεδόχθαι τῷ δήμῳ Διοσκουρίδην Θεοφάνου
 Ἀ]θηναῖον πρόξενον εἶναι τῆς πόλεως Ὀρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶ-
 ναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀ-
 σφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
 καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις.

75 Ἵερῆως Ἀθηνοδώρου, μηνὸς Ὀμολωίου, Πίργης Ἀρχιππίδου εἶπεν· ἐπειδὴ Δημήτριος εὖνους ἐστὶ κοινεῖ τε
 τεῖ πόλει Ὀρωπίων καὶ ἰδία τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν τῶν πολιτῶν διατελεῖ βοηθῶν καὶ λέγων καὶ πράττων ὑπὲρ αὐτῶ[ν]
 ἐν παντὶ καιρῷ τὰ συμφέροντα, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Δημήτριον Οὐλιάδου Βαργυλιήτην πρόξενον
 εἶνα(ι) τῆς πόλεως Ὀρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν
 καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ τὰ ἄλλα πάντα
 καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις.

73. Τὸ ἐπὶ ἱερέως Καλλίππου ἀνήκει, ὡς φαί-
 νεται, εἰς τὴν ἀνάθεσιν, ἀφ' οὗ τὰ δύο ψηφίσματα
 ἔχουσιν ἰδίους ἱερεῖς, παρεμπίπτει δὲ καὶ ἱκανοῦ
 ὕψους κενὸς χώρος μετὰ αὐτοῦ καὶ τῶν ψηφι-
 σμάτων. Ὅρα καὶ ἀρ. 5 καὶ 9.

74. Στ. 2. Περὶ τῆς γραφῆς Διοσκουρίδης πρβ.
 Meisterhans *Gramm. d. att. Inschr.*² S. 21.

75. Στ. 1. Ἐν τῷ ἐπειδὴ Δημήτριος εἶχε πα-
 ραλειφθῇ τὸ ἕτερον δη, διωρθώθη δὲ τὸ ημὴ εἰς η
 δημη. Ὡσαύτως ἐν λέξει κοινεῖ παραλειφθέντος
 πρὶν τοῦ πρώτου ι, τὸ ι μετεβλήθη εἰς ιν.

Στ. 4. Μεταξὺ τοῦ εἶνα καὶ τοῦ τῆς δὲν δια-
 κρίνεται ι.

76-78

(Πρβ. ἀρ. 22 καὶ 55)

Τοῦ βάθρου Ἰσαυρικὸν ἐξεδόθησαν τρία ψηφί-
 σματα (ΕΑ. 1886 σ. 66, ἀρ. 22 καὶ ΕΑ. 1891
 σ. 127). Ἐπὶ τῆς προσθείας ἐπιφανείας τῆς ὀψews
 ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν εὐρίσκονται 4 ψηφίσματα, ὧν τὰ
 μὲν τρία πρῶτα ἐκδίδονται ἐνταῦθα, τὸ δὲ 4^{ον}
 = IGS. 245.

76 ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΚΟΙΝΩΙ ΒΟΙΩΤΩΝ ΝΕΡΜΑΙΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΔΕ ΤΟΥ ΑΜΦΙΑΡΑΟΥ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΜΗΝΟΣ ΠΑΝΑΜΟΥ ΕΒΔΟΜΕΙ
ΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΕΥΒΟΥΛΟΣ ΑΜΥΝΤΟΥ ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ ΤΙ. ΩΝ ΕΥΝΟΥΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΤΕΙ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΕΟΜΕ
ΝΟΙΣ ΑΕΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΧΡΕΙΑΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΚΑΙ ΡΩΙΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ΚΑΙ ΤΩΙΔΗ ΜΩΙΤΙ ΜΩΝΑ
ΤΙ ΜΩΝΑ ΚΤΟΣ ΘΑΣΙΟΝ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΩΡΩΠΙΩΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΚΓΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙ
ΝΑΙΑΥΤΟΙΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΝ ΚΤΗΣΙ. ΚΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑ
ΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΘΑΠΕΡ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ
ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

77 ΙΕΡΕΩΣ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΠΑΝΑΜΟΥ ΑΡΚΕΣΙΛΑΟΣ ΦΙΛΟΒΟΤΟΥ ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΕΥΝΟΥΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ
ΤΕΙ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΕΟΜΕΝΟΙΣ ΑΕΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΧΡΕΙΑΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΚΑΙ ΡΩΙΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ΚΑΙ
ΩΙΔΗ ΜΩΙΦΙΛΙΠΠΟΝ ΜΙΛΑΜΑ ΓΝΗΤΑ ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΩΡΩΠΙΩΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΚΓΟ
ΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙΑΥΤΩΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΝ ΚΤΗΣΙ ΚΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑ
..ΘΑΛΑΤΤΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΑΥΤΩΙ ΚΑΘΑΠΕΡ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕ
..ΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ

78 ..ΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΚΟΙΝΩΙ ΒΟΙΩΤΩΝ ΝΑΜΕΙΝΙΧΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΔΕ ΤΟΥ ΑΝΦΙΑΡΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥΣ ΩΦΙΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΙΠΕΝ.
ΕΠΕΙΔΗ ΝΙΚΟΣ ΤΡΑΤΟΣ ΝΑΥΣΙΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΥΝΟΥΣ ΩΝ ΔΙΑΤΕΛΕΙ ΤΕΙ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΕΟΜΕΝΟΙΣ ΑΕΙ Τ.
ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΧΡΕΙΑΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΚΑΙ ΡΩΙΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ΚΑΙ ΤΩΙΔΗ ΜΩΙΝΙΚΟΣ ΤΡΑΤΟΝ ΝΑΥΣΙΟΥ ΑΘΗΝ.
..Ν ΠΡΟΞΕΝΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΩΡΩΠΙΩΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΚΓΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙΑΥΤΩΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΑΣ ΕΝ ΚΤΗΣΙ.
..ΑΙ ΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΑΛΑΤΤΑΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ Τ
ΑΛΛΑ ΠΑΝΤΑ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΑΥΤΩΙ ΚΑΘΑΠΕΡ ΤΟΙΣ ΑΛΛΟΙΣ ΠΡΟΞΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

76 Ἄρχοντος ἐν κοινῇ Βοιωτῶν Ἐρμαίου, ἱερέως δὲ τοῦ Ἀμφιαράου Αἰσχίνου, μηνὸς Πανᾶμου ἐβδόμῃ
ἰσταμένου, Εὐβούλος Ἀμύντου εἶπεν· ἐπειδὴ Τί[μ]ων εὐνοὺς ὧν διατελεῖ τεῖ πόλει καὶ τοῖς δεομέ-
νοις ἀεὶ τῶν πολιτῶν παρέχεται χρείας ἐν παντὶ καιρῷ, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Τίμωνα
Τιμώνακτος Θάσιον πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶ-
ναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησι[ν] καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κα-
τὰ θάλατταν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ τᾶλλα πάντα ὑπάρχειν αὐτοῖς καθάπερ τοῖς ἄλλοις
προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

77 Ἱερέως Αἰσχίνου, Πανᾶμου, Ἀρκεσίλαος Φιλοβότου εἶπεν· ἐπειδὴ Φίλιππος εὐνοὺς ὧν διατελεῖ
τ[ε]ῖ πόλει καὶ τοῖς δεομένοις ἀεὶ τῶν πολιτῶν παρέχεται χρείας ἐν παντὶ καιρῷ, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ
τ[ῷ] δήμῳ Φίλιππον Μ[ί]λα[ς] Μάγνητα πρόξενον εἶναι καὶ εὐεργέτην τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐτὸν καὶ ἐκγό-
νους καὶ εἶναι αὐτῷ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κα-
τὰ θάλατταν καὶ πολέμου ὄντος καὶ εἰρήνης καὶ τᾶλλα πάντα ὑπάρχειν αὐτῷ καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξέ-
νο[ι]ς καὶ εὐεργέταις.

78 Ἄρχοντος ἐν κοινῇ Βοιωτῶν Ἀμφιαράου, ἱερέως δὲ τοῦ Ἀμφιαράου Νικολαίδου, Σώριλος Δημητρίου εἶπ[ε]
ν· ἐπειδὴ Νικόστρατος Ναυσίου Ἀθηναῖος εὐνοὺς ὧν διατελεῖ τεῖ πόλει καὶ τοῖς δεομένοις ἀεὶ τ[ῶν]
πολιτῶν παρέχεται χρείας ἐν παντὶ καιρῷ, δεδόχθαι τεῖ βουλεῖ καὶ τῷ δήμῳ Νικόστρατον Ναυσίου Ἀθη[ναῖ-
ο]ν πρόξενον εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐ[τ]ὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι α[ὐ]τῷ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν
καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ τ[ᾶ]
ἄλλα πάντα ὑπάρχειν αὐτῷ καθάπερ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις γέγραπται.

77. Στ. 3. Καίτοι ὄνομα Μίλας δὲν ὑπάρχει
παρὰ Pape, ἔγραψα οὕτω, διότι δὲν εἶμαι βέβαιος
περὶ τῶν διακρινομένων ἀμυδροτάτων ἰχνῶν τρί-
της γραμμῆς τοῦ μεταξύ τοῦ ι καὶ τοῦ α γράμ-

ματος. Σημειωθήτω ὅτι ὁ ἐν IGS. 439 ἀναθεὶς τῷ
Ἀμφιαράῳ Μίδας πιθανῶς δὲν ἦτο ἀλλοδαπός.

78. Στ. 4. Τὸ υ ἐν μὲν αὐτῶν ἐγγράφῃ δις, ἐν
δὲ αὐτῷ παρελείφθη.

79

(Πρβ. ἀρ. 5)

Ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας τῆς ὀψέως τοῦ
βάθρου Σύλλαν (ΕΑ. 1885, σ. 103 ἀρ. 5) εἰσι

γεγλυμμένα τρία ψηφίσματα, τὸ μὲν ἄνωθεν τῆς
ἀναθέσεως, τὸ δὲ ὑπὸ τὴν ἀνάθεσιν, καὶ τὸ τρίτον
ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου. Τὰ δύο πρῶτα = IGS.
263 καὶ 265. Τὸ τελευταῖον εἶνε τόδε :

ΙΕΡΕΩΣΣΠΙΝΘΑΡΟΥΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣΜΕΙΛΙΧΟΥΕΙΠΕΝΔΕΔΟΧΘΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΑΥ
ΤΟΚΛΗΝΑΙΝΗΣΙΔΗΜΟΥΧΑΛΚΙΔΕΑΠΡΟΞΕΝΟΝΕΙΝΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΩΡΩΠΙΩΝΑΥ
ΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΩΙΓΗΣΚΑΙΟΙΚΙΑΣΕΓΚΤΗΣΙΝΚΑΙΙΣΟΤΕΛΕΙΑΝ
ΚΑΙΑΣΥΛΙΑΝΚΑΙΑΣΦΑΛΕΙΑΝΚΑΙΠΟΛΕΜΟΥΚΑΙΕΙΡΗΝΗΣΚΑΙΚΑΤΑΓΗΝΚΑΙΚΑΤΑ
ΘΑΛΑΤΤΑΝΚΑΙΤΑΛΛΑΠΑΝΤΑΚΑΘΑΠΕΡΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΠΡΟΞΕΝΟΙΣΚΑΙΕΥΕΡ
ΤΕΤΑΙΣ

Ἰερέως Σπινθάρου, Ἀριστομένης Μειλίχου εἶπεν· δεδόχθαι τῷ δήμῳ Αὐ-
τοκλὴν Αἰνησιδήμου Χαλκιδέα πρόξενον εἶναι τῆς πόλεως Ὠρωπίων αὐ-
τὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτῷ γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν
καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν καὶ τὰλλα πάντα καθάπερ τοῖς ἄλλοις πρόξενοις καὶ εὐερ-
γέταις.

Σπινθάρου ἱερεὺς ἐν 54, 5.

Στ. 3. Ἐν τῷ γ τοῦ ἐγκτησιν διακρίνεται πως
ὥσει ἀμυδρόν τι ἔχνος λοξῆς γραμμῆς. Δὲν εἶνε
ὅλως ἀπίθανον ὅτι πρότερον εἶχε γραφῇ γ καὶ εἶτα
διωρθώθη εἰς γ.

80

(Πρβ. ἀρ. 19).

Τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα μετὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ ἱε-
ρέως καὶ τοῦ τεχνίτου γέγλυπται ἐπὶ τοῦ ἔμπρο-
σθεν μέσου μαρμάρου τοῦ τοξοειδοῦς βάθρου ἀρ.

19, ὅπου καὶ ἐμνημονεύθη (πρβ. καὶ 91). Τὸ λευ-
κὸν τοῦτο μάρμαρον ἔχει κόσμον μόνον ἔμπροσθεν
(ἄνω τε καὶ κάτω), τὰ δὲ λοιπὰ συνεδεῖτο ἐτέροις
λίθοις, καθ' ἃ ἐν ἀρ. 19 εἴρηται. Ὑψ. 0.31, πλ.
ὀπισθεν 1.21 (ἔμπροσθεν 1.15), πλάχ. 0.43-0.46.
Ὑψ. γρμ. 0.005-0.01. Εὐρέθη πλησίον τῆς
βάσεως τοῦ βάθρου.

Ἐμνημονεύθη ἐν τῷ ὑπὸ Allen συνταχθέντι
συγγραμμάτι *On Greek versification in inscrip-*
tions (σ. 180). Ἐξεδόθη μετὰ τινων ἐλλείψεων
ἐν IGS. 336.

ΕΠΙΕΡΕΩΣΟΛΥ. ΠΙΧΟΥ

ΤΗΛΟΘΕΝ ΜΕΝΟ ΔΙΟΥΗΔΕΑΧΑΛΚΟΣΑΥΤΕΙ

ΑΝΘ. ΑΥΕΥΣΗΜΟΥΓ... ΜΕΝΟΚΓΕΝΕΑΣ

ΟΜΠΑΡΑΔΥΣΜΕΝΕΩΝΤΡΟΙΗΝΙΟΙΑ. ΤΑΛΑΒΟΝΤΑ

5 ΚΑΙΠΑΛΙΝΑΡΧΑΙΟΙΣΕΥΠΕΡΙ.Ε.ΤΑΙΟΜΟΙΣ

ΤΟΜΠΟΛΥΝΕΣΤΗΣΑΝΤΟΜΕΝΕΙΝΧΡΟΝΟΝΕΓΔΕΝΟΣΟΙΚΟΥ

ΤΡΟΙΗΝΔΙΣΠΑΤ... ΣΙΓ... ΝΗΥΓΑΣΑΤΟ

ΤΟΙΣΕΡΑΦΑΜΦΟΤΕΡ... ΕΒ. ΤΑ:ΠΑΤΡ.ΣΑΝΔΡΑΚΑΙΗΡΛ

ΦΘΕΓΓΟΜΕΝ ΔΕΙΣΤΑΣΛ. ΤΙΟΝΕΥΝΟΜΙΑ

10 ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣΑΘΗΝΑΙΟΣΕΠΟΙΗΣΕ

Ἐπὶ ἱερέως Ὀλυμπίου.

Τηλόθ[εν... α]μεν[... Διομ]ήδεα χαλκὸς αὐτεῖ

Ἀνθ[ε] ἀ[π'] εὐσήμου [εὐχό]μενον γενεᾶς,

- ὁμ. παρὰ δυσμενέων Τρο[ζ]ήνιοι ἄστὺ λαβόντα
 5 καὶ πάλιν ἀρχαίοις εὖ περι[θ]έ[ν]τα ν[ό]μοις
 τὸμ. πολὺν ἐστήσαντο μένειν χρόνον, ἐγ' δ' ἐνὸς οἴκου
 Τροζήν δις πατρ[ι]...ε;] ν[ὴ] γάσσατο·
 τ[ῶ]ι σέ[β]ι;] α[ς];] ἀμφοτέρ[ον];] σέβ[εται];] πατρ[ι];] ἀνδρα [καί];] ἥρω
 φθεγγομε[ν...];] στασ[αῖ]τον εὐνομία[ς];].
 10 Ξενοκράτης Ἀθηναῖος ἐποίησε.

Ξενοκράτης ἐπόησε ἀρ. 17 (=54)· περὶ τοῦ
 εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 3^{ου} π. Χρ. αἰῶνος ἀνα-
 γομένου τεχνίτου ὄρα Löwy *Inscr. griech. Bild-
 hauer* n. 135^a κλπ.

Ἐν τῇ μεταγραφῇ (στίχ. 2, 7 καὶ 9) αἱ τε-
 λεῖαι δηλοῦσι τὸ ποσὸν τῶν ἐλλειπόντων γραμ-
 μάτων.

81

Βάθρον λίθου μέλανος. Ὑψ. 0.32, πλ. 0.75,
 πᾶχ. 0.61. Ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας φέρει τὸ
 ἐξῆς ἀριστερὰ καὶ ἄνω ἀποκεκρουσμένον τετράστι-
 χον ἐπίγραμμα.

ΝΙΟΝΑΙΔΑ
 ΑΥΣΙΠΟΝΟΝ
 ΗΔΕΟΣΥΙΟΥΟΠΛΕΙΣΤΕ
 ΤΟΥΔΕΘΕΟΥ

.....ἀνέθηκε; γαλην;ὸ]ν ἄ[γαλμα
 .....ν;]α παυσίπονον
 .....ἡδέος υἱοῦ ὁ πλειστ[α
 .....α;] τοῦδε θεοῦ.

Στ. 3. Ὡς. Περὶ τῆς γραφῆς καὶ ποσότητος
 τῆς πρώτης συλλαβῆς τοῦ υἱὸς πρβλ. τὰ ὑπὸ
 Allen (ἐν *On Greek vers. in inscr.* σ. 71) ἀνα-
 γεγραμμένα παραδείγματα.

Τὸ βάθρον εὑρέθη πρὸς τῇ μεγάλῃ ἀντηρίδι Μ,
 ἐν τινι τῶν ὀπισθεν τῶν τελευταίων βάθρων ὑστέ-
 ρων δωματίων. Ἦν δὲ ἐπὶ ὑποβάθρου (ἐκ πύρων
 καὶ ἄλλων λίθων) κατὰ χώραν κειμένου (ὑψ. περ.
 0.70, πλ. 1.20. βάθ. 0.86), ὀλίγον μετακεκινη-
 μένον λοξῶς πρὸς ἀριστερά, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι
 ἀνήκει τῷ ὑποβάθρῳ, κατὰ χώραν σχεδὸν εὑρισκό-
 μενον. Ἄνω δ' ἐν λόγῳ ἐνεπίγραφος λίθος φέρει εὐ-

ρεῖαν κοιλότητα πρὸς ὑποδοχὴν ἀγάλματος μετὰ
 συμφυοῦς πλίνθου. Καὶ ἡ μὲν πλίνθος δὲν εὑρέθη·
 ἔμπροσθεν δὲως ἀριστερὰ τοῦ βάθρου εὑρέθη πρᾶνές
 πεπτωκὸς ἀκέφαλον μέγα ἄγαλμα (ὑψ. σφζ. 1.50),
 ἀνάλογον τῇ ἐπὶ τοῦ βάθρου κοιλότητι. Εἰκονίζει
 δὲ τοῦτο ἄνδρα ὄρθιον, κάμπτοντα ὀλίγον τὸ ἀρι-
 στερόν σκέλος οὕτως ὥστε τὸ οἰκεῖον γόνυ προέχει
 τοῦ δεξιοῦ. Τὸ ποδῆρες ἱμάτιον καταλείπει γυμνὸν
 τὸ ἔμπροσθεν καὶ δεξιὸν τοῦ θώρακος, ἐκ δεξιῶν δὲ
 φερόμενον κρέμαται ἀπὸ τοῦ ὀλίγον προτεταμένου
 ἀριστεροῦ πήχεως. Τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εὑρέθη
 καὶ ἡ παλάμη φέρουσα κατὰ τὸν καρπὸν ὀπισθεν
 τόρμον, δι' οὗ συνεδεῖτο πάλαι μετὰ τοῦ πήχεως.
 Ὡσαύτως εὑρέθη καὶ δεξιὰ παλάμη, ἥτις, ὡς ἐκ
 τῆς ἀναλογίας φαίνεται, ἀνήκει τῷ ἐλλείποντι δε-
 ξιῷ βραχίονι· ἔχει τοὺς δακτύλους (εὑρέθησαν ἀπο-
 κεκομμένοι ὁ λιχανὸς καὶ ὁ μέσος) ὀλίγον κεκαμ-
 μένους, ὡς εἰ ἐκράτει τι. Ἐλλείπει καὶ ὁ δεξιὸς ἄκρος
 πούς καὶ οἱ δάκτυλοι τοῦ ἀριστεροῦ ποδός.

Καὶ ὅτι μὲν τὸ ἄγαλμα ἀνήκει τῷ εἰρημένῳ
 βάθρῳ συνάγεται ἐκ τῆς ἀναλογίας τῶν μέτρων
 καὶ ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως. Τὴν δὲ ἀπόδοσιν
 τοῦ ἀγάλματος εἰς τὸν Ἀμφιάραον συγχωρεῖ τὸ
 σφζόμενον κείμενον τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ὁ τύπος
 ὑφ' ὃν εἰκονίζεται ὁ θεὸς ἡ ἥρω. Ἐκ τῆς ἐπιγρα-
 φῆς, ἀναγομένης πιθανῶς εἰς τοὺς περὶ τὰς ἀρ-
 χὰς τοῦ τρίτου αἰῶνος χρόνους, εἰκάζεται ὅτι πα-
 τήρ τις ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ υἱοῦ ἀνέθηκεν ἄγαλμα
 τῷ Ἀμφιάρῳ. Καὶ ἡ μὲν τέχνη τοῦ ἀγάλμα-
 τος δὲν ἀπάδει ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐπιγραφῆς.
 Ὁ δὲ τύπος, εἰς ὃν τῶν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς
 καίπερ μὴ σφζομένων λειψάνων ράβδου ἢ ἄλλου
 συμβόλου φαίνεται, βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ ἐλάσσονος
 ἀγάλματος (ὑψ. σφζ. 1.00) ἀκεφάλου, ὅπερ εὑ-
 ρέθη ἐν ἐτέρῳ δωματίῳ. Τοῦτο (μνημονευθὲν ἐν
 τοῖς Πρακτικοῖς 1887 σ. 62) φέρει τὸ γνωστὸν
 σύμβολον, ἡγουν στηρίζει τὸ ἀριστερόν τοῦ σώ-

ματος ἐπὶ ράβδου, περὶ ἣν ἐλίσσεται ὄφεις, ἔχει δὲ τὸν αὐτὸν που καὶ τὸ μέγα ἄγαλμα ἱματισμὸν καὶ εἶνε τῆς αὐτῆς σχεδὸν τέχνης.

82

Μετόπαι 31

Τμημα διαζώματος πωρίνου, ἀριστερὰ τεθραυσμένον. Ἀνήκει (μετὰ τῶν ἀριθ. 11 καὶ 27) τῷ προσώπῳ τῆς στοᾶς. Πλ. περ. 1.30, πᾶχ. 0.35. Εὐρέθη ἐν τῷ ναῷ (;).

Φέρει μίαν τρίγλυφον σχεδὸν ὅλην κατεστραμμένην μεταξὺ δύο μετοπῶν, ὧν ἑκατέρα ἔχει (ὡς καὶ αἱ εἰρημέναι) ἐν μέγα γράμμα, ἡ μὲν ο, ἡ δὲ ι.

83 - 88

Τὰ ἐξῆς ἐξ τεμάχια (ὑψ. περ. 0.14) λευκοῦ μαρμάρου φαίνονται ἀνήκοντα εἰς σειρὰν θρανίων παραπλησίον τοῖς ἐν τῇ στοᾷ (ἔρα Πρακτικὰ 1887, σ. 61, ὅπου καὶ ὑπεδείχθησαν οἱ περιέχοντες τοιαῦτα τόποι). Τὰ προκείμενα τεμάχια ἔχουσι τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν (ἀντιθέτως ἐκείνοις) ὑπόκοιλον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω.

Τὸ 85 καὶ 88 ἐξεδόθησαν ἐν IGS. 441.

83 Δ Ω Ρ Ο Σ . . . . δωρος

84 Α Ε Ι Δ μειδ . .

85 Σ Τ . . . . στ . . . .

86 Ο Β οβ ;

87 :

88 Μ Φ Ι Α Ρ Α Ἀμφιαρά[ωι

83. Ἀριστερὰ τεθραυσμένον, δεξιὰ δὲ φέρει ἀναθύρωσιν πρὸς σύνδεσιν μετ' ἄλλου. Ὑψ. 0.135, πλ. 0.74, βάθ. 0.40 σχεδόν. Εὐρέθη ὅπισθεν τοῦ βάρου Μεγακλείδην (ἀρ. 23 = 73).

84. Τεθραυσμένον δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐλλείπει δὲ καὶ τὸ γεῖσον (ταινία ἀπλῆ). Ὑψ. 0.13, πλ. ἔμπροσθεν 0.54, βάθ. σφζ. 0.42 (ὅλον θὰ ἦτο ὡς

0.46). Εὐρέθη ἐν τῷ ὅπισθεν τοῦ βάρου Λέντλον (ἀρ. 4) ὑστέρῳ δωματίῳ (οὐχὶ ἐν τῷ βάθει).

85. Γωνιαῖον τεμάχιον· ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ἐπιφανείας σχηματιζούσης μετὰ τῆς προσθίας ἀμβλεῖαν γωνίαν, συνεδεῖτο ἀριστερὰ μετ' ἄλλου εἰς ὀρθὴν γωνίαν. Ὑψ. 0.13, πλ. ἔμπροσθεν 0.33, (ὅπισθεν σφζ. 0.55), βάθ. 0.395. Εὐρέθη ὅπου καὶ τὸ 88.

86. Τεμάχιον ἐκ τοῦ κάτω ἄκρου. Ὑψ. 0.07, πλ. 0.40, βάθ. 0.36. Εὐρέθη ἀριστερόθεν τῶν πλατέων βάρων (ἀρ. 31 κλπ.).

87. Τεμάχιον ἀριστερόν. Ἀριστερὰ ἀναθύρωσις. Ὑψ. περ. 0.14, πλ. 0.35, βάθ. 0.33. Εὐρέθη κατὰ τὴν ὅπισθεν στενὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ.

88. Δεξιὰ τεθραυσμένον, ἀριστερὰ ἀναθύρωσις πρὸς σύνδεσιν. Ὑψ. σχεδόν 0.14, πλ. 0.91, βάθ. 0.41. Εὐρέθη πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ.

Ἐν τοῖς γράμμασι τούτοις (ὑψ. περ. 0.05), ὡς φαίνεται, σφίζονται πρὸς τῷ Ἀμφιαρά[ωι μέρη κυρίου ὀνόματος τοῦ ἀναθέντος καὶ εἰ τι ἄλλο (ἴσως καὶ Ἀρι]στοβ[ούλου ἐκ τοῦ 85 καὶ 86).

89

Βαθρίδιον, μαρμάρου λευκοῦ κυανίζοντος. Ὅπισθεν ἐλλιπές· δίχα καθέτως τεθραυσμένον. Ἄνω ἔφερε πλατυτάτην κοιλότητα. Ὑψ. 0.05, πλ. 0.343, βάθ. 0.12. Τὸ ἀριστερόν τεμάχιον εὐρέθη πλησίον τοῦ ναοῦ (;), τὸ δὲ δεξιὸν ὅπισθεν τοῦ βάρου Βροῦτον (ἀρ. 7).

Τὸ ἀριστερόν ἐξεδόθη ἐν IGS. 435.

ΑΜΦΙΑΡΑΛΙΑΡΚΕΣΛΑΡΚΕΣΟΥΝ
ΛΥΣΙΠΟΝΟΥΤΟΥΥΙΟΥ
ΤΗΝΘΥΓΑΤΕΡΑΝΕΘΗΚΕ

Ἀμφιαράωι Ἀρκεσῶ Ἀρκεσοῦν
Λυσιπόνου τοῦ υἱοῦ
τὴν θυγατέρα ἀνέθηκε.

90

Βαθρίδιον, λευκοῦ μαρμάρου. Ὅπισθεν καὶ ἀριστερὰ ἐλλιπές· δίχα καθέτως τεθραυσμένον. Ὑψ. 0.095, πλ. 0.33, πᾶχ. 0.14. Ἄνω ἔφερε πλατεῖαν κοιλότητα. Τὸ ἀριστερόν τεμάχιον ἔκειτο

ὀπισθεν τῶν βάθρων (ἀρ. 17 κλπ.), τὸ δὲ δεξιὸν εὐρέθη ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ.

Τὸ δεξιὸν ἐξεδόθη ἐν IGS. 444.

90 Ἰ Τ Ο Λ Υ Κ Ο Υ Α Θ Η Ν Α Ι Ο Σ
ι Α Ρ Α Ω Ι
Ξ Φ Η Β Ο Υ Σ Α Κ Ο Ν Τ Ι Σ Ω Ν

Δεῖτρα Αὐ]τολύκου Ἀθηναῖος
Ἀμφ]ιάρῳ
..... ἐφ'ήθους ἀκοντίζων.

Τὸ Ἀθηναῖος φαίνεται ὡς ἐπὶ ἄλλης λέξεως γε-
γλυμμένον. Ἴσως προϋπῆρχε δημοτικόν. (πρβ.
ἀρ. 17). Β. Ι. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΓΥΘΕΙΟΥ

Α'. ΖΕΥΣ ΚΑΠΠΩΤΑΣ.

Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Γυ-
θεατῶν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἱερῶν ὁ Πausa-
νίας¹ τρεπόμενος πρὸς νότον ἐπιφέρει· «Γυθείου δὲ
τρεῖς μάλιστα ἀπέχει σταδίου ἀργὸς λίθος·
Ὁρέστην λέγουσι καθεσθέντα ἐπ' αὐτοῦ παύσα-
σθαι τῆς μανίας· διὰ τοῦτο ὁ λίθος ὠνομάσθη
Ζεὺς² Καππώτας κατὰ γλῶσσαν τὴν Δωρίδα.³
Μεθ' ὃ ἀναφέρει εὐθὺς τὰ κατὰ τὴν νῆσον Κρα-
νάην καὶ τὸ Μιγώνιον⁴ καὶ εἶτα τὰ κατὰ τὴν πρὸς
βορρᾶν τῆς πόλεως παραλίαν⁵. Ἐκ τούτων αὐτό-
δηλον εἶνε ὅτι ὁ Ζεὺς Καππώτας ἐπονομαζόμενος
λίθος ἔκειτο ἐγγύτερον πρὸς τὴν πόλιν ἢ ἡ Κρα-
νάη καὶ ἐξ ἅπαντος ἐγγύτατα τῆς παραλίας, διότι ἡ
κλιτύς τοῦ Λαρυσίου κατέρχεται λίαν ἀποτόμως μέ-
χρις αὐτῆς τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ πλεῖστον, μό-
λις στενὴν ὁδὸν ἐνιαχοῦ καταλείπουσα⁶.

¹ Γ'. XXII, 1.

² Καθὼς διωρθώθη ὑπὸ τινων εἰς Ζεύς. Πρβλ. Roseher, Mythol.
Lex. ἐν λ. Baitylos καὶ Svoronos ἐν Zeitschrift für Numism.
XVI 3/4.

³ Ἦτοι Καταπαύτης. Τοῦ αὐτοῦ ἰδιωτισμοῦ τῆς Λακωνικῆς δια-
λέκτου παράδειγμα ὑπάρχει καὶ τὸ ἐν Γυθεατικῇ ἐπιγραφῇ ἐκ τῶν χρό-
νων τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (Mittheilungen des d. a. Instit. Athen.
II σελ. 442 ἀριθ. 30 καὶ πληρέστερον ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ III
σελ. 162 - 163) ἀπαντῶν Πωσινίκου ἀντὶ Πανσινίκου. Πρβλ. καὶ
ὅσα εἴπομεν ἐν τῷ Περί τῆς Κρητικῆς διαλέκτου Κεφ. ΙΓ' 3 σελ.
129. Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ τρίτον περίπου μέρος ἀνεύρομεν καὶ
ἡμεῖς.

⁴ XXII, 2.

⁵ XXII, 3 Ἐν ἀριστερᾷ δὲ Γυθείου κ.τ.λ.

⁶ Νῦν ἕνεκα τῆς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατασκευασθείσης προκυμαίας ἡ
θάλασσα ἀπέχει ἱκανὰ μέτρα ἀπὸ τῶν βράχων, ἀλλὰ πρότερον ἔφθανε
μέχρις αὐτῶν.

Μέχρι σήμερον δύο μόνον λείψανα ἐκ τῆς ἀρ-
χαιότητος διεσώθησαν κατὰ ταύτην τὴν παραλίαν.
Τὸ πρῶτον τῷ ἐκ τῆς σημερινῆς πόλεως πρὸς τὴν
ἀρχαίαν πορευομένῳ εἶνε ἡ κατὰ τὴν πρὸ τῆς κα-
τασκευῆς τῆς προκυμαίας μόνην παρὰ τὴν θάλασ-
σαν ὁδὸν τοῦ σημερινοῦ Γυθείου (νῦν ὀπισθεν τῆς
οἰκίας Τζωρτζάκη) ἐπὶ τῆς βραχῶδους κλιτύς τοῦ
Λαρυσίου καὶ ὑπερθεν ὑφαλμύρου νῦν ὑπὸ τὴν προ-
κυμαίαν ἐκβαλλούσης πηγῆς κεχαραγμένη ἀρχαῖκῃ
ἐπιγραφῇ, ἡ τὸ τελευταῖον ἐν IGA. ἀριθ. 72 ἐκδεδο-
μένη καὶ μετ' ὀλίγον ὑφ' ἡμῶν ἐκ νέου δημοσιευ-
θησομένη· δεύτερον δὲ διακόσια περίπου μέτρα βο-
ρειότερον κεῖται τὸ ἐν τῇ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἤδη
μᾶλλον τῆς θαλάσσης ἀπεχούσῃ κλιτύι μέγα λά-
ξευμα, τὸ νῦν παρὰ τοῖς ἐγγχωρίοις Πελεκακητὸν
ἀποκαλούμενον, ὅπερ ἀκριθέστερον περιεγράφη ὑπὸ
Weil ἐν Mittheilungen des d. a. Inst. Athen. I
σ. 151 ἐξ

Τὸ λάξευμα τοῦτο ἀποτελεῖ εὐρύτατον ὀρθογώ-
νιον χώρον εἰσχωροῦντα βαθέως ἐντὸς τῆς βραχῶ-
δους κλιτύς τοῦ ὅρους, ἀνοικτὸν δὲ πρὸς τὸ μέρος
τῆς θαλάσσης. Εἰς μικρὸν ὕψος ἀπὸ τοῦ σημερι-
νοῦ ἐδάφους εἶνε λελαξευμένη ἐκ τοῦ βράχου πλα-
τεῖα βαθμὶς καθ' ἅπασαν τὴν ἑκτασιν τῶν τριῶν
πλευρῶν τοῦ ὀρθογωνίου διήκουσα· ὀπισθεν δ' αὐ-
τῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸ ὄρος μακρὰν πλευράν τοῦ
ὀρθογωνίου ὑφούται ὑπὲρ τὰ 6 μέτρα καθέτως καὶ

¹ Ἀκριθέστερα μελέτη τοῦ τὰ μάλιστα ἀξιοσπουδάστου τούτου
μνημείου δὲν εἶνε δυνατὴ, ἐὰν δὲν ἀποκαταρθῇ τελείως ἅπας ὁ χώρος.
Ὁ παρὰ Le Bas Voyage arch. Itinéraire πίναξ 25 I παρέχει ἡμι-
στα σαφῆ ἀπεικόνισιν αὐτοῦ· ὡσαύτως καὶ ὁ πίναξ 25 III. Ἀκριθέ-
στερος εἶνε ὁ πίναξ 25 II.

μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἀποτετμημένος ὁ βράχος ἀπολήγων ἄνω εἰς ἐτέραν ἐπίπεδον βαθμίδα πολὺ πλατυτέραν τῆς κάτω. Ἐπὶ ταύτης διηγοῦνται τινὲς τῶν Γυθεατῶν ἐξ ἀκοῆς μαθόντες ὅτι ὑπάρχει κοιλότης ὡσεὶ τινος τάφου, ἀλλὰ μικρὰ ἀνασκάψεις ὑπ' ἐμοῦ πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος ἐνεργηθεῖσα οὐδὲν ἀπεκάλυψε πλὴν τῆς ἐπίπεδου ἐπιφανείας τοῦ βράχου. Μετὰ ταύτην τὴν βαθμίδα ὑψοῦται καὶ πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ βράχος εἰς ὄχι μέγα ὕψος ἀπολήγων εἰς τρίτην ἐπίπεδον βαθμίδα στενοτέραν τῆς δευτέρας, καὶ μετὰ τὴν τρίτην ταύτην βαθμίδα ὑψοῦται ὁ βράχος ἐκ νέου καθέτως ἀποτετμημένος καθ' ἅπαν τὸ ὑπόλοιπον ὕψος αὐτοῦ μὴ ἀπολήγων πλέον εἰς ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν.

Ἐπὶ τῆς ὑπὲρ τὴν κατωτάτην βαθμίδα καθέτως ἀποτετμημένης ὑψηλῆς πλευρᾶς τοῦ βράχου, ὄχι πολὺ κατωτέρω τοῦ ἄνω πέρατος αὐτῆς προέχει ἐκ τοῦ αὐτοῦ βράχου λελαξευμένος ἀγκῶν τις ἄδηλον πρὸς τίνα σκοπὸν προωρισμένος. Δύο δὲ περίπου μέτρα κατωτέρω τοῦ ἀγκῶνος τούτου καὶ πρὸς δεξιὰν αὐτοῦ ὑπάρχει κεχαραγμένη ἢ ἐξῆς ἐπιγραφή:

ΜΟΙΡΑ

DΙΟΣ ΤΕΡ ΊΣΤΙ

ἦτοι *Μοῖρα Διὸς Τερ(α)στί[ου]*. Ἐτι δὲ μᾶλλον δεξιόθεν ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῆς κατωτάτης βαθμίδος ὑπάρχει ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένος κυκλοτερὴς λεκανοειδὴς βόθρος ἔχων διάμετρον μὲν 0,45 μ., βάθος δὲ 0,26 ὅστις καλύπτεται νῦν ὑπὸ τῶν ἐπισεσωρευμένων χωμάτων. Ὁ τε βόθρος οὗτος καὶ ἡ ἐπιγραφή ἔμειναν ἀπαράτρητοι ὑπὸ πάντων τῶν περιγραφάντων τὸν χώρον τοῦτον περιηγητῶν καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸ 1876 ἐπισκεψαμένου αὐτὸν Weil, ἡκουσα δὲ μόνον παρὰ τῶν ἐγγχωρίων ὅτι ἀνεκαλύφθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τινος Δανοῦ ἀρχαιολόγου, μὴ δημοσιεύσαντος ἴσως τι περὶ αὐτῶν μέχρι τοῦδε.

διότι καίπερ πολλαχοῦ ἀναζητήσας οὗτ' ἐν ἐκτενεστέρα περιηγήσει οὗτ' ἐν περιοδικῷ τινι εὐρόν τι περὶ τούτων γεγραμμένον. Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε βαθέως κεχαραγμένα, καὶ διασφίζονται σχεδὸν ἀβλαβῇ τὰ πλεῖστα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς μέγα ὕψος κεῖνται καὶ ὁ βράχος δὲν εἶνε ὁμαλῶς κατεξεσμένος, εὐκολώτατα δύνανται νὰ μείνωσιν ἀπαράτρητα. Τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων τοῦ πρώτου στίχου εἶνε περίπου 0,05 μ., τῶν δὲ τοῦ δευτέρου περίπου 0,08, ἢ δ' ἀπόστασις τῶν στίχων ἀπ' ἀλλήλων 0,20. Ἀντεγράψαμεν αὐτὴν ἀναθάντες ἐπὶ κλίμακος, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ παραστήσωμεν κατὰ πάντα ἀκριβῶς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, διότι οὔτε ἔκτυπον ἦτο δυνατόν νὰ ληφθῇ, οὔτε ἡ διὰ τῆς χειρὸς ἀπεικόνισις κατορθοῦτο ἄνευ πολλῆς δυσχερείας.

Καίτοι δ' ὅμως ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης τὸ τέως ἀγνώστου προορισμοῦ περιεργότατον τοῦτο μνημεῖον καταφαίνεται ὡς ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ *Τεραστίου*, ἐπειδὴ τὸ *μοῖρα* σημαίνει βεβαίως τὴν τῷ θεῷ ἀπονενεμημένην κτῆσιν, ἐν τούτοις ἐν ὅσῳ τὸ κύρος τῆς μαρτυρίας τοῦ Πausανίου δὲν δύναται μετὰ τινος λόγου νὰ ἀμφισβητηθῇ, ἡμεῖς ἥκιστα δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπῆρχεν ὁ Ζεὺς *Καππώτας* ἐπιλεγόμενος ἀργὸς λίθος, διότι ὡς ὀρθότατα παρατήρησεν ὁ Weil¹, ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως εἶνε πολὺ μικροτέρα τῶν τριῶν σταδίων τοῦ Πausανίου, εἴτε τὸ πρὸς νότον τέρμα αὐτῆς² ληφθῇ ὡς ἀφετηρία, εἴτε ἡ ἱκανῶς ἐγνωσμένη θέσις τῆς ἀγορᾶς³.

¹ Mittheil. I. σελ. 153.

² Ἴσως μάλιστα καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ μνημείου ἐξετείνετο ἡ πόλις τὰ πάλαι, διότι λείψανα οἰκοδομημάτων ἀνευρέθησαν, ὡς ἡκουσα, ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ παρακειμένου ἀτμομύλου Κωνσταντοπούλου, ὡς καὶ μολύβδινοι σωληνὲς διακλαδώσεως ὑδραγωγείου ἐν τῷ αὐτῷ ἀτμομύλῳ Σταυριανᾶκου.

³ Εἰς τὴν ἀγορὰν ἀνήκουσιν ἐξ ἅπαντος τὰ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ΝΑ τοῦ θεάτρου εἰς μικρὸν βάθος κατακεχωσμένα μεγάλα ἐρείπια, ἐνθα καὶ τινες τιμητικαὶ ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν (Mittheil. des d. arch. Inst. Athen III. 156, Bullettino dell' Instit. 1873 σελ. 162 = Le Bas — Foucart Voyage arch. Explications σελ. 127 ἀριθ. 243 c). Ὁλίγον ἀπωτέρω πρὸς τὴν παραλίαν εὐρέθη τὸ ἐν Ἐφῃμ. Ἀρχ. 1874 σελ. 378 — 380 τὸ πρῶτον καὶ εἶτα ἐν Le Bas — Foucart Voyage arch. Explic. σελ. 136 δημοσιευθὲν πρότυπον ἀγορανομικῶν μέτρων (σύμβολον). Ἡ κατὰ Πausανίαν (Γ'. XXI, 7) ὅμως ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸ πάλαι ὑπάρχουσα πηγή εἶνε νῦν ἡφανισμένη, ἐκ πλάνης δὲ ὁ Curtius ἀναφέρει αὐτὴν ὡς ὑπάρχουσαν καὶ δὴ ὡς δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀσφαλὲς τοπογραφικὸν σημεῖον διὰ τὴν θέσιν τῆς ἀγορᾶς. (Peloponnesos II σελ. 272: Die noch heute fließende Asklepiosquelle in der Mitte zwischen Strand und

Τὴν θέσιν ταύτην φαίνεται ὅτι συγχέουσί τινες τῶν περιηγητῶν πρὸς τὴν τῆς ἱκανὸν διάστημα ἐν-
τεῦθεν ἀπεχούσης ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς, ἣν ἐμνη-
μονεύσαμεν ἀνωτέρω, διότι ἐνῶ πλησίον αὐτῆς οὐ-
δὲν οὐδαμοῦ ἔχνος λαξεύσεως ὑπάρχει ἐπὶ τῶν βρά-
χων, οὐδὲ πρότερον ὑπῆρχε, καθ' ὅσον οἱ ἐγγύριοι
ἐνθυμοῦνται, ὁ Leake ἀναφέρει λαξεύματα ὅμοια
πρὸς τὰ τῆς Πνυκός, καὶ ἐκλαμβάνει αὐτὰ ὡς τὴν
θέσιν τοῦ Διὸς Καππώτα, καθ' ὃ εἰς ἀπόστασιν τριῶν
σταδίων ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως
ἀπέχοντα¹. Ἐτι καταφανεστέρα εἶνε ἡ σύγχυσις
παρὰ Curtius, Peloponnesos II σελ. 272: Ueber
einen starken Bach, dessen unterer Lauf häufig
vom Meere überfluthet wird, geht man am Fusse
des vortretenden Larysion hin nach Marathonisi.
Oberhalb des Wegs ist eine über dreissig Fuss
breite Nische mit einem Sitzblocke und einer
Fussspur davor im Felsen ausgehauen und vor der
Nische steht eine alterthümliche, noch unentziff-
erte Inschrift. Dieser Felssitz ist wahrscheinlich
derselbe, auf welchem, drei Stadien südlich von
Gytheion, Orest von seinem Irrsale sich sollte
ausgeruht haben. Πρὸβλ. τὰς σημειώσεις ἐν σελ.
324 καὶ τὸν πίνακα XII, ἔνθα τὸ Πελεκκητὸν
ἀναγράφεται ὡς Ruhestein des Orestes.

Τῆς κατὰ πρῶτον μνημονευθείσης ἀρχαϊκῆς ἐπι-
γραφῆς (IGA. 72) τὴν τοπογραφικὴν σημασίαν ἀδύ-
νατον εἶνε νὰ ἐκτιμήσῃ τις, ἐὰν δὲν εὐρεθῇ τις ἀσφα-

Burg giebt für die Lage des Markts den sichersten Anhalt).
Πολὺ ἀμφιβόλλω ἂν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἀντ' αὐτῆς τὸ ἱκανῶς ἀπο-
τέρω πρὸς νότον κείμενον φρέαρ, ὡς παραδέχεται ὁ Weil (Mitth.
ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 155: wo die Agora der alten Stadt durch den
Asklepios-Brunnen bezeichnet wird, von dem die Bewohner
von Marathonisi noch heute sich ihr Trinkwasser holen).
Τὴν εἰδησιν φαίνεται ὅτι παρέλαβεν ὁ Curtius ἐκ τοῦ Le Bas, *Revue
archéol.* 1845 σελ. 207: la fontaine d'Ésculape, puits antique
où les habitants pauvres de Marathonisi viennent encore au-
jourd'hui prendre les seules eaux potables, dont il leur soit
possible de faire usage.

¹ Travels in the Morea I σελ. 248. Above it, on the left of the
road to Paleopoli, I find an inscription on the rock, in small
and very ancient characters, and behind the latter on the
side of the mountain, a chair with a foot-step, hewn in the
rock, and resembling the chairs at Athens, in the rocks near
the Pnyx. This excavation, I take to mark the position of the
Leus Cappotas, as the distance of three stades agrees very
well with that of the chair from the ruins of Gythium. Ἀπο-
ρον πῶς δὲν παρετήρησε τοῦτο ὁ Weil, καίτοι καὶ τὴν θέσιν τῆς ἐπι-
γραφῆς εἶδε καὶ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Leake παραθέτει αὐτολεξεῖ.
(Mitth. ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 153 ἐξ.).

λῆς αὐτῆς ἐρμηνεία, ὅπερ δὲν κατωρθώθη μέχρι
τοῦδε. Ἀμφίβολον δ' ὅμως εἶνε ἂν καὶ αὕτη δεικνύει
τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένου
ἀργοῦ λίθου, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ ἀπόστασις αὐτῆς
ἀπὸ τῆς πόλεως φαίνεται κατὰ τι μικροτέρα τῶν
τριῶν σταδίων.

Β'. ΤΟ ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΝ

Ἡ ἀπότομος παραλία, παρὰ τὴν ὁποίαν εἶνε
ἐκτισμένη ἡ σημερινὴ πόλις τοῦ Γυθείου, προφυ-
λάσσεται ἀπὸ τῶν τρικυμιῶν μόνον διὰ τῆς προ-
κειμένης νησίδος Κρανάης, ἀλλ' ὅταν πνέωσι σφο-
δροὶ βόρειοι ἢ νοτιανατολικοὶ ἄνεμοι οὐδ' αὕτη ἀρ-
κεῖ νὰ παράσχω ἀσφαλὲς ὁρμητήριον εἰς τὰ πλοῖα.
Ἡ δ' ἔτι βορειότερον ἐκτεινομένη χθαμαλὴ παρα-
λία τῆς ἀρχαίας πόλεως εἶνε ἔτι μᾶλλον ἐκτεθει-
μένη εἰς τοὺς ἀνέμους. Ἀσφαλὲς φυσικὸς λιμὴν
ἄρα οὐδ' ἐν Γυθείῳ ὑπάρχει, ὡς καὶ καθ' ἅπαν τὸ
ἐνδότερον μέρος τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου¹. Τοῦτου
δ' ἕνεκα παρέστη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀνάγκη νὰ
κατασκευασθῇ τεχνητὸς λιμὴν ἐν μέρει τοῦ λά-
χιστον ἐν τῇ ξηρᾷ ὠρυγμένος. Στράβ. Η'. σελ.
263: Γύθειον τὸ τῆς Σπάρτης ἐπίνειον ἐν διακο-
σίοις καὶ τετταράκοντα σταδίοις ἰδρυμένον· ἔχει,
ὡς φασι, τὸ ναύσταθμον ὀρυκτόν.

Ἐκ τοῦ τεχνητοῦ τούτου λιμένος ὁ Leake λέγει
ὅτι δὲν ἀνεῦρεν οὐδὲν ἔχνος². Ἀλλ' ὁ P. Boblaye
ἐξέλαβεν ὡς λείψανα αὐτοῦ τὰ παρὰ τὴν παραλίαν
τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης
διακρινόμενα ἀρχαῖα ἐρείπια³. Τὴν γνώμην δ' αὖ-

¹ Πρὸβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. IV, 8, 7: Φοβούμενος τὴν ἀλμυρότητα
τῆς χώρας.

² Travels in the Morea I σελ. 246.

³ Expédition Scientifique. Section des sciences phys. Tome
II (Recherches géograph. κ.τ.λ. σελ. 86): Les bassins du port
avaient été creusés de main d'hommes, comme le dit Strabon,
et en partie conquis sur la mer; nous nous en sommes assuré
en suivant de longs murs à plus de 200 metres au large. On
trouve sur le rivage les ruines d'un temple et de bains romains,
dont le sol est au-dessous du niveau de la mer. Ὅχι πολὺ ἀκρι-
βῶς ἀναφέρει τὴν θέσιν τῶν ἐρειπίων τούτων ὁ Bory de Saint-Vincent.
Expéd. scient. Section des sc. ph. Tome premier. Relation
σελ. 431 γράφων: Le mouillage moderne, autour duquel s'élève
Marathonisi, a été creusé de main d'homme en plusieurs en-
droits, et l'eau s'y est évidemment élevée, si l'on en juge par
les constructions qu'on voit au loin sous la mer, devant les
bains antiques, près desquels nous avions assis notre camp.

τοῦ συμμεριζόμενος ὁ Curtius γράφει (Peloponnesos II σελ. 270): Die Ruinen sind sehr ausgedehnt, namentlich am Strande, von welchem sich über 300 Schritt weit Grundmauern in das Meer hineinziehen; es sind die Ueberreste der alten Dämme, welche einst den künstlich ausgetieften Binnenhafen schützten.

Εὐθὺς μετὰ τὰ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ διὰ τοῦ Γυθεατικοῦ ἀλιπέδου ρέοντος χειμάρρου κείμενα καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατακλυζόμενα μεγάλα ἐρείπια ὑπάρχει ἱκανὴ ἔκτασις χαμηλοτέρα τοῦ πέριξ ἐδάφους καὶ μεταβαλλομένη τὸν χειμῶνα εἰς ἔλος ἀποξηραίνομενον κατὰ τὸ θέρος. Ἡ περιοχὴ τοῦ ἔλους τούτου ἐκτείνεται ἀπ' αὐτῆς τῆς παραλίας μέχρι σχεδὸν τῶν ΝΑ τοῦ θεάτρου κειμένων μεγάλων ἐρειπίων, ἅτινα θεωροῦνται ὡς ἡ ἀγορά· ἔχει δὲ σχῆμα περιφερὲς καὶ δύναται εὐκόλως αὐτὸ μὲν νὰ ἐκληφθῇ ὡς τεχνητὸς λιμὴν κατακεχωσμένος ἤδη, τὰ δὲ δεξιόθεν αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης φαινόμενα κτίσματα ὡς λείψανα ἀρχαίου κυματοθραύστου.

Ἄλλ' ἡ ἐπισκόπησις τοῦ πυθμένου τῆς θαλάσσης, ἣν ἐπεχείρησα ἐν καιρῷ γαλήνης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἀνθρώπου καλῶς τὸ μέρος τοῦτο γνωρίζοντος, ἀπέδειξεν εἰς τρόπον ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας ὅτι τοιαύτη τις ὑπόθεσις θὰ ἦτο ἐντελῶς πεπλανημένη. Τὰ ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης ἐρείπια φαίνονται μὲν ὡς ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ξηρᾷ ἐρειπίων ἀρχόμενα καὶ κατ' εὐθείαν ἐντὸς τῆς θαλάσσης χωροῦντα, ἀλλ' ἐξετάζων τις τὸν πυθμένα μικρὸν περαιτέρω βλέπει καὶ πολλὰ ἄλλα ἐρείπια ἐντελῶς ἀπ' ἐκείνων διακεκριμένα τὰ μὲν καὶ νοτιότερον, τὰ πλεῖστα δὲ βορειότερον καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀλιπέδου μέχρι τῶν πρὸς βορρᾶν ἀποτόμως πρὸς τὴν θάλασσαν κατερχομένων γηλόφων καὶ μέχρις ἀποστάσεως διακοσίων περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας. Τὰ καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν ταύτην διεσπαρμένα ἐρείπια ἥκιστα δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς ἀπλοῦν κυματοθραύστην, ἀποτελοῦσι δὲ τὰ πλεῖστα καλῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα οἰκοδομήματα μικρά τε καὶ μεγάλα καὶ ἐνίοτε εἰς πλείονα δωμάτια ὑποδιηρημένα. Ἐνιαχοῦ διακρίνονται θόλοι καὶ τοξοειδῆ ὑπέρθυρα ἢ παραστάδες θυρῶν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ παχεῖς ὀρθοστάται. Τὰ πάντα τέλος καθιστῶσι κατάδηλον ὅτι τὸ ἡμισυ καὶ πλέον

τῆς ἀρχαίας πόλεως κατεβυθίσθη ἐν ὄχι πολὺ ἀφ' ἡμῶν ἀφισταμένοις χρόνοις¹.

Τὴν καταβύθισιν ταύτην ἐξηγεῖ κάλλιστα ἡ γεωλογικὴ κατασκευὴ τῆς χώρας. Καθ' ἅπαν δηλαδὴ τὸ Γυθεατικὸν ἀλίπεδον, πιθανῶς δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς πρὸς βορρᾶν ἀποτερματίζοντας αὐτὸ γηλόφους μέχρι τῶν ἐκ τιτανολίθου ὀρέων ἐκτείνεται εἰς βάθος μολίς 1-2 μέτρων βραχῶδες στρώμα ὀλίγον τι τοῦ ἐνὸς μέτρου παχύτερον καὶ ἐκ παντοίων ὀστρέων συμπεπηγμένον· ὑπ' αὐτὸ δὲ κεῖται ξανθὴ ἀργιλώδης γῆ. Ἐννοεῖται λοιπὸν εὐκόλως ὅτι τὸ ἐπὶ τοῦ ὀστρεοπαγοῦς τούτου στρώματος ἐπικείμενον ἔδαφος εἶνε σταθερὸν μόνον ἐν ὄσῳ τὸ στρώμα τοῦτο διαμένει ἅπαν ἀδιάρρηκτον. Ἄλλ' ἐὰν μέρος τι τούτου εἴτε ὑπὸ σεισμοῦ εἴτε καὶ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ὑδάτων ἀποσαθρῶθῃ σὺν τῷ χρόνῳ ἀποκοπῇ, τὸ κατωτέρω κείμενον γεῶδες στρώμα δὲν ἀντέχει εἰς τὴν πίεσιν, ἀλλ' ὑποχωρεῖ, τὸ δὲ ὑπερκείμενον ἔδαφος κατολισθαίνει.

Ἐκ τοιαύτης τινὸς κατολισθήσεως ἴσως παρήχθη καὶ ἡ ἀποτομώτατα πρὸς τὴν θάλασσαν κατερχομένη καὶ οἶονεὶ ἀποκεκομμένη κλιτύς τῶν πρὸς βορρᾶν ἀποκλειόντων τὸ Γυθεατικὸν ἀλίπεδον γηλόφων, οἵτινες τὸ πάλαι ἐξετείνοντο πιθανῶς ἱκανὸν διάστημα ἐντὸς τῆς νῦν οὔσης θαλάσσης. Ἐπὶ τοῦ πρώτου μετὰ τὸ ἀλίπεδον γηλόφου κεῖται τὸ ἐξωκκλήσιον Ἄγιος Ἡλίας, ὁ δὲ δεύτερος φέρει τὸ ὄνομα Κοκκινόβραχος. Κάτωθι τοῦ μνημονευθέντος ἐξωκκλησίου παρὰ τὴν θάλασσαν ἐν θέσει καλουμένη Μάπα ἢ Περιβολάκι ἐγένετο καὶ ἐν ἔτει 1864 κατόπιν σεισμοῦ μικρά τις κατολισθήσις τοῦ ἐδάφους μικροῦ κτήματος περιέχοντος ἐξ ἐλαίας, ὧν αἱ πέντε κατέπεσον δύο περίπου μέτρα βαθύτερον· ἡ δὲ ῥωγμὴ τῆς γῆς δὲν ἀπεφράχθη εἰσέτι ἐντελῶς. Αὐτόθι ἕνεκα τῆς ὑπὸ τῶν κυμάτων προσκλύσεως τῆς κλιτύος δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ κάλλιστα καὶ τὸν ὀστρεοπαγῆ βράχον καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν γεῶδες στρώμα. Ἡ δὲ κατάπτωσις μέρους τῶν γηλόφων τούτων εἰς τὴν θάλασσαν ἐγένετο ἐξ ἅπαντος πρὸ ἱκανῶν ἑκατονταετηρίδων, διότι ἐπὶ τῆς ἀποτόμου πρὸς τὴν θάλασσαν κλιτύος τοῦ

¹ Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐν Σπάρτῃ καὶ τοῖς πέριξ ἀρχαιοτήτων ὑπὸ Dressel καὶ Milchhöfer (Mittheilungen des d.a. Instit. Athen. II σελ. 324) ἀναφέρεται μαρμαρίνον ἀγαλμάτιον Ἀφροδίτης καὶ Ἐρωτος ὡς εὑρεθὲν ἐν τῷ λιμένι (im Hafen) τοῦ Γυθείου.

πρώτου ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἱκανοὶ τάφοι ὅχι πολὺ τῶν ὑστέρων Ῥωμαϊκῶν χρόνων μεταγενέστεροι.¹

Εἰς τοιαύτην τινὰ κατολισθήσιν ὀφείλεται ἀναμφιδόλως καὶ ἡ κυκλωτερὴς ἐλώδης περιοχὴ, ἣν ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, διότι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν διατρυπηθέντος τοῦ ἐδάφους ἐντὸς αὐτῆς πρὸς ὄρυξιν ἀρτεσιανοῦ φρέατος ὁ ὀστρεοπαγῆς βράχος ἀνευρέθη εἰς μικρότατον βάθος καὶ ὑπ' αὐτὸν ἡ ξανθὴ ἀργιλώδης γῆ.² Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἅπασα ἡ ἐπὶ τοῦ ὀστρεοπαγοῦς στρώματος ἐπικειμένη γῆ ἐὰν ἀφαιρεθῇ, πάλιν ἡ ἐλώδης αὕτη περιοχὴ δὲν ἀποκτᾷ τὸ εἰς λιμένα ἀπαραίτητον βάθος, καὶ προσέτι ἔμπροσθεν τῆς περιοχῆς ταύτης εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας ἐκτείνονται πλεῖστα τῶν νῦν ὑπὸ τὴν θάλασσαν ἐρειπίων, οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὅτι ὁ λιμὴν δὲν ἔκειτο ἐνταῦθα.

Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ἄλλα μέρη τοῦ Γυθατικοῦ ἀλιπέδου ἔχουσιν ἤδη κατολισθήσει ὀλίγον τι ἡ καὶ διατελοῦσι βραδέως κατολισθαίνοντα, διότι τὸ δάπεδον ἀρχαίου μαρμαρίνου οἰκοδομήματος ὀλίγον βορειότερον τῆς ἐλώδους ταύτης περιοχῆς ἀνευρεθέντος ἐν τῷ κτήματι Τζηνάκου ἐπὶ βραχὺ ἀνασκαφὴν ἐμοὶ τοῦλάχιστον ἐφάνη κείμενον βαθύτερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὥστε ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ ἐπικειμένη ἐπίχωσις, τὰ ἐρείπια μέλλουσι νὰ κατακλυσθῶσιν ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ἐρείπια ἐν μέρει ὑπὸ τῶν κυμάτων κατακλυζόμενα ἐσφίζοντο μέχρις ὅχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἔμπροσθεν τοῦ κτήματος Καλχαντῆ ἐγγὺς τῶν γηλόφων, ἅτινα κατεστράφησαν χάριν τῶν πωρίνων λίθων, ἐξ ὧν ἀπετελοῦντο.³ Μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ἡ θάλασσα προέβη 15 περίπου μέτρα περαιτέρω.

Βραδεῖά τις κατολισθήσις παρατηρεῖται καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ χειμάρρου κειμένοις καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατακλυζο-

μένοις ἐρειπίοις, διότι ὡς ἔμαθον παρὰ πρεσβυτέρων τινῶν τῶν ἐγγχωρίων, ὅχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπῆρχεν ὁδὸς μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἰδρυμένου ἀνεμομύλου καὶ τῆς θαλάσσης, ἐνῶ νῦν αὕτη καὶ ἐντεῦθεν αὐτοῦ προχωρεῖ εἰς ἱκανὸν διάστημα. Καὶ ἡ κατάστασις δὲ τῶν αὐτόθι ὑπὸ τῆς θαλάσσης κατακλυζομένων ἐρειπίων δεικνύει ὅτι ὅχι πρὸ πολλοῦ χρόνου κατεβυθίσθησαν, διότι δὲν εἶνε πολὺ ἐφθαρμένα ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ἡ ἀρχαία παραλία λοιπὸν τοῦ Γυθατικοῦ ἀλιπέδου ἔκειτο πολὺ ἐνδοτέρω τῆς σημερινῆς καὶ ἦτο μᾶλλον ἐκτεθειμένη εἰς τὰς τρικυμίας ὡς πολὺ ὀλιγώτερον ταύτης σκεπομένη ὑπὸ τῆς Κρανᾶς, ὥστε ἥκιστα πιθανὴ εἶνε ἡ ἐν αὐτῇ κατασκευὴ τοῦ ὀρυκτοῦ ναυστάθμου. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε λόγος ἀποχρῶν ὑπάρχει νὰ ἀμφισβητηθῇ τὸ κύρος τῆς μαρτυρίας τοῦ Στράβωνος, οὔτε εἶνε πιθανὸν ὅτι τὸ ἀρχαῖον Γύθειον ἐστειροῖτο ἀσφαλοῦς τινος ὁρμου, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ἕτερος τόπος, ἐν ᾧ τὸ ὄρυκτὸν ναύσταθμον δύναται μετὰ τινος πιθανότητος νὰ τοποθετηθῇ. Τοιοῦτος δὲ τόπος, ὡς ἐγὼ τοῦλάχιστον ἐμαυτὸν πείθω, οὐδεὶς δύναται νὰ εὑρεθῇ πλην τῆς πρὸ τῶν προπόδων τοῦ Λαρυσίου παραλίας, ἥτοι ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἀκρωτηρίου, ἔνθα νῦν τὸ δημοτικὸν σφαγεῖον, μέχρι τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς τοῦ Τεραστίου¹, καίτοι φαίνεται ἀναιροῦν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τὸ γεγονός ὅτι πρὸ τῆς κατασκευῆς τῆς νῦν προκυμίας ἡ θάλασσα ἐχώρει μέχρις αὐτῆς τῆς ἀποτόμου κλιτύος τοῦ Λαρυσίου, ὥστε δὲν κατελείπετο οὐδεμία ὁπωσοῦν ὁμαλὴ παραλία, ὁποῖα βεβαίως εἶνε ἀπαραίτητος διὰ πάντα λιμένα. Ἄλλ' ἴσως τὸ ὀστρεοπαγὲς στρώμα τοῦ ἀλιπέδου ἐξετείνετο τὸ πάλαι καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ἑκτασιν, κατὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ ναυστάθμου τὸ μὲν μέγιστον μέρος αὐτοῦ ἐξωρύχθη, κατελείφθη δὲ μόνον μικρὸν μέρος ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὴν παραλίαν. Ἡ στενὴ δὲ αὕτη λωρὶς ἦτο εὐκολώτατον νὰ ἀποκοπῇ ταχέως ἀποσαθρομένη ὑπὸ τῶν κυμάτων, ὥστε νὰ μὴ καταλειφθῇ μηδὲν ἱχνος ἐκ τῆς ἀρχαίας περὶ τὸν λιμένα παραλίας.

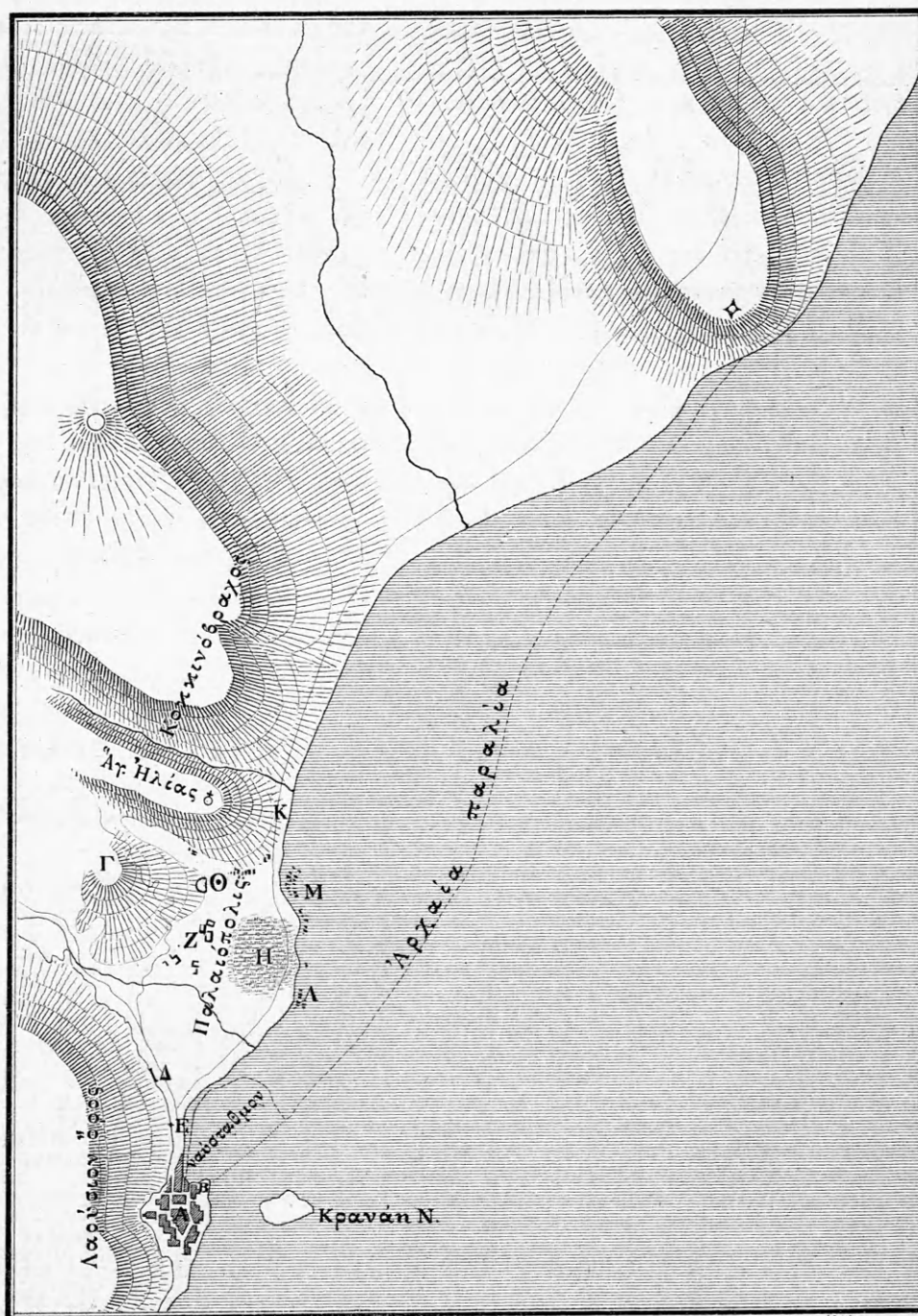
ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

¹ Τοὺς τάφους τούτους ἀναφέρει καὶ ὁ Ross, Wander. in Griech. II σελ. 238.

² Τὰ αὐτὰ στρώματα ἀνευρέθησαν καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ τοῦ θεάτρου ἀνορυθέντος φρέατος.

³ Τὰ ἐρείπια ταῦτα νομίζω ὅτι ἐννοεῖ ὁ Leake, Travels in the Mor. I σελ. 245: and on a small projection of the coast line of the bay, just below the theatre, are some foundations of large buildings projecting into the water, which, it is said, may in calm weather be traced at the bottom for a considerable distance.

¹ Τὸ μέρος τοῦτο περιλαμβάνετο πιθανῶς εἰς τὸ Μιγώνιον (Παυσαν. Γ'. XXII, 2), ὅπερ προσφωῶς, ὡς φαίνεται, ὁ Curtius (Peloponnesos II σελ. 269) ἐθεώρησεν ὡς τὸν ἀρχαιότατον ἐμπορικὸν σταθμὸν κατὰ ταύτην τὴν παραλίαν.

J.B. H. Proudhon, Athènes.

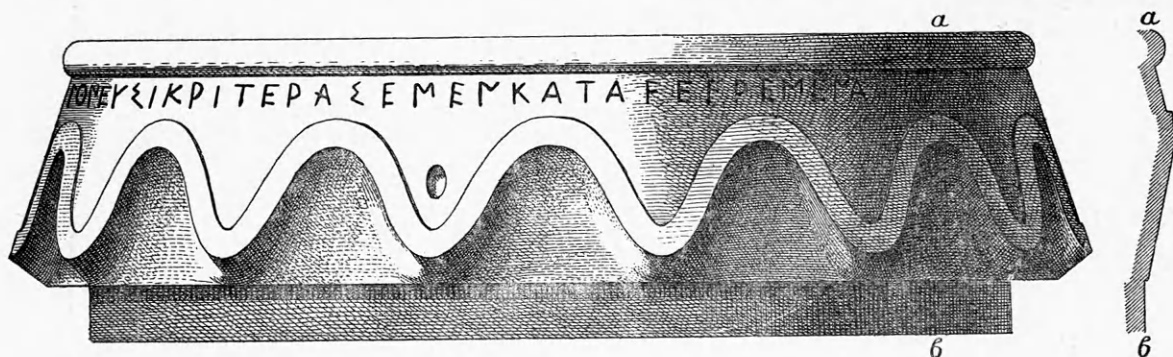
Τὸ ἀρχαῖον Γύθειον καὶ τὰ περίξ, κατὰ τὸν χάρτην τοῦ Landron (Le Bas, Voyage arch. Itin. 26) συμπληρωθέντα ἐκ τοῦ μεγάλου γαλλικοῦ χάρτου τῆς Πελοποννήσου.

Α. Σημερινή πόλις.— Β. Δημοτικὸν σφαγεῖον.— Γ. Ἀκρόπολις.— Δ. Ἱερὸν Διὸς Τεραστίου.— Ε. Θέσις τῆς ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς IGA. 72.— Ζ. Ἐρείπια τῆς Ἀγορᾶς.— Η. Ἐλώδης περιοχὴ.— Θ. Θέατρον.— Κ. Θέσις Μάπα ἢ Περιβολάκι.— Λ. Ἐρείπια κατακλυζόμενα ὑπὸ τῆς θαλάσσης.— Μ. Ἔτερα κατακλυζόμενα ἐρείπια κατεστραμμένα νῦν.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΜΥΚΗΝΩΝ

Ἡ ἐνταῦθα δημοσιευομένη ἐνεπίγραφος βάσις ἀνεκαλύφθη ἐν ἐρειπίοις ὑστερωτέρων χρόνων καὶ εἰς μικρὸν βάθος ἔξω τῆς ἀκροπόλεως Μυκηνῶν μεταξὺ τῆς πύλης τῶν λεόντων καὶ τοῦ λεγομένου

τάφου τῆς Κλυταιμῆστρας· ἡ διάμετρος αὐτῆς ἄνω εἶναι 0,61 μ., τὸ δὲ σχῆμα φαίνεται ἐκ τῆς παρατιθεμένης, κατὰ σχεδιογράφημα τοῦ ἀρχιτέκτονος Kawerau χαραχθείσης εἰκόνος. Ὁ λίθος εἶναι πώ-

ρινος καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τέσσαρας ὁπὰς ἡνωμένας μεταξὺ των ἀνὰ δύο διὰ διατρήσεως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν· πλὴν τούτων δὲ ἄλλη διάτρησις διήκει ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ λίθου μέχρι τῆς περιφερείας ὑπὸ τὴν λέξιν ἔμεν, ὅπως δεικνύει καὶ τὸ σχέδιον. Ἡ μείζων αὕτη διάτρησις φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ὅτε εἶχον πιθανῶς μεταχειρισθῇ τὴν βάσιν

εἰς τὰ κτίρια ἐκεῖνα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνεκαλύφθη. Εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ λίθου ὑπάρχει περιθώριον ἀρμογῆς ὠμαλισμένον, ὅπερ δεικνύει ὅτι ἡ βάσις ἦτο ἰδρυμένη ἐπὶ ἄλλου κυκλοτεροῦς λίθου.

Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή εἶναι ἐγκεχαράγμένη, σώζει λείψανα χρώματος ἐρυθροῦ, αὐτὰ δὲ τὰ γράμματα εἶναι ἐπιμελῶς καὶ ὠραῖα γεγλυμένα, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις εἶναι εὐκολωτάτη.

ΑΙΜΕΔΑΜΙΘΡΙΑΕ... ΤΟΞΙΑΡΟΜΝΑΜΟΝΑΣΤΟ... ΕΡΞΕΤΘΣΙΘΜΕΥΞΙΚΡΙΤΕΡΑΣΕΜ
ΕΜΚΑΤΑΦΕΦΡΕΜΕΜΑ

αἱ μὲ δαμιουργία εἶε, τὸς ἱερομνάμονας τ[ὸς ἐς Πε]ρσέ τῶσι γονεῦσι κριτέρας ἔμεν κατ(τ)ὰ ΦεΦρεμένα.

Ἡ ἐπιγραφή μαρτυρεῖ αὕτη, ὅτι εἶναι μέρος, ἴσως τὸ τέλος μείζονος ἀναγεγραμμένης ἐπὶ λίθου ἢ λίθων ἰδρυμένων πιθανῶς ἐπὶ τῆς βάσεως· τὸ δὲ σχῆμα αὐτῶν ἦν βεβαίως ὡσαύτως κυκλοτερές· παρατηροῦμεν ὅμως, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς βάσεως πλὴν τῶν ὁπῶν ἄλλο ἔχνος ἐπικυροῦν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην δὲν φαίνεται· μάλιστα σώζονται ἔχνη χρώματος ἐρυθροῦ καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς ἐπιφανείας.

Ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι βεβαίως ἀσφαλής· ὁ Περσεύς, καθ' ἃ ἐκ τοῦ Παυσανίου γινώσκομεν, εἶχεν ἐν Μυκῆναις ἐπὶ τῆς εἰς Ἄργος ἀγούσης ὁδοῦ καὶ οὐχὶ μακρὰν τῶν ὁρῶν τῆς Ἀργείας ἡρῶν, τῆς λατρείας δ' αὐτοῦ φαίνεται ὅτι

μετεῖχον παῖδες, ἴσως ἐν χοροῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐγεννῶντο μεταξὺ τῶν γονέων ἔριδες, ὧν κριτῆρας καθιστᾷ ἡ ἐπιγραφή τοὺς εἰς Περσέα ἱερομνήμονας. Ἐάν δὲ τὸ ἱερὸν τοῦ Περσεύς ἀπετέλει καὶ κέντρον ἀμφικτιονίας τινός, τοῦτο δὲν εἶναι μὲν ἀπίθανον, ἀλλὰ καὶ βέβαιον δὲν εἶναι. Πρβ. Swoboda Gr. Volksbeschlüsse σ. 242, 4, ὅστις ἀποκρούει τὴν γνώμην τοῦ Meister (Ber. der. sächs. Gesells. der W. philos. — hist. Classe 1889. σ. 84 ἐξ.) δοξάζοντος ὅτι ὅπου ἀναφέρονται ἱερομνήμονες, ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ ἀμφικτιονία. Παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις, ὅτι φυσικῶς ἡ ἐπιγραφή δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦτο ἐστημένη ἐν τῷ ἱκανῶς τῆς ἀκροπόλεως ἀπέχοντι ἱερῷ, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ οἰκοδομηματι πλησιέστερον τῷ τόπῳ τῆς εὐρέσεως κειμένων.

ΧΡ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ

Πλευρά Α'

Ἐξηλειμμένον κείμενον ἀγνώστου ἀριθμοῦ στίχων.
(ἄνω μέρος)

1 . . . . . ΟΥΕΡΓΟ . . . . .
2 . . . . . ΑΡΕΛΛΑΙΟ . . . . . ΤΑΛ . . . . .
3 . . . . . ΡΝΕΙΟΥΤΟΕΡΙΛΟΙΠΟΝΤΑ;Ε;Ν; . . . . .
4 . . . . . ΓΔΟΤΗΡΣΙΕΙΣ . ΟΡΙΝΘΟ . ΚΑ;ΕΑ;Ρ; . . . . .
5 . . . . . ΜΕΓΑΡΑΚΑ; . Ε . . . . . Γ;Ι;Ν;Α;Ν;Κ;Α;Λ;Ι; . . . . .
6 . . . . . ΟΣ====::Π . . . . . ΙΚΡΑΤ . . . . .
7 . . . . . Ι;ΚΑ . ΕΝΗΣΤΑ . . . . .
8 . . . . . ΛΙΘΩ . . . . .

Ἐξηλειμμένον κείμενον ἀγνώστου ἀριθμοῦ στίχων.
(κάτω μέρος)

1 . . . . . ΑΝΑΜΟΥΚ . . . . . ΛΟΓΟΣΤΙΜΑΡΕ . . . . .
2 . . . . . ΑΡ . . . . . ΜΟ . . . . . ΒΒ=::ΑΣΚΛΑΠΙΑΔΑΙΤΟΜΑΣ . . . . .
3 . . . . . ΝΘΕΣΙΟΣΚΟΡΙΝ . . . . . ΠΕΤΡΑ . Π====-:::ΚΑΡΥΚΙΕΝ . . . . .
4 ΕΦΟΔΙΑΕΡΓΩΝΑΙΣ . ΡΕΜΩΝΙ;ΠΟΛΥΞΕΝΩΙ;ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΩΙ;Δ . . . . .
5 ΑΥΤΑΙ;ΑΤΘΙΚΩΙ; ΚΥΚΛΙΟΥΤΡ . . . . . ΚΑΔΙΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΙΣΤ . . . . .
6 ΠΑΡΔΑΜΟΚΡΙΤΟΥΛΑΜΜΑΤΑΧΧΧΧ Π====::ΛΥΣΙΑΔΑΙΠΟΛ;Υ; . . . . .
7 . . . . . ΑΙΚΟΜΙΔΑΣΕΞΑΡΓΕΥΣΤΟΥΜΕΛΑΝΟΣΧΧΧΧ Π====::ΑΓ . . . . .
8 . . . . . ΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΑΠΗΝΙΚΕΠΟΛΥΚΛΗΣΔΑΜΟΚΡΙΤΩΙΙΑΡΕΙ . . . . .
9 ΕΠΙΤΙΜΑΝΕΠΙΞΟΑΣΚΡΗΡΙΔΟΣΑΡΗΝΙΚΕΑΓΕΑΣΔΑΜΟΚΡ . . . . .
10 ΜΑΚΟΣΠΑΡΑΘΑΝΑΔΑΑΡΗΝΙΚΕΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΑΓΕΑΣΔΑ . . . . .
11 ΠΑΡΕΥΝΙΚΟΥΕΠΙΤΙΜΑΝΤΑΣΣΤΟΙΒΑΣΕΠΙΞΟΑΣΑΡΗΝ . . . . .

Τμήμα στενῆς πλευρᾶς (Πάχ. 0,06).

Κενὸν δώδεκα στίχων

15 . . . . . ΧΩΡ . . . . .
...ΧΩ . . . . . ΕΚ
=:: IIII
...ΤΟΥΕ...
...ΙΑΡΑ...
...ΑΒΡ;...

Κενὸν ἐννέα στίχων

30 . . . . . ΕΜΠΡΟΣΘ
...====:::
...ΔΡΑΧΜΑΣ...
...ΜΝΟΝ...
...ΑΣ...Χ...Γ;...
...ΕΝ...ΑΡ...
...Μ]ΕΔΙΜΝΩΝ...
35 . . . . . ΜΕΔΙΜΝΟΝ...
...ΥΦΑΙ[ΡΕΘΕΝΤΟΣ
...NON=Δ
...Τ;Ε...Α;
...ΣΕΠ...
40 . . . . . ΟΣΑΡΥΣ
...
...
...Α;ΡΧΙ=...
45 . . . . . ΑΦΝΙ...
...Ω;=::ΩΝ
...ΤΑΝΔΕ;
...Ε...
...Ε;ΙΝΕΡΙΤΙ
50 . . . . . ΜΕΔΙΜΝΩ
...Ε...ΟΝ
...Σ...
...ΟΥ.ΠΙΔΕ
...ΔΡΑΧΜ...
55 . . . . . ΕΡΙΝΟΜΩΙ
...Κ]ΛΕΙΣΘΕΝΕΙ
...ΟΧΑΣΕΜ
...ΤΩΝΑΙΛ
...ΔΕΚΑΤΩΝ
60 . . . . . ΕΛΟΜΕΝΟ[Σ
...Σ;ΤΩΝΑ;...
...ΑΙ.ΕΝΤΩΙ
...ΚΑΙΕΣ;
...ΜΝΑΣΙΚΛΕ[Ι
65 . . . . . ΟΧΑΣΕΙΣΤΟ
...Σ...ΕΙΑΣ
...ΜΕΔΙ]ΜΝΑΝ—
...Μ;...Ξ;Κ;
...ΥΦ[ΑΙ
70 ΡΕΘΕΝΤΟΣΤΟΥΕΠΙΔ]ΕΚΑΤΟΥ
ΓΙΝΟΝΤΑΙ]. . . . .
...
...ΩΝ...
75 . . . . . ΚΑΙΩ;[Μ]ΕΔΙΜ
...
...ΜΕΝΩΙ=;ΑΝΑ
...ΔΡΑΧΜΑΝΠ;
...ΤΟΥΕΠΙΔ;...
80 . . . . . ΔΡΑ]ΧΜΑΙ...
...ΟΚΕ...
...Ι...Ν;...Ν
...ΕΝΤΩΙΙ[Ε]ΡΩΙ

85 . . . . . ΜΝΑΝ...
...Ω;ΝΕΚΑΣΤΑΝ
ΥΦ]ΑΙΡΕΘΕΝΤΟΣ
ΤΟΥΕΠΙΔΕΚΑΤΟΥΓΙΝΟΝΤΑΙ
...=ΚΑΙ...
...ΝΤΩΙ...
90 . . . . . ΕΙΣ...ΟΒ...
...ΩΝΤ...
...ΝΕΡ;Θ;Ε[Ν;...
...
95 . . . . . ΕΚΑΣΤΑΝ...
Ε]ΠΙΔΕΚΑΤΟΥΓ...
...ΤΑΙ=:::Κ;...
...ΚΟ.ΤΑΣΛΕΥΚ
...ΣΤΟΑΓΓΕΙΟΝ
100 . . . . . ΔΕΥΤΕΡΑΣ
...ΩΝΒΕΛΟΜΕΝ
ΜΕΔΙ]ΜΝΟΝΕΚΑΣΤΟ
ΥΦ]ΑΙΡΕΘΕΝΤΟΣ
ΤΟΥΕΠΙΔΕΚΑ]ΤΟΥΓΙΝΟΝΤ
105 . . . . . Χ...
...ΩΝΙΣΤΕΓΑΣΙΟΣ
...ΙΟΥΤΟΥΕΝΤΩΙ
...Δ;]ΙΔΟΣΙΝΕΛΟΜ
...ΜΝΟΝΕΚΑΣΤΟΝ
110 . . . . . ΔΕ;...ΣΙΝΔΡΑ
...ΤΟΥΠΑΝΤΟΣ
...ΥΦ]ΑΙΡΕΘΕΝ
...ΤΟΥΔΕΚΑ
ΤΟΥΓΙΝΟΝΤ]ΑΙΒΒΠ=::II
115 . . . . . Α...
...ΤΑΣΕΙΣΤΩ
...ΘΕΝΤΩΙ...
...ΟΝΓΙΝΟΝ[ΤΑΙ
...ΕΡΙΚ...
120 . . . . . Σ...
...ΥΠΑΡΓ;Α;...
...Ρ;ΑΣΜΕ;
...ΩΝΩΝΙ...
...ΕΩ;...ΝΑΣΕΛ
125 . . . . . Γ.ΣΕ...ΤΟ
...ΠΑΡ...ΝΤΑΙ...
...ΝΩΝ...
...ΜΕΔΙΜΝΟΝ
...ΕΠΙΔΕΚΑ
130 . . . . . ΤΟΣΤΟΥΕΠΙΔΕ
...ΔΡΑΧΜΑΙ
...Φ;...ΑΔΑ...
...ΕΙΣ...Ο...
...ΥΔΕ...
135 . . . . .
...
...=;ΔΡΑΧΜΑΙ
...ΤΩ...
...ΑΤΟΣ;...
140 . . . . . ΕΟΝΓΙΝΟΝΤ
...ΕΔΕΜ...Ν;
...ΟΝΕΚΑΣΤΟΝ
...ΥΦΑΙΡΕΘΕΝ
ΤΟΣΤΟΥΕΠΙΔΕΚΑΤΟΥΓ
145 ΙΝΟΝΤΑΙ]. . . . .

...ΣΤΙΔΑ

ΑΖΟΣΙΟ
 ΣΙΑΡΕΥΣΑ
 ΕΣΤΟΙΑΡΟΝ
 ΤΑΛΟΓΟΣΑ
 5 ΦΥΛΙΟΥΒΒΒ
 ΠΙΕΡΓΩΝΑΙΑΦ
 ΔΑΙΟΣΑΓΡΙΑ
 ΕΞΑΘΑΝΑΝΑΝΚΑ
 ΚΟΡΙΝΘΟΝΠΟΛ
 10 . ΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑ
 . ΣΚΑΤΑΘΑΛΑΣ . . . . . ΙΚ
 ΠΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑ . . . . . ΡΙΝΘΟΝΑΓΕΑΙ: ΠΥΡ
 ΤΕΛΕΟΥΠΡΑΤΟΜ . . . . . ΕΝΙΚΟΣΣΕΛΕΓΕΙΣΠΑΡΡΥ
 . . . ΔΙΑΕΣΚΟ . . . . . ΚΛΕΙ::ΤΙΜΟΚΛΕΙ::ΑΡΙΣΤΟΜΗΔΕΙΛΕΙΡ
 15 . . . . . ΟΝΕ . . ΔΙΟ . . ΑΘ . . Α . . ΔΙΑΔΙΧΩΟΛΧΑΡΙΚΛΕΙΔΑΙ=ΔΑΜΟΦΑΝΕΙ=ΟΝ
 . . . . . ΣΙΟΣΤΩΝΛΙΘΩΝ==::: ΡΟΣΙΔΑΙΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΣΘΕΝΗΣ . .
 . . . . . ΠΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑΜΜΑ . . ΒΒΒΒ==:::ΕΞΑΘΑΝΑΣΔΕΚΑΤΑΤΩΝΛΙΘΩΝΤΩΝΠΕΝΤΕΛΗΚ . .
 . . . . . ΙΝΑΙΟΝΒΒΒΒ==:::ΕΞΑΡΓΟΣΕΦΟΔΓΑΑΓΕΑΙ: ΠΥ ΡΡΗΝΙ: ΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓ
 . ΣΔΑΜΟΚΡΙΝΗΣΠΟΛΙΤΑΔΟΣΠΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑΜΜΑ=ΙΑΣΤΙΑΙΕΓΚΑΥΣΙΟΣΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
 20 =Ι ΑΓΡΙΑΝΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΙΕΥΞΙΜΑΧΟΣΑΦΥΛΩΝΙΑΣΠΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑΜΜΑΑΙΓΙΝΑΙ
 . Ν==::: ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΒΒΒΠ==::: ΚΛΕΟΣΤΡΑΤΩΙΚΟΜΙΔΑΣΛΙΘΩΝΕΓΛΑΤΟΜΙΑΣΕΝΣΚΕΓΧ
 . ΕΑΣΚΟΡΙΝΘΙΟΥΒΒΠ==::: ΤΥΧΩΝΙΕΠΙΚΑΤΑΛΛΑΓΑΕΠΙΤΟΚΑΤΑΛΛΑΧΘΕΝΑΡΓΥΡΙΟ
 ΝΕΣΑΘΑΝΑΣ=: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣΠΟΛΥΚΛΕΙ::: ΔΑΜΑΓΗΤΩ::: ΑΡΙΣΤΑΙΧΜΩ::: ::
 ΠΑΝΑΜΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΜΕΓΩΝΒΡΥΑΝΤΙΝΑΣΠΑΡΡΥΘΩΝΟΣΛΑΜΜΑΑΤΤΙΚΟΥΒ=ΑΙΓΙΝΑ .
 25 ΟΥ= . ΕΡΓΩΝΑΙΣΑΦΙΚΟΜ ΝΟΙΣΧΡΕΜΩΝΙ: ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΩΙ: ΔΟΡΚΩΝΙ: ΑΡΓΕΙΟΙΣ
 ΑΝΤΙΓΕΝΕΙ: ΤΕΓΕΑΤΑΙΕΦΟΔΙΑΕΣΑΛΕΑΝΕΓΔΟΤΕΡΣΙΔΑΜΟΦΑΝΕΙ: ΧΑΡΙΚΛΕΙΔΑΙ::
 ΕΣΑΘΑΝΑΣΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΤΩΝΛΙΘΩΝΛΑΜΑΧΩΙΑΤΤΙΚΟΥΒ=ΚΛΕΟΝΙΚΩΙΠΑΡΚΑΛΙΣΙΟΣ
 ΤΩΝΛΙΘΩΝΕΠΙΛΙΜΕΝΙ: ΚΥΚΛΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΙΝΕΑΣΠΟΛΙΤΑΔΟΣΤΡΙΑΚΑΔΙΥΠΕΡ
 ΜΥΡΜΑΚΟΣΠΑΡΑΘΑΝΑΔΑΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΑΠΗΝΙΚΕΔΑΜ . ΦΑΝΗΣΠΥΘΩΝΙΙΑΡΕΙΒΒΒ::
 30 ΠΑΡΑΡΙΣΤΟΦΑΝΕΟΣΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΤΑΣΠΕΡΙΣΤΑΣΙΟΣΑΠΗΝΙΚΕΔΑΜΟΦΑΝΗΣΠΥΘΩΝ .
 . . Π:: ΠΑΡΘΕΟΦΑΝΕΟΣΑΠΗΝΙΚΕΠΕΡΙΣΣΟΝΔΑΜΟΦΑΝΗΣΠΥΘΩΝΙ: ΠΙΙΙΙΣΣΠΑΡΦΥΛΑΚΙΔΑ
 ΕΠΙΤΙΜΑΓΚΡΗΠΙΔΟΣΤΥΛΩΣΙΟΣΑΠΗΝΙΚΕ ΔΑΜΟΦΑΝΗΣΠΥΘΩΝΙ: ΑΙΕΣΙΟΥΚΑΤΑΛΟ
 ΓΟΣΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣΔΩΡΙΜΑΧΙΔΟΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΙΑΡΕΟΣΛΑΜΑΧΒΒ=::: ΕΡΓΩΝΑΙΣΑΦΙΚ
 ΟΜΕΝΟΙΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΩ: ΓΝΑΘΙ: ΛΥΣΙΠΠΩΙ: ΤΙΜΑΡΧΩΙ: ΛΥΣΙΑΔΑΙ: ΔΟΡΚΩΝΙ: ΠΟΛΥΞΕΝΩ
 35 ΧΡΕΜΩΝΙ: ΑΡΓΕΙΟΙΣΤΕΦΑΝΩΙ: ΚΑΛΛΑΙΣΤΡΑΤΩΙ: ΤΕΓΕΑΤΑΙΝΑΡΙΣΤΙΑΙ: ΕΥΘΥΝΟΜΩ
 :: ΑΘΗΝΑΙΟΙΝΑΣΕΑΙ: ΣΑΝΝΙΩΝΙ: ΠΑΡΙΩΙΚΑΛΛΙΜΕΝΕΙ: ΤΡΟΙΑΝΙΩΙΧΡΕΜΩΝΙΤΩΝΜΕ
 ΛΑΝΩΝΛΙΘΩΝΕΡΓΑΣΙΑΣΕΙΣΣΥΝΘΕΣΙΝΧΒΠ=::: ΑΓΕΑΙΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣ::: ΚΑΡΝΕΙ
 ΟΥΚΑΤΑΛΛΟΓΟΣΜΕΝΕΚΛΕΙΔΑΣΕΝΕΡΘΕΝΟΙΣΕΙΑΘΕΝΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑΧΓΒΒΒΒ
 Π=::: Π ΕΥΘΥΝΟΜΩΙΚΑΙΣΑΝΝΙΩΝΙΕΡΓΑΣΙΑΣΚΑΙΣΥΝΘΕΣΙΟΣΤΩΝΛΙΘΩΝΤΩΜΠΕΝΤΕΛ
 40 ΚΩΝΤΟΥΣΔΕΜΕΛΑΝΑΣΛΙΘΟΥΣΛΑΒΟΝΤΕΣΕΡΓΑΣΜΕΝΟΥΣΕΙΣΣΥΝΘΕΣΙΝΣΥΝΘΕΙΝΑΙ
 . ΧΓ . . . . . :: ΣΩΣΘΕΝΕΙΣΤΕΓΑΣΣΙΟΣΤΑΣΠΕΡΙΣΤΑΣΙΟΣ:: ΠΙΕΡΓΩΝΑΙΣΑΦΙΚΟΜΕΝΟΙΣ
 ΕΦΟΔΙΑΚΑΛΛΑΙΣΤΡΑΤΩΙ: . ΝΤΙΓΕΝΕΙ: ΕΡΜΑΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΜΦΙΚΡΑΤΗΣΔΕΞΕΛΙ
 ΔΟΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤ . Π=:: ΠΑΡΙΣΤΟΔΩΡΙΒΟΛ . ΜΟΥΠΟΙΤΑΔΕΣΜΑΡ::: ΠΙΙΙΟΛΚΑΤΑ
 . ΑΝΤΑ=ΓΛΑΥΚΩΙΠΑΡΚΑΛΙΣΙΟΣΤΩΝΛΙΘΩΝΕΠΙΛΙΜΕΝΙ=::: ΠΙ ΤΕΛΕΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
 45 . ΥΡΥΜΗΔΗΣΠΙΕΡΙΑΔΟΣΥ . ΜΙΝΑΙΑΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑΒ=:: ΓΡΑΜΜΑΤΩΝΕΓΚΑΥ
 ΣΙΟΣΑΣΤΥΦΑΝΙ=ΔΕΣΜΩΝ . ΙΔΑΡΕΩΝΔΑΜΙΝΩΙΤΑΛΑΝΤΩΝΕΞΠ=:: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣ
 ΧΑΡΙΚΛΕΙΔΑΙ::: ΔΑΜΟΦΑΝΕ . :: ΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑΧΓΒΒΠ=:: ΜΕΓΑΚΛΕΙΔΑΙΑΓΩΓΑ .
 ΑΠΟΛΙΜΕΝΟΣΕΣΤΟΙΕΡΟΝΤΩΜΠΕΝΤΕΛΗΙΚΩΝΛΙΘΩΝΧΓΒΒΠ=:: ΑΡΙΘΜΟΣΛΙΘΩΝΠ=Ι
 . ΡΤΑΜΙΤΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΝΙΚΟΦΑΝΗΣΜΙΛΤΙΑΔΟΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑ::: ΕΦΟΔΙ .
 50 . ΣΚΛΕΩΝΑΣΤΙΜΟΚΛΕΙ: ΠΟΛΥΚ . ΕΙ: ΑΡΙΣΤΑΙΧΜΩΙ: . ΑΓΡΙΑΝΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΚΕ . .
 ΛΟΣΣΕΛΕΓΕΙΔΟΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑ=:: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣΔΑΜΑΓΗΤΩΙ:: ΠΥΡΡ .
 ΝΙ::: ΚΥΚΛΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΧΕΛΟΧΟΣΠΟΛΙΤΑΔΟΣΠΑΡΤΕΛΕΣΙΑΛΑΜΜΑΤΑΒ=ΠΕΝΤ .
 ΚΟΣΤΑΝΤΩΝΠΕΝΤΕΛΗΙΚΩΝΛΙΘΩΝ . ΣΑΘΑΝΑΣΛΑΜΑΧΩΙΠ=ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΡΓΟΣΑΡΙΣΤΟ
 55 ΜΗΔΕΙ: ΛΕΝΤΙΝΩΙ: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑ . . . ΡΙΣΤΟΜΗΔΕΙ: ΛΕΝΤΙΝΩΙ: ΠΑΡΛΥΣΙΑΔΑΠΟ .
 ΥΞΕΝΟΥΤΟΜΑΣΤΩΝΟΡΘΟΣΤΑΤΑΝΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΤΩΝΜΕΛΑΝΩΝΛΙΘΩΝΑΠΗΝΙΚΕΔΑΜΟΦ
 ΑΝΗΣΤΕΛΕΣΙΑΣΠ=ΠΑΡΜΟΛΟΣΣΟΥΥΠΕ . ΑΜΕΡΙΑΝΤΟΜΑΣΚΑΙΚΟΜΙΔΑΣΕΝΣΠΙΡΑΙΕΑ
 ΕΓΛΑΤΟΜΙΑΣΤΩΜΠΕΝΤΕΛΗΙΚΩΝΛΙΘΩΝΑΠΗΝΙΚΕΑΡΙΣΤΟΜΗΔΗΣΤΕΛΕΣΙΑΣΧΧΧΒΒΒ=
 ΚΑΡΝΕΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΚΡΑΤΗΣΙΣΑΡΝΙΑΣΠΑΡΚΑΛΛΙΑΛΑΜΜΑΤΑ::: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΡ .
 ΟΣΔΑΜΑΓΗΤΩΙ: ΑΡΙΣΤΑΙΧΜΩΙ: ΓΑΜΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΧΕΤΙΜΟΣΔΕΞΕΛΙΑΣΠΑΡΚΑΛΛΙ
 60 ΑΛΑΜΜΑΤΑ=::: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣΠΟΛΥΚΛΕΙ . ΤΙΜΟΚΛΕΙ: ΠΟΣΙΔΑΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
 . ΡΙΣΤΑΝΔΡΟΣΝΑΥΦΕΙΔΟΣΠΑΡΚΑΛΛΙΑΛΑΜΜΑΤΑΠ:: ΔΑΜΙΝΩΙΔΕΙΜΩΝΣΙΔΑΡΕΩΝ= .
 . ΦΟΔΙΑΕΣΚΛΕΩΝΑΣΔΑΜΟΦΑΝΙ: ΧΑΡΙΚΛΕΙΔΑΙ: ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΘΑΝΑΣΑΓΕΑΙ: ΑΡΙΣΤΟΜ .
 . ΕΙ: ΑΓΡΙΑΝΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣΑΦΥΛΩΝΙΑΣΠΑΡΚΑΛΛΙΑΛΑΜΜΑΤΑ=::
 ΔΑΜΙΝΩΙΔΕΙΜΩΝΣΙΔΑΡΕΩΝ=::: ΠΟΛΚΑΤΑΛΑΝΤΩΔΥΩΑΓΕΑΙΕΦΟΔΙΑΕΙΣΚΛΕΩΝΑΣ: .
 65 ΚΥΚΛΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΟΣΡΩΠΙΤΑΙΔΟ . ΠΑΡΚΑΛΛΙΑΛΑΜΜΑΤΑΠ=ΜΟΛΟΣ
 ΣΩΙΕΣΚΑΛΙΣΙΟΣΕΜΠΙΡΑΙ . ΙΕΠΙΤΑΝΑΝΘΕΣΙΝΠ= ΑΠΕΛΛΑΙΟΥΠΑΡΛΥΣΙΑΔΑΠΟΛ .
 ΞΕΝΟΥΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΤΩΝΣΤΥΛΟΒΑΤΑΝΕΣΤΟΙΑΡΟΝΠΑΡΟΧΑΣΤΩΜΜΕΛΑΝΩΝΑΠΗΝΙΚΕ
 . ΟΛΥΚΛΗΣΚΑΛΛΙΑΣΒΒΒΠ=ΥΠΕΡΤΩΝΟΡΘΟΣΤΑΤΑΝΑΓΩΓΑΣΕΣΤΟΙΑΡΟΝΠΑΡΛΥΣΙΑΔΑ
 . ΟΛΥΞΕΝΟΥΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΑΠΗΝΙΚΕΠΟΛΥΚΛΗΣΚΑΛΛΙΑΙΠ=ΠΑΡΧΡΕΜΩΝΟΣΕΠΙΤΙΜΑ
 70 . ΡΘΟΣΤΑΤΑΙΝΕΡΓΑΣΙΑΣΑΠΗΝΙΚΕΠΟΛΥΚΛΗΣΚΑΛΛΙΑΙ . ΑΙΕΣΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΙ
 . ΤΟΔΑΜΟΣΕΡΙΛΑΙΔΟΣΠΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑΑΤΤΙΚΟΥΓΑΙΓΙΝΑΙΟΥ=:: ΠΚΩΜΩΙΔΙΩ
 ΝΙΤΟΥΠΑΡΔΕΙΓΜΑΤΟΣΤΩΝΕΓΓΛΥΜΜΑΤΩΝΑΣΤΡΑΓΑΛΙΩΓΚΑΙΚΥΜΑΤΙΩΝΑΤΤΙΚΟΥΠ
 ΕΦΟΔΙΑΕΣΑΡΓΟΣΧΑΡΙΚΛΕΙΔΑΙ: ΔΑΜΟΦΑΝΕΙ: ΔΑΜΙΝΩΙΔΕΣΜΩΝΣΙΔΑΡΕΩΝ=::: ΠΟΛΚΑ
 . ΑΛΑΝΤΩΔΥΩ ΚΑΡΝΕΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΜΕΝΩΝΝΥΜΦΑΙΔΟΣΠΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑ
 75 . ΤΤΙΚΟΥΧΒΚΩΙΜΩΙΔΙΩΝΙΤΩΓΚΑΤΑΓΛΥΜΜΑΤΩΝΕΝΤΟΙΝΣΤΑΘΜΟΙΝΚΑΙΚΑΤΑΛΟΒΕΥ
 . ΕΡΓΑΣΙΑΣΑΤΤΙΚΟΥΧΒ ΕΡΜΑΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣΠΙΕΡΙΑΔΟΣΠΑΡΕΥ
 . ΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑΑΤΤΙΚΟΥΠ=ΑΙΓΙΝΑΙΟΥ=::: ΠΙΙΙΣΑΝΝΙΩΝΙΤΩΝΕΓΓΛΥΜΜΑΤΩΝΕΡΓΑΣΙΑ
 . . . ΤΟΙΣΚΑΤΑΛΟΒΕΥΣΙΚΑΙΥΠΕΡΟΥΡΩΙΤΩΝΔΕΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΩΝΑΤΤΙΚΟΥΠ=ΔΑΜΙΝΩ
 . . . ΜΩΝΤΑΛΑΝΤΟΥ=::: ΠΙΠΙΣΘΕΝΕΙΛΙΘΟΥΤΩΜΠΑΡΦΥΛΙΟΥ: ΠΑΡΜΕΓΑΚΛΕΙΔΑΑΓΩΓ
 80 . . . ΠΟΛΙΜΕΝΟΣΕΣΤΟΙΑΡΟΝΤΩΜΠΕΝΤΕΛΗΙΚΩΝΛΙΘΩΝΥΠΕΡΑΜΕΡΙΑΝΑΠΗΝΙΚΕΑΓΕΑΣ
 . . ΚΛΕΙΧΠ= ΓΑΜΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΣΙΝΙΑΔΟΣΠΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑΑΤΤΙΚΟΥ=::: ::
 . ΑΝΝΙΩΝΙΤΩΝΕΓΓΛΥΜΜΑΤΩΝΑΤΤΙΚΟΥ=::: :: ΤΕΛΕΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΣΩΚΛΗΣΒΟΥΝΩΙΑΣ
 . ΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑΑΤΤΙΚΟΥΠΚΩΜΩΙΔΙΩΝΙΚΑΤΑΓΛΥΦΑΣΑΤΤΙΚΟΥΠ
 . ΓΡΙΑΝΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣΣΤΡΑΤΙΤΙΟΣΠΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑΑΤΤΙ
 85 . ΟΥΒΒ=::: ΚΩΜΩΙΔΙΩΝΙΤΟΕΠΙΛΟΙΠΟΝΤΑΣΚΑΤΑΓΛΥΦΑΣΑΤΤΙΚΟΥ=::: ΠΙΙΙΣΑΝΝΙΩΝΙ
 ΤΩΝΕΝΤΩΙΥΠΕΡΟΥΡΩΙΚΑΙΚΑΤΑΛΟΒΕΙΕΓΓΛΥΜΜΑΤΩΝΑΤΤΙΚΟΥΠ=ΠΙΙΙ ΠΑΝΑΜΟΥ
 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΑΡΙΣΤΑΝΟΣΠΟΛΙΤΑΔΟΣΠΑΡΕΥΚΛΕΟΣΛΑΜΜΑΤΑ::: ΙΑΡΟΚΛΕΙΠΑΡΟΧΑΣ
 . Ι: ΠΩΝ::: ΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΝΙΚΑΤΑΣΕΡΙΛΑΙΔΟΣΠΑΡΘΙΑΙΟΥΛΑΜΜΑΤΑ::: ΠΙΙΙ
 . . ΣΜΩΝΕΥΤΥΧΩΙΣΙΔΑΡΕΩΝ=::: ΠΙΙΙΟΛΚΑΤΑΛΑΝΤΩΔΥΩ ΠΑΝΑΜΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΚΑΛΛΙ
 90 . . ΕΝΗΣΒΟΥΝΩΙΑΣΠΑΡΘΙΑΙΟΥΑΑΜΜΑ=::: ΠΙΙΙ ΝΙΚΩΝΙΒΟΛΙΜΟΥΠΑΡΟΧΑΣ=::: ΠΙΙΙΟΛΚΑ

. ΟΛΙΜΟΥΤΑΛΑΝΤΑ—::ΛΑΜΜΑΑΤΤΙΚΟΥΡ=::IIIΣΑΝΝΙΩΝΙΚΑΤΑΓΛΥΦΑΣΕΝΤΩΙΥΠΕΡΟΥ
 . ΩΙΑΤΤΙΚΟΥΡ=::IIIΕΡΙΤΙΜΑΑΡΗΝΙΧΘΗΠΑΡΣΑΝΝΙΩΝΟΣΑΤΤΙΚΑ. ΚΥΚΛΙΟΥΚΑΤΑΛΟ
 . ΟΣΕΥΧΑΡΗΣΤΕΙΧΙΑΔΟΣΠΑΡΘΙΑΙΟΥΛΑΜΜΑΤΑ—::IIIΕΥΤΥΧΩΙΔΕΙΜΩΝΣΙΔΑΡΕΩΝ—::
 . ΛΚΑΤΑΛΑΝΤΟΝ ΡΟΣΙΔΑΙΟΥΚΑΤΑΛΟΓΟΣΚΑΛΛΙΑΣΝΑΥΦΕΙΔΟΣΠΑΡΤΙΜΟΚΡΑΤΕΟ:
 95 . ΑΜΜΑΤΑ=::IIIΕΥΤΥΧΩΙΔΕΙΜΩΓΚΑΙΓΟΜΦΩΝΣΙΔΑΡΕΩΝ=::IIIΟΛΚΑΤΑΛΑΝΤΩΔΥΩ ΑΙΟ
 . ΙΟΥΠΑΡΛΥΣΙΑΔΑΕΡΙΤΙΜΑΜΕΛΑΝΟΣΛΙΘΟΥΑΡΗΝΙΚΕΝΙΚΙΑΔΑΣΤΙΜΟΚΡΑΤΕΙ::
 . ΑΡΧΡΕΜΩΝΟΣΕΡΙΤΙΜΑΤΩΜΜΕΛΑΝΩΝΛΙΘΩΝΑΡΗΝΙΚΕΠΟΛΥΚΛΗΣΣΤΙΑΚΙΡ=::
 ΠΑΡΣΑΝΝΙΩΝΟΣΕΡΙΤΙΜΑΝΤΑΣΚΑΤΑΓΛΥΦΑΣΤΩΝΛΙΘΩΝΑΡΗΝΙΚΕΔΑΜΟΦΑΝΗΣ
 . ΤΙΑΚΙΑΤΤΙΚΟΥ—:

100 ΑΓΑΘΑΙΤΥΧΑΙΛΑΜΜΑΤΑΘΥΜΕΛΟΡΟΙΑΙΣΠΑΡΦΙΛΟΘΕΡΣΕΥΣΙΑΡΕΥΣ
 ΓΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΧΧΧ=—::IIIΚΑΤΑΛΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΙΑΡΩΝΥΜΟΣ
 ΠΑΓΑΣΙΝΑ ΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙ=—ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΔΑΜΙΝΟΣ
 IIIΛΑΜΑΙΣΠΑΝΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΑΙΓΙΝΑΙΟΥΧΧΒΒΒ—ΚΑΤΑΛΛΑΓΑ
 ΤΟΥΤΩΙΒ—ΑΡΓΟΛΙΚΟΥΒΒΒΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΔΑΜΟΣΥΣΙΔΡΙΑΣΔΑΠΑΝΑΙ
 105 ΕΛΑΒΕΛΑΑΡΧΙΔΑΣΤΟΥΣΑΚΟΥΓΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΧΧΒΒΒ=—ΗΘΗΣΙΟΣΕΛΑΒΕΛΑΑΡΧΙΔΑΣΤΩΝΛΙ
 ΘΩΝΤΩΝΕΙΣΤΟΣΣΑΚΟΝΤΑΣΘΥΜΕΛΑΣΗ=—::IIIΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΕΥΤΥΧΩΙ=—ΠΑΝΑΜΟΥΠΡΑΤ.
 ΜΗΝΙΑΙΛΑΑΡΧΙΔΑΙΑΙΓΙΝΑΙΟΥΧΧΒΒΒ—ΤΟΥΤΩΙΕΓΕΝΕΤΟΚΑΤΑΛΛΑΓΑΒ—ΑΡΓΟΛΙΚΟΥΒΒΒ
 ΛΑΜΜΑΤΑΠΑΡΝΙΚΟΚΡΑΤΕΥΣΙΑΡΕΥΣΑΙΟΣΙΟΥΡΒΡ=IIΚΑΤΑΛΟΓΟΣΧΑΡΤΟΣΜΙΛΚΙΔΩΝΕΡΜΑΙΟΥ=IIIΚΑΤΑ
 ΛΟΓΟΣΝΙΚΟΔΩΡΟΣΣΙΝΙΑΣΓΑΜΟΥΒΒΒΒΚΑΤΑΛΟΓΟΣΔΑΜΑΡΕΤΟΣΣΕΛΕΓΗΣΓΑΜΟΥΦΙΛΟΣΘΕΝΕΙΕΙΣΑΡΓΟΣΕΦ
 110 .ΙΟΝ:ΡΟΣΙΔΑΙΟΥΒΒ—ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΦΙΛΟΣΕΝΟΣΕΡΙΛΑΙΣΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΧΧΧΧ=—::IIIΚΑΤΑΛΟΓΟΣΦΡΙΚΟΣΜΥ
 .ΑΣΔΑΠΑΝΑΙΕΡΙΝΙΚΟΚΡΑΤΕΥΣΔΕΙΝΩΝΙΚΑΤΑΞΥΛΩΣΙΟΣΗ=—ΔΕΙΝΩΝΙΑΝΑΓΩΓΑΣΤΩΝΛΙΘΩΝ
 .ΤΟΙΑΡΟΝΗΗ=IIΔΕΣΜΩΝΚΑΙΓΟΜΦΩΝΕΥΤΥΧΩΙΒΗ=—=ΒΟΛΙΜΟΥΠΑΡΕΥΡΗΜΟΝΟΣΤΑΛΑΝΤΑΕΞ
 .ΑΙΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΡΤΑΤΙΜΑ=::IIIΣΑΝΑΓΩΓΑΣΚΡΗΤΙ=IICTΒΟΛΙΜΟΥΠΑΡΧΙΔΑΙΤΑΛΑΝΤΩΝΒΤΙΜΑ
 .Β:ΕΥΤΥΧΩΙΔΕΣΜΩΝΒΒΒ—ΛΑΡΧΙΔΑΙΤΟΥΣΑΚΟΥΧΧΧΧ=—::IIIΦΙΛΟΣΘΕΝΕΙΕΙΣΑΡΓΟΣΕΦΟΔΙΟΝ:

115 . . . ΜΑΤΑΘΥΜΕΛΟΡΟΙΑΙΣΠΑΡΑΙΣΩΝΟΣΙΑΡΕΥΣΠΡΑΤΙΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΒΒ—ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΝΙΚΟΔΩΡΟΣΣΙΝΙΑΣ
 . . . ΜΙΤΙΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙ::IIIΚΑΤΑΛΟΓΟΣΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣΦΡΑΓΙΑΣΠΑΝΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΗ=ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΒΟΥ
 . . . ΣΙΝΙΑΣΔΑΠΑΝΑΙΠΡΑΤΙΟΥΕΥΤΥΧΩΙΔΕΣΜΩΝΗΗ—ΕΓΓΡΟΦΑΣΕΙΣΤΑΝΣΤΑΛΑΝΣΑΝΝΙΩΝΙ::IIIΟΔΟΥΠΟΙΗΣΙΟΣ
 . . . . ΩΝΗΗ=ΛΑΜΜΑΤΑΘΥΜΕΛΟΡΟΙΑΙΣΠΑΡΚΛΕΥΣΘΕΝΕΥΣΙΑΡΕΥΣΓΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙΒΒΒΚΑΤΑΛΟΓΟΣΕΥΑΙΝΟΣ
 .ΩΡ. .ΑΙΣΔΑΠΑΝΑΙΔΕΣΜΩΝΚΑΙΓΟΜΦΩΝΕΥΤΥΧΩΙΒΒΒΒ

120 .ΑΜ. .ΤΑΘΥΜΕΛΟΡΟΙΑΙΣΠΑΡΔΑΜΟΡΕΙΘΕΥΣΙΑΡΕΥΣΑΡΤΑΜΙΤΙΟΥΑΝΑΞΙΛΑΙΦΙΛΟΣΘΕΝΕΙ—ΚΑΤ.
 ΛΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΑΡΧΙΑΣΚΩΛΕΙΣΠΑΝΑΜΟΥΠΡΑΤΟΜΗΝΙΑΙ:IIIΣΔΑΠΑΝΑΙΣΑΝΝΙΩΝΙΑΓΓΡΟΦΑΣΕΙΣ
 ΤΑΝΣΤΑΛΑΝ:IIIΣΔΑΜΟΡΕΙΘΕΙΑΡΕΙ—
 ΛΑΜΜΑΘΥΜΕΛΟΡΟΙΟΙΣΑΛΕΞΙΚΛΕΙΝΙΚΗΡΑΤΩΙΔΑΜΟΦΙΛΩΙΠΑΝΤ

125 .ΑΚΛΕΙΓΡΟΦΕΙΑΑΚΙΒΙΩΙΠΑΡΙΕΡΕΟΣΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΥΣΑΓΡΙΑΝΙΟ
 .=—ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΚΛΕΙΔΙΚΟΣΟΙΣΙΑΣΥΠΕΡΘΕΝΚΥΚΛΙΟΥ=
 . .ΤΑΛΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΚΑΛΛΑΙΜΕΝΗΣΠΑΓΑΣΙΣΛΟΓΟΣΛΑΜΜΑΤΟΣΕΡ
 .ΑΡΕΟΣΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΟΣΠΡΕΠΙΑΡΕΟΣΑΡΧΕΛΑΙΔΑΟΥΘΕΝΕ.ΙΑΡ.
 .ΟΣΣΩΚΡΑΤΕΟΣΟΥΘΕΝΕΠΙΑΡΕΟΣΔΥΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥΟΥΘΕΝΠΑΡΙΑΡΕ
 .ΟΣ. . . . .ΤΟΥΓΑΜΟΥΧΒΒΒ—ΚΑΤΑΛΛΟΓΟΣΒΟΛΑΣΦΙΛΟΣΕΝΟΣΕΡΙΛΑ

130 .Σ. . . . .ΥΧΧΒΒΒΒΒ:ΚΑΤΑΛΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΜΥΡΩΝΙΔΑΣΝΑΥΦΗΙΣΚΥ
 .ΛΙ. . . . .ΟΓΟΣΒΟΥΛΑΣΕΥΚΛΗΣΜΕΣΟΓΑΙΣΑΡΕΛΛΑΙΟΥΧΧΒΒ
 ΒΒΒΚ. . . . .ΒΟΥΛΑΣΕΥΑΡΧΟΣΛΑΣΙΗΙΣΛΟΓΟΣΛΑΜΜΑΤΟΣΠΑΡ
 ΙΑΡΕ. . . . .ΥΡΒΒΒΒΒΒΒ=—P:ΠΑΡΙΑΡΕΟΣΚΛΕΑΡΕΟΣΑΙΟΣΙΟΥΡ
 ΒΒ=—ΚΑ.Α. . . . .ΒΟΥΛΑΣΔΑΜΑΣΤΑΣΜΕΛΚΙΔΩΝΚΑΡΝΕΙΟΥΧΧΒΒΒΒ

135 .=ΚΑΤΑΛΟΓ. . . . .ΛΑΣΣΩΚΡΑΤΗΣΜΥΣΙΑΣΛΟΓΟΣΛΑΜΜΑΤΟΣΠΑΡΙΑ
 ΡΕΟΣΚΛΕΑΡ. . . ΧΧΒΒ=ΛΟΓΟΣΛΑΜΜΑΤΟΣΠΑΝΤΟΣΡΧΧΧΒΒΒ=—:

ΔΑΠΑΝΑΙΕΡΙΙΑΡΕΟΣΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΟΣΑΓΡΙΑΝΙΟΥΕΦΟΔΙΟΝΕΙΣΑ
 ΘΑΝΑΣΝΙΚΗΡΑΤΩΙ—ΑΛΕΞΙΚΛΕΙ—ΑΚΙΒΙΩΙ—ΚΥΚΛΙΟΥΕΦΟΔΙΟΝ
 ΕΙΞΑΘΑΝ.ΣΠΑΝΤΑΚΛΕΙΡ:ΑΚΙΒΙΩΙΡ:ΦΙΛΩΝΙΚΑΡΥΞΑΝΤΙΕΝΑΘΑ

140 ΝΑΙΣΤΟ. .ΓΟΝΙΣΧΑΡΤΙΟΥΕΙΣΤΑΣΣΥΝΓΡΟΦΟΥΣΑΝΤΙΚΡΙΤΩΙIIIΣ
 ΕΦΟΔΙΟΝΕΡΓΩΝΑΙΣΝΑΥΣΙΣΤΡΑΤΩΙΑΘΗΝΑΙΩΙ::ΣΤΡΑΤΩΝΙΑΘΗ.
 ΑΙΩΙ:: . .ΓΟΣΔΑΠΑΝΑΣΕΡΙΙΑΡΕΟΣΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΥΣΠΡΔΑΠΑΝΑΙ.
 ΠΙΑΡ. . .ΛΑΚΡΙΤΟΥΕΞΙΔΩΚΑΜΕΣΤΑΣΘΥΜΕΛΑΣΤΟΣΤΡΩΜΑΡΟΙΗ.
 ΑΙΤΟΕΝΤΑΙΠΕΡΙΣΤΑΣΙΣΕΛΙΔΑΣΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΔΥΟΤΑΝΣΕΛΙΔΑΕ

145 ΚΑΣΤΑΝΒΒΒ—ΓΑΜΟΥΕΔΩΚΑΜΕΣΚΛΕΟΜΗΛΩΙΚΑΙΦΙΛΩΝΙΔΕΙΣΕΛΙΔ
 ΩΝΠΕΝΤΕΧΒΒΒ—ΠΑΝΑΜΟΥΦΙΛΩΝΙΔΕΙΚΑΙΚΛΕΟΜΗΛΩΙΔΕΥΤΕΡΟΥ
 ΕΡΓΟΥΣΕΛΙΔΩΝΠΕΝΤΕΧΒΒΒ—ΑΡΟΛΛΩΝΙΔΑΙΣΕΛΙΔΩΝΤΕΤΟΡΩ.
 Χ=ΟΝΑ.ΙΜΩΙΕΝΚΟΛΛΑΣΙΟΣΕΙΣΤΟΥΣΣΤΥΛΟΒΑΤΑΣ:ΔΑΜΟΣΘΕ.
 ΕΙΤΙΜΑΓΓΕΛΩΙΕΡΓΩΝΑΙΣΑΡΓΕΙΟΙΣΣΙΤΗΡΕΣΙΟΝ::ΚΥΚΛΙΟΥΑ

150 ΠΟΛΛΩΝΙΔΑΙΣΕΛΙΔΟΙΝΔΥΟΙΝΡ=ΑΡΕΛΛΑΙΟΥΦΙΛΩΝΙΔΑΙΚΛΕΟ.
 ΜΗΛΩ.ΤΡΙΤΟΥΕΡΓΟΥΣΕΛΙΔΩΝΠΕΝΤΕΧΒΒΒΑΛΛΟΦΙΛΩΝΙΔΑΙΚΛ
 .ΟΜ.ΛΩΙΟΕΡΩΦΕΙΛΟΜΕΣΕΡΙΤΑΣΠΡΑΤΑΣΠΕΝΤΕΣΕΛΙΔΑΣ=—ΑΛ
 . . . .ΕΟΜΗΛΩΙΦΙΛΩΝΙΔΑΙΟΕΡΩΦΕΙΛΟΜΕΣΕΡΙΤΑΣΔΕΥΤΕΡΑΣ.
 . . . .ΣΕΛΙΔΑΣ=—ΑΡΟΛΛΩΝΙΔΑΙΣΕΛΙΔΩΝΔΥΕΙΝΡ=ΛΟΓΟΣΔ. . .ΑΝ.

155 . . . .ΙΑΡΕΟΣΛΑΚΡΙΤΟΥΡΒΒΒΒΒΒ=—P:ΔΑΠΑΝΑΙΕΡΙΙΑΡΕΟΣΚ. . . . .
 . . . .ΙΟΣΙΟΥΑΡΟΛΛΩΝΙΔΑΙΣΕΛΙΔΩΝΤΡΙΩΝΡΒΒΒΒ=—ΚΑ. . . . .
 . .ΟΛΛΩΝΙΔΑΙΣΕΛΙΔΩΝΔΥΕΙΝΡ=ΦΙΛΩΝΙ. . . . .
 . .ΟΥΕΡΓΟΥΣΕΛΙΔΩΝΠΕΝΤΕΧΒΒΒΦΙΛΩΝΙ. . . . .
 .ΣΤΑΛΑΝ=ΛΟΓΟΣΔΑΠΑΝΑΣΕΡΙΙΑΡΕΟΣΚΛΕΑ. . . . .

160 ΔΑΠΑΝΑΣΠΑΣΑΣΡΧΧΧΒΒΒ=—:

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Πλευρά Β'.

- Ἀζοσίον κατάλογος . . . . .
 ς ἱαρεὺς Λ . . . . .
 ἐς τὸ ἱερὸν . . . . . [κα-
 τάλογος Λ . . . . .
- 5 Φυλίου ΘΘΘ . . . . .
 ΙΙΙ ἔργωναι ἀφ'ικόμενοι . . . . .
 δαίος. Ἀγριαγίου κατάλογος . . . . .
 ἐξ Ἀθανᾶν κα . . . . . [ἐφόδια ἐς
 Κόρινθον Πολ . . . . .
- 10 πᾶρ Πύθωνος λάμματα . . . . .
 ς κατὰ θάλασσαν . . . . . ἔργωναι ἀφ'ικόμενοι; . . . . .
 πᾶρ Πύθωνος λάμματα . . . . . [ἐφόδια ἐς Κόρινθον Ἀγέα: Πυρρῆνι: . . . . .
 Τελείου πρατομηνία . . . . . ενικός Σελεγεῖς πᾶρ Πύθωνος λάμματα . . . . .
 ἐφόδια ἐς Κόρινθον . . . . . Πολυκλεῖ :: Τιμοκλεῖ :: Ἀριστομήδει ΛΕΙΓ. . . . .
- 15 . . . . . ον ἐφόδιον ἐς Ἀθ[άν]α[ς] . . . Δ] Ι Α Δ Ι Χ Ω Λ Χαρικλεῖδα = Δαμοφάνει = Ὀν[ασίμω;
 συνθέσις τῶν λίθων == :: :: Ποσιθαίου πρατομηνία κατάλογος Εὐσθένης . . . . .
 . . . . . Πᾶρ Πύθωνος λάμματα ΘΘΘΘ = :: :: Ἐς Ἀθάνας δέκατα τῶν λίθων τῶν πεντεληκ[ῶν
 αἰγ[ι]ναῖον ΘΘΘΘ = < :: > ἐς Ἀργος ἐφόδιον Ἀγέα : Πυρρῆνι : Ἀρταμιτίου κατάλογ-
 ος Δαμοκρίνης Πολιτάδος πᾶρ Πύθωνος λᾶμμα = Ι, Ἀστίχ ἐγκύσιος γραμμάτων
- 20 = Ι, Ἀγριαγίου κατάλογος Ζευξιμαχος Ἀφυλωνιάς πᾶρ Πύθωνος λᾶμμα αἰγίναϊ-
 ον == :: :: - κορινθίου ΘΘΓ == :: :: Κλεοστράτω κομιδῆς λίθων ἐγ λατομίας ἐνς Κεγχ-
 ρέας κορινθίου ΘΘΓ == :: :: Τύχωνι ἐπικαταλλαγὰ ἐπὶ τὸ καταλλαχθὲν ἀργύριο-
 ν ἐς Ἀθάνας = :: ἐφόδια ἐς Ἀθάνας Πολυκλεῖ :: :: Δαμακλήτῳ :: :: Ἀρισταίχμω :: ::
 Παράμου κατάλογος Μέγων Βρυαντίνας πᾶρ Πύθωνος λᾶμμα ἀττικοῦ Θ = αἰγίνα[ι]-
- 25 ου = . Ἐργωναις ἀφικου[έ]νοις Χρέμωνι: Νικοστράτῳ: Δόρκωνι: Ἀργείοις.
 Ἀντιγένη: Τεγεάτα, ἐφόδια ἐς Ἀλέαν ἐγδοτέρσι Δαμοφάνει :: Χαρικλεῖδα ::
 Ἐς Ἀθάνας πεντηκοστὰ τῶν λίθων Λαμάχῳ ἀττικοῦ Θ = Κλεονίκῳ παρκαλίσιος
 τῶν λίθων ἐπὶ λιμένι: Κυκλίου κατάλογος Αἰνέας Πολιτάδος τριακάδι ὑπὲρ
 Μύρμακος πᾶρ Ἀθανάδα ὑπεραμερίαν ἀπήνικε Δαμ[ο]φάνης Πύθωνι ἱαρεῖ ΘΘΘ ::
- 30 Πᾶρ Ἀριστοφάνεος ὑπεραμερίαν τῆς περιστάσιος ἀπήνικε Δαμοφάνης Πύθωνι
 ΘΘ; Γ :: Πᾶρ Θεοφάνεος ἀπήνικε περισσὸν Δαμοφάνης Πύθωνι :: ΙΙΙΙ C Σ Σ Πᾶρ Φυλακίδα
 ἐπιτιμᾶν κρηπίδος τυλώσιος ἀπήνικε Δαμοφάνης Πύθωνι: Ἀζοσίον κατάλο-
 γος Ἀριστοτέλης Δωριμαχίδος πᾶρ Τελεσία ἱαρέος λᾶμ(μ)α ΧΘΘ = :: ἔργωναι ἀφικ-
 ομμένοις Νικοστράτῳ: Γναθί(α): Λυσίππῳ: Τιμάρχῳ: Λυσιάδῃ: Δόρκωνι: Πολυξένῳ:
- 35 Χρέμωνι: Ἀργείοις, Στεφάνῳ: Καλλιστράτῳ: Τεγεάταιν, Ἀριστία :: Εὐθυνόμῳ
 :: Ἀθηναίοις, Ἀσέα: Σαννίωνι: Παρίῳ, Καλλιμένει: Τροζανίῳ, Χρέμωνι τῶν με-
 λάνων λίθων ἐργασίας εἰς σύνθεσιν ΧΘΓ = :: :: Ἀγέα ἐφόδια ἐς Ἀθάνας :: :: Καρελ-
 ου κατά(λ)ογος Μενεκλείδας ἐνερθεν Οἰσειάθεν πᾶρ Τελεσία λάμματα Γ Χ Γ ΘΘΘΘ

- $\Gamma = :::(:)$ III Εὐθυνόμῳ καὶ Σαννίωνι ἐργασίας καὶ συνθέσιος τῶν λίθων τῶν πεντελ[η]-
 40 κῶν, τοὺς δὲ μέλανας λίθους λαβόντες ἐργασμένους εἰς σύνθεσιν συνθεῖναι
 $\text{P} \text{X} \Gamma \text{ [} \Theta \Theta \Theta \Theta \text{]} - :::(:)$ Σωσθένει στεγά<ς>σιος τῆς περιστάσιος :: III Ἐργῶναις ἀφικομένοις
 ἐφόδια Καλλ<λ>ιστράτῳ: [Ἀ]ντιγένηι :: Ἐρμαίου κατάλογος Ἀμφικράτης Δεξιλι-
 δος πᾶρ Τελεσία λάμματα[α] $\Gamma = :::(:)$ II, Ἀριστοδώρῳ βολ[ι]μου ποὶ τὰ δεσμῶ $\Gamma :::(:)$ IIII ὀλκὰ τά-
 λαντα == Γλαύκῳ παρκαλίσιος τῶν λίθων ἐπὶ λιμένι — :::(:): III Τελέου κατάλογος·
 45 Π]υρρυμήδης Πιεριάδος Ὑ[σ]μιναιῶς πᾶρ Τελεσία λάμματα $\Theta = :::(:)$ γραμμῶν ἐγκαύ-
 σιος Ἀστυφάν(ε)ι = δεσμῶν [σ]ιδαρέων Δαμίνῳ ταλάντων ἕξ $\Gamma = :::(:)$ ἐφόδια εἰς Ἀθάνας
 Χαρικλεῖδᾱ :::(:): Δαμοφάνει[ι] :::(:): πᾶρ Τελεσία λάμματα $\text{X} \Gamma \text{ [} \Theta \Theta \text{]} \Gamma = :::(:)$ Μεγακλεῖδᾱ ἀγωγᾱ[ς]
 ἀπὸ λιμένος εἰς τὸ ἱερὸν τῶν πεντελῆκων λίθων $\text{X} \Gamma \text{ [} \Theta \Theta \text{]} \Gamma = :::(:)$ ἀριθμὸς λίθων $\Gamma = \text{I}$
 Ἀ]ρταμίδου κατάλογος· Νικοφρόνης Μιλτιάδης πᾶρ Τελεσία λάμματα :::(:): ἐφόδι[α]
 50 εἰς Κλεωνᾶς Τιμοκλεῖ :- Πολυκ[λ]εῖ :- Ἀρισταίχμῳ :- Ἀργιανίου κατάλογος Κε...
 λος Σελεγίδος πᾶρ Τελεσία λάμματα — :::(:): ἐφόδια εἰς Ἀθάνας Δαμυγῆτῳ :::(:): Πυρρ[ῆ]-
 νι :::(:): Κυκλίου κατάλογος· Ἀρχέλοχος Πολυτάδης πᾶρ Τελεσία λάμματα $\Theta - :::(:)$ πεντ[η]-
 κοστῶν τῶν πεντελῆκων λίθων [εἰς] Ἀθάνας Δαμυγῆτῳ $\Gamma = :::(:)$ ἐφόδια εἰς Ἄργος Ἀριστο-
 μήδει :: Λεντίνῳ :: ἐφόδια εἰς Ἀθάν[ας] Ἀ]ριστομήδῃ :::- Λεντίνῳ :::(:): πᾶρ Λυσιάδα Πολ[λ]-
 55 υξένου τομᾶς τῶν ὀρθοστατῶν ὑπεραμερίαν τῶν μελάνων λίθων ἀπήνικε Δαμοφ-
 ᾶνης Τελεσίας $\Gamma = :::(:)$ πᾶρ Μολοσσῷ ὑπε[ρ]αμερίαν τομᾶς καὶ κομιδᾶς ἐν Πιραιᾷ
 ἐγ λατομίας τῶν πεντελῆκων λίθων ἀπήνικε Ἀριστομήδης Τελεσίας $\text{X} \text{X} \text{X} \text{X} \text{ [} \Theta \Theta \Theta \text{]} =$
 Καρτείου κατάλογος· Εὐκράτης Ἰσαρινᾶς πᾶρ Καλλία λάμματα :::(:): ἐφόδια εἰς Ἀρ[γ]-
 ος Δαμυγῆτῳ :: Ἀρισταίχμῳ :: Γάμου κατάλογος· Ἐχέτιμος Δεξιλιᾶς πᾶρ Καλλί-
 60 α λάμματα — :::(:): ἐφόδια εἰς Ἀθάναν Πολυκλεῖ :::(:): Τιμοκλεῖ :::(:): Ποσιθαίου κατάλογος·
 Ἀ]ρίστανδρος Ναυφείδης πᾶρ Καλλία λάμματα $\Gamma :::(:)$ Δαμίνῳ δεσμῶν σιδαρέων =-:
 ἐφόδια εἰς Κλεωνᾶς Δαμοφάν(ε)ι :: Χαρικλεῖδᾱ :: ἐφόδια εἰς Ἀθάνας Ἀγέχ :::(:): Ἀριστομ[έ]-
 νει :::(:): Ἀργιανίου κατάλογος· Ἀριστοκράτης Ἀφυλωνιάς πᾶρ Καλλία λάμματα =-: [II
 Δαμίνῳ δεσμῶν σιδαρέων = :::(:): II ὀλκὰ ταλάντω δύο, Ἀγέχ ἐφόδια εἰς Κλεωνᾶς :-
 65 Κυκλίου κατάλογος· Ἀριστόκριτος Ῥωπιταίδου[ς] πᾶρ Καλλία λάμματα $\Gamma =$ Μολοσ-
 σῷ ἐσκαλίσιος ἐν Πιραι[ε]ῖ ἐπὶ τὰν ἄνθεσιν $\Gamma =$ Ἀπελλαίου πᾶρ Λυσιάδα Πολ[υ]-
 ξένου ὑπεραμερία τῶν στυλοβατῶν εἰς τὸ ἱερὸν παροχᾶς τῶν μελάνων ἀπήνικε
 Π]ολυκλῆς Καλλίας $\Theta \Theta \Theta \Gamma -$ ὑπὲρ τῶν ὀρθοστατῶν ἀγωγᾶς εἰς τὸ ἱερὸν πᾶρ Λυσιάδα
 Π]ολυξένου ὑπεραμερίαν ἀπήνικε Πολυκλῆς Καλλίᾱ $\text{P} = :::(:)$ Πᾶρ Χρέμωνος ἐπιτιμᾶ
 70 ὀρθοσταταῖν ἐργασίας ἀπήνικε Πολυκλῆς Καλλίᾱ [:] Ἀ]ξείου κατάλογος· Ἀρι-
 σ[τ]όδαμος Ἐριλαίδος πᾶρ Εὐκλέος λάμματα ἄττικῷ Γ , αἰγιναίου =-: II, Κωμφιδίω-
 νι τοῦ παρδείγματος τῶν ἐγγλυμμάτων ἀστραγαλίῳ καὶ κυματίων ἄττικῷ Γ
 Ἐφόδια εἰς Ἄργος Χαρικλεῖδᾱ: Δαμοφάνει: Δαμίνῳ: δεσμῶν σιδαρέων = :::(:): II ὀλκὰ
 τ]αλάντω δύο Καρτείου κατάλογος· Εὐμένων Νυμφαίδος πᾶρ Εὐκλέος λάμματα
 75 ἄ]ττικῷ $\text{X} \Theta$, Κωμφιδίῳ τῶν καταγλυμμάτων ἐν τοῖν σταθμοῖν καὶ καταλοβεῦ-
 σι] ἐργασίας ἄττικῷ $\text{X} \Theta$ Ἐρμαίου κατάλογος· Νικόστρατος Πιεριάδος πᾶρ Εὐ-
 κλ[έ]ος λάμματα ἄττικῷ $\Gamma =$ αἰγιναίου — :::(:): IIII C Σαννίωνι τῶν ἐγγλυμμάτων ἐργασία-
 ς ἐν] τοῖς καταλοβεῦσι καὶ ὑπερθύρῳ τῶν δεδοικασμένων, ἄττικῷ $\Gamma =$ Δαμίνῳ
 δεσ[μ]ῶν ταλάντου — :::(:): IIII Ἐπισθένει λίθου τῶν πᾶρ Φυλίου :C Πᾶρ Μεγακλεῖδα ἀγωγ-
 80 ᾶς ἄ]πὸ λιμένος εἰς τὸ ἱερὸν τῶν πεντελῆκων λίθων ὑπεραμερίαν ἀπήνικε Ἀγέας
 Εὐ]κλεῖ $\text{X} \Gamma =$ Γάμου κατάλογος· Σινιάδος πᾶρ Εὐκλέος λάμματα ἄττικῷ =-: :::(:):
 Σ]αννίωνι τῶν ἐγγλυμμάτων ἄττικῷ =-: :::(:): Τελέου κατάλογος· Σωκλῆς Βουνώας
 πᾶρ Εὐκλέος λάμματα ἄττικῷ $\text{P} \Gamma$, Κωμφιδίῳ καταγλυφᾶς ἄττικῷ $\text{P} \Gamma$

- Ἀ]γριαίου κατάλογος· Νικόστρατος Στρατίτιος πᾶρ Εὐκλέος λάμματα Ἀττι-
 85 κ]οῦ ΘΘ = — :::: Κωμφιδίωνι τὸ ἐπίλοιπον τᾶς καταγλυφῆς ἀττικοῦ === :: IC Σαννίωνι
 τῶν ἐν τῷ ὑπερθύρῳ καὶ καταλοθεῖ ἐγγλυμμάτων ἀττικοῦ ΘΠ = :: III C Παράμου
 κατάλογος· Ἀρίστανος Πολιτάδος πᾶρ Εὐκλέος λάμματα :::: Ἰαροκλεῖ παροχῆς
 τύ;] πων :::: Ἀρταμιτίου κατάλογος· Νικάτας Ἐριλαίδος πᾶρ Θιαίου λάμματα = :::: III
 δε]σμῶν Εὐτύχῳ σιδαρέων = :::: III ὀλκὰ ταλάντω δύο. Παράμου κατάλογος· Καλλι-
 90 σθ]ένης Βουνώας πᾶρ Θιαίου λάμμα = :::: C Νίκωνι βολίμου παροχῆς = :::: C ὀλκὰ
 β]ολίμου τάλαντα — :::: λάμμα ἀττικοῦ Π = :::: III Σαννίωνι καταγλυφῆς ἐν τῷ ὑπερθύ-
 ρῳ ἀττικοῦ Π = :::: III ἐπιτιμὰ ἀπηνήχθη πᾶρ Σαννίωνος ἀττικά· Κυκλίου κατάλο-
 γος· Εὐχάρης Τειχιάδος πᾶρ Θιαίου λάμματα — :: III Εὐτύχῳ δεζμῶν σιδαρέων — :: [III
 ὀλκὰ τάλαντον. Ποσιδαίου κατάλογος· Καλλίας Ναυρείδος πᾶρ Τιμοκράτους
 95 λ]άμματα = :::: II Εὐτύχῳ δεζμῶν καὶ γόμφων σιδαρέων = :::: II ὀλκὰ ταλάντω δύο. Ἀζο-
 σίου πᾶρ Λυσιάδα ἐπιτιμὰ μέλανος λίθου ἀπηνέκε Νικιάδας Τιμοκράτει ::·
 Π]ᾶρ Χρέμωνος ἐπιτιμὰ τῶν μελάνων λίθων ἀπηνέκε Πολυκλῆς Στίακι Π = ::·
 πᾶρ Σαννίωνος ἐπιτιμὰν τᾶς καταγλυφῆς τῶν λίθων ἀπηνέκε Δαμοφάνης
 Σ]τίακι Ἀττικοῦ —·
 100 Ἀγαθὴ τύχῃ λάμματα θυμελοποιαῖς πᾶρ Φιλοθέρεως ἰάρεως·
 Γάμου πρατομηνίᾳ XXX = — :::: IIII κατάλογος· Βουλῆς, Ἰαρώνυμος
 Παγασίνα. Ἀρταμιτίου πρατομηνίᾳ = — — — — κατάλογος· Δαμῖνος
 ΛΛΑΜΑΙΣ. Παράμου πρατομηνίᾳ αἰγιναίου XXΘΘΘ —, καταλλαγὰ
 τούτῳ Θ = —, ἀργολικοῦ ΘΘΘ, κατάλογος· Εὐδαμος Ὑσιδριάς. Δαπάναι.
 105 Ἐλαβε Λαρχίδας τοῦ σακοῦ Γάμου πρατομηνίᾳ, XXΠΘΘΘ = — — — — ἡθήσιος ἔλαβε Λαρχίδας τῶν λί-
 θων τῶν εἰς τὸς σακὸν τᾶς θυμέλης Η = — — — :::: IIII, Ἀρταμιτίου Εὐτύχῳ = — — — —, Παράμου πρατ[ο-
 μηνίᾳ Λαρχίδᾳ αἰγιναίου XXΘΘΘ — τούτῳ ἐγένετο καταλλαγὰ Θ = — ἀργολικοῦ ΘΘΘ
 Λάμματα πᾶρ Νικοκράτους ἰάρεως· Ἀζοσίου ΠΠΠ = II κατάλογος· Χάρτος Μιλκιδών. Ἐρμαίου = III κατά-
 λογος· Νικόδωρος Σινιάς. Γάμου ΘΘΘΘ κατάλογος· Δαμάρετος Σελεγηίς. Γάμου, Φιλοσθένης εἰς Ἄργος ἐφ-
 110 ὄδιον :· Ποσιδαίου ΘΘ — κατάλογος· Φιλόξενος Ἐριλαῖς. Ἀρταμιτίου XXXΠ = — ::::· κατάλογος· Φρίκος Μυ-
 σιάς. Δαπάναι ἐπὶ Νικοκράτους, Δείνωνι καταξυλώσιος Η = — — Δείνωνι ἀναγωγῆς τῶν λίθων
 ἐς τὸ ἱερὸν ΗΗ = — II δεσμῶν καὶ γόμφων Εὐτύχῳ ΘΗ = — — — — βολίμου πᾶρ Εὐρήμονος τάλαντα ἐξ
 κ]αὶ τριάκοντα ἐπτὰ, τιμὰ — :::: IIII C ἀναγωγῆς Κρητὶ II C^τ βολίμου Λαρχίδᾳ ταλάντων Θ τιμὰ
 ..Θ; Εὐτύχῳ δεσμῶν ΘΘ — Λαρχίδᾳ τοῦ σακοῦ XXXΠ = — ::::· Φιλοσθένης εἰς Ἄργος ἐφόδιον :·
 115 Λάμ]ματα θυμελοποιαῖς πᾶρ Αἰσωνος ἰάρεως· Πραρατίου πρατομηνίᾳ ΘΘ — κατάλογος· Νικόδωρος Σινιάς.
 Ἀρταμιτίου πρατομηνίᾳ :::: IC κατάλογος· Τιμοκράτης Φραγιᾶς. Παράμου πρατομηνίᾳ Η = — κατάλογος· Εὐβου-
 λεύς Σινιάς. Δαπάναι. Πραρατίου, Εὐτύχῳ δεσμῶν ΗΗ — ἐγγραφῆς εἰς τὰν στάλαν Σαννίωνι :::: IC ὁδοῦ ποιήσιος
 Σαννί]ωνι Η = — Λάμματα θυμελοποιαῖς πᾶρ Κλευσθένης ἰάρεως· Γάμου πρατομηνίᾳ ΘΘΘ κατάλογος· Εὐαῖνος
 Ρ]ωπ[ι]αῖς. Δαπάναι. Δεσμῶν καὶ γόμφων Εὐτύχῳ ΘΘΘΘ
 120 Λ]άμ[μα]τα θυμελοποιαῖς πᾶρ Δαμοπεΐθους ἰάρεως· Ἀρταμιτίου Ἀναξίλῃ Φιλοσθένης — κατ[ά-
 λογος· Βουλῆς, Ἀρχίας Κωλείς. Παράμου πρατομηνίᾳ :· IIII C Δαπάναι Σαννίωνι ἀγγροφῆς εἰς
 τὰν στάλαν :· IIII C Δαμοπεΐθου ἰαρεῖ —
 Λάμμα θυμελοποιῶν Ἀλεξικλεῖ, Νικηράτῳ, Δαμοφίλῳ, Παντ-
 α]κλεῖ, Γροφεῖ, Ἀλκιβίῳ πᾶρ ἱερέος Καλλικράτους. Ἀγριαίου
 125 ν] = — κατάλογος· Βουλῆς, Κλειδίκος Οἰσείας ὑπερθεν. Κυκλίου = [Π
 κα]τάλογος· Βουλῆς, Καλλιμένης Παγασίς. Λόγος λάμματος ἐπ'
 ἰ]αρέος Καλλικράτους ΠΠ, ἐπ' ἱαρέος Ἀρχελαΐδα οὐθέν, ἐ[π'] ἰαρ[έ-
 ος Σωκράτους οὐθέν, ἐπ' ἱαρέος Διονυσιοδώρου οὐθέν. Πᾶρ ἱαρέ-

- ος [Λακρί]του Γάμου ΧΘΘΠ — κατ'άλογος· Βουλᾶς, Φιλόξενος 'Εριλα-
 130 ἱ]ς [Παράμο]υ ΧΧΘΘΠΠ: κατ'άλογος· Βουλᾶς Μυρωνίδας Ναυφηίς. Κυ-
 κ]λί[ου ΘΘΘΠΠΠ = Π(;) κατ'άλογος· Βουλᾶς, Εὐκλῆς Μεσογαίς. 'Απελλαίου Χ Π Θ
 ΘΘΘ κ[ατ'άλογος·] Βουλᾶς, Εὐαρχος Λασιθίς. Λόγος λάμματος παρ
 ιαρέ[ος Λακρίτου] Π Π ΘΘΘΠΠΠ = — Π: Πάρ ιαρέος Κλεάρεος 'Αζοσίου Π
 Θ]ΠΠ = — κα[τ]ά[λογος·] Βουλᾶς, Δαμαστάς Μελκιδών. Καρρείου Χ Π ΘΘΘ
 135 == κατ'άλογος· Βουλᾶς, Σωκράτης Μυσιᾶς. Λόγος λάμματος παρ ια-
 ρέος Κλεάρ[εος] Χ Χ Π Θ = λόγος λάμματος παντός Π Χ Χ Χ Π Θ Π — .:
 Δαπάναι ἐπὶ ιαρέος Καλλικράτους· 'Αγριαρίου· ἐφόδιον εἰς 'Α-
 θάνας Νικηράτω — 'Αλεξικλεῖ — 'Αλκιβίω — Κυκλίου· ἐφόδιον
 εἰς 'Αθάν[α]ς Παντακλεῖ Π: 'Αλκιβίω Π: Φίλωνι καρύξαντι ἐν 'Αθ-
 140 ναις τὸ [ἐρ]γον ΙC, χαρτίου εἰς τὰς συγροφὰς 'Αντικρίτω ΙΙΙC,
 ἐφόδιον ἐργῶναις Ναυσιστράτῳ 'Αθηναίῳ :: Στράτωνι 'Αθη[ν]-
 αίῳ :: [Λό]γος δαπάνας ἐπὶ ιαρέος Καλλικράτους Π Π Δαπάναι [ἐ-
 π' ιαρέος] Λακρίτου· ἐξιδώκαμες τᾶς θυμέλας τὸ στρώμα ποιῆ[σ]-
 αι τὸ ἐν τᾷ περιστάσ(ε)ι σελίδας πεντήκοντα δύο, τὰν σελίδα ἐ-
 145 κάσταν ΘΘΠ — Γάμου· ἐδώκαμες Κλεομήλῳ καὶ Φιλωνίδει σελίδ-
 ων πέντε ΧΘΘΠ — Παράμο· Φιλωνίδει καὶ Κλεομήλῳ δευτέρου
 ἔργου σελίδων πέντε ΧΘΘΠ — 'Απολλωνίδᾳ σελίδων τε(τ)τόρω[ν
 Χ == 'Ονα[σ]ίμῳ ἐνκολλάσιος εἰς τοὺς στυλοβάτας :: Δαμοσθέ[ν]-
 ει, Τιμαγγέλῳ, ἐργῶναις 'Αργείοις, σιτηρέσιον :: Κυκλίου· 'Α-
 150 πολλωνίδᾳ σελίδων δυοῖν Π = 'Απελλαίου· Φιλωνίδᾳ Κλέο-
 μήλῳ[ι] τρίτου ἔργου σελίδων πέντε ΧΘΘΘ 'Αλλο Φιλωνίδᾳ, Κλ-
 ε]ομήλῳ, ὃ ἐπωφείλομες ἐπὶ τὰς πράτας πέντε σελίδας == 'Αλ-
 λο Κλ]εομήλῳ, Φιλωνίδᾳ, ὃ ἐπωφείλομες ἐπὶ τὰς δευτέρας [π-
 έντε] σελίδας == 'Απολλωνίδᾳ σελίδων δυεῖν Π = Λόγος δ[απ]άν[α]-
 155 ς ἐπ' ιαρέος Λακρίτου Π Π ΘΘΘΠΠΠ = — Π: Δαπάναι ἐπ' ιαρέος Κ[λεάρε-
 ος. 'Α]ζοσίον· 'Απολλωνίδᾳ σελίδων τριῶν, Π ΘΘΠΠ = — Κα[ρρείου;
 'Απ]ολλωνίδᾳ σελίδων δυεῖν Π = Φιλωνί[δᾳ, Κλεομήλῳ δευτ-
 ἐρ]ου ἔργου σελίδων πέντε ΧΘΘΘ Φιλωνί[δᾳ ἐγγροφᾶς εἰς τὰ-
 ν στάλαν = Λόγος δαπάνας ἐπ' ιαρέος Κλεά[ρεος] Χ Χ Π Θ = Λογοί
 160 δαπάνας πάσας Π Χ Χ Χ Π Θ Π — .:

Πλευρά Α' (ἄνω μέρος).

- 1 . . . . . ου ἔργο . . . . .
- 2 . . . . . 'Απελλαίου[ν κα]τ'άλογος . . . . .
- 3 Κα]ρρείου τὸ ἐπίλοιπον ΤΑ; Ε; Ν; . . . . .
- 4 . ἐ]γδοτῆρσι εἰς [Κ]όρινθο[ν] ΚΛ; ΕΑ; Ρ; . . . . .
- 5 ἐς] Μέγαρχα κ[αί] ἐς Α]ἰγιναν; Καλλι; . . . . .
- 6 .ος ==:: π[άρ] Λυσ]ικράτ[εος] ιάρεος; . . . . .
- 7 .Ι;ΚΑ.ΕΝΗΞΤΑ; . . . . . [τῷ
- 8 ν] λίθω[ν Π;] ==::

Πλευρά Α' (κάτω μέρος).

- 1 . . . . . Παράμουν κ[ατά]λογος Τιμάρε[τος] . . . . .
 2 Π]άρ [Δα]μοκρίτου λάμματα Π Θ Θ = :: - Ασκληπιάδης τομάς [λίθων; . . . . .
 3 συ]νθέσιος κοριν[θίας;] πέτρα[ς] Π = :: :: - Κάρυκι ἐν . . . . .
 4 ἐφόδια ἐργώναις [Χ]ρέμωνι: Πολυξένω: Νικοστράτῳ: Δ[όρκωνι:; . . . . .
 5 αὐτᾶ: Ἀθικῶ: Κυκλίου τρι[κ]κάδι κατάλογος Ἀριστ. . . . .
 6 πᾶρ Δαμοκρίτου λάμματα Χ Χ Χ Χ Π = :: :: - Λυσιάδης Πολ; υ; [ξένω; . . . . .
 7 κ]αὶ κομιδᾶς ἐξ Ἀργεὺς τοῦ μέλανος Χ Χ Χ Χ Π = :: :: - Ἀγ[έας; . . . . .
 8 ὑ]περαμερίαν ἀπήνικε Πολυκλῆς Δαμοκρίτῳ ἱαρεῖ . . . . .
 9 ἐπιτιμᾶν ἐπιζοᾶς κρηπίδος ἀπήνικε Ἀγέας Δαμοκρίτῳ . . . . .
 10 μακος πᾶρ Ἀθηνάδα ἀπήνικε ὑπεραμερίαν Ἀγέας Δα[μοκρίτῳ] . . . . .
 11 πᾶρ Εὐνίκου ἐπιτιμᾶν τῆς στοιβᾶς ἐπιζοᾶς ἀπήνικε [Ἀγέας Δαμοκρίτῳ; . . . . .

Τὴν ἐν ἐπιγραφικῇ¹ κειμένῳ καὶ μεταγραφῇ δημοσιευομένην ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν εὑρον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1887, ὅτε ἀνέσκαπτον ἐκεῖ τὸ ἀρκτικῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ κείμενον ῥωμαϊκὸν οἰκοδόμημα, τὸ ἀναγνωρισθὲν ἔκτοτε (ἰδ. πρακτικὰ Ἀρχ. ἐταιρίας 1888 σελ. 80) ὡς τὸ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (Π 27, 7) μνημονευόμενον «Λουτρόν Ἀσκληπιοῦ» τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου οἰκοδομηθὲν.

Ἐν τῷ οἰκοδομήματι τούτῳ, ἐν ᾧ οὐχὶ εὐάριθμα ἐγένοντο εὐρήματα ἐν γλυπτοῖς ἔργοις καὶ ἐπιγραφαῖς (πρβλ. πρακτ. ἔ. ἀ. καὶ ἀρχ. Ἐφημερίς 1888) εὐρέθη, χρησιμοποιηθεῖσα εἰς οὐδὸν μιᾶς τῶν θυρῶν τοῦ οἰκοδομήματος, ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ, ἥτις διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῆς ταύτην περιεκόπη τε καὶ ἀπετρίβη καὶ πολλαχῶς φθορὰν ὑέστη, ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν ἐπιφανειῶν αὐτῆς (διότι ἡ πλάξ ἦτο κεχαραγμένη καὶ ἐπὶ τῶν δύο αὐτῆς πλευρῶν) τῆς ἐκτεθειμένης εἰς προστριβήν. Τὴν ἐπιφάνειαν δὲ ταύτην καλέσομεν διὰ τὸ σύντομον Α'.

Ἡ ὀπισθεν ἐπιφάνεια τῆς πλακός, ἣν καλέσομεν Β', διετηρήθη ἐν καλῇ σχετικῶς καταστάσει, ἅτε ἐπιτειχισθεῖσα ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας.

¹ Παρατηρητέον ὅτι μέχρι τοῦ στίχου 90, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ κειμένου τῆς στενῆς πλευρᾶς, τὰ γράμματα ε, θ, μ, π, σ, ἔχουσι τὸ σχῆμα Ε, Θ, Μ, Π, Ξ, καὶ οὐχὶ ὡς, κατὰ λάθος, ἀπεδόθησαν.

ἐξαιρέσει δὲ ἀποκοπῆς τινος τοῦ ἄνω μέρους τῆς πλακός (μέχρι ποὺ τοῦ 12^{ου} στίχου) πρὸς ἄρμογὴν ταύτης εἰς τὸ πλάτος τῆς θύρας, κατὰ τὸ λοιπὸν ἔμεινεν εὐτυχῶς ἀνεπηρέαστος. Τοιουτοτρόπως ἔχομεν ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης πλακός (τῆς ὕψος ἐχούσης 2μ.0,40 καὶ πλάτος 0,80 πάχος δὲ 0,12) μέρος τοῦ κειμένου (ἄνω καὶ κάτω) τῆς ἐπιφανείας Α' (ἐκ στίχων 19 περίπου ἐν ὅλῳ) καὶ ἅπαν σχεδὸν τὸ κείμενον τῆς ἐπιφανείας Β' (ἐκ στίχων 160), ἐπίσης δὲ μέρος τοῦ κειμένου τοῦ κεχαραγμένου ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν ἐπιμήκων στενῶν πλευρῶν (πάχ. 0,12) ἀπολεπτυνθείσης ὁμῶς κατὰ τὸ ἥμισυ χάριν τῆς προσαρμογῆς τῆς θύρας· τοῦτου δ' ἕνεκα, καὶ κυρίως ἕνεκα τῆς μικρότητος τῶν γραμμάτων, δυσχερεστάτη εἶνε ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου, τοῦ ἄλλως καὶ λίαν ἀποτετριμμένου ὄντος. Διὰ τοῦτο δίδομεν τοῦ μέρους τούτου ἀπλὴν ἀντιγραφὴν, ἥς καὶ δὲν ἀξιοῦμεν τὸ ἀνεπίληπτον.

Χαρακτηρισμὸς τῆς ἐπιγραφῆς καὶ διάταξις.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ἀνάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν οἰκοδομητικῶν καλουμένων ἐπιγραφῶν, ἐκείνων δηλ. αἰτινες ἀναγράφουσι δαπάνας γενομένας πρὸς οἰκοδομὴν ναοῦ τινος ἢ κτιρίου (Bauinschriften) καὶ ὧν οὐχὶ εὐάριθμοι εὐρέθησαν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ὑποδιαίρουνται δέ, ὡς γνωστόν, αὗται εἰς

πολλὰς τάξεις, ὅσον εἰς συγγραφικὰς, εἰς ἀναγραφούσας δαπάνας μόνον, εἰς ἀναγραφούσας λογοδοσίας τῶν δαπανῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς λήψεις κτλ. Ἡ ἐπιγραφή ἡμῶν ἀνήκει εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν. Περιέχει δηλ. λόγον, ἢ κατάλογον, τῶν κατὰ μῆνα ἢ μῆνας δαπανῶν πρὸς ἀνοικοδομὴν κτιρίου τινὸς (περὶ οὗ κατωτέρω) ἐν ἰσολογισμῷ πρὸς τὰς μηνιαίας χρηματικὰς λήψεις («λάμματα»), τὰς παρεχομένας ὑπὸ ἱερέως τινός, ὡς ταμίου. Ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς καταγραφῆς ταύτης λεπτομερέστερον ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ἡ ἐπιγραφή ἄρχεται, προδήλως, ἐκ τῆς ἐφθαρμένης πλευρᾶς Α', ἧς συνέχεια εἶνε ἢ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς Β' μέχρι τοῦ στίχου 100. Τοῦτο δὲ δῆλον γίγνεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὁμοιοτρόπου τῆς καταγραφῆς τῶν δαπανῶν ἐπὶ τε τῆς Α' πλευρᾶς, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Β' μέχρι τοῦ ἑκατοστοῦ στίχου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τοῦ 100^{ου} στίχου ἄρχεται προσθήκη τις διάφορόν πως ἔχουσα, ὡς θὰ ἴδωμεν, τύπον καταγραφῆς, διάφορον δὲ καὶ τὴν χάραξιν τῶν γραμμάτων· διότι αὕτη μέχρι τοῦ 100^{ου} στίχου ἔχει ἐπὶ τε τῆς Α' πλευρᾶς ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Β' ὁμαλῶς, τῶν γραμμάτων στοιχηδὸν καὶ ἐπιμελῶς κεχαραγμένων ὄντων, ἰσομεγέθων δὲ καὶ κανονικῶν, ἐνῶ ἐκεῖθεν ἄρχεται ἡ χάραξις ἀμελῆς ἐν μέρει καὶ ἀνώμαλος, τοῦ μεγέθους τῶν γραμμάτων ὄντος ἀνομοίου, ἐν τέλει δὲ μεῖζονος τοῦ τῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν Α' καὶ Β' στοιχηδὸν κεχαραγμένων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν γραμμάτων ἐκάστου στίχου εἶνε διάφορος· ἤτοι, μέχρι μὲν τοῦ 100^{ου} στίχου ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων εἶνε σταθερὸς μεταξύ 60 καὶ 63 ψηφίων, ἐκεῖθεν ὅμως κυμαίνεται μεταξύ 50 καὶ 85 συμπεριλαμβανομένων, ἐννοεῖται, καὶ τῶν ἀριθμῶν, τῶν θέσιν καταλαμβανόντων γράμματος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ 105^{ου} στίχου μέχρι τοῦ 123^{ου} ἡ χάραξις τῶν γραμμάτων δὲν γίγνεται στοιχηδόν. Συμπερίζονται ταῦτα καὶ ἐν θέσει ἐνὸς γράμματος κεχαραγμένα εἰςὶ δύο πολλαχοῦ, ὥσανεὶ προέβλεπεν ὁ χαράκτης ὅτι τὸ ὑπάρχον κενὸν διάστημα ἐπὶ τῆς πλακῆς, δὲν θὰ ἐπῆρκει εἰς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ χαρακτέου κειμένου. Τοῦτο δ' ἤγαγεν ἡμᾶς τὸ πρῶτον εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιγραφῆς ἐχαράχθη κατόπιν καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ 123^{ου} στίχου μέχρι τέλους κειμένου, μείναντος κενοῦ μεταξύ

χώρου. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ὅμως δαπανῶν προκύπτει ὅτι δὲν συνέβη τοῦτο. Διότι ἐνῶ ἐν στίχ. 143 καὶ ἐξ. ἀναγράφεται ἡ δαπάνη διὰ τὸ στρώμα τῆς περιστάσεως τοῦ οἰκοδομήματος, ἐν στίχ. 105 καὶ ἐξ. ἀναγράφεται ἡ δαπάνη τῆς κατασκευῆς τοῦ σηκοῦ, ἥτις πάντως ὤφειλε νὰ προηγηθῇ ἐκείνης τοῦ στρώματος.

Ἀνάλυσις τοῦ τρόπου τῆς καταγραφῆς
τῶν δαπανῶν καὶ λεπτομέρειαι ταύτης.

Ἐπειδὴ ὁ τρόπος τῆς καταγραφῆς τῶν δαπανῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, τῇ περιλαμβανούσῃ, ὡς εἵπομεν, μηνιαῖον ἰσολογισμὸν τῶν διδομένων πρὸς τὰ λαμβανόμενα (τῶν «δαπανῶν» πρὸς τὰ «λάμματα») διάφορος ἐν πολλοῖς τυγχάνει τοῦ συνήθους ἐπὶ τοιούτων ἐπιγραφῶν, ἄλλοις δὲ καὶ τοῦ ἐν ἑτέρᾳ μεγάλῃ οἰκοδομητικῇ ἐπιγραφῇ, εὔρεθις ἐπίσης ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία (Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 σελ. 145 καὶ ἐξ.). — ἥτις ἄλλως, ὡς ὁρθῶς ὁ ἐκδότης παρατηρεῖ, μᾶλλον «ὡς ἀναγράφουσα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γενομένης μειοδοσίας» δεόν νὰ χαρακτηρισθῇ — ἀναγκάζει ἡμᾶς εἰς ἀνάλυσιν τῆς μεθόδου, ἥτις ἀληθῶς παρέχει ἐκ πρώτης ὄψεως δυσχερείας τινὰς εἰς κατανόησιν. Ἀλλὰ πρῶτον δεόν νὰ εἴπωμεν τινὰ περὶ τῶν ἀριθμῶν, τῶν μηνῶν καὶ τοῦ ἐν χρήσει νομίσματος.

Περὶ ἀριθμῶν. Τὸ ἐν χρήσει σύστημα τῆς δηλώσεως τῶν ἀριθμῶν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ τυγχάνει καθόλου μὲν γνωστόν, ἐν μέρει ἐκ τῆς προμνημονευθείσης ἐξ Ἐπιδαύρου ἐπιγραφῆς (ἀρχ. Ἐφημ. ἐνθ. ἀνωτ.) καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀπὸ Τροιζήνος (Le Bas-Foucart N. 157 a) καὶ ἐξ ἄλλων ἀλλαχόθεν. Ἐν τούτοις ὅμως εἰς τινὰς λεπτομερείας διαφέρει τούτων τῶν συστημάτων ἀπάντων. Τὰ δηλωτικὰ σημεῖα τῶν ἀριθμῶν ἔχουσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ οὕτω :

$$\begin{aligned} \text{Ε} &= \frac{1}{4} \text{ ὀβολοῦ;} \\ \text{C} &= \frac{1}{2} \text{ ὀβολός.} \end{aligned}$$

¹ Τὸ σημεῖον τοῦτο ἄπαντᾷ μόνον ἐν στίχ. 31 ὅπισθεν τοῦ $\frac{1}{2}$ ὀβολοῦ, δ' ὁ καὶ ἐξελάθμεν τοῦτο ὡς $\frac{1}{4}$ ἢ $\frac{1}{3}$ ὀβολοῦ· ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐξ Ἐπιδαύρου ἐπιγραφῇ ἄπαντᾷ ὡσαύτως ἐν στίχ. 302, ὡς δηλωτικὸν χάρους ἐρμηνευόμενον, τοῦθ' ὅπερ ἐνταῦθα ἀδύνατον.

I	=	ὀβολός.
.	=	δραχμή.
¹ :: ἡ Π	=	5 δραχμαί.
—	=	10 »
Π ἡ Π	=	50 »
Θ ἡ Η	=	100 »
Ρ ἡ Ρ	=	500 »
Χ	=	1000 »
² Ρ ἡ Ρ	=	5000 »

Περὶ νομίσματος. Χρήσις νομίσματος γίνεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ διαφόρου ἤτοι αἰγιναίου, ἀττικοῦ, ἀργολικοῦ καὶ κορινθίου. Ἐν τούτοις, καθὰ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, κατὰ τὰς ἐγχωρίους ὁσοληψίας χρήσις ἐγένετο κυρίως τοῦ αἰγιναίου. Διότι παρατηροῦμεν ὅτι κατὰ τὴν δαπάνην τοῦ ληφθέντος ποσοῦ, τὸ μὴ ἐν κοινῇ χρήσει νόμισμα (τὸ ἀττικὸν λ. χ. ἢ τὸ κορινθίον ἢ τὸ ἀργολικόν) εἴτε μνημονεύεται ἀποδιδόμενον ἀκριβῶς κατὰ τὸ αὐτὸ ποσὸν τῆς λήψεως, ὡς λ. χ. ἐν στιχ. 71, 73. εἴτε λογίζεται ἢ ἐπικαταλλαγῇ τούτῳ. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ὅταν δι' αἰγιναίου πρέπει νὰ πληρωθῇ δαπάνη τις ἀλλαχοῦ λ. χ. ἐν Ἀθήναις (στιχ. 22) ἢ ὅταν ὁ λήπτης εἶνε ξένος ὡς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, συμβαίνει ἐν στιχ. 107.

Περὶ μηνῶν ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω αἱ λήψεις καὶ αἱ δαπάναι τῶν χρηματικῶν ποσῶν τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ δεῖνος ἱερέως (ὡς ταμίου) ἢ τῶν δαπανωμένων ἐπὶ τοῦ δεῖνος ἱερέως γίνονται κατὰ μηνῶν. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ οἱ δώδεκα μηνες, δυστυχῶς ὅμως ἢ σειρὰ τούτων διακόπτεται ἐν ταῖς λογοδοσίαις τῶν ἱερέων, ἔνεκα ἐλλείψεως δαπανῶν, καὶ οὕτω δυσχεραίνεται ἡ ἀνέυρεσις τῆς διαδοχῆς τῶν δώδεκα ἀναγραφομένων μηνῶν, ὡς ὁρᾷ τις ἐν τῷ ἀκολουθῶν πίνακι, ἔνθα κατεγράψαμεν τούτους κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ σειρὰν καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐκάστοτε διαχειρίσιν τῶν ἱερέων.

¹ Τὸ σημεῖον Π προφανῶς δηλοῦν τὸ 5 τίθεται ἐν χρήσει μόνον περὶ τὰ τέλη τῆς ἐπιγραφῆς, ἀντὶ τῶν πέντε στιγμῶν. Ὁμοίως καὶ τὸ Ρ ἀντὶ τοῦ Π, καὶ τὸ Ρ ἀντὶ τοῦ Π.

² Καὶ τῶν δύο τούτων σημείων γίνεται χρήσις πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀριθμοῦ 5000. Ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὸ Θ γέγραπται Η, ἀλλὰ τοῦτο ἴσως εἶνε καὶ πλημμέλημα τοῦ χαράκτου.

Δυστυχῶς πάντων τῶν ἀριθμητικῶν τούτων σημείων δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν ἐν τῇ ἀντιγραφῇ καὶ μεταγραφῇ τῆς ἐπιγραφῆς ἐλλείψει ὁμοίων τυπογραφικῶν στοιχείων.

Πίναξ μηνῶν.

1. Πείθων (ιερεύς)	Ἀζόσιος
» »	..... ;
» »	..... ;
» »	Ἀγριάνιος
» »	..... ;
» »	..... ;
» »	Τέλεος
» »	Ποσιδαῖος
» »	Ἀρταμίτιος
» »	Ἀγριάνιος
» »	Πάναμος
» »	Κύκλιος
2. Καλλίας (ιερεύς)	Καρνεῖος
» »	Γάμος
» »	Ποσιδαῖος
» »	Ἀγριάνιος
» »	Κύκλιος
» »	Ἀπελλαῖος
3. Εὐκλῆς (ιερεύς)	Ἀζόσιος
» »	Καρνεῖος
» »	Ἑρμαῖος
» »	Γάμος
» »	Τέλεος
» »	Ἀγριάνιος
» »	Πάναμος
4. Θιαῖος (ιερεύς)	Ἀρταμίτιος
» »	Πάναμος
» »	Κύκλιος
5. Τιμοκράτης (ιερεύς)	Ποσιδαῖος
» »	Ἀζόσιος
6. Φιλοθέρης (ιερεύς)	Γάμος
» »	Ἀρταμίτιος
» »	Πάναμος
» »	Γάμος
» »	Ἀρταμίτιος
» »	Πάναμος
7. Νικοκράτης (ιερεύς)	Ἀζόσιος
» »	Ἑρμαῖος
» »	Γάμος
» »	Ποσιδαῖος
» »	Ἀρταμίτιος

λήμματα

δαπάναι

8. Αἰσών (ιερεύς)	Πραράτιος	
» »	Ἀρταμίτιος	
» »	Πάναμος	
» »	Πραράτιος	
» »	Γάμος	
9. Δαμοπεΐθης (ιερεύς)	Ἀρταμίτιος	
» »	Πάναμος	
10. Καλλικράτης (ιερεύς)	Ἀγριάνιος	} λήμματα
» »	Κύκλιος	
» »	Γάμος	
11. Ἀρχελαιδᾶς (ιερεύς)	○	
12. Σωκράτης »	○	
13. Διονυσόδωρος »	○	
14. Λάκριτος (ιερεύς)	Γάμος	} λήμματα
» »	Πάναμος	
» »	Κύκλιος	
» »	Ἀπελλαῖος	
15. Κλεάρχης (ιερεύς)	Ἀζόσιος	} λήμματα
» »	Καρνεῖος	
Καλλικράτης	Ἀγριάνιος	} δαπάναι
»	Κύκλιος	
Λάκριτος	Γάμος	} δαπάναι
»	Πάναμος	
»	Κύκλιος	
»	Ἀπελλαῖος	
Κλεάρχης	Ἀζόσιος	} δαπάναι
»	Καρνεῖος	

Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω δὲ πίνακος βασιζόμενοι καὶ λαμβάνοντες συγκριτικῶς τὴν κατιούσαν σειρὰν τῶν μηνῶν, ἀρχόμενοι ἐκ τοῦ Ἀζοσίου, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶνε ὁ πρῶτος τῶν μηνῶν, εὑρομεν τὴν ἐξῆς πιθανὴν διαδοχὴν τῶν μηνῶν τοῦ ἐπιδαυρίου ἔτους. 1, Ἀζόσιος. 2, Καρνεῖος. 3, Ἑρμαῖος. 4, Γάμος. 5, Τέλεος. 6, Ποσιδαῖος. 7, Πραράτιος. 8, Ἀρταμίτιος. 9, Ἀγριάνιος. 10, Πάναμος. 11, Κύκλιος. 12, Ἀπελλαῖος.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων τῶν 12 μηνῶν πέντε, ἐφ' ὅσον ἡμῖν γνωστόν, τὰ νῦν τὸ πρῶτον γνωρί-

ζονται (πρβ. Bischoff: De fastis Græcorum antiquioribus. Leipzig 1884), ἥτοι τὸ τοῦ Ἀζοσίου ἢ Ἀζοσίου (στιχ. 1 καὶ 32) τὸ τοῦ Κυκλίου, τοῦ Τελέου, τοῦ Πραρατίου καὶ τοῦ Γάμου. Ὁ τελευταῖος οὗτος μὲν εἶνε πιθανῶς ὁ τῶν Ἀθηναίων Γαμηλιῶν, ἥτοι ὁ ἑβδομος μὲν τοῦ ἀθηναίου ἔτους (Ἰανουάριος). Ἐὰν δὲ τοῦτο οὕτως ἔχῃ, καὶ ἐὰν ἡ ἀνωτέρω ὑποθετικὴ σειρὰ τῶν μηνῶν ἀληθεύῃ, τότε ὁ Ἀζόσιος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν παρ' ἡμῖν Ὀκτώβριον. Γνωστόν δὲ καὶ ἄλλοθεν εἶνε ὅτι τὸ ἔτος πολλῶν δωρικῶν πόλεων ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου περιπόου (27/28 76ρίου. Πρβ. Bischoff. ἐνθ. ἀνωτ.).

Μεταβαίνοντες τὰ νῦν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς μεθόδου τῆς καταγραφῆς τῶν δοσοληψιῶν, παρατηροῦμεν καὶ πάλιν, ὅτι ὁ τρόπος τῆς καταγραφῆς τούτων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἄρχεται διάφορος ὢν ἐν τισιν ἀπὸ τοῦ στιχ. 100 μέχρι τέλους. Ἦτοι, ἀπὸ μὲν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς (καὶ ἐννοεῖται ὅτι συμπεριλαμβάνομεν καὶ τὸ ὑπολειφθὲν κείμενον τῆς ἐφθαρμένης πλευρᾶς Α') μέχρι τοῦ ἑκατοστοῦ, ἡ καταγραφή ἔχει ὁμαλῶς οὕτω: κατὰ μῆνα παρέχεται ὑπὸ τοῦ ἐκάστοτε ιερέως (διαχειρίζοντος τὰ τοῦ ταμείου ἐπὶ ἀόριστον ἀριθμὸν μηνῶν, ἴσως δὲ καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν) εἰς πρόσωπόν τι, ἀνῆκον εἰς φυλὴν τινα ἢ εἰς τοπικόν τι διαμέρισμα, (ἰδ. σημ. στιχ. 19) καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἀξίωμα δὲν εἶνε ἐντελῶς δῆλον, ποσὸν τι χρηματικόν, τὸ ὅποιον διατίθεται ἀκριβῶς δαπανώμενον εἰς ὠρισμένας δαπάνας κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα. Π. χ. (ἀρχόμεθα ἐκ τοῦ 20^{ου} στιχ. ὁπόθεν ἡ ἐπιγραφή ἔχει ἀβλαβῶς). Ἀγριαίου καπάλογος· ὁ Ζευξίμαχος (ἐκ τῆς φυλῆς;) Ἀφυλωνιάδος ἔλαβε παρὰ τοῦ Πύθωνος (ιερέως καὶ βεβαίως καὶ ταμίου) εἰς νόμισμα αἰγινάϊον δραχ. 47, εἰς νόμισμα κορινθίον δραχ. 297. Ἐδαπάνησε δὲ: εἰς τὸν Κλεόστρατον διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν λίθων ἐκ τοῦ τόπου τῆς λατομίας εἰς τὰς Κεγχρέας δραχ. 297 νομίσματος κορινθίου (ἀκριβῶς δηλ. τὸ ποσὸν ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τοῦ νομίσματος τούτου). Εἰς τὸν Τύχωνα διαφορὰν τοῦ νομίσματος (τοῦ αἰγινάϊου πρὸς τὸ ἀττικόν) δραχ. 23. Εἰς τρεῖς ἐργώνας ἀνὰ 8 δραχ. ἐφόδιον εἰς Ἀθήνας = 24 δρ., ἥτοι ἐν ὅλῳ 47 (ἀκριβῶς ὅσας ἔλαβεν).

Οὕτως ἔχει ἡ ἀναγραφή ὁμαλῶς μέχρι τοῦ 100^{ου} στιχ. ἐξαιρέσει εἰσπράξεων τινων, ἃς ὁ ἐκά-

στοτε ἱερεὺς λαμβάνει κατὰ τὸν τελευταῖον τῆς διαχειρίσεώς του μῆνα, ὡς ἐπιτιμὴν ὑπερμερείας παρ' ἐργοληπτῶν μὴ ἐκτελεσάντων ἐγκαίρως τὴν ἀναληφθεῖσαν ἐργασίαν (πρβ. στιχ. 28, 32 κτλ.). Τῶν εἰσπραττομένων δὲ τούτων ποσῶν, ἅτινα ἐνίοτε εἰσὶν ὄντως ὑπερβολικά (πρβ. στιχ. 81), ἡ διάθεσις δὲν δηλοῦται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Ἀπὸ τοῦ 100^{ου} στιχ. ὁ μηνιαῖος ἰσολογισμὸς, οὕτως εἰπεῖν, ἀπορρίπτεται, ἄρχεται δὲ ἡ κατὰ πλείονας μῆνας διαδοχικῶς λήψις καὶ ἡ κατὰ τοὺς αὐτοὺς μῆνας ἀκριβῆς κατανάλωσις τοῦ εἰλημμένου χρήματος εἰς δαπάνας ἢ δηλουμένας ἢ καὶ

οὐ. (πρβ. στιχ. 106). Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐντεῦθεν ἄρχεται δηλουμένη ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἱερέως καὶ ὡς ταμίου μᾶλλον ἐναργῶς. Τοῦναντίον δέ, τοῦ παρ' ἐκάστη λήψει (κατὰ τὴν πρωτομηνίαν ἐκάστου μηνός) μνημονευομένου προσώπου ἡ ὑπηρεσία καθίσταται ἔτι μᾶλλον ἀδηλοτέρα, ἔνεκα τοῦ συντετμημένου τῆς φράσεως. Ἰσως δὲ, ἐπειδὴ ἐπεται τοῦτο ἐντεῦθεν ἐνιαχοῦ τῆς λέξεως «Βουλῆς» νὰ ᾔνε τὸ πρόσωπον τοῦτο, τῶν ἐποπτῶν τις ἢ ἐπιμελητῶν τῆς ἐκάστοτε ἐξελεγχούσης τὰς δαπάνας βουλῆς. Ὁ τρόπος δὲ τῆς ἀναγραφῆς ἔχει οὕτω:

Λάμματα. (Στίχ. 100 καὶ ἐξ.).

Φιλοθέρης (ἱερεὺς) κατὰ πρωτομηνίαν Γάμου	Δραχ.	3,056,5 ^{δδ} .
» » » » Ἀρταμιτίου	»	70
» » » » Πανάμου.	»	2,310 (αἰγιν.)
» » καταλλαγή τούτω »	»	130
» » ; ; »	»	300 (ἀργολ.)
	Δραχ.	5,866,5 ^{δδ} .

Δαπάναι.

Ἐλαβε Λααρχίδας	Γάμου	Δραχ.	2,870
» »	»	»	186,5
Εὐτύχῳ	Ἀρταμιτίου	»	70
Λααρχίδα	Πανάμου	»	2,310 (αἰγιν.)
» καταλλαγή.	»	»	130
» ; ;	»	»	300 (ἀργολ.)
		Δραχ.	5,866,5 ^{δδ} .

Ἀκολουθεῖ δ' οὕτως ἐν ἀκριβεῖ ἰσολογισμῷ ἡ ἀναγραφὴ τῶν λημμάτων καὶ τῶν δαπανῶν μέχρι τοῦ στιχ. 123, ὁπόθεν ἄρχεται πάλιν διάφορός τις διάταξις. Οἱ ἱερεῖς δὲν παρέχουν λογοδοσίαν εὐθὺς ἅμα τῇ καταθέσει τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ὡς τα-

μιῶν, ἀλλὰ διαδέχονται ἀλλήλους, πρῶτον μὲν ὡς πρὸς τὰς λήψεις («λόγος λάμματος») καθ' ἓνα ἢ πλείονας μῆνας, ἀκολουθῶς δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰς δαπάνας κατὰ τοὺς αὐτοὺς μῆνας. Π. χ. (στίχ. 123 καὶ ἐξ.):

Λάμματα.

Α'. Παρ ἱερ. Καλλικράτεος	Ἀγριανίου	Δραχ.	30
» »	Κυκλίου	»	25
		Δραχ.	55

Ἐπὶ ἱερ. Ἀρχελαΐδα	0
» » Σωκράτεος	0
» » Διονυσοδώρου	0
<hr/>	
Β'. Πάρ ἱερ. Λακρίτου	Γάμου . . . . . Δραχ. 1,260
» » »	Πανάμου . . . . . » 2,352
» » »	Κυκλίου . . . . . » 475
» » »	Ἀπελλαίου . . . . . » 1,900
<hr/>	
	Δραχ. 5,987
Γ'. Πάρ ἱερ. Κλεάρεος	Ἀζοσίου . . . . . Δραχ. 780
» » »	Καρνείου . . . . . » 1,840
» » » λόγος λάμματος παντός	» 8,663
<hr/>	
	Δραχ. 11,283

Δαπάναι.

Α'. Ἐπὶ ἱερ. Καλλικράτεος	Ἀγριανίου ἐφόδια	Δραχ. 30
» » »	Κυκλίου ἐφόδια	» 16
» » »	κήρυκος	» 0,1 1/2 ὀδ.
» » »	χαρτίου	» 0,4 1/2
» » »	ἐφόδιον	» 8
<hr/>		Δραχ. 55,00
Β'. Ἐπὶ ἱερ. Λακρίτου	Γάμου Κλεομάχῳ κτλ.	Δραχ. 1,260
» » »	Πανάμου	» 1,260
» » »	»	» 1,040
» » »	»	» 3
» » »	»	» 4
» » »	Κυκλίου	» 520
» » »	Ἀπελλαίου	» 1,300
» » »	»	» 40
» » »	»	» 40
» » »	»	» 520
<hr/>		Δραχ. 5,987
Γ'. Ἐπὶ ἱερ. Κλεάρεος	Ἀζοσίου	Δραχ. 780
» » »	Καρνείου	» 520
» » »	»	» 1,300
» » »	»	» 20
» » » λόγος δαπάνης πάσης	»	» 8,663
<hr/>		Δραχ. 11,283

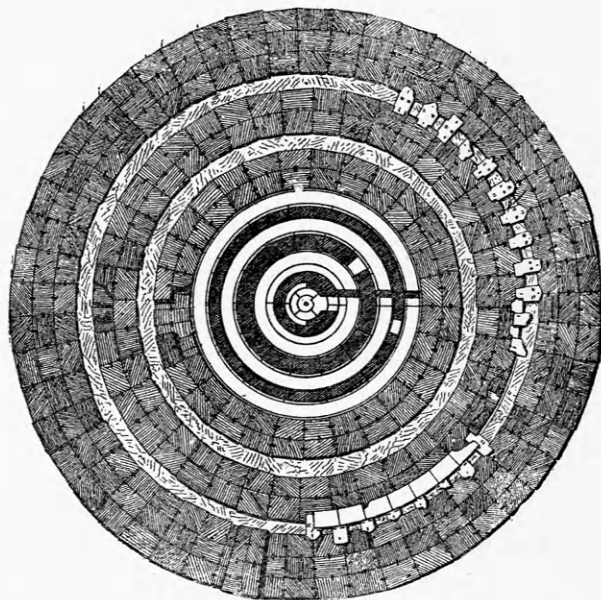
Περὶ τοῦ ἐν οἰκοδομῇ κτιρίου τῆς ἐπιγραφῆς.

Θόλος — Θυμέλη.

Ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, ἥς τὴν ἔκδοσιν ἀνέβαλον, τὸ μὲν ἕνεκα ἀσχολιῶν ἄλλων, τὸ δὲ ἕνεκα κωλυμάτων ἁλλοίων τῆς θελήσεώς μου, γνωστὸν ἐγένετο ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ οἰκοδόμημα, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ Πausanίου μνημονευόμενον καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν δεκαετηρίδα ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία, ἀναλώμασι τῆς ἀρχ. ἐταιρίας, ἀνασκαφὴν περιφερὲς οἰκοδόμημα, τὸ ὑπὸ Πολυκλείτου (τοῦ νεωτέρου ὡς ἀρχιτέκτονος) ποιηθέν, «θόλος» δὲ καλούμενον. Ἡ ἀναγνώρισις ἦτο εὐχερὴς, καθόσον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιγραφῆς μνεῖα γίνεταί πεντεληκοῦ καὶ μέλανος λίθου, ὧν χρῆσις ἐγένετο, καθὰ αἱ ἀνασκαφαὶ ἀπέδειξαν, μόνον πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ κτιρίου τούτου, ἐξ ὧν τῶν τοῦ ἱεροῦ. Τοῦτο δ' ἔγραψεν ἤδη καὶ ὁ κ. Foucart (Bull. de Corr. Hell. 1890 σελ. 593 καὶ ἐξ.) εἰς ὃν ἐγὼ ἔδωκα ἀντίγραφον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς¹. Ἡ ἀσφαλέστερα ὅμως ἀποδείξεις τοῦ ὅτι ὄντως αἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναγεγραμμέναι οἰκοδομητικαὶ δαπάναι εἰς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀφορῶσι, παρέχεται ἐκ τῆς ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπιγραφῆς (στίχ. 148 καὶ ἐξ.) ἀναγεγραμμένης δαπάνης πρὸς κατασκευὴν «τοῦ στρώματος τοῦ ἐν τῇ περιστάσει»· περίστασις δὲ εἶνε, ὡς ἤδη ὁ κ. Καββαδίας ὀρθῶς παρετήρησεν ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἔκδοθείσης ἐξ Ἐπιδάου ἐπιγραφῆς (ἐνθ. ἀνωτ. σ. 172) ἢ τὸν σηκὸν περιθέουσα στοά, τὸ μεταξὺ δηλ. τῶν κιόνων καὶ τοῦ σηκοῦ διάστημα, εἴτε ἐν ὀρθογωνίῳ οἰκοδομήματι εἴτε καὶ ἐν περιφερικῷ, ὡς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν Ἐπιδάου.

¹ Ἄπορον μοι εἶνε ἀληθῶς πῶς, ἐνθ' ὁ κ. Foucart ἔγραψε τοσοῦτον εὐστόχως περὶ τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἐπιγραφῆς, γὰλλος ἀρχιτέκτων, ὁ κ. Defrasse (Bull. de Corr. Hell. 1890 σ. 631 καὶ ἐξ.) μετὰ μακρὰν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ διατριβήν, καίπερ γινώσκων τὴν τε ἐπιγραφὴν (ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐν τῷ τέλει τῆς διατριβῆς αὐτοῦ δημοσιευμένων φράσεων ταύτης) πάντως δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει δημοσιευμένην διατριβὴν τοῦ κ. Foucart, πῶς, λέγομεν, παρεπλήνθη εἰς τοσοῦτον ὥστε τὴν μὲν θάλον νὰ σχετίζῃ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πausanίου μνημονευομένην Κρήνην, τὴν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δὲ ἀναφερομένην θυμέλην (= Βωμόν) νὰ ζητῇ ἀλλαχοῦ παραδόξους πλάτων ὑποθέσεις καὶ ἀλλόκοτα συμπεράσματα. Μᾶλλον ἐπισταμένη ἐξέτασις τοῦ τε περιφερὲς οἰκοδομήματος καὶ τῆς ἐπιγραφῆς θὰ προεφύλαττε τὸν Γάλλον ἀρχιτέκτονα πλάνης τοσοῦτον προφανοῦς.

Τὸ «στῶμα» δὲ τοῦτο τῆς περιστάσεως, καθὰ ἀναγράφεται ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀπετελεῖτο ἐκ πεντήκοντα δύο σελίδων. Ἀκριβῶς δὲ ἐκ πεντήκοντα καὶ δύο ἀκτινοειδῶν διαμερισμάτων «σελίδων» (ἀνὰ δύο δηλ. μεταξὺ δύο κιόνων) ἀποτελεῖται καὶ τὸ σωζόμενον στῶμα τῆς περιστάσεως τοῦ περιφερὲς οἰκοδομήματος (τῆς θόλου) ἐν Ἐπιδάου, ὡς δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ ἐπὶ τοῦ κατωτέρω ἀναδημοσιευομένου σχεδιαγράμματος, ὅπερ μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν, ἐκπονηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία ἐν τοῖς «πρακτικοῖς» τῆς ἀρχ. ἐταιρίας 1883 Πίν. Γ. 1.

Βεβαίως δὲ οὐ μόνον ἐκ τούτου ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν δυνατόν ἄλλος τις, περὶ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἐντριβέστερος, νὰ πορισθῇ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ οἰκοδομήματος πρὸς τὸ ἐν Ἐπιδάου περιφερὲς. Διότι καὶ ἐκ τοῦ ὕλικου (εἰ καὶ μέγα μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἀπώλετο, ἐνθα βεβαίως τὸ πλεῖστον τῆς δαπάνης τοῦ ὕλικου ἀνεγράφετο) καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευομένων διαφορῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν δυνατόν νὰ ἐξαχθῶσι συμπεράσματα χρήσιμά τε καὶ ἀποδεικτικά τοῦ ζητήματος.

Ἡμεῖς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων πειθόμενοι, ὅτι τὸ διὰ τῶν ἀναγεγραμμένων δαπανῶν ἀνεγερθὲν οἰκοδόμημα, ἢ κατὰ Πausanίαν «θόλος»

εἶνε, ἡ ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου, ὡς ἀρχιτέκτονος, οἰκοδομηθεῖσα, μεταβαίνομεν εἰς ἐξέτασιν τοῦ κτιρίου ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Ὁ Παυσανίας (II, 27, 3) ὡς γνωστόν, ὀλίγιστα περὶ αὐτοῦ εἶπεν, ἀρκεσθεῖς, ὡς συνήθως, εἰς τὸ νὰ δηλώσῃ ὅτι εἶνε «θέας ἄξιον», ὅτι ἐκαλεῖτο «θόλος» καὶ ὅτι περιέκλειε γραφὰς τοῦ Παυσίου. Πρὸς τοῦτοις ὅτι ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου (αὐτόθι 5). Ἀλλὰ περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἐκτίσθη, οὐδὲ λέξιν ἔχον! Ἐνεκα τούτου φρονοῦμεν ἡμεῖς ὅτι ὁ Παυσανίας ἡγνώνει ἴσως τοῦτο· ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ «θόλος» δι' οὗ ἐπρόκειτο τὸ οἰκοδόμημα ἐδόθη ὑπ' αὐτοῦ ἀφορῶντος εἰς τὸ σχῆμα τὸ περιφερὲς τοῦ οἰκοδομήματος (Πρβ. Ἡσύχ. λέξις «θόλος»), καὶ ὅτι ἴσως δὲν ἐκαλεῖτο, οὔτε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Παυσανίου, τὸ οἰκοδόμημα «θόλος»¹. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, πιθανὸν καθ' ἡμᾶς εἶνε, ὅτι ὁ Παυσανίας ἡγνώνει τὸν προορισμὸν τοῦ οἰκοδομήματος, ἄλλως, πρόδηλον εἶνε, ὅτι προκειμένου περὶ τοσοῦτον πολυτελοῦς καὶ ἀρχιτεκτονικῶς θαυμασίου ὄντως κτιρίου, δὲν θ' ἀντιπαρήρχετο οὕτω σιγῶν περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιγραφή ἡμῶν ὀνομάζει τὸ οἰκοδόμημα «θυμέλην» (στίχ. 106 «τὸν σηκὸν τῆς θυμέλης» στίχ. 143 «τὸ στρώμα τῆς θυμέλης» κτλ.) «θυμελοποιούς» δὲ τοὺς τεχνίτας τοὺς ἐργαζομένους πρὸς οἰκοδομήν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ εἶνε πάντως τὸ ὄνομα τοῦ οἰκοδομήματος. Θυμέλη δὲ ἐλέγετο, ὡς γνωστόν, (ἀπὸ τῆς θυελῆς. Ἡσύχ.) ὁ βωμός. Ὅθεν οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ περιφερικὸν τοῦτο κτίριον ἦτο μεγαλοπρεπὲς βωμός, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο, κατὰ τὰς πανηγύρεις αἱ θυσίαι καὶ τὰ συμπόσια. Ἰσως ὅμως ἀντείπη τις ὅτι τοσοῦτο μέγα κτίριον καὶ οὕτω πολυτελῶς κατεσκευασμένον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προορισθῇ εἰς βωμόν· ὑπενθυμίζομεν ὅμως αὐτῷ τὸν ἐν Περγᾶμφ βωμόν τοῦ Διός, ὅστις, οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος οὔτε κατὰ τὸν λοιπὸν κόσμον, ὑπελείπετο τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ βωμοῦ τούτου.

Τὸ οἰκοδόμημα ἔχει, ὡς γνωστόν, κυκλικὸν

(λαβυρινθῶδες οὕτως εἶπεῖν) ὑπόγειον, ὅπερ πάντως συνεσχετίζετο πρὸς τὰς τελουμένας ἐν τῷ οἰκοδομήματι θυσίας καὶ τὰ συνδεδεμένα ταύταις μυστήρια¹. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ μεσαιτατος κύκλος τοῦ κτιρίου, ὁ ἀπὸ τῶν κορινθιακῶν κιόνων πρὸς τὸ κέντρον, ἦτο ὑπαίθριος, δὲν ἐκαλύπτετο δὲ ὑπὸ ξυλίνης στέγης, ὡς ἐνόμισεν ὁ κ. Καββαδίας (Πρακτικά 1883 σελ. 50) μὴ δυνηθεὶς ἄλλως νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἔλλειψιν λιθίνης στέγης κατὰ τὸ κέντρον. (Πρβλ. σχεδ. Πρακτ. 1883 Πίν. Γ. 6). Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφή ἡμῶν μνημονεύει μόνον «στέγασιν τῆς περιστάσεως» (στίχ. 41). Ἐὰν δὲ μὴ εἶχεν ὄντως οὕτω τὸ πρᾶγμα, πῶς θὰ ἐφωτίζετο ὁ σηκός, ὁ περικλείων ἐσωτερικῶς στοῖν καὶ λαβυρινθῶδες ὑπόγειον; Ἀλλως τε καὶ νοητὸν εἶνε καὶ φυσικόν, προκειμένου περὶ οἰκοδομήματος ἐν ᾧ ἐτελοῦντο θυσίαι, ὅτι τοῦτο ἔδει νὰ εἶνε, ἐὰν μὴ ἅπαν, κατὰ τὸ κέντρον τοῦλάχιστον ὑπαίθριον.

Ὡς πρὸς τὸν προορισμὸν δὲ τοῦτον τοῦ κτιρίου δυνατόν νὰ ἀντείπη τις μόνον τὸ ἐξῆς· ὅτι ἐξ ὧν λέγει περὶ τούτου ὁ Παυσανίας, τὸ οἰκοδόμημα ἐκοσμεῖτο ἐσωτερικῶς διὰ γραφῶν καὶ δὴ ἐπισήμου ζωγράφου, τοῦ Παυσίου, θαυμασιωτάτων δὲ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ὅτι, φυσικῶς, ἡ τοιαύτη διακόσμησις ἤκιστα ἂν ἤρμοζεν εἰς οἰκοδόμημα προσωρισμένον εἰς θυσίας, ὧν ἡ τέλεισις θὰ ἐπηρέαζε ταύταις. Ἀλλὰ πρῶτον τίς γινώσκει ὅτι αἱ γραφαὶ αὗται, αἵτινες πάντως ἐκόσμου τὸν τοῖχον τοῦ σηκοῦ, ἦσαν ἐσωτερικῶς καὶ οὐχὶ ἐξωτερικῶς, ὑπὸ τὴν περίστασιν τῶν δωρικῶν κιόνων; Ὁ Παυσανίας λέγει ἀπλῶς «ἐν αὐτῷ δὲ» κτλ. Ἀλλ' ἄρα ἐὰν ὑπῆρχον αὗται ἐξωτερικῶς τοῦ σηκοῦ δὲν θὰ ἐδύνατο ὁ Παυσανίας νὰ εἴπῃ «ἐν αὐτῷ» δηλ. ἐντὸς τοῦ οἰκοδομήματος; Ἀλλ' ἔστω· ὑπῆρχον ἐσωτερικῶς. Τίς ἢ βλάβη τούτων, ἀφ' οὗ τὸ οἰκοδόμημα ἦτο ὑπαίθριον κατὰ τὸ μέσον, ἐχωρίζετο δὲ ὁ σηκός ἀπὸ τοῦ κέντρου, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι, διὰ στοῖας ἱκανῶς εὐρείας; Ἐξ ἄλλου δὲ ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι δὲν ἐτελοῦντο καθ' ἐκάστην θυσίαν ἐν τῷ βωμῷ τούτῳ, ἀλλ' ἐκτάκτως, κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐορτάς, διότι γνωστόν εἶνε ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ πρὸς τοῦτο καὶ ἕτεροι μικροὶ βωμοί².

¹ Ἐκτὸς μόνον ἐὰν «θόλος» ἐκαλεῖτο μεταγενεστέρως ἡ θυμέλη. Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε πλησίον τοῦ Βουλευτηρίου «θόλος» ἐν ᾧ οἱ πρυτάνεις ἐποίουν θυσίας (Παυσ. 1. 5). Ἀλλὰ τοῦτο ἄλλοθεν οὐδαμῶς γνωστόν.

¹ Πρβ. καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις τελούμενα μυστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ. (Girard, l'Asklépieion d'Athènes σ. 40).

² Πρβ. σχέδιον τοπογρ. ἐν Πρακτ. 3. α.

Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ αἱ γραφαὶ τοῦ Παυσίου « Ἐρως ἀφεικῶς βέλη καὶ τόξον, λύραν δὲ ἀντ' αὐτῶν ἀράμενος φέρει » καὶ « Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα » δὲν εἶνε ἴσως ὅλως ἄσχετοι πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ οὐχὶ σπανίως ἴσως αἱ θυσίαι ἐτελοῦντο τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ λυροφόρου Ἐρωτος καὶ τῆς Μέθης.

Χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς.

Ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὀλίγιστα ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν. Ἐχοντες εὐτυχῶς βεβαίαν σχεδὸν χρονολογίαν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ κτιρίου, τὴν τοῦ Πολυκλείτου τοῦ νεωτέρου, (διότι ἀποκλείεται ὑπὸ λόγων πλείονων τοῦ ἐνὸς ἢ ὑπὸ θέσις τῆς ἀντικαταστάσεως τούτου ὑπὸ τοῦ παλαιότερου¹ ὅστις, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας δὲν θὰ ἐφ'αντάζετο καὶ ἔργα, οἷα ἡ θυμέλη αὕτη!) ἔχομεν ἅμα καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐπιγραφῆς. Οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει λόγος ν' ἀμφισβητηθῇ ἡ ἀλήθεια τῆς παραδόσεως περὶ τῆς συμμετοχῆς τοῦ Πολυκλείτου εἰς τὴν οἰκοδομήν. Ἄλλως καὶ ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἐκ τῶν ἐν χρήσει διαλεκτικῶν τύπων, πιστοῦται τὸ ἀληθὲς ταύτης. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ ἡμῶν (ἐπομένως καὶ ἡ θυμέλη) ἀνακτέα εἶνε εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. (Πρβλ. καὶ Foucart ἐνθ. ἄνωτ.).

Παρατηρήσεις ἐν τῇ ἐπιγραφῇ (Πλευρὰ Β').

Στίχ. 13. Τὸ πρὸ τοῦ « Σελεγηίς » (περὶ οὗ ἰδ. σημ. στίχ. 19) ὄνομα, ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐπομένου στίχου δὲν συμπληροῦνται ἐξ ἀναλόγων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Στίχ. 15. Ἀκαταγώνιστος εἰς συμπλήρωσιν εἶνε ἢ πρὸ τοῦ « Χαρικλείδα » λέξις, ἥς ἐλλείπουσι τέσσαρα μόνον γράμματα. Εἶνε δὲ καθαρῶς κεχαραγμένα τὰ σφζόμενα, μὴ ἐπιδεχόμενα ἄλλην ἀνάγνωσιν εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ψηφίον, τὸ ὅποιον δυνατόν νὰ εἶνε καὶ Α, καὶ ὡς πρὸς τὸ προτελευταῖον, ὅπερ δυνατόν νὰ εἶνε Θ. Τὸ ἐξηλειμμένον ἐν ἀρχῇ γράμμα ἴσως εἶνε Δ. Ἀλλὰ καὶ οὕτω μένει ἡ λέξις ἀκατάληπτος.

¹ Ἀναμφιδόλως σφάλλεται ὁ Brunn (Geschichte der gr. Künstler, t. I, σελ. 152) ἀποδίδων τὰ ἐν Ἐπιδάυρῳ ἔργα τοῦ Πολυκλείτου εἰς τὸν ἀρχαιότερον τῶν δύο.

Στίχ. 15. Συνεπληρώσαμεν τὸ τελευταῖον ἐν τῷ στίχῳ ὄνομα ἐκ στίχ. 148.

Στίχ. 15. Περίεργον ἔνταῦθα εἶνε ὅτι τὸ ἐφ'οδίου ἐς Ἀθήνας ἀνέρχεται εἰς δρχ. 20, ἐνῷ συνήθως τοῦτο εἶνε 8 δραχμαὶ (στίχ. 23), ἢ 10 (στίχ. 138), εἰς τὰ αὐτὰ δὲ πρόσωπα δίδονται ἀλλαγῶς τὸ ποσὸν τοῦτο διὰ τὸ αὐτὸ ταξείδιον (στίχ. 47).

Στίχ. 17. « Δέκατα τῶν λίθων » κτλ. ἐν στίχῳ δὲ 27 καὶ 53 πεντηκοστὰ κτλ. Ἐπληρώνετο, φαίνεται, τὸ δέκατον καὶ πεντηκοστὸν ὡς φόρος κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ μαρμάρου ἐκ Πειραιῶς, ὅπως καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐμπορεύματα. Ἀλλὰ διατὶ τάχα ἐδῶ μὲν τὸ δέκατον ἐκεῖ δὲ τὸ πεντηκοστόν; Ὑπέθεσαμεν ὅτι ἐλαττοῦται ὁ φόρος ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐξαγομένου λίθου. Ἀλλ' ἐνῷ κατὰ τὴν πληρωμὴν μὲν τοῦ δεκάτου ὁ φόρος ἀνέρχεται εἰς 426 δρχ. ἀναλογῶν εἰς πληρωμὴν ἀγορᾶς 4,260 δρχ. κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ 50^{ου} εἰς 60 καὶ 120 ἀναλογῶν εἰς ἀγορὰν 3,000 καὶ 6,000 δρχ., ὥστε ἀνεξήγητος εἶνε ἡ διαφορὰ αὕτη. (Πρβλ. Foucart Bull. de Corr. Hell. 1890 σελ. 593 σημ. 1).

Στίχ. 18. Ἐφ'ὃδ' α' γέγραπται Γ ἀντὶ Ι. Τοιαῦτα δὲ λάθη καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ.

Στίχ. 19. « Δαμοκρίνης Πολιτάδος » (ἰδ. καὶ στίχ. 28, 87). Τὰ εἰς γενικὴν θηλυκοῦ γένους ἢ καὶ ὀνομαστικὴν ἀπαντῶντα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ὀνόματα ἐν ἀρχῇ ἐκάστου μηνὸς καὶ κατὰ τὴν λῆψιν τοῦ καταναλωτέου ποσοῦ εἰσὶν, ἢ ὀνόματα φυλῶν ἢ τοπικῶν διαμερισμάτων. Πιθανώτερον δὲ τὸ δεύτερον, οὐ μόνον ἐνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τούτων (περὶ τὰ τεσσαράκοντα ἐν τῇ σφζομένῃ ἐπιγραφῇ) ἀλλὰ καὶ διότι μεταξὺ τούτων ὑπάρχει λ. χ. Μεσογαίς (131) Βουνώα (82, 90) Οἰσείας ὑπερθεῖν καὶ Οἰσείας ἐνερθεῖν (38, 125) κτλ. Εἶνε δὲ οὕτως εἰπεῖν δημοτικὰ τῶν πρὸ αὐτῶν ἀναγεγραμμένων ὀνομάτων τῶν ἐποπτῶν, ὡς εἴρηται ἄνωτέρω, τῶν δαπανῶν ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐργασιῶν. Γεγραμμένα δ' εἰσὶν, ὡς εἴπομεν, ἢ κατὰ γενικὴν θηλ. ἢ καὶ κατ' ὀνομαστικὴν. Π. χ. Ἀριστόδαμος Ἐριλαίδος (71) Νικήτας Ἐριλαίδος (88) ἀλλὰ καὶ Φιλόξενος Ἐριλαίς (110 καὶ 129) οὕτω Σελεγηίς (13, 104) ἀλλὰ καὶ Σελεγείδος (51). Ναυφηίς (130) ἀλλὰ καὶ Ναυφείδος (61 καὶ 94). Καὶ Δεξεελίδος δὲ (42) ἀλλὰ καὶ Δεξεελιάς (59) ὁμοίως Παγασίνα (102) καὶ Παγασίς (126). Συνη-

θέστερα δὲ εἶνε τὰ βαρυτονούμενα· οἶον, Ἀφυλωνιάς (20, 53, 63) Πολιτάς (Πολιτάδος 19, 28, 87) Πιεριάς (45, 76) Τειχιάς (93) Μυσιὰς (111) Σινιάς (109, 115, 117) ἀλλὰ καὶ τὰ Μεσογαίς (131) καὶ Λασιηίς (132) καὶ Κωλείς (121) κτλ.

Στίχ. 19. Ἐγκαύσιος γραμμάτων· πρβλ. C. I. A I 234 καὶ ἀλλαχοῦ.

Στίχ. 21. Ἐκ λατομίας εἰς Κεγχρέας· ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τοῦ κορινθίου πωρίνου λίθου, δι' οὗ κατεσκευάσθη τὸ κρηπίδωμα τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκ τοῦ λίθου τούτου κατεσκευάσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ (πρβλ. Καββ. ἐπιγρ. ἐξ Ἐπιδ. Ἐφημ. Ἀρχ. ἔ. ἀ.).

Στίχ. 26. Ἐγδοτέροι· ὅπως ἀνωτέρω: ἐγ λατομίας. (Πρβ. Le Bas-Foucart 194 a).

Στίχ. 27. Παρκαλίσιος· ἡ λέξις ἀπαντᾷ τρίς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ (44, 66), δις μὲν ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως παρὰ καὶ ἅπαξ μετὰ τῆς προθέσεως ἐς. Καὶ δις μὲν ἐν ὁμοίᾳ φράσει:

«Κλεονίκῳ παρκαλίσιος τῶν λίθων ἐπὶ λιμένι»

«Γλαύκῳ παρκαλίσιος τῶν λίθων ἐπὶ λιμένι» ἅπαξ δὲ ἐν παρεμφερεῖ:

«Μολοσσῷ ἐσκαλίσιος ἐμ Πιραιεῖ ἐπὶ τὰν ἄνθεσιν». Καὶ κατὰ τὰς τρεῖς περιπτώσεις ἡ λέξις σημαίνει τι γιγνόμενον ἐν λιμένι, πληρώνεται δὲ ἡ δηλούμενη διὰ τῆς λέξεως ἐργασία λίαν διαφόρως, ἥτοι ἀντὶ 2 δρχ., ἀντὶ 16 καὶ 3 ὀβ. καὶ ἀντὶ 70! Ἐπειδὴ δὲ ἡ λέξις δηλοῖ ἅμα καὶ ἐργασίαν σχετιζομένην πρὸς τὴν μεταφορὰν λίθων, συμπεραίνουμεν ὅτι ἡ λ. παράγεται ἐκ τοῦ ρήματος καλινδέω (= κυλινδέω) ἐξ οὗ καὶ καλινδήσις (= κάλινσις = κάλινσις) σημαίνει δὲ τὴν κύλιντον τῶν λίθων ἢ ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὰ πλοῖα ἢ τὰνάπαλιν. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως διὰ «διακαλίσιος» καὶ ἐν ἐτέρᾳ ἐπιγραφῇ ἐκ Τροιζῆνος (Le Bas-Foucart 159 h) μείνασα ἀνεξήγητος.

Στίχ. 29. ἀπὴνικε· πρβλ. «ἀνήνικε» ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Τροιζῆνος δημοσιευθείση ὑπὸ Μυλωνᾶ ἐν Bull. de Corr. Hell. 1886 σελ. 136 καὶ ἐξ. Σημ. στιχ. 12, ἔνθα συνειλεγμένα εἰσὶ σχετικὰ παραδείγματα.

Στίχ. 32. «τυλώσιος»· ἡ λέξις ἐν τῇ τεκτονικῇ αὐτῆς ἐνταῦθα σημασίᾳ μοι εἶνε ἄγνωστος. Ἰσως σημαίνει τὴν διὰ τριβῆς λείανσιν ἢ κύρτωσιν (καθόσον τὸ οἰκοδόμημα ἦτο στρογγύλον) τῆς κρηπίδος.

Στίχ. 32. Μετὰ τὸ «ἀπὴνικε» ὑπάρχει κενὸς χώρος δύο γραμμάτων ἀποξεσθέντων.

Στίχ. 34. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐργατῶν εἶνε Ἐπιδάυριος· πάντες ξένοι, οἱ πλεῖστοι δὲ Ἀργεῖοι.

Στίχ. 38. Κατάλογος· γέγραπται μὲ δύο λ. Τοιαῦτα λάθῃ καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ πρβ. στίχ. 41 «στεγάσιος» στίχ. 42 Καλλιστράτῳ στίχ. 33 λάμα κ. ἄλ.

Στίχ. 38. «Μενεκλείδας ἐνερθεν Οἰσειάθεν» ἰδ. στίχ. 125 «Κλείδικος Οἰσειᾶς ὑπερθεν» ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι τὸ «Οἰσειᾶς» εἶνε τόπου τινὸς ἢ δήμου ὄνομα. Παράδοξον εἶνε μόνον διατὶ ἐγράφη ἐπιρρηματικῶς «ἐνερθεν οἰσειάθεν» καὶ οὐχὶ ὅπως ἐν στίχ. 125 ὑπερθεν Οἰσειᾶς.

Στίχ. 41. Ἀπορον εἶνε διατὶ τῷ Σωσθένει δίδονται 4 δρχ. καὶ 3 ὀβολ. διὰ τὴν στέγασιν τῆς περιστάσεως! Εἶνε ἄρα τοῦτο τὸ ἡμερομίσθιον αὐτοῦ; Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἐκ τῆς προμνημονευθείσης ἐξ Ἐπιδάυρου ἐπιγραφῆς (Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 Σημ. στίχ. 15) ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων ἐλάβανε δρχ. μίαν μόνον ἡμερομίσθιον, εἰς ἀπλοῦν δὲ ἐργάτην δὲν θὰ ἐδίδοτο τὸ τετραπλάσιον — ἐπίσης ὅμως ἀδύνατον εἶνε νὰ τῷ ἐδόθη τὸ ποσὸν τοῦτο δι' ὅλην τὴν στέγασιν, ἀλλ' οὔτε καὶ δι' ἐνὸς μηνὸς ἀμοιβήν. Πιθανῶς μέρος τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐπὶ λογαριασμῷ.

Στίχ. 48. Ἐνταῦθα τὸ σημεῖον τὸ δηλοῦν τὸν ὀβολὸν εἶνε δηλωτικὸν τῆς μονάδος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν λίθων εἶνε 71. Ὑπερβολικὸν δ' εἶνε τὸ ποσὸν τὸ δαπανηθὲν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν λίθων τούτων ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὸ ἱερόν· 1775 δρχ.!

Στίχ. 50. Δυσχερὴς ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου εἰ καὶ ἐλλείπουσι τούτου δύο μόνον γράμματα.

Στίχ. 56. Δαμοφάνης Τελεσίᾶς· ἀντὶ Τελεσίᾳ, πρβλ. καὶ στίχ. 57 καὶ 68. Ἀλλ' εὐθὺς κατωτέρω στίχ. 69 τὸ ὀρθόν: Πολυκλῆς Καλλιᾶ.

Στίχ. 56. Μολοσσος (ἰδ. στίχ. 65).

Στίχ. 56. ἐνς Πιραιᾶ· πρβλ. στίχ. 21 ἐνς Κεγχρέας. στίχ. 60 ἐν Ἀθάνανς.

Στίχ. 57. Λίαν ὑπερβολικὸν τὸ ποσὸν ἑπετίσεν ὁ Μολοσσὸς ἐνεκεν ὑπερῆμερίας τῆς τομῆς καὶ μεταφορᾶς τῶν λίθων εἰς Πειραιᾶ, 4,320 δρ.! Καὶ δεόν νὰ ἔχη τις ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο

ἀναλογεῖ πρὸς τὸ ἑξαπλοῦν καὶ ἑπταπλοῦν τῆς σημερινῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος (ἰδ. Foucart ἔ. ἀ.). Τίς δὲ ὁ Ἀριστομήδης οὗτος, εἰς ὃν ἐπληρώθη καὶ ἐφόδιον εἰς Ἀθήνας (στίχ. 54); εἰσπράκτωρ τις;

Στίχ. 61. Δεζμῶν· ἐνῶ στίχ. 46 δεσμῶν.

Στίχ. 72. τοῦ παρδείγματος· πρβ. καὶ στίχ. 78 τῶν δεδοκιμασμένων, καὶ ἐπιγρ. ἐξ Ἐπιδ. (Ἀρχ. Ἐφημ. ἔ. ἀ. στίχ. 256). Πρόκειται πάντως περὶ τῶν ὑποδειγμάτων, εἰς ἃ ἀνήκει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Καββαδία ἀνευρεθὲν καὶ δημοσιευθὲν (Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 Π. 10) κορινθιακὸν κιονόκρανον.

Στίχ. 75. «ἐν τοῖς σταθμοῖν καὶ καταλοβεῦσι» πρβλ. καὶ στίχ. 78 «ἐν τοῖς καταλοβεῦσι καὶ ὑπερθύρῳ» καὶ στίχ. 86 «τῶν ἐν τῷ ὑπερθύρῳ καὶ καταλοβεῖ». Τί σημαίνει ἡ λέξις «καταλοβεῦς» δὲν εἶνε δύσκολον ἴσως νὰ νοήσῃ τις ἐνταῦθα προκειμένου περὶ τῶν καταγλυμμάτων ἢ ἐγγλυμμάτων τῆς θύρας, ἥς μνημονεύονται οἱ σταθμοὶ (= παραστάδες) καὶ τὸ ὑπερθύρον. Πάντως εἶνε τὸ πλαίσιον, οὕτως εἰπεῖν, τῶν παραστάδων ἐκατέρωθεν καὶ ἄνωθεν τοῦ ὑπερθύρου.

Γέγραπται δὲ ἐν στίχ. 86 εἰς ἐνικὸν ἀριθμόν, διότι πιθανῶς ὑπερθεῖν μόνον ἦτο ἔτι ἀκατέργαστος ὁ καταλοβεύς. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἐπιγραφῇ τινι ἐκ Κρήτης, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ Halbherr (Museo Italiano III σελ. 617). Τὴν σημασίαν τῆς λέξεως πειρᾶται νὰ ἐρμηνεύσῃ, κατὰ παράκλησιν τοῦ ἐκδότου, ὁ Fabricius· ἀληθῶς δὲ ἐπιτυχῇ ἐρμηνείαν τῆς λέξεως παρέχει διὰ τε σχεδιαγράμματος καὶ λόγου. Ὁ ὅρος ὅμως ἐκεῖ ἔχει εὐρύτεραν καὶ πῶς διάφορον σημασίαν ἢ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἡμῶν.

Στίχ. 79. τῶν παρ Φυλίου· πρβ. στίχ. 5.

Στίχ. 81. Σινιάδος· πρβ. στίχ. 107, 115, 117. Παρελείφθη ἐνταῦθα, πάντως ἐκ παραδρομῆς τοῦ χαράκτου, τὸ ὄνομα τοῦ λήπτορος, ὅπερ ἔπεται πάντοτε τοῦ «κατάλογος» καὶ προηγεῖται τοῦ δημοτικοῦ.

Στίχ. 88. Συνεπληρώσαμεν «τύπων» εἰ καὶ τὸ δεύτερον γράμμα εἶνε I, διότι ἀδύνατος φαίνεται ἄλλη λέξις.

Στίχ. 92. Ἐνταῦθα «ἀπηνίχθη» ἀντὶ τοῦ συνήθους «ἀπηνίκε» διότι λείπει τὸ δι' οὗ ἡ ἐπιτιμὴ πρόσωπον· παρελείφθη δὲ νὰ δηλωθῇ καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιτιμῆς.

Στίχ. 92. «Ἀττικά». Βεβαίως ἐνταῦθα ἀντὶ νὰ

γραφῇ «ἀττικοῦ» ἐγράφη «ἀττικά» = δραχμὴ ἀττική μία.

Στίχ. 97. Στίακι· τίς ὁ Στίαξ οὗτος; ἱερεὺς τάχα;

Στίχ. 100. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ δαπάνη διὰ τὴν κτίσιν τοῦ οἰκοδομήματος. Μέχρι τοῦ στίχου τούτου ἀναγεγραμμένοι εἰσὶν αἱ προκαταρκτικαί, οὕτως εἰπεῖν, δαπάναι, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ ὕλικου καὶ ἐν γένει τὴν προπαρασκευήν.

Στίχ. 101. Ἐὰν ἡ λέξις κατάλογος, ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις, ἀνήκῃ εἰς τὸ «Βουλᾶς» ἢ εἰς τὸ «Γάμου» εἶνε ζήτημα. Ἡμεῖς ἀπεδώκαμεν ταύτην διὰ στίξεως εἰς τὸν μῆνα λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ μέχρι τοῦ 100^{ου} στίχ. κείμενον.

Στίχ. 103. Δύσκολος ἡ συμπλήρωσις τῆς πρώτης τοῦ στίχου λέξεως, ἥτις εἶνε ὄνομα τῶν δημοτικῶν ἢ τῶν φυλῶν. Τὸ πρῶτον ψηφίον δυνατόν νὰ εἶνε Μ ἢ Π, ἀλλὰ τότε τὸ ἕτερον τῶν Λ θὰ εἶνε Α ἐφαρμόζον.

Στίχ. 106. «εἰς τὸς σακόν» καθ' ἑλξιν ἀντὶ εἰς τὸν κτλ.

Στίχ. 111. Ἡ «καταξύλωσις» βεβαίως σημαίνει τὴν προμήθειαν τοῦ ἐκ ξύλου ὕλικου, τοῦ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν χρησιμεύσαντος.

Στίχ. 113. Τί σημαίνει ἐνταῦθα τὸ «καὶ τριάκοντα ἐπτὰ» μετὰ τὸ «τάλαντα ἐξ» ἄδηλον. Πιθανόν νὰ ὑπονοῇται μικρότερόν τι βάρος τοῦ τάλαντου. Ἐπίσης ἄδηλον εἶνε τί σημαίνει τὸ ἐπιγεγραμμένον Τ μετὰ τὸν ἀριθμόν.

Στίχ. 114. Ἐνταῦθα Λαρχίδα ἀντὶ Λααρχίδα (105, 107, 113).

Κατὰ τὰ ποσὰ δὲ ἄτινα ἔλαβεν οὗτος διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σηκοῦ, εἰς οἰκοδομὴν τούτου (ἀφαιρέσει, ἐννοεῖται, τοῦ ὕλικου) ἐδαπανήθησαν 8,895 δρχ. καὶ 5 ὀβολοί.

Στίχ. 117. ἐγγροφᾶς καὶ στίχ. 121 ἀγγροφᾶς καὶ στίχ. 140 συγγροφούς ἰδ. Meyer Gr. Gram. σελ. 27 καὶ Schneidewin Philol. 9, 588.

Στίχ. 131. Συνεπληρώσαμεν οὕτω τὸν ἐλλείποντα ἀριθμόν, προκύψαντα ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν λοιπῶν λημμάτων (ἰδε σελίδα 87-88), εἰ καὶ ὁ ἀποτετριμμένος χώρος τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐπὶ τῆς πλακὸς δὲν ἐξαρκεῖ ἀληθῶς εἰς ἀναγραφὴν τοῦ ἀριθμοῦ ὁλοκλήρου. Καὶ ὅμως ὁ ἐλλείπων ἀριθμὸς ἔδει πάντως νὰ ᾔνε ὁ 475!

Στίχ. 140. Ἄξιον περιεργίας εἶνε τὸ ποσὸν τὸ δοθὲν εἰς ἀγορὰν χαρτίου· 4 $\frac{1}{2}$ ὀβολοί!

Στίχ. 144. Σελίδας· ἰδ. ἀνωτέρω τὰ περὶ τούτου.

Στίχ. 149. Περιέργον εἶνε ὅτι· ἐπληρώνετο εἰς τοὺς ἐργάτας σιτηρέσιον!

Στίχ. 152. Ἡ ὀφειλὴ τῶν 40 δρχ. διότι ἔλαβον ἀνωτέρω (στίχ. 146) 1260 δρχ. ἀντὶ 3000 κατὰ τὴν συμφωνίαν. Ἡ κράτησις δὲ αὕτη ἦτο πιθανῶς εἶδος ἐγγυήσεως διὰ τὸ τέλειον τῆς ἐργασίας.

Στίχ. 158. «ἐγγροφᾶς εἰς τὰν στάλαν» ὡς καὶ ἀνωτέρω 117, 121 — εἶνε ἡ δαπάνη διὰ τὴν καταγραφὴν τούτων εἰς τὴν στήλην.

Πλευρὰ Α'.

Ἄνω μέρος.

Ἐκ τῶν λειψάνων τῆς ἐπὶ τῆς πλευρᾶς Α' ἐπιγραφῆς μανθάνομεν τὰ ὀνόματα δύο ἔτι ἱερέων, τοῦ Λυσικράτους καὶ Δαμοκρίτου.

Στίχ. 7. Δυσχερεστάτη ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ.

Στίχ. 8. Ἐνταῦθα δηλοῦται βεβαίως ὁ ἀριθμὸς τῶν λίθων.

Κάτω μέρος.

Στίχ. 3. Κορινθίας πέτρας· ἰδ. Πλευρ. Β' στίχ. 21 Σημ.

Στίχ. 4. Οἱ αὐτοὶ ἐργάται οἱ καὶ ἐν τῇ πλευρᾷ Β'. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου καὶ τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐπομένου εἶνε δυσχερής.

Στίχ. 5. Ἀθθικῶ· μόνον ἐνταῦθα οὕτω.

Στίχ. 11. «ἐπιξοὰ τᾶς στοιβᾶς»· εἶνε ἀκατάληπτον. Πρβλ. διὰ τὴν λ. «στοιβᾶς» ἐπιγ. ἐξ Ἐπιδ. (Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 στίχ. 3 Σημ. Καθαδία).

Ἡ συνέχεια τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε ἐντεῦθεν ἐντελῶς ἐξηλειμμένη, ἄγνωστον δὲ ἐὰν ὑπῆρχον καὶ ἕτεροι στίχοι μέχρι τοῦ τέλους τῆς πλακὸς καὶ πόσοι.

Β. ΣΤΑΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

(Συνέχεια¹.)

61

. . . . . Ο Ν Τ Ο Ξ Ο Ν Η Τ Ο . Ο Ξ . . . . .
 . . . . . Ο Ν Τ Ο Ξ Δ Ε Α Ρ Χ Ι Π Ρ . . . . .
 . . . . . Ο Ξ Ε Ν Ε Λ Ε Υ Ξ . . . . . Ω Ν . . . . .
 . . . . . Ι Α Θ Η Ν Α Ι Ο . Ξ . . . . .
 5 . Κ Η . Ξ Ψ Χ Η . . . . . Θ Ι . . . . . Ρ . . . . .
 . . . . . Ξ . Ν . . . . .
 . . . . . Δ Η Ο . . . . . Ε Λ Ε Υ Ξ . Π Ρ . . . . .
 . . . . . Φ Ε Ι Ν Ε Ν . . . . . Η Φ Ι Ξ . . . . .
 . . . . . Μ . Α Ν Ο Ν Τ Α Ξ . Ρ Ε Α Ν Ο . Ε Ι . . . . .
 10 . Η Κ Ε Ν Τ Η Ν Ρ Ο . Ν Ξ Ε Ν Ο Κ Λ Η . . . . .
 Ε Ρ . Τ Ε Τ Ο Ι Ε Ρ Ο Ν Τ Ο Ι Ν Θ Ε Ο Ι Ν . . . . .
 Μ Υ Ξ Τ Η Ρ . . . . . Π Ι Μ Ε Λ Η Τ Η Ξ Χ Ε Ι Ρ .
 Τ Ο Ν Η Θ Ε . . . . . Ε Β Ω Ξ Κ Α . . . . .
 Κ Α Ι Φ Ι Λ Ο Τ Ι Μ . Ξ Τ Α Φ Ν Τ . . . . .
 15 Ι Ξ Ε Π Ρ Α Ξ Ε Ν . Α Ι Ο . Ξ Τ . Ι Ε Ρ Α Α Ξ
 Φ Α Λ Ω Ξ Κ Α Ι Κ Α Λ Ω . . . . . Ε . Η Τ Α . Κ Α
 Ι Η Π Α Ν Η Γ Υ Ρ Ι . . . . . Ε . . . . . Φ Ι . Ν Ο .
 Μ Ε Ν Ω Ν . Λ Λ Η Ν . . . . . Ξ . Ν Α Δ Ε Κ Α
 Ι Ε Ι Ξ Τ Ο Ι Ε Ρ Ο Ν . . . . . Ο Ι Τ Ο Π Ρ Ο Α Ξ Τ
 20 Ι Ο Ν Ο Ι Κ Ο Υ Ν . Ε . . . . . Ο Ι Γ Ε Ω . Γ Ο Ι
 Ξ Ω Ι Ξ Ω Ν Τ Α Ι Γ Ε . . . . . Ν . Ι Θ . Ν Η Ν Κ
 Α Τ Α Ξ Κ Ε Υ Α Ξ Ε Ι . . . . . Τ Ο . Χ Ρ Η Μ
 Α Τ Α . . . . . Α Ν Α Λ Ι . . . . . Κ Α Ι Δ . Μ Ο Ξ Ι
 Α Δ Ι Α Χ Ε Ι Ρ Η Ξ Α Ξ Λ Ι . Μ Α Τ Α Π Ρ Ο Τ Ε
 25 Ρ Ο Ν Τ Ε Κ Α Ι Ν Υ Ν Ε Ρ . Δ Ι Κ Α Ι Ο Ξ Υ Ν Ε
 Ι Ξ Τ Ε Φ Α Ν Ο Υ Τ Α Ι . . . . . Ι Ε Ρ Ι Τ Α Ι Ξ Λ Ε
 Ι Τ Ο Υ Ρ Γ Ι Α Ι Ξ Ε Ξ . . . . .
 . Μ Ο Ξ . . . . .

Δημαρχ]οῦ[ν]τος Ὀνήτο[ρ]ος
 ἀρχ]οντος δὲ Ἀρχίπ[ι]που
 ἔδ]οξεν Ἐλευσ[ινί]ω[ν] τῷ Δῆμωι
 κα]ὶ Ἀθηναίο[ι]ς [τοῖς ἐν τῇ φυλ-
 5 α]κῇ[ι]. Τύ]χῃ[ι] ἀγα]θ[ῇ]. . . ρ . . . . .
 Εὐ]θ[υδ]ήμ[ου] Ἐλευσ[ινί]ος εἶπεν.

Ἐπειδὴ ὁ [νόμος κ]ελεύει[ι] πρ[οσγ-
 ρά]φειν ἐν [τῷ ψ]ηφίσ[ματι τὸν λ-
 α]μ[β]άνοντα [δω]ρεάν ὅ[τι] εὐεργέ-
 10 τ]ηκεν τὴν πό[λιν], Ξενοκλῆ[ς] δὲ π-
 ερ[ί]τε τὸ ἱερὸν τοῖν θεοῖν [καὶ
 μυστηρίων ἐ]πιμελητῇ[ς] χειρ[ο-

¹ Ἰδὲ Ἐφημ. Ἀρχ. 1890, σελ. 117 καὶ ἑξ.

- τονθηθε[ις εὐσ]εβῶς κα[ι. . . . .
 καὶ φιλοτίμ[ω]ς τὰ ἐν τοῖς ἱερο-
 15 ις ἔπραξεν [κ]αὶ ὁ[π]ω[ς] τ[α] ἱερὰ ἀσ-
 φαλῶς καὶ κα[λ]ῶς[. . .] ε[.] ητα[ι] κα-
 ἰ ἡ πανήγυρις τῶν] ε[ισα]φ[ι]χ[νο]υ-
 μένων [ἐ]λλή[νων] Ἐλευ[σ]τ[ι]νάδε κα-
 ἰ εἰς τὸ ἱερὸν καὶ οἱ τὸ προάστ-
 20 ἰον οἰκοῦν[τ]ε[ς] καὶ οἱ γεω[ρ]γοὶ
 σώζονται, γ[έ]φυρα[ν] [λ]ιθ[ι]ν[ην] κ-
 ατασκευάζει [ἰ]δία αὐ[τοῦ] χορήμ-
 ατα [κατ]αχάλ[ισκων] καὶ δ[η]μόσι-
 α διαχειρήσα[ς] χρή[ματα] πρότε-
 25 ρον τε καὶ νῦν ἐπ[ι] δικαιοσύνε-
 ι στεφανοῦται [κα]ὶ ἐπὶ ταῖς λε-
 ιτουργίαις ἐξ[. . . . .] [ὁ δ-
 ῆ]μος[. . . . .]
 . . . . .

Ἀναγινώσκονται τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ δύο τεμαχίων προσαρμοζόντων στήλης λίθου πεντελικοῦ, ἧς τὸ μέγιστον νῦν σωζόμενον ὕψος εἶναι 0.45 τὸ ὅλον της πλάτος 0.36 καὶ τὸ πάχος της 0.11. Τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ της κόσμου δὲν σφύζονται νῦν ἡ ἔχνη μόνον, ἡ δὲ ἐπιφάνειά της πολλαχοῦ εἶναι τελείως κατεστραμμένη καὶ ἐντεῦθεν καὶ τὰ πολλὰ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπ' αὐτῆς ἐγκεχαραγμένων ποτὲ γραμμάτων χάσματα· ὁ λίθος εὐρέθη κατὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ βυζαντινὰ χαλάσματα ἐπικληθέντα ἐρείπια τοίχων, ἡ δὲ βλάβη τῆς ἐπιφανείας του εἶναι, ὡς εἰκάζω, ἀποτέλεσμα τοῦ πυρός. Εὐτυχῶς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς ἡσυχολήθη καὶ ὁ κ. Wilhelm καὶ εἰς τοῦτον ἰδίως ὀφείλεται ἡ συμπλήρωσις τῶν στίχων 7-10 ὅπως νῦν αὕτη ἐν τῇ μεταγραφῇ μου φέρεται καθὼς καὶ ἡ ἀνάγνωσις 2-3 γραμμάτων κατὰ τοὺς αὐτοὺς στίχους, ἅτινα οἱ ἐμοὶ ὀφθαλμοὶ δὲν εἶχον δυνηθῆ ἀναγνώστωσι.

Τὸ ψήφισμα ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἶναι τοῦ δήμου τοῦ Ἐλευσινίων καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων τῶν ἐν αὐτῇ φρουρούντων· ἐρρήθη δὲ ὑπὲρ ἀνδρός οὐχὶ ἀγνώστου, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ Ξενοκλέους ἐκείνου, εἰς ὃν ἀναφέρονται καὶ τὰ δύο ἀναθηματικά βάρβα τὰ πρὸ πολλοῦ γνωστά¹ καὶ ὅστις ἐπιμελητὴς τῶν

¹ Παράδ. Lenormant, R. Ar. σελ. 1 καὶ σελ. 4. E. Loewy, Inschriften gr. Bildhauer σελ. 66, ἀριθ. 85 καὶ τὰς ἐκεῖ παραπομπὰς καὶ σημειώσεις. Ὅντος δὲ τοῦ λόγου περὶ ἐκείνων τῶν βάρβων ἀναγκαῖον κρίνω νὰ σημειώσω ὅτι τὸ τεμάχιον 2 b τοῦ Le-

μυστηρίων γενόμενος εἶχεν ἀναθέσει διπλοῦν, ὡς φαίνεται, ἀνάθημα εἰς τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρη, οὗ δυστυχῶς μόνον τὰ δύο ἐκεῖνα βάρβα, καὶ ταῦτα ἡκρωτηριασμένα, περιεσώθησαν ἡμῖν. Ἀλλὰ καὶ τὸ προκείμενον ψήφισμα ὅλως κολοβὸν περιῆλθεν ἡμῖν, ὥστε μόνον κατ' εἰκασίαν νὰ δυνώμεθα νὰ γνωρίσωμεν ὅτι πλὴν ἴσως τῆς στέψεως τοῦ ἀνδρός θαλλοῦ στεφάνῳ κατὰ τὰ εἰωθότα καὶ εἰκόνα χαλκῆν εἶχον ψηφίσει ὁ δῆμος ὁ Ἐλευσινίων καὶ οἱ λοιποὶ ἐν αὐτῷ φρουροῦντες Ἀθηναῖοι νᾶνεγείρῳσιν εἰς αὐτόν. Εἰκάζω δὲ ταῦτα ἐκ τῆς τόσον ἐπιτυχοῦς συμπληρώσεως τῶν στίχων 7-10, τῆς ὑπὸ τοῦ Wilhelm, ὡς ἐρρήθη, γενομένης, διότι καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Δημοσθένους Δημοχάρης αἰτεῖ δωρεὰν παρὰ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων ὑπὲρ τοῦ θεοῦ του τοῦτο ἰδίως τὸ νὰ στήσωσιν αὐτῷ χαλκοῦν ἀνδριάντα διὰ τὰς πρὸς τὴν Πόλιν εὐεργεσίας (Βίοι τῶν 10 ῥητόρων σελ. 171. Ἐκδ. Στερ. 1866).

Περὶ τῶν καθ' ἕκαστον τοῦ ψηφίσματος ἔχω νὰ παρατηρήσω τὰ ἀκόλουθα.

Στίχ. 2. Δύο ἐγένοντο Ἀρχιπποὶ ἐπόνυμοι ἄρχοντες ὁ μὲν κατὰ τὴν 114,4, ὁ δὲ κατὰ τὴν 115,3 Ὀλυμπιάδα, ἥτοι ἐκεῖνος μὲν κατὰ τὸ 321/0, οὗτος δὲ κατὰ τὸ 318/7 ἔτος π. X., τουτέστι οὐχὶ ὀλόκληρον Ὀλυμπιάδα ἀπέχοντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Ἐπὶ τίνος τῶν δύο τούτων ἀρχόντων ἐρρήθη τὸ προκείμενον ψήφισμα, ἄδηλον· ὁ λίθος μετὰ τὸ Ἀρχίπ[ου], ἄλλα (ὡς ἐκ μέρους, ἐνῶ ἡ ἐπιφάνειά του ἀλώδηςτος σφύζεται, κατὰδηλον γίνεται) γράμματα δὲν εἶχεν. Ἀλλ' εἴτε ὁ τοῦ 321/0 εἴτε ὁ τοῦ 318/7 ἔτους ἄρχων εἶναι ὁ ἐνταῦθα ἀναγραφόμενος Ἀρχιππος τὸ συμπέρασμα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὅτι δηλ. ὁ ἐπιμελητὴς τῶν μυστηρίων Ξενοκλῆς, ὃν καὶ τὰ δύο ἐκεῖνα βάρβα, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος, ἀναφέρουσιν εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ καὶ ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν νηῶν (C. I. At. II, 2, 80⁸, c. στίχ. 76 καὶ ἐξῆς, 96 καὶ ἐξῆς) καὶ ὁ ἐν ταῖς χορηγικαῖς ἐπιγραφαῖς (Ἀθην. 1877 σελ. 276, x. 367. Bull. d. c. hell. 1878, σελ.

normant δὲν εὑρον ἐγὼ μετὰ τῶν λίθων, τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε. ὅχι δὲ μόνον τὰ διαστήματα, ὡς σημειοῖ ὁ Loewy, τῶν γραμμάτων δὲν ἀποδίδονται ἀκριβῶς ἐν ταῖς μέχρι τοῦδε γενομέναις αὐτῶν ἐκδόσεσι μηδὲ τῆς ὑπὸ τοῦ Loewy αὐτοῦ ἐξαιρουμένης, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι τινὲς ἀνακρίβειαι εἰσεχώρησαν, περὶ ὧν δὲν κρίνω νῦν ἀναγκαῖον νὰ κάμω λόγον ἐπιφυλασσόμενος νὰ δημοσιεύσω ἄλλοτε πανομοιότυπον ξυλογράφημα τῶν ἐν λόγῳ βάρβων.

391-393. Mittheilungen, 1878 σελ. 236 καὶ ἐξῆς) καὶ ὁ ἐν τῇ περὶ γυμνασιαρχίας ἐπιγραφῇ ('Αρχ. Ἐφημ. 2079) μνημονεύμενος, ὡς ὁ Köhler ἤδη ὀρθῶς κατ' ἐμὲ ἐδέχθη (ἐ. ἀ.). ὁ κατὰ τὸν Χρεμω- νίδειον πόλεμον ὁμώνυμος αὐτοῦ ἴσως ἦτο ἔγγονός του.

Στίχ. 3-5. Νῦν τὸ πρῶτον, ὅσον οἶδα, ἀπαν- τῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνερχόμενοι ὁ Δῆμος ὁ Ἐλευ- σινίων καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖ φρουροῦντες Ἀθηναῖοι ἵνα τιμήσωσι τὸν αὐτὸν ἄνδρα· ἡ συμπλήρωσις καὶ Ἀθηναίοις τοῖς ἐν τῇ φυλακῇ εἶναι ἡ μόνη δυ- νατὴ καὶ κατ' ἀκολουθίαν βεβαία κατὰ τὴν γνώ- μην μου.

Στίχ. 5. Τὸ 19^{ον} γράμμα ἀνέγνωσα μὲν ὡς Ρ, ἀλλὰ δὲν εἶμαι καὶ βέβαιος περὶ ταύτης μου τῆς ἀναγνώσεως. Ὅποιον δὲ ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ εἰπόν- τος τὸ ψήφισμα, δὲν ἠδυνήθην, ὡς εἰκός, νὰ μαν- τεύσω. Εὐθύδημος δὲ ἐτι ἐκαλεῖτο ὁ πατήρ του ὑποδηλοῦσι τὰ σφζόμενα λείψανα τῶν γραμμάτων.

Στίχ. 10-11. Εἰκάζω ὅτι ὁ Ξενοκλῆς ἦν εἰς τῶν δύο τῶν ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων ἐκλεγομένων ἐπιμελητῶν τῶν μυστηρίων, ἐπιμελεῖται δὲ τῶν μυστηρίων χειροτονούμενοι, ἐχειροτονοῦντο, ὡς ἐκ τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος δηλοῦται, καὶ ἐπιμελε- ταὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν θεῶν ἔχοντες τὸ καθῆκον, ὡς φαίνεται, εἴτε καὶ κατ' ἰδίαν εἴτε καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἀρχῶν νὰ φροντίσωσι καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ, εἰ ποῦ τινος ἔχρηζε, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιμελείας των.

Στίχ. 16. Συμπληροῦται τὸ χάσμα τοῦ λίθου

ἂν γραφῇ ἐκφύρηται, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἡ συμ- πλήρωσις αὕτη δὲν μοι ἀρέσκει.

Στίχ. 19. Ὅποιον ἄρά γε προάστιον; Ὑπὲρ χέ- τις οὕτω καλούμενος παρὰ τὴν Ἐλευσίνα τόπος, ὁ ἄλλως Ἐρινεὸς καλούμενος, παραδείγματος χά- ριν, ἢ ἐννοητέον ἐν τῶν κατὰ τὸ ἄστυ προαστίων τῶν παρὰ τὴν ἱεράν ὁδὸν κειμένων; Τὸ πρῶτον φαίνεται μοι πιθανώτερον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑποθέτω ὅτι γέφυραν λιθίνην εἶχε κατασκευάσει ὁ Ξενοκλῆς ἐπὶ τοῦ Ἐλευσινιακοῦ Κηφισοῦ τοῦ καὶ μεῖζον καὶ τὸ πάλαι κατὰ τὸν Παυσανίαν (1, 38,5) παρεχομένου ρεῦμα τοῦ ὁμωνύμου του. Λαμπρᾶς ἀρχαίας λιθίνης γεφύρας λεί- ψανα σφζονται, ὡς γνωστόν, ἐπὶ τῆς παλαιᾶς κοίτης τοῦ Ἐλευσινιακοῦ Κηφισοῦ καὶ νῦν ἔτι κατὰ τὸ καλούμενον καλὸν φρέαρ, ἀφ' οὗ οἱ κά- τοικοι σήμερον ὑδρεύονται τὸ πόσιμον αὐτῶν ὕδωρ· ἀλλ' ἡ οἰκοδομία αὐτῆς φαίνεται μοι ὅχι τόσον ἀρ- χαία· ἀλλὰ πλὴν ταύτης καὶ ἄλλαι μικρότεραι λίθιναι γέφυραι θὰ ἦσαν ἀναγκαῖαι καὶ τὸ πάλαι, ὅπως καὶ νῦν, εἰς διάβασιν τοῦ Κηφισοῦ πλημμυ- ροῦντος καὶ τότε, ὅπως καὶ νῦν, κατὰ τὸ φθινόπωρον μάλιστα καὶ κατακλύζοντος τὴν ἱεράν ὁδόν, οἱ δὲ γεωργοὶ οἱ τοὺς πέραν κατὰ τὸ Θριάσιον πεδῖον καλλιεργοῦντες ἀγροὺς καὶ οἱ τὸ Προάστιον (ἔπερ ἐπίσης ἐκεῖθεν τοῦ Κηφισοῦ θὰ ἔκειτο) κατοικοῦν- τες ἀνάγκην εἶχον πάντες γεφυρῶν στερεῶν πρὸς διάβασιν ἀκίνδυνον τοῦ χειμάρρου.

Ἐν Ἐλευσίνῃ, τῇ 1^η Ἰουνίου 1892.

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ

Οὐδὲν στοιχεῖον ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἀλφαβήτῳ παρίσταται ὑπὸ τοσαύτας τελείως ἀπ' ἀλλήλων διαφερούσας μορφάς, ὥς τὸ παριστῶν τὸν φθόγγον β, ὥστε οἰανδῆποτε γνώμην καὶ ἂν ἔχη τις περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, οὐδέποτε θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι πάντες οἱ ποικιλόμορφοι οὗτοι τύποι παρήχθησαν διὰ βαθμιαίας ἐξελιξέως ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πρωτοτύπου καὶ δὴ τοῦ Φοινικικοῦ beth (𐤁). Τοῦναντίον δὲ ἐκ πρώτης ὀψεως καθίσταται φανερόν ὅτι πλείονα καὶ ὅλως ἄσχετα πρὸς ἀλλήλα ἦσαν τὰ παραγαγόντα τοὺς ποικίλους τούτους τύπους στοιχεῖα.

Ὁ συνηθέστατος τύπος τοῦ β καὶ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις ἀλφαβήτοις εἶνε ὁ ἐνωρὶς ἤδη πάντας τοὺς ἄλλους ἀντικαταστήσας καὶ ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν Δ' ἑκατονταετηρίδα μόνος ἐπικρατήσας Β ἢ Β, παραχθεὶς κατὰ τὴν ὄχι ἀπίθανον ὑπόθεσιν τοῦ Comparetti¹ ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ beth διττῶς ἀποκολπωθέντος χάριν διαστολῆς πρὸς τὸ ῥω (resch, 4 ἢ 𐤄). Μικρὰ παραλλαγή τούτου εἶνε τὸ ἐπὶ Ἰταλιωτικοῦ ἀγγείου ἀπαντῶν 𐤁².

Ἄλλος τύπος ὅλως ἀπὸ τούτου διάφορος εἶνε ὁ ἐν Κορίνθῳ καὶ Κερκύρᾳ συνήθης Π, 𐀓, Ζ, 𐀔, ἐπὶ ἀγγείων δὲ καὶ 𐀕³, ὃν ὅλως ἀπιθάνως θεωρεῖ ὁ Kirchhoff⁴ ὡς παραχθέντα ἐκ τοῦ Β. Οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀπλῆ ἀποστρογγύλευσις τοῦ τύπου 𐀔 εἶνε τὸ ἐπὶ νομίσματος τῆς Συδάρεως ἀπαντῶν 𐀕⁵, καίτοι ὁ Friedländer συμφωνοῦντος καὶ τοῦ Kirchhoff νομίζει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν Κορινθιακὸν τύπον⁶.

¹ Museo ital., II, σελ. 236.

² Bullettino dell' Inst. arch., 1875, σελ. 56 ἐξ.

³ Wiener Vorlegebl., III, taf. 1, 1. Ὁ αὐτὸς τύπος φαίνεται ὅτι ἔκειτο καὶ ἐν Μεγαρικῇ ἐπιγραφῇ IGA. 12, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ γράμμα εἶνε κεκολωμένον.

⁴ Studien zur Gesch. d. gr. Alph. 4, σελ. 102.

⁵ Ἡ διευθύνσις ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά. Τὰ ἄλλα ἐνταῦθα ἀναφερόμενα ἀρχαῖα γράμματα ἀναγράφονται πάντοτε πρὸς δεξιὰν διευθυνόμενα.

⁶ Zeitschr. für Num. VII, πίναξ IV, 5, σελ. 230, Das β ist

Τρίτος τύπος ὅλως διάφορος τῶν προηγουμένων εἶνε ὁ ἐν Ἀνακτορίῳ, ἐν Σελινούντι καὶ ἐν Μήλῳ ἀπαντῶν 𐀕 ἢ 𐀖, ὃν ἀπιθάνως ὁ Roberts¹ νομίζει παραχθέντα ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ beth ἀναστραφείσης πρὸς τὰ ἄνω τῆς μιᾶς τῆς γωνίας αὐτοῦ πλευρᾶς, ὅχι δ' ὀλιγώτερον ἀπιθάνως ὁ Deecke² ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ ve (𐀕 ἢ 𐀖). Ὁ τύπος οὗτος ἀπαντᾷ καὶ ὡς Ν ἐπὶ Κορινθιακοῦ ἀγγείου³ ἐν τῷ ὀνόματι ΜΟΜΟΦΖΑΔ, ὅπερ ἐξ ἅπαντος εἶνε παραδρομὴ τοῦ γράψαντος ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὰ ἀριστερὰ διευθύνσεως τῆς γραφῆς προελθοῦσα⁴, ἂν δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ Δαίφρονος. Τὸν τύπον Ν ἀναγινώσκει ὁ Fränkel ἐπὶ μικροῦ χαλκοῦ βατράχου τοῦ ἐν Βερολίῳ μουσείου⁵, οὗ ἡ ἐπιγραφή ὅμως εἶνε λίαν ἐφθαρμένη. Ἐφθαρμένον καὶ σχεδὸν τελείως ἀδιάγνωστον εἶνε τὸ αὐτὸ γράμμα καὶ ἐπὶ Ἀττικοῦ ἀγγείου ἐν τῷ ὀνόματι 𐀕ΟΜΟΦΙΞΔ⁶.

Καὶ τούτων δὲ πάλιν τελείως διάφορος εἶνε ὁ ἐν τοῖς νομίσμασι τοῦ Βυζαντίου ἀπαντῶν τύπος 𐀕 ἢ 𐀖, καίτοι τινὲς νομίζουν αὐτὸν συγ-

oben offen; man hat darin das korinthische β sehen wollen, allein dies bildet immer einen Hacken, bald abgerundet wie 2, bald eckig wie 𐀕 oder 𐀖, hat also keine Verwandtschaft mit der Form des β dieser Münze. Dieser Meinung stimmt auch Herr Professor Kirchhoff bei, welcher die Münze darauf untersucht hat.

¹ An introduction to greek epigr. I, σελ. 379.

² Baumeister, Denkmäler d. kl. Alterth., τόμ. I, σελ. 51, ἐν ἄρθρῳ Alphabet.

³ Wiener Vorlegebl., III, 1, 1.

⁴ Πρὸς IGA., 484 a, 2. 487, 1. Καὶ τὸ Β παρίσταται ἀνεστραμμένον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Βρενδεσίου (Hermes, III, σελ. 298, Roberts. An introduction to gr. epigr., I, σελ. 272).

⁵ Jahrbuch des d. arch. Inst., I, (1886), σελ. 48 ἐξ. Collitz SdgDI, ἀριθ. 3159.

⁶ Kretschmer ἐν Zeitschr. für vergl. Sprachf., XXIX, σελ. 412. Gerhard Auserl. Vasenbild., III, σελ. 139, πίν. CCXXIII. Πρὸς Collitz SdgDI, ἀριθ. 3130. Ἄν τὸ τοιοῦτον στοιχεῖον ὑπάρχει πράγματι ἐν τῷ Ἀττικῷ τούτῳ ἀγγείῳ, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς προελθὼν ἐξ ἀπομιμήσεως τῆς εἰκόνης Κορινθιακοῦ ἀγγείου. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον κεῖται ἐν ἐτέρῳ Ἀττικῷ ἀγγείῳ ΔΒΕΥΣ ἀντὶ Ζεὺς (Monumenti dell' Inst., IX, σελ. 55. Kretschmer ἐν Zeitschr. für vergl. Sprachf., XXIX, σελ. 408).

γενῆ πρὸς τὸ β τοῦ Κορινθιακοῦ ἀλφαβήτου¹. Ἀπαντᾷ δ' ὁ τύπος οὗτος ἐν τοῖς νομίμασιν ἐπὶ μακρότατον χρόνον καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου μέχρις αὐτοῦ τοῦ τέλους τοῦ Γ' αἰῶνος², οἷον ἐν σύμβολον τῆς πόλεως καταστάς· ἀλλ' ὅλως πλημμελῶς ὁ Blass³ ἐξέλαβεν ὡς λείψανον τούτου τοῦ γράμματος τὸ ἐν ἐφθαρμένη ἐξ Ἀττικῆς ἐπιγραφῇ ἐν τῇ λέξει *Σαλυπριανός* ἀπαντῶν Γ⁴, διότι ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐπιγραφῇ τὸ β ἀναγράφεται διὰ τοῦ συνήθους σημείου ἐν τῷ ὀνόματι *Χαβρίας*.

Συγγενέστατον πρὸς τὸ Βυζαντιανὸν β εἶνε τὸ ἐν Θήρᾳ ἐν τῷ ΜΟΜΘ4ΡΑ⁵ ἀπαντῶν γράμμα, ὅπερ ὅτε πρῶτος ἀντιγράψας τὴν ἐπιγραφὴν Ross⁶ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν ἐξελάμβανον ὡς πῖ, πρῶτος δ' ὁ Collitz ἀνεγνώρισεν ὡς βῆτα ἀναγνούς *Ἀβρωνος* ἀντὶ *Ἀπρωνος*⁷.

Ἐπὶ τῶν νήσων Κέω, Πάρου, Θάσου, Δήλου καὶ Νάξου ἀπαντᾷ ὁ τύπος C, οὗ μικρὸν διαφέρει τὸ ἀρτίως ἐν ἀρχαίᾳ ἐξ Ἀργους ἐπιγραφῇ ἀπαντῶν C, ὅπερ ὁ διαπρεπὴς Γερμανὸς ἀρχαιολόγος Robert δημοσιεύων τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην θεωρεῖ ὅχι μόνον ὡς ἀμέσως ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ beth παρὰχθέν, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸν ἀρχικὸν τύπον, ἐξ οὗ τὸ τε B καὶ τὸ C παρήχθησαν. Τολμηρότερον δὲ παραδέχεται προσέτι ὅτι καὶ τὸ Π καὶ τὸ Γ ἐξ αὐτοῦ προέρχονται⁸.

Τέλος δ' ἐν ταῖς ἀρχαϊκωτάταις τῶν ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, ἦτοι ταῖς ἐκ τοῦ Πυθίου, παρὰ τὸ ἐνίοτε ἀπαντῶν B⁹ ἐπικρατεῖ ὁ πρωτοφανὴς τύπος P, ἐνῶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν

ἄλλων Κρητικῶν πόλεων καὶ ἐν τῇ περιωνύμῳ Γορτυνικῇ Δωδεκαδέλτῳ ὡς καὶ ταῖς μετ' αὐτῆς εὐρεθείσαις καὶ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐκδοτῶν ἐπιγραφαῖς τοῦ muro settentrionale¹ ἐπονομαζομέναις γίνεταί χρήσις μόνου τοῦ B. Ἀπαξ μόνον ἐν μιᾷ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ muro settentrionale ἀπαντᾷ καὶ P².

Ἡμεῖς ἐν τῇ περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου πραγματείᾳ σελ. 83 ἀποκρούσαντες τὴν γνώμην τοῦ Comparetti³ ὅτι τὸ ἰδιόρρυθμον β τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Πυθίου παρήχθη ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ beth ἰσχυρίσθημεν ὅτι τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παραλλαγή (Differenzierung) τοῦ ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶντος πῖ (r) ἐπικρατήσασα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ Φοινικικῷ ἀλφαβήτῳ συνήθους στοιχείου ἕνεκα τῆς μεγάλης ὁμοιότητος τῶν φθόγγων τῶν σηματομενῶν διὰ τοῦ π καὶ τοῦ β, ὅπερ ἀναμφιδόλως ὅχι μόνον ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα εἶχε τὴν προφορὰν τοῦ Λατινικοῦ b, ἀλλ' ἐν τισὶ τῶν διαλέκτων διετηρήθη καὶ μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον προφερόμενον, καίπερ ἐν ἄλλαις πρωϊμώτατα εἰς ὑποσεσηρότα φθόγγον (Spirant) μεταβλήθην⁴. Ἐκ τούτου δὲ λαβόντες ἀφορμὴν ἐθεωρήσαμεν καὶ τὸ C τῶν νήσων Κέω, Πάρου, Θάσου, Δήλου καὶ Νάξου ὡς προελθὸν ἐκ τοῦ ἀρχαϊκωτάτου πῖ (r) τοῦ ἐν Κρήτῃ, Θήρᾳ⁵, Ἀμοργῷ⁶ καὶ Ἀττικῇ⁷ ἀπαντῶντος

¹ Τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας νομίζομεν ὅτι ἀπεδείξαμεν ἀρχαιοτέρας τῆς Γορτυνικῆς Δωδεκαδέλτου, ἐνῶ παρὰ πάντων ἐνομιζοντο νεώτεραι αὐτῆς ἕνεκα τῆς χρήσεως τοῦ H. Περὶ τῆς Κρητ. διαλ. σ. 100-110.

² Museo ital., II, σελ. 629, B, II, 11.

³ Museo ital., II, σελ. 256.

⁴ Ἀριστ. Κοῖντ., σελ. 89; Meib. *Πάλιν* τῶν ἀφῶνων τὰ μὲν διὰ τῶν χειλῶν ἡγεῖται μόνον τοῦ πνεύματος τὴν ἔμφραξιν αὐτῶν κατὰ μέσον ἐκβιαζομένου, ὡς τὸ β καὶ τὰ τούτου περιεκτικὰ (ἦτοι τὸ π καὶ τὸ φ). Πρβλ. Διον. Ἀλικ. Περὶ συνθ. ὀνομ. 107. Blass, Ueber die Ausspr. d. Griech.³, σελ. 98 καὶ 106, Meisterhans Gramm. d. att. Inschr.², σελ. 60. Ἐξ ἀπλῆς συγχύσεως τοῦ π πρὸς τὸ β νομίζομεν ὅτι προῆλθεν ἡ γραφή *Αἰσχλαβίῳ* ἀντὶ Ἀσκληπιῳ, IGA, 549. Ὡσαύτως καὶ τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν *Σαλυπριανός* ἀντὶ *Σαλυβριανός*. Ἐν ταῖς Ἀττικαῖς ἀναγραφαῖς τοῦ φόρου τῶν συμμάχων κεῖται πάντοτε *Σηλυμβρία*, ἐν δὲ Kaibel Epigramm. ἀριθ. 36 *Σαλυμβρία*. Πρβλ. Στράβ. Ζ', σελ. 319: *Εἰτα Μεσημβρία Μεγαρέων* ἀποικίος, πρότερον δὲ *Μερεβρία*, οἷον *Μεγάπολις* τοῦ *κτισαντος Μέρα* καλουμένου, τῆς δὲ πόλεως *Βρίας* καλουμένης *Θρακιστί*, ὡς καὶ ἡ τοῦ Σήλως πόλις *Σηλυμβρία* προσαγορεύεται, ἦτε *Αἶλος Πολινοβρία* ποτὶ ὠνομάζετο.

⁵ IGA, 436, 442, 449, 451 κ.λ. Π ἀπαντᾷ ἐν IGA, 459 καὶ 471. Ἀμφοτέρω οἱ τύποι ἀπαντῶσιν ἐν IGA, 453.

⁶ Mitth. d. d. arch. Inst. Athen., XI, σελ. 97 ἐξ.

⁷ Ἀθήναιον, IX, 1. CIA, IV, 2, ἀριθ. 492 a.

¹ Kirchhoff, Studien z. Gesch. d. gr. Alph.⁴, σελ. 114. Roberts, An introduction to gr. epigr., I, σελ. 145.

² Σβορώνος, ἐν Ἐφημ. Ἀρχ., 1889, σελ. 107.

³ Collitz SdgDI, τόμ. III, σελ. 116.

⁴ Ancient Marbles in the Brit. Mus., IX, pl. XXX, no 1, Collitz SdgDI, 3073. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη δὲν φαίνεται παλαιότερα τοῦ Δ' αἰῶνος π. X.

⁵ IGA, 446, 447.

⁶ Bullettino dell' Inst., 1842, σελ. 173. Inser. ined. ἀριθ. 247. Τὴν μικρὰν πλαγίαν κεραίαν ἐξελάμβανεν ὡς βλάβην τοῦ λίθου ἢ ὡς παραδρομὴν τοῦ χαράκτου («se non è uno scherzo della pietra»: «vel casu vel incuria quadratarii factum esse videtur»).

⁷ Das B im theräischen Alphabet, ἐν Hermes, XXII, σελ. 136. Ὅρθως παρετήρησεν αὐτόθι ὁ Collitz ὅτι τὸ αὐτὸ γράμμα κεῖται καὶ ἐν IGA, 466 ἐν τῷ ὀνόματι *Κριτοπόλο*, τὸ δὲ *νεαρνBθρ* ὅτι εἶνε κακὴ ἀνάγνωσις.

⁸ Monumenti antichi, vol. I, punt. 3, σελ. 595.

⁹ Mus. ital., II, σελ. 198, ἀριθ. 43 καὶ σελ. 232, ἀριθ. 81, Monum. ant., I, σελ. 84, ἀριθ. 33.

καὶ οὐδαμῶς τοῦ Φοινικικοῦ *pe* (γ) διαφέροντος, ὡς παρήχθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου καὶ τὸ ἐν ταῖς νεωτέραις Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς *πῖ* (C)¹. ὡς ὁμοίαν δὲ παραλλαγὴν τοῦ Γ ἐξηγήσαμεν καὶ τὸ *Π* καὶ τὸ *Υ*.

Εἰς τὴν γνώμην ταύτην νομίζομεν καὶ τώρα ὅτι πρέπει νὰ ἐμμείνωμεν καὶ μεθ' ὅσα ἔγραψεν ὁ κ. Robert, ἀφοῦ τὸ μὲν Γορτυνικὸν *ρ* εἶνε ὀφθαλμοφανῶς ἐκ τοῦ ἀρχαιώτατου Γορτυνικοῦ *πῖ* παρηγμένον, τὸ δ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου προερχόμενον νεώτερον Γορτυνικὸν *πῖ* (C) ἀπαντᾷ ἐν ταῖς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαις νήσοις ὡς β, καὶ τέλος ἐπειδὴ τὸ Θηραϊκὸν *γ* καὶ τὸ ἐν Βυζαντίῳ *Υ* ἐνῶ κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς παραχθέντα τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ ἑτέρου, ἀνάγονται εὐκολώτατα ἀμφοτέρω εἰς τὸ Γ, ὡς καὶ τὸ Κορινθιακὸν *Π*. Ὁ δ' ὑπὸ τοῦ Robert ὡς ὁ ἀρχαιότατος ἐκληφθεὶς τύπος *D* οὔτε πρὸς τὸ Φοινικικὸν *beth* παρουσιάζει μεγάλην ὁμοιότητα, οὔτε ἔχει ἄλλο προσὸν οὐδέν, ἵνα θεωρηθῇ ἀρχαιότερος τοῦ C, εἰ μὴ ὅτι εἶνε γωνιώδης ἀντὶ καμπύλου. Ἀλλ' ἤδη εἶνε ἐκ πλείστων παραδειγμάτων ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ γωνιώδεις τύποι τῶν στοιχείων ἔχῃ σπανίως εἶνε νεώτεροι τῶν καμπύλων, ὥστε ἡμεῖς τοῦλάχιστον οὐδαμῶς διστάζομεν νὰ δεχθῶμεν τὸ *D* ὡς νεώτερον τοῦ C².

Περὶ τούτου προχειρότατον καὶ ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως παράδειγμα εἶνε τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου *πῖ*, οὗ ὁ μὲν ἀρχαιότατος καὶ ἀμέσως ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου παρειλημμένος τύπος εἶνε καμπύλος (γ), ὁ δὲ νεώτερος γωνιώδης (Π). Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀρχαιότατον Γορτυνικὸν βῆτα ἐν μὲν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου ἀπαντᾷ πάντοτε καμπύλον, ἐν δὲ ταῖς νεωτέραις τοῦ *muro settentrionale* γωνιώδες. Καὶ τὸ τὸ σχῆμα *B* ἔχον ἔψιλὸν τοῦ Κορινθιακοῦ ἀλφαβήτου ἀπαντᾷ ἐν ταῖς Κορινθιακαῖς πίναξι τοῦ ἐν Βερολίῳ μουσείου ἀδιακρίτως γωνιώδες ἢ καμπύλον, πολλάκις μάλιστα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ³. Γωνιώδεις δὲ τύποι τοῦ *Θ*,

¹ Πῖ σχεδὸν παρόμοιον πρὸς τὸ ἄπαξ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ *muro settentrionale* ἀπαντῶν ἰδιόρρυθμον Γορτυνικὸν βῆτα ἴδε ἐν IGA, 461, 462 (Θήρα), 534 (Ἰταλία), 265 (Τάναγρα).

² Ἐν Ἀργεὶ ἀπαντᾷ καὶ τὸ σύνθετος *B* ἐν ἐπιγραφῇ ἐκδεδομένη ἐκ παλαιῶν ἀντιγράφων (τοῦ Dodwell, Baker, Fourmont καὶ Russ, IGA, 30), ὁ δὲ Robert ὑποπεύει ὅτι τὰ ἀντίγραφα ταῦτα δὲν εἶνε ἀκριβῆ. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ ἐν Γόρτυνι Πυθίου, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω.

³ IGA, 20, 1 a, 20, 7, 20, 103. Ἐνίοτε μάλιστα εἶνε κατὰ μὲν τὸ

τοῦ *Θ*, τοῦ *B* καὶ τοῦ *P* ἀπαντῶσιν οὐχὶ σπανίως καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων¹. καὶ τὸ ὡσαύτως κατὰ τοὺς Ῥωμαίους χρόνους ἀπαντῶν *C* (σίγμα) εἶνε ἀναμφισβητήτως νεώτερον τοῦ C. Τὸ αὐτὸ γεγονός παρατηρήθη καὶ ἐν ταῖς στοιχείοις τοῦ Κυπριακοῦ ἀλφαβήτου ὑπὸ τοῦ Deceke².

Ἀνεξήγητος ἐκ τῶν εἰρημένων μένει μόνος ὁ τύπος *Υ*. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ τοῦτο στοιχεῖον ἀπαράλλακτον ἀπαντᾷ ἐν τῷ Κυπριακῷ ἀλφαβήτῳ ὡς *pe* (καὶ *be*)³, νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ δεχθῶμεν αὐτὸ ὡς ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ ἀλφαβήτου παρειλημμένον, ὅσονδήποτε δυσπίστως καὶ ἂν εἶνε τις διατεθειμένος πρὸς τὰς περὶ τῆς Κυπριακῆς καταγωγῆς ἄλλων στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου θεωρίας τοῦ Deceke⁴.

Πρὸς τὰ ἤδη ὑφ' ἡμῶν εἰρημένα μία ἀντίρρησης ἴσως δύναται μετὰ τινος λόγου νὰ ἐγερθῇ, δηλαδὴ ὅτι δὲν εἶνε πιθανὸν ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων καίπερ πρόχειρον ἔχοντες τὸ πρὸς δῆλωσιν τοῦ φθόγου β ὠρισμένον Φοινικικὸν στοιχεῖον *beth* προετίμησαν ἀντὶ τούτου παραλλαγὴν ἑτέρου στοιχείου διάφορον φθόγον σημαίνοντος. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἀντίρρησην ἀναιρεῖ παραχρῆμα τὸ γεγονός ὅτι τὸ Φοινικικὸν *beth* οὐδαμῶς μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐθεωρήθη ὡς τὸ ἀρμόζον πρὸς δῆλωσιν τοῦ φθόγου β στοιχεῖον, πιθανῶς ἕνεκα τῆς μεγάλης ὁμοιότητος αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅλως διάφορον φθόγον σημαίνον *βω*, ἀλλ' ἀπαντᾷ ἀείποτε παρηλλαγμένον. Ἀντὶ νὰ ὑποστῇ λοιπὸν τὸ *beth* τὴν μεταβολήν, δι' ἧς προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ ὁ τύπος *B*, ἡδύνατο εὐχερέστατα νὰ τεθῇ εὐθὺς εἰς ἀχρηστίαν

ἐν ἡμῖς γωνιώδες, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἡμῖς καμπύλον, οἷον IGA, 20, 1 b, 20, 5.

¹ Reinach, *Trailé d'épigr. gr.* σελ. 185, 4. Ἐν Ἀττικῷ ἀγείρω τὸ *θ* ἀπαντᾷ καὶ ὡς *Θ* καὶ ὡς *B* ἐν τῷ αὐτῷ ὀνόματι (Wiener Vorlegebl. C, 6. Klein, *Meistersign.* 170, 17).

² Der Ursprung der kyprischen Silbenschrift, σελ. 34. Uebrigens sind keineswegs *alle* eckige Formen älter, als die gerundeten: vielmehr werden nach Material und Laune auch die abgerundeten Formen wieder eckig dargestellt. Ἐπονται παραδείγματα.

³ Ἰδε τὸν πίνακα τῶν Κυπριακῶν στοιχείων ἐν Collitz SdgDI, τόμ. I.

⁴ Baumeister, *Denkmäler des kl. Alterth.*, τόμ. I, σελ. 51, ἐν ἄρθρῳ *Alphabet*. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ *Υ*, τοῦλάχιστον ἐξ Ἰσοῦ πιθανὴ φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη τοῦ Comparetti (*Museo ital.*, II, σελ. 237) ὅτι παρήχθη ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ *vav*. Ἰδε καὶ ὅσα ἐγράψαμεν ἐν τῇ περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου πραγματείᾳ, σελ. 68 ἐξ.

παρά τισι τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ παραλλαγῆς τινος τοῦ ὁμοίου φθόγγου παριστῶντος πῖ, ἢ καὶ δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ πῖ ἴσως τὸ κατ' ἀρχάς¹. Τεκμήριον δὲ ὅτι τὸ Φοινικικὸν beth ἔν τισιν ἀλφαβήτοις ἐξηφανίσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ οὐδαμῶς ἀνεφάνη ἐν αὐτοῖς ὁ παρηλλαγμένος τύπος Β εἶνε τὸ ἰδιόρρυθμον σχῆμα Β, ὅπερ ἔχει τὸ ἑφιλὸν ἐν τῷ Κορινθιακῷ ἀλφαβήτῳ, παραχθὲν χάριν βρα-

χυγραφίας ἐκ τοῦ Ε, ὡς εὐλογώτατα διατείνεται ὁ Kretschmer². διότι δυσκόλως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παραχθῇ τὸ τοιοῦτον ἑφιλόν, ἂν ἐν τῷ αὐτῷ ἀλφαβήτῳ ὑπῆρχε προηγουμένως ἐν χρήσει, καίπερ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀπηρχαιωμένον, τὸ αὐτὸ στοιχεῖον ὡς βῆτα.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΗΡ - ΣΕΛΗΝΗ

(Πίν. 5)

Τὸ ἐπὶ τοῦ 5^{ου} πίνακος ἀπεικονισθὲν ἀνάγλυφον εὐρέθη μὲν ἐν Ἐλευσίνι κατὰ τὸ 1888 ἔτος, ἀνασκαπτομένου τοῦ περιέργου ἐκείνου οἰκοδομήματος τοῦ παρὰ τὸν μεσαῖον στρογγύλον πύργον τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου³, εἶναι δὲ νῦν κατατεθειμένον ὑπ' ἀρ. Λιθ. 4353 ἐν τῇ Συλλογῇ τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ. Τὸ ἀνάγλυφον (ὕψος αὐτοῦ 0.193, πλάτος κατὰ τὸ κάτω μέρος 0.17, πᾶχος 0.017) σῶζον εἰσέτι καλῶς τὸν ἐγχρώματον αὐτοῦ κόσμον διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα διὰ κυματίου ἐξωγραφημένου κυανῷ καὶ ἐρυθρῷ χρώματι ἐναλλάξ. Καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ τμήμα φέρεται ἀναγεγλυμμένη κεφαλὴ γυναικεία, ἣν περιβάλλουσι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀκτῖνες ἐρυθρῷ χρώματι δεδηλωμένοι, κατὰ δὲ τὸ κατώτερον οἱ ὀφθαλμοὶ μετὰ τῆς ῥινὸς ἀνθρωπίνου προσώπου· ὑπὸ δὲ ταῦτα φέρεται ἐγκεχαραγμένη ἢ ἐπιγραφὴ:

Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ε Υ Κ Ρ Α Τ Η Σ

Ἀνὴρ τις δηλ. Εὐκράτης τοῦνομα ἀνέθηκε τῇ

Δήμητρι τὸ ἀνάθημα ἐν ᾧ εἰσι ἀναγεγλυμμένα ἀνθρωπίνου σώματος μέλη. Κατατακτέον λοιπὸν καὶ τοῦτο εἰς τὰ τοῖς θεοῖς τοῖς ἱατῆρσιν ἀναφερόμενα ἀνάθηματα, περὶ τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων ἐννοίαν τινα παρέσχεν ἡμῖν καὶ τὸ ἐν τούτῳ τῷ περιοδικῷ¹ ἀπεικονισθὲν ἄγγειον. Ὁ ἱαθεὶς ἀνατίθῃσι ὡς χαριστήριον τῷ ἱατῆρι θεῷ, εἰς ὃν πιστεύει ὅτι ὀφείλει τὴν ἰασίν του, ὁμοίωμά τι τοῦ παθόντος μέλους τοῦ σώματός του. Τὰ ἀνάθηματα ταῦτα λίθινα ἢ μεταλλίνα ἀνηρτῶντο ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνάγλυφον φέρει ἄνω μικρὸν τρῆμα.

Οὐχὶ νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ ἡμῖν ἡ Δημήτηρ ὡς θεὸς ἱατῆρ. Γνωστὸν εἶναι τὸ ἐκ Φιλιππουπόλεως τῶν ἐσχάτων ῥωμ. χρόνων ἀνάγλυφον, ὅπερ ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Moncalieri νῦν εὐρισκόμενον ἔχει δημοσιευθῇ ἐν Ann. dell' Inst. 1861 πίν. S². Συντομίας χάριν παραπέμπω εἰς τὰς σοφὰς παρατηρήσεις τοῦ Drexler³ καὶ ἐξετάζω ἐνταῦθα μόνον τὴν ἐλευσινιακὴν τῆς Δήμητρος λατρείαν.

Ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ὁρφικῶν ὕμνων εὐρηται

¹ Παράβαλε τὸ ἐν Κέφ, Πάρῳ κ.λ. C, ἐν ᾧ τὸ ἀρχικὸν πῖ δὲν φαίνεται ἐπίτηδες μεταβεβλημένον.

² Zeitschr. für vergl. Sprachf., XXIX, σελ. 151.

³ Πρβ. Πρακτικὰ Ἀρχ. Ἐταιρίας 1888, σελ. 24.

¹ Ἀρχ. Ἐφημ. 1890, σελ. 131, πίν. 7.

² Πρβ. καὶ Overbeck, Kunstmythologie III, σ. 509. 516, πίν. XIV, ἀρ. 7.

³ Zeitschrift für Numismatik 1885 σ. 291, 1887 σ. 95.

ὑπὸ τὸν ἀριθ. 40 καὶ τὴν ἐπιγραφὴν *Δήμητρος Ἑλευσινίας* ὕμνος καταλήγων διὰ τῶνδε τῶν στίχων :

ἐλθέ, μάκαιρ', ἀγνή, καρποῖς βρίθουσα θερείοις,
εἰρήνην κατάρχουσα καὶ εὐνομίην ἐρατεινὴν
καὶ πλοῦτον πολυόλβον, ὁμοῦ δ' ὑγίαιαν ἀνασσα.

Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι μαρτυρία πλήρες ἔχουσα τὸ κύρος (πρβ. καὶ Ἀρτεμιδώρου Ὀνειροκρ. II 39, σ. 144. Ἐκδ. Hercher). Διότι οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος τοῦ νὰ μὴ δεχθῶμεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ ὕμνῳ πράγματι διεσώθη ἡμῖν ἀρχαῖον λατρείας ἄσμα. Δέον ὅμως πρὸ πάντων νὰ μὴ λησμονῶμεν τὸν ἐν τῇ λατρείᾳ σύνδεσμον Δήμητρος καὶ Ἀσκληπιοῦ, ὃν τρανότατα μαρτυρεῖ ἡ ἐορτὴ *Ἐπιδαύρια*, περὶ τῆς στενῆς σχέσεως τῆς ὁποίας πρὸς τὰ κατὰ τὸν Βοηδρομιῶνα τελούμενα μεγάλα μυστήρια οὐδὲ τὸ παράπαν δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν¹ καὶ ἥτις ἐλέγετο ὅτι ἰδρύθη εἰς ἀνάμνησιν τῆς μυστικῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ². Πρὸ πολλοῦ δ' εἶναι γνωστὴ ἐπιγραφὴ ὑπὸ τοῦ Lenormant ἐν Ἑλευσίνι εὐρεθεῖσα (CIA. III 1, 921) καὶ ἀναφερομένη εἰς κόρην κανηφορήσασαν τῷ Ἀσκληπιῷ³. Πρὸ μικροῦ ὅμως ἐξέδωκεν ὁ Φίλιος (Ἐφημ. Ἀρχ. 1890 σ. 117, ἀρ. 58) προεुकλείδειον ἐξ Ἑλευσίνος ἐπιγραφὴν πολὺ ἐνέχουσαν τὸ διάφορον, διότι ἀναφέρει τὸν ἥρωα *ιατρόν*⁴. Νομίζω δὲ ὅτι μετὰ τὴν εὑρεσιν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν μήπως ὁ ἥρωας *ιατρ* ἦτο ἀρχικῶς ἐγγχώριος τῆς Ἑλευσίνος ἥρωας. Ὑπέδειξα ἀλλαχοῦ⁵ διὰ βραχέων τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐλευσινιακῆς λατρείας. Εἰς ἀνωνύμους θεοὺς προσεύχεται ὁ εὐσεβὴς ἐλευσίνιος, εἰς τὴν Μητέρα, εἰς τὴν Κόρην, εἰς τὸν Πλούτωνα, εἰς τὸν

Εὐβουλέα, εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Θεάν· ὁ δ' Εὐμολπος καὶ τὸ γένος αὐτοῦ μεριμνῶσι καὶ ἐπιμελοῦνται τῶν τῆς ἐλευσινιακῆς λατρείας, ὁ ἱεροφάντης μάλιστα καὶ ἱερώνυμος γίνεται ἀποβάλλων, ἅμα τῇ εἰς τὸ ἀξίωμα ἐκλογῇ του, τὸ τῆς οἰκογενείας ὄνομα, ὅπερ θεσμὸς μυστικὸς οἶχετ' ἄγων εἰς ἄλλα πορφύρεην¹. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἐλευσινιακὰς θεότητας προσευχόμενος ἐπικαλεῖται πάντοτε ταύτας κατὰ τὰς διαφοροὺς αὐτῶν ιδιότητας. Τοῦτο ἔχει τι τὸ ἀπόκρυφον καὶ μυστικόν, εἶναι ὅμως ἀληθὴς θρησκεία. Ταῦτα δὲ ἀναλογιζόμενοι καὶ τοῦ ἥρωος *ιατροῦ* τὴν πατρίδα ἐν Ἑλευσίνι κλίνομεν ν' ἀναζητήσωμεν.

Ὅπως δ' ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἑλευσίνος τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ τὴν λατρείαν του, οὕτω καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ Ἀσκληπιεῖῳ ἀνευρίσκομεν σαφῇ λείψανα τῆς λατρείας τῶν ἐλευσινίων θεοτήτων, ἅπερ πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ Köhler ὑπέδειξε². Μνημονεύει πρὸ πάντων ἐνταῦθα τὸ ὠραῖον ἀνάγλυφον, ὅπερ ἐν ταῖς κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας εὐρεθὲν ἐδημοσίευσεν πρῶτος ὁ Köhler (ἐ. ἀ. πίν. XVIII), κατόπιν δὲ καὶ ὁ Girard³. Ὁ Köhler στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς (CIA. II, 3, 1449) κατέταξεν αὐτὸ εἰς τὰ ἔργα τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς τετάρτης π. X. ἑκατονταετηρίδος. Τρεῖς θεότητες εἰκονίζονται ἐν αὐτῷ ἀριστερὰ τῷ ὀρῶντι, πρὸς ἃς προσέρχονται δεξιόθεν ἀθρόοι οἱ σεβίζοντες αὐτάς, ἡ Δημήτηρ κατημένη ἐπὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς μυστικῆς κίστης, ὅπισθεν αὐτῆς ἡ Κόρη ἱσταμένη καὶ δῆδας ἐν χερσὶν ἔχουσα, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπίσης ἱστάμενος. Εὐστόχως ὁ Girard (ἐ. ἀ. σ. 43 ἐξ.) κατέδειξεν ὅτι οἱ διὰ τῶν ἐπιγραφῶν δηλούμενοι ἐξ ἄνδρες, οἱ τοὺς θεοὺς σεβίζοντες, εἶναι ἱατροί, ὁ δὲ Koehler, ὅστις πρότερον ὑπελάμβανε αὐτοὺς ὡς ἀποτελοῦντας ἱερατεῖον τοῖς *Ἐπιδαυρίοις* ὠρισμένον, συμφωνεῖ νῦν τῷ Girard (CIA ἐ. ἀ.). Ὁ αὐτὸς δὲ Koehler μνημονεύει ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἀσκληπιεῖῳ εὐρημάτων τὴν ἐπιγραφὴν ἀνδρὸς Θοριχίου, ὅστις τοῖν θεοῖν ἀνέθηκε τι ἀνάθημα προσέτι δὲ καὶ θραῦσμα ἀναγλύφου ἐν ᾧ εἰκονίζεται ἡ Κόρη κρατοῦσα δῆδας.

Ἄλλ' ἀξιολογώτερα τίνα φαίνεται διδάσκον ἡμᾶς

¹ Πρβ. Koehler ἐν Athen. Mittheilungen II (1887), σ. 245.

² Πρβ. Preller-Plew, Griech. Mythologie I, 427.

³ Πρβ. τὴν ὅλως ὁμοίαν ἐν Ἀκροπόλει εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν τῆς Τερτίας Λευκίου (CIA. III, 1, 916), ἥτις ἐπαινεῖται ὡς *ἀφ' ἐστίας μνηθεῖσα, κανηφορήσασα Ἑλευσινίους καὶ κανηφορήσασα Ἐπιδαυρίους*. [Ὁ κ. Φίλιος εἶδε λίθον ἀρχιτεκτονικὸν εὐρεθέντα ἐν Ἑλευσίνι ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Μεθενίτου ἐν τῷ ἀγρῷ του καὶ φέροντα τὰ γράμματα: . . ΣΚΛΗΠΙ ἢ ΕΚΛΗΠΙ . . Δυστυχῶς ὁ εὐρών ἀντὶ νὰ ἐκχωρήσῃ τὸν λίθον εἰς τὸ Μουσεῖον ἐπὶ χρηματικῇ ἀμοιβῇ, ὡς ἐν ἀρχῇ ὑπεσχέθη, ἐνετείχισεν αὐτὸν εἰς τινα δεξαμενὴν οὕτως, ὥστε τὰ γράμματα δὲν φαίνονται τῶρα. Σ. Σ.].

⁴ Πρβ. L. v. Sybel, Hermes XX (1885) σ. 42. Rohde, Psyche I σ. 174.

⁵ Athen. Mittheilungen XVI (1891) σ. 174.

¹ Πρβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1883, σ. 79.

² Athen. Mittheilungen, II (1877) σ. 243.

³ Girard, L'Asclépieion d'Athènes 1882, πίν. 2.

τὸ ἄνω τμήμα τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου. Τίς ἡ γυνή ἢ μὲ τὰς ἀκτῖνας; Θεότης τις τοῦ φωτὸς πρέπει νὰ εἶναι, κατὰ δὲ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Εὐκράτης διὰ τοῦ ἀναθήματός του εὐχαριστεῖ τῇ Δήμητρι ἐπὶ τῇ ἰάσει τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἡ εἰκονιζομένη λοιπὸν θεότης εἶναι ἡ Δημήτηρ-Σελήνη. Ὅθεν ἔσπευσε πολὺ ὁ W. H. Roscher¹ ἀποδοῦς τὴν συντάυτισιν τῆς Δήμητρος καὶ Σελήνης εἰς φιλοσοφικὰς θεωρίας. Ἀναγινώσκοντες δ' ἡμεῖς νῦν ἐν τοῖς Γεωργικοῖς τοῦ Βεργιλίου (I, 5):

vos o clarissima mundi

Lumina labentem caelo quæ ducitis annum,
Liber et alma Ceres,

ἀντὶ νὰ δεχθῶμεν ἀνεξετάστως μετὰ τοῦ Σερβίου λέγοντος (εἰς τὸ ἄνω χωρίον) — Stoici . . . Lunam, eandem Cererem, eandem Junonem, eandem Proserpinam dicunt—ὅτι ἡ ἔννοια αὕτη ἦν τῶν Στωϊκῶν μόνον κτῆμα, ὀφείλομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὑπῆρχέ τις λατρεία ἐν ἣ ἀπὸ τῆς 3ης καὶ ἐντεῦθεν τοῦλάχιστον ἐκατονταετηρίδος π. X. ἡ Δημήτηρ ὡς Σελήνη ἐλατρεύετο, ἀφοῦ κατὰ τὴν κρίσιν ἀνδρῶν εἰδημόνων ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἡμετέρου ἀναγλύφου δὲν δύναται νὰ εἶναι νεωτέρα τούτων τῶν χρό-

νων. Ἡ Σελήνη εἶναι ἐπίσης θεὸς ἰατῆρ ὅπως καὶ ἡ Δημήτηρ. Ὡς δὲ ἐμβάλλει τοῖς ἀνθρώποις νόσους καὶ μάλιστα ἐπιληπτικὰ παθήματα, οὕτω δύναται καὶ νὰ θεραπεύῃ καὶ ν' ἀποκαθιστᾷ πάλιν ὑγιᾶ τὸν παθόντα. Ὁ ὀρφικὸς εἰς τὴν Σελήνην ὕμνος καταλήγει διὰ τῶνδε τῶν στίχων:

ἔλθέ, μάκαιρ', εὐφρων, εὐάστερε, φέγγει τῷ σῶ
λαμπομένη, σώζουσα νέους ἰκέτας σέο, κοῦρη.

Κατὰ τὰ λοιπὰ περὶ τῆς ἱαματικῆς δυνάμεως τῆς Σελήνης παράβαλε Roscher ἔ.ἀ. σ.67 καὶ 185.

Ἐν ἔτι θὰ προσθέσω. Ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀφιεροῖ ὁ ἱεροφάντης Διογένης, Δημοῦς πρόπολος Παιήονος ἱερεὺς, κατὰ τὸν 2ον μ. X. αἰῶνα στήλην μετ' ἀναθήματος ἐπ' αὐτῆς τῷ Διὶ τῷ Ἡλίῳ καὶ πᾶσιν ἀειγενέεσσιν ὀλοδοῦται καὶ ἐλευθερίοις καὶ λυσιπόροισιν, ὁ αὐτὸς δὲ ἱερεὺς ἰδρύει μικρὸν βωμὸν τῇ Σελήνῃ τῇ Πολυνύμφῳ (Ἐφημ. Ἀρχ. 1883 σ. 25 ἀρ. 1 καὶ σ. 148 ἀρ. 38).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἀπριλίου 1892.

OTTO KERN

¹ Ueber Selene und Verwandtes, Leipzig 1890, σελ. 124.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΥΒΟΙΑΣ

Περιηγούμενος τὴν Εὐβοίαν ἐν ἔτει 1890 ἀντέ-
γραψα ἀριθμόν τινα ἐπιγραφῶν, ἃς δημοσιεύω ἐν-
ταῦθα, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἐν Ἐρετρίᾳ εὐρεθεισῶν,
ὧν μίαν ἀνεκοίνωσα ἤδη ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ
τοῦ ἔτους 1890 σελ. 195· ταύταις ἔπονται αἱ ὑπ'
ἐμοῦ περὶ τὴν Βάθειαν εὐρεθεῖσαι, εἴτα αἱ περὶ τὸ
Ἀλιβέριον καὶ τελευταῖαι αἱ ἐκ Χαλκίδος καὶ τῆς
περιχώρου.

I

1. — Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 0.63 (ἐπιγεγραμ-
μένη ἐπιφάνεια 0.43), πλ. 0.34, πάχ. 0.09, ἀπο-
κειμένη ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἐρετρίας. Ἡ γραφὴ
στοιχηδὸν ἐκτὸς ἀνωμαλιῶν τινων κατὰ τὰ τέλη
τῶν στίχων. Ὑψος τῶν γραμμάτων 0.01, ἀπόστα-
σις τῶν στίχων 0.018.

	Δ	Α	Μ	Α	Ξ	Ι	Α	Ξ	Φ	Α	Ν	Ο	Κ	Λ	Ε	Ι	Ο	Υ	Α	Φ	Α	Ρ	Ε	
	Υ	Θ	Ε	Ν	Ε	Ι	Π	Ε	Ν	Ε	Π	Ε	Ι	Δ	Η	Γ	Λ	Α	Υ	Κ	Ι	Π	Γ	
	Ο	Ξ	Κ	Α	Ι	Ο	Ι	Α	Δ	Ε	Λ	Φ	Ο	Ι	Α	Υ	Τ	Ο	Υ	Ι	Π	Π	Ο	
	Δ	Α	Μ	Α	Ξ	Κ	Α	Ι	Α	Π	Ο	Λ	Λ	Ν	Ι	Ο	Ξ	Α	Ν	Δ	Ρ	Ε		
5	Ξ	Α	Γ	Α	Θ	Ο	Ι	Δ	Ι	Α	Τ	Ε	Λ	Ο	Υ	Ξ	Ι	Ν	Ο	Ν	Τ	Ε		
	Π	Ε	Ρ	Ι	Τ	Ο	Ν	Β	Α	Ξ	Ι	Λ	Ε	Ι	Α	Δ	Η	Μ	Η	Τ	Ρ	Ι	ϸ	
	Κ	Α	Ι	Τ	Ο	Ν	Δ	Η	Μ	Ο	Ν	Τ	Ο	Ν	Ε	Ρ	Ε	Τ	Ρ	Ι	Ε	Ι	Ν	
	Ν	Κ	Α	Ι	Π	Ε	Ρ	Ι	Τ	Ο	Υ	Ξ	Ξ	Τ	Ρ	Α	Τ	Ε	Υ	Ο	Μ	Ε	Ν	
	Ο	Υ	Ξ	Τ	Ν	Π	Ο	Λ	Ι	Τ	Ν	Ε	Ν	Τ	Α	Ι	Ξ	Ν	Α	Υ	Ξ			
10	Ι	Ν	Π	Ο	Λ	Λ	Η	Ν	Φ	Ι	Λ	Ο	Τ	Ι	Μ	Ι	Α	Ν	Π	Ο	Ι	Ο	Ν	
	Τ	Α	Ι	Ε	Δ	Ο	Ξ	Ε	Ν	Τ	Ν	Ι	Δ	Η	Μ	Ν	Ι	Ε	Ι	Ν	Α	Ι	Α	
	Α	Υ	Τ	Ο	Υ	Ξ	Π	Ρ	Ο	Ξ	Ε	Ν	Ο	Υ	Ξ	Κ	Α	Ι	Ε	Υ	Ε	Ρ	Γ	Ε
	Τ	Α	Ξ	Τ	Ο	Υ	Δ	Η	Μ	Ο	Υ	Τ	Ο	Υ	Ε	Ρ	Ε	Τ	Ρ	Ι	Ε	Ι	Ν	
	Ν	Γ	Λ	Α	Υ	Κ	Ι	Π	Π	Ο	Ν	Κ	Α	Ι	Ι	Π	Π	Ο	Δ	Α	Μ	Α	Ν	
15	Τ	Α	Κ	Α	Ι	Α	Π	Ο	Λ	Λ	Ν	Ι	Ο	Ν	Δ	Ι	Ο	Ν	Υ	Ξ	Ι	Ο	Υ	
	Α	Ν	Τ	Ι	Γ	Ο	Ν	Ε	Ι	Ξ	Κ	Α	Ι	Α	Υ	Τ	Ο	Υ	Ξ	Κ	Α	Ι	Ε	Γ
	Γ	Ο	Ν	Ο	Υ	Ξ	Κ	Α	Ι	Ε	Ι	Ν	Α	Ι	Α	Υ	Τ	Ο	Ι	Ξ	Γ	Η	Ξ	
	Κ	Α	Ι	Ο	Ι	Κ	Ι	Α	Ξ	Ε	Ν	Κ	Τ	Η	Ξ	Ι	Ν	Κ	Α	Ι	Α	Τ	Ε	
	Λ	Ε	Ι	Α	Ν	Ε	Ι	Ξ	Α	Γ	Ο	Υ	Ξ	Ι	Ν	Κ	Α	Ι	Ε	Ξ	Α	Γ	Ο	
20	Υ	Ξ	Ι	Ν	Κ	Α	Θ	Α	Π	Ε	Ρ	Τ	Ο	Ι	Ξ	Α	Λ	Λ	Ο	Ι	Ξ	Ε	Ρ	Ε
	Τ	Ρ	Ι	Ε	Υ	Ξ	Ι	Ν	Κ	Α	Ι	Α	Ξ	Υ	Λ	Ι	Α	Ν	Κ	Α	Ι	Α	Ξ	Φ
	Α	Λ	Ε	Ι	Α	Ν	Κ	Α	Ι	Ε	Ι	Ρ	Η	Ν	Η	Ξ	Κ	Α	Ι	Π	Ο	Λ	Ε	
	Μ	Ο	Υ	Κ	Α	Ι	Κ	Α	Τ	Α	Γ	Η	Ν	Κ	Α	Ι	Κ	Α	Τ	Α	Θ	Α	Λ	
	Α	Τ	Τ	Α	Ν	Κ	Α	Ι	Π	Ρ	Ο	Ξ	Ο	Δ	Ο	Ν	Π	Ρ	Ο	Ξ	Τ	Η	Ν	
25	Β	Ο	Υ	Λ	Η	Ν	Κ	Α	Ι	Τ	Ο	Ν	Δ	Η	Μ	Ο	Ν	Π	Ρ	Ν	Τ	Ο	Ι	Ξ
	Μ	Ε	Τ	Α	Ι	Ε	Ρ	Α	Α	Ν	Α	Γ	Ρ	Α	Υ	Α	Ι	Δ	Ε	Τ	Ο	Δ	Ε	
	Τ	Ο	Υ	Η	Φ	Ι	Ξ	Μ	Α	Ε	Ν	Ξ	Τ	Η	Λ	Η	Ι	Λ	Ι	Θ	Ι	Ν	Η	Ι
	Κ	Α	Ι	Ξ	Τ	Η	Ξ	Α	Ι	Ε	Ν	Τ	Ν	Ι	Ε	Ρ	Ν	Ι	Τ	Ο	Υ	Α	Π	
	Ο	Λ	Λ	Ν	Ο	Ξ	Τ	Ο	Υ	Δ	Α	Φ	Ν	Η	Φ	Ο	Ρ	Ο	Υ					

- Δαμασίας Φανοκλείου Ἀφαρε-
 υθεν εἶπεν· ἐπειδὴ Γλαύκιπ[π-
 ος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἴππο-
 δάμας καὶ Ἀπολλώνιος ἀνδρε-
 5 ς ἀγαθοὶ διατελοῦσιν ὄντες
 περὶ τὸν βασιλεῖα Δημήτριον
 καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἑρετριεῖω-
 ν καὶ περὶ τοὺς στρατευομέν-
 ους τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς ναυσ-
 10 ῖν πολλὴν φιλοτιμίαν ποιοῦν-
 ται, ἔδοξεν τῷ δήμῳ εἶναι α-
 <α>ὐτοὺς προξένους καὶ εὐεργέ-
 τας τοῦ δήμου τοῦ Ἑρετριεῖω-
 ν Γλαύκιππον καὶ Ἴπποδάμαν-
 15 τα καὶ Ἀπολλώνιον Διονυσίου
 Ἀντιγονεῖς καὶ αὐτοὺς καὶ ἐγ-
 γόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς
 καὶ οἰκίας ἐνκτησιν καὶ ἀτέ-
 λειαν εἰσάγουσιν καὶ ἐξάγο-
 20 υσιν καθάπερ τοῖς ἄλλοις Ἑρε-
 τριεῦσιν καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφ-
 αλείαν καὶ εἰρήνης καὶ πολέ-
 μου καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλ-
 ατταν καὶ πρόσδοτον πρὸς τὴν
 25 βουλὴν καὶ τὸν δῆμον πρῶτοις
 μετὰ ἱερά· ἀναγράφαι δὲ τὸδε
 τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ
 καὶ στήσαι ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπ-
 ὄλλωνος τοῦ Δαφνηφόρου.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφή, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, δὲν δύναται νὰ εἶναι νεωτέρα τῶν πρῶτων χρόνων τοῦ τρίτου π. Χ. αἰῶνος, ὁ ἐν στ. 6 ἀναφερόμενος βασιλεὺς Δημήτριος εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ Πολιορκητής, ὅστις ἐν ἔτει 306 ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ἀπέθανε δὲ τὸ ἔτος 282 π. Χ. Νῦν ὀριστέον ἀκριβέστερον τοὺς χρόνους τοῦ ψηφίσματος.

Λέγεται δὲ ἐν αὐτῷ περὶ τῶν τριῶν Ἀντιγονέων ὅτι: «*ἄνδρες ἀγαθοὶ διατελοῦσιν ὄντες περὶ τὸν βασιλεῖα Δημήτριον καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἑρετριεῖων καὶ περὶ τοὺς στρατευομένους τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς ναυσὶν πολλὴν φιλοτιμίαν ποιοῦνται*». Ἀλλ' εἰς τίνα ἄρά γε ἐκ τῶν ναυτικῶν ἐκστρατειῶν τοῦ βασιλέως Δημητρίου, καθ' ἣν ἐπέβησαν τῶν πλοίων του καὶ πληρώματα ἐξ Εὐβοίας, ἀναφέρονται τὰ ἀνωτέρω; Γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Δη-

μήτριος οἷς, καθ' οὓς χρόνους ἐκράτει τῆς Ἑλλάδος, ἐξώπλισε μέγαν στόλον καὶ ὅτι ἡ Χαλκίς ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ὡς ἐν τῶν ὀρμητηρίων τῶν πληρωμάτων καὶ τῶν πλοίων του· ἐννοεῖται δ' οἰκοθεν ὅτι μετὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες συνεστρατεύοντο τῷ Δημητρίῳ, ἦσαν καὶ οἱ Ἑρετριεῖς¹. Τὴν πρώτην τῶν ἐκστρατειῶν τούτων ἐπεχείρησεν ὁ Δημήτριος ἐν ἔτει 302 π. Χ. κατὰ τοῦ Κασσάνδρου, ἀφοῦ ἐστερέωσεν πρῶτον τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀρχὴν του καὶ ὑπὸ κοινοῦ συνεδρίου ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἡγεμῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνεκηρύχθη (Πλουτ. Δημ. 25): συγχρόνως δ' Ἀντίγονος ὁ πατὴρ του ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπρόκειτο νὰ πολεμήσῃ πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Κασσάνδρου συμμαχοῦντας βασιλεῖς Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον. «*Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας ἤθροισε τὸν στόλον καὶ τὴν πεζικὴν δύναμιν*» λέγει ὁ Διόδωρος (XX, 110) περὶ τοῦ Δημητρίου, εἶτα διέβη εἰς τὴν Φθιώτιδα, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἔστη ἀντιμέτωπος τῷ Κασσάνδρῳ, χωρὶς ὅμως νὰ συμπλακῇ πρὸς αὐτόν. Κληθεὶς κατὰ τάχος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἵνα βοηθήσῃ αὐτῷ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἀνήχθη, ἀφοῦ συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τοῦ Κασσάνδρου, παντὶ τῷ στόλῳ καὶ κομισθεὶς διὰ νήσων ἐπλευσεν εἰς Ἐφεσον. Μετὰ ταῦτα ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα, κατέλαβε πόλεις τινὰς καὶ κατένειμε τὴν δύναμιν πρὸς διαχείμασιν (Διόδ. XX, 111). Τὸ ἐπὶ ἔτος ὁ Ἀντίγονος ἀπώλεσε τὴν ζωὴν καὶ τὸ κράτος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἴφου. Μετὰ δὲ τίνα ἔτη ἐγένετο πάλιν ὁ Δημήτριος ἡγεμῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Ὅπως ἀνακτήσῃ δὲ πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πατρὸς του ἐπεχείρησεν ἐν ἔτει 289/8 τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἐξοπλισμοὺς περὶ ὧν ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος (Δημ. 43) καὶ ἔνεκα τῶν ὁποίων ἀπετέλεσαν συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ οἱ ἀπειλούμενοι βασιλεῖς Λυσίμαχος, Σέλευκος καὶ Πτολεμαῖος. Μεταξὺ τῶν τόπων ἐν οἷς παρεσκευάζετο ὁ στόλος αὐτοῦ ἀναφέρεται καὶ πάλιν ἡ Χαλκίς. Ἀλλὰ πρὶν

¹ Ὅτι τὸ ψήφισμα ἀνήκει εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκηον χρόνους ἢ τοὺς τοῦ κατὰ Ῥοδίων πολέμου εἶναι ἀπίθανον, διότι δυσκόλως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ Ἑρέτρια συνεμάχησεν τῷ Δημητρίῳ ἤδη κατὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐν ἔτει 307 π. Χ. ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν ἐλληνικῶν πόλεων γενομένην· περὶ τῆς Χαλκίδος τοῦλάχιστον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔμεινεν τότε ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Κασσάνδρου.

ἡ δυνηθῇ νὰ πλεύσῃ, ὡς ἐμελέτα, εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἐπεφάνη εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας στόλος τοῦ Πτολεμαίου· ὁ δὲ Λυσίμαχος καὶ ὁ Πύρρος προσέβαλον αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ. Προδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων στρατευμάτων καὶ ἀπολέσας τὸ βασίλειόν του κατέφυγεν ὁ Δημήτριος εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἀργότερα.

Ἐνεκα τῆς ἀτελείας καὶ τοῦ συγκεχυμένου τῶν ἐιδήσεων, ἃς περὶ τῶν χρόνων τούτων ἔχομεν, πᾶσαι αἱ περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς συμβάντων εἰκασίαι θεωρητέαι ἐπισφαλεῖς· ἡδυνάτο τις λοιπὸν νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἐν τῷ ψήφισματι μνημονευομένη ἐκστρατεία εἶναι ἄλλη τις οἰαδήποτε ἐπιχειρήσις τοῦ βασιλέως Δημητρίου· πιθανώτερον ὅμως μοι φαίνεται ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἐν ἔτει 302 ἐπιχειρηθεῖσα. Διὰ ταῦτα τὸ ψήφισμα ἐγένετο ἢ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἢ κατὰ τὸ ἐπὶον καὶ δὴ πρὶν ἢ ὁ Δημήτριος, μετὰ τὴν ἀτυχῇ ἔκβασιν τῆς ἐν Ἰψῷ μάχης, ἐκπέσῃ τῆς βασιλείας.

Πρὸς λύσιν τοῦ χρονολογικοῦ τούτου ζητήματος καὶ ἐπιβεβαιώσιν τῆς ἀνωτέρω περὶ αὐτοῦ προταθείσης γνώμης ἡμῶν, ἀμφίβολον εἶναι ἂν δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὸ ὅτι οἱ τρεῖς ἄνδρες, ὑπὲρ ὧν τὸ ψήφισμα, εἶναι Ἀντιγονεῖς. Ἐκ τῶν πόλεων τῶν φερουσῶν τὸ ὄνομα Ἀντιγόνεια δύναται νὰ νοηθῇ ἐνταῦθα ἡ Ἀντιγόνεια ἢ ἐν Βιθυνίᾳ, ἢ βραδύτερον ὑπὸ Λυσιμάχου μετονομασθεῖσα Νίκαια (Droysen, *Gesch. d. Epigonen* II² 256) ἢ Ἀντιγόνεια ἢ ἐν τῇ Τρωάδι, ἢ ὑπὸ Λυσιμάχου μετονομασθεῖσα Ἀλεξάνδρεια (Droysen, *ἔ. ἀ.* II² 195) ἢ Ἀντιγόνεια ἢ παρὰ τὸν Ὀρόντην, ἢ ἐν ἔτει 306 ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου θεμελιωθεῖσα (Διόδωρ. XX, 47), ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν μικρὰς τινας κώμας τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, περὶ ὧν διαλαμβάνει ὁ Droysen (II² 266). Ἐὰν πράγματι ἡ πατρὶς τῶν τριῶν Ἀντιγονέων ἦτο ἡ πόλις τῆς Βιθυνίας ἢ ἡ τῆς Τρωάδος, τοῦτο θὰ συνεφάνει κάλλιστα πρὸς τὴν ὑπ' ἐμοῦ ὑποτιθεμένην σχέσιν τῆς ἐπιγραφῆς πρὸς τὰ περὶ τὸ ἔτος 302 πολεμικὰ γεγονότα, διότι ἀληθῶς κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ὁ Δημήτριος διέτριβε μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους. Ἐν τούτοις εἶναι ἐξ ἴσου τοῦλάχιστον πιθανὸν ὅτι ὁ Γλαύκιππος, ὁ Ἰπποδάμας καὶ ὁ Ἀπολλώνιος παρέσχον ἑαυτοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτῶν, ὡς ἀρχηγοὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ

τοῦ Δημητρίου, ὠφελίμους εἰς τοὺς ἐν τῷ στόλῳ εὑρισκομένους ἑρετριεῖς· ὡς ἐκ τούτου δὲ φρονιμώτερον εἶναι νὰ ἀποφύγῃ τις νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῆς μνείας τῆς Ἀντιγονείας πρὸς καθορισμὸν τοῦ θεάτρου τῶν πολεμικῶν γεγονότων.

Ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα παρατηρητέον τὰ ἐξῆς. Ὁ ὑποβάλλων τὴν πρότασιν ὀνομάζεται διὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος, τοῦ πατρωνυμικοῦ καὶ τοῦ δημοτικοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἐν τοῖς ἑρετριακοῖς ψήφισμασι δὲν εἶναι τὸ τακτικόν, καίτοι ἐν τοῖς καταλόγοις ἡ τοιαύτη πλήρης ἀναγραφὴ εἶναι συνήθης¹. Ἐμοὶ τοῦλάχιστον μόνον ἐν ἑρετριακὸν ψήφισμα εἶναι γνωστόν, ἐν ᾧ ὁ εἰπὼν αὐτὸ δηλοῦται διὰ τοῦ ἰδίου ὀνόματος ἢ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ, προστίθεται δὲ καὶ τὸ δημοτικόν· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥαγκαβῆ ἐν τινι ἡρειπωμένη ἐκκλησίᾳ παρὰ τὴν Βάθειαν εὑρεθὲν καὶ δημοσιευθὲν ψήφισμα², τὸ ὑπ' ἐμοῦ ματαίως ἀναζητηθὲν, ἐν ᾧ ἀναγινώσκω ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ: ὁ δεῖνα —] βού[λον Γ]ρου(ρχῆ)θεν εἶπεν, προϋποτιθεμένου, ἐννοεῖται, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ῥαγκαβῆ εἶναι ὀρθή. Τὸ δημοτικὸν Ἀφαρεῦθεν ἀπαντᾷ ἤδη ἐν ἑρετριακοῖς καταλόγοις.

Ὁ Δαμασίας δὲν εἶναι ἄγνωστος, διότι δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Δαμασίαν, οὗ τὸ ὄνομα εὑρίσκεται ἐπὶ ἑρετριακῶν νομισμάτων καὶ δὴ ἐπὶ τετραδράχμων ἐξόχως ωραίου τύπου, ὀκτωβόλων καὶ τετρωβόλων. Ὁ Head ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νομισμάτων τοῦ Βρετ. Μουσείου Central Greece σελ. LXV καὶ 123 θέτει τὴν σειρὰν ταύτην τῶν νομισμάτων εἰς τοὺς μεταξὺ 196 καὶ 146 π. Χ. χρόνους. Ἀλλ' ὁ E. Babelon δημοσιεύων ἐν τοιοῦτο τετράδραχμον ἐξαίρετου διατηρήσεως ἀνῆκον εἰς τὸ Cabinet des médailles τῶν Παρισίων³ συνεπέρανεν (ἀναμφιβόλως ὀρθῶς) ἐκ τῆς τεχνοτροπίας τῆς ἐπὶ τοῦ νομίσματος τούτου ωραίας κεφαλῆς τῆς Ἀρτέμιδος, ὅτι τὸ νόμισμα τοῦτο καὶ ἄλλα κατὰ τὴν τέχνην ὅμοια ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μεταξὺ 313 καὶ 265 π. Χ. χρόνους. Ἀπεικονίσεις τῶν τετραδράχμων ἴδε παρὰ τῷ Babelon

¹ Ἐφημ. Ἀρχ. 1869, ἀρ. 404. Bull. d. e. hell. II σ. 277. Ἐφημ. Ἀρχ. 1887 σ. 82. Ἴδε καὶ τὴν ἐφεξῆς ἐκδιδόμενην ἐφημερίαν ἀναγραφὴν.

² Mémoire sur la partie méridionale de l'île d'Eubée σ. 15.

³ Rev. numism. 1887 σ. 212 ἐξ. — Τὴν ὑπόδειξιν τῆς διατριβῆς ταύτης ὀφείλω εἰς τὸν κ. I. N. Σβορώνου.

αυτόθι, τοῦ ὀκτωβόλου ἐν τῷ Catal. of gr. coins in the Brit. Mus. Central Greece πίν. XXIII, 9. Ἡ παρατήρησις λοιπὸν τοῦ Babelon ἐπιβεβαιούται νῦν πληρέστατα διὰ τῆς ὑφ' ἡμῶν δημοσιευμένης ἐπιγραφῆς.

Γραφαὶ οἶαι ἐν στ. 1 Φανοκλείου, στ. 6 βασιλεῖα, στ. 7 καὶ 13 Ἑρετριέων μετὰ παρεμβεβλημένου ἰῶτα εἶναι συνηθέσταται. Ἐν στ. 10 ὁ λιθοξόος παρέλειψε βεβαίως κατὰ παραδρομὴν τὸ Υ ἐν τῷ ποιῶνται, πλημμυελῶς δὲ ἐπανέλαβε τὸ Α ἐν στ. 12.

Ἡ τυπικὴ φράσις ἔδοξεν τῷ δήμῳ τιθεμένη μεταξὺ τῆς αἰτιολογίας καὶ τοῦ ἰδίως ψηφίσματος, ἀντὶ τοῦ συνηθούς δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἀπαντᾷ ὁμοίως καὶ ἐν ἄλλοις Ἑρετριακοῖς ψηφίσμασιν.

2.—Τὸ ἀκόλουθον ψήφισμα ἐξεδόθη ἤδη ἐξ ἀντιγράφου τοῦ Ross ἐν τῷ CIG II, 2144^b καὶ ἐξ ἀντιγράφου τοῦ E. Ziller ἐν Ἑφ. Ἀρχ. 1862 σ. 311 (Le Bas 1601). Ὁ λίθος ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀνδρ. Ζέχα ἐν Ἑρετρίᾳ καὶ δὴ ἐντετειχισμένος ἐν τῇ ἐστίᾳ. Κατορθώσας νὰ λάβῃ ἔκτυπον τῆς ἐπιγραφῆς ἐκδίδω αὐτὴν ἐκ νέου, ἐπειδὴ τὰ ἀντίγραφα ἰδίως κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν στίχων δὲν συμφωνοῦσι¹. Τὸ ψήφισμα φέρεται ἐπὶ στήλης μαρμαρίνης πλάτ. 0.35, ὕψους τοῦλάχιστον 0.45. Ἡ γραφὴ εἶναι ἐκτάκτως ἐπιμελὴς καὶ πάσης ἄλλης ἐμοὶ γνωστῆς ἐκ τῶν αὐτῶν χρόνων ἐπιγραφῆς ὥραιότερα· ὁπωσοῦν δ' ὁμοία εἶναι ἡ γραφὴ τῶν κατωτέρω (ἀρ. 4. 5) δημοσιευομένων τεμαχίων δύο ψηφισμάτων. Ὑψος τῶν γραμμάτων 0.012, ἀπόστασις τῶν στίχων 0.025· κατὰ τὰ ἄκρα τῶν κεραίων μικρόταται καὶ πρὸς ἀρῖες ὁμοιάζουσιν ἐξογκώσεις. Εἶναι δύσκολον ἐκ μόνης τῆς γραφῆς παραβαλλομένης πρὸς τὴν γραφὴν ἐτέρας ἐπιγραφῆς ὠρισμένης χρονο-

λογίας, ὡς τὸ ἤδη ἀνακοινωθὲν ψήφισμα περὶ τῶν τριῶν Ἀντιγονέων, νὰ ἐκφέρῃ τις βεβαίαν κρίσιν περὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ἐπιγραφὴ, ἀκριβῶς διότι πρόκειται περὶ λίθου μετ' ἀσυνήθους ἐπιμελείας ἐπιγεγραμμένου. Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται δὲν ἀπέχουσιν ἀλλήλων πολὺ κατὰ χρόνον, ὥστε καὶ τὸ ψήφισμα περὶ τοῦ Φανοκλέους ἀνήκει εἰς τὸ δεύτερον ἡμῖς τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος π. Χ.

Θ Ε Ο Ι
ΕΛΠΙΝΗΣΕΙΠΕΝΕΠΕΙΔΗ
ΦΑΝΟΚΛΗΣΦΑΝΙΑΔΟΥΠΤΕ
ΛΕΑΣΙΟΣΑΝΗΡΑΓΑΘΟΣΕΣΤΙ
5 ΠΕΡΙΤΟΝΔΗΜΟΝΤΟΝΕΡΕΤΡΙΕ
ΛΝΕΡΑΙΝΕΣΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΙ
ΝΑΙΠΡΟΞΕΝΟΝΚΑΙΕΥΕΡΓΕ
ΤΗΝΚΑΙΑΥΤΟΝΚΑΙΕΚΓΟΝΟΥΣ
ΑΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΚΑΙΕΝΣΤΗΛΕΙ
10 ΛΙΘΙΝΕΙΤΗΝΠΡΟΞΕΝΙΑΝΚΑΙΣΤΗ
ΣΑΙΕΝΤΛΙΤΗΣΑΡΤΕΜΙΔΟΣΙΕ
ΡΛΙΚΑΙΕΙΝΑΙΑΥΤΟΙΣΠΡΟΣΟΔΟΝ
ΠΡΟΣΤΗΝΒΟΥΛΗΝΚΑΙΤΟΝΔΗ
ΜΟΝΠΡΛΤΛΙΜΕΤΑΤΑΙΕΡΑ

3.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ἀκεραία μεθ' ἀπλῆς κορωνίδος, ὕψ. 0.62, πλ. 0.29, πάχ. 0.06 ἀποκειμένη ἐν τῷ ἐν Ἑρετρίᾳ Μουσείῳ. Μόνον ἄνω καὶ κατὰ τὰ πλάγια διετηρήθη ἡ μετ' ὀλίγης ἐπιμελείας καὶ ἀβαθῶς κεχαραγμένη μικρὰ γραφὴ (μέγεθος γραμμάτων 0.006). Κατὰ τὸ λοιπὸν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶναι ἀποτετριμμένη καὶ πᾶν ἱχνος γραμμάτων ἐξηλείφθη. Καὶ τῶν νῦν ἀναγινωσκομένων γραμμάτων τὰ πλεῖστα μᾶλλον ὥς σκιαὶ διακρίνονται, οὐχ ἥττον ὁμῶς εἶναι βέβαια.

ΟΙΞΤΡΑΤΗΓΟΙΚΑΙΟΙΠΡΟΒΟΥΛΟΙΕΙΠΟΝ
ΕΠΕΙΔΗΑΡΡΙΔΑΙΟΞΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΜΑ
ΚΕΔΛΝΑΝΗΡΑΓΑΘΟΞΓΕΓΟΝΕΝΠΕΡΙΤΕ

¹ Τὸ ἀντίγραφον τοῦ Ross ἀναγράφει 16 στίχους· φανερόν ὅμως εἶναι ὅτι ἡ ὑπ' ἐκείνου ἀντιγραφείσα ἐπιγραφὴ εἶναι ἡ αὕτη καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ziller καὶ μετέπειτα ὑπ' ἐμοῦ πάλιν ἀνευρεθείσα.

Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ο Ν Τ Ο Ν Β Λ Ξ Ι Λ Ε Λ Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Η Ν
 5 Τ Ε Γ Ε Ν Η Μ Γ Ν Ο Ο Υ Τ Ο Υ Ε Ρ Ε Τ Ρ Ι
 Λ Ν Κ Α Ι Γ Ν Τ Λ Ξ Β Α Ξ Ι Λ Ε Ι
 Κ Α Ι Τ Λ Ι Λ Ι Λ Ν Δ Ι Α Τ Ε Λ Ε
 Υ Ν Ο Υ Ξ Λ Τ Ε Ι Υ Π Ε Ρ
 Τ Η Ξ Π Ο Λ Σ Λ Γ Λ Ο Ο Ν Κ Α
 10 Υ Ν Α Γ Λ Ο Ξ Ε Λ Λ Η Ξ
 Ο Υ Τ Λ Γ Κ Τ Λ Ν Π Ο
 Ε Λ Ν Λ Τ Ε Ν Ο Ν Ε
 Λ Α Ι Κ Α Ι Λ Υ Ε Ρ Ε Τ Ρ
 Γ Λ Ν Ι Α Ι Δ Ε Α
 15 Τ Λ Ι Κ , Κ Α Ι Α Ξ Υ Λ
 Α Ν Κ / , Κ Α Τ Α Γ Η Ν
 Λ Α Ι Κ Ο Ι Ξ Κ Α
 Ο Λ Ι Ι Α Ν Ε
 Ξ Α Γ Ο Τ Ρ Ο Ξ Ο
 20 Ο Ν Γ Ο Ν Π Ρ Λ
 Τ Λ Ι Μ Λ Ε Τ Ο Υ
 Φ Ι Ξ Μ Α Ε Α Ι Ε Ν
 Τ Λ Ι Ε Ρ Λ Ν Η Φ Ο Ρ Ο ,
 Ξ Τ Ρ Α Τ Ι Ξ Υ Ν Α Ρ
 25 Λ Ν Π Ρ Ο Ι Ο Υ Κ Α Ι Ξ Υ
 Ν Α Ρ Χ Λ Ν

Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι εἶπον·
 ἐπειδὴ Ἀρριδαῖος Ἀλεξάνδρου Μα-
 κεδῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς γέγονεν περὶ τε
 Ἀλεξάνδρον τὸν βασιλέα εὐεργέτην
 5 γεγεννημένον τοῦ δήμου τοῦ Ἑρετρι-
 ἐων καὶ περὶ τοὺς συνόντας βασιλεῖ
 καὶ τῷ δ[ήμ]ω[ι] τῷ Ἑρετριέ]ων διατελεῖ
 εἰς τοὺς ὧν καὶ λέγει καὶ πράτ]τει ὑπὲρ
 τῆς πόλ[εως] ὅτι ἂν δύνηται ἀγαθὸν καὶ
 10 συναγωγ[ν]- τ]ο[ῖς] Ἑλλησ[ι]
 τ]οῦ τὰ ἐκ τῶν πό-
 λ]εων πρ[ό]ξ[ενον] εἰ-
 ναι καὶ [εὐεργέτην τοῦ δήμου τ]οῦ Ἑρετρ[ι]-
 ἐων [καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους· εἶν]αι δὲ αὐ-
 15 τῷ καὶ γῆς καὶ οἰκίας ἐγκτησιν καὶ ἀσυλί-
 αν καὶ ἄδειαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλατταν αὐτῷ καὶ ἐκγόν]οις κα[ὶ]
 πολ[έμου] καὶ εἰρήνης καὶ ἀτέλ]ειαν εἰ-
 σάγ[ν]τι εἰς Ἑρέτριαν καὶ ἐξάγ[ν]τι καὶ[ι] πρόσο-
 20 δ]ον [πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμ]ον πρῶ-
 τωι μετὰ τὰ ἱερὰ· ἀναγράφαι δὲ τόδ]ε τὸ ψή-
 φισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ στήσ]αι ἐν

τῷ ἱερῷ[ι] τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ δαφ]νηφόρου.
 Στρατ[ηγοὶ] ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα καὶ[ι] συνάρ-
 25 χ]ων· πρ[ό]βουλοι ὁ δεῖνα —]ου καὶ συ-
 νάρχων.

Ψήφισμα τῶν Ἑρετριέων πρὸς τιμὴν τοῦ Μακε-
 δόνος Ἀρριδαίου υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις παρέσχεν
 ὑπηρεσίας πρὸς τε τὸν βασιλέα Ἀλεξάνδρον καὶ
 τοὺς περὶ αὐτόν, ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἑρε-
 τριεῖς καὶ τοὺς Ἑλληνας ἐν γένει.

Πρὸ παντὸς ἄλλου ἐλκύει τὴν προσοχὴν ἡ ἐν τῷ
 ψηφίσματι μνεία Ἀλεξάνδρου βασιλέως. Ὡς ἐκ
 τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τὸ ψήφισμα ἀνή-
 κει εἰς τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα π. Χ., ζητεῖται
 δὲ τίς βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος εἶναι ὁ μνημονευόμε-
 νος. Ἡδυνάτο τις κατὰ πρῶτον ν' ἀποβλέψῃ εἰς
 τὸν Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Πύρρου,
 ὅστις διαδεχθεὶς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν Ἠπείρῳ τὸ
 ἔτος 272 π. Χ. παρ' ὀλίγον νὰ κατέκτα τὴν Μα-
 κεδονίαν παρ' Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, ἔπειτα ὁμοῦ
 ἀγωνιζόμενος πρὸς Δημήτριον τὸν ἐπικληθέντα Αἰ-

τωλικὸν ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀπολέσῃ αὐτὸς τὸ ἴδιον κράτος καὶ τέλος ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε, ὡς δ' ὁ Droysen (Gesch. d. Epigonen I² 325) εἰκάζει περὶ τὸ 260, ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς. Ἄλλ' εἰς τοῦτο δύναται τις νὰ ἀντιτάξῃ τὰ ἀκόλουθα. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ ἐν τῷ ψήφισματι μνημονευόμενος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦτο εὐεργέτης τῶν Ἑρετριέων, ἦτο βεβαίως καὶ πρὸς τοὺς Ἑρετρίεις καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς Ἕλληνας διὰ πολὺ στενοτέρων καὶ οἰκειωτέρων δεσμῶν συνδεόμενος, ἢ Ἀλέξανδρος ὁ Πύρρου, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ἀνεπαρκῶν ἀληθῶς εἰδήσεων, αἵτινες περιεσώθησαν ἡμῖν περὶ τῶν χρόνων ἐκείνων. Τοῦτο δηλοῖ ἡ τελευταία καὶ σπουδαιότατη πρότασις τῆς αἰτιολογίας τοῦ ψήφισματος, ἥτις δυστυχῶς ἐν στ. 10 διεσώθη οὕτω κεκολοβωμένη, ὥστε τὸ περιεχόμενον αὐτῆς μόνον νὰ εἰκάσῃ τις εἶναι δυνατόν. Τὰ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τοῦ στ. 10 ὑπολειφθέντα γράμματα ἄγουσι μᾶλλον, ὡς μοι φαίνεται, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν: σ]υναγω[νίζεται, σ]υναγω[νιζόμενος ἢ τι τοιοῦτον — τ]ο[ῖς Ἕλλησι ἢ εἰς ἀνάγνωσιν οἶον: σ]υνάγω[ν. Περὶ τοῦ ἐπομένου στίχου εἰκάζω, ὅτι ἔκειτο φράσις τις, οἷα τ]οῦ τὰ[ς φρουρὰς ἀπαλλαγῆναι ἢ ἀποχωρῆσαι] ἐκ τῶν πόλεων¹, ἐξαρτωμένη ἐκ τίνος: αἴτιος ἢ παραιτίος ἐγένετο, ὅπερ πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ἐν στ. 10 ἢ ἐν στ. 12. Ἄλλ' ἐν στ. 10 δυσκόλως δύνανται (ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν κατώρθωσα) νὰ συμπληρωθῶσιν ἢ κατὰ πρῶτον μνημονευθεῖσα λέξις καὶ ἡ ἔννοια αἴτιος γίνεσθαι, ὥστε νὰ παράγῃται λογικῶς καὶ γραμματικῶς ἀρμόζουσα καὶ συνάμα πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ χάσματος ἀναλογουσα ἔκφρασις. Ἄλλως δὲ ἐν στ. 12 θὰ συνεπλήρου τις κατὰ προτίμησιν δεδύχθαι τῷ δήμῳ, αὕτη δὲ ἡ τυπικὴ φράσις, καίπερ ἐλλείπουσα ἐκ τοῦ ψήφισματος τοῦ Φανοκλέους, δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ περι-

τή, καθόσον μάλιστα πληροῖ κάλλιστα τὸν χώρον. Ἐάν τις ἀποφασίσῃ ἐν τούτοις νὰ μὴ μεταχειρισθῇ τὴν φράσιν ταύτην, ἃς ἀναγνώσῃ ἐν στ. 10 ἐξ.

συναγω[νιζόμενος διὰ παντὸς¹ τ]ο[ῖς Ἕλλησι τ]οῦ τὰ[ς φρουρὰς ἀποχωρῆσαι] ἐκ τῶν πόλεων [παραιτίος ἐγένετο, πρ]όξενον εἶναι κτλ.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ἡ πρὸς συμπλήρωσιν ἀπόπειρα αὕτη, ἣν μετ' ἐπιφυλάξεως προτείνω, δὲν ἤθελε γίνεαι ἀποδεκτὴ, τοσοῦτον τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἦτο ἀναμειγμένος ἀμέσως εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἀληθῶς ὑπάρχει γνωστὸς ἐκείνων τῶν χρόνων ἡγεμὼν, ὃν δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν ὅτι θὰ εὕρωμεν μνημονευόμενον ἐν ψήφισματι Ἑρετριέων. Οὗτος δ' εἶναι Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Κρατεροῦ ὁ ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς τοῦ Ἀντιγόνου. Περὶ αὐτοῦ γινώσκουμεν περίπου τὰ ἐξῆς.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κρατερός, ὃν ὁ Niebuhr ἐταύτισε πρὸς τὸν περίφημον συλλέκτην τῶν ψηφισμάτων², ἦτο ἐπιτετραμμένος ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τὴν ἀρχηγίαν στρατευμάτων ἐν Ἑλλάδι. Καὶ τούτου μὲν ὁ Πλούταρχος (Περὶ φιλαδελφ. 15) ἐπαινεῖ τὴν ἀφοσίωσιν μετ' ἧς ὑπηρέτει τὸν ἴδιον ἀδελφόν, περὶ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου γινώσκουμεν ὅτι ἐπολέμησέ ποτε πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἀντίγονον καὶ ὅτι ἀντ' αὐτοῦ κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίως ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Κορίνθῳ. Ὁ Τρωγὸς Πομπήιος ἀφηγεῖτο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ προλόγου ἐν τῷ 26^ο βιβλίῳ τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ πονήματος τὸν πόλεμον, ὃν ἠναγκάσθη νὰ διεξαγάγῃ πρὸς αὐτὸν Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς καὶ ὅστις κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ χωρίου ἐγένετο κατὰ τοὺς μετὰ τὸν θάνατον (265 π. X.) τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρέως χρό-

¹ Ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, εἰς τὸν ὁποῖον, ὡς ἀποδεικνύω, ἀποβλέπει τὸ ψήφισμα, εἶχε τοποθετηθεὶς φρουρὰς ἐν ταῖς ὑποτεταγμέναις αὐτῷ πόλεσιν, ἵνα ἢ βέβαιος περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν, δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ δισταγμοῦ πιστευτὸν ὡς ἐκ τῆς γνωστῆς ἀνωμάλου καὶ οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους. Δυστηρὸν λίαν εἶναι ὅτι τὸ ψήφισμα τῶν Ἑρετριέων (CIG 2144 Dittenberger Syll. 201) τὸ συνταχθὲν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀποχωρήσεως φρουρᾶς τίνος καὶ τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας, εἶναι γνωστὸν μόνον ἐξ ἀντιγράφου τοῦ Κυριακοῦ τοῦ ἐξ Ἀγκῶνος. Κατὰ τῆς γνώμης τοῦ Boeckh, ὅστις ἀνήγαγε τὸ ψήφισμα εἰς τοὺς χρόνους Φιλίππου τοῦ Δ' καὶ τοῦ Φλαμίνιου (συμ-

φωνεῖ δὲ καὶ ὁ Dittenberger), ἤγειρε δικαίως ἀντίρρησην ὁ von Wilamowitz-Moellendorf (Antigonos von Karystos σ. 101) ἀναφέρον αὐτὸ μετὰ πιθανότητος εἰς τὸ ἔτος 313 π. X. Ἐν τούτοις ἐν τῇ περιπετειώδει ἱστορίᾳ τῆς Ἑρετρίας κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανεληφθῇσαν τὰ προκαλέσαντα τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο γεγονότα. Ἀσφαλὴς ὅμως κρίσις δὲν εἶναι δυνατὴ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως εἰδήσεων καὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ λίθου.

² Ἡ ἄλλο τι τοιοῦτον.

² Πρ6. P. Krech, De Crateri ψηφισμάτων συναγωγῇ diss. Berol. 1888 σελ. 3.

νους. Πόλεμον δὲ τινὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν Ἀντίγονον, ὅστις ἐγένετο κατὰ τοὺς μετὰ τὸν λεγόμενον Χρεμωνίδειον πόλεμον χρόνους καὶ δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Τρώγου ἀναφερόμενον πόλεμον, μνημονεύουσι δύο ἐπιγραφαί, ἥτοι ψήφισμα τῶν Σαλαμινίων πρὸς τιμὴν Ἡρακλείτου Ἀθμονέως¹ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ P. Monceaux (Bull. d. e. hell. VI σ. 525 ἐξ.) καὶ ἕτερον ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ ἐγὼ συναρμολογήσας ἐκ τριῶν τεμαχίων δηλαδὴ τοῦ ἐν Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1887 σ. 1194 IV 27 δημοσιευθέντος καὶ τῶν ἐν CIA II 161 καὶ 285 δύο τεμαχίων, ἐπραγματεύθην διὰ βραχέων ἐν Athen. Mittheilungen XVI σ. 150. Ὡς βασιλέα τῆς Εὐβοίας ἀναφέρει τὸν Ἀλεξάνδρον ὁ Σουίδας ἐν τῷ περὶ τοῦ ποιητοῦ Εὐφορίωνος βιογραφικῷ ἄρθρῳ, κύριον δὲ τοῦ Ἀκροκορίνθου ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Ἀράτου 17 ἐξ. διηγούμενος ὅτι ἀπέθανεν ὡς ἐλέγετο δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου θέλοντος νὰ καταλάβῃ τὴν ἀκρόπολιν ταύτην περὶ τὸ 244 π. Χ. Οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μου ὁ αὐτὸς καὶ ὁ ἐν τῷ ἐρετριακῷ ψηφίσματι μνημονεύμενος. Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον ἐπιγραφικὸν μαρτύριον περὶ τοῦ ὅτι πράγματι ὁ Ἀλέξανδρος ἔφερε τὸν βασιλικὸν τίτλον, ὃν τὰ ψηφίσματα τῶν Ἀθηναίων καὶ Σαλαμινίων δὲν ἀπονέμουσιν αὐτῷ. Ἀνάγεται δὲ λοιπὸν χρονολογικῶς κατὰ τὰ ἄλλοθεν περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγνωσμένα εἰς τοὺς μεταξὺ 265 καὶ 244 π. Χ. χρόνους. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκοῦμαι ἐνταῦθα εἰς τοῦτον τὸν καθορισμὸν, ἐπειδὴ μέλλων νὰ πραγματευθῶ περὶ τοῦ μνημονευθέντος Ἀττικοῦ ψηφίσματος θὰ διαλάβω ἐκτενέστερον περὶ τῆς ἱστορίας ἐκείνων τῶν χρόνων².

Ὁ Ἀρριδαῖος τοῦ ἡμετέρου ψηφίσματος φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Τὸ ὄνομα Ἀρριδαῖος, ὅπως καὶ τὸ Ἀλέξανδρος, ὑπῆρχε σύννηθες ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ τοῦτο

δὲν εἶναι λόγος ἀποχρῶν, ὥστε ν' ἀναζητήσωμεν αὐτὸν ἐν τινὶ τῶν ἡγεμονικῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων τῶν χρόνων. Ἀρριδαῖος τις κατὰ τὰς μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γαλατῶν ἐξ Ἑλλάδος ταραχὰς παρέστη ἐν Μακεδονίᾳ ἀντιποιοῦμενος τοῦ θρόνου κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου¹ οὐδὲν ὅμως κατορθώσας· περὶ αὐτοῦ οὐδὲν πλέον τούτου εἶναι γνωστὸν. Ὡς ἐκ τῆς χρονολογικῆς συμπτώσεως θὰ ἡδύνατο ὁ Ἀρριδαῖος οὗτος νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς τῷ ὕστερον ἀναφαινομένῳ μεταξὺ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀπλῆ εἰκασία, ἣν δύναται τις νὰ ἀναφέρῃ ὡς ὅχι ἐντελῶς ἀπορρίπτειαν². Ὅπως δὲ ποτε κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ψηφίσματος πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἀρριδαῖος παρέσχεν ὑπηρεσίας πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν (ἂν ὀρθῶς συνεπλήρωσα: συνόντας)³ οὐχὶ μόνον γενικὰς, ἀλλὰ καὶ ἐν ὀρισμένῳ τινὶ ἐπεισοδίῳ, ὡς λ. χ. ὅτι ἐπῆλθεν αὐτοῖς βοηθὸς ἐν ὥρᾳ κινδύνου.

Ἀξιοπαρατήρητος εἶναι προσέτι ἐν τῷ ψηφίσματι ὁ τύπος τοῦ προοιμίου (praescriptum) καὶ τοῦ ὕστερογράφου (postscriptum). Στρατηγοὶ καὶ πρόβουλοι⁴ ὁμοῦ ὡς ὑποβάλλοντες προβούλευμα μέχρι τοῦδε ἐγνώσθησαν μόνον ἐκ τοῦ ὑπὸ Ἀντιγόνου τοῦ Καρυστίου⁵ παρὰ Διογένη Λαερτίῳ ἐν βίῳ Μενοδήμου διασωθέντος ψηφίσματος πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου ἐκ τοῦ ἔτους 277 π. Χ. Οἱ πρόβουλοι μόνον εὐρίσκονται ὡς ὑποβάλλοντες πρότασιν καὶ ἀλλαχοῦ, οἷον ἐν τοῖς ὑπὲρ Χαιρεφάνους ψηφίσμασιν (Ἐφ. Ἀρχ. 1869 ἀρ. 404^a) καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ Θεοδόμου (Rangabé Ant. Hell. II 689). Τὸ ὕστερόγραφον, ὅπερ κατὰ πρῶτον ἀπαντᾷ ἐν ἐρετριακῷ ψηφίσματι, μνημονεύει τοὺς προβούλους καὶ τοὺς στρατηγούς, καὶ δὴ, ἐξ ἐκατέρων μόνον τοῦ ἐνὸς ἀναγραφομένου (μετὰ τε τοῦ ἰδίου ὀνόματος καὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ⁶), τοῦ δ' ἑτέρου προβούλου ἢ στρατηγοῦ ἀπλῶς ὡς συνάρχοντος ἀνα-

¹ Droysen, Geschichte der Diadochen II² 354.

² Ὑπάρχει καὶ ψήφισμα τι τῶν Ἐφεσίων πρὸς τιμὴν Ἀρριδαίου τινός, ἄλλοθεν ἀγνώστου, Inser. Brit. Mus. III CCCCLI.

³ Πρβ. Ἀρριαν. ἀναβ. II 6, 4.

⁴ Ἐν τῷ ψηφίσματι CIG 2265, τῷ πρὸ μικροῦ κατὰ νέαν ἀνάγνωσιν ὑπὸ τοῦ Hicks ἐκδοθέντι (Journ. of hell. studies XI 260), πρέπει ἐν στ. 25 ἐξ. νὰ συμπληρωθῇ: τοὺς δὲ προ[βούλους καὶ τοὺς στρατη]γοὺς τοὺς Ἐρετρίων καὶ ὅχι προ[στάτας].

⁵ v. Wilamowitz, Antigonus von Karystos σ. 101.

⁶ Ἴνα μὴ ἀνεπιφύλακτως ἀποφανθῶμεν πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ὡς δυνατόν ὅτι τὰ γράμματα ΟΥ ἀνήκουσιν εἰς δημοτικόν τι.

¹ Ὁ Ἡράκλειτος οὗτος, ὅστις τότε ἦτο ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου διωριμένος στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ Πειραιῶς, εἶναι, ὡς νομίζω, ὁ αὐτὸς τῷ 212/1 ἐπωνύμῳ ἄρχοντι. Εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται καὶ τὸ ψήφισμα, ὅπερ ὁ Lolling ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Ἀρχ. Δελτίῳ τοῦ 1889 σ. 58.

² Πρβ. ἐν τούτοις von Wilamowitz-Moellendorf Lectiones epigraphicae ind. lect. Götting. 1885/86 σ. 8, Th. Sokolow, Ἀριστόμαχος ὁ Ἀργεῖος (ῥωσιστὴς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τοῦ ῥωσικοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως 1879).

φερομένου. Ὅμοιον ὑστερόγραφον¹ ὑπῆρχεν ἐν τῷ κατωτέρῳ ὑπ' ἀρ. 4 ἐκδιδομένῳ τεμαχίῳ ψηφίσματος οὕτω κολοβὸν ὅμως περισωθὲν ὥστε δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ συμπληρωθῇ. Ἀναβάλλον δὲ εἰς ὑστερωτέραν πραγματείαν περὶ τῆς Ἑρετρίων πολιτείας τὴν ἐκτενεστέραν περὶ τοῦ ὑστερογράφου τούτου ἐξέτασιν, παρατηρῶ ἐνταῦθα μόνον ὅτι ἐκ τῆς νῦν πρῶτον βεβαιουμένης συνηθείας τοῦ ν' ἀναγράφωνται τὰ ὀνόματα τῶν ἐν ἀρχῇ στρατηγῶν καὶ προβούλων ἐν τῷ ὑστερογράφῳ, ἐνῶ ἐν τῷ προοίμῳ τοῦ ψηφίσματος ἀναφέρονται ἀνωνύμως, ἐξηγεῖται πῶς ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Μενεδήμου οὗτος ἀναφέρεται ὡς γράψας ψήφισμα τῷ Ἀντιγόνῳ, καίτοι τὸ ψήφισμα, οὗτινος τὸ πρῶτον μέρος μόνον εἶναι ἡμῖν παραδεδομένον, ἄρχεται διὰ τῆς γενικῆς φράσεως οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι εἴπαρ².

Αἱ φράσεις τοῦ ἰδίως ψηφίσματος δύνανται ν' ἀποκατασταθῶσιν εὐκόλως ἐκ τῶν διασωθέντων ὁμοίων ψηφισμάτων, δὲν εἶναι δὲ οὐσιῶδες τὸ ὅτι τινὲς συμπληρώσεις, ὡς ἐν στ. 16. 17. 19, δὲν εἶναι ὅλως διόλου βέβαιοι.

Εἰς τὰ τρία ταῦτα πλήρη ψηφίσματα προσθετέον καὶ τὰ ἀκόλουθα τεμάχια ψηφισμάτων.

4.—Δύο τεμάχια μαρμαρίνης στήλης ὕψ. 0.33, πλ. 0.44, πᾶχ. 0.075, ἄνω καὶ κάτω ἠκρωτηριασμένης, ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τῆς Ἑρετρίας ἀποκειμένης. Γραφὴ ἐκτάκτως ἐπιμεμελημένη καὶ ὠραία· ὕψ. γραμμ. 0.017, ἀπόστασις στίχ. 0.04.

	Κ Α Ι Ε Ξ Α Ι
	Τ Ο Ι Σ Α Λ Λ Ο Ι Σ Ε Ι
	Κ Α Ι Γ Η Σ Ε Γ Κ Τ Η Σ Ι Ν Κ Α Ι Ο
5	Η Σ Κ Α Ι Α Σ Φ Α Λ Ε Ι Α Ν Κ Α Ι Ε Ι Σ
	Π Λ Ε Ο Ν Τ Ι Κ Α Ι Ε Κ Π Λ Ε Ο Ν Τ Ι
	Κ Α Ι Π Ο Λ Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι Ε Ι Ρ Η Ν Η Σ
	Α Ν Α Γ Ρ Α Ψ Α Ι Δ Ε Τ Η Μ Π Ρ Ο Ξ Ε
	Υ Τ Ο Υ Α Ρ Ο Λ
	Ο Ρ Ο Υ
10	Ο Β Ο Υ
	Η Σ
	(κενόν)

¹ Περί τῆς σημασίας τῶν τοιούτων ὑστερογράφων διελάβετο πρό ὀλίγου ὁ H. Swoboda, Die griech. Volksbeschlüsse σ. 225 ἐξ.

² Ὅτι ὁ Μενέδημος προεβούλευσεν ἐν Ἑρετρίᾳ ἀναφέρει βήτωρ ὁ Ἡρακλείδης παρὰ Διογένηι Λαέρτιῳ.

[εἶναι αὐτῷ — — καὶ]

[ἀτέλειαν καὶ εἰσάγοντι]

καὶ ἐξάγοντι καθ' ἑπὲρ

τοῖς ἄλλοις Ἑρετρίευσιν

καὶ γῆς ἐγκτησιν καὶ οἰκί-

ης καὶ ἀσφάλειαν καὶ εἰς-

5 πλέοντι καὶ ἐκπλέοντι

καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης·

ἀναγράψαι δὲ τῇμ προζε-

νίαν ἐν τῷ τοῦ <του> Ἀπόλ-

λωνος τοῦ δαφνηφόρου¹.

10 οἶου

λ —]ης

Τὸ ψήφισμα εἶναι κατὰ τοῦτο ἀξιόλογον, ὅτι ἐν τέλει αὐτοῦ ἀνεγράφοντό ποτε ἐν ὑστερογράφῳ, ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀρριδαίου, τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων, ἐφ' ὧν ἐπεψηφίσθη. Δυστυχῶς ἐκ τῶν στίχων 10 ἐξ. ἐσώθη μόνον τὸ τέλος, ὥστε ἀπομένει ἀμφίβολος ἡ συμπλήρωσις, διότι τὰ ὑπολειπόμενα γράμματα δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν λέξιν *πρόβουλοι* ἢ καὶ εἰς ὄνομα τινὸς τῶν ἀρχόντων, οἷον Ἀριστ[όβου]λος· ἐξ ἁπαντος ὅμως ὁ ἐπιλογος φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο συντεταγμένος, ὡς ἐν τῷ ἄλλῳ ψηφίσματι, ἀλλὰ συντομώτερος.

5.—Δύο τεμάχια μαρμαρίνης στήλης ὕψ. 0.27, πλ. 0.33, πᾶχ. 0.07, ἠκρωτηριασμένης ἄνω καὶ ἀποκειμένης ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ. Γραφὴ λίαν ἐπιμεμελημένη. Ὑψ. γρ. 0.01, ἀπόστασις στίχ. 0.02· ὁ κάτω τόπος τοῦ λίθου ἀφέθη κενός.

	Η Ι
	Γ Ρ Α Ι Ο
	Ε Ρ Ε Τ Ρ Ι Ν Α Υ Τ Ο Υ Σ
	Γ Ο Ν Ο Υ Σ Κ Α Ι Ε Ι Ν Α Ι Α Υ Τ
5	Ο Σ Ο Δ Υ Π Ρ Ο Σ Τ Η Μ Β Ο Υ Λ
	Ι Τ Ο Ν Μ Ο Ν Π Ρ Α Τ Ο Ι Σ Μ Ε Τ
	Τ Α Ι Α Ν Τ Ι Ν Ο Σ Δ Ε Λ Ν Τ Α Ι
	Ξ Ε Γ Κ Τ Η Σ Ι Ν Κ Α Ι Α Τ Ε
	Κ Α Ι Ε Ι Σ Α Γ Ο Υ Σ Ι Κ Α Ι Ε Ξ
10	Ι Κ Α Θ Α Π Ε Ρ Τ Ο Ι Σ Α Λ Λ Ο Ι
	Ι Ε Υ Σ Ι Κ Α Ι Α Σ Φ Α Λ Ε Ι
	Ε Ο Υ Σ Ι Κ Α Ι Ε Κ Π Λ Ε Ο
	Ε Μ Ο Υ Κ Α Ι Ε Ι Ρ Η

¹ Περί τῆς παραλείψεως τοῦ ἱερῶ πρόβ. Δημοσθ. XIX, 249: πρὸς τῷ τοῦ ἡρώ τοῦ ἱατροῦ, καὶ Dittenberger Sylloge 373 στ. 38. Δυνατὸν ὅμως νὰ ἔκειτο ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ δαφνηφόρου ἱερῷ πρόβ. ἐν τῷ ὑπὲρ Φανοκλείους ψηφίσματι στ. 11 ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ. Ἐν τῇ λέξει οἰκίης διατηρεῖται ὁ ἰωνικὸς τύπος.

- η [Τανα]-
 γραίο[υς προξένους εἶναι
 Ἐρετριέων αὐτοὺς [καὶ ἐκ-
 γόνους καὶ εἶναι αὐτοῖς πρ-
 5 ὅσοδ[ο]ν πρὸς τὴν βουλ[ή]ν κα-
 ἰ τὸν [δῆ]μον πρῶτοις μετ[ά]
 τὰ ἱ[ερά] ἂν τινος δέωνται
 [καὶ γῆ]ς ἔγκτησιν καὶ ἀτέ-
 [λειαν] καὶ εἰσάγουσι καὶ ἐξ-
 10 [άγου]σι καθάπερ τοῖς ἄλλοι-
 [ς Ἐρετρ]ιεῦσι καὶ ἀσφάλει-
 [αν εἰσπλ]έουσι καὶ ἐκπλέο-
 [υσι καὶ πολ]έμου καὶ εἰρή-
 [νης.]

Ὡς τὸ προηγούμενον ἀνήκει καὶ τοῦτο τὸ ψή-
 ρισμα εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ τετάρτου αἰῶ-
 νος π. Χ.

6.—Τεμάχιον στήλης λευκοῦ μαρμάρου μετ' ἀε-
 τωματίου ὕψ. 0.34 (ὦν 0.21 ἐπιφάνεια ἐπιγεγραμ-
 μένη), πλ. 0.16, πᾶχ. 0.06, ἀριστερὰ καὶ κάτω
 κολοβῆς. Ἀπόκειται ἐν τῷ Δημαρχείῳ. Γραφή εἰς
 ἄκρον λεπτή καὶ ἐπιμεμελημένη, ἀλλ' ἀβαθῶς κε-
 χαραγμένη, νῦν ἀμυδροτάτη καὶ δυσανάγνωστος.
 Ὑψος γραμμ. 0.007, ἀπόστασις στ. 0.013.

Ρ Ο Β Ο Υ Λ Ο Ι Ε Ι Π Α Ν
 Ε Χ Α Ρ Τ Ι Ν Ο Σ
 Α Θ Ο Σ Η Ν Δ Ι Α Τ Ε
 Ο Ν Ε Ρ Ε Τ Ρ Ι Ε Η Ν
 5 Α Ε Ι Τ Α Σ Υ Μ Φ Ε Ρ Ο Ν
 Ο Μ Ε Ν Ο Σ Κ Α Ι Κ Ο Ι Ν Ε Ι
 Δ Ε Ο Μ Ε Ν Λ Ι Τ Η Ν Γ
 Ν Τ Η Β Ο Υ Λ Η Κ Α
 Η Σ Ι Κ Λ Η Ν Χ Α Ρ Τ
 10 Τ Η Ν Τ Ο Υ Δ Η Μ Ο Υ Τ
 Ε Κ Γ Ο Ν Ο Υ Σ Κ Α Ι Λ
 Ν Κ Α Ι Τ
 Ε Ρ Ε

- Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι εἶπν·
 ἐπειδὴ — ησικλῆ]ς Χαρτίωνος
 — ἀνὴρ ἀγ[αθὸς ὦν διατε-
 λεῖ περὶ τὸν δῆμον τ]ὸν Ἐρετριέων
 5 λέγων καὶ πράττων] αἰεὶ τὰ συμφέρον-
 τα καὶ χρείας παρεχόμενος καὶ κοινεῖ
 τῷ δήμῳ καὶ τῷ αἰεὶ δ]ιομένῳ τῶν [πο-

- λιτῶν ἰδίαι· ἐδοξε]ν τῇ βουλῇ κα[ὶ]
 τῷ δήμῳ εἶναι —] ησικλῆν Χαρτ[ίω-
 10 νος — πολί]την τοῦ δήμου τ[οῦ]
 Ἐρετριέων αὐτὸν καὶ] ἐκγόνους καὶ μ. .
 . . . . . ν καὶ τῷ
 . . . . . τοῖς ἄλλοις Ἐρε-
 τριεῦσιν . . .]

Ψήφισμα ὑπὲρ — ησικλέους τοῦ Χαρτίωνος,
 τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς τρίτης π. Χ. ἑκατονταε-
 τηρίδος περίπου, ὡς ἐκ τῆς γραφῆς δύναται τις νὰ
 κρίνῃ. Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν διαφέρει
 τῶν γνωστῶν περὶ προξένων καὶ εὐεργετῶν ψηφι-
 σμάτων, καθ' ὅσον τὰ ἐν στ. 11 ὑπολειφθέντα γράμ-
 ματα ὑποδεικνύουσιν ὅτι ἔκειτο περίπου: καὶ μ[ε-
 τεῖναι αὐτοῖς — — ω]ν καὶ τῷ[ν ἄλλων πάντων,
 ὦν (ἢ ὦν περ) καὶ τοῖς ἄλλοις] Ἐρε[τριεῦσιν μέ-
 τεστι ἢ τι τοιοῦτον]· τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ ἐνόμισα
 ὅτι ἐν στ. 10 ἔπρεπε νὰ συμπληρώσω πολί]την
 (καὶ ὅχι λ. χ. εὐεργέ]την). Ἄν τοῦτο εἶναι ὀρθόν,
 τὸ παρὸν ψήφισμα εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ Ἐρετρίας ἡ-
 μῖν περισωθέν, ἐν ᾧ ἀπονέμεται τὸ δικαίωμα τοῦ
 πολίτου.

7.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ἄνευ κορωνίδος
 ἐν τῷ Δημαρχείῳ, ὕψ. 0.75, πλ. 0.43, πᾶχ. 0.12.
 Ἄνω ἐλλείπει ἡ δεξιὰ γωνία· τὰ κάτω κολοβή. Ἡ
 γραφή εἶναι λεπτή καὶ κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοία τῇ
 τῆς ὑπ' ἀρ. 6 καὶ μᾶλλον ἐπιμεμελημένη τῆς ὑπ'
 ἀρ. 3 ἐπιγραφῆς. Αἱ ἀρχαὶ τῶν στίχων διετηρήθη-
 σαν ὅπως οὖν εὐανάγνωστοι, ἀλλὰ περὶ τὸ μέσον τὰ
 γράμματα σχεδὸν τελείως ἐξηλείφθησαν. Ἐφερε δὲ
 ὁ λίθος μόνον μίαν στήλην ὀνομάτων. Μεταξὺ τῶν
 ὀνομάτων, τῶν πατρωνυμικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν
 διακρίνονται πολλαχοῦ εἰσέτι διτταὶ στιγμαί. Ὑψ.
 γραμμ. 0.009, ἀπόστ. στ. 0.02.

Ο Λ
 Π Ι Τ Η Σ Μ Ο Ε Λ Κ Α Ι Π Υ Θ Ο Γ Λ
 Τ Ο Λ Ε Μ Α Ο Ι Δ Ε Ε Φ Η Β Ο Ι Α Ν Ε Γ
 Α Ρ Ι Σ Τ Ο Τ Ε Λ Η Σ Α Ρ Ι Σ Τ Σ Ν Υ Ι Α Ο,
 5 Τ Ο Λ Λ Ο Σ : Α Ρ Ι Σ Τ Α Ρ Χ Ο Υ Δ Υ Σ

¹ Πρὸς Δημοσθ. κατὰ Ἀριστοκρ. 65: ἐποιήσαμεθα πολίτην καὶ διὰ
 τῆς δωρεᾶς ταύτης μετεδώκαμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νομί-
 μων καὶ πάντων ὅσων περ αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν. Γενικῶς δὲ περὶ τοῦ-
 του τοῦ τύπου ἴδε τὰ ὑπὸ τοῦ E. Szanto ἐν τῷ βιβλίῳ του Das griech.
 Bürgerrecht 1892 σ. 12 συλλεχθέντα παραδείγματα.

- ΧΛΙΡΙΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΦΙΛ ΠΕΤ
 ΚΛΕΙΤΛΝ ΕΧΦΛ: Ε/
 ΛΑΟΔΙΚΟΣ ΣΑ
 ΦΟΥΣΑΡΙΣΤ
 10 ΑΛΚΙΔΑΜΑΣ
 ΠΡΗΞΙΠΠΟΣ
 ΦΙΛΙΣΤΙΔΗΣ
 ΝΑΥΚΡΑΤΗΣ
 ΧΟΡΟΝΙΚΟΣ Ι Ι
 15 ΔΗΜΟΦΛΗΚΟΡΛΗ
 ΝΑΥΤΗΣ ΚΛΕΟΤ: Ι
 ΑΜΦΑΛΚΟΣ ΗΦΛΙΣΤ: ΙΙ ΔΥΣ
 ΜΑΝΤΙΔΗΣ ΧΟΡΟΝΙΚΟ ΔΥΣ
 ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ ΚΛΕΟΣΤΓ ΤΟΥ ΛΑΚ
 20 ΗΓΗΡΙΠΠΟΣ ΗΓΗΡΙΝ ΟΥ ΛΑΛ
 ΜΟΙΡΕΣΤΡΑΤΟΣ ΣΚΥΘΕΛ: ΠΟΥ
 ΔΗΜΛΝ ΑΡΙΣΤΟΛ: ΙΤ Σ ΠΕΝΕ
 ΦΙΛΙΣΚΟΣ ΚΛΛΛ'ΚΡΑΤΙΔΕ - ΟΙΡ
 ΟΝΗΡΙΜΟΣ: ΜΥ ΔΟΥ: ΛΛΙ
 25 ΙΟΥΣΕΥ ΙΙ ΦΙΛΛΝΟΣ
 ΥΘΥΔΗΜΟ: ΔΙΟΔΗΡΟΥ: ΣΤ:
 ΘΕΛΝ: ΘΕΛΡΟΥ:
 ΘΕΟΠΡΟΠΙΔΗΣ: ΟΥ: Ε Σ
 ΒΙΟΤΤΟΣ: ΕΥΒΙΟ
 30 ΚΛΕΥΚΡΙΤΟΣ: ΠΟΛΥΚΡ: ΙΟΥ:
 ΝΗΣΑΝΔΡΟΣ: ΦΙΛΙΣ ΧΦΗ
 ΣΤΟΦΑΝΗΣ: ΑΡΙΣΤΟ ΛΗΝΤΟΣ: Ι
 ΙΙ / ΟΤΙΜΟΣ: ΑΡΧΙΠΠ
 ΟΥΟΣ: ΘΡΑΣΛΝΙΔΕ -

Θ ε [ο ι

Ἐπὶ τῆς Μο...εω καὶ Πυθογέ[νους
 πολεμα[ρχίας] οἶδε ἔφηβοι ἀνεγ[ράφησαν]
 Ἀριστοτέλης Ἀριστωνύμου —

- 5 Τόλλος Ἀριστάρχου Δύσ(τιος)
 Χαλκίδης Ἀντιφίλ[ου] Πετ(αλιεύς)
 Κλείτων Ἐχφά[του ἐχ Φηραι - ;]
 Λαόδικος Σαω[ν- —
 Φόρος Ἀριστ- — —
 10 Ἀλκιδάμας — —
 Πρήξιππος — —
 Φιλιστίδης — —
 Ναυκράτης — —
 Χορόνικος — —
 15 Δημοφών Κορων — —
 Ναύτης Κλεο[γένου] —
 Ἀμφαλκος Ἡραίσ[τίωνος] Δύσ(τιος)
 Μαντίδης Χορονίκου Δύσ(τιος)

- Κλεισθένης Κλεοστ[ρά]του Λάχ(εθεν)
 20 Ἡγήριππος Ἡγηρίν[ου] (Π)ανα-
 Μοίρεστρατος Σκύθεω ποτ-
 Δήμων Ἀριστοφῶ[ντος] Πενε-
 Φίλισκος Καλλικρατίδ[εω] Χοιρ(εάτης)
 Ὀνήριμος [Ἀ]μυ[νάν]δρου Λά[κ](εθεν)
 25 Δι[ον]υσεύ[χ]ης Φιλωνος —
 Εὐθύδημος Διοδώρου [Ἰ]στι(αλιεύς)
 Θέων Θεώρου —
 Θεοπροπίδης — ου ἐξ Ἀ[σ]-
 Βίотτος Εὐβίο[υ] —
 30 Κλεύκριτος Πολυκρ[ίτου] —
 Ὀνήσανδρος Φιλί[σ]του ἐχ Φηραι-
 Ἀριστοφάνης Ἀριστοφώντος —
 Δ[η]μότιμος Ἀρχίππου —
 .....οχος Θρασωνίδεω —

Κατάλογος ἐφήβων ἐξ Ἐρετρίας, ὁ πρῶτος ἐν
 Εὐβοίᾳ εὐρεθείς, χρονολογούμενος κατὰ τοὺς πο-
 λεμάρχους ὡς τὴν προϊσταμένην ἀρχήν. Ἀνεγρά-
 φοντο δέ, ὡς φαίνεται, δύο πολέμαρχοι (ὅχι τρεῖς
 ὡς ἐν τῇ ἐν CIG 2144, Dittenberger Sylloge 201
 ἐπιγραφῇ¹). Ἐφήβους ἐν Ἐρετρίᾳ ἀναφέρουσιν ὡς
 αὐτῶς καὶ αἱ ἐξῆς ἐπιγραφαί: ἡ συνθήκη μεταξὺ
 Ἐρετριέων καὶ Χαιρεφάνους (Ἐφημ. Ἀρχ. 1869
 ἀρ. 404^a στ. 47), ὁ κατάλογος τῶν συμβαλλομέ-
 νων (Bull. d. e. hell. III σ. 278 στ. 26) καὶ ὁ κα-
 τάλογος ὀνομάτων (Ἐφημ. Ἀρχ. 1887 σ. 83 ἐξ.
 στ. 173). Τῶν ἐφήβων ἀναγράφεται τὸ ὄνομα, τὸ
 πατρωνυμικόν καὶ τὸ δημοτικόν.

Στ. 4. Τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης δὲν εἶναι σπά-
 νιον ἐν Ἐρετρίᾳ: πρβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1887 σ. 83
 ἐξ. στ. 155, 196 ἐξ. Τοῦτο δ' εἶναι ἀξιοπαρατή-
 ρητον ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιτυμβίαν ἐπιγραφὴν
 Βιότη Ἀριστοτέλους, ἥτις κατὰ τὰς ἐν Ἐρετρίᾳ
 ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς γενομένης ἀνασκα-
 φᾶς ἀνευρέθη ἐν τινὶ τάφῳ παρὰ τὸν μέγαν οἰκογε-
 νειακὸν τάφον καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ ἐκληφθῇ ὁ
 τάφος οὗτος ὡς ὁ τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους.² Τὸ
 γεγονός ἐστὶ τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης ἦτο σύνηθες ἐν
 Ἐρετρίᾳ εἶναι εἰς ἐπὶ πλέον λόγος ὅπως δυσπιστῇ

¹ Ἐκ τοῦ προοιμίου τούτου τοῦ ψηφίσματος ἔπασεν ὁ Fr. Lenor-
 mant τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Rhein. Mus. XXI σ. 533 ἀρ. 400 δη-
 μοσιευθεῖσαν ἐπιγραφὴν. — Χρονολογίαν ἐκ πολεμάρχου ἔδε ἐν τῷ κατα-
 λόγῳ τῶν ἐν τοῖς Ταμνεῖοις νικητῶν (Ἐφημ. Ἀρχ. 1869 ἀρ. 412).

² Πρβ. Ἀρχ. Δελτ. 1891 σ. 22, Amer. Journal of Archaeo-
 logy 1891 σ. 142, 246.

Ἄρτεμις ὁ Ἑρετριέων Δημόφιλον Α —
ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς ἐκυτόν
Ἄρτεμιδι Ἀπόλλωνι Λητοῖ.

Ὁμοίας ἀφιερῶσεις εἰς τὴν Ἄρτεμιν, τὸν Ἀπόλ-
λωνα καὶ τὴν Λητὴν περιέχουσι καὶ αἱ ἐφεξῆς ὑπ'
ἀρ. 41. 42. 52. 54. 55 ἀνακοινούμεναι πέντε ἐπι-
γραφαί. Εἰς ταύτας πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἐν
Χαλκίδι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς ἐν-
φοκοδομημένη γνωστὴ ἐπιγραφὴ ἡ τελευταίως ὑπὸ
τοῦ J. Baunaek ἐν Philologus, Neue Folge II 426
ἐκδοθεῖσα¹.

9.—Τετράγωνος βάσις ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἑρε-
τρίας, ὑψ. 0.50, πλ. 0.45, πᾶχ. 0.50, φέρουσα
ἄνω κυκλωτέρῃ κοιλότητι διαμέτρου 0.20, βάθους
0.07 πρὸς ὑποδοχὴν ἀναθήματος. Ἐμπροσθεν φέ-
ρεται ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ ταινίας λελεια-
σμένης ἐνῶ ἡ ἄλλη ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶναι ἀνε-
ξέργαστος. Εἶναι δὲ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμῶ-
ν πιθανῶς τοῦ τέλους τοῦ τετάρτου ἢ τοῦ πρώ-
του ἡμίσεος τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος π. Χ.
Ὑψος γραμμ. 0.013.

Χ Ρ Λ Ξ Α Λ Λ Ι Ξ Ξ Η Μ Ι Ο Υ
Α Ρ Τ Ε Μ Ι Δ Ι Ο Λ Υ Μ Π Ι Α Ι

Χρυσάλλης Σημίου
Ἄρτεμιδι Ὀλυμπία

Τὸ ἐπώνυμον τῆς Ἀρτέμιδος Ὀλυμπία πρέπει
νὰ θεωρηθῇ προερχόμενον ἐκ τοῦ ὀνόματος Ὀλυμ-
πος ὅπερ εἶχεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ πρὸς βορρᾶν
τῆς Ἑρετρίας ὄρος, ὡς διδάσκει τὸ σήμερον ἐν χρή-
σει ὄνομα Ἑλυπος. Πρβ. Baumeister, Topogr.
Skizze d. I. Eubolia σ. 3, 42¹², Bursian, Geogr.
v. Griechenl. II σελ. 397.

Μετὰ τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς ἐπιγραφῆς δια-
κρίνεται σαφῶς κάθετος γραμμὴ, κατὰ τι μικρο-

¹ Πρβ. Ulrichs Reis. u. Forsch. II σ. 224, Rangabé Ant. Hell.
II ἀρ. 1232. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀποδίδει τὸν *Τηχίππου Φιλίππου* πα-
τέρα τοῦ ἐν τέλει τοῦ ὑπὲρ Θεοπόμου ψηφίσματος ὡς ἐπιστάτου μνη-
μονευομένου *Φιλίππου* τοῦ *Τηχίππου*, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμ-
μάτων νομίζω. Ν' ἀνασκευάσω τὰς παρατηρήσεις τοῦ J. Baunaek δὲν
εἶναι ἄξιον τοῦ κόπου· μᾶλλον ἀξιωματικόν μοι φαίνεται ἡ παράδο-
ξις παρὰδοσις, ἣν διηγοῦνται περὶ τῆς προελεύσεως τῆς ἐπιγραφῆς ἐν
Χαλκίδι, ὅτι δηλ. ὁ βασιλεὺς Ξέρξης κατέστρεψε τὴν εἰς ἔχθραν πρὸς
τοὺς Χαλκιδεῖς διατελοῦσαν πόλιν Ἑρέτριαν καὶ ἐδωρήσατο τὸν λίθον
εἰς τοὺς Χαλκιδεῖς, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς οἰκοδομὴν ἐκκλησίας.

τέρα τοῦ ἰώτα, ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς κεχαραγ-
μένη, ἁδῆλον τίνα σημασίαν ἔχουσα.

10.—Τετράγωνος βάσις πρὸ τοῦ ἐν Ἑρετρίᾳ Μου-
σείου ὑψ. 0.57, πλ. 0.27, πᾶχ. 0.22 ἔχουσα ἄ-
νωθεν τετράγωνον κοίλωμα μήκ. 0.15, βάθ. 0.045
πρὸς ὑποδοχὴν ἀναθήματος. Ἐκ τῆς προσθίας πλευ-
ρᾶς εἶναι ἀποκεκομμένον μέγα τεμάχιον, ὥστε ἐκ
τῆς τριστίχου ἐπιγραφῆς ὑπελείφθησαν μόνον τὰ
ἐξῆς γράμματα (μέγεθος γραμμ. 0.015 ἕως 0.02).

Κ Α Ι Λ Ε Μ Ι Δ Ι
Ε Υ Ξ Α Μ Ε Ι Ο Ι Α Ν Ε Θ Η Κ Α Ν

.....
κα[ι Ε... Ἄρτ]έμιδι
εὐξάμε[ν]οι ἀνέθηκαν.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς
τρίτης ἑκατονταετηρίδος π. Χ.

Εἰς τὴν συλλογὴν ἐρετριακῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγρα-
φῶν, ἣν ἐξέδωκεν ὁ Chr. Blinkenberg (Eretriske
Gravskrifter, Kjöbenhavn 1891) προσθετέον καὶ
τὰς ἐξῆς.

11.—Πρὸ τῆς οἰκίας τῆς Ἀθηνᾶς Βαλτασαρίνας
μαρμαρίνη στήλη μετ' ἀετωματίου ἐνφοκοδομημένη
ὑψ. 0.46, πλ. 0.32.

Τ Ι Μ Ω
Τ Ι Μ Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

12.—Τεμάχιον μαρμαρίνης στήλης ἐνφοκοδομη-
μένον εἰς τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας Ἰω. Κοντζιᾶ ὑψ.
0.19, πλ. 0.34. Προδήλως εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ ὑπὸ
τοῦ Παγκαθῆ (Mémoire κτλ. σ. 10) δημοσιευθεῖσα
ἐπιγραφὴ.

Ε Π Ι Κ Ο Υ Ρ Ο Ξ
Ν Ι Κ Α Ν Δ Ρ Ο Υ (ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ παρὰ Παγκαθῆ)

13.—Εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον ἐνφοκοδομημένον τε-
μάχιον μαρμαρίνης στήλης πλ. 0.24, ὑψ. 0.12.

Ἀ Θ Η Ν Ο Δ Ω Ρ Ο Σ
Κ Υ Ρ Η Ν Α Ι Ο Σ (ΑΘΗΝΑΙΟΣ παρὰ Παγκαθῆ)

Ἐν τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας Π. Λάμπρου εἰσὶν ἐν-
ψοδομημέναι αἱ ἐξῆς τρεῖς ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί.

14. — Στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 0.43, πλ. 0.26.

Α Π Ο Λ Η Ξ Ι Ε
Φ Α Ν Ι Ο Υ
Α Λ Ι Φ Η Θ Ε Ν

Ἡ πατρὶς φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστή.

15. — Μαρμαρίνη στήλη μετ' ἀετώματος ὕψ.
0.32, πλ. 0.22.

Α Θ Η Ν Α Ι Σ

16. — Τεμάχιον στήλης δεξιὰ καὶ κάτω κολοβῆς

ὕψ. 0.30, πλ. 0.24. Τοῦ δι' ἀψίδος ἄνωθεν περι-
κλειομένου ἀναγλύφου σώζεται κεφαλὴ μικρὰ προσ-
ώπου τινός. Ἄνωθεν ἡ ἐπιγραφή.

Χ Α Ρ Ι Τ Ι Ο Ν Α Γ

Ε Ρ < Α Π Ε Λ Λ Ι Ω Ν Ο Ε Υ Τ Ν Χ Ι Α Ν Ο Υ Ε Λ Ε Υ Θ Ε Ρ Ω Σ
< Α Τ Α Τ Η Ν Ε Ν Τ Ο Λ Η Ν Τ Ο Υ Θ Ε Ι Ο Υ Μ Ο Υ Δ Υ Ρ > Ε Υ Τ
— Ε Γ Ρ Α Υ Α Τ Η Ν Λ Η Ν Ο Ν Ε Π Ι Τ Ω Μ Η Δ Ε Ν Δ Ε Τ Ε Ρ Ο
Υ Τ Η Ν Τ Ε Θ Η Ν Α Ι Χ Ω Ρ Ί Ε Μ Ο Υ Α Υ Τ Ο Υ Ε Ι Δ Ε Τ Ι Σ
5 Λ Ν Ο Ι Ζ Α Ι Δ Ω Σ Ε Ι Τ Ω Ι Ε Ρ Ω Τ Α Τ Ω Τ Α Μ Ε Ι Ω Χ Γ

Αὐρ(ηλίου)] Ἀπελλίων ὁ Εὐτυχianoῦ ἐλεύθερ(ο)ς
κα]τὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ μου Αὐρ(ηλίου) Εὐτ(υχιανοῦ)
ἐπ]έγραψα τὴν ληνὸν ἐπὶ τῷ μηδένῳ ἑτερο[ν
(εἰς) α]ὐτὴν τεθῆναι χωρὶς ἐμοῦ αὐτοῦ· εἰ δέ τις

5. ἀνοιξάι δώσει τῷ ἱερωτάτῳ ταμείῳ δηνάρια τρισχίλια.

Ἐπιγραφή ἐπιτυμβία ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι σπα-
νίως ἀπαντωσῶν, ἐν αἷς ὀρίζεται χρηματικὴ ζημία
ἐάν τις παραβλάψῃ τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας
τοῦ τάφου. Ἐπειδὴ δ' ἐν αὐτῇ γίνεται χρῆσις τῆς
λέξεως *ληνός*, ἥτις ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς
Θεσσαλονίκης¹, ἴσως εἶναι εὐλογος ἡ εἰκασία ὅτι

¹ Πρὸς Th. Mommsen ἐν Wochenschr. f. class. Philol. 1884
σ. 27. Ἰδε προσέτι Inscr. gr. Sicil. et Ital. 2562. Ἐν γένει δὲ περὶ

17. — Πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ἰ. Λημνίου ἐπιτύμβιος
κιονίσκος διαμέτρου 0.24.

Π Α Ρ Α Μ Ο Ν Η
Μ Α Χ Α Τ Ο Υ

18. — Ἐν τῷ τοίχῳ τῆς οἰκίας Β. Ἀλεξανδρίδου
τεμάχιον ἐπιτυμβίου λίθου λευκοῦ μαρμάρου ὕψ.
0.20, πλ. 0.245, ἀριστερὰ καὶ κάτω κολοβοῦ. Ἡ
ἐπιγεγραμμένη ἐπιφάνεια περικλείεται δεξιόθεν μὲν
ὑπὸ κιονίσκου κάτωθεν δὲ ὑπὸ τοῦ τοξοειδοῦς πλαί-
σιου τοῦ ἐλλείποντος ἀναγλύφου.

Λ Υ Κ Λ Ι Τ Ο Υ — Πο]λυκλίτου
Ἀ Ρ Ι Σ Τ Ε Ο Υ — Ἀ]ριστέου
Ο Ν Η Σ Ι Φ Ο Ρ Ο Ν — Ὀνησίφορον
Τ Ρ Υ Φ Ω Ν — Τρύφων
Ο Σ — ος.

19. — Μαρμαρίνη πλάξ ὕψ. 0.39, πλ. 0.59,
πάχ. 0.07 ἀποκεκρουσμένη κατὰ τὰ πλάγια, ἐν
τῷ οἴκῳ τοῦ Δ. Τζώτζη ἐν Ἑρετρίᾳ. Γραφή με-
ταγενεστέρα, γράμματα ἀνισομεγέθη.

ὁ Αὐρ. Ἀπελλίων ἦτο ξένος, ὡς καὶ ὁ ἐν Ὁρεῶ
παρομοίαν ἐπιγραφὴν στήσας Θραξ (CIG II σ.
1020 ἀρ. 2152i).

20. — Μαρμαρίνη στήλη μετ' ἀετωματίου ὕψ.
0.85, πλ. 0.31 πρὸ τῆς οἰκίας Δ. Τζώτζη.

τούτων τῶν ἐπιγραφῶν G. Hirschfeld, Ueber die griech. Grabschr.
welche Geldstrafen anordnen. Königsberger Studien I.

Α Ρ Χ Ι Ο Ν
Λ Α Κ Α Ι Ν Α

21.—Στήλη λίθου κυανοφαίου ὕψ. 1 μ., πλ. 0.53, πλάχ. 0.26 ἐν τινι οἰκίᾳ. Ἡ δεξιὰ γωνία ἐλλείπει.

Α Γ Α Σ ί α ς
Δ Η Μ Ο Ν Ο Μ Ο Σ υ

22.—Μαρμαρίνη στήλη ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰω. Τουρκολάμπρου ὕψ. 0.80, πλ. 0.46.

Τ Ι Μ Η Ρ Ι Η

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι ἀξία λόγου μόνον ὡς παράδειγμα τοῦ ἐρετρικοῦ ῥωτακισμοῦ ἀντὶ *Τιμησίη*. Γραφὴ καλὴ, ἔχει νεωτέρα τῶν μέσων τοῦ τρίτου αἰῶνος π. Χ.

Οἱ ἐπόμενοι λίθοι ἀπόκεινται ἐν τῷ Δημαρχείῳ.

23.—Στήλη μετ' ἀετώματιος ὕψ. 0.60, πλ. 0.36 φέρουσα ἀνάγλυφον παράστασιν ἀριστερὰ μὲν ἀνδρὸς δεξιὰ δὲ γυναικὸς καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐτέρας γυναικὸς μικροτέρας. Αἱ γυναῖκες δεξιοῦνται ἀλλήλας. Ἄνωθεν σμικροῖς γράμμασιν ἡ ἐπιγραφὴ.

MENECΘEYC KOAPTA EΛΠICMENECΘEWC
ΦΙΛΩΝOC MENECΘEWC HKAIIEPEIA

Μενεσθέως Κόαρτα Ἐλπίς Μενεσθέως
Φίλωνος Μενεσθέως ἡ καὶ ἱέρεια.

24.—Στήλη μαρμάρου λευκοῦ μετ' ἀετώματιος ὕψ. 0.49, πλ. 0.22.

Ξ Ε Ν Ο Φ Ω ν
Α Μ Φ Ι Ο υ

25.—Ἐτέρα ὁμοία ὕψ. 0.48, πλ. 0.22.

Κ Ι Λ Ι Κ Α Σ

26.—Ἐτέρα ὁμοία ὕψ. 0.53, πλ. 0.26.

Α Μ Μ Ψ Ν Ι Α
Π Α Μ Ι Δ Ι Λ Ο Ν

Ἐνεκα λάθους τοῦ χαρακτοῦ φαίνονται ἐν ἰῶτα ἀριστερὰ καὶ ἕτερον δεξιὰ παρὰ τὸ φῖ τοῦ ὀνόματος *Παμφίλου*.

27.—Στήλη ἀπλῆ ὕψ. 0.68, πλ. 0.38.

Κ Α Λ Λ Ι Κ Ρ Ι Τ Η
Κ Α Λ Λ Ι Ξ Τ Ρ Α Τ Ο Υ

Αἱ δὲ ἐπόμεναι ἐπιγραφαὶ ἀπόκεινται ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἐρετρίας.

28.—Στήλη μετ' ἀετώματος.

Φ Ι Λ Ω
Ε Π Ι Κ Τ Η Τ Ο Υ

29.—Στήλη μετ' ἀετώματος ὕψ. 0.37, πλ. 0.44.

Β Ι Ο Τ Η
Ο λ υ Α Π Ι Λ Ν Ο ς

30.—Στήλη ἀπλῆ ὕψ. 0.58 πλ. 0.40, δυσανάγνωστος.

Λ Α Ι Δ Ρ Ι Α ξ ¹

Αἱ ἐπόμεναι τρεῖς ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν, ὡς λέγεται, ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἐρετρίας νεκροπόλει, κατασκευαζομένης τῆς νέας ὁδοῦ, καὶ εὐρίσκονται νῦν ἐν Χαλκίδι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἐργολάβου Δ. Μακρῆ.

31.—Στήλη μαρμάρου λευκοῦ, ἔχουσα ἀετώματιον, ὕψ. 0.51, πλ. 0.31.

Ε Λ Π Ι Μ Ι Κ Η

32.—Στήλη μαρμάρου λευκοῦ μετ' ἀετώματος ὕψ. 0.50, πλ. 0.29.

Π Ο Λ Υ Ξ Ε Ν Ι
Δ Η Μ Ο Ν Ι Κ Ο Υ

¹ Τὸ ὄνομα, ἄλλοθεν ἄγνωστον, ἔχει πρὸς τὸ *λαιδρὸς* ὡς τὸ *Φαιδρίας* πρὸς τὸ *φαιδρὸς*.

33.—Στήλη μαρμάρου λευκοῦ μετ' αετώματος
ὕψ. 0.58, πλ. 0.34.

Μ Ε Ν Ε Κ Ρ Α Τ Η Σ
Δ Ι Ο Ν Υ Σ Ο Δ Η Ρ Ο Υ

34.—'Εν Χαλκίδι ὡσαύτως εὑρηται ἐν ιδιωτικῇ
οικίᾳ τὸ ἀκόλουθον ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον μονομά-

χου μετ' ἐπιγράφης, προερχόμενον, καθ' ᾧ λέγει ὁ
κάτοχος, ἐξ Ἑρετρίας. Στήλη λευκοῦ μαρμάρου
ὕψ. 0.60, πλ. 0.39. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν¹ εἰς
τὸ 1/6 τοῦ πραγματικοῦ μεγέθους καθιστᾷ περι-
τὴν πᾶσαν ἰδιαιτέραν περιγραφὴν τοῦ 0.02 περί-
που ἐξέχοντος καὶ τραχέως ἐξεργασμένου ἀναγλύ-
φου. Σημειωτέον μόνον ὅτι ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας
πρὸ τοῦ προσώπου ὑπάρχουσι ἐξ τρήματα μὴ φαι-
νόμενα ἐν τῇ εἰκόνι.

II

35.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου μετ' αετωματίου
ὕψ. 0.54, (ἐπιγεγραμμένη ἐπιφάνεια 0.38), πλ.
0.41, πᾶχ. 0.08 τὰ κάτω κολοβή, εὐρεθεῖσα πρό-
τινων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Δημ. Στεργίου ἐν τῷ κατὰ τὴν
Κάτω Βάθειαν κτήματι αὐτοῦ. Δυστυχῶς ἡ λε-
πτὴ καὶ ἐπιμεμελημένη γραφὴ ὑπέστη τοσαύτην
βλάβην ὥστε εἶναι λίαν δυσανάγνωστος. Τὸν λί-
θον ἀντέγραψα δις, ἐξήλεξα δὲ τὴν ἀντιγραφὴν
δι' ἐκτύπων. Ἰχνη τινὰ γραμμάτων κατὰ τὸ ἐντε-
λὼς ἀποτετριμμένον μέσον καὶ ἀριστερὸν μέρος τῆς
ἐπιγραφῆς δὲν περιέλαβον ἐν τῷ παρόντι ἀντιγρά-
φῳ, ἐπειδὴ δὲν δύνανται ν' ἀποδοθῶσι εἰς ὠρισμένα
γράμματα οὔτε νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς συμπλή-
ρωσιν τοῦ κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς. Τὰ γράμματα
(ὕψ. 0.009, ἀπόστασις τῶν στίχων 0.013) εἶναι
κατὰ τὴν κομψότητα ὅμοια τοῖς τῶν ὑπ' ἀρ. 2. 4.
Ὡς δημοσιευθέντων ψηφισμάτων, ἰδίως τοῦ ὑπὲρ Φα-
νοκλέους, ἀλλ' ἀβαθῶς κεχαραγμένα.

Α Γ Α Θ Η Ι Τ Υ Χ Η Ι Ε Δ Ο Ξ Ε Ν Τ Ο Ι Σ Σ Τ Ρ Α Τ Ι Ω Τ Α Ι
Τ Ο Ι Σ Τ Ε Τ Α Γ Μ Ε Ν Ο Ι Σ Υ Ρ Ι Ι Μ Κ Ρ Α Τ Η Ν Α Ρ Γ Α
Σ Κ Λ Ε Ο Ι Ι Π Ε Ν Ε Ρ Ε Ι Δ Η Θ Ο Υ Κ Ρ Ι Τ Ο Σ Ρ Ρ Σ
Ε Ρ Ο Ν Τ Ε Υ Ρ Ο Τ Ο Υ Δ Η Μ Ο Υ Σ Τ Ρ Α Τ
Ο Σ Ι Υ Α Ρ Χ Ο Ν Τ Ο Σ Κ Α
Ο Σ Δ Ι Α Τ Ε Τ Ε Λ Ε
Ι Σ Σ Τ Ρ Α Τ Ι Ω Τ Α
Ε Ν Ο Σ Ε Ι Σ

5

¹ Εἰ καὶ τὸ ζιγγογράφημα δὲν ἀποδίδει πιστῶς τὸ πρωτότυπον σχεδιάσμα εἰς τινὰς λεπτομερείας καὶ ἰδίως κατὰ τὸ σχῆμα γραμμάτων τινῶν, ἐδημοσιεύσαμεν ὅμως αὐτό, διότι ἡ παράστασις δὲν εἶναι ἐκ τῶν συχνὰ ἐν Ἑλλάδι ἀπαντωσῶν.

	ΙΛΝΕΡΟΙΓΙΝΩ	
	ΤΑΣΧΑΡΙ	10
	ΑΘΗΤΥΧΗ	
	Ε ΙΘΟΥΚΡΙΤ	
	ΩΣ ΧΡΥΣ	
	ΙΕΥ:	
	ΣΑΙΙ	15
	- ΙΒΟΥ/	
	ΣΤΗ	
	ΤΑΙΔΕΙ	
	ΘΑΙΔΕΤΡΕΙΣ,	
	ΟΝΤΑΙΤΗΣΑΝΑΘΕΣ	20
	ΤΟΔΕΑΝΑΛΩΜΑΤ	
Ο	Σ ΙΟ Α ΤΟΙΣ ΤΡΑΤΙΩΤΑΙΣ	
	ΤΑ ΟΣΚΡΗΣ ΝΔΡΟΣΚΡΗΣΘΕΟΣ	
	ΥΩΝΥΜΕΥΣΞΕΝΟΦΙΛΟ	
	ΝΘΙΟΣΑΡΓΑΙΟΣΚΡΙ	25
	Ι Α Ι Ο Ι	

- Ἀγαθῇ τύχῃ· ἔδοξεν τοῖς στρατιώταις
 τοῖς τεταγμένοις ὑπὸ Τίμοκράτην· Ἀργαῖ-
 ος Κλέωνος Κρής εἶπεν· ἐπειδὴ Θούκριτος πρό-
 τερὸν τε [χειροτονηθεὶς] ὑπὸ τοῦ δήμου στρατ[η-
 5 γ]ός ..... ἐπὶ ..... οἱ ἄρχοντες καὶ
 πάλιν ἐπὶ ..... ἄρχοντες διατετέλε-
 κεν ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν καὶ εὖνους τοῖς στρατιώταις
 καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ χρείας παρεχόμενος εἰς
 ἃς ἂν τις αὐτὸν παρακαλῇ· ὅπως ἂν οὖν φ]ανεροὶ γίνω-
 10 ται οἱ στρατιῶται εἰδότες ἀποδιδόναι τὰς χάρι-
 τας ἀξίας τῶν εἰς αὐτοὺς εὐεργετημάτων· ἀγ]αθῇ τύχῃ
 δεδόχθαι τοῖς στρατιώταις ἐπαιν[έ]σαι· Θούκριτον
 ..... Ἐρετριέα καὶ στεφαν]ώσαι χρυσ[ω]
 στεφάνῳ .....] ἱεῦ
 15 ..... σα
 ..... ἰβουλ
 ..... στη
 ..... ται δὲ
 ..... ἐλέσθαι δὲ τρεῖς [ἄν-
 20 δρας αὐτίκα μάλα οἵτινες ἐπιμελήσονται τῆς ἀναθέσε
 ως .....] τὸ δὲ ἀνάλωμα τ[ὸ
 ..... ο.ισ...ιο...τ]ο[ῖς σ]τρατιώταις ο.
 ..... τα[ῖ]ος Κρής, ... νδρος Κρής, Θεοφ.
 ..... Εὐωνυμεύς, Ξενοφίλος
 25 ..... Κορίνθιος, Ἀργαῖος Κρής
 ..... αζο .....

Ψήφισμα τῶν ὑπὸ τὸν Τιμοκράτην μισθοφόρων πρὸς τιμὴν Θουκρίτου Ἐρετριέως, ὅστις χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου στρατηγὸς παρέσχεν ἑαυτὸν χρήσιμον τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώταις. Ὅτι δ' ἐν ταῦθα πρόκειται περὶ στρατεύματος μισθοφορικοῦ δεικνύει ὁ παρεπόμενος τῷ ψήφισματι κατάλογος, ἐν ᾧ ἀναγράφονται οἱ μετασχόντες τοῦ ψήφισματος στρατιῶται, μεταξύ δ' αὐτῶν, καθ' ὅσον ἐσώθη καὶ ἀναγινώσκεται ὁ κατάλογος, ἀπαντῶσι Κρήτες, εἰς Κορίνθιος καὶ εἰς Εὐωνυμεύς¹. Ὅμοια εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν ἐν Ἐλευσίνι, Πανάκτῳ καὶ Φυλῇ φρουρούντων Ἀθηναίων πρὸς τιμὴν τῶν στρατηγῶν αὐτῶν συντεταγμένα ψήφισματα, ἰδίως δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Φιλίου ἐν Ἐφῆμ. Ἀρχ. 1884 σ. 135 ἐξ. δημοσιευθὲν ψήφισμα ὑπὲρ Ἀριστοφάνους Λευκονοέως², καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ ἐκτὸς τῶν πολιτῶν μετέχουσι καὶ οἱ μισθοφόροι (οἱ ξένοι οἱ μετὰ Γρωσίου τεταγμένοι), ὧν τὰ ὀνόματα ἀναγράφονται ἐπίσης εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ (καὶ οἷδε τῶν ξένων συναρτέθηκαν). Ἀλλ' ὡς ψήφισμα προερχόμενον παρὰ μόνων τῶν ξένων ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τῆς πόλεως τεταγμένου ἀρχηγοῦ αὐτῶν φαίνεται μοι τὸ παρὸν ὅτι εἶναι μοναδικόν.

Ἐνεκα τῆς δεινῆς φθορᾶς τοῦ λίθου, μόνον ἐν τισι στίχοις δύναται τις ν' ἀποπειραθῇ συμπληρώσεις, αἰτινες, εἰκότως, μόνον τὸ νόημα ἀποδίδουσι, δὲν δύναται δὲ νὰ ἀξιῶσιν, ὅτι ἐπιτυγχάνουσι τὰς ἐκφράσεις κατὰ λέξιν. Στ. 3 συνεπληρώθη Κρής ἐκ τοῦ στ. 23, ἐπειδὴ ὁ αὐτόθι ἀναφερόμενος Ἀργαῖος ἐξάπαντος εἶναι ὁ αὐτὸς ὅστις εἶπε τὸ ψήφισμα. Στ. 5 μετὰ τὸ στρατηγὸς ἔκειτο πιθανῶς ἰδιαιτέρα τις προσωνυμία· εἰκάζω ἐπὶ τοὺς ξένους· πρβ. CIA II 331 στ. 25. Ἡ χρονολογία τοῦ ψήφισματος κεῖται κατὰ τινὰ ἐπώνυμον ἀπλῶς ἄρχοντα καλούμενον ὡς ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς Bull. de corr. hell. II σ. 277 καὶ Ἐφῆμ. Ἀρχ. 1887 σ. 79³. Ἐν τῷ κυρίῳ μέρει τοῦ ψήφισματος ἐψηφίζετο πιθανῶς ἐκτὸς τῆς ἀπονομῆς στεφάνου χρυσοῦ καὶ ἰδρυσις ἀνδριάντος τῷ Θουκρίτῳ· τοῦλάχιστον πρὸς τοιοῦτό τι φαίνεται σχετιζομένη ἢ ἐν στ. 20 μνημονευομένη ἀνάθεσις.

¹ Ἐκ Καρίας. Πρβ. Στέφανον Βυζάντιον.

² Ἐν παρόδῳ παρατηρῶ ὅτι τὸ ἐν τῷ ψήφισματι Α στ. 36-37 χάσμα πιθανώτατα πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τοῦ [καὶ δικαιοσύνης. Ὁ Πανταζίδης ἐν Ἐφῆμ. Ἀρχ. 1884 σ. 215 εἰκάζει [τῆς μερίμνης.

³ Διαφόρως κατὰ τι ἐν Ἐφῆμ. Ἀρχ. 1869 ἀρ. 404α στ. 8 ἐνιαυτός ὁ μετὰ τὴν Ἰπποκύδου καὶ συναρχόντων [— καὶ CIG 2265 (Journ. of hell. stud. XI σ. 260) στ. 22.

Ἐν τῷ στρατιώταις στ. 22 τελευταῖα πιθανῶς τὸ ψήφισμα, ἐπεταὶ δὲ ἀναγραφή τῶν μετασχόντων αὐτοῦ στρατιωτῶν, ἀρχομένη ἴσως διὰ τοῦ Ο[ἶδε ἀνέθηκαν· πρβ. τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἐπιγραφὴν ἐξ Ἐλευσίνος στ. 13, διότι προφανῶς δὲν πρόκειται περὶ τῶν τριῶν ἀνδρῶν, ὧν ἡ ἐκλογή διατάσσεται ἐν στ. 19. Οὗτοι οἱ τρεῖς ἐπιστάται¹ ἀνεγράφοντο πιθανῶς ἐν τῷ τέλει, προηγουμένης τῆς φράσεως οἷδε ἡρέθησαν.

36.—Στήλη ἐπιτυμβία ὕψ. 0.63, πλ. 0.39, πάχ. 0.32 παρὰ τῷ Δημ. Γρηγορίου ἐν Κάτω Βάθειαι.

Ν Ι Κ Ο Λ Α Ο Σ
Τ Ι Μ Α Ν Δ Ρ Ο Υ
ΣΤΑΡΙΩΝΥΓΙΑΙΝΕΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝΤΕΦΥΛΑΤΕ
ΓΑΥΤΑΓΑΡΑΝΘΡΩΠΟΙΣΕΣΤΙΚΡΑΤΙΣΤΑΒΙΟ

Νικόλαος | Τιμάνδρου

¹Ω παριὼν ὑγίαινε δικαιοσύνην τε φύλατ(τ)ε².
ταῦτα γὰρ ἀνθρώποις ἐστὶ κράτιστα βίον.

Ὡς ἐκ τῆς γραφῆς φαίνεται, ἡ ἐπιγραφή ἀνήκει εἰς τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα π. Χ.

Ἐν τῷ χωρίῳ Ἀνω Βάθεια εὗρον τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς.

37.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου τὰ κάτω κολοβή ὕψ. 0.84, πλ. 0.45 παρὰ τῷ Δημ. Γρηγορίου, φέρουσα ἀνάγλυπτον παράστασιν (ἦν ὑπὸ τὸ φῶς κηρίου καὶ ἐν σπουδῇ εἶδον) ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἱσταμένων καὶ μεταξύ αὐτῶν παιδίου, οὗ ἡ κεφαλὴ ἐλλείπει. Ἀνωθεν τῆς παραστάσεως δύο ῥόδακες καὶ ἡ ἐπιγραφή.

Η Ρ Α Κ Λ Ε Ω Ν
Η Ρ Α Κ Λ Ε Ω Ν Ο Σ
Α Θ Η Ν Α Ι Σ
Ε Υ Π Ο Ρ Ο Υ

38.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 0.66, πλ.

¹ Πρβ. κατωτέρω σελ. 159.

² Τὸ δεύτερον Τ παρέλιπεν ὁ χαράκτης.

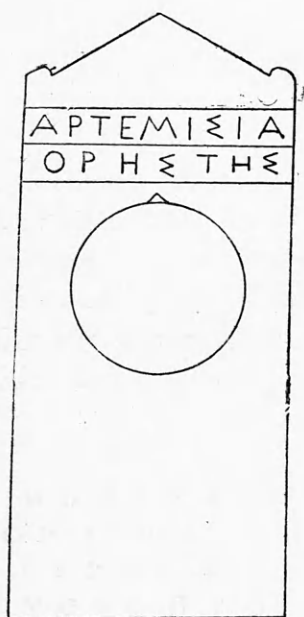
0.45 ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Δημ. Κηρύκου, ἐντετειχισμένη εἰς τὸ φρέαρ.

Θ Ρ Α Σ Υ Λ Λ Ο <
Ι Γ Ε Μ Ο Ν Ο <

39.—Στήλη μετ' ἀκρωτηρίου ὕψ. 1.46, πλ. 0.38 παρὰ τῷ αὐτῷ, εὐρεθεῖσα οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου κατὰ τὴν πρὸς τὸ Ἀλιβέριον ὁδὸν ἐν τῇ κατωφερείᾳ λόφου, ἔνθα φαίνονται εἰσέτι ἴχνη σκαφῶν.

Μ Υ Ρ Τ Ι Λ Ο Σ

40.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 0.81, πλ. 0.35 μετ' ἀετωματίου ἐν τῇ οἰκίᾳ Παν. Μίχου. Ἡ ἐπιγραφὴ ζωηροῖς γράμμασιν ἐγκεκολαμμένη δὲν εἶναι νεωτέρα τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, ὅπ' αὐτὴν δὲ εἶναι κεχαραγμένος κύκλος ἄνωθεν τοῦ ὁποίου παρατηρεῖται μικρὸν τρίγωνον. Ἄν ὑπῆρχον καὶ ἄλλα ὅμοια τρίγωνα κεχαραγμένα ἐκατέρωθεν τοῦ κύκλου καὶ ὑπ' αὐτόν, δὲν ἠδυνήθην νὰ βεβαιώσω. Προφανῶς αἱ γραμμαὶ αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς διάγραμμα ζωγραφίας κοσμούσης τὴν στήλην.

¹/10

Τὸ ὄνομα Ὀρήστης, τὸ σαφῶς ἐνταῦθα ἀναγινωσκόμενον, εἶναι ἄγνωστον ἄλλοθεν.

41.—Πρὸς δυσμὰς καὶ οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου Ἄνω Βάθεια κεῖται ἐπὶ λόφου ἡρειπωμένη ἐκκλησία, ἐν ᾗ εἶναι ἐνφοδομημένον πλῆθος ἀρχαίων λίθων, ἧτοι σπόνδυλοι κιόνων παρίνων, τεμάχια μαρμαρίνου θριγκοῦ καὶ βάσεις. Ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πλευρᾷ τῆς ἀψίδος πρὸς νότον εὗρον ἐνφοδομημένον τεμάχιον λευκοῦ μαρμάρου μήκ. 0.43, ὕψ. 0.20, ὅπερ φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς δευτέρας ἐκατονταετηρίδος π. Χ. Τὰ γράμματα (ὕψ. 0.023) ἔχουσιν ἀκρεμόνας καὶ εἶναι ἐπιμελῶς κεχαραγμένα.

Ο Δ Η Μ Ο Σ Ο Ε Ρ Ε Τ Ι
Η Ρ Α Κ Λ Ε Ι Τ Ο Ν Δ Η Μ Η
Α Ρ Ε Τ Η Σ Ε Ν Ε Κ Ε Ν Κ
Τ Η Σ Ε Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν Α
Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Α Η

Ὁ δῆμος ὁ Ἐρετ[ριέων]
Ἡράκλειτον Δημητρίου
ἀρετῆς ἔνεκεν καὶ εὐνοίας
τῆς εἰς αὐτόν Ἀ[ρτέμιδι]
Ἀπόλλωνι Λη[τοῖ].

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Spratt¹ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Leake, ὑπὸ δὲ τοῦ Bursian (Geogr. v. Griechenl. II 423¹) ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν πιθανῶς ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος Ἀμαρυσίας προερχομένων ἐπιγραφῶν.

42.—Βάσις τετράγωνος λευκοῦ μαρμάρου μήκους 0.89 πλάχ. 0.15 χρησιμεύουσα ὡς ἀγία τράπεζα τῆς ἄνω ἐκκλησίας. Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων (ὕψ. 0.023 μετ' ἀκρεμόνων) δὲν εἶναι παλαιότερα τῆς ἀρχῆς τοῦ πρώτου αἰῶνος π. Χ. τὸ πολὺ.

Φ Ι Λ Ι Ν Ο Σ Κ Α Ι Γ Ο Ρ Γ Ι Α Σ Ο Ι Κ Λ Ε Ο Μ Α Χ Ο Υ
Τ Η Ν Ε Α Υ Τ Ω Ν Α Δ Ε Λ Φ Η Ν Κ Α Ι Ξ Ω Τ Α Μ Ι Κ Ι
Ω Ν Ο Σ Τ Η Ν Θ Υ Γ Α Τ Ε Ρ Α Α Σ Τ Υ Λ Λ Α Ν Κ Λ Ε
Ο Μ Α Χ Ο Υ Α Ρ Τ Ε Μ Ι Δ Ι Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Α Η

Φιλίνος καὶ Γοργίας οἱ Κλεομάχου
τὴν αὐτῶν ἀδελφὴν καὶ Ἰσώτα Μικί-
ωνος τὴν θυγατέρα Ἀστυλλαν Κλε-
ομάχου Ἀρτέμιδι Ἀπόλλωνι Λη[τοῖ].

Στ. 2 μεταξὺ τοῦ Ι τοῦ ΚΑΙ καὶ τοῦ Σ εἶναι παρεμβεβλημένον μικρὸν ἰῶτα καλῶς διακρινόμενον· ἴσως ὁ χαρακτήρ ἐλησμόνησεν, ἔνεκεν τοῦ προη-

¹ Trans. Roy. Soc. of litterat. II Ser. II vol. σ. 245.

γουμεμένου Ι τοῦ ΚΑΙ, τὸ ἀρκτικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἀνεπλήρωσε μετέπειτα, ὡς αὐτῷ δυνατὸν, διὰ τοῦ σμικροῦ ι. Τὸ παράδοξον ὄνομα δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ἄλλοθεν· ἡ ἀνάγνωσις ὁμῶς εἶναι ἀσφαλής.

43. — Ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ Ἀγ. Γεώργιος κειμένῳ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Κοτυλαίου αὐλῶνι πρὸς βορρᾶν τῆς Κάτω Βάθειας, δύο περίπου ὥρας μακρὰν αὐτῆς, εὗρηται ἐνφοκοδομημένη ἐπιθυμβία στήλη λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 2 μ., πλ. 0.60, πᾶχ. 0.18 φέρουσα τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν κεχαραγμένην γράμμασιν ἐκτάκτως ὠραίοις.

Κ Α Λ Λ Ι Γ Ρ Ο Ξ
Μ Ε Ν Α Δ Κ Η

44. — Πλησίον ἐκκλησιδίου ἡμικατεστραμμέ-
νου, οὐτινος δὲν ἔμαθον ἀκριβῶς τὸ ὄνομα, κειμέ-
νου 1 1/2 ὥραν βορειότερον ἐν τινι τῶν κοιλάδων
τοῦ Ὀλύμπου, εὗρηται ἐντὸς θάμνων μαρμαρίνη
πλάξ ὕψ. 2 μ., πλ. 0.45, προερχομένη πιθανῶς
ἐξ ἐδράνου τινὸς ὡς αἱ ἐν Inschr. v. Pergamon I ἀρ.
235 καὶ Bull. de corr. Hell. XVI σ. 110 δημο-
σιευθεῖσαι, φέρουσα ἐκτὸς παντοίων ἄλλων χαραγ-
μάτων, ὧν ἐν εἶναι γελοιογραφία, καὶ τὰ ἐξῆς ἡμι-
κατεστραμμένα γράμματα.

ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ
ΣΟΦΟΣ
ΙΠΠΙΠΡΟΣ

11011 P Γ Ο Σ

ΕΥΚΤΗΜΩΝ
ΧΡΗΣΤΟΣ

X A P I Δ A M O Σ
Δ H M A P X O Y
X P H Σ T O Σ

Χαρίδαμος Φιλίππου φιλόδοξος
Νίκανδρος σοφός
...ργος
Χαρίδαμος Δημήτρου χρηστ(ι)ός
Ευκτήμων χρηστός
Διοδώρα
Ἀλγασίας.

Ἐν θέσει Γυμνοῦ εὕρηνται οἱ ἐξῆς ἐνεπίγραφοι
λίθοι.

45. — Ἐν τῷ νοτίῳ τοίχῳ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας παρὰ τὸν μέγαν Βενετικὸν πύργον, τεμάχιον μαρμαρίνης στήλης μετ' ἀετωματίου.

ΑΩΝΝΕΑΡΧΙΔΟΥ
ΙΝΗΣΑΩΝΟΣ

Σάων Νεαργίδου

... ίνη Σάωνος

46.—'Εν τῷ νοτίῳ τοίχῳ τῆς ἡρειπωμένης αὐτόθι ἐκκλησίας τῆς Παναγίας εἶναι ἐνωκοδομημένη πλησίον τῆς θύρας μαρμαρίνη στήλη ὕψ. 0.57, πλ. 0.33, φέρουσα ἐφ' ὀφθαλμοῦ ἐπιγραφὴν τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

 $\Phi \quad A \quad \Lambda \quad \cap \quad \cup \quad \wedge \quad E \quad \Omega$

Φανόλεω[ς ¹

Ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου πλησίον τῶν οἰκιῶν τοῦ Γυμνοῦ² εὑρον δύο ἐπιθυμίας στήλας, πιθανὸν δὲ νὰ εὐρίσκωνται καὶ ἄλλαι ἐκεῖ κεκρυμμένα.

47.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου μετ' αἰτώματος
 εὐ. 1.18, πλ. 0.42.

Α Μ Φ Ι Κ Ρ Α Τ Η Σ

48.—Στήλη λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 0.58, πλ. 0.44. Τὰ γράμματα ἐπὶ ταινίας ὠμαλισμένης ἐπιμελῶς· ἡ λοιπὴ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου ἀνεξέργαστος.

N E A P X O $\leq$

49.—'Εν τῇ παρὰ τὴν θέσιν τῶν Ἀσωμάτων νε-
κροπόλει 3/4 τῆς ὥρας νοτιοδυτικῶς ἀπὸ τῆς Κάτω
Βάθειας εἶδον τεμάχιον στήλης ἐκ λίθου καλουμέ-
νου κοκκινόπετρα (ὑψ. 0.32, πλ. 0.37) φέρον τὰ
γράμματα:

ΙΝΗΞΤΟΞ

Πολύμνηστος

¹ Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ ἐν Ath. Mitth. IX σ. 319 δημοσιευθέντι καταλόγῳ ἐξ Ἰουλίδος στ. 47.

² Αὐτόθι ἐπεδείχθη μοι μέγας λίθος σκοτεινοῦ χρώματος, ἔχων τὴν ἐπιφάνειαν ἀνεξέφραστον ἐφ' ἧς διεκρίνοντο πλείονες στίχοι λίαν βεβλαμμένης ἀρχαϊκῆς ἐπιγραφῆς. Δυστυχῶς ἔλλειπει χρόνου δὲν κατώρθωσα ν' ἀντιγράψω καλῶς αὐτήν.

Τὸ νῦν ἐλλεῖπον τεμάχιον ἐλέγετο ὅτι πρὸ μικροῦ ἔκειτο αὐτόθι.

50.—Παρὰ τὴν ἐξ Ἑρετρίας εἰς Κάτω Βάθειαν ὁδὸν κεῖται, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ἀπέχων, τροχμαλοπαγῆς λίθος ἀκανονίστου σχήματος (ὑψ. 0.70 περίπου, πλ. 0.40, πᾶχ. 0.35) φέρων ἐντὸς ἐξεργασμένης ταινίας τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν. Ὑψ. γραμμάτων 0.05.

Φ Ρ Α Ξ Ι Κ Λ Η Λ

Φρασίκλη[α]

Ὡς πρὸς τὴν γραφὴν ἡ ἀντίει πρὸ Meyer, Gr. Grammatik² § 67. Blass, Ausspr. d. Griech.³ σ. 59, Inschr. von Pergamon I ἀρ. 158, Bull. d. e. hell. 1892 σ. 120 ἀρ. 47. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι νεωτέρα τοῦ πρώτου ἡμίσεος τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος.

51.—Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἀγ. Νικολάου κειμένῳ ὑψηλὰ ὑπὲρ τὴν Βάθειαν ἐπὶ τοῦ Κοτυλαίου ὄρους, εὔρον στήλην λευκοῦ μαρμάρου ὑψ. 0.49, πλ. 0.43, πᾶχ. 0.09, ἐφ' ἧς ἀνάγλυφον λίαν ἐφθαρμένον καὶ κολοβόν, παριστῶν δ' ἐν τῷ δεξιῷ μέρει γυναικα καθημένην καὶ ἐστραμμένην πρ. ἀρ., διὰ μὲν τῆς ὑψωμένης δεξ. χειρὸς διανοίγουσαν τὸν πέπλον, τὴν δὲ ἀριστεράν, ὡς φαίνεται, στηρίζουσιν ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ἀντικρὺ δ' αὐτῆς ἐτέραν μορφὴν, ἧς διεσώθη μόνον τὸ περιγράμμα τῆς κεφαλῆς καὶ τεμάχιόν τι κατωτέρω. Ὑπεράνω τοῦ ἀναγλύφου διακρίνονται τὰ ἐξῆς λείψανα ἐπιγραφῆς.

ΕΡΕΙΑΣ Ι ΛΟΝΙΣΚΟΥ	: ..... ἐπὶ ἰ[ε]ρείας .....ονίσκου
----------------------	---

52.—Εἴκοσι περίπου λεπτὰ τῆς ὥρας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κάτω Βάθειας ὑψοῦται πρὸς δεξιὰ τῆς εἰς Ἀλιβέριον ὁδοῦ εὐθὺς παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀποτόμως πρὸς αὐτὴν κατερχόμενος, λοφίσκος πλήρης ἐρειπίων ἐκκλησιδίων κατεστραμμένων¹, πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ὁποίων ἐγένετο χρῆσις πολλῶν ἀρχαίων λίθων, ἐν οἷς πρό τινας, καθ' ἃ διηγοῦνται οἱ ἐγγύριοι, ἐφαίνοντο καὶ τινες γλυπτοί, νῦν ὁμως

¹ Ἐντεῦθεν προέρχεται καὶ ἡ ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 8 ἀναδημοσιευομένη ἐπιγραφὴ.

ἀποσπασθέντες ἐκεῖθεν. Ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου ἐγένοντο καὶ ἀνασκαφαὶ καὶ ἀνευρέθη κατ' αὐτὰς ἐν ἐπιγραφῇ μαρμαρίνη βάσις ὑψ. 0.66, πλ. 0.55—0.59 καὶ ἴσου πάχους, κειμένη νῦν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἐγγύτατα τῆς θαλάσσης. Μέγεθος γραμμάτων, τῆς μὲν ἀναθέσεως 0.025 τῆς δ' ἐπιγραφῆς τοῦ τεχνίτου 0.015.

Φ Α Ν Ο Κ Λ Η Λ Σ Ω Τ Ι Μ Ο Υ
Τ Ο Ν Α Ν Ε Υ Ι Ο Ν Κ Α Ι Κ Λ Ε Α Ρ Ι Σ Τ Ι Ι
Σ Ω Τ Ι Μ Ο Υ Τ Ο Ν Α Ν Δ Ρ Α Φ Α Ν Ο Κ Λ Η
Τ Ι Μ Ο Κ Ρ Α Τ Ο Υ Α Ρ Τ Ε Μ Ι Δ Ι
Α Π Ο Λ Λ Ω Ν Ι Λ Η Τ Ο Ι

ΕΥΧΕΙΡ ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΕΠΟΙΗΣΑΝ

Φανοκλῆς Σωτίμου
τὸν ἀνεψιὸν καὶ Κλεαρίστη
Σωτίμου τὸν ἄνδρα Φανοκλῆ
Τιμοκράτου Ἀρτέμιδι
Ἀπόλλωνι Λητοῖ.

Εὔχειρ Εὐβουλίδης Ἀθηναῖοι ἐποίησαν.

Τῆς οἰκογενείας τῶν τεχνιτῶν τούτων ἐπιγραφὰς ἶδε παρὰ Loewy, Inschr. Gr. Bildhauer 133-135, 222-229. CIA II 3, 1162. 1386. 1639-1646. Ἡ παροῦσα εἶναι κατὰ τοῦτο ἀξιοσημείωτος, καθ' ὅσον εἶναι ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ ἔργου τοῦ Εὐχειρος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Εὐβουλίδου ἔξω τῶν Ἀθηναίων ἀπαντῶσα· αἱ μέχρι τοῦδε εὑρεθεῖσαι προέρχονται πᾶσαι ἐξ Ἀθηναίων. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὸ μέσον τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος π. X. (πρὸ τὰ ὑπὸ τοῦ U. Köhler ἐν CIA II 3, 1639 καὶ ὑπὸ τοῦ W. Gurlitt, Ueber Pausanias σ. 264 εἰρημένα).

III

Ἐν Ἀλιβερίῳ καὶ τοῖς πέριξ εὔρον τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς.

53.—Δύο τεμάχια στήλης λευκοῦ μαρμάρου ὑψ. 0.17, πλ. 0.225, πᾶχ. 0.09, εὑρεθέντα οὐ μακρὰν τοῦ μεγάλου Βενετικοῦ πύργου παρὰ τὴν θάλασσαν ἐν ἔτει 1889· τούτων τὸ μὲν κατέχει ἰα-

τρός τις, τὸ δὲ ἔμπορός τις ἐν Ἀλιβερίῳ. Τὰ γράμματα ὅμοια τοῖς τοῦ ὑπὲρ Θεοπόμπου ψήφισματος (Rangabé, Ant. hell. II ἀρ. 689, Baumeister ἐν Philol. X σ. 300 ἐξ., νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἐρετρίας), ἀλλ' ἦττον ἐπιμελῶς κεχαραγμένα, ἔχοντα ἀκρεμόνας ὕψος αὐτῶν 0.09, ἀπόστασις τῶν στίχων 0.016.

5 ΕΡΟΙΤΕΩ
 ΤΟΤΟΥΔΗΜΟΥ
 ΤΟΔΕΤΟΥΗΦΙΣ
 ΜΕΝΕΝΤΩΙΓΥΜΙ
 ΔΟΣΑΝΑΓΟΡΕΥΕΣ ΑΙΔΕ
 ΑΥΤΟΝΔΙΟΝΥΣΙΩΙΙΤΕΕΝΤ
 ΤΩΙΑΓΩΝΙΤΗΣΠΥΡΡΙΧΗΣΤ/
 ΛΕΙΑΝΠΟΙΕΙΣΘΑΙΤΟΥΣΚΑΤ
 10 ΔΕΚΑΙΕΠΙΣΤΑΤΗΝΟΣΤΙΣ
 ΚΕΥΗΣΤΩΝΕΙΚΟΝΩΝΙ
 ΦΗΣΤΩΝ

.ς γί]νο[μεν-
 .εροι τε ως
 πό τοῦ δήμου
 [ὑ-
 [ἀναγράφαι
 τὸδε τὸ ψήφισμα εἰς στήλας λιθίνας δύο καὶ στήσαι τὴν
 5 μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ, τὴν δὲ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμι-
 δος ἀναγορεύει[θ]αι δὲ [τὰς τιμὰς τὰς ἐψηφισμένας κατ' ἐνι-
 αὐτὸν Διονυσίων τε ἐν τῇ πομπῇ καὶ Ἀρτεμισίων
 τῷ ἁγῶνι τῆς πυρρίχης· τ[αῦτα δὲ ὅπως γίνονται ἐπιμέ-
 λειαν ποιεῖσθαι τοὺς κατ' ἐνιαυτὸν προβούλους· ἐλεῖσθαι
 10 δὲ καὶ ἐπιστάτην ὅστις [ἐπιμέλειαν ἔξει περὶ τῆς κατα-
 σκευῆς τῶν εἰκόνων [καὶ περὶ τῆς ἀναθέσεως καὶ περὶ
 τῆς ἀναγραφῆς τῶν [στηλῶν κτλ.

Καίτοι ὀλίγα εἶναι τὰ τοῦ παρόντος ψήφισματος διασωθέντα λείψανα, εἶναι δυνατόν νὰ συμπληρωθῶσιν οἱ πλεῖστοι στίχοι μετὰ βεβαιότητος ἐκ τοῦ ἤδη μνημονευθέντος ψήφισματος ὑπὲρ τοῦ Θεοπόμπου¹ καὶ νὰ ὀρισθῇ πιθανῶς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Τὸ ψήφισμα ἀφορᾷ ἄνδρα τινὰ ὅστις παρέσχεν ὑπηρεσίας εἴτε ὡς γυμνασιάρχης εἴτε ὡς προσενηγῶν χορηγίαν τινά, ὡς ὁ Θεόπομπος ὑπὲρ τοῦ ἐ-

¹ Ὅτι ἐν τινι ψήφισματι τῶν Μαγνήτων (Athen. Mitth. XV σ. 294 ἐξ.) ὁρθῶς συνεπλήρωσα ὡς ἐξῆς: θεωροῦντες τὴν τῶν συνέδρων καὶ τῶν ἄλλων Μαγνήτων ἐπίγνωσιν ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ ἣν ποιοῦνται μεγαλομέρειαν καὶ ἐκτέλειαν κτλ., καταδεικνύει τὸ ἀκόλουθον κατὰ πάντα συμφωνοῦν χωρίον τοῦ ὑπὲρ τοῦ Θεοπόμπου ψήφισματος στ. 6 ἐξ. βουλόμενός τε τὴν φιλαγαθίαν φανερὰν καθιστάνειν καὶ ἣν ἔχει πρὸς τὴν πόλιν ἐκτείνειν.

Λαιοχριστίου (στ. 18). Φαίνεται δὲ ὅτι τιμᾶται καὶ ὁ παρὼν εὐεργέτης, ὡς ὁ Θεόπομπος, διὰ χρυσοῦ στεφάνου, πάντως δὲ δι' ἰδρύσεως δύο ἀνδριάντων. Διὰ τὸ ἀπολεσθὲν μέρος τοῦ ψήφισματος πρέπει νὰ δεχθῇ τις σύνταξιν κατὰ πάντα ἀνάλογον πρὸς τὸ ὑπὲρ τοῦ Θεοπόμπου ψήφισμα· ὥστε καὶ τῶν πρώτων στίχων τὸ περιεχόμενον θὰ συνεφώνει μετὰ τῶν στίχων 39 καὶ ἐξ. ἐκείνου τοῦ ψήφισματος.

Ὡς ἐκ τῆς μεγάλης συμφωνίας τῶν δύο ψηφισμάτων φαίνεται μοι ἱκανῶς βέβαιον ὅτι τὸ ἐν Ἀλιβερίῳ εὑρεθὲν τοῦτο ψήφισμα εἶναι ὡσαύτως ψήφισμα τῶν Ἐρετριέων καὶ ὅτι ὁ λίθος μετεκομίσθη ἐξ Ἐρετρίας εἰς Ἀλιβερίον¹. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς χρόνους τοῦ ψήφισματος, δύναται τις ν' ἀναγάγῃ αὐτὸ εἰς τὸ μέσον τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος π.Χ.²

54. — Βάσις, σώζουσα ἱγνὴ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ποτε ἰδρυμένου ἀνδριάντος, ὕψ. 0.25, πλ. 0.84, πᾶχ. 0.75, εὐρεθεῖσα, ὡς λέγεται, ἐν ἑρειπίοις ἐκκλησίας παρὰ τὸν πλησίον τοῦ Ἀλιβερίου πύργον καὶ ἀνήκουσα νῦν τῷ Γ. Β. Παλαιολόγῳ. Τὰ γράμματα φέρουσιν ἀκρεμόνας καὶ ἀνήκουσι περίπου εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς δευτέρας π. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

ΚΛΕΟΚΡΑΤΕΙΑ ΑΠΟΛΗΞΙΔΟΣ ΤΟΝ ΑΥΤΗΣ ΑΝΔΡΑ
 ΚΑΙ ΑΡΚΕΡΙΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΣΤΙΔΗΣ ΤΟΝ ΑΥΤΩΝ ΠΑΤΕΡΑ
 ΞΕΝΟΧΑΡΗΝ ΑΡΚΕΡΙΜΟΥ ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΗΤΟΙ

Κλεοκράτεια Ἀπολήξιδος τὸν αὐτῆς ἄνδρα καὶ Ἀρκέριμος καὶ Φιλιστίδης τὸν αὐτῶν πατέρα Ξενοχάρην Ἀρκέριμου Ἀρτέμιδι Ἀπόλλωνι Λητοῖ.

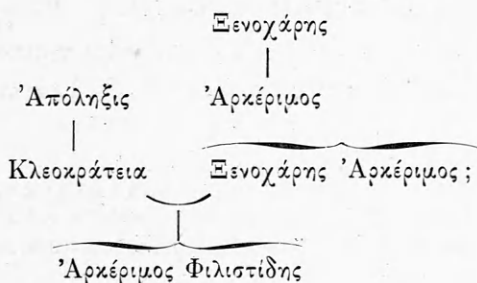
55. — Τεμάχιον βάσεως ἀγάλματος, ὡς ἡ ἀνωτέρω, ἀριστερὰ καὶ ὀπίσω κολοβῆς, ὕψ. 0.22, πλ. 0.48, πᾶχ. 0.47. Κεῖται πρὸ τῆς οἰκίας Δημ. Παπαδιόχου ἐν Ἀλιβερίῳ. Τὰ γράμματα δὲν ἔχουσιν ἀκρεμόνας.

ΚΛΕΟΚΡΑΤΕΙΑ
 ΟΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ
 ΝΞΕΝΟΧΑΡΟΥ
 ΟΛΛΩΝΙΑΗΤΟΙ
 Ξενοχάρης] Κλεοκράτεια
 Ἀρκέριμος] τὸν πατέρα
 Ἀρκέριμον] Ξενοχάρου
 Ἀρτέμιδι Ἀπ]όλλωνι Λητοῖ.

¹ Τὸ αὐτὸ δύναται τις νὰ δεχθῇ καὶ διὰ τὰς ἐφεξῆς δημοσιευόμενας δύο ἀναθηματικὰς ἐπιγραφάς.

² Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὑπὲρ Θεοπόμπου ψήφισμα, τὸ προσγεγραμμένον ἰῶτα ἐνταῦθα, καθ' ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ, δὲν παραλείπεται.

Ἡ δευτέρα αὕτη ἐπιγραφὴ περιέχει ἀνάθεσιν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἥ δὲ συμπλήρωσις αὐτῆς δὲν δύναται, ὡς εἰκός, νὰ θεωρηθῇ καθ' ὅλα ἀσφαλῆς, μοὶ φαίνεται ὅμως ὡς ἐκ τῆς χρονικῆς σχέσεως, ἣν δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ μεταξὺ τῶν δύο ἐπιγραφῶν, ὡς ἡ πιθανωτάτη. Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ δηλαδὴ πρέπει ὡς ἐκ τῆς ἀπλουστερίας αὐτῆς γραφῆς νὰ θεωρηθῇ ἀρχαιοτέρα, ὥστε δὲν φαίνεται δυνατόν ὅτι ἐν ταύτῃ πρόκειται περὶ ἀναθέσεως τῶν τέκνων τοῦ Ἀρκερίμου ἐκείνου, ὅστις ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιγραφῇ ἀναγράφεται μεταξὺ τῶν ἀναθέντων. Προτιμῶ λοιπὸν νὰ δεχθῶ ὅτι ἡ ἀνάθεσις ἐκείνη ἀφορᾷ τὸν πάππον τοῦ παρόντος Ἀρκερίμου καὶ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ξενοκράτους, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Κλεοκρατείας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἂν δ' οὗτος ἔφερε τὸ ὄνομα Ἀρκέριμος ἢ ἄλλο τι, δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ· βεβαίως δ' ἡ συμπλήρωσις αὕτη εἶναι ἡ πασῶν ἀβεβαιωτάτη. Ὁ γενεαλογικὸς λοιπὸν πίναξ τῆς οἰκογενείας — ἂν ὑποτεθῇ ὀρθὴ ἢ ἐμὴ εἰκασία — εἶναι ὁ ἑξῆς:

56. — Τεμάχιον στήλης λευκοῦ μαρμάρου μετ' αἰτωματίου ὕψ. 0.22, πλ. 0.34 παρὰ τινι ἐμπόρῳ ἐν Ἀλιβερίῳ.

Τ Α Ν Δ Α Ρ Ε Υ Σ
Σ Ω Ο Ι Κ Ι Δ Ο Υ

Ἐν Ἐφημ. Ἀρχ. 1869 ἀρ. 404γ, στ. 48 συμπληρωτέον Παν[δ]αρεὺς· Σώοικος Δύστιος ἀπαντᾷ αὐτόθι ἀρ. 404β, στ. 9.

57. — Στήλη ὕψ. 0.50, πλ. 0.36, φέρουσα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δύο ῥόδακας, παρὰ τῷ Παναγ. Καχογένῃ.

Ζ Ω Σ Ι Μ Ο Λ
Α Γ Α Θ Ο Π Ο Λ Ο Σ

58. — Στήλη μετ' αἰτωματίου ἐνφοδομημένη ἐν τινι οἰκίᾳ ἐν Ἀλιβερίῳ.

Η Φ Α Ι Σ Τ Ι Ω Ν
Ο Λ Υ Μ Π Ι Χ Ο Υ

Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πρώην Δημάρχου εἶναι ἐνφοδομημένοι οἱ δύο ἐπόμενοι ἐνεπίγραφοι λίθοι.

59. — Στήλη μετ' ἐπικράνου ὕψ. 0.90, πλ. 0.30

Τ Ι Μ Α Ξ Ι Θ Ε Ο Ξ

60. — Στήλη.

Α Ρ Ι Ξ Τ Ο Κ Λ Η Ξ
Α Γ Α Θ Ω Ν Ο Ξ

61. — Ἐν ἔτει 1854 ὁ Α. Baumeister εὗρεν ἐν Ἀγ. Λουκᾷ 1 1/4 ὥρ. μακρὰν τοῦ Ἀλιβερίου «μεγάλαν ἐπιγραφὴν ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου ὑπὸ τὰ ἐρείπια βυζαντινῆς ἐκκλησίας ὠκοδομημένης ἐξ ἀρχαίων λίθων», κατὰ μέγα δὲ μέρος ἀποτετριμμένην, ἥς μόνον τὸ μέσον περίπου ἡδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ. Ὅ τι ἀνέγνω, ἤτοι δέκα κολοβοὺς στίχους, ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς Jahrb. f. class. Philol. Τόμ. 75 σ. 352. Μετὰ πολλὰς ζητήσεις ἀνεύρον τὴν στήλην ταύτην ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ Ἀγ. Τριάς κεκαλυμμένην ὑπὸ χώματος καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ὑποστήριγμα ξυλίνου στύλου. Ἐξαχθέντος ἐκεῖθεν τοῦ λίθου ἀνεγνώρισα ὅτι οἱ πρώτοι στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς (στ. 2-11) ἦσαν οἱ ὑπὸ τοῦ Baumeister ἐν μέρει μόνον καὶ ὄχι πολὺ ἀκριβῶς ἀναγνώσθέντες¹.

¹ Δυστυχῶς ὁ Baumeister δὲν ἀντέγραψεν ἀκριβῶς καὶ ἑτέραν ἐπιγραφὴν, ἣν εὗρεν ἐν Ἀλιβερίῳ, ἀλλ' ἥτις νῦν φαίνεται ὅτι ἀπωλέσθη, διότι παρὰ πᾶσαν ἀναζήτησιν δὲν κατώρθωσα νὰ ἀνεύρω αὐτήν. Εἶνα δὲ αὕτη τὸ ἔ. ἀ. ἐκδοσόμενον ψήφισμα, ὅπερ, ἐὰν ἐσώζετο ἀκέραιον, θὰ εἶχεν οὐχὶ τὴν τυχοῦσαν σπουδαιότητα, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ φερομένων λέξεων τυραννίδι, τυραννον κτλ. Ὁ Baumeister ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἀντιγραφῆς· ἀλλ' ἐκτός ἄλλων ἀναγνώσεων, αἵτινες οὐδαμῶς δύναται νὰ εἶναι ὀρθαί (τὸ ἐν στ. 9 σίτηριν ὅμως ἐβεβαιώθη· πρβ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1889 σ. 195), τίς δὲν βλέπει ὅτι ἀντὶ τῶν ἐν ἀρχῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγινωσκομένων:

Ο
Χ Ε Ι Α Ρ Ο Θ Ε Ι Τ Ο Υ Δ

ἔκειντο τὰ: τύ]χει ἀ(γα)θεὶ τοῦ δ[ήμου.

Ἐπειδὴ δ' ὁ Baumeister ἀναφέρει τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωσθὲν μέρος ὡς τὸ μέσον τῆς ἐπιγραφῆς, ἐπε-
ται ὅτι τὸ ἄνω μέρος τοῦ λίθου ἀπεκόπη μετὰ
ταῦτα. Ἡ κατάστασις τοῦ λίθου εἶναι ἀληθῶς κα-
κίστη καὶ ἀπελπίζει τὸν ἐπιχειροῦντα τὴν ἀνάγνω-
σιν αὐτοῦ. Εὐτυχῶς ὅμως κατώρθωσα νὰ λάβω

ἀντίγραφον τῆς ἐπιγραφῆς, τὴν ὁρθότητα τοῦ ὁ-
ποίου ἡδυνήθην νὰ ἐλέγξω καὶ δι' ἐκτύπων. Ἡ γρα-
φὴ ἦτο λίαν ἐπιμεμελημένη καὶ ὁμοία τῇ τοῦ ὑπ' ἄρ.
35 δημοσιευθέντος ψηφίσματος. Ὑψος τῆς στήλης
τὰ ἄνω καὶ κάτω κολοβῆς 0.70, πλ. 0.54, πάχ.
0.125. Μέγ. γραμμ. 0.01, ἀπόστασις στίχ. 0.02.

	Λ Α Ν Ο Ν ...	
	ΛΛΟΝΚΑΙΣΥΝΚΑΤΕ	
	ΕΞΕΣΤΩΔΕΚΑΙΑΛΛΩ :	
	ΙΩΝΡΕΝΡΕΙΝΤΗΝΘΥ ΤΡΑΗ	
5	ΤΗΜΡΟΜΡΗΝΕΞΕΣΤΩΔΕΡΕΝΡΕΙΝΚΑ	
	ΥΣΝΕΩΤΕΡΟΥΣΤΩΝΕΙ ΤΑΕΤΩΝΣΥΜΓ	
	ΤΡΕΙΣΤΗΜΡΟΜΡΗΝΕΝΕΣΘΗΤΙΡΟΙΚΙ / ΙΟΙ	
	ΗΘΥΣΙΑΚΑΙΗΡΟΜΡΗΓΙΝΗΤΑΙΤΩΙΑΣΚΛΗΡΙΩ	
	ΠΑΙΔΑΣΗΤΟΥΣΠΑΙΔΑΣΜ ΝΚΑΤΑΓΡΑΨΑ	
10	ΟΡΩΣΔΕΕΙΔΩΣ' Τ' ΟΜΕΝΟΙΕΡΟΡΟΙΟΙΤΑΣ.	
	ΟΥΣΑΣΚΑΙΤ' ΟΤΑΣΤΩΜΠΑΙΔΩ	
	ΑΙΤΑΟΝΟ ΛΕΥΚΩΜΑΤΙΤΟΥΣΕΙ	
	ΟΥΣΤ ΝΤΟ ΙΕΡΩΙΤΟΥΑΣΚΛΗΡΙΩ	
	ΡΕΝΤ ΣΟΝΤΩΝΟΙΕΡΟΡΟΙΟΙ	
15	Σ ΤΩΙ ΕΡΩΙΚΑ ΑΝΤΙΣΜΗΡΑΡ	
	Α ΤΩ ΚΑΙΜΗΣΥΜΡΕΝΓ	
	ΟΝ Ι ΟΙΕΡΟΡΟΙΟΙΤ	
	ΑΙΛ ΚΟΣ ΤΙΟ ΥΞΑ	
	ΤΩΙ Ο ΟΙΟΙΤ	
20	ΙΕΙΚΟΣΙΔΡΑΧΜΑΣ ΥΟ Ν	
	ΙΓ Τ ΤΗ ΡΟΜΡΗΝΤΑΣΔΕ	
	ΤΑΣ ΤΩΝΟΙΕΡΟΡΟΙΟΙΤΩΙ	
	ΟΙΣ ΘΑΙ'Ε	
	ΙΡΑΡΑ ΤΩ Ω ΕΤ	
25	ΥΡΙΟ ΤΟΥΤΟ Τ ΤΕΩΜΟΙ	
	ΟΝΤΩΝ ΩΝΟ ΕΝΤΙ	
	ΩΙΟ ΑΝΟΙΚ ΣΙ, Σ"	
	ΟΙΚΕ ΕΝΟ	
	ΟΙΕΡΟΡΟΙ ΡΟ ΡΑΜΜΕΝ	
30	ΚΑΣΤΟΝΡΕΝΤ ΚΟΣΙΑΣΔΡ ΧΜ ΙΕΡΑΣΤ	
	Ο Σ Α ΚΑΤΑΤ	
	ΛΕΟΣΙ ΛΙΛΣΔΡΑ	
	ΙΑΝΑΓΡΑΨΑΙΔΕΤΟΔΕ" ΗΦΙΣΜΑΕΝΣ	
	ΩΙΕΡΩΙΕΜΡΟΣΘΕΤ ΥΝΕΟΥΟΡΩΣΕΙΛ	
35	ΟΥΣΕΡΙΜΕΛΙ ΤΘΑΙΤΗΣΟΥΣΙΑΣΚΑΙΤ	
	ΩΛΗΤΑΙΟΙ Ε ΤΙΜΟΚΡΙΤ Τ	
	ΙΜΗΝΙΤΟΔΕΑΝΑΛΩΜΑΖ	
	(τὰ κάτω κενά)	

Τὸ ψήφισμα τοῦτο περιέχει διατάξεις περὶ τῆς πομπῆς καὶ τῆς θυσίας κατὰ τινὰ ἑορτὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ¹. εἶναι δὲ τόσον κολοβὸν καὶ ἐφθαρμένον, ὥστε οὐδεμία σχεδὸν περίοδος αὐτοῦ δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ συμπληρωθῇ. Ἀναγινώσκονται στ. 3 ἐξ.

ἐξέστω δὲ καὶ ἄλλω[ι τῶι βουλομένωι (:) — | . . .]ων πένπειν τὴν θυ[γα]τέρα ἢ [— |⁵ τὴμ πομπήν· ἐξέστω δὲ πένπειν κα[ι] — το] | ὅς νεωτέρους τῶν ἐ[π]τὰ ἐτῶν· συμ- [πένπειν δὲ καὶ τοὺς ι] | ππεῖς τὴμ πομπήν ἐν ἐσθῆτι ποι- κί[λ]η[ι]· ὅπως ὡς καλλίστη | ἡ θυσία καὶ ἡ πομπὴ γίνη- ται τῷ Ἀσκληπιῶ[ι] — τὰς | παῖδας ἢ τοὺς παῖδας . . . . . κατὰρχα — |¹⁰ ὅπως δὲ εἰδῶσ[ιν οἱ αἰε] γιν[όμενοι] ἱεροποιοὶ τὰς — | . οὐσας καὶ τ[οὺς] — | ὅτας τῶμ παῖ- δω[ν, ἀπογράφ]αι τὰ ὀνό[ματα] — ἐν] λευκώματι τοὺς ε — | — οὗς [— ἐ]ν τῶι ἱερῶι τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἢ συνέχεια τῶν διακρινόμε- νων λέξεων δὲν δύναται πλέον οὐδ' ἐξ εἰκασίας νὰ ὀρισθῇ· ἀναγινώσκονται ἐν στ. 14 ἐξ.

— ὄντων οἱ ἱεροποιοὶ — — — ἐν τ[ῶι] [ι]ερῶι κα[ι] ἄν- τις μὴ παρ[ῆι] — —] τω[ν] καὶ μὴ συμπέν[ηι] — — — οἱ ἱεροποιοὶ.

Φαίνεται ὅτι ἐνταῦθα ἔκειντο διατάξεις περὶ τι- μωρίας ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον παραμελήσει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἑορτὴν, πρὸς ταύτην δὲ τὴν συνέχειαν ἀρμύζει καὶ ἡ μνεία προστίμων ἐν στ. 18. εἴκοσ[ι] δραχμ — καὶ πάλιν ἐν στ. 20 εἴκοσι δραχμάς. Ὀλόκληρον δὲ τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ψήφισματος φαίνεται ὅτι περιεῖχε διατάξεις, ἀποβλεπούσας δημοσίους λει- τουργοὺς ἐντεταλμένους τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ψηφί- σματος, πιθανῶς πρὸ πάντων τοὺς ἱεροποιούς, καὶ ἐπιβαλλούσας εἰς αὐτοὺς ποινὰς ἐν περιπτώσει ἀμε- λείας ἢ πλημμελήματος.

Ἐν στ. 21 ἀναγινώσκονται: τῇ[ν] πομπήν, τὰς δὲ —. Ἐν στ. 21 — των οἱ ἱεροποιοὶ τω—. Ἐν στ.

¹ Πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ἰσύλλου τοῦ ἐξ Ἐπιδαύρου στ. 10 ἐξ. Στήλην περιέχουσιν ὁμοίας διατάξεις περὶ πομπῆς καὶ ἑορτῆς τῆς Ἀρτέμιδος μνημονεύει ὁ Στράβων σ. 448· τὴν δὲ δύναμιν τῆς Ἐ- ρετρίων ἢ ἔσχατον ποτὲ μαρτυρεῖ ἡ στήλη, ἢ ἀνέθεσάν ποτε ἐν τῷ ἱερῶι τῆς Ἀμαρυσίας Ἀρτέμιδος· γέγραπται δ' ἐν αὐτῇ τρις- χιλίους μὲν ὀπλίταις ἐξακοσίους δ' ἱππεῖσιν ἐξήκοντα δ' ἄρματα ποιεῖν τὴν πομπήν.

25: το ἀρ]γυριο. τουτο. Ἐν στ. 28 δύναται τις ἴ- σως νὰ συμπληρώσῃ: πέν]θο[υς] οἰκε]ίου καὶ νὰ εἰ- κάσῃ ὅτι ἀνεφέρετο τὸ οἰκεῖον πένθος, ὡς καὶ ἄλ- λαχοῦ ἀπαντᾷ, ὡς εὐλογος αἰτία συγγνώμης διὰ παραμέλησιν καθήκοντός τινος, οἷον ἀπουσίας ἀπὸ τῆς ἑορτῆς¹. Στ. 29: οἱ ἱεροποιοὶ. Ἐν τέλει δέ: κατὰ τὰ γεγρ]αμμέν[α] τὸ νόημα ἦτο προφανῶς ὅτι ἐάν οἱ ἱεροποιοὶ παραβῶσι τὰ ὀριζόμενα, ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν ἕκαστος χρηματικὴν τινὰ ζημίαν: ἀ- ποτίνειν ἕ]καστον πεντ[α]κοσίας δρ[α]χμ[άς] ἱερὰς τ[οῦ] Ἀσκληπιοῦ. Στ. 32 ἐγίνετο λόγος περὶ μεί- ζονος χρηματικῆς ζημίας: χιλ]ίας δρα[χμ]άς. Εἴτα ἔπονται διατάξεις περὶ τῆς ἀναγραφῆς: ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα ἐν σ[τήλ]ῃ λιθίνῃ ἐν τ[ῶι] ἱε- ρῶι ἔμπροσθε τ[οῦ] νεοῦ, ὅπως εἰδῶσιν — Στ. 35 ἐξ.: τοὺς ἡρημέν[ους] ἐπιμελεῖσθαι τῆς θυσίας καὶ τ[ῆς] πομπῆς — οἱ δὲ πωλητὰι οἱ [μ]ε[τὰ] Τιμο- κρίτου — ἐν τῶι —]ι μηνί· τὸ δὲ ἀνάλωμα δ[οῦ]ναί τὸν ταμίαν.

Ἄγνωστον εἶναι, δυστυχῶς, ποῦ εὑρέθη ὁ λίθος, ὥστε δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἡ θέσις τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐν ᾧ ἦτο ἰδρυμένος. Τὸ ψήφισμα εἰ καὶ δεινῶς κεκολοβωμένον εἶναι ἀξιοσπούδαστον καί, κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, ἀνήκει εἰς τὸν τέ- тарτον π. Χ. αἰῶνα ἢ τὸ πολὺ εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ τρίτου.

62. — Τεμάχιον ἐπιτυμβίας στήλης ὕψ. 0.09, πλ. 0.27, ἀριστερὰ κολοβόν, ἐνφοδομημένον ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τῆς ἐν Ἀγ. Λουκᾷ νεοδημήτου με- γάλῃς ἐκκλησίας².

Π Π Ο Υ Α Π Α Μ Ι Σ
Υ Π Ο Ρ Ο Υ Χ Ρ Η Σ Τ Η

63. — Ἐν τῷ χωρίῳ Ἀγ. Ἰωάννης, κειμένῳ πλη- σίον τοῦ Ἀγ. Λουκᾶ, τεμάχιον στήλης μετ' αὐτω—

¹ Καθ' ὅμοιον ἐντελῶς τρόπον τὸ ψήφισμα τῶν Στρατονικέων (CIG 2715 = Le Bas-Waddington 519. 520) περιέχον ὁρισμοὺς περὶ τε- λέσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Διὸς Πανημερίου καὶ τῆς Ἑκάτης καὶ διατά- σον ἐκλογὴν τριάκοντα παίδων ἐκ τῶν εὐγεγονότων ἵνα ἀποτελέσωσι χορόν, ἀναγνωρίζει ὡς εὐλογον κώλυμα: ἐάν τινες — πένθει οἰκείῳ κατέχωται· πρὸς καὶ CIA II 630. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑπ' ἐμοῦ γενομένης συμπληρώσεως: ἀπὸ κήδους [οἰκε]ίου ἐν Arch. — epigr. Mitth. aus Oest. XV σ. 8 πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ φράσις τῆς ἐκ Στρα- τονικείας ἐπιγραφῆς.

² Εὐρηνται αὐτόθι ὡσαύτως καὶ τρεῖς βυζαντιναὶ ἐπιγραφαί.

ματίου ὕψ. 0.27, πλ. 0.23, τὰ ἀριστερὰ κολοβῆς, ἐστρωμένον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Δημητρίου. Τὰ γράμματα λίαν ἀποτετριμμένα.

Ο Κ Λ Ε Λ
Κ Α Ν Ο Γ Ο Σ

64.—Αὐτόθι ἐν τῇ κλίμακι τῆς οἰκίας Βασ. Ἰ. Πιλάτου ἐνφοδομημένη στήλη μαρμαρίνη ὕψ. 0.31, πλ. 0.35.

Κ Λ Ε Ο Γ Ε Ν Η Σ
Κ Λ Ε Ω Ν Δ Ο Υ

65.—Πλησίον τοῦ χωρίου Θαρρουνία 2½ ὥρας ΝΔ τοῦ Ἀγ. Λουκᾶ ἐπεδείχθη μοι ὑπὸ τοῦ φιλοξένου δημοδιδασκάλου Γ. Μ. Κατσούλη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή ἐν τινι ἀμπέλῳ. Λίθος κοινὸς ὕψ. 0.36, πλ. 0.45.

Κ Λ Ε Ι Τ Ο Μ Α Χ Η
Ξ Ε Ν Ο Π Ε Ι Θ Ο Υ

66.—Ἐν θέσει Λούπακα κατὰ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς λίμνης τοῦ Δύστου εὑρον δύο τεμάχια ἐπιγραφῆς σαρκοφάγου, ὧν τὸ μεγαλείτερον ἔχει ὕψ. 0.60, πλ. 0.60, τὸ δὲ μικρότερον ὕψ. 0.45, πλ. 0.35. Σπεύδων ἕνεκα ἐπερχομένης βροχῆς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ λείποντος τεμαχίου οὔτε νὰ λάβω ἀκριβὲς ἀντίγραφον, ἔλαβον ὅμως ἔκτυπον ὀλίγον βεβλαμμένον. Ἐν τούτοις τὸ ἐπόμενον ἀντίγραφον ἐλπίζω ὅτι εἶναι πιστόν, ἐξαίρουμένων ὀλίγων χωρίων, περὶ ὧν μόνον ἔχων τις τὸν λίθον ὑπ' ὄψει ἤθελε δυνήθῃ νὰ κρίνῃ, ἰδίως κατὰ τὸ κάτω δεξιὸν ἄκρον, ὅπου τὸ ἔκτυπον δεικνύει ἀβέβαια ἔχνη καὶ ἄλλων γραμμῶν.

ΕΙΣΑΙΣΑΓΑΘΟΚΛΕΩΣ
ΕΠΙΓΛΙΗΣΙΣΕΠ ΓΕΙΡΗΙΣΙΣΟ
ΛΙΟΝΔΥΣΤΟΝΕΣΟΜΗΝΑΙΩ
ΝΙΟΝΟΙΚΟΝΕΥΤΩΣΥΒΙΩ
5 ΤΕΚΝΟΙΣΙΑΛ' ΑΛΗΜΟΙΡΑΘΕ
ΛΗΖΩΠΙΟΥ' ΑΣΚΑΙ
ΗΜΑΣΕΝΘ C
ΕΑΝΚΑΙΛ Τ
ΝΑΠΩ
10 ΝΑΙΑΛ' ΑΣΑΛΕ

Πλήρη ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιγραφῆς δὲν κατώρθωσα. Φαίνεται συντεταγμένη ἐμμέτρως ἢ μᾶλλον ἐν λόγῳ μικτῷ ἤτοι ἐμμέτρῳ καὶ πεζῷ, ὡς ἐνίοτε ἀπαντᾷ ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς. Βέβαιον καὶ ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι ἐν στ. 3 ἀναφέρεται ὁ Δύστος· ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς ἀναγινώσκονται: αἰώνιον οἶκον ἐ[α]υτῷ συ(μ)δίῳ τέκνοις καὶ τινες ἄλλαι λέξεις, ἀλλὰ πρὶν ἐξετασθῇ ἐκ δευτέρου ὁ λίθος δὲν ἐπιχειρῶ οὐδεμίαν περαιτέρω ἐρμηνείαν.

67.—Εἰς τὰ Στοῦρα¹ εἶδον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰω. Μπατσόλα πλάκα λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 0.50, πλ. 0.40 πρ. δεξ. βεβλαμμένην καὶ κάτω ἠκρωτηριασμένην, φέρουσαν τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἐν γραφῇ μεταγενεστέρᾳ κεκαλλωπισμένην.

Λ Α Ι C
Κ Ο Ρ Ι Ν Θ
Α C Ο Φ Ο
Α Μ Α C
Ι Ν Ο Υ

Λαίς
Κορινθ[ι]-
α Σόφο[υ]
Ἀμασ[τρ]-
ינוῦ.

IV

68.—Ἐκ ψηφισμάτων Χαλκιδικῶν ἐκτὸς τοῦ ἐξ ἀντιγραφῆς Κυριακοῦ τοῦ ἐξ Ἀγκῶνος διασωθέντος (CIG. 2147) ἦτο μέχρι τοῦδε γνωστὸν μόνον ἐν ῥωμ. χρόνων, ἐκδεδομένον ὑπὸ Σ. Λάμπρου ἐν Athen. Mittheil. VI σ. 167 ἐξ., εἶτα δὲ ἐκ νέας ἀναγνώσεως μετὰ τινων διορθώσεων ἐν Ἀθηνῶν I σ. 311 (ἴδε καὶ II σ. 149) ὑπὸ Γ. Παπαδασιλείου².

¹ Ἐτέραν ἐπιγραφὴν ὁκτάστιχον ῥωμ. χρόνων ὡσαύτως ἐπιτυμβίαν καὶ λίαν ἐφθαρμένην εἶδον παρὰ τῷ Γρ. Δράκῳ, ἀλλὰ τόσο ὀλίγα ἀναγινώσκονται τῶν γραμμάτων, ὥστε δὲν ἔκρινα αὐτὴν ἀξίαν δημοσιεύσεως. Διορθωτέα δὲ τὰ ἀντίγραφα ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Στύρων τὰ δημοσιευθέντα ὑπὸ Legrand καὶ Doublet ἐν Bull. d. c. hell. XV σ. 409 ἐξ. ἀρ. 11. 14. Ἐν τῇ πρώτῃ ἀναγνωστῇ ΔΙΜΩΝ|ΔΙΜΩΝΟΣ, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀντὶ Παυτοδῶρου ΜΑΝΤΙΔΩΡΟΥ (ὄνομα ἀπαντῶν καὶ ἐν τῷ Ἑρετριακῷ καταλόγῳ Ἐφ. ἀρχ. 1887 σ. 83 ἐξ. στ. 319).

² Χωρὶον τι τοῦ ψηφίσματος τούτου κατὰ περιέρχον τρόπον, καίπερ ὑπὸ πολλῶν ἀναφερόμενον, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ H. Swoboda Die gr. Volksbeschlüsse σ. 195 ἐξ., δὲν ἔχει ἀναγνωσθῇ ὁρθῶς. Ἐν στ. 20 ὅπου ἄρχεται τὸ ψηφίσμα τοῦ δήμου πάντες ἀναγινώσκουσι: Δήμου ὁ στρατηγὸς τὸ θ' Νόουιος Λυσανίας εἶπεν, ὡσεὶ ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἰδιαιτέρος στρατηγὸς ἔχων τοιοῦτον ἀνήκουστον τίτλον. Ἀναγνωστῆς: Δήμου (δηλαδὴ ψηφίσμα) ὁ στρατηγὸς κτλ.

Ἑτέρα τινὰ ἀνεφάνησαν πρὸ μικροῦ κατὰ τὴν κατεδάφισιν τοῦ φρουρίου τῆς Χαλκίδος, ἄλλο δὲ ἀνευρέθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τινὶ ἐκκλησίᾳ παρὰ τὸ Ἀφράτι· ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν Bull. d. e. hell. 1892 σ. 90 ἐξ. Ἐνταῦθα ἀνακοινῶ ἐν ἔτι ψήφισμα, ὅπερ ἴσως εἶναι τὸ ἀρχαιότατον τῶν ἐμοὶ γνωστῶν.

Στήλη λευκοῦ μαρμάρου μεθ' ἀπλῆς κορωνίδος ὕψ. 0.48, πλ. 0.34-36, πᾶχ. 0.13, ἐν τινὶ οἰκίᾳ τῆς Ἑβραϊκῆς συνοικίας τοῦ φρουρίου Χαλκίδος.

Ὁ λίθος, κάτωθεν ἠκρωτηριασμένος καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔχων μέγα τρῆμα καὶ πρὸς δεξ. ἐν μέρει ἐλλιπής, ἐχρησίμευεν ὡς κατώφλιον θύρας· ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπιγραφή ἔπαθε πολὺ, ἐν μέρει δὲ καὶ ὀλοσχερῶς ἐξηφανίσθη. Τὸ παρὸν ἀντίγραφον ἀποδίδει μόνον τὰ ἀσφαλῶς διακρινόμενα ἐπὶ τοῦ λίθου καὶ τοῦ ἐκτύπου γράμματα (ὕψ. αὐτῶν 0.009, ἀπόστασις στ. 0.017).

	ΜΙΚΥΘΙΩΝ ΜΙΚΥΛΙΩΝΟΣ	Ε Π
	ΔΗΧΑΡΙΔΑΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙ	Χ Ι
	ΤΟΝ ΗΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΟ ΥΔΗΜΟΥ. ΜΝΑΣΙ	
	ΑΡΧΟΣ ΤΩΝ ΤΕΚΑΤΑ	Ι ΛΙΤ Ι
5	ΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ	Ι ΟΝΑΙ
	ΜΟΙ ΟΝ ΤΩ ΣΚΑΙΑΞΙΩΣ	Ι Ι
	ΕΣΤΗΚΕΙ ΠΑ Ι Χ	
	ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ...	Ι
	ΠΡΟΕΝΟΗΘΙ	Ι
10	ΤΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙΝ... Α	Τ
	ΤΟ ΦΙΛΛΑΝΘΡΩΠΟΝ	Υ
	ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΛΠΟΔΥΟΜΕΝΟΙΣ	
	ΜΝΑΣΙΟΝ ΑΡΛ	
	ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΔΡΑΧΜΑΣ	
15	ΠΙΔΟΜΕΝΟΣ Τ Σ	
	ΕΛΕΝΤΟΥ	Τ
	ΡΟ... ΙΤ ΕΥ Ι	ΤΗ Ι
		ΛΕΙ
	Τ	ΔΗΤΙ
20	ΛΙΤ	ΙΤΟ ΔΗΜΩΙ
		ΤΙΤΗΙΑΡ
		Γ Π

Μικυθίων Μικυλίωνος [εἶπεν] ἐπ[ει-
δὴ Χαρίδαμος Δημητρίου] χ[ε]ρ[ο-
τονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου] γυμνασί-
αρχος τῶν τε καταπαλτῶν καὶ τῶν
5 ἄλλων τῶν κατὰ τὸ γυμνάσιον ἀρ-
μοζόντως καὶ ἀξίως — [προ-
εστήκει
ἐπὶ τῆς ιδίας
προενοήθη
10 τοῖς ἀνδράσι
το φιλάνθρωπ —
καὶ τοῖς ἀποδομέν[ο]ις — εἰς τὸ γυ-
μνάσιον [π]αρα

ἀργυρίου δραχμὰς [ἐ]ξ[ακοσίας
15 ἐ]πιδόμενος
τ[ε]λεῖν του
.....τη....
.....λει...
.....δη τι...
20 ...δεδοχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ
ἐπαινεῖσαι μὲν Χαρίδαμον ἐπὶ τῇ αἰρ[έ-
σει κτλ.]

Ψήφισμα Χαλκιδέων πρὸς τιμὴν Χαριδάμου τι-
νὸς υἱοῦ Δημητρίου, γυμνασιάρχου, ἄλλο-
θεν δὲ ἀγνώστου. Ὅμοια ψήφισματα διεσώθησαν

ικανά, ἀρκεῖ δὲ ν' ἀναφέρωμεν τὸ γνωστότατον καὶ ἐκτενέστατον, ἦτοι τὸ τῶν Σηρτίων (Dittenberger Syll. 246). Γυμνασίων ἐν Χαλκίδι ποιεῖται μνείαν ὁ Ἡρακλείδης ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων (Fragm. histor. graec. II σ. 260, Geogr. graeci min. I σ. 105· καὶ τοῖς κοινοῖς δὲ ἡ πόλις διαφόρως κατεσκεύασται γυμνασίοις, στοαῖς, ἱεροῖς, θεάτροις κτλ.) ἃ καθ' ἃ ἀπέδειξεν ὁ Fabricius (Bonner Studien σ. 58 ἐξ.) συνετάχθησαν μετὰ τὸ 260 καὶ 247 π. Χ. Καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Τίτου, 26 λέγει: Οὕτω διασωθέντες οἱ Χαλκιδεῖς τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀναθημάτων τῷ Τίτῳ καθιέρωσαν, ὧν ἐπιγραφὰς ἔστι τοιαύτας ἄχρι νῦν ὄραν· «ὁ δῆμος Τίτῳ καὶ Ἡρακλεῖ τὸ γυμνάσιον» κτλ.

Ὁ εἰπὼν τὸ ψήφισμα Μικυθίων Μικυλίωνος εἶναι γνωστὸς ὡς εἰς τῶν πρώτων ἐν Χαλκίδι καὶ ἡγέτης τῆς ῥωμαϊζούσης φατρίας. Ἐν ἔτει 192 π. Χ. προσεπάθησε νὰ παρακωλύσῃ τοὺς Χαλκιδεῖς τοῦ νὰ ἀποστῶσι τῶν Ῥωμαίων καὶ νὰ συμμαχήσωσι μετὰ τῶν Αἰτωλῶν καὶ τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου (Livius XXXV, 38: Micynthio (τὰ χειρόγρ. Myetilo ἢ Mychitio) et Xenocides penes quos tum summa rerum — Chalchide erat κτλ., c. 46), πρέσβυς δὲ πρὸς τὸν ῥωμαῖον στρατηγὸν Κοίνκτιον ἀποσταλὲς μόλις διεσώθη ἔκ τινος ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως (c. 50 ἐξ.)· ὅτε δὲ παρὰ πάσας τὰς προσπάθειας αὐτοῦ ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τὸν Ἀντίοχον ἡναγκάσθη νὰ φύγῃ (c. 51, 6). Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ἀντιόχου ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπανέκαμψε πιθανῶς εἰς Χαλκίδα καὶ ἀνέλαβε τὴν ἄρχουσαν θέσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐν ἔτει 179/8 ἐγένετο πρόξενος τῶν Δελφῶν¹· ἐν δ' ἔτει 170 ἐστάλη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του εἰς Ῥώμην, περὶ τούτου δὲ διηγεῖται ὁ Λίβιος (XLIII, 7 ἐξ.) τὰ ἐξῆς: Cretensibus cum hoc responso dimissis Chalcidenses vocati, quorum legatio ipso introitu omnes movit quod Micynthion (τὰ χειρόγρ. Micion) princeps eorum, pedibus captus lectica est introlatus κτλ. Τὸ προκείμενον ψήφισμα λοιπὸν ἀνήκει εἰς τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ δευτέρου αἰῶνος π. Χ.

Ἡ δεινὴ φθορὰ τῶν γραμμάτων καθιστᾷ ἀδύνατον ἐντελῇ συμπλήρωσιν τοῦ ψηφίσματος Ἐν στ.

¹ Wescher-Foucart, Inscr. de Delphes 18, στ. 230, Dittenberger Syll. 198, Th. Bergk, Philologus XXIV s. 261.

4 συνεπλήρωσα τῶν τε κατα[παλτων¹· ὡς γνωστὸν οἱ ἔφηβοι ἐδιδάσκοντο τὴν καταπαλταφροσίαν καὶ συχνάκις ἀναφέρεται ὁ διδάσκαλος αὐτῆς καταπαλταφρότης (ἢ ἀφρότης), ἡ δὲ μέριμνα περὶ τῆς ἀσκήσεως ταύτης καὶ τῶν ἀφροτηρίων ὀργάνων ἀνῆκεν εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ γυμνασιάρχου· πρβ. τὴν ἐκ Κέω ἐπιγραφὴν CIG 2360, Rangabé, Ant. Hell. 821, Le Bas II 1775, Dittenberger Syll. 348 στ. 21 ἐξ.: αἰρεῖσθαι δὲ καὶ γυμνασιάρχον . . . τοῦτον δὲ . . . καὶ τὰλλα ἐπιμελεῖσθαι τὰ κατὰ τὸ γυμνάσιον καὶ ἐξάγειν εἰς μέλητην ἀκοντισμοῦ καὶ τοξικῆς καὶ καταπαλταφροσίας τρεῖς τοῦ μηνός· πρβ. καὶ τὴν νεωστὶ ἐκδόθεισαν διατριβὴν τοῦ Alex. Pribik De Cei insulae rebus diss Berol. 1892 σελ. 96 ἐξ. Ὡς πρὸς τὸ ἐν στ. 12 τοῖς ἀποδουμένοις εἰς τὸ γυμνάσιον πρβ. τὸ ἐν Inser. gr. Sicil. et Ital. 256² ψήφισμα στ. 9 ἐξ. ἐπειδὴ ὁ αἰρημένος γυμνασιάρχος—ἐπιμέλειαν πεποιήται τῶν τε ἐφρόνων καὶ νεωτέρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀποδουμένων εἰς τὸ γυμνάσιον κτλ.—Λυσίου ἀπόσπ. 232 Sauppe Ἀρχιππος—ἀπεδύσατο εἰς τὴν αὐτὴν παλαίστραν οὐπὲρ καὶ Τεῖσις. Τὸ ἀποδύεσθαι ἀπαντᾷ ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἐν στ. 20 ὑπ' ἐμοῦ συμπληρωθεῖσα τυπικὴ φράσις δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ εὐρίσκεται καὶ ἐν τοῖς ἐν Bull. d. e. hell. 1892 σελ. 96 ἐξ. δημοσιευθεῖσι ψηφίσμασι τῶν Χαλκιδέων.

69. — Τρίγωνος μικρὰ βάσις λευκοῦ μαρμάρου τὰ κάτω κολοβή ὕψ. 0.17, πλ. 0.22 κειμένη ἐν τινὶ οἰκίᾳ ἐν Χαλκίδι. Γραφὴ ἐπιμελὴς ὅχι παλαιότερα τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς 6' ἐκατονταετηρίδος π. Χ.

Ι Ι Ε Ρ Ε Ω Σ	Ἐπ' ἱ ἐρέως
Θ Ε Ο Υ Τ Ο Υ Ξ Ε Ν Ο	— θεοῦ τοῦ Ξενο-
Κ Α Γ Ο Υ Σ	κλέους
Δ Α Μ Ω Ν	Δάμων

¹ Αὕτη εἶναι ἡ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις μεμαρτυρημένη γραφή· πρβ. Meisterhans, Gram. d. att. Inscr. 2 σελ. 12, 2.

² Ἐπωφελοῦμαι τὴν παροῦσαν εὐκαιρίαν ἵνα ὑπερασπίσω τὴν ἐπικεφαλίδαν: Τὸ παρὰ Ἑρυθραίων τιμῶν δικαστῆ Κλεάνδρῳ ἐπιγραφῆς τινος ἐκ Πριήνης (Inscr. Bril. Mus. III ἀρ. 418) ἐναντίον τοῦ E. Sonne (De arb. externis diss. Gott. 1888 σ. 71 ⁴³) ὅστις ἀντὶ τοῦ τιμῶν ἀπαιτεῖ τελῶν, ἐπειδὴ ἡ σύνταξις εἶναι δῆθεν ἀνελλήνιστος. Ἐν τούτοις ἡ χρῆσις αὕτη τῆς γενικῆς ἀνῆκει εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, ἡ δὲ ἐπικεφαλὶς τοῦ μνημονευθέντος Σικελικοῦ ψηφίσματος: Βουλᾶς ἁλίσμα τὰς δευτέρας ἐξαμήνου, Καρτείου τριακάδι, προστάτας Ἰπποκλῆς Ἰπποκλέος στεφάνου γυμνασιάρχῳ ἔδοξε τῇ ἀλίᾳ κτλ. παρέχει καθ' ὅλα ἀνάλογον παράδειγμα.

Α Θ Η Ν Ι Ω Ν Ο Σ
Σ Α Ρ Α Π Ι Δ Ι
Ι Σ Ι Δ Ι
Λ Ι Ο Λ

Ἀθηνίωνος
Σ. ράπιδι.¹
Ἰσιδι
Ἀ]νο[ύβιδι.

Τοιαύτη ἀναθηματική ἐπιγραφή δὲν εἶναι ἄλλη γνωστὴ ἐξ Εὐβοίας.

70.—Ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή ἀναγινώσκεται ἐπὶ μεγάλου, χάριν τῆς χαράξεως τῆς ἐπιγραφῆς, ἐξεργασμένου βράχου κατὰ τοὺς ἀνατολικούς πρόποδας τοῦ Βαθροβουρίου² εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων περίπου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς Χαλκίδος, ὀλίγα λεπτά ἀριστερόθεν τῆς εἰς Ἑρέτριαν ἀγοῦσης ὁδοῦ, ἣτις νῦν διέρχεται ἐπὶ προχώματος κατ'εὐθεΐαν διὰ μέσου τοῦ ἐνταῦθα κειμένου μικροῦ ἔλους, ἐνῶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦγε εὐθὺς παρὰ τὴν κλιτὺν τῶν ὁρέων παρὰ τὸν ἐνεπιγραφον βράχον. Ὑψ. τῶν βαθέως κεχαραγμένων γραμμῶν 0.08.

ΜΗΕΓΒΑΙΝΕΙΝΕΙΞΤΑ Μὴ ἐγδοκίμειν εἰς τὰ χωρία
Χ Λ Ρ Ι Α

Ἡ ἐπιγραφή ἀπαγορεύει τὸ νὰ καταλείπη τις τὴν ὁδὸν (τό: τῆς ὁδοῦ ὑπονοεῖται) καὶ νὰ πατή ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος δὲ τῶν γραμμῶν ἀνῆκει εἰς τὸν 4^{ον} αἰῶνα π. Χ.

71.—Ἐν τῇ ἄνωθεν τοῦ χωρίου Πολιτικὰ κειμένη ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας ἀνεῦρον ἀκέφαλον Ἑρμῆν τῆς τετραγώνου ἐργασίας, ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ὕψ. 1.52, πλ. 0.27-0.31 καὶ ἴσου πλάχ., χρησιμεύοντα ὡς στῦλον. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφή, εἰς ἄκρον ἐπιμεμελημένη καὶ καλῶς διατετηρημένη,

¹ Ἐν στ. 5 ὁ λιθοξόος διώρθωσε τὸ δεῦτερον γράμμα, ἀλλ' ὅπως εἶναι κεχαραγμένα τὰ Α καὶ τὸ Ε ἐπ' ἀλλήλων εἶναι ἀδύνατον νὰ διακριθῇ ποῖον ἦτο τὸ πρῶτον.

² Τὸ ὄρος φέρει νῦν τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῶν ἀναριθμητῶν ἐν τοῖς βράχοις λελαξευμένων βαθμίδων ἀρχαίων τάφων κατὰ τὴν νοτιοδυτικὴν αὐτοῦ κλιτὺν κατὰ μῆκος τῆς ἀμέσως παρὰ τὴν θάλασσαν ἀγοῦσης ὁδοῦ. Ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Ῥαγκαβῆ (Mém. sur la partie mérid. de l'île d'Eubée σ. 10) ἐκδοθείσης βυζαντινῆς ἐπιγραφῆς καὶ τῆς ἄνω ἐκδιδομένης ἐπεδείχθησάν μοι ὑπὸ τῶν κκ. Νικ. Δρόσου καὶ Ἀντ. Χαϊνᾶ καὶ λείψανα ἄλλης παλαιότερας δυσαναγνώστου ἐπὶ βράχου ἐπιγραφῆς. Ἐπιτραπήτω δέ μοι ἐνταῦθα νὰ ἐκφράσω ἐνθέρμους εὐχαριστίας εἰς τοὺς κυρίους τούτους καὶ εἰς τοὺς κκ. Α. Ζήσην καὶ Α. Μάτσαν, οἵτινες, ὡς καὶ ἄλλοι φιλάρχαιο Χαλκιδεῖς, παρέσχον μοι ἀναζητοῦντι ἀρχαιοφιλίας ἐν Χαλκίδι καὶ τοῖς περὶ φιλοφρονεστάτην συνδρομήν.

ἀνῆκει εἰς τὸν 2^{ον} μ. Χ. αἰῶνα (ἐκ τῶν σχημάτων τῶν γραμμῶν μνημονευτέον τὸ τοῦ Ι-Ι καὶ ἅπαξ τὸ τοῦ Ω μετὰ στιγμῆς εἰς τὸ μέσον ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ). Ἀξιοπαρατήρητος εἶναι ἡ ἐνιαχοῦ γινομένη χρῆσις τῆς ἀποστροφῆς ἐν σχήματι μικροῦ, πλησίον καὶ ὑπεράνω τῶν γραμμῶν τεθειμένου ἀγκίστρου¹, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ στίξις συνισταμένη ἐν μὲν τῷ ἀποτελοῦντι τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς ἐπιγράμματι ἐκ δύο ἄλλεπαλλήλων στιγμῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ πεζῷ μέρει πολλάκις ἐκ μιᾶς στιγμῆς.

Χ Α Ι Ρ Ο Ν Ε Γ Ω Λ Ο Ε Τ Ρ Ο Ι Σ Ι Κ Α Ι
Ε Ι Σ Ε Τ Ι Τ Ο Ι Σ Δ' Ε Σ Ο Ρ Ω Μ Α Ι
Α Μ Φ Ι Κ Λ Ε Η Σ : Χ Ω Ρ Ο Υ
Δ Ε Σ Π Ο Σ Υ Ν Ο Σ Φ Ι Λ Ι Ο Υ
5 Ν Α Ι Μ Η Ν Κ Α Ι Γ Ε Ν Ε Ο Σ Φ Ε Ρ Ε
Κ Υ Δ Ε Ο Σ Ε Ξ Υ Π Α Τ Ω Ν Μ Ε
Δ Ε Ρ Κ Ε Ο : Π Ε Ι Ε Ρ Ι Δ Ω Ν
Ο Υ Π Ο Τ Ε Λ Η Σ Α Μ Ε Ν Ο Ν
Κ Ρ Α Τ Ι Δ Ε Π Η Ω Ρ Η Ν Τ' Ο Π Ι
10 Θ Ε Ν Κ Ο Μ Ο Ω Σ Α Ι Ε Θ Ε Ι Ρ Α Ι
Ο Υ Γ Α Ρ Ε Κ Ε Ρ Σ' Η Β Α Α Λ
Λ Α Π Ο Τ Μ Ο Σ Π Ρ Ο Λ Α Β Ω Ν

(αἰδοῖον)

Π Ρ Ο Α Γ Ο Ρ Ε Υ Ω Τ Ο Ι Σ Κ Α Τ Α Τ Ο Ν Χ Ω Ρ Ο Ν Τ Ο Ν Δ Ε
Ε Π Ι Κ Α Τ Α Ρ Α Τ Ο Σ Ο Σ Τ Ι Σ Μ Η Φ Ε Ι Δ Ο Ι Τ Ο
15 Κ Α Τ Α Τ Ο Ν Δ Ε Τ Ο Ν Χ Ω Ρ Ο Ν Τ Ο Υ Δ Ε
Τ Ο Υ Ε Ρ Γ Ο Υ Κ Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Κ Ο Ν Ο Σ Τ Η Σ
Ε Ι Δ Ρ Υ Μ Ε Ν Η Σ Α Λ Λ Α Α Τ Ε Ι Μ Α Σ Ε Ι
Η Μ Ε Τ Α Θ Η Σ Ε Ι Ο Ρ Ο Υ Σ Ε Ξ Ο Ρ Ω Ν
Η Υ Β Ρ Ι Σ Ε Ι Μ Ι Α Ν Α Σ · Η Α Ι Κ Ι Σ Ε Τ Α Ι
20 Η Ο Ρ Α Υ Σ Ε Ι · Η Τ Ι Μ Ε Ρ Ο Σ · Η Σ Υ Μ Π Α Ν
Η Ε Ι Σ Γ Η Ν Α Ν Α Τ Ρ Ε Υ Ε Ι · Κ Α Ι Κ Α Τ Α
Σ Κ Ε Δ Α Σ Ε Ι · Κ Α Ι Α Μ Α Υ Ρ Ω Σ Ε Ι · Τ Ο Υ
Τ Ο Ν Τ Ε Θ Ε Ο Σ Π Α Τ Α Ξ Α Ι Α Π Ο Ρ Ι Α · Κ Α Ι
Π Υ Ρ Ε Τ Ω · Κ Α Ι Ρ Ι Γ Ε Ι · Κ Α Ι Ε Ρ Ε Θ Ι Σ Μ Ω
25 Κ Α Ι Α Ν Ε Μ Ο Φ Θ Ο Ρ Ι Α · Κ Α Ι Π Α Ρ Α Π Λ Η
Ξ Ι Α · Κ Α Ι Α Ο Ρ Α Σ Ι Α · Κ Α Ι Ε Κ Σ Τ Α Σ Ε Ι Δ Ι Α
Ν Ο Ι Α Σ · Κ Α Ι Ε Ι Η Φ Α Ν Η Τ Α Κ Τ Η Μ Α
Τ Α Α Υ Τ Ο Υ · Μ Η Γ Η Β Α Τ Η · Μ Η Θ Α

¹ Χρήσις ἀποστροφῆς παρατηρεῖται καὶ ἐν μεταγενέστερῳ ἐμμέτρῳ ἐκ Χαλκίδος ἐπιγραφῇ ἐκδομένη ἐν Bull. de corr. hellén. 1892 σελ. 114 ἀρ. 20. Ἄλλα παραδείγματα παρέχει ὁ Κ. Buresch ἐν Athen. Mittheil. 1892 σελ. 19.

ΛΑΤΤΑΠΛΩΤΗ·ΜΗΠΑΙΔΩΝΓΟ
 30 ΝΗ·ΜΗΔΕΟΙΚΟΣΑΥΞΟΙΤΟ·ΜΗΔΕ
 ΚΑΡΠΩΝΑΠΟΛΑΥΟΙ·ΜΗΔΕΟΙΚΟΥ
 ΜΗΦΩΤΟΣ·ΜΗΧΡΗΣΕΩΣ·ΜΗΔΕ
 ΚΤΗΣΕΩΣ·ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΣΔΕΕΧΟΙ
 ΕΡΕΙΝΥΑΣ
 35 ΕΙΔΕΤΙΣΕΥΘΕΤΟΙΗ·ΚΑΙΤΗΡΟΙΗ
 ΚΑΙΣΥΜΦΥΛΑΤΤΟΙΤΩΝΛΩΩΝ
 ΑΠΟΛΑΥΟΙ·ΕΥΛΟΓΟΙΤΟΤΕΕΝ
 ΠΑΝΤΙΔΗΜΩΚΑΙΠΛΗΘΥΟΙΑΥ
 ΤΩΟΙΚΟΣΠΑΙΔΩΝΓΟΝΑΙΣ·ΚΑΙ
 40 ΚΑΡΠΩΝΑΠΟΛΑΥΣΕΣΙΝ·ΕΠΙΣΚΟ
 ΠΟΙΗΔΕΧΑΡΙΣΚΑΙΥΓΕΙΑ

Χαίρον ἐγὼ λοετροῖσι καὶ εἰσέτι τοῖσδ' ἐσορῶμαι

Ἀμφικλέης, χώρου δεσπόσυνος φίλιου.

Ναὶ μὴν καὶ γένεος φερεκυδέος ἐξ ὑπάτων με
 δέρκεο, Πειριδῶν οὐποτε λησάμενον·

Κρατὶ δ' ἐπήρῳρηντ' ὅπιθεν κομώσσαι ἔθειραι·
 οὐ γὰρ ἔκερσ' ἦβα, ἀλλὰ πότμος προλαβῶν.

Προαγορεύω τοῖς κατὰ τὸν χώρον τόνδε·

Ἐπικατάρατος ὅστις μὴ φεῖδεται

15 κατὰ τόνδε τὸν χώρον τοῦδε
 τοῦ ἔργου καὶ τῆς εἰκόνος τῆς
 εἰδρυμένης, ἀλλὰ ἀτειμάσει
 ἢ μεταθήσει ὄρους ἐξ ὄρων
 ἢ ὑβρίσει μιάνας ἢ αἰκίσειται
 20 ἢ θραύσει ἢ τι μέρος ἢ σύμπαν
 ἢ εἰς γῆν ἀνατρέψει καὶ κατα-
 σκεδάσει καὶ ἀμαυρώσει, τοῦ-
 τὸν τε θεὸς πατάξει ἀπορίῃ καὶ
 πυρετῷ καὶ ῥίγει καὶ ἐρεθισμῷ
 25 καὶ ἀνεμοφθορίῃ καὶ παραπλη-
 ξίῃ καὶ ἀορασίῃ καὶ ἐκστάσει δια-
 νοίας καὶ εἴη ἀφανῆ τὰ κτήμα-
 τα αὐτοῦ μὴ γῆ βατὴ μὴ θά-
 λαττα πλωτὴ μὴ παίδων γο-

30 νῆ μὴδὲ οἶκος αὔξειτο μὴδὲ
 καρπῶν ἀπολαύοι μὴδὲ οἴκου
 μὴ φωτὸς μὴ χρήσεως μὴδὲ
 κτήσεως, ἐπισκόπους δὲ ἔχοι
 Ἐρεινύας.

35 Εἰ δέ τις εὐθετοίη καὶ τηροίη
 καὶ συμφυλάττοι, τῶν λῶων
 ἀπολαύοι εὐλογοῖτό τε ἐν
 παντὶ δῆμῳ καὶ πληθύοι αὐ-
 τῷ οἶκος παίδων γοναῖς καὶ

40 καρπῶν ἀπολαύσειν, ἐπισκο-
 ποίη δὲ Χάρις καὶ Ὑγεία.

Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἐπιγράμματος ῥητέα τὰ ἐξῆς.

Ὁ Ἀμφικλῆς ἀπέθανε παῖς ἔτι ὢν, πρὶν εἰσελθῆναι εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν καὶ κείρῃ τὴν κόμην κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθιμον¹. Ἐνεκα τούτου παρίστα αὐτὸν ἢ ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ εἰκῶν, περὶ ἧς ὁ λόγος ἐν στ. 16, φέροντα κόμην ὀπίσω καταπίπτουσαν². Ὡς ἦτο τοῦ κτήτορος τοῦ χώρου (διότι τὴν λέξιν δεσπόσυνος πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπὸ ταύτην τὴν κυρίαν αὐτῆς σημασίαν), μεταξὺ δὲ τῶν προγόνων αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἄνδρες κατασχόντες τὸ ἀξίωμα τῆς ὑπατείας³. Ἦτο δὲ καὶ εὐμοῖρος μουσικῆς παιδεύσεως, ὡς ἤρμοζεν εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν. Ὡς ἐν τῇ ζωῇ ἔχαιρε τοῖς λουτροῖς, οὕτω καὶ μετὰ θάνατον ἴστατο ἐν εἰκόνι πλησίον αὐτῶν. Ἐκ τῆς φράσεως τοῦ πρώτου στίχου ἐξάγεται, ὅτι ὁ διὰ τοῦ Ἑρμοῦ κεκοσμημένος τάφος τοῦ Ἀμφικλέους ἔκειτο πλησίον λουτρῶν. Ἐὰν δὲν μετεκομίσθη ὁ λίθος ἀλλαχόθεν εἰς Πολιτικά, ὅπερ δυνατόν⁴, πρέπει βεβαίως νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι ἐν τῇ θέσει τοῦ σημερινοῦ χωρίου ἔκειντο λουτρὰ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα· ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐμὴν βραχυτάτην ἀληθῶς αὐτόθι διατριβὴν οὐδὲν ἔμαθον τὸ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις τούτου. Ἡ ὑπαρξὶς ἀξιολόγου τινὸς συνοικισμοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐν τῷ ἐπὶ ὠραιότητι τῆς θέσεως διακεκριμένῳ τόπῳ μαρτυρεῖται ὑπὸ πολλῶν αὐτόθι διεσπαρμένων ἀρχαίων λειψάνων.

Ἡ δ' ἐν πεζῷ λόγῳ συντεταγμένη ἐπιγραφὴ μετὰ τῶν ἀρῶν κατὰ τοῦ ἀσεβήσαντος πρὸς τὸν τάφον καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τῶν εὐχῶν ὑπὲρ τοῦ πρὸς διάσωσιν αὐτῶν συντελοῦντος δὲν θὰ ἦτο μᾶλλον περιέργος ἄλλων ὁμοίων ἐπιγραφῶν (οἷαι εἶναι π. χ.

¹ Πρ6. Grasberger Erziehung u. Unterricht III σ. 36 ἐξ. Deschamps-Cousin, Bull. d. e. hell. XII σ. 479 ἐξ.

² Ὡς πρὸς τὴν φράσιν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρῃ τις τοὺς ὅπιθεν κομώμεντας Ἀθαντας Β, 542. Ἐν Θ, 42 καὶ Ν, 24 κεῖται χρυσήσιν ἐθείρησιν κομώμεντες περὶ ἵππων, ἐν δὲ Ὀππιαν. Κυνηγ. III 28 παρομοίως ἐν τέλει στίχου θεοὶ κομώουσιν ἔθειραι περὶ λέοντος.

³ Εἰς τοῦτο συμφωνοῦσιν καὶ οἱ χρόνοι τῆς ἐπιγραφῆς καθ' ὅσον δύναται νὰ ὁρισθῶσιν ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων.

⁴ Μετατόπισιν εὐδοικῶν ἐπιγραφῶν ἴδε ἐν σελ. 141 καὶ 160. Βάσις τις ἐκ Χαλκίδος μετεκομίσθη εἰς Ἀφράτι (Bull. d. e. hell. 1892 σελ. 95)· ἐτέρα ἐπιγραφὴ μετηνέχθη ἐξ Αἰδηψοῦ εἰς τὴν ἀπέναντι στερεάν (Le Bas II 1007. 1008). Ἀλλαχοῦ θὰ λάβω ἀφορμὴν ν' ἀποδείξω ὅτι ἐπιγραφὴ τις μετηνέχθη εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Ταϊνάρου.

αί ἐν CIA III, 1417 ἐξ.), ἃν δὲν προέκυπτε τὸ ἀξιοπαρατήρητον γεγονός, ὅτι ὁ συντάκτης τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν τυπικῶν αὐτῆς φράσεων εἶχεν ὑπ' ὄψει βιβλίον τι τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Μεταξὺ τῶν ἁρῶν δηλαδὴ αἵτινες ἐν τῷ Δευτερονομίῳ XXVIII ἐπιρρίπτονται κατὰ τοῦ ἀσεβοῦντος πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ καὶ παραβαίνοντος τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἀναγινώσκεται ἐν ἐδαφ. 22: «πατάξαι σε Κύριος ἐν ἀπορίᾳ καὶ πυρετῷ καὶ ῥίγει καὶ ἐρεθισμῷ καὶ ἀνεμοφθορίᾳ», ἐν δὲ ἐδαφ. 28: «πατάξαι σε Κύριος παραπληξίᾳ καὶ ἀορασίᾳ καὶ ἐκστάσει διανοίας», ἥτοι φράσεις κατὰ πάντα συμφωνοῦσαι πρὸς τὰς ἐν στ. 23 ἐξ. Ἐν γένει ἡ ἀντιπαράταξις ἁρῶν καὶ εὐλογιῶν, οἷα ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιγραφαῖς¹, ὑπομιμνήσκει καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐκφράσεων τὴν ἀντίθεσιν κατάρτας καὶ εὐλογίας, ἥτις ἐπικρατεῖ καθ' ἅπαν τὸ μνημονευθὲν κεφάλαιον τοῦ Δευτερονομίου. Ἡ μνεία τῶν Ἐρινύων, τῆς Χάριτος καὶ Ὑγείας κεῖται χάριν ἐκείνων πρὸς οὓς ἡ ἐπιγραφή ἀποτείνεται· ὁ δὲ συντάκτης πιθανῶς μὲν δὲν εἶναι Ἑβραῖος, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς γνώσεως Ἑβραϊκῶν γραφῶν, ἣν καταδεικνύει, ἀρμόζει πρὸ πάντων νὰ θεωρηθῇ προσήλυτος.

72.—Ἐν τῷ ἱερῷ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εὑρηται μαρμαρίνη στήλη ὑψ. 0.83, πλ. 0.37, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν

ΦΙΛΟΚΛΕΙΑ
ΑΙΞΧΡΛΝΟΣ

73.—Ἐτέρα ἐπιθυμία ἐπιγραφὴ φέρεται ἐπὶ στήλης λευκοῦ μαρμάρου ὑψ. 0.85, πλ. 0.40 ἐντετειχισμένης ἐν τῇ κλίμακί τῆς οἰκίας Χαραλ. Κουκουμάτσα (ἐπὶ ταινίας ὠμαλισμένης).

ΜΟΛΠΙΞ

74.—Ἐξ ἀνακοινώσεως τοῦ Ἰω. Α. Σωτηρίου ἐκ Πολιτικῶν¹ ἔμαθον ἐτέρας στήλης τὴν ἐπιγρα-

¹ Ἐνταῦθα παραπέμπω μόνον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν: Ἰχθὺς ἱεροῦς μὴ ἀδικεῖ[ν κτλ. τὴν ἐκδεδομένην ἐν Μουσ. καὶ Βιβλιοθ. Εὐαγγελ. Σχολῆς 1875 σ. 102, Dittenberger Sylloge 364.

φὴν: Μολπίχη | Μόλπιδος, ἐν ἧ, κατὰ τὸν αὐτόπτην, τὸ πῖ εἶχε τὸ σχῆμα Γ.

75.—Ἐν τῷ κατεστραμμένῳ ἐκκλησιδίῳ τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς 1/2 ὥραν πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου Βατώντα καὶ περὶ τὰς 2 ὥρ. ἀπὸ τῆς Χαλκίδος κεῖται μαρμαρίνος κίων ὑπὲρ τὸ 1 μ. ὕψους καὶ διαμ. 0.37, φέρων διαφόρους ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν μόνον οἱ ἐπόμενοι στίχοι διακρίνονται ἐν τῷ ἐμῷ ἐκτύπῳ.

Μ

ΙΟΝΙΚΟ
ΚΛΕΩΝΥΜΟ:
ΛΕΟΠΑΤΡ

5

ΝΙΚΑΔΑΣ
ΑΠΕΛΛΑΣ
ΤΙ

Στ. 5 καὶ ἐξ. εἶναι κεχαραγμένοι διὰ βαθειῶν γραμμῶν ὁ στ. 7 οὐδέποτε ἀπετελειώθη. Οἱ δὲ ὑπερκαίμενοι στίχοι εἶναι ἐπιπολαίως κεχαραγμένοι. Ἄνωθεν αὐτῶν φαίνονται ἀμυδρὰ λείψανα δύο προσέτι στίχων, οἵτινες ἴσως δύνανται νὰ διευκρινισθῶσι δι' ἐπισκοπήσεως τοῦ λίθου μακροτέρας τῆς ἐμοὶ δυνατῆς γενομένης.

76.—Πρὸς τούτοις εὑρηται αὐτόθι τεμάχιον βάσεως λευκοῦ μαρμάρου προερχόμενον ἴσως ἐκ Χαλκίδος, μεταπεποιημένον δὲ εἰς βυζαντινὸν κιονόκρανον ὑψ. 0.26, πλ. 0.45, πᾶχ. 0.18, φέρον λείψανα ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἐπιγράμματος, ἅτινα, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, δὲν εἶναι παλαιότερα τοῦ μέσου τοῦ 2^{ου} αἰῶνος π. Χ. Μέγεθος γραμμάτων (μετ' ἀκρεμόνων μνημονυτέον τὸ Ζ καὶ Ι-Ι) τῶν δύο πρώτων στίχων 0.03, τῶν λοιπῶν ἕως 0.013².

¹ Τεμάχιον ἐπιθυμίας στήλης ἀσήμαντον ἀνεῦρον ἐν τῇ θέσει Ἀγ. Δημήτριος μεταξὺ Πολιτικῶν καὶ θαλάσσης. Ἐτέρας δὲ μεγάλης ἐπιγραφῆς ἐπὶ παραστάδος λευκοῦ μαρμάρου ὑψ. 1.12, πλ. καὶ πᾶχ. 0.32 ἐντετειχισμένης παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἐκκλησιδίου τοῦ Ἀγ. Νικολάου ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ἀδύνατος ἂν δὲν ἐξαχθῇ ὁ λίθος ἐκ τοῦ τοίχου.

² Ἐνεκα ἐλλείψεως καταλλήλων μεγάλων στοιχείων, ἐν τοῖς δύο πρώτοις στίχοις τῆς ἐπιγραφῆς δὲν ἀποδίδεται ἀκριβῶς ἡ θέσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων· τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν δύο πρώτων στίχων τῆς ὑπ' ἀρ. 36 ἐπιγραφῆς.

Α Ι Λ Υ Ν Ο Ι Α
 Ψ Ε Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ι
 Ρ Α Τ Ν Δ Ε Σ Τ Η Σ Ε Ν Α Ι Τ Ρ Α Σ Ε Ι Κ Ο Ν Α Χ Α Λ
 Τ Α Τ Ρ Ο Υ Μ Ε Γ Α Λ Α Ι Σ Α Ν Δ Ρ Ο Σ Ε Π Ε Υ Π Ο Η Α Ι Σ
 5 Ο Π Ι Δ Ε Ο Υ Ο Υ Π Α Α Ν Ε Π Ι Χ Θ Ο Ν Α Σ Υ Ν Θ Ρ Ο Ν Ο Σ
 Π Ο Λ Υ Ζ Η Λ Ω Ν Η Λ Θ Ε Ν Ε Κ Α Τ Ι /

/// ΕΓΓΗΤΟΣ Χ Α Λ Κ Ι Δ Ε Υ Σ

— —
 — —
 [ἀρετῆς ἔνεκεν]
 κ]αὶ εὐνοία[ς
 τ]ῆς εἰς ἑαυτὸν

— υ ρ α τ[α]νδ' ἔστησεν . . . τίας εἰκόνα χαλ[κῆν
 Σωσι]πάτρου μεγάλαις ἀνδρὸς ἐπ' εὐποιίαις
 5 οπιδεο . ου πᾶ[σ]αν ἐπὶ χθόνα σύνθρονος — υ
 πολυζήλων ἦλθεν ἑκατι [λόγων ;

— Μ]έγηςτος Χαλκ[ιδεὺς ἐποίησεν.

Τελείαν συμπλήρωσιν τοῦ ἐπιγράμματος δὲν κα-
 τώρθωσα, εἰκασίας δέ τινας ἐπελθούσας μοι, ὡς εἰ-
 κός, ἀπέχω ν' ἀναγράψω. Ὁ τεχνίτης, ὡς μοι φαίνε-
 ται, δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ Φεβρουάριον 1892.

ADOLPH WILHELM

Εἶχεν ἤδη τυπωθῇ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον, ὅτε πε-
 ριῆλθεν εἰς ὄψιν μου ὁ τρίτος τόμος τῆς Ἀθηναῖς
 ἐν ᾧ ὁ Γ. Α. Παπαβασιλείου ἐδημοσίευσε σελ. 634
 ἀρ. 13 μεταξὺ διαφόρων ἐκ Χαλκίδος ἐπιγραφῶν,
 ἀνακοινωθεισῶν ἤδη καὶ ἐν τῷ Bull. de corr. hell.
 XVI σ. 106 ἐξ., καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ὑπ' ἀρ. 41 ἐκ-
 διδομένην, ἐν ᾗ ἐσφαλμένως συνεπλήρωσε ἐν στ. 6
 ἀ[νέθηκεν]. Ὁ αὐτὸς δημοσιεύει ἐν σελ. 634 ἀρ.
 14 καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 52 ἐπιγραφὴν, ἀλλ' ἐσφαλμέ-
 νως συνεπλήρωσε ἐν στ. 1 Σώτιμ[ον, νομίζων ὅτι
 ἐπὶ τῆς βάσεως ἴσταντο δύο ἀνδριάντες· ἐν δὲ τῷ
 στ. 6 ἀνέγνωσεν *Εὐχαιρ καὶ Εὐβουλίδης*, ἐν ᾧ τὸ
 καί, ὡς καὶ τὸ ἔκτυπόν μου μαρτυρεῖ, οὐδέποτε
 ὑπῆρξεν ἐν τῷ λίθῳ. Τέλος ὁ κ. Παπαβασιλείου
 δημοσιεύει ἐν σελ. 607 καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 70 ἐπι-
 γραφὴν, ἀλλ' ἢ ἀνάγνωσις αὐτοῦ ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ,
 ἢ ἄλλως καὶ ὑπὸ γραμματικὴν ἔποψιν ἀπίθανος,
 εἶναι ἐσφαλμένη, ἅτε σαφέστατα διακρινόμενου τοῦ
 ΕΓ ἐν τε τῷ λίθῳ καὶ τῷ ἐμῷ ἐκτύπῳ. Προσθετέον
 δ' ὅτι ἢ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν σελ. 610 ἐκδοθεῖσα ἀρ-
 χαϊκὴ ἐπιγραφὴ καὶ τὸ ἀληθῶς εὐανάγνωστον ἐπί-
 γραμμα ἐν σελ. 611 ἐδημοσιεύθησαν ἤδη πρὸ πολ-
 λοῦ ὑπὸ τοῦ Lolling ἐν Athen. Mitth. X σ. 282
 ἐξ. καὶ ὑπὸ τοῦ J. Baunack ἐν Philol. II (1889) σ.
 426 ἐξ., πρβ. καὶ Bull. de corr. hell. XVI σ. 107.

A. W.

ΑΘΗΝΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

(Πίναξ 6)

Τὸ ἐν τῷ πίνακι 6 φωτοτυπικῶς ἀποδιδόμενον ἄγαλμα Ἀθηνᾶς προέρχεται ἐκ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εὑρεθέν, μετὰ τριῶν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἀγαλμάτων (Ἀσκληπιοῦ, Ὑγείας καὶ Ἀφροδίτης δημοσιευθείσης ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1886 Πιν. 13) ἐν τῷ ὑπ' ἐμοῦ ἀνασκαφέντι Ρωμαϊκῷ οἰκοδομῆματι, παρὰ τῷ ναῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅπερ θετικῶς οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ὑπὸ Παυσανίου μνημονευόμενον «Λουτρὸν Ἀσκληπιοῦ» τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου ἀνεγερθέν.

Εὐρέθησαν δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα ἀγάλματα ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς μεγάλη καὶ πολυτελεῖ αἰθούσῃ τοῦ Λουτροῦ, ἐν ᾗ πάντως ἕνεκα κοσμητικῷ λόγου, περισυλλεγέντα πάντοθεν τοῦ ἱεροῦ, ἀνιδρύθησαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἥδη ἐκείνης εἶχεν ἀρχίσει ἡ καταστροφή τοῦ ἱεροῦ· εἰς τὸ οἰκοδόμημα δὲ αὐτό, τὸ ἀνεγερθὲν δαπάναις τοῦ Ἀντωνίνου, ἐχρησιμοποιήθη ὕλικόν ἐκ διαφόρων τοῦ ἱεροῦ ἐπισήμων οἰκοδομημάτων, οὐδ' ἔτυχον φειδοῦς αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ βάθρα τῶν ἀγαλμάτων τῶν περιχοσμούντων τέως τὸ τέμενος τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ὡς ὅρᾳ τις ἐν τῷ πίνακι τὸ ἄγαλμα εἶναι ἀκέφαλον· εἰκονίζεται δὲ ἡ Ἀθηνᾶ ποδῆρη φέρουσα χιτῶνα μετὰ διπλοιδίου, ἔξωμος δὲ καὶ ἐξωσμένη ὑψηλὰ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς, τὴν αἰγίδα ἔχουσα λοξῶς ἐπὶ τοῦ στήθους ἐρριμμένην καὶ καλύπτουσιν τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους μετὰ τῆς ἀριστερᾶς ὠλένης. Τὸ γοργόνειον ρίπτεται συνεπῶς πρὸς τὰ ἀριστερὰ κατὰ τὴν μασχάλην. Ἡ περιφερικὴ δὲ ἄκρα τῆς αἰγίδος ἀποτελεῖται ἐκ πολυγωνικῶν ἐξοχῶν, ἐφ' ἑκάστης τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὁπὴ εἰς ἑνθεσιν χαλκοῦ ὄψεως.

Ἡ θεὰ εἰκονίζεται ἐν ἡρεμίᾳ· στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδός, καμπτομένου τοῦ ἀριστεροῦ κατὰ τὸ γόνυ καὶ ψαύοντος ἐλαφρῶς τοῦ ἐδάφους (συμφοῦς κυκλοτεροῦς βάθρου) διὰ τῶν ἐν σανδαλίῳ

ἄκρων αὐτοῦ, ἔχει πρὸς τῷ ἀριστερῷ μὲν ποδὶ τὴν ἀσπίδα, ἧς σώζεται ἱκανὸν μέρος ἰδίως τῆς ἀντυγος, τῆς πρὸς τὴν βάσιν, μετὰ τοῦ ὀχάνου καὶ τοῦ ὑπερείσματος ταύτης κατὰ τὸ ἰσχίον τοῦ ἀγάλματος, πρὸς τῷ δεξιῷ δὲ κορμὸν ἐλαίας ἀναθάλλοντα ἐν ἄκμῃ. Περὶ τὸν κορμὸν τῆς ἐλαίας ἐλίσσεται ὄφης, οὔτινος ἡ οὐρὰ μὲν συνεσπειραμένη ἡρεμεῖ ὀπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ τοῦ βάθρου, ἡ κεφαλὴ δὲ (ἐλλείπουσα μετὰ μέρος τοῦ σώματος) ἀνεῖρπε πιθανῶς μέχρι τῆς δεξιᾶς χειρός, ἧς ἡ ἀναπαράστασις τυγχάνει λίαν δυσχερὲς οὔσα. Καθόσον ἡ ἀριστερὰ μὲν χεὶρ ἐκράτει, ὡς φαίνεται, τὴν ἀντυγα τῆς ἀσπίδος, ἡ δεξιὰ ὅμως, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς, οὔτε τὸ δόρυ εἶνε δυνατόν ὅτι ἐκράτει οὔτε ἡρείδετο ἐπὶ τῆς ἐλαίας. Τὸ ὀπισθεν τοῦ ἀγάλματος εἶνε ἀμελέστατα εἰργασμένον, σχεδὸν εἰπεῖν ἀνεπεξέργαστον, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι τὸ ἄγαλμα ἦτο προωρισμένον ἵνα ἰδρυθῇ εἰς μέρος ἔνθα μόνον πρόσθεν ἦτο ὁρατόν. Ἐν γένει δὲ τὸ ἔργον εἶνε χειρωνακτικὸν προδίδον ἥκιστα δεξιὰν γλυφίδα τῶν χρόνων περίπου τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ κτιρίου, ἐν ᾧ εὐρέθη. Ἐκρίναμεν οὐχ ἥττον τὸ ἄγαλμα ἄξιον δημοσιεύσεως διὰ τὸν τύπον αὐτοῦ, ὅστις, ἐφ' ὅσον ἡμῖν γνωστόν, ἀποτελεῖ μονάδα ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀρχαίοις ἀγάλμασι τῆς Ἀθηνᾶς.

Ὁ τύπος δὲ εἶνε πάντως δάνειος, καὶ τὸ ἔργον ἀπομίμησις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀτελὲς καὶ παρεφθαρμένη ἔργου ἄλλου, ἄλλης χρονικῆς περιόδου. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι καὶ ἄνευ αἰτιολογίας δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἔργον χειρωνακτικῶν τῶν τελευταίων σχεδὸν ρωμ. χρόνων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ᾔνη πρωτότυπον. Ἐξ ἄλλου δὲ γνωστόν εἶνε ὅτι κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην τῆς τέχνης περίοδον ἡ ἀπομίμησις καὶ ἀναπαράστασις, οὕτως εἰπεῖν, ἔργων διαπρεπῶν τῆς καθαρῶς ἐλληνικῆς τέχνης, ἦτο ἡ κυρία ἐνασχόλησις τῶν στείρων καὶ ἀδεξίων τεχνιτῶν τῶν χρόνων ἐκείνων.

Τὸν τύπον λοιπὸν τοῦ ἀγάλματος ἡμῶν δεόν ν' ἀναζητήσωμεν εἰς ἔργα προγενεστέρων χρόνων, γνωστὰ ἡμῖν εἴτε ἐκ γραπτῆς παραδόσεως εἴτε ἐξ ἄλλων ἀπομιμήσεων διασωθεισῶν τυχὸν ἐδῶ ἢ ἐκεῖ ἐν τοῖς περισυλλεγεῖσιν ἀρχαίοις μνημείοις. Ἀλλὰ πρῶτον εἶνε ζήτημα ἐὰν ὁ τύπος οὗτος τῆς Ἀθηνᾶς ἡμῶν εἶνε αὐτοτελής· ἐὰν δηλ. τὸ ἄγαλμα οὕτως ἔχον ἡδύνατο νὰ ἀνήκῃ εἰς διαγεγραμμένον καὶ δι' ἐπισήμου τεχνίτου καθιερωμένον, οὕτως εἰπεῖν, τύπον τῆς Θεοῦ, ἢ ἐλήφθῃ ἐκ συμπλέγματος τινος μυθολογικῆς τινος σκηνῆς παριστῶντος. Εἶνε ζήτημα δὴλα δῆ, ἵνα εἰπώμεν ἀπλούστερον, ἐὰν τὸ οὕτω παρὰ τῇ Ἀθηνᾷ φυόμενον δένδρον ἐλαίας δύναται νὰ ὑποληφθῇ ὡς ἀπλοῦν σύμβολον (attribut) τῆς θεᾶς, ὡς λ. χ. ὁ ὄφις, ἡ αἰγίς, τὸ γοργόνειον, ἢ ἐὰν πάντως τοῦτο ἀπεικονίσθῃ ὅπως ὑπομιμνήσκῃ μυθολογικῆς τινος σκηνῆς. Ἐὰν τὸ πρῶτον, ἢ προέλευσις τοῦ τύπου τοῦ ἀγάλματος εἶνε ἡμῖν ἄγνωστος, ἐὰν τὸ δεύτερον ὅμως, γνωστὸν ἔργον ἀνακαλεῖται εἰς τὴν μνήμην καὶ ἄκοντός τινος. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι πάντως ἢ δευτέρα περίπτωσις ἀληθεύει, διότι ἀληθῶς παράδοξον θὰ ἦτο νὰ ἀγνωσμένον παντάπασιν ἔκ τε τῆς παραδόσεως καὶ τῶν μνημείων¹ τοιοῦτον τῆς Ἀθηνᾶς τύπον, ἐὰν ὑπῆρχεν. Θεωρουμένου δὲ ὡς πιθανοῦ ὅτι ὁ τύπος τῆς ἡμετέρας Ἀθηνᾶς εἰλημμένος εἶνε οὐχὶ ἐξ αὐτοτελοῦς τινος ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς (μὴ σχετιζομένου δηλ. ἀμέσως πρὸς μυθολογικὴν τινὰ σκηνήν) ἀλλ' ἐκ παραστάσεώς τινος μυθολογικῆς, καθ' ἣν ἢ παρὰ τῇ θεᾷ εἰκονιζομένη ἐλαία δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπλοῦν σύμβολον, ἀλλ' ὡς ὑπόμνημα, οὕτως εἰπεῖν, τῆς παριστανομένης μυθολογικῆς σκηνῆς, θεωρουμένου, λέγομεν, τούτου ὡς τοῦ μᾶλλον πιθανοῦ ἢ ἀνεύρεσις τοῦ ἔργου, ἐξ οὗ ὁ τύπος τοῦ ἀγάλματος ἡμῶν ἐλήφθῃ, δὲν εἶνε δύσκολος. Ὡς παντὶ γνωστὸν ἐν τῷ δυτικῷ αἰτωμάτι τοῦ Παρθενῶνος εἰκονίζετο ἡ τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα ἔρις περὶ κατοχῆς ἢ ὀνομασίας τῆς χώρας. Τὴν νίκην τῆς Ἀθηνᾶς ἐξελαίκευσεν ὁ Φει-

δίας διὰ τοῦ συμπλέγματος αὐτοῦ ἐν τῷ δυτικῷ αἰτωμάτι τοῦ Παρθενῶνος, ἐν ᾧ πάντως παρὰ τῇ Ἀθηνᾷ εἰκονίζετο δένδρον ἐλαίας (πρβλ. Overbeck Plastik I σελ. 295). Ἐὰν τὸν τύπον ἐκείνον τῆς τοῦ αἰτωμάτος Ἀθηνᾶς πιστῶς ἀπέδωκεν ἐν τῷ ἐξ Ἐπιδαύρου ἀγάλματι ὁ ἥκιστα δεξιὸς γλύπτῃς εἶνε δύσκολον νὰ εἰπώμεν, διότι κυρίως ἀγνοοῦμεν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὴν παράστασιν ἐκείνην, ἥτις, οὔτε διὰ τῶν ἰσχνῶν σχεδίων τοῦ Carrey, οὔτε διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Stephani (ἐνθ. ἄνωτ.) δημοσιευθέντος ἀγγείου οὔτε ἄλλως πως, φρονοῦμεν, ἐντελῶς ἐξηκριβῶθῃ. Πιθανὸν ὅμως ἐκ τούτων εἶνε ὅτι ὁ ποιητὴς τῆς ἐξ Ἐπιδαύρου Ἀθηνᾶς, εἴτε ἐκ δευτέρου ἔργου, εἴτε καὶ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τὴν ιδέαν λαβὼν, προσεπάθησεν ὄντως τὴν ἐν τῷ αἰτωμάτι Ἀθηνᾶν τοῦ Φειδίου ν' ἀναπαραστήσῃ ἐν τῷ εὐτελεῖ ἔργῳ αὐτοῦ. Ἐὰν καὶ πόσον ἐπέτυχεν, δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ εἰπώμεν. Ὅπως δὴποτε ὅμως ἢ ἡρεμος αὕτη στάσις τοῦ ἀγάλματος ἡμῶν δὲν θὰ ἦτο ἢ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδιακοῦ συμπλέγματος· οὐδὲ πιστὴ εἶνε ἢ ἀπομίμησις ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἐλαίας, ἥτις πάντως ἐν τῷ αἰτωμάτι θὰ εἶχε περιφανῇ τοιαύτην.

Ἐν τέλει μνημονεύσωμεν χάριν ἀκριβείας καὶ ἐτέρου ἔργου μνημονευομένου ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (I, 24, 3) κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ οὐτινος ὁ Robert ἀναγνωρίζει δύο ἀπομιμήσεις ἐν ἀναγλύφοις (ἐκ Σμύρνης καὶ Ρώμης) δημοσιευθεῖσι παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ 7^ῳ τόμῳ τῶν Mittheilungen (Πιν. 1. 2). Καὶ ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τούτοις ἢ Ἀθηνᾷ παρίσταται σὺν τῇ ἐλαίᾳ, ἐχούσῃ ὅμως καὶ ἐν τῷ συμπλέγματι ἐκείνῳ ἄλλην ἢ τὴν ἀπλῶς συμβολικὴν σημασίαν. Ἀλλὰ τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου ἄγαλμα ἡμῶν οὐδεμίαν ἔχει, φρονοῦμεν, πρὸς τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο σχέσιν. Ἐὰν ὅπως δὴποτε ἔχη τοῦτο συγγενειάν τινὰ πρὸς ἄλλο ἔργον, ὅπως ἡμεῖς δοξάζομεν, μόνον πρὸς τὸ ἐν τῷ αἰτωμάτι τοῦ Παρθενῶνος σύμπλεγμα δύναται νὰ σχετισθῇ.

B. ΣΤΑΗΣ

¹ Αἱ σχετικαὶ ἐν νομίσμασι καὶ ἄλλοις μνημείοις ἀπαντῶσαι παραστάσεις τῆς Ἀθηνᾶς αἱ ὑπὸ τοῦ Stephani ἐν Compt. Rend. 1872

ἐπιμελῶς περισυλλεγεῖσαι, οὐδὲν μαρτυροῦσι. Ἀποδίδονται δέ, ὡς γνωστόν, εἰς τὰ ἐν Ἀκροπόλει συμπλέγματα.

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΓΥΘΕΙΟΥ

1.—Τὴν ὑπὸ πολλῶν ἤδη ἀντιγεγραμμένην καὶ ἐκδεδομένην ἀρχαϊκὴν ἐπιγραφὴν IGA 72¹ νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ δημοσιεύσωμεν καὶ πάλιν, διότι τὰ μὲν παλαιότερα τῶν ἀντιγράφων δὲν εἶνε καθ' ὅλα ἀκριβῆ, τὰ δὲ νεώτερα δὲν ἠδύναντο νὰ εἶνε πλήρη, ἐπειδὴ τοῖχος τις τῆς παρακειμένης οἰκίας Γ. Πιερράκου ἐκάλυπτε γράμματά τινα πρὸς ἀριστεράν· ἐπ' ἐμοῦ δὲ καθαιρεθέντος ἐν μέρει τοῦ τοίχου ἐκείνου ἦτο καταφανὴς πᾶσα ἡ ἐπιγραφὴ καὶ μέγα μέρος τοῦ βράχου πέριξ αὐτῆς. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ τῆς βραχῶδους κλιτύος τοῦ Λαρυσίου ὅρους ἐντὸς περιφεροῦς τινος ἐπιφανείας ὠμαλισμένης μὲν αὐτοσχεδίως πως, ἀλλ' ὅχι τελείως κατεξεσμένης. Ὁ ἀλλάξευτος βράχος ἄνωθεν μὲν, κάτωθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς ἐπιγραφῆς προεξέχει ἱκανῶς καὶ περιβάλλει αὐτὴν ὡς πλαίσιον, δεξιόθεν δ' αὐτῆς ἡ ἀλλάξευτος ἐπιφάνεια δὲν προέχει τῆς λελαξευμένης καὶ δὲν δύναται νὰ διακριθῇ ἀκριβῶς ἀπ' αὐτῆς. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ πρώτου στίχου μέχρι τοῦ κάτωτάτου σημείου τοῦ ὠμαλισμένου χώρου εἶνε 0,50, μέχρι δὲ τοῦ κάτωτάτου μέρους, ἐν ᾧ φαίνονται γράμματα, 0,30. Ἡ δ' ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ἀκροτάτου πρὸς ἀριστεράν σημείου τοῦ ὠμαλισμένου χώρου μέχρι τοῦ ἀκροτάτου πρὸς δεξιὰν γράμματος κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε 0,50· κατωτέρω δὲ ἡ ὠμαλισμένη ἐπιφάνεια περιορίζεται δεξιόθεν κατὰ τι, ὥστε ἐν τῷ τετάρτῳ στίχῳ εἶνε κατὰ 0,05 στενοτέρα. Τὸ μέγεθος τῶν γραμμάτων εἶνε 0,03 περίπου.

Περὶ τῆς πλημμελῶς ὑπὸ τῶν περιγηγῆτων ἀναγραφομένης τοποθεσίας αὐτῆς διελάβομεν ἐν τοῖς *Τοπογραφικαῖς Γυθείου*². Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ἐπιγεγραμμένης ἐπιφανείας τὸ ὕψ' ἡμῶν ληφθὲν ἔκτυπον δὲν ἐπέτυχε, ἕτερον δὲ γύ-

ψινον δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ πορισθῶμεν, τὸ ἐνταῦθα δημοσιεύμενον ἀντίγραφον ἀπομιμῆται τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων μόνον καθ' ὅσον διὰ τῆς ἐμῆς χειρὸς ἦτο δυνατόν νὰ παρασταθῇ.

ΜΕΒΕΝΑ
ΠΟΣΤΡΥΘΕΣΤΑΙΣ
ΔΕΚΑΑΠΟΤΡΥ
ΕΤΑΙΑΓΑΙΑΤΛ
ΕΘΟΔΟΛΟΣ
ΡΑΙΔΕΒΟΓΕ
ΝΟΜΟΣ
ΟΙΤΛΤΟ

Στ. 1. Τὸ Μ εἶνε βέβαιον καίπερ βεβλαμμένον· διακρίνεται δὲ σαφῶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἐκτύπου. Ὡσαύτως βέβαιον καὶ τὸ Δ. Μετὰ δὲ τὸ Α οὐδὲν γράμμα ὑπῆρχε κεχαραγμένον, ὡς παρετήρησε καὶ ὁ Weil.

Στ. 2. Τὸ Ι σαφέστατον, τὸ δὲ μετ' αὐτὸ γράμμα ἀμφιβολώτατον. Παρὰ Leake καὶ Weil ἀναγράφεται Ξ. Ἐν ἀρχῇ δὲ πρὸ τοῦ Γ φαίνεται ὅτι οὐδὲν ὑπῆρχε γεγραμμένον, καίτοι τὸ ἐν Voy. arch. ἀντίγραφον τοῦ Le Bas ἀναγράφει Α.

Στ. 3. Παρὰ Le Bas ἐν Voy. arch. μεταξὺ τῶν δύο Α ἀναγράφεται Ι, ὅπερ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἀντιγράφοις λείπει καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου δὲν διακρίνεται. Τὸ Ο τὸ μετὰ τὸ Γ εἶνε βεβλαμμένον, ἀλλὰ βέβαιον. Μετ' αὐτὸ ἀμφότερα τὰ ἀντίγραφα τοῦ Le Bas καὶ ὁ Weil ἀναγράφουσι Ξ, ἐξ οὗ ἡμεῖς μόνον μικρὰ

¹ Πρβλ. καὶ Roberts, An introduction to Greek epigr. I σελ. 261 καὶ 380.

² Ἐφημ. Ἀρχ. 1892 σελ. 59.

ἴχνη ἀνεύρομεν, ὁ δὲ ἐν τέλει τοῦ στίχου, ὡς ἀναγράφεται παρὰ Leake καὶ Weil δὲν διακρίνεται, πλὴν ἀμφιβολωτάτων τινῶν ἰχνῶν, ἅτινα ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐπιγραφῆς ἐξελάβομεν ὡς τυχαίαν βλάβην τοῦ λίθου. Παρὰ Le Bas ἐν μὲν Rev. arch. Θ, ἐν δὲ Voy. arch. Θ.

Στ. 4. Τὸ ἐν ἀρχῇ Ε εἶνε βέβαιον, ὡς ἀναγράφεται καὶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Le Bas· ὁ Ross ἀναγράφει ξ. Βεβλαμμένον εἶνε καὶ τὸ F, ἀλλὰ βέβαιον. Τὸ μετὰ τὸ Α κείμενον Ι δὲν εἶνε ὅλως βέβαιον· ὁ Leake ἀνέγνω Τ, ὁ δὲ Le Bas Κ ἢ Κ. Τὸ δὲ τελευταῖον γράμμα εἶνε ἐξ ἁπαντος Α, ὡς κεῖται ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Le Bas καὶ παρὰ Ross· ὁ Weil ἀναγράφει Α, ὁ δὲ Trezel Α.

Στ. 5. Τὸ ἐν ἀρχῇ Ε ἀμυδρότατον, ἀλλ' ἀσφαλές· ὁ Ross σημειοῖ ὡς ἐλλείποντα δύο γράμματα πρὸ τοῦ Θ. Τὰ λοιπὰ σαφέστατα. Ὁ Le Bas ἐν Voy. arch. σημειοῖ μετ' αὐτὰ ἐν γράμμα ὡς ἐλλείπον καὶ εἶτα Μ Ε, ἔνθα πάντα τὰ λοιπὰ ἀντίγραφα οὐδὲν ἀναγράφουσιν. Ὁ Weil πιστεύει ὅτι οὐδὲν γράμμα ἔκειτο. Ἡμεῖς διεκρίναμεν ἀμυδρόν τι καὶ ὄχι ἱκανῶς βέβαιον Ο.

Στ. 6. Τὸ ἐν ἀρχῇ Ρ σαφέστατον· πρὸ αὐτοῦ ὁ Ross σημειοῖ καὶ ἕτερον γράμμα ὡς ἐλλείπον. Τὸ μετ' αὐτὸ Α ὄχι ὅλως βέβαιον· παρὰ Leake, Ross καὶ Weil κεῖται Λ, παρὰ Trezel δὲ καὶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Le Bas Α. Βέβαιον εἶνε τὸ Θ.

Στ. 7. Τὸ ἐν ἀρχῇ Ν ἱκανῶς βέβαιον. Μετ' αὐτὸ ὁ λίθος ἦτο ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐφθαρμένος, ὥστε τὸ ἐπόμενον Ο ἐδέησε νὰ γραφῇ ἀπωτέρω. Παρὰ Le Bas ἐν Revue arch. κεῖται Ν Ο Μ Ο Ξ, ἐν δὲ Voy. arch. Δ Ρ Ο Μ Ο Ξ, παρὰ Ross Λ Υ Ο Μ Ο Ξ, παρὰ Leake Ο Υ. Ο. Λ Ο Ξ, παρὰ δὲ Weil Ξ Ο Μ Ο Ξ. Τὸ εἶνε ἀσφές· τὸ δὲ Ο ἀμυδρόν, ἀλλ' ἀσφαλές.

Στ. 8. Πρὸ τοῦ Ο ὁ λίθος ἦτο ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐφθαρμένος, καὶ οὐδὲν γράμμα ἔκειτο ἐπ' αὐτοῦ· ὁ Ross σημειοῖ δύο γράμματα ὡς ἐλλείποντα, ὁ δὲ Le Bas ἐν Voy. arch. ἀναγράφει Γ καὶ εἶτα ἕτερον γράμμα ὡς ἐλλείπον. Τὰ Ο Ξ Τ Α Τ Ο βέβαια.

Κατωτέρω δὲν διεσώθησαν ἴχνη γραμμάτων, ὅτε δ' ἐπεσκοπήσαμεν τὸν λίθον, ἐφάνη ἡμῖν ὅτι καὶ ἐξ ἀρχῆς ἦτο ἀνεπίγραφος κατὰ τοῦτο τὸ μέρος·

ὁμοίως ἐφάνη καὶ εἰς τὸν Weil. Ὁ Ross σημειοῖ δύο στίχους ὡς ἐφθαρμένους, ὁ δὲ Le Bas ἀναγράφει ὡς ἑνατον μὲν στίχον Μ: Λ Ο Ν. . . ., ὡς δέκατον δὲ Γ Ο Δ. . . . .

Ἑρμηνείαν τινὰ τῆς περιεργωτάτης ταύτης ἐπιγραφῆς ὅπως οὖν ἀποδεκτὴν οὐδεὶς κατῴρθωσε νὰ παρὰ σῆχη μέχρι τοῦδε¹. δυστυχῶς δὲ καὶ ἡμεῖς καίπερ πολλὰ πειραθέντες δὲν ὑπὴρξαμεν πολὺ εὐτυχέστεροι. Τὸ αἷτιον τῆς ἀποτυχίας ὑπὴρξε πάντοτε ἡ ἐντελής ἄγνοια τῆς σημασίας τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀποστρύψεται (ἡ Δωρικώτερον ἴσως ἀποστρύψεται²), ὅπερ οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ γλωσσικῷ μνημείῳ ἀπαντᾷ, οὔτε συγγενεῖς λέξεις ἔχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ δυναμένας νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὅπως οὖν ἀσφαλῶς. Ὅπως δὲ ποτε βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ῥῆμα εἶνε σύνθετον μετὰ τῆς προθέσεως ἀπό, ἀδύνατος δ' εἶνε ἡ ἀνάγνωσις Μηδέρα ποστρυθέσται, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ στίχου 3, ἔνθα προηγείται τὸ δυνητικὸν κά· ἀλλ' ἄδηλον, ἂν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶνε στρύψεται ἢ ὀστρύψεται. Προσέτι δὲ φανερόν εἶνε ὅτι μετὰ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο λήγει τὸ πρῶτον κῶλον τῆς περιόδου, διότι τὰ ἐπόμενα (στ. 3-4) δέ κα ἀποστρύ[θ]εται ἀναγνωρίζονται εὐκόλως ὡς ὑποθετικὴ πρότασις διὰ τοῦ δὲ μετὰ τῶν προηγούμενων συνδεομένη. Ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος ἔκειτο ἐν στ. 2, ἔνθα τὸ ἐφθαρμένον τελευταῖον γράμμα δύναται κάλλιστα νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς Ε, ἥτοι ἡ³. Ἡ ἀπόδοσις τῆς ὑποθετικῆς ταύτης προτάσεως δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ ἀναγνωσθῇ πλήρης διὰ τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ στ. 4 ὑπάρχουσαν φθοράν. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἐν στ. 4 τὸ ὄγδοον γράμμα νῦν μὲν εἶνε ἐφθαρμένον, ὑπὸ δὲ τοῦ Leake ἀνεγνώσθη Τ, δὲν θὰ ἦτο τολμηρὸν νὰ ἀναγνώσῃ τις αὐτόθι τὰ ὄνομα ἀFάτα, ὅπερ δις ἀπαντᾷ παρὰ Πινδάρῳ⁴ ὑπὸ τὴν γραφὴν αὐάτα μετὰ βραχείας τῆς ἀρκτικῆς συλλαβῆς, διότι τὸ αὐ δὲν εἶνε δίφθογγος, ἀλλὰ τὸ υ κεῖται ἀντὶ τοῦ F⁵. Ἐξ

¹ Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ Röhl, ἣν ἀποδέχεται καὶ ὁ Roberts, οὐδένα ἔλεγχον δύναται νὰ ὑποστῇ.

² Ἰδὲ τὴν περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου ἡμετέραν πραγματείαν σελ. 36 ἔξ.

³ Περὶ τοῦ ὑποθετικοῦ τούτου συνδέσμου ὡς καὶ περὶ τῶν ἄλλων διελάβομεν διὰ πολλῶν ἐν τῷ περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου σελ. 163 ἔξ.

⁴ Πυθ. Β' 52 καὶ Γ' 42.

⁵ Ἰδὲ Büchh εἰς Πινδάρου ἐνθ' ἀνωτέρω, Buttman Ausf. gr. Sprachl.² σελ. 31. G. Meyer, Gr. Gramm.² σελ. 239.

αὐτοῦ παρήχθη διὰ συναιρέσεως τὸ ἄτα, ὅπερ ἀπαντᾷ μυριάκις ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς σημαῖνον τὴν ποινήν.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων, ἃς δύναται τις νὰ ἀναγνωρίσῃ, δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν τοῦλάχιστον τὸ καθόλου νόημα τῆς ἐπιγραφῆς. Διὰ τοῦ ἐν ἀρχῇ μηδέν¹ ἀποστρυθέσθαι (ἢ μηδὲν ἀποστρ.) ἀπαγορεύεται ἡ ἐκτέλεσις πράξεώς τινος, πιθανῶς ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ μόνον, οἷον τὸ λιθοτομεῖν ἢ τι τοιοῦτον. Ἐὰν δέ τις διαπράξῃ τὸ ἀπαγορευόμενον, τιμωρεῖται (στ. 3-4). Ἀναγνωρίζεται λοιπὸν ἡ προκειμένη ἐπιγραφή ὡς περιέχουσα ἀστυνομικὴν τινα διάταξιν, οἷα εἶνε ἡ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Κρήτῃ Γόρτυνος¹ περιεχομένη, ἡ ἀπαγορεύουσα τὴν ἐκκοπὴν δένδρων καὶ θάμνων πλὴν ἀκανθῶν καὶ φρυγάνων ἕκ τινος δημοσίου τόπου, καὶ ἡ ὑπὸ Wilhelm ἀνωτέρω σελ. 173 ἀρ. 70 δημοσιευομένη ἐκ Χαλκίδος ἐπιγραφή Μὴ ἐρβαίνειν εἰς τὰ χωρία. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ τῶν προπόδων τοῦ Λαρυσίου, ἔνθα εἶνε κεχαραγμένη ἡ περὶ ἧς νῦν ὁ λόγος ἐπιγραφή, ἔκειτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ὀρυκτὸς λιμὴν τοῦ Γυθείου², δυνατόν καὶ νὰ ἔχῃ σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτὸν ἢ ἀπαγόρευσις.

Ἐκ τοῦ 5 στίχου ἀσφαλῆ εἶνε μόνον τὰ γράμματα ΕΒΘΟΔΟΛΟΣ, ἅτινα νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἢ ὁ δῶλος, ὥστε νὰ εἶνε δευτέρα ὑποθετικὴ πρότασις, ἐν ᾗ πρέπει πάλιν νὰ ἐννοηθῇ τὸ ῥῆμα ἀποστρύθῃται τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ προηγούμενῃ. Ἡ ἀπόδοσις αὐτῆς ἔκειτο ἐν τῷ πρὸς δεξιὰν κατεστραμμένῳ μέρει τοῦ στίχου. Τὸ δὲ νόημα τῆς δευτέρας ταύτης ὑποθετικῆς προτάσεως κατανοεῖ τις εὐκόλως, ἐὰν παραβάλλῃ τὴν ἐν Mus. ital. II σελ. 598 A, V Γορτυνικὴν ἐπιγραφὴν, ἐν ᾗ, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐρμηνείαν τοῦλάχιστον³, ὁρίζεται ὅτι ὁ εἰς κατοχὴν τινος ὡς ἐνέχυρον εὕρισκόμενος δοῦλος οὐδεμίαν εὐθύνην ὑπέχει, ἐὰν κατ' ἐντολὴν τοῦ κατέχοντος αὐτὸν καλλιεργήσῃ ξένον κτῆμα ἢ ἀποκομίσῃ ξένον πρᾶγμα· ἐὰν δ' ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας διαπράξῃ τι τοιοῦτον, ὑπόκειται εἰς τιμωρίαν αὐτός. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν Λυττίων καὶ τῶν Μαλλαίων⁴ γίνεται διάκρι-

σις μεταξὺ τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὸν ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας ἐγκληματοῦντα ἐλεύθερον καὶ τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὸν κατ' ἐντολὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἀξιοποινὸν πρᾶξιν διαπράττοντα δοῦλον. Καὶ ἐνταῦθα λοιπὸν οὐδαμῶς ἀπίθανον φαίνεται ὅτι γίνεται διαστολὴ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ ἀπαγορευομένη πρᾶξις ἤθελε διαπραχθῇ ὑπὸ δούλου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν κυρίου διατελοῦντος, καὶ λαμβάνεται ἰδιαίτερα περὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης πρόνοια.

Τὰ ἐπόμενα ἀποτελοῦσι πιθανῶς συμπληρωματικὴν διάταξιν, εἰδικώτερον καθορίζουσιν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς προηγούμενης διατάξεως. Ἀνάλογοι διατάξεις ἀπαντῶσι πολλαὶ ἐν τῇ Γορτυνικῇ Δωδεκαδέλτῳ· οἷον II, 10 ἐξ. «ἐνδοθιδίαν δώλαν αἱ κάρτει δαμάσαιτο, δύο στατήραν καταστασεῖ, αἱ δὲ κα δεδαμναμέναν πεδ' ἡμέραν, ὁδελόν, αἱ δὲ κ' ἐν νυττί, δύο ὁδελόν· ὀρκιωτέραν δ' ἡμεν τὰν δώλαν», VIII, 7 «ἀποδατήθαι δὲ τῶν χρημάτων ἰφ», XI, 50 «προφειπάτω δ' ὁ ὑπάρχων τὰδικας τᾶ γυναικὶ καὶ τῷ δικαστᾷ». Ὅμως ἀγνώστου οὐσίας τῆς ἀπαγορευομένης πράξεως δὲν εἶνε δυστυχῶς δυνατόν νὰ συμπληρωθῇ τὸ ἐν τῇ συμπληρωματικῇ ταύτῃ διατάξει ἀπαρέμφατον, καίτοι ἐκ τῆς διασθεσίσης καταλήξεως -ραι φαίνεται ὅτι ἦτο ἀπαρέμφατον ῥήματος λήγοντος εἰς -ρω.

Ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου τούτου ὡς καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ (7) οὔτε διακρίνονται γράμματα ἡφανισμένα, οὔτε ὑπάρχει λόγος οὐδεὶς νὰ ὑποπτεύσωμεν ὅτι ἐλλείπουσι, διότι τὰ σωζόμενα δύναται κάλλιστα νὰ ἀναγνωσθῶσιν ὅπῃ νόμος¹. Ἐν δὲ τῷ 8 στίχῳ ἀμέσως μὲν πρὸ τοῦ Ο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἔκειτο μηδὲν γράμμα, διότι ὁ λίθος, ὡς ἡμῖν τοῦλάχιστον ἐφάνη, ἦτο ἤδη ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐφθαρμένος, ὥστε οὐδεμιᾶς προσοχῆς πρέπει νὰ ἀξιῶσωμεν τὰ ἀντίγραφα τοῦ Ross καὶ τὸ ἐν Voyage arch. τοῦ Le Bas, ἅτινα ἀναγράφουσιν ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἐν γράμμα ὡς ἐφθαρμένον. Ἀλλ' ὀλίγον ἀπωτέρω τὸ ἤδη μνημονευθὲν ἀντίγραφον τοῦ Le Bas ἔχει Γ, ὅπερ μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἦτο Θ, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ ὅς τὰ τῷ ἢ ὅς τὰ τῷ[ν]. Ἡ συνέχεια ὑπῆρχεν ἐν τοῖς ἐπομένοις δύο στίχοις, ἐξ ὧν οὐδὲν ἔχνος

¹ Bull. de corr. hell. IX σελ. 9, ἀρθ. 8 bis.

² Ἐρμ. Ἀρχ. 1892 σελ. 60 ἐξ.

³ Ἐρ. Ἀρχ. 1890 σελ. 185.

⁴ Mus. ital. III σελ. 635 ἐξ. στ. 12-44. Πρὸλ. Ἐρ. Ἀρχ. 1890 σελ. 181.

¹ Πρὸλ. τὸ συχνάκις ἐν τῇ Γορτυνικῇ Δωδεκαδέλτῳ ἀπαντῶν ᾧ ἔγγραται.

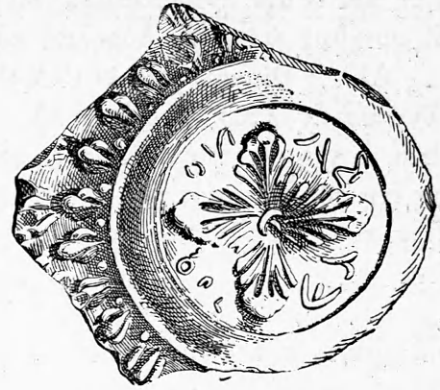
διεσώθη μέχρι τοῦδε, τὰ δ' ἐφθαρμένα γράμματα, ἅτινα ἀναγράφει ὁ Le Bas, δὲν ἀρκοῦσι δυστυχῶς νὰ παράσχωσιν οὐδεμίαν ἀνάγνωσιν ὅπως οὖν ἀποδεκτὴν.

Κατὰ τὰ εἰρημένα λοιπὸν ἡ ἐπιγραφή πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ὡς ἐξῆς: Μηδέν( ) ἀ|ποστρυθέσται· (ῆ)|δέ κα ἀποστρύ[θ]|ηται, ἀφάτα - -· | ἡ ὁ δω-λος - -· -|ραι δέ ὅπη νόμος, ( )ὁς τὰ τῶ(ν) - -·.

2.— Πυθμὴν ἀγγείου μετ' ἐκτύπου διακόσμου καὶ μελανῆς γανώσεως, ἀπεικονιζόμενος ἐνταῦθα εἰς τὸ πραγματικὸν μέγεθος. Τὰ γράμματα εἶνε ὡσαύτως ἑκτυπα.

Ἡ ἀσυνήθης ὀρθογραφία εἶνε καὶ ἐξ ἄλλων παραδειγμάτων γνωστὴ. Πρβλ. Meyer, Griech Gramm.² § 157, Blass, Über die Ausspr. d. Gr.³ σελ. 75.

3.— Βάθρον μαρμαρίνον πλάτ. 1,15, ὑψ. 0,27, πᾶχ. 0,40. Αἱ πρὸς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν γωνίαι

Εὐβάνορος

εἶνε ἀπεστρογγυλευμένοι. Ἄνω διακρίνονται τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν ἀνδριάντος. Εὐρέθη ἐν τῷ λογεῖῳ τοῦ θεάτρου ὅχι κατὰ χώραν. Τὰ δύο τελευταῖα γράμματα τοῦ 5 στίχου καὶ τὰ ἑπτὰ πρῶτα τοῦ 6 κεῖνται ἐπὶ ἐπιφανείας ἐκ δευτέρου κατεξεσμένης.

Η ΠΟΛΙΣ Η ΓΥΘΕΑ ΤΩ ΝΕΥ ΤΥΧΟΝ ΑΓΙΑ ΓΥΘΕ
Α ΤΗΝ ΧΑΡΙΣ ΑΜΕΝΟΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙΣΥΝ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ
ΣΩΤΗΡΙΔΙΚΑΙ ΤΗ ΘΟΥΓΑΤΡΙΕΥΔΑΜΙΑ ΕΙΣ ΜΕΝ ΘΕΩΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ ΔΗΝΑΡΙΑ ΜΥΡΙΑ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΛΕΩΝΙΟΝ ΔΗΝΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΚΙΣ ΧΕΙΛΙΑΙΑ ΤΡΟΝ
ΑΡΙΣΤΟΝ ΑΡΕΤΗΣ ΧΑΡΙΝ

Ἡ πόλις ἡ Γυθεατῶν Εὐτυχὸν Ἀγία Γυθε-
άτην χαρισάμενον τῇ πατρίδι σὺν τῇ γυναικὶ
Σωτηρίδι καὶ τῇ θυγατρὶ Εὐδαμῖα εἰς μὲν θεωρίας
καὶ τὴν τῶν Σεβαστῶν εὐσέβειαν δηνάρια μύρια,
καὶ εἰς ἐλεώνιον δηνάρια πεντακισχίλια, ἱατρὸν
ἄριστον ἀρετῆς χάριν.

Γραμματικῶς ἀξιοπαρατήρητα καίπερ ἄλλως
γνωστότατα πάντα εἶνε ἡ ἔλλειψις τῆς ὑπογεγραμ-
μένης ἐν τῇ δοτικῇ, ἡ χρῆσις τοῦ συνδέσμου καὶ
ἀντὶ τοῦ δὲ ἐν στ. 5, ἡ δι' Ε ἀντὶ ΑΙ γραφὴ
τοῦ ἐλεώνιον καὶ ἡ δι' ΕΙ ἀντὶ Ι γραφὴ τοῦ πεν-
τακισχίλια· ἡ γενικὴ Ἀγία διασώζει τὸν Δωρι-
κὸν τύπον.

Ἡ ἐρμηνεία τῆς ἐπιγραφῆς εἶνε ἀπλουστάτη· ἡ
πόλις τῶν Γυθεατῶν τιμᾷ δι' ἀνεγέρσεως ἀνδριάν-

τος τὸν ἱατρὸν Εὐτυχὸν διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ μετὰ
τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς προσενεχθεῖσαν τῇ
πόλει δωρεὰν δεκακισχιλίων μὲν δηναρίων πρὸς
ἐπιτέλεσιν θεωριῶν καὶ ἑορτῶν πρὸς τιμὴν τῶν Σε-
βαστῶν, ἐτέρων δὲ πεντακισχιλίων δηναρίων πρὸς
ἀγορὰν ἐλαίου. Τὸ ἔλαιον τοῦτο ἀναμφιβόλως ἦτο
προωρισμένον νὰ διανεμηθῇ δωρεὰν ἐν τοῖς γυμνα-
σίοις, ὡς ἀναφέρεται ῥητῶς ἐν ἐτέραις ἐπιγραφαῖς¹.
Ὁ Foucart παραβάλλει τὸ ὑπὸ τοῦ Τακίτου περὶ
τοῦ Νέρωνος ἱστορούμενον: Gymnasium eo anno
dedicatum a Nerone praebitumque oleum equiti ac
senatui Graeca facilitate².

Οἱ Σεβαστοὶ ἀναφέρονται καὶ ἐν ἄλλαις ἐπιγρα-

¹ Le Bas-Foucart, Voy. arch. Inscript. 243 a, Explicat. σελ. 124, στ. 14 καὶ 20. Le Bas-Waddington, Voy. arch. Asie-Mineure, Explicat. ἀρ. 1602, Rangabé, Ant. hell. ἀρ. 689.

² Tacit. Annal. XIV 47.

φαῖς καὶ δὴ καὶ ἐν δύο Γυθαετικάς¹, ὑπολαμβάνονται δὲ συνήθως ὡς ὁ Μ. Αὐρήλιος καὶ ὁ Α. Οὐῆρος². Ἀλλ' ὁ Dittenberger ἐν CIA III ἀριθ. 664. 665 ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός τιτλοφορεῖται ἀρχιερεὺς τῶν Σεβαστῶν ἤδη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἀδριανοῦ· ὥστε πιθανώτερον εἶνε ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ καὶ ὁ Ὀκταβιανός.

4.—Μάρμαρον πλάτ. 0,67 μ., ὕψ. 0,60, πάχ. 0,68. Ἦτο, ὡς φαίνεται, προσωκοδομημένον ἐν μεγάλῳ βάθρῳ μετ' ἄλλων μαρμάρων, διὸ καὶ φέρει ἄνω καὶ κάτω ὁπὰς πρὸς σύνδεσιν διὰ σιδηρῶν δεσμῶν, ἔχει δὲ λείαν μόνον τὴν μίαν ἐπιφάνειαν, ἥς μέγα μέρος ἄνω καὶ κάτω εἶνε ἀποκεκρουσμένον. Εὐρέθη ὀλίγον ἀπωτέρω ΝΑ τοῦ θεάτρου. Ἡ ἐπιγραφή προφανῶς ἦτο κεχαραγμένη καὶ ἐπὶ ἄλλων μαρμάρων δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ σωθέντος προσωκοδομημένων.

— I — K — K
Η Π Ο Λ Ι Σ Α Π Ο Κ Α Τ Α Σ . . . .
Σ Α Ν Τ Α Μ Ε Τ Α Τ Ο Υ Π Α . . . .
Τ Η Ν Α Ξ Χ Λ Ι

Στ. 1. Τὸ πρῶτον γράμμα ἦτο Σ ἢ Ε. Τὰ δύο κ ἰκανῶς σαφῆ. Ἐν στ. 2 λείπουν τέσσαρα περιπου γράμματα πρὸς δεξιὰν μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ λίθου, ἐν δὲ στ. 3 τρία. Ὁ τέταρτος στίχος εἶνε ἀμυδρότατος καὶ λίαν δυσανάγνωστος. Τὸ τρίτον γράμμα φαίνεται ὡς Ν ἢ Μ, τὰ δὲ λοιπὰ εἶνε παρὰ τὴν φθοράν τοῦ λίθου ἰκανῶς βέβαια. Μετὰ τὸ I ὁ λίθος φαίνεται τελείως ἀνεπίγραφος, ἀλλ' ἡ εὐκόλως ἀποσαθρομένη καὶ ἀποτριβομένη ἐπιφάνεια τοῦ Γυθαετικοῦ μαρμάρου δυνατὸν νὰ ἀπατᾷ.

— — —
— — ἡ πόλις (ἀ)ποκατα[ταθεῖσα] — — [τὸν δεινὰ]
— — σαντα μετὰ τοῦ πα[τρὸς] — —
— — τὴν ἀρχαί[αν] — —

Ἡ ἐπιγραφή εἶνε τιμητικὴ ἀνθρώπου παρα-

σχόντος ὑπηρεσίαν τινὰ εἰς τὴν πόλιν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πιθανῶς δὲ δαπανήσαντος φιλοτίμως πρὸς ἐπιτέλεσιν ἐορτῆς τινος, διότι ἐν ἀρχῇ τινι δυσκόλως ἠδύνατό τις νὰ διατελέσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἔθεν ἡ πιθανωτάτη συμπλήρωσις ἐν στ. 3 εἶνε [ἀγωνοθετή]σαντα¹. Ἐκ τῆς ἐν στ. 2 μνημονευομένης ἀποκαταστάσεως τῆς πόλεως δυσκόλως δύναται τις νὰ εἰκάσῃ τι ἀσφαλὲς περὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιγραφῆς, διότι ἡ ἱστορία τῶν ἐλευθερολακωνικῶν πόλεων εἶνε πολὺ ὀλίγον γνωστὴ. Εἰς τὴν ἐπὶ Αὐγούστου χορηγηθεῖσαν τοῖς Γυθαεταῖς ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῆς Σπάρτης δυσκόλως δύναται νὰ ἀναφέρηται ἡ ἐπιγραφή, διότι ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γραμμάτων τοῦλάχιστον φαίνεται ἰκανῶς μεταγενεστέρα.

5.—Λίθος πώρινος πλάτ. 0,30, ὕψ. 0,20 πανταχόθεν ἀποκεκρουσμένος. Εὐρέθη ἐντετοιχισμένος ἐν μεταγενεστέρῳ τοίχῳ ἐν τῇ δεξιᾷ παρόδῳ τοῦ θεάτρου ὀικοδομημένῳ, καθαιρεθέντι δὲ κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν. Ἡ ἐπιγραφή εἶνε γεγραμμένη δι' ἐρυθροῦ χρώματος ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανείας ἐπικεχρισμένης διὰ μαρμαροκονίας. Οἱ στίχοι χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ λεπτῶν γραμμῶν κεχαραγμένων· κάτωθι δὲ τοῦ δευτέρου στίχου ὑπάρχει ἐρυθρὰ ταινία. Γράμματα τῶν ὑστέρων Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

N M O
N Θ Ι Ο Υ · Κ · Κ

6.—Μέγα μαρμάρινον βάθρον ὕψους 1,40, πλ. καὶ πάχ. 0,52 εὐρεθὲν ὑφ' ἡμῶν δι' ἀνασκαφῆς πλησίον τοῦ θεάτρου ΝΑ². Ὁ λίθος εἶχε καὶ πρότερον ἀνευρεθῆ, καὶ ἡ ἐπιγραφή ἦτο ἐκδεδομένη ὑπὸ Ross, Inscr. ined. I σελ. 16 ἀριθ. 51 καὶ ὑπὸ Le Bas ἐν Rev. arch. 1845 σελ. 214 καὶ ἐν Le Bas-Foucart Voy. arch. Explie. σελ. 129 ἀριθ. 244. Ἐνταῦθα ἐκδίδεται ἐκ τρίτου κατὰ τι ἀκριβέστερον. Ἡ ἐπιγεγραμμένη ἐπιφάνεια εἶνε λίαν ἐφθαρμένη ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν πρώτων ἐκδοτῶν³. Μέγεθος τῶν γραμμάτων 0,03 μ.

¹ Πρὸς τὴν ἐν Mitth. d. d. a. Inst. Athen I σελ. 156 ἐκδεδομένην Γυθαετικὴν ἐπιγραφὴν.

² Ἰδε τὴν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας 1891 ἡμετέραν ἐκθεσιν.

³ Ross, Inscr. I σελ. 16: «Litterae valde attritae, et prope

¹ Ἐφημ. Ἀρχ. Περ. Β', σελ. 378-380 (=Le Bas-Foucart, Explie. σελ. 117), CIA III 668.

² Keil ἐν τῇ Realenkyklopädie τοῦ Pauly I σελ. 2098, Foucart ἐν Le Bas Voy. arch. Expl. σελ. 125.

ΑΓΑΟΗΤΥΧΗ
ΟΛΙΣΗΓΥΟΕΑΤ
ΑΡ'ΑΥΡ'Λ / ΙΚΡΑ
ΥΣΙΚΡΑΤΣ ΑΓ'
5 ΗΣΑΝΤΑΚΑΙΣΤΡΑ
ΗΣΑΝΤΑΤΟΥΚΟΙΝ
ΤΩΝΕΛΕΥΘΕΡΟ/
ΝΩΝΠΡΟΣΔΕΞΑΜ
ΝΩΝΤΟΑΝΛΛΩΜΑ
10 ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣΑΥ
ΩΝΔΑΜΟΚΡΑΤΗΣ
ΛΥΣΙΚΡΑΤΟΥΣΤΩ
ΙΝΟΝ
ΨΒ

Στ. 2. Τὸ Ο εἶνε ἐφθαρμένον ἔνεκα ῥωγμῆς τοῦ λίθου, ἐξ ἧς καὶ τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ἐπομένου στίχου εἶνε βεβλαμμένον. Παρὰ Ross καὶ Le Bas λείπει.

Στ. 3. «Le Bas avait d'abord lu, comme Ross, le prénom Marcus; il l'a ensuite corrigé en Lucius» Foucart. Τὸ μὲν Α εἶνε ἀμυδρότατον καὶ ὅχι ὅλως βέβαιον, ἀλλὰ τὸ Ρ εἶνε βεβαιότατον καίπερ βεβλαμμένον ὥστε ἡ ἀνάγνωσις [Μ]άρ(κον) εἶνε ἀσφαλεστάτη. Μετὰ τὸ Ρ ὡς καὶ μετὰ τὸ ΑΥΡ ὑπάρχουσιν ἱκανῶς εὐδιάκριτα σημεῖα συντημήσεως ('). Ἡ ἀνάγνωσις (Λυ)[σ]ικρά[την] εἶνε βεβαία.

Στ. 4. Τὸ Ο εἶνε λίαν λελωδημένον ἔνεκα βαθείας ὁπῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ λίθῳ, ἐξ ἧς καὶ μετ' αὐτὸ κατεστράφησαν δύο γράμματα. Τὸ ἀκόλουθον Α εἶνε σαφές, τὸ δὲ Γ βεβλαμμένον, ὥστε δύναται νὰ ἀναγνώσθῃ καὶ Π. Τὰ ἐλλείποντα γράμματα πρὸς δεξιὰν εἶνε τρία, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐν στ. 5-6 στρα[τηρ]ήσαντα, ὥστε ἡ ὑπὸ τῶν πρώτων ἐκδοτῶν γενομένη συμπλήρωσις ἀρ[ορανο-][μ]ήσαντα εἶνε ἀδύνατος. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ἀρ[ρετ]ήσαντα ἐκ τοῦ ἀγρότης, ὡς κω.λακρετέω¹ ἐκ τοῦ συνωνύμου αὐτοῦ κω.λακρέτης. Ἐν ἐτέρᾳ Λακωνικῇ ἐπιγραφῇ CIG 1395,3 κεῖται ἀγρετεύσαντα, παρ' Αἰσχύλῳ δὲ² ἀγρέται στρατοῦ.

Στ. 7. Ἐν ἐτέρᾳ Γυθατικῇ ἐπιγραφῇ CIG 1391 «evanidæ». Le Bas Rev. arch. 1845 σελ. 214 (L'inscription) était sans doute beaucoup plus complète, quand M. Ross l'a copiée, il y a environ dix ans:

¹ Ἴδε τὴν λέξιν παρὰ Passow.

² Πέρσ. 1002.

κεῖται τὸ ἀνάλωμα τῶν τέκνων ἐξοδιασάντων.

Στ. 10-11. Οἱ πρῶτοι ἐκδόται συμπληροῦσιν Αὐ[ρηλί]ων. Αὐταύτων = αὐτῶν μόνων ἄνευ συμμετοχῆς τῆς πόλεως εἰς τὴν δαπάνην.

Στ. 11. Τὸ Η καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου ἀνέγνωμεν καὶ ἐν τῷ ἐκτύπῳ νομίζομεν ὅτι βλέπομεν. Κατὰ δὲ τοὺς ὑστέρους Ῥωμαίους χρόνους οὐδαμῶς ἀπίθανος εἶνε ὁ τύπος Δαμοκράτη ἀντὶ Δαμοκράτεια. Οἱ πρῶτοι ἐκδόται Δαμοκράτ[ους].

Στ. 12. Τὸ τελευταῖον γράμμα δύναται νὰ εἶνε καὶ Ο.

Στ. 13. Ἡ κάθετος κεραία εἶνε σαφεστάτη, τὰ δὲ πέραξ αὐτῆς ἐφθαρμένα. Τὸ Ν βεβλαμμένον δύναται νὰ εἶνε καὶ Μ. Μετ' αὐτὸ καμπύλη γραμμὴ ἱκανῶς εὐδιάκριτος. Τὸ δὲ Ν σαφές.

Ἄγα(θ)ῇ τύχη.

[Ἡ π]όλις ἡ Γυ(θ)εατ[ων]

[Μ]άρ. Αὐρ. (Λυ)[σ]ικρά[την]

[Λ]υσικράτο[υς] ἀγ[ρε-]

τ[ήσαντα] καὶ στρα[τη-]

γ[ήσαντα] τοῦ Κοιν[οῦ]

τῶν Ἐλευθερο(λ)[ακώ]-

νων, προσδεξα(μ)[ε]-

νων τὸ ἀνάλωμα [τοῦ]

ἀνδριάντος αὐ[ταύτ]-

ων Δαμοκράτης [καὶ]

Λυσικράτους τ(ω)[ν τέ]-

(κ)νων

Ψ(ηφίσματι) Β(ουλῆς).

7.—Πλάξ μαρμαρίνη πλάτ., 0,50, ὕψ. 0,36, πάχ. 0,08, μόνον τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν ἔχουσα κατεξεσμένην. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε κεχαραγμένη ἐπὶ ἀναγεγλυμμένης πινακίδος μετὰ δύο ἀγκωνοειδῶν προεξοχῶν κατὰ τὰ πλάγια προεχούσης ὀλίγον τοῦ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν καταλελειμμένου περιθωρίου. Ἡ κατωτέρα πρὸς δεξιὰν γωνία εἶνε ἀποκεκομμένη. Ἀπόκειται ἐν τῇ κατὰ τὴν εἰς Σπάρτην ἄγουσαν ἀμαξιτὸν ἀμπέλῳ τῶν κληρονόμων Ἀναργύρου Λιαράκου, ἐνθα πλείστοι ἀρχαῖοι τάφοι ἔχουσιν ἀνευρεθῇ¹. Ἀνευρέθη δὲ πρὸ εἰκοσαετίας ἐν ἀνάσκαφῇ γενομένη ὑπὸ Hirschfeld παρὰ τάφον περιέχοντα τρεῖς νεκρούς², ἀλλὰ δυστυχῶς μὴ

¹ Ἴδε τὴν ἐν Πρακτ. Ἀρχ. Ἐταιρ. 1891 ἡμετέραν ἐκθεσιν.

² Ἴδε Hirschfeld ἐν Bull. dell' Institut. arch. 1873 σελ. 164.

ἀντιγραφείσα ὑπ' αὐτοῦ τότε, ἔμεινεν ἐκτεθειμένη καθ' ἅπαντα τοῦτον τὸν χρόνον εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικές ἐπηρείας παρὰ τὸν ληνὸν τῆς ἀμπέλου, ὥστε ἕνεκα τῆς κακῆς ποιότητος τοῦ εὐκόλως ἀποσθρομένου Γυθατικοῦ μαρμάρου περιέστη εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν, ἐκ δὲ πλείστων γραμμάτων μόνον ἀμυδρότατα σκιαὶ διεσώθησαν, πλείστα δὲ καὶ τελείως ἐξηφανίσθησαν. Ἀντεγράψαμεν αὐτὴν μετὰ πολυμέρους προσπάθειας συχνότατα μεταχειριζόμενοι τὸν φακόν, ἀλλὰ καὶ πάλιν φοβούμεθα ὅτι πολλὰ γράμματα δὲν εἶνε ὁρθῶς ἀνεγνωσμένα.

Τὸ χάρτινον ἔκτυπον ἦτο σχεδὸν ὅλως ἄχρηστον. Ἡ ἐπιγραφή εἶνε ἑμμετρος περιέχουσα τρία ἐπιγράμματα, ἕκαστον δι' ἓνα τῶν ἐν τῷ τάφῳ ἀποκειμένων τριῶν νεκρῶν. Τὸ δεύτερον ἐπίγραμμα διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ δευτέρου δι' ἰδιαίτερου σημείου κεχαραγμένου ἐν τῷ περιθρίῳ ἀντικρὺ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πρώτου στίχου τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων. Ὡστε τὸ μὲν δεύτερον ἐπίγραμμα ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 7 στίχου, τὸ δὲ τρίτον ἀπὸ τοῦ 17.

	ΠΕΝΤΕΜΕΚΑΙΔΕΚΕΤΩΝΟΡΑΡΥΣΜΙΤΟ ΤΡΑΨΛ	
	ΑΤΤΑΛΕΣΕΜΝΟΤΑΙ ΜΗΤΡΟΣΕ	
	ΤΟΝΣΟΦΙΑΝΑΣΚΟΥΝΤΑΚΑ ΞΚ Λ	
	ΑΤΤΑΛΟΝΕΥΜΟΙΡΩΧΡΗΣΑΜΕΝΟΝ	
5	ΤΟ ΛΡΜΗΛΥΠΕΙΣΟΕΙΘΙΑ Π ΝΟΣ ΙΝΕ	
	Ε ΦΙΛΟΝΕΣΤΙΘΕΟΙΣΟΞΥΝΙ ΧΕΙΘΑΝΑΤ	
	ΑΤΤΑΛΟΣΕΝΟΛΔΕΕΦΗ ΣΕΤΗ ΝΣ ΣΔΣ	
	ΚΕΙΤΑΙΤΗΝΜΟΥΣΩΝΕΝΙ ΣΕΠΑΚΙΟΝΣΟΦ	
10	ΤΟΥΤΟΔΕΔΥΣΤΗΝΟΙΣΙΝΕΝΑΝΘΡΩΠΟΙΣΙ Ε ΙΙΙ	
	ΘΗΗΣΚΩΝΩΣΑΓΑΘΟΝΠΑΝΟΛΙΓΟΧ ΝΙΟΝ	
	ΑΤΤΑΛΟΝΑΚΜΑΙΟΝΤΑΚΑΙΘΝΙΑΙ ΧΡΗΣΤΟΝ	
	ΗΡΠΑΣΕΝΙΙΤΑΧΙΝΗΜΟΙΡΑΠΡΟΣΑΘΑΝΑΤΟΥΣ	
	ΟΥΠΩΓΕΥΣΑΜΕΝΟΝΙΙΟ Ο ΚΛ ΝΔΕΓΟΝΕΥΣΙΝ	
	ΙΗΣΑΝΘΗΛΙΚΙΗΝΗΝΕ ΡΕΝΕΥΣ	
	ΟΧΙΟΝΟΣΛΗΟΡΩΤΟΙΣ ΝΛΕ ΒΟ ΝΟ	
16	ΤΕΙΜΙΟΙΕΥΧΑΣΡΟΣΤΟ ΟΣΑΜΙ	
	ΧΑΙΡΟΙΣΩΠΑΡΟΔΙΤΑ ΟΕ ΕΙ	
	ΑΤΤΑΛΟΣΟΝΛΑΙ ΗΡΠΑΣΕΚΑΙ	
	ΑΛΛΑΠΑΤΡΟΣΤΙ Π ΟΣ	
20	ΜΗΤΡΟΣΔΕ ΗΙ ΚΤΙΝΟΣΕΡΗΤΥΗΣ	
	ΗΛΙΚΙΗΝΜΑΘΕΛΟΠΠΙΟΝΕΤΣ ΝΘΝΗΣ	
	ΤΗΣΑΡΕΤΗΣΕΛΩΩΝΤΗ ΜΙΙ ΗΣΕΚΙ	

Πέντε με καὶ δέκ' ἐτῶν ὁ (β)αρὺς μίτο(ς) — — —

Ἀτταλε σεμνότ(ατ)[ε], μητρὸς ἐ[μῆς γενεᾶς. ;]

Τὸν σοφίαν ἀσκοῦντ(α) κ(α)[σίγητον. ;] — — —

Ἀτταλον εὐμοίρῳ χρησάμενον — — —

5 τοῦ γ[ὰρ μὴ λυπεῖσθ(αι)] — — — — —

ε[ἰ] φίλον ἐστὶ θεοῖς, ὁ(ξ)ὺν (ἐ)χεῖ θ(έ)ν(α)τ[ον]

- Ἄτταλος ἐν(θ)δ)εῖ ἐφ' ἥ[β]ης — — — — —
 κεῖται τὴν Μουσ(ω)ν . . . . .
 Τοῦτο δὲ δυστήνοισιν ἐν ἀνθρώποις(ι)[ν] εἰ[δειξεν].
 10 ὀνήσκων, ὡς ἀγαθὸν πᾶν ὀλιγο(χ)[ρό]νιον.
 Ἄτταλον ἀκμύζοντα κα(ι) — — — — — χρηστόν — — —
 ἤρπασε — — — — — μοῖρα πρὸς ἀθανάτους
 οὐπω γευσάμενον (β)ιό[τ]ο[υ] κ(α)[λή];ν δὲ γυναι[κ]α
 ζήσανθ' ἡλικίην — — — — —
 15 — ο Χιον, ὃς (ἀν)θρώ(π)οις — — — — —
 τεύ(μ)οι εὐχὰς — — — — —

 Χαίροις ὦ παροδί(α), — — — — —
 Ἄτταλος, ὃν — — — — — ἤρπασε — — — — —
 Ἀλλὰ πατρός — — — — —
 20 μητρὸς δὲ — — — — —
 Ἠλικίην μύθ(ε) λοιπὸν ἐτ(ω)ν θνήσκοντι παρῶσαν;]
 τῆς ἀρετῆς ἐλ(θ)ών — — — — —

Πάντες οἱ στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς στίχους τῶν ἐπιγραμμάτων, ἐξαιρουμένου πιθανῶς τοῦ 15, ἐν ᾧ τὸ ἀρκτικὸν Ο πιθανώτατα εἶνε λείψανον τῆς καταλήξεως λέξεώς τινος, διότι ἤκιστα πιθανὴ εἶνε ἡ ἀνάγνωσις Ὁχίονος, τὰ δὲ ΧΙΟΝ εἶνε σαφέστατα. Ἐκ δὲ τῶν τριῶν ἐν τῷ τάφῳ κειμένων νεκρῶν ὁ τοῦ δευτέρου ἐπιγράμματος φαίνεται ὁ προσφιλέστατος καὶ μόνος φέρων τὸ ὄνομα Ἄτταλος. Τοῦτον προσφωνεῖ, ὡς φαίνεται, ὁ νεκρὸς τοῦ πρώτου ἐπιγράμματος, διότι ἄλλως ἀνεξήγητος ἀπομένει ἡ κλητικὴ Ἄτταλε κατόπιν τοῦ ἐν τῷ προτέρῳ στίχῳ μέ. Ὁ δὲ τοῦ τρίτου ἐπιγράμματος νεκρὸς προσφωνῶν τὸν παροδίτην ἀγγέλλει πιθανῶς ὅτι κεῖται ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ μετὰ τοῦ προσφιλοῦς Ἀττάλου καὶ τοῦ ἑτέρου νεκροῦ, ἀμφοτέρων ἴσως ἀδελφῶν αὐτοῦ ὄντων (πρβλ. στ. 19-20). Ὁ Ἄτταλος ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπιγράμματι ὑμνεῖται ὡς ὑπὸ τῶν Μουσῶν ἐξαιρέτως φιληθείς (στ. 8), εἰς τὴν αὐτὴν δ' ἀρετὴν τοῦ αὐτοῦ νεκροῦ φαίνεται ὅτι ἀναφέρεται καὶ ὁ στ. 3 τοῦ πρώτου ἐπιγράμματος ἀνάρμοστος ὢν εἰς δεκαπενταετῇ παῖδα.

Στ. 1. ὁ βαρὺς. Τὰ γράμματα εἶνε ἀμυδρότατα καὶ λίαν δυσδιάγνωστα πλὴν τῶν δύο τελευταίων. Ἡ ἀνάγνωσις μόλις μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποπειράς ἐφάνη ἡμῖν ἀσφαλής. ΜΙΤΟ σάφιστατα, τὸ δὲ ἐπόμενον γράμμα ἐξ ἅπαντος εἶνε Σ.

Πρὸς τὸ βαρὺς μίτος πρβλ. Ὀδυσσ. Η 197 πεῖσεται ἄσσα οἱ αἶσα Κατακλῶθ' ἑς βαρεῖαι | γινομένην ῥήσαντο λίγῃ. Bull. de cor. hel. 1891 σελ. 603: Κλωθώ, ἀμειλίκτων ἡ μεδέουσα μίτων. Ἐν ἑτέρᾳ δ' ἐπιγραφῇ αὐτόθι ἐκδεδομένη σελ. 604 ἀνέγνω ὁρθῶς ὁ Herwerden ἐν Berl. phil. Woch. 1892 σελ. 1059: Μοιρῶν με μί[τ]ος πικρὸς ὤλεσεν. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ στίχου 2 δὲν δύναται νὰ βεβαιωθῇ, ἂν εἶνε εὐστοχος ἡ ὀχι· ἐν δὲ τῷ στίχῳ 1 τὰ σωζόμενα λείψανα γραμμάτων ἡδύναντο νὰ καταστήσωσι πιθανὴν τὴν συμπλήρωσιν (ράξε)[ν] ἐς Αἰθιῶν, ἂν δὲν ἡγαντιοῦτο τὸ μέτρον.

Στ. 2. Ἐν τῷ πρὸ τοῦ μητρὸς χάσματι ὑπάρχει χώρος διὰ δύο ἢ τρία γράμματα. Τὸ ἔσχατον Ε δὲν εἶνε κατὰ πάντα βέβαιον.

Στ. 3. Ἐκ τοῦ κασίγνητον μόνον τὸ Κ εἶνε βέβαιον καίπερ ἀμυδρόν, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ γράμματα τοῦ στίχου ἱκανῶς ἀμφίβολα.

Στ. 4. Τὸ τελευταῖον γράμμα λίαν δυσδιάγνωστον.

Στ. 5. Παρὰ τὴν μεγάλην φθορὰν ἐνίων γραμμάτων ἡ ἀνάγνωσις τό[υ] γ[ὰρ] μὴ λυπεῖσθαι) ἐφάνη ἡμῖν ἱκανῶς ἀσφαλής.

Στ. 6. Τὸ πρῶτον γράμμα εἶνε ἀμφίβολον, ἀδελόν δέ, ἂν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ φ ὑπῆρχεν ἄλλο γράμμα.

Στ. 7. Τὸ φ βεβαιότατον καίπερ λίαν ἀμυδρόν. Τὸ Η σαφέστατον, μετ' αὐτὸ δὲ ἀποτετριμμένος χῶρος διὰ δύο γράμματα καὶ ἀκολούθως ἀμυδρότατον Σ. Τὸ Ε ὅλως δυσδιάγνωστον. Μετ' αὐτὸ ἔπονται Τ ἢ Ι καὶ Η ἢ Ν. Ἐκ τῶν λοιπῶν μόνον τὰ ΣΔ εἶνε σαφεῖ.

Στ. 8. Πιθανώτατον φαίνεται ὅτι ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου κεῖται ἔπ(α)κ(ρ)ογ σοφ[ίαν], ἀλλὰ δὲν εὐαρμωστῇ πρὸς τὸ μέτρον ἐλεγειακοῦ στίχου, ὑποπεύομεν δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἔκειτο πλήρης δακτυλικὸς ἐξάμετρος. Τὸ ἰδ' γράμμα δύναται νὰ εἶνε καὶ Ο. Τὰ μετ' αὐτὸ μέχρι τοῦ Σ λίαν ἐφθαρμένα, τινὰ δὲ καὶ δυσδιάγνωστα.

Στ. 9. Ἡ συμπλήρωσις ἔ[δειξεν] ὀφείλεται εἰς φιλικὴν ἀνακοίνωσιν.

Στ. 10. Ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις δύναται νὰ θεωρηθῇ βεβαία.

Στ. 11. καί. Τὰ γράμματα ΚΑΙΟΝ εἶνε ἀμυδρά, ἀλλ' εὐδιάγνωστα. Τὰ μετ' αὐτὰ λίαν ἐφθαρμένα καὶ δυσδιάγνωστα μέχρι τοῦ εὐαναγνώστου χρηστέον.

Στ. 12. ΗΡΠΑΣΕΝ σαφέστατα. Ἐπονται δύο λίαν δυσδιάγνωστα γράμματα, ἅτινα δύναται νὰ εἶνε ΙΠ, ΙΤΥ, ΠΙ, ΠΥ, ΙΤ, ΗΤ. Τὸ Α ἱκανῶς ἀσφαλές, τὸ Χ βεβαιότατον, τὸ Ι ἀμφίβολον.

Στ. 13. Ἡ ἀνάγνωσις (β)ι[ο]το[v] φαίνεται ἀσφαλής, ἡ δὲ συμπλήρωσις κ(α)[λήν] ἀμφίβολος.

Στ. 14. Τὰ μετὰ τὸ ἡλικίην ΗΝ ἱκανῶς σαφεῖ. Τὰ λοιπὰ δυσδιάγνωστα πλὴν τοῦ ΡΕ.

Στ. 15. Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πρώτων γραμμάτων διελάβομεν ἀνωτέρω. Ἡ ἀνάγνωσις Χῖον καθίσταται πιθανὴ καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος Ἀτταλος, ὅπερ δυσκόλως ἡδύνατο νὰ φέρῃ Γυθεάτης. Καὶ περαιτέρω δὲ δὲν φαίνεται ἀπίθανος ἡ ἀνάγνωσις Αἰ[σ]βο[v].

Στ. 16. ΤΕΙ σαφεῖ, τὸ ἐπόμενον γράμμα καὶ περ λίαν ἐφθαρμένον φαίνεται μᾶλλον ὡς Μ, τὸ Ι σαφέστατον. Ἐκ τοῦ εὐχὰς τὸ μὲν Χ εἶνε δυσδιάγνωστον καὶ δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ Κ, τὸ δὲ Σ λίαν βεβλαμμένον.

Στ. 18. Μετὰ τὸ ὄν κεῖται Λ ἢ Δ, τὸ δὲ Α σαφές, τὸ Ι πιθανῶς εἶνε λείψανον ἡφανισμένου γράμματος. ΗΡΠΑΣΕ βέβαια. Τὰ λοιπὰ ἀμφίβολώτατα.

Στ. 20. ΚΤΙΝΟΣΕΡ ἀμυδρότατα, ἀλλὰ βέ-

βαια. Πρὸ τοῦ Κ διακρίνονται δυσδιάγνωστα ἔχνη ὡς Ε. Ἀσφαλῆ εἶνε καὶ τὰ ΗΤΥ.

Στ. 21. Τὸ ἐνδέκατον γράμμα ἀμφίβολον ἂν εἶνε Ε. Ἡ ἀνάγνωσις ἐτῶν φαίνεται ἀσφαλής.

Στ. 22. Ἡ ἀνάγνωσις ἐλθῶν φαίνεται ἀσφαλής. ΤΗ σαφεῖ. Ἐπειτα χάσμα ἐνὸς ἢ δύο γραμμάτων, μεθ' ὃ Μ σαφές. Τὰ λοιπὰ ἀμυδρότατα.

Τὸ λοιπὸν ἐν στ. 21 φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν σημάσιαν τοῦ ἤδη· ἤτοι ἤδη μάθε τὴν ἡλικίαν, ἢν εἶχον, ὅτε ἀπέθνησκον.

8.— Μάρμαρον τετράγωνον πανταχόθεν ἀκέραιον, πλάτ. 1,08, ὕψ. 0,55, πᾶχ. 0,50. Εὐρέθη πλησίον τοῦ θεάτρου, ἐνθα ἔκειτο πιθανῶς ἡ ἀγορά, ἀπόκειται δ' ἐν τῷ κτήματι Θλιβεροῦ παρὰ τὴν θάλασσαν. Τὰ γράμματα εἶνε σαφέστατα πάντα, ἁδελφον δὲ τίνος ἕνεκα ἐξεδόθη ἡ ἐπιγραφή κεκολλωμένη ἐν Mittheil. d. d. ar. Inst. Athen. I σ. 156.

Η Π Ο Λ Ι Σ
Τ Ο Ν Ε Υ Γ Ε Ν Ε Σ Τ Α Τ Ο Ν
Τ Ι Β Ε Ρ Ι Ο Ν Κ Λ Α Υ Δ Ι Ο Ν
Α Κ Υ Λ Ε Ι Ν Ο Ν Π Ο Λ Υ Ξ Ε Ν Ο Υ
Π Α Ι Δ Ε Υ Σ Ε Ω Σ Τ Ε Κ Α Ι Τ Η Σ
Α Λ Λ Η Σ Σ Υ Ν Π Α Χ Η Σ Α Ρ Ε Τ Η Σ
Ε Ι Ν Ε Κ Α

Ψ Β

Τὸ ΨΒ εἶνε ὅλως ἀμελῶς κεχαραγμένον δι' ἄλλης χειρὸς πιθανώτατα.

Ἡ πόλις|τὸν εὐγενέστατον|Τιβέριον Κλαύδιον|Ἀκυλεῖνον Πολυξένου|παιδεύσεως τε καὶ τῆς|ἄλλης συνπάσης ἀρετῆς|εἵνεκα.

Ψ(ἡφίσματι) Β(ουλή).

9.— Τεμάχιον νεκρικῆς στήλης ἐξ ἐρυθροῦ μαρμάρου μετ' αἰτωματίου ἀποκεκρουσμένον κάτωθεν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, σῶζον δὲ μικρὸν λείψανον ἀναγλύφου παραστάσεως. Μέγιστον ὕψ. 0,20, πλάτ. 0,25. Ἀπόκειται παρὰ Θ. Τζηνάκω.

Λ
= Μ Ο Κ Η Σ Χ (Τι)μοκλῆς Χ . . . . .

Μετὰ τὸ Χ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου εἶνε ἐπί-
τηδες ἀπεξεσμένη, διακρίνονται ὅμως ὅλως ἀδιά-
γνωστα ἔγνη πέντε ἢ ἑξ γραμμάτων, ὥστε φαίνε-
ται ὅτι δὲν πρέπει νὰ συμπληρωθῇ χ[αῖρε].

10.— Ἐπιτυμβία στήλη ἀποκεκρουσμένη τὰ
ἄνωθεν. Κάτω ἔχει ἐμβολοειδῆ προεξοχὴν πρὸς στε-
ρέωσιν ἐπὶ τινος βάσεως. Μέγιστον ὕψ. 0,45, πλ.
0,41. Εὐρέθη κατὰ τοὺς δυτικούς πρόποδας τῆς
ἀκροπόλεως, ἀπόκειται δ' ἐν τῷ θεάτρῳ.

Ι Ψ Κ Λ Ε Ι Δ Α
Χ Α Ι Ρ Ε Τ Ε

[δεῖνα καὶ Νι](κο)κλείδα | χαίρετε.

Ἡ ἐν τῇ *Παρθώρᾳ* τοῦ 1869 ἔτους καὶ ἐξ αὐ-
τῆς παρὰ Le Bas-Foucart, Voy. arch. Explic. σ.
127 ἀρ. 243 c, εἶτα δὲ ὑπὸ Hirschfeld ἐν *Bullet.*
dell' Inst. 1873 σελ. 162 δημοσιευθεῖσα ἐπιγραφὴ
ἀπόκειται νῦν ἐντὸς τῆς νέας πόλεως παρὰ τὸ κατὰ
τὴν οἰκίαν Τζωρτζάκη φρέαρ. Ἐν τῷ τελευταίῳ
στίχῳ αὐτῆς ἀναγινώσκεται ΦΙΛΟΧΑΡΕΙΝΟΥ,
ὅχι ΦΙΛΟΝΙΚΕΙΔΑ, ὡς ἀνέγνω ἐκ παραδρομῆς ὁ
Hirschfeld.

11.— Μαρμαρίνη πλῆξ πλ. καὶ πύχ. 0,62,

ὕψ. 0,20, χρησιμεύουσα ὡς ἀγία τράπεζα ἐν τῇ
παρὰ τὸν πύργον Γρηγοράκη ἐκκλησίᾳ τῆς Κοιμή-
σεως τῆς Θεοτόκου πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς *Τρι-
ράσου*.

ΔΙ ΑΣΑΝΔΡΟΣ ΚΛΕΑΡΕΤΟΥ ΑΚΡΕΑΤΑΣ
ΚΛΕΑΡΕΤΟΝ ΤΟΝ ΥΙΟΝ

(Θρ)άσανδρος Κλεαρέτου Ἀκρεάτας
Κλεάρετον τὸν υἱόν.

Ἐκ τοῦ Ἀκρεάτας καταφαίνεται ὅτι πρέπει νὰ
γράφηται Ἀκρεῖαι ἀντὶ Ἀκριαί, ὡς κεῖται παρὰ
Παυσανίαν (III, 21, 7, Ἀκριᾶται III, 22, 5) καὶ
Πολυβίῳ (E', 19, 8). Τὰ χειρόγραφα τοῦ Στρά-
βωνος (H', σ. 343 καὶ 366) παρέχουσι τὴν γρα-
φὴν Ἀκραίων, ὅπερ διορθοῦται εἰς Ἀκριῶν¹.
Ὅρθως ἔχει ἡ παρὰ Πτολεμαίῳ (3, 15, 9) γραφὴ
Ἀκρεῖα καὶ ἡ παρ' Ἱεροκλεῖ² Ἀκρεῖαι.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

¹ Ἴδε τὴν σημείωσιν τοῦ Kramer εἰς Στράβωνα τόμ. II σελ. 116.
Καὶ παρὰ Λιβίῳ XXXV, 27 κεῖται Acriis. Ἡ γραφὴ Ἀκραίων
εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὰ ἐν Δελφικαῖς ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶντα Ἡρα-
κλήου, Μενεκράτηα, Ἱερόκληα (παρὰ τὸ Ἱερόκλεια καὶ Ἱερό-
κλεα). Ἴδε Baunack εἰς Collitz SdgDI. 4919.

² Συνέχδ. 647, 12, ἔκδ. Parthey.

ΠΗΛΙΝΟΝ ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

(Πίναξ 7)

Ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀξία παρατηρήσεως εἶνε ἡ σπάνις, μονοноῦ ἢ ἑλλειψίς ἀντικειμένων ἐκ πηλοῦ, τουτέστιν ἀγγείων καὶ εἰδωλίων. Ἐτῶν ὄλων ἀνασκαφαὶ ἐλάχιστα ἤγαγον εἰς φῶς λείψανα τούτων, σχεδὸν δ' εἶπεν ἀγνοοῦμεν τὸ εἶδος τῶν ἐν χρήσει ἐκ πηλοῦ ἀντικειμένων τούτων, κυρίως δὲ τῶν ἀγγείων, ἅτινα ἐλλείπουσι παντάπασι σχεδὸν μόνον κατὰ τὸ 1887, ὅτε ἀνέσκαπτον μέρος τοῦ ἀνατολικῶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τετραγωνικοῦ οἰκοδομήματος, ἀνεῦρον, πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα πρὸ ἐνιαυτοῦ ὁ κ. Καβαδίας ἀπεκάλυψε μικρὸν βωμόν, σωρὸν τινα μικρῶν εὐτελῶν ἀγγείων, ὁμοίων πάντων, σχήματος σκύφους, ὕψους 0,06, ἐκ λευκοφαίου πηλοῦ καὶ ἀνευ κοσμημάτων γραπτῶν. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς μικρότητός των, ἐξέλαβον ὡς ἀθύρματα, δὲν ἐξηκρίβωσα πόθεν προήρχοντο. Ἐκ τάφου τινὸς βεβαίως οὐχί. Πιθανῶς δὲ σχετίζεται ἡ ἐναπόθεσις των ἐκεῖ πρὸς τὸν ἀποκαλυφθέντα βωμόν. Ταῦτα εἰσὶν ὅμως τὰ μόνα εὑρεθέντα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ ἱεροῦ· οὐδὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀπανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀνασκαφαῖς ἀρχαίων μνημείων ἀποκομιζομένων τεμαχίων ἀγγείων, εὑρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἱερῷ. Μοναδικὰ εὑρίσκονται ἐδῶ ἢ ἐκεῖ μικρά τινα τεμάχια ἀγγείων τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων. Τοῦτο δ' ἴσως ἐξηγεῖται πρῶτον, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τάφων ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου αἱ ἀνασκαφαὶ κυρίως ἐπεξετάθησαν, διὰ τὸν λόγον ὅτι, ὡς γνωστόν, ἀπηγορεύετο ἡ ταφή ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ· δεύτερον, διότι, ὡς

φαίνεται, ἡ ἀνάθεσις τοιούτων σκευῶν καὶ ἐν γένει ἢ χρήσις τούτων ἐν τῷ ἱερῷ δὲν εἰθίζετο, προτιμωμένων ἴσως τῶν ἐκ χαλκοῦ.

Τοῦτ' αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὰ πῆλινα εἰδώλια, τῶν ὁποίων οὐδὲ τεμάχιον εὑρέθη που τοῦ ἱεροῦ, ἐξαιρέσει τοῦ ἐν τῷ πίνακι 7 φωτοτυπικῶς δημοσιευομένου ἀγαλματίου καὶ τεμαχίων τινῶν ἄλλου ἀγαλματίου, περὶ οὗ κατωτέρω, εὑρεθέντων ἐν τῷ αὐτῷ μέρει. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν τοῦ πλήθους τῶν πηλίνων εἰδωλίων καὶ τῶν τεμαχίων αὐτῶν, τῶν εὑρεθέντων ἐν ἄλλοις ἱεροῖς, ὅπου ἐγένοντο ἤδη ἀνασκαφικαὶ ἔρευναι, οὐδὲ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπείου ἐξαιρουμένου, εὑρίσκει τις ὄντως παράξενον τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς δυσεξήγητον. Ἐξ ἄλλου δὲ οὐδαμοῦ εὑρέθη ἄλλαχού τόση ἀφθονία μικρῶν ἐκ μαρμάρου ἀγαλματίων, ὅση ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀσκληπείῳ. Μόνον ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἀνεγερθέντι «Λουτρῷ» εὔρον κατὰ τὸ 1886 περὶ τὰ εἴκοσι καὶ πέντε μικρὰ ἀγαλμάτια διαφόρων θεοτήτων, ἐν οἷς τὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, φυσικῶς, ἐν πλειονότητι. Ἀλλὰ καὶ Ἀφροδίτης ἀγαλμάτια διαφόρων τύπων καὶ Ἀθηνᾶς πλείονα τοῦ ἐνός καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Πανός καὶ Ἑρμοῦ καὶ Ὑγείας καὶ Κυβέλης καὶ Σατύρων καὶ δὴ καὶ ἀθλητῶν τοιαῦτα τέσσαρα ἀνευρέθησαν, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ πάντως τὴν ὑπαρξίν ἐργαστηρίου τοιούτων ἀγαλματίων ἐν Ἐπιδαύρῳ. Τούναντίον δὲ ὡς πρὸς τὰ πῆλινα ἢ σπάνις αὐτῶν δηλοῖ ὅτι δὲν ὑπῆρχον πρόχειρα τοιαῦτα, οὐδ' ἐπωλοῦντο καὶ ἐν τοῖς πλησιοχώροις

τοιαῦτα κατασκευάσματα, ἀλλ' ἐάν ποτε προσεφέρετο τοιοῦτό τι εἰς τὸ ἱερὸν ἐξαιρετικῶς, ὡς τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀγαλμάτιον μετὰ τοῦ ἐν συντρίμμασιν ἐτέρου εἰδωλίου, προήρχετο τοῦτο πάντως ἄλλοθεν ἐκ μεταφορᾶς, ἥτις καὶ δαπανηρὰ ἦτο καὶ ἐπιζήμιος πολλάκις διὰ τὸ εὐθραυστον αὐτῶν.

Τοιαύτην παράδοξον ἀληθῶς ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ τὸ εἰς φυσικὸν μέγεθος ἐν τῷ πίν. 7 δημοσιευόμενον ἀγαλμάτιον, τὸ δυστυχῶς κολοβὸν καὶ ἡκρωτηριασμένον, ἀλλὰ θαυμάσιον τὴν διάπλασιν καὶ ἐξαιρετικῶς ὑπέροχον τὴν τέχνην. Εἶνε δὲ καθ' ἡμᾶς ἐν τῶν τελειοτάτων τῶν διασωθέντων ἡμῖν ἔργων τῆς κοροπλαστικῆς. Εἶχον ἄδικον βεβαίως οἱ ἀρχαῖοι περιφρονούντες τοὺς κοροπλάθους, ὅταν ἡ τέχνη αὐτῶν ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, ὥστε νὰ παράγῃ ἔργα οἷα τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου ἀγαλμάτιον τοῦτο, ὅπερ κατ' οὐδὲν βεβαίως ὑπολείπεται καὶ τῶν καλλίστων ποιημάτων τῆς ἐν λίθῳ ἢ χαλκῷ πλαστικῆς.

Τὸ ἀγαλμάτιον οὕτως ἡκρωτηριασμένον ἀνευρέθη ἐξωθεν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ρωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος μετὰ τεμαχίων ἐτέρου ἀγαλματίου, ἴσου μεγέθους καὶ ὁμοίας κατασκευῆς, εὐρισκομένων τὰ νῦν ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαύρῳ Μουσείῳ. Τὰ τεμάχια ταῦτα προερχόμενα ἐκ τῶν μηρῶν καὶ τῆς ὀσφύος ἀγαλματίου φέροντος ἱμάτιον πολὺπτυχον περὶ τὰ κάτω τοῦ σώματος, ὡς καλῶς τοῦτο διακρίνεται ἐκ τῶν περὶ τὴν ὀσφύν συστροφῶν αὐτοῦ, ἀνῆκον πάντως εἰς γυναικεῖον ἀγαλμάτιον ἔχον τὸν τύπον τῆς ἐκ Μήλου Ἀφροδίτης. Τὸ σωζόμενον μέρος τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ, μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ κατὰ τὸ γόνυ καμπῆς, καὶ τὸ ἐκ τῆς ὀσφύος τεμάχιον μετὰ τῆς περιστροφικῆς αὐτοῦ πτυχώσεως, συναρμολογούμενα κατὰ τὸ φυσικόν, παρέχουσιν ἀναμφισβήτητον μαρτύριον τοῦ τύπου τῆς ἐν Λούβρῳ Ἀφροδίτης. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι οἱ κοροπλάθαι οὐχὶ σπανίως ἐλάμβανον ὡς πρότυπα ἔργα ἐξοχα τῆς γλυπτικῆς ἀποδιδόντες αὐτὰ εἴτε ἐλευθέρως εἴτε καὶ ἐν δουλικῇ ἀπομιμήσει ἐν τοῖς μικροῖς μὲν καὶ εὐτελέσι ἀλλ' ἐνίοτε θαυμασίοις ἔργοις αὐτῶν. Κατὰ τὴν Ἀλεξανδριανὴν ἰδίως τῆς τέχνης περίοδον, ἡ ἀπομίμησις ἐν μικροτεχνήμασι χαλκοῖς ἢ πηλίνοις τῶν ἀριστουργημάτων τῆς καθαρῶς Ἑλληνικῆς περιόδου τῆς τέχνης, ἥτό τι ἐν ἀκμῇ καὶ ἔθει· ἡ πώλησις δὲ αὐτῶν εὐχερεστάτη.

Οὕτω δὲ παρήχθησαν ἐν πολλαπλαῖς παραλλαγαῖς αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι ἀπομιμήσεις τοῦ Δισκοβόλου λ. γ. τοῦ Μύρωνος, τοῦ Διαδουμένου τοῦ Πολυκλείτου, τοῦ Ἀπόλλωνος Μουσηγέτου τοῦ Σκίπα, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Σαυροκτόνου Ἀπόλλωνος τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Ἀποξυομένου τοῦ Λυσίππου κ.τ.λ. (πρβ. La necropole de Myrina σελ. 156 καὶ ἐξ.).

Ἐν τῷ ἐξ Ἐπιδαύρου δὲ πηλίνῳ ἀγαλματίῳ τῷ δημοσιευομένῳ ἐν τῷ πίν. 7 ἀναγνωριστέα τυγχάνει, εὐθὺς καὶ ἐκ πρώτης ὀψεως, μία ἔτι τῶν ἐν πηλῷ ἀπομιμήσεων τούτων περιφανοῦς ἔργου, διασωθέντος κατ' εὐτυχῇ σύμπτωσιν μέχρις ἡμῶν ἐν πρωτοτύπῳ, τοῦ Ἑρμοῦ δηλαδὴ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ. Οὐδεὶς, πιστεύομεν, θὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ ὁμοιότης τοῦ ἐξ Ἐπιδαύρου μικροτεχνήματος τούτου πρὸς τὸ πραξιτέλειον πρότυπον εἶνε τόσον αἰσθητή, ὥστε περιττὴ σχεδὸν καθίσταται ἡ λεπτομερὴς παραβολὴ τοῦ ὁμοιώματος πρὸς τὸ πρότυπον, ὅπως καταδειχθῇ ἡ στενὴ σχέσις τοῦ πρώτου πρὸς τὸ δεύτερον. Ἐάν τις συγκρίνῃ τὰς ὑπαρχούσας ἐν διαφόροις συλλογαῖς ἀνεγνωρισμένας ἀπομιμήσεις ἐν πηλῷ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἔργων ἐξόχων τεχνιτῶν, πρὸς τὰ διασωθέντα ἐν τοῖς Μουσείοις ἀντίτυπα τούτων ἐν λίθῳ καὶ εἰς φυσικὸν μέγεθος, θὰ εὖρῃ πάντως ὅτι τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου πηλινὸν ἀγαλμάτιον τοῦτο ὑπερέχει πασῶν τῶν ἀπομιμήσεων τούτων κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀποδόσεως τοῦ τύπου, καὶ τὴν τελειότητα ἐν τῇ μιμήσει τῶν καθ' ἑκάστα. Θαυμασία ἀληθῶς εἶνε ἐν τῷ μικροτεχνήματι τούτῳ ἡ ἐν τῇ διαπλάσει τοῦ θώρακος καὶ τοῖς χαρακτηριστικοῖς τοῦ προσώπου ἀκριβῆς ἀπομίμησις τοῦ προτύπου, ἡ ἀποδοῦσα κατὰ προσέγγισιν ἀπαράμιλλον τὴν ἀνατομικὴν ἀκρίβειαν τοῦ τοσοῦτον θαυμάζομένου ἀρχετύπου, καὶ τὴν φυσικότητα καὶ χάριν τῆς ὅλης αὐτοῦ μορφῆς. Ἰδίᾳ ἡ κεφαλὴ τοῦ μικροτεχνήματος ἐνθυμίζει τόσον τὸ πρότυπον ἐν τῇ φυσικῇ καὶ ἐξόχως ὡραίᾳ αὐτῆς διαπλάσει, ἐν τῇ ἐκδηλουμένῃ ἐν αὐτῇ εὐφυίᾳ, ρώμῃ καὶ χάριτι, ἐν τῷ μειδιάματι αὐτῆς τῷ προδιδόντι τὸν κουροτρόφον, ἐν τῇ ἡδονικῇ ρέμβῃ τῶν ὀφθαλμῶν, ὥστε καὶ μόνῃ θὰ ἤρκει νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν τὸ πρότυπον κατὰ τὸ ὁποῖον αὕτη ἐποιήθη. Εὐτυχῶς ὁμῶς διεσώθη καὶ ἐκ τοῦ κορμοῦ τόσον, ὅσον ἀρκεῖ ὅπως καταδειχθῇ

ἀναμφισβήτητος ἢ προέλευσις τοῦ τύπου. Καθόσον καὶ ἐν τῇ διαθέσει τῆς ὅλης μορφῆς, ἐξαίρεσει παραλλαγῆς τινος, ἢ ἀπομίμησις τοῦ τύπου τοῦ πραξιτελείου Ἑρμοῦ εἶνε καταφανής.

Τὸ ἡμέτερον ἀγαλμάτιον, ὡς καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος τούτου προφανὲς καθίσταται, ἔχει ἀκριβῶς τὸν τύπον τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἑρμοῦ, σὺν τῇ διαφορᾷ μόνον ὅτι ἡ στάσις τούτου εἶνε ἡ ἀντίθετος τῆς τοῦ προτύπου. Τὴν κεφαλὴν τὸ εἰδώλιον ἔχει ἐστραμμένην πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐνῶ ἡ τοῦ Ἑρμοῦ στρέφεται πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ ἀγαλματίου ὑφούται, καμπτομένης τῆς δεξιᾶς, ἐνῶ συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἐν τῷ Ἑρμῇ. Τὸ ἀγαλμάτιον δ' οὕτως εἶνε τὸ *revers* τρόπον τινὰ τοῦ τύπου τοῦ πραξιτελείου Ἑρμοῦ· ἀρκεῖ δὲ νὰ θέσῃ τις τὴν εἰκόνα τούτου πρὸ κατόπτρου ἵνα ἴδῃ ἐν αὐτῷ ἀκριβῆ τὸν τύπον τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἑρμοῦ.

Ἡ σπουδαία αὕτη παραλλαγή, ἔχουσα ἄλλως πολλὰ τὰ ἀνάλογα ἐν ἄλλαις ἀπομιμήσεσιν ἄλλων ἐξόχων ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ προσηκόντως, προκειμένου περὶ πηλίνου κατασκευάσματος, ἐὰν αἱ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν πηλίνων εἰδωλίων γνώσεις ἡμῶν ἐπέτρεπον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πρὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ προπλάσματος, τοῦ κατ' ἀπομίμησιν τοῦ προτύπου γενομένου, ἐποιεῖτο ἡ μήτρα ἐν ᾗ ἐξετυπούτο τὸ ἀγαλμάτιον. Ἐὰν εἶχεν οὕτω τὸ πρᾶγμα αἱ τοιαῦται παραλλαγὰὶ θὰ ἡρμηνεύοντο ἐντελῶς· καθόσον ἐὰν ἡ μήτρα λ. χ. κατασκευάζετο κατὰ πιστὴν καὶ ἄμεσον ἀπομίμησιν τοῦ προτύπου, τὸ ἐκτυπούμενον εἰδώλιον θὰ εἶχε πάντως ἀντίθετον τὴν στάσιν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν χειρῶν τοῦ προτύπου. Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν εἰδωλίων ἀντίκειται εἰς τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς κατασκευῆς τούτων (Πρβ. *La necropole de Myrina. La fabrication des terres cuites. Chapit. III* σελ. 125 καὶ ἐξ.) εἶνε δὲ καὶ ἄλλως ἀστήρικτος ἐνεκα τῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν αἵτινες θὰ καθίστων τοιαύτην τινα ὑπόθεσιν ἀνεφάρμοστον ἐν τῇ πράξει. Δέον λοιπὸν ν' ἀποδώσωμεν εἰς ἄλλον λόγον τὴν καὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ εἰδωλίῳ παρατηρουμένην ἀλλόκοτον παραλλαγὴν ταύτην τῆς κατὰ τὰ ἄλλα πιστῆς ἀπομιμήσεως τοῦ προτύπου. Ὡς δ' εἵπομεν ἀνωτέρω καὶ ἐν ἄλλοις, πιστοῖς τᾶλλα, πηλίνους

ἀπομιμήμασι ἄλλων ἀγαλμάτων παρατηρεῖται ὁμοία τις παραλλαγή ἀποδιδομένη εἰς ἰδιορρυθμίαν τῶν κοροπλάστων ἢ εἰς ἐπίδειξιν ἐλευθεριωτέρας τινὸς ἀσκήσεως τῆς περιφρονουμένης ἐστὶν ὅτε τέχνης αὐτῶν. Ἀρκεῖ νὰ μνημονεύσωμεν τῶν πολλῶν ὑπαρχουσῶν ἀπομιμήσεων ἐν πηλῷ τῆς πραξιτελείου Κνιδίας Ἀφροδίτης· ὡς γνωστὸν αἱ ἐπὶ νομισμάτων εἰκόνες τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὡς καὶ αἱ πιστότεραι τούτου ἀπομιμήσεις ἐν τοῖς ἀγάλμασι τοῦ Βατικανοῦ καὶ Μονάχου εἰκονίζουσι τὴν θεὰν ἐπικρύπτουσαν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν αἰδῶ· πέντε ὅμως εἰδώλια, τὸν τύπον τοῦτον τῆς Ἀφροδίτης πιστῶς εἰκονίζοντα, παριστῶσι ταύτην τὸ αὐτὸ πράττουσαν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ἐνῶ πάλιν τρία ἕτερα ἔχουσι καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἀκριβῶς τὸν τύπον τῶν δύο σωζομένων ἀγαλμάτων ἐν Μονάχῳ καὶ Βατικανῷ. (Πρβ. *La necropole* σελ. 284).

Ὅπως δὲ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ταυτότητα τοῦ τύπου τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης εἰς τὰ παραλλάσσοντα ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τῶν χειρῶν, εἰδώλια ταῦτα, οὕτω, φρονοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ἐξ Ἐπιδαύρου ἀγαλματίῳ τούτῳ, οὐδεὶς θὰ διαμφισβήτησιν τὴν ταυτότητα τοῦ τύπου τοῦ πραξιτελείου Ἑρμοῦ, διὰ τὴν παραλλαγὴν ταύτην τῆς ἀντιθέτου διαθέσεως τῶν χειρῶν καὶ τῆς ἀντιθέτου στροφῆς τῆς κεφαλῆς, ἥτις εἶνε συνέπεια τῆς μεταλλαγῆς τῶν χειρῶν. Μικρά τις δ' ἄληθως καὶ ἡκιστα αἰσθητὴ ζημία προέρχεται ὡς ἐκ τῆς παραλλαγῆς ταύτης εἰς τὸ συναφές τοῦ τύπου, ὅστις καὶ οὕτω οὐδὲν ἀπόλλυσι τῆς προτύπου αὐτοῦ συλλήψεως. Τὸ εἰδώλιον καὶ ἐν τῇ ἀντιθέτῳ αὐτοῦ στάσει ταύτῃ καὶ διαθέσει δὲν ὁμοιάζει ὀλιγώτερον τῷ Ἑρμῇ ἢ ἐὰν ᾗτο καὶ κατὰ τοῦτο πιστὸν ἐκείνου ἀπείκασμα.

Μία ὅμως ἔτι δυσχέρεια παρεμβάλλεται εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος τοῦ τύπου τοῦ εἰδωλίου πρὸς τὸν Ἑρμῆν· ἡ ἑλλειψὶς τοῦ Διονύσου. Διότι ἐπὶ τοῦ σωζομένου δεξιῷ βραχίονος, ἐφ' οὗ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, ὤφειλε νὰ ἐπικάθηται ὁ μικρὸς παῖς, οὐδ' ἔχνος φαίνεται τοιαύτης μορφῆς. Ἐὰν δὲ ὄντως ἐγένετο τοιαύτη παράλειψις, ἀνεξήγητος θὰ ᾗτο ἡ κατὰ τὰ ἄλλα πιστὴ ἀπομίμησις τοῦ ἀγάλματος, ἰδίᾳ ἐν τῇ στάσει τῶν χειρῶν, ἀσχέτως τῆς μεταλλαγῆς τούτων ἥτις, ὡς εἵπομεν, κατ' οὐδὲν ἐπηρεάζει τῇ ιδέᾳ.

Διότι φανερόν εἶνε ὅτι ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ ἐξ Ἐπιδάυρου ἀγαλματίου ἀνυψωμένη ἦτο ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ δεξιὰ τοῦ πραξιτελείου Ἑρμοῦ, καὶ ὁ σωζόμενος δὲ δεξιὸς βραχίον τοῦ ἀγαλματίου τὴν αὐτὴν ἔχει διάθεσιν, καμπτόμενος καὶ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τοῦ Ἑρμοῦ. Ἡ τοιαύτη δὲ τῶν χειρῶν διάθεσις ἄνευ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐξυπηρετοῦσιν ἐν τῷ ἀγάλματι τοῦ Πραξιτέλους, θὰ ἦτο πάντῃ ἀνόητος. Διστάζομεν δὲ νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι ὁ δεξιὸς τεχνίτης τοῦ ἡμετέρου ἀγαλματίου ἤθελε παραλείψει τοσοῦτῃ σπουδαίαν λεπτομέρειαν, ἀπομιμούμενος κατὰ τὰ ἄλλα πιστῶς τὸ πρότυπον. Ἀλλὰ καὶ ἡ δυσχέρεια αὕτη περὶ τὴν ἐρμηνείαν εὐχερῶς, φρονοῦμεν, ἐξομαλύνεται, ἐὰν ληθθῇ ὑπὲρ ὅψιν ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον εἶνε πῆλινον, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ ἐπὶ τοῦ βραχίονος καθήμενος παῖς δὲν ἦτο συμφυῶς πεπλασμένος τῷ ἀγαλματίῳ, ἀλλὰ πάντως ἐπίπλαστος καὶ ἐπικεκολλημένος τῷ βραχίονι, ἡδύνατο δὲ συνεπῶς νὰ ἀποσπασθῇ τούτου ἄνευ ἰχνους τινὸς μαρτυροῦντος τὴν ὑπαρξίν του ἐκεῖ. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ βραχίονος, ἐφ' οὗ ἐπεκάθητο ὁ παῖς, καὶ τὸ ὅποιον ἡδύνατο νὰ φέρῃ ὁπῆν τινα ἢ ἄλλο τι ἶχνος τῆς ἐπικολλήσεως, λείπει. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοιαύτης ἐνδείξεως πρόδηλον, νομίζομεν, εἶνε καὶ αὐταπόδεικτον, ὅτι τηρηθείσης πιστῶς τῆς ἀπομιμήσεως τοῦ προτύπου ἐν τῇ σχετικῇ διαθέσει τῶν χειρῶν, δὲν ἡδύνατο νὰ παραλειφθῇ ὁ μικρὸς Βάκχος, οὗ ἄνευ ἡ τοιαύτη τῶν χειρῶν διάθεσις καὶ ἡ τοῦ προσώπου πρὸς τὰ δεξιὰ στροφή θὰ ἐστεροῦντο ἐννοίας.

Περατοῦντες τὸν περὶ τοῦ ἀγαλματίου τούτου βραχὺν ἡμῶν λόγον ἀναγκαίως δεόν νὰ εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῆς ὑποθετικῆς προελεύσεως αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τῆς χρονολογίας· ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἡ γνώμη ἡμῶν εἶνε, καθὰ καὶ ἐν ἀρχῇ

ὑπεδηλώσαμεν, ὅτι τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο ὡς καὶ τὸ ἐν τεμαχίοις εὑρεθὲν τῆς Ἀφροδίτης προέρχεται ἐξ ὧθεν ἐκ μεταφορᾶς. Ἐν Ἐπιδάυρῳ βεβαίως δὲν κατεσκευάζοντο εἰδώλια πῆλινα, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου βέβαιον εἶνε ὅτι ἐποιοῦντο ἀγαλμάτια ἐκ μαρμάρου. Τούτου ὡς βεβαίον τεθέντος, ὑπολείπεται τὸ ἐρώτημα: προέρχονται τὰ δύο ταῦτα εἰδώλια ἐξ Ἑλλάδος ἢ ἐκ Μικρασίας ἔνθα πολλαχοῦ ἐργαστήρια τοιούτων εἰδωλίων ἐν ἀκμῇ ἐλειτούργουν; Ἀφορῶντες εἰς τὸ δεδομένον ὅτι ἐν ταῖς ἐργαστηρίοις τῆς Μικρασίας κυρίως ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν τύπων τῶν περιφανῶν ἔργων τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἐκείνων ἀποκλειστικῶς σχεδὸν προέρχονται ἅπασαι αἱ ἀπομιμήσεις τῶν ἐξόχων ἔργων τῶν διαπρεπῶν τεχνιτῶν, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ δεχθῶμεν ὡς μᾶλλον πιθανὴν τὴν ἐκ Μικρασίας προέλευσιν αὐτῶν. Ἄλλως τε ἡ πόλεων τινων τῆς Μικρασίας μετὰ τῆς Ἐπιδάυρου ἐπικοινωνία ἦτο συχνή καὶ ἀδιάλειπτος, οἱ ἐκ Μικρασίας δὲ ἀναθίσκονται οὐχὶ σπάνιοι ἐν ταῖς εὐρεθείσαις ἐν τῷ ἱερῷ ἀναθηματικαῖς ἐπιγραφαῖς. Ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τοῦ μικροτεχνήματος τούτου δὲν δυνάμεθα ἐπίσης θετικῶς νὰ ἀποφανθῶμεν γνώμην. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ συρμός, οὕτως εἶπεῖν, τῶν ἀπομιμήσεων κλασικῶν ἔργων ἔσχε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ περιόδῳ κυρίως, καὶ ἐπειδὴ σὺν τῷ εἰδωλίῳ τούτῳ ἀνευρέθησαν τὰ τεμάχια τῆς Ἀφροδίτης, ὁμοιότροπα τὴν τέχνην ταῦτα καὶ προφανῶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου προερχόμενα, διὰ τοῦτο τάσσομεν καὶ ἡμεῖς ἀνεπιφυλάκτως τὸ ἔργον εἰς τοὺς χρόνους τῆς εὐρείας ταύτης καὶ εὐτόκου εἰς ἔργα ἀναπαραστατικά, περιόδου τῆς τέχνης.

Β. ΣΤΑΗΣ

ΒΟΙΩΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

(Πιν. 8 - 12)

Τὸ ἐν τοῖς πίναξι 8 καὶ 9 ἀπεικονισθὲν πῆλινον ἀγγεῖον εὐρέθη τῷ 1889^ο ἔτει ἐν τάφῳ πλησίον τοῦ Πυρίου, προαστείου τῶν Θηβῶν, ἡγοράσθη δὲ πρὸ ὀλίγου ὑπὸ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας, καὶ ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ αὐτῆς (ἀριθ. εὐρετ. ἀγγ. 5898). Ὁ πηλὸς αὐτοῦ εἶναι σκληρὸς, καλῶς ὠπτημένος καὶ χρώματος βαθέος ἐρυθροῦ. Τὸ ὅλον ὕψος τοῦ 1,20 Γ. Μ. Συνεκολλήθη δὲ ἐκ παμπόλλων τεμαχίων οὐδὲ σῶζεται ἄρτιον, ἀλλ' εὐτυχῶς τὰ πλεῖστα τῶν μὴ ἀνευρεθέντων θραυσμάτων ἀνῆκον εἰς τὸ μὴ διὰ παραστάσεων κεκοσμημένον μέρος τοῦ ἀγγείου καὶ κατὰ τὴν συγκόλλησιν συνεπληρώθησαν διὰ γύψου. Δυνατὸν δὲ θὰ ἦτο καὶ τὰ ὀλίγα ἐλλείποντα τῶν παραστάσεων νὰ συμπληρωθῶσιν ἐπίσης, ἀλλὰ προτιμότερον ἐκρίθη νὰ μὴ νοθευθῇ τὸ ἀγγεῖον διὰ τοιούτων προσθηκῶν. Ὡστε πᾶν ὅ,τι βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τοῖς πίναξιν εἶναι ἀρχαῖον, παραστάσεις καὶ κοσμήματα. Εἶναι δὲ ταῦτα οὐχὶ γραφαί, ἔπερ καὶ τὸ σύνθηρες, ἀλλὰ τύποι. Κοσμεῖται διὰ τούτων ἡ ἑτέρα μόνον πλευρὰ τοῦ ἀγγείου, ἐνῶ ἡ ἑτέρα στερεῖται παντὸς κόσμου, διότι προωρισμένη ἦτο νὰ μὴ φαίνηται, τοῦθ' ἔπερ ἐναργέστερον ἔτι ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ὧτων. Τὸ μεταξὺ δηλ. τούτων καὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἀγγείου κενὸν φράσσεται διὰ πίνακος λεπτοῦ καὶ κοσμήμασι γεωμετρικοῖς πεποικιλμένου, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν κυρίαν ὄψιν τῶν ὧτων οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν ὀπισθίαν, ἥτις οὕτω ἀνοικτὴ μείναισα παρέχει ἀσχημοτάτην τὴν θέαν. Κατὰ δὲ τὸ παράδοξον τοῦτο γνώρισμα ὁμοιάζει πολὺ τὸ ἡμέτερον ἀγγεῖον πρὸς τὸν μέγαν ἀμφορέα τὸν εἰκονίζοντα τὴν τοῦ Ἡρακλέους καὶ Νέ(τ)ου μάχην (Antike Denkmäler I πιν. 57 σελ. 46), ὥστε ὅ,τι περὶ τούτου, τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ Βοιωτικοῦ ἀγγείου συμπεραίνομεν, ὅτι δηλ. προωρισμένον ἦτο νὰ σταθῇ ἀκίνητον οὕτως, ὥστε μόνον ἡ ἑτέρα αὐτοῦ, ἡ κυριωτέρα, πλευρὰ νὰ ᾔναι καταφανής. Δὲν ἐχρησίμευεν ἄρα ὡς δοχεῖον, ἀλλ' ἐστάθη ὡς

κόσμημα, ἢ, σαφέστερον εἰπεῖν, ὡς ἐπιτύμβιον σῆμα. Ὅτι δὲ τὰ κολοσσιαῖα ἐκεῖνα ἀγγεῖα τοῦ γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, τὰ τοῦ Διπύλου καλούμενα, δὲν εἶχον ἄλλον σκοπὸν ἐξηκριβώθη ἐσχάτως διὰ τῶν τελευταίων ἀνασκαφῶν¹.

Δικαιούμεθα λοιπὸν, νομίζω, νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἂν μὴ πάντα τὰ πλεῖστα ὅμως τούτου τοῦ μεγέθους ἀγγεῖα, ὅσα καὶ σχῆμα ἔχουσι κομψὸν καὶ γραφαῖς εἶναι κεκοσμημένα, εἶναι ταύτης τῆς κατηγορίας. Καὶ τῷ ὄντι τοιούτου μεγέθους ἀγγεῖα δὲν ἠδύναντο ἢ κοινοτάτης νὰ ὦσι χρήσεως, πίθοι δηλ. πρὸς ὑποδοχὴν σίτων, καρπῶν καὶ οἴνου. Ἀλλὰ δοχεῖα πρὸς οὕτω κοινὸν σκοπὸν καὶ χρῆσιν προωρισμένα δὲν κοσμοῦνται βεβαίως τόσον ἐπιμελῶς καὶ φιλοκάλως. Ἐπειτα θὰ ἦσαν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ἄχρηστα, ὅχι μόνον διότι στεροῦνται πολλάκις πυθμένος, ἀλλὰ καί, ὡς ὀρθότατα παρετήρησαν ὁ τε Dumont (Céramiques I σελ. 95) καὶ ὁ Στ. Κουμανοῦδης (Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας 1874 σελ. 18), διότι ἔχουσι καὶ τὴν βάσιν καὶ τὰ ὦτα τόσον εὐθραυστα, ὥστε θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ πληρωθῶσιν ἄνευ ἀμέσου καταστροφῆς των. Ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν ἔχει μὲν βεβαίως χώραν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου, ἔπερ φαίνεται μᾶλλον κατασκευασθὲν κατὰ τὸν τρόπον τῶν βαρέων καὶ στερεῶν πίθων καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἔκτυπος διακόσμησις, περιοριζομένη μάλιστα εἰς τὸ ἀνώτερον μόνον μέρος αὐτοῦ, μαρτυρεῖ ἀπλουστέραν καλλιτεχνικὴν αἴσθησιν· ἀλλ' ὅμως τὸ ἀγγεῖον, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, κοσμεῖται μόνον κατὰ τὴν ἑτέραν αὐτοῦ ὄψιν, ἐκ τούτου δὲ ἐξάγεται βεβαίως ὅτι προωρισμένον ἦτο νὰ χρησιμεύῃ ὡς κοσμητικὸν ἀγγεῖον, ἂν καὶ ἡ θέα αὐτοῦ ἐν γένει ἀναμνησκει τοὺς συνήθεις

¹ Παράβ. Δελτίον ἀρχ. 1891 σελ. 20, περὶ δὲ τῶν προτέρων ἀνασκαφῶν Rayet, Histoire de la céramique grecque σελ. 24· πλανάται ὅμως ὁ Rayet φρονῶν, ὅτι ἐπίτηδες συνετρίβοντο μετὰ τὴν ταφὴν ταῦτα τὰ ἀγγεῖα. Παράβ. ἔτι καὶ ὅσα περὶ τῆς χρήσεως πηλίνων ἀγγείων ὡς ἐπιτύμβιων μνημάτων ἐγράφθησαν ἐν Athen. Mittheilungen 1891 σελ. 388.

πίθους. Δὲν εὐρέθη ἄρα ἐντὸς τοῦ τάφου, ὡς ὁ εὐρὼν ἐνόμιζεν, ἀλλ' ὀλίγον ἄνωθεν αὐτοῦ ἐν τοῖς χώμασιν, ἅτινα ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ἐκάλυψαν καὶ τὸν τάφον καὶ τὰ λείψανα τοῦ μνήματος.

Ἐν τῷ λαιμῷ τοῦ ἀγγείου εἰκονίζεται μεταξὺ δύο λεόντων σύμπλεγμα ἐκ τριῶν μορφῶν ποδῆρεις χιτῶνας ἐνδεδυμένων. Οἱ λέοντες ἴστανται ὥσπερ ἐπερείδοντες τοὺς προσθίους των πόδας ἐπὶ τινος ὑψώματος καὶ κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μόνον κατὰ τοῦτο, ὁμοιάζουσι τοῖς γνωστοῖς λέουσι τῆς πύλης τῶν Μυκηνῶν. Κατὰ δὲ τὸ ὅλον σχεδιάσμα π.χ. ὁμοιάζουσι τοῖς ἐπὶ τοῦ ἐξ Ἀναλάρτου ἀγγείου τοῦ ἐκδοθέντος ἐν Jahrbuch 1887 πίν. 3. Ὡς ἐν ἐκείνοις, οὕτω καὶ ἐν τούτοις τὸ αὐτὸ ὅχι φυσικὸν περιγράμμα τῆς μικρᾶς καὶ εἰς ὅξυ ληγούσης κεφαλῆς ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἡ αὐτὴ ὁμῶς ἐπιμελῆς τῆς γλώσσης, τῶν ὀδόντων καὶ τῶν ὀνύχων ἀπόδοσις. Ὁ τύπος οὗτος ἐκ τοῦ γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἔλκων τὴν καταγωγὴν ἀνευρίσκεται καὶ εἰς τὰ ἀρχαιότερα τῶν ὑπὸ τοῦ Böhlau συλλεγέντων καὶ ἐκδοθέντων (Jahrbuch 1887 σελ. 35) Πρωτοαττικῶν (frühattischen) ἀγγείων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης παραστάσεως εἰκονίζεται γυνὴ ἵσταμένη καὶ ἀντωπὸς πλὴν τῶν ποδῶν, οἵτινες, ὡς ἐκ τῆς δυσκολίας βεβαίως τῆς κατὰ μέτωπον σχεδιάσεως, εἰκονίζονται πρὸς τᾶριστερὰ ἐστραμμένοι. Ὁ ποδῆρης αὐτῆς χιτῶν βραχυτάτας ἔχων χειρίδας καὶ ἄζωστος ὢν, εἶναι κεκοσμημένος γεωμετρικῶς διὰ γραμμῶν καὶ στιγμῶν. Ἡ γυνὴ ἔχει τοὺς βραχίονας προτεταμένους καὶ τὰς χεῖρας ὑψωμένας, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φορεῖ ὑψηλὸν τι διάδημα ἢ μᾶλλον πόλον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦνται ἐκφυόμενοι κλάδοι, εἰς καθ' ἑκάτερον κρόταφον, φέροντες καὶ μικρὰ στρογγύλα φύλλα καὶ ἄνθη ἢ καρποὺς δεδηλωμένους διὰ πυκνῶν στιγμῶν. Μικροὶ βόστρυχοι ἐλικοειδεῖς στέφουσι τὸ μέτωπον, ἕτεροι δ' ἄφθονοι καὶ μεγάλοι καταπίπτουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων. Ταύτην δὲ τὴν μορφήν ὑποβαστάζουσιν ἑκατέρωθεν διὰ τῶν βραχιόνων κρατοῦσαι δύο ἄλλαι μικρότεραι. Καὶ αὗται ἄζωστοι εἶναι καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐνδυμασίαν παρεμφερεῖς τῇ πρώτῃ, ἀπλούστεραι ὁμῶς καθόσον οὔτε ὁ χιτῶν αὐτῶν εἶναι πεποικιλμένος οὔτε ἡ κεφαλὴ των διαδήματι κεκοσμημένη· εἶναι δ' ἐπίσης ἀγένειοι καὶ μακρό-

κομοὶ καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γυναικεῖαι· ὅτι δὲ ταπεινότερας τάξεως εἶναι δῆλον οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀπλουστερίας των στολῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ μικροτέρου των ἀναστήματος. Τί δὲ ἡ ὅλη ἐδήλου εἰκὼν ρηθήσεται κατωτέρω. Ἄνωθεν αὐτῆς περιθέει τὸν λαιμὸν τοῦ ἀγγείου ἀπλοῦν κόσμημα ἐκ σπειροειδῶν γραμμῶν καὶ ἀνθεμίων συγκείμενον· τὰ ὧτα φέρουσι κατὰ τὸ περιθώριον αὐτῶν ἔκτυπον κυματοειδῆ γραμμὴν συχνὰ ἀπαντῶσαν ἐν τοῖς γεωμετρικοῖς ἀγγείοις, ἡ δὲ λοιπὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια διαιρεῖται ἐναλλάξ εἰς ζώνας συγκειμένας ἐξ ἐκτύπων ὀριζοντίων παραλλήλων γραμμῶν καὶ εἰς ζώνας χωριζόμενας δι' ἐγκεχαραγμένων γραμμῶν, ἐν εἴδει ἄβακος ζατρίκιου, εἰς μικροὺς τετραγωνικοὺς χώρους, οἵτινες ἐναλλάξ περιέχουσι μικρὰν στρογγύλην ἐξοχήν, ὡς κομβίον, καὶ ἀνὰ τέσσαρα τριγωνικὰ μικρὰ τρήματα.

Ἡ κοιλία τοῦ ἀγγείου ἔχει δύο ζώνας, ὧν ἑκατέρα κοσμεῖται ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μορφῆς πολλάκις ἐπαναλαμβανομένης. Ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ζώνῃ εἰκονίζονται δορκάδες στικταὶ ἢ ἔλαφοι¹, ἐν τῇ κατωτέρᾳ ἔλαφοι. Καὶ ταῦτα δὲ τὰ ζώδια ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς τῶν Πρωτοαττικῶν ἀγγείων ὁμοίας γραφάς, ὧν μνημονευτέον ἐνταῦθα πρὸ πάντων ἀγγείων εἰς πολλὰ θραύσματα συντετριμμένον ἐκ τῆς παρὰ τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα ἀνασκαφῆς (Athen. Mittheilungen 1891 σελ. 253). Ἡ δορκὰς ὁμῶς ἀπαντᾷ συχνότατα καὶ ἐν γεωμετρικοῖς ἀγγείοις. Οἱ τύποι οἱ ὅποιοι κοσμοῦσι τὸ ἀγγεῖον βεβαίως κατεσκευάσθησαν τῇ βοηθείᾳ μητρῶν, διότι τὰ διάφορα ζῶα ἀντιστοιχοῦσιν ἀλλήλοις ἀκριβέστατα, ὅπερ θὰ ἦτο ἀνεξήγητον ἂν ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι κατὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν ἐγένετο χρῆσις μηχανικῶν τινῶν βοηθημάτων. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ μᾶς ἄγει συμπέρασμα καὶ ἡ παρατήρησις, ὅτι αἱ ἀνάγλυπτοι μὲν, ἀλλ' ὀλίγον ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐξέχουσαι μορφαὶ δὲν διακρίνονται ἀπ' αὐτοῦ διὰ σαφοῦς γραμμῆς, ἀλλὰ στερούμεναι σχεδὸν ἐναργοῦς περιγράμματος, συγχέονται μὲ τὴν ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγγείου. Ἄν αἱ μορφαὶ εἶχον πλασθῇ ὑπὸ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ραβδίου τοῦ κεραμῆως ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ εἶχον σαφέστερον περίγραμμα. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἤρκεσθαι ὁ τεχνίτης νὰ ποτυπώσῃ ἀπλῶς τὰς

¹ Παράβ. Keller, Thiere des classischen Alterthums σελ. 77 καὶ ἐξ. καὶ σελ. 350.

μήτρας ἐπὶ τοῦ ἀγγείου, ἀλλ' ἐπιδιώρθωσε κατόπιν τοὺς τύπους πρῶτον μὲν διὰ τῶν δακτύλων, ὧν ἴχνη φαίνονται ἐναργέστατα π. χ. ἐπὶ τῶν λεόντων, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ μικροῦ ραβδίου, ἐγγραφάξας δι' αὐτοῦ γραμμὰς καὶ στιγμὰς λεπτοτάτας. Ἰσως δὲ καὶ ἐτέρῳ ἐχρήσατο ἐργαλείῳ, δίκην σφραγίδος, δι' οὗ τοὺς κύκλους τῶν ὁμαύτων ἐνετύπωσεν.

Ἐν Ἑλλάδι εἶναι σπάνια τὰ ἀρχαῖα ἀγγεῖα τὰ φέροντα ἐκτύπους παραστάσεις. Ὁ Pottier, ὅστις ἐσχάτως ἐπραγματεύθη τοῦτο τὸ θέμα (Bulletin de corr. hell. 1888 σελ. 491, Monuments grecs II, 14 σελ. 43) ἀνέγραψεν μόνον περὶ τὰ εἰκοσι παραδείγματα συμπεριλαβὼν εἰς ταῦτα οὐ μόνον ἀγγεῖα, ἀλλὰ καὶ πίνακας καὶ σαρκοφάγους. Ἀλλὰ καὶ τούτων τὰ πλεῖστα δὲν ὁμοιάζουσι πολὺ τῷ ἡμετέρῳ ἀγγεῖῳ, διότι κοσμοῦνται τὰ μὲν μόνον δι' ἀπλῶν κοσμημάτων, τὰ δὲ καλλιτεχνικώτερα διὰ στενῶν ζωνῶν ἐκ μικρῶν μορφῶν, αἵτινες ἀδιαλείπτως αἱ αὐταὶ ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐτυπώθησαν πιθανῶς τῇ βοηθείᾳ μικροῦ κυλίνδρου, κυλισθέντος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου, ὅταν ἀκόμη ἦτο μαλακὸς ὁ πηλός. Αἱ ζῶναι αὗται εἶναι σχετικῶς μικραὶ καὶ εἶναι μᾶλλον εὐτελὲς καὶ ἀσήμαντος κόσμος τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀγγείων, ὧν ἡ πρακτικὴ χρῆσις εἶναι δυνατή. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τύποι αὐτῶν ἔχουσι συνήθως διάφορον χαρακτῆρα, σκιαγραφία μᾶλλον ἢ ἀληθῶς τύποι ὄντες, ἀφοῦ αἱ μορφαὶ δὲν ἐπλάσθησαν κατὰ τὴν φύσιν στρογγύλαι, ἀλλ' ἐπίπεδοι. Ἐγὼ δύο μόνον γινώσκω παραδείγματα, ἅτινα κατὰ τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἐργασίαν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἡμέτερον ἀγγεῖον, ἥτοι τὸ ὑπὸ τοῦ Pottier ἐκδοθὲν ὄστρακον ἐκ Τανάγρας (Monuments grecs II πίν. 8, 1) καὶ θραύσματ' ἑνὸς μεγάλου ἀγγείου ἀνακαλυφθέντα ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐκεῖ συλλογῇ φυλασσόμενα¹. Τούτων τὰ πλεῖστα ἀποτελοῦσι μέγα μέρος τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἀγγείου, ὅστις ἦν κεκαλυμμένος ὑπὸ ἐκτύπου μαιανδρικοῦ πλέγματος, ἕτερα δὲ εἶναι λείψανα τῶν ὧτων, ἅτινα ἦσαν ὁμοιότατα πρὸς τὰ τοῦ ἐκ Θηβῶν ἀγγείου, περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος· ὅμοιον δ' ἦτο καὶ τὸ σχῆμα καὶ πιθανὸν φαίνεται μοι εἶναι ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἀγγεῖα ὅχι μόνον ἔργα τῶν αὐτῶν χρόνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου

ἦσαν. Ὁμοιότατον δὲ καθ' ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα εἶναι καὶ τὸ ἐκ Τανάγρας ὄστρακον τὸ ὁποῖον ὁ Pottier ἀνάγει εἰς τοὺς περὶ τὸν Κλίτιον καὶ Ἀμασιν χρόνους πρὸς τὰ ἔργα τούτων συσχετίζων αὐτό. Ἀλλὰ τὸ ἐκ Θηβῶν ἀγγεῖον δεικνύει, ὅτι εἶναι καὶ τοῦτο ἀρχαιότερων χρόνων προϊόν. Ἐμνημόνευσα δ' ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὁμοιότητάς τινος τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου πρὸς τὰ ἔργα τοῦ γεωμετρικοῦ καὶ Πρωτοαττικοῦ ρυθμοῦ, ἐξ ὧν κατ' ἐμὲ ὁρίζεται ὁ χρόνος, ἀλλ' ὅχι καὶ ὁ τόπος τῆς ποιήσεως αὐτοῦ. Τῆς Ἀττικῆς τοῦλάχιστον τέχνης νὰ τὸ ὑποθέσωμεν προϊόν εἶναι δύσκολον, διότι τοιούτων ἀγγείων ἐν Ἀττικῇ δὲν εὗρεθῇ μέχρι σήμερον οὐδὲ ἴχνος. Ἡ δ' εὑρεσις ὁμοίων ἀγγείων ἐν Ἐρετρίᾳ οὐδὲν ἀποδεικνύει, διότι ἐκεῖ καὶ Βοιωτικὰ καὶ Ἀττικὰ ἀγγεῖα εὗρεθῆσαν πολλά· τὰ δύο ὅμως ἄλλα παραδείγματα ἀνεσκάφησαν ἐν Βοιωτίᾳ (ἐν Τανάγρα τὸ ὄστρακον, ἐν Θήβαις δὲ τὸ ἡμέτερον ἀγγεῖον), τοῦθ' ὅπερ φαίνεται μαρτυροῦν ὑπὲρ τῆς ἐν Βοιωτίᾳ ποιήσεως τοιούτων ἔργων. Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι ἐν τῇ Βοιωτικῇ ἀγγειογραφίᾳ ἑλλείπουσι παραδείγματα ὁμοιάζοντα κατὰ τὸ σχῆμα τῶν μορφῶν τῷ ἡμετέρῳ ἀγγεῖῳ τόσο, ὅσον τὰ Πρωτοαττικά¹· καὶ τοῦτο, διότι ἐν Βοιωτίᾳ ὁ γεωμετρικὸς ρυθμὸς τῇ ἐπιδράσει τῆς ἀνατολικῆς τέχνης μεταπίπτει εἰς τὸν τρόπον τῶν ἀγγείων, τῶν καὶ τούτων ὑπὸ τοῦ Böhlau τὸ πρῶτον ἐκδοθέντων (Jahrbuch 1888 σελ. 325), τῶν κοσμομένων δὲ διὰ πτηνῶν συνηθέστατα καὶ κοσμημάτων διαφόρων λευκῶ καὶ ἐρυθρῶ γεγραμμένων χρώματι. Τῶν ζώων τούτων αἱ εἰκόνες εἶναι κατὰ τὸν γεωμετρικὸν τρόπον γεγραμμέναι καὶ κατ' ἀκολουθίαν πολὺ ὑστεροῦσι ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς τέχνης ὡς πρὸς τὰ κοσμήματα, ἅτινα μετὰ τινος ἐλευθερίας καὶ δὴ καὶ φυσικότητος ἀπεικονίζονται (παράβ. πρὸ πάντων τὸ φοινικοειδὲς κόσμημα) ἐνῶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀγγεῖῳ μετὰ τινος δειλίας καὶ σκαϊότητος γίνεται χρῆσις αὐτῶν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕτερα ὅχι μικρὰ διαφορὰ μετὰ τοῦ ἡμετέρου, τοῦ τύπου φέροντος, καὶ τῶν συγχρόνων ἐκείνων ἀγγείων τῶν γραφαῖς κεκοσμημένων, ἢ ἑλλειψίς δηλαδὴ ἐν αὐτῷ παντὸς ἐγκατε-

¹ Δείγματα τούτων ἐφωτογραφήθησαν ὑφ' ἡμῶν· συλλογὴ φωτογραφικῶν πινάκων τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου Eretria, 18.

¹ Ὁ ἐν τῷ Jahrbuch 1887 πίν. 4 ἀπεικονισθεὶς κρατὴρ κατατάσσεται ὑπὸ τοῦ Böhlau ἐν τοῖς Πρωτοαττικοῖς, καίπερ ἐν Θήβαις εὐρεθείς, ὁρθῶς, ὡς φαίνεται.

σπαρμένου μικροῦ κοσμήματος, ἀπαντῶντος ἄλλως ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἀρχαίοις ἀγγείοις. Ἄν λοιπὸν τῷ ὄντι τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, τὰ τύποις κεκοσμημένα ἐποιήθησαν ἐν Βοιωτίᾳ, ἐποιήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἔργων ἄλλου κλάδου τῆς τέχνης, τοῦ κλάδου ἐκείνου, οὗ προϊόντα εἶναι οἱ χάλκινοι ἐκεῖνοι τύποι, ὧν πολλοὶ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὡς μαρτυροῦσιν, ἐκτὸς τῶν ἐν πίν. 12 ἀπεικονισμένων διαδημάτων (περὶ ὧν καὶ ἔσται ἡμῖν κατωτέρω ὁ λόγος) καὶ τὰ ἐν τῷ Arch. Anzeiger 1891 σελ. 125 καὶ ἐν τοῖς Annali 1880 πίν. H. J. δημοσιευθέντα ἔργα¹. Τοιαῦτα δὲ χάλκινα ἔργα μὲ ἀναγλύπτους παραστάσεις οὐχὶ βεβαίως ἐν Βοιωτίᾳ κατασκευαζόμενα, ἀλλ' ἔξωθεν εἰσαγόμενα, ἡδύναντο νὰ παράσχωσιν εἰς τοὺς Βοιωτοὺς κεραμοπλάστας τὴν ἀφορμὴν νὰ κοσμῶσι μεγάλα ἀγγεῖα διὰ τύπων, οὓς καὶ ἐπεξεργαζόμενοι διὰ λεπτῶν γραμμῶν καὶ στιγμῶν, προσήγγιζον ὅσον τὸ δυνατόν πλεότερον πρὸς τὰ ἐκ χαλκοῦ παραδείγματά των. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἀναμφίβολον, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, ὅτι ὄντως ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἐποιήθησαν τὰ τοιοῦτότροπα ἀγγεῖα.

Τῶν αὐτῶν δὲ χρόνων προϊόν εἶναι καὶ ὁ ἐν πίν. 10 ἀπεικονισθεὶς μέγας ἀμφορεύς, κτῆμα καὶ οὗτος ὡσαύτως τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας. Τὸ ἀγγεῖον (ἀριθ. εὔρετ. 5839) ἔχει ὕψος 0,86. Ὁ πηλὸς αὐτοῦ εἶναι ἀνοικοῦ χρώματος καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν γλωρὸς ὑπόλευκος, ἀλλ' ἀντί, ὡς φαίνεται, νὰ χρωματισθῇ διὰ λευκοῦ χρώματος, ὅπερ συνηθέστατον ἐν Βοιωτικοῖς ἀγγείοις, ἐπεστρώθη ἐπ' αὐτοῦ καθαρὸς καὶ ὑπόλευκος πηλός. Δὲν ἐλειάνθη ὅμως καλῶς ἡ ἔξω τοῦ ἀγγείου ἐπιφάνεια, οὗ ἡ ἐν γένει κατεργασία δὲν εἶναι τῶν ἀρίστων. Εὐρέθη κατὰ τὸ ἔτος 1890 ὡσαύτως πλησίον τῶν Θηβῶν ἐν τάφῳ μετὰ παμπόλλων χαλκῶν κτερισμάτων, τὰ ὅποια ὅμως δὲν περιῆλθον πάντα εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας. Τὰ κυριώτατα τούτων ἀπεικονίσθησαν ἐν πίν. 11 καὶ 12.

Τὸ πρὸ τῶν ὁμμάτων σχεδιάσμα τοῦ ὄλου ἀγγείου (πίν. 10, 1^α) καὶ ἡ εἰς μεῖζον σχῆμα ἀπεικό-

νισίς τῆς κυρίας πλευρᾶς τοῦ (1) καθιστῶσι περιττὴν λεπτομερεστέραν περιγραφὴν τοῦ σχήματος καὶ τῶν γεωμετρικῶν αὐτοῦ κοσμημάτων. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ βάσις τοῦ ἀγγείου φέρει κατὰ τὰ πλάγια δύο στρογγύλα τρήματα ἅτινα ἐχρησίμευσαν μόνον κατὰ τὴν ὀπτῇσιν πρὸς ἐξάτμισιν, ἥς ἄνευ τὸ ἀγγεῖον ἐκινδύνευε νὰ θραυσθῇ, ἀντιστοιχοῦσι δὲ πρὸς τὰ ἐν τοῖς τοῦ γεωμετρικοῦ πρὸ πάντων ρυθμοῦ ἀγγείοις ὑπάρχοντα τετράγωνα τρήματα ἐπίσης κατὰ τὴν βάσιν αὐτῶν. Τὰ ὦτα εἶναι διπλᾶ καὶ τοῦτο κατὰ τὸν γεωμετρικὸν ρυθμόν. Κατὰ δὲ τὴν διακόσμησιν ὁμοιάζει τὸ ἀγγεῖον μάλιστα τῷ ἐκ Βοιωτίας κρατῆρι (Jahrbuch 1888 σελ. 352) οὗτινος εἶναι μὲν τὸ σχῆμα ταπεινότερόν πως καὶ ὀγκωδέστερον, ἀλλ' ἡ διάταξις τῶν διαφόρων μερῶν τῆς διακοσμήσεως εἶναι ἡ αὐτή. Ὡς δηλαδὴ ἡ βάσις τοῦ ἡμετέρου ἀμφορέως οὕτω καὶ τοῦ κρατῆρος ἐκείνου ἡ βάσις κοσμεῖται διὰ γραμμῶν κυματοειδῶν καθέτων, τὸ δὲ κάτω μέρος τῆς κοιλίας μηδεμίαν φέρον διακόσμησιν εἶναι βεβαμμένον χρώματι μέλανι, ὑπὲρ τὸ ὅποιον ὑπάρχει ζώνη ἐκ παραλλήλων περιθεουσῶν γραμμῶν καὶ ἐν τῷ ἄνω μέρει τῆς κοιλίας ἐντὸς τετραγώνου πλαισίου, ὡς καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀγγεῖῳ, εὐρηται ἐκατέρωθεν εἰκὼν (ἰχθύς), ἐνῷ ὅλος ὁ λοιπὸς χῶρος πληροῦται ὑπὸ κοσμημάτων. Ὁμοιοτάτη δ' εἶναι καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ χείλους, ὅπερ κατὰ τὸ ἄνω συστέλλεται, ὥστε ἤτο προωρισμένον νὰ δεχθῇ πῶμα ἐξέχον. Τοῦτο τὸ μέρος τοῦ χείλους εἶναι μέλαν, ὑπ' αὐτὸ δὲ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν συγκειμένη καὶ μικρὸς μαϊάνδρος, ὡς καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀμφορεῖ, ἐν ᾧ ἐπίσης καὶ ζώνης πληρουμένης ὑπὸ μικρῶν ὀρθίων πτηνῶν γίνεται χρῆσις¹.

Ὁ κρατὴρ οὗτος συγκαταλέγεται ὑπὸ τοῦ Böhlau, ἂν καὶ μετὰ τινος δισταγμοῦ, εἰς τὰ Βοιωτικὰ ἀγγεῖα (Jahrbuch 1888 σελ. 353, 20) πρὸς τὰ ὅποια φαίνεται συγγενεῦον μάλιστα διὰ τὴν βαφὴν τοῦ ὄλου ἐδάφους δι' ὑπολεύκου χρώματος, ὥστε κατὰ ταῦτα ἐναπομένει πάντοτε πιθανόν, ὅτι καὶ ὁ ἡμέτερος ἀμφορεύς ἐποιήθη ἐν Βοιωτίᾳ, ἂν

¹ Τὰ ἐκεῖ ἐν πίν. J ἀπεικονισθέντα τεμάχια μετὰ τοῦ H, 3 καὶ ἄλλων πολλῶν συναρμολογηθέντα ἐσχάτως ἀποτελοῦσιν ἤδη ἐν μέγα ἀνάγλυφον.

¹ Ἐνταῦθα ἀναφέρω ἀπλῶς καὶ ἕτερον ἀγγεῖον στενωὺς πρὸς τὰ ἀνωτέρω δύο συνδεόμενον καὶ ὅπερ, ἐσχάτως περιελθὼν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας (ἀριθ. εὔρετ. 5922), φέρει ἐπὶ ἐδάφους ἀνοικτῷ χρώματι καὶ ἀμελῶς βεβαμμένου ἐφ' ἑνὸς μὲν γραφὴν λέοντος ἐφ' ἑτέρου δὲ ἵππου. Ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ ἵππου προφανῶς ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν ταῖς γεωμετρικαῖς κεκοσμημέναις πόρπαις.

καὶ ὅχι ἐν τῷ αὐτῷ ἐργαστηρίῳ, ἐν ᾧ τὰ πολλὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Böhlau ἐκδοθέντων ἀγγείων.

Ἡ παράστασις τῆς ἐτέρας πλευρᾶς (1^α) εἶναι ἀπλῆ· πτηνὸν μέγα, ἴσως σαρκοδόρον, διώκει τὸν ὑπ' αὐτὸ εἰκονιζόμενον λαγῶν· ὁ λοιπὸς χώρος κατέχεται ὑπὸ ἐγκατεσπαρμένων κοσμημάτων μετὰ καὶ μικρῶν πτηνῶν. Μεῖζον ἔχει τὸ διάφορον ἢ ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς παράστασις (1). Ἐνταῦθα εἰκονίζεται γυνὴ ἱσταμένη ἀντωπός, τὰς χεῖρας προτεταμένας ἔχουσα καὶ ποδῆρη φοροῦσα χιτῶνα διὰ γεωμετρικῶν κοσμημάτων καὶ μεγάλου ἰχθύος κεκοσμημένην. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς γυναικὸς εἰκονίζονται δύο λέοντες ἱστάμενοι ὡσαύτως καὶ ὅχι πολὺ κατὰ φύσιν ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἐξωγραφημένοι τρόπον (παράβ. ἀνωτέρω), ἐν γένει δὲ πολὺ ἐνέχει τὸ ἀδέξιον καὶ στοιχειῶδες καὶ τὸ σχέδιον τῆς ὅλης παραστάσεως. Κάτωθεν τῶν προτεταμένων χειρῶν εἰκονίζονται ὑπὸ μὲν τὴν δεξιάν κεφαλὴ, ὑπὸ δὲ τὴν ἀριστεράν σκέλος βοός, ὑπεράνω δ' ἐκατέρας πτηνόν, ἀλλ' ἐνεκα τοῦ ἀτέχνου τῆς γραφῆς ἀδύνατον νὰ εἰπωμεν μετὰ βεβαιότητος ἂν ἐπικάθηται τῶν χειρῶν τῆς μορφῆς ἢ εἶναι ἀπλᾶ κοσμήματα πρὸς πλήρωσιν, ὡς συνήθως, τοῦ κενοῦ χώρου· ἐνεκα τῆς συμμετρίας τῶν πτηνῶν ὁμοῦ καὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν ὁμολογῶ ὅτι πιθανώτερον μοι φαίνεται τὸ πρῶτον. Ἀλλὰ καὶ παρὰ ταύτην τὴν ἀσάφειαν ὁ νοῦς τῆς παραστάσεως εὐκόλως συλλαμβάνεται. Ἐμοὶ τοῦλάχιστον δὲν εἶναι ἀμφίβολον ὅτι ἡ γυνή, ἱσταμένη μεταξὺ δύο λεόντων καὶ πτηνὰ κρατοῦσα ἐν ταῖς χερσί, εἶναι ἡ Ἀρτεμις, ἡ πότνια θηρῶν.

Γνωστὰ εἶναι πρὸ πολλοῦ εἰκόνες πολλαὶ ἀρχαῖαι καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αἵτινες εἰκονίζουσι τὴν θεὰν ἱσταμένην, πολλάκις ἀντωπὸν καὶ ἐν συμμετρικῇ σχέσει κρατοῦσαν ταῖς χερσί ἢ λέοντας ἢ πτηνὰ ἢ καὶ ἄλλα τινὰ θηρία, συνηθέστατα δὲ ἡ μορφή εἰκονίζεται καὶ περρωτή. Περσικὴν ἐκάλεσεν τὴν τοιαύτην Ἀρτέμιδα ὁ Gerhard (Arch. Zeitung 1854 σελ. 177) ταυτίζων αὐτὴν μὲ τὴν Περσικὴν θεότητα Ἀναίτιδα, Ἀσιατικὴν δὲ ὁ Langbehn (Flügelgestalten σελ. 66) θηρεύων καὶ οὗτος τὸν συνταυτισμὸν, ὅστις ὁμοῦς ἀπεδείχθη ἐσφαλμένος (Roscher's Lexikon der Mythologie I σελ. 332). Καὶ ὁρθότατα ἰσχυρίζεται ὁ Studniczka (Kyrene σελ. 155) ὅτι δὲν ἔχει καθόλου Ἀσιατικὴν φύσιν, ἂν καὶ

ἴσως ἐποιήθη κατὰ τι πρωτότυπον ἀρχαιοτέρας τέχνης (σελ. 165), ἔστω καὶ Ἀσιατικῆς ¹.

Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι καὶ τοῦτο ἀκόμη, ὅτι δηλ. οὐχὶ πάντα τὰ ἀντίτυπα παρέχουσιν τὴν θεὰν περρωτήν ², ὅπερ φαίνεται μὴ τυχαῖον ὂν ³, ἀφοῦ ἐγένοντο γνωστὰ τὰ ἀνωτέρω (ἴδε σημ. 1) μνημονευθέντα μνημεῖα τὰ καὶ ταῦτα ἄνευ περῶν εἰκονίζοντα τὴν θεάν ⁴. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος τῆς θεᾶς γεγραμμένος μέγας ἰχθύς ἔχει τινὰ ἴσως ἔννοιαν, ἂν καὶ ἀδύνατον δὲν εἶναι νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ἀπλοῦν κόσμημα, ὡς π. χ. καὶ ἐν τῷ ἄνω μνημονευθέντι ἐκ Θηβῶν κρατῆρι (σελ. 220). Διότι πολλὰς ἔχει σχέσεις ἡ Ἀρτεμις καὶ πρὸ πάντων ἡ Δίκτυννα προσαγορευομένη πρὸς τὴν θάλασσαν (παράβ. Robert ἐν Preller's Griech. Mythologie I σελ. 317 καὶ ἐξ. Daremberg καὶ Saglio, Dictionnaire des antiquités I, 1 σελ. 750. II, 1 σελ. 135, 146) καὶ μάλιστα τὸ ἄγαλμα τῆς Εὐρυνόμης ⁵, ἥτις κατὰ τοὺς Φιγαλεῖς ἦτο Ἀρτεμις, ἐδείκνυε τὴν θεὰν ὡς ἄνθρωπον «τὰ ἄχρι τῶν γλουτῶν, τὸ ἀπὸ τούτου δὲ ἔστιν ἰχθύς» (Παυσανίας VIII, 41, 6). Καὶ μένει μὲν ἡ σχέσις αὕτη ἀβεβαία, ἐκ τῶν εἰρημένων ὁμοῦ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ παράστασις τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου ἀνάγεται εἰς τὰς ἀρχαῖκας ἐκεῖνας παραστάσεις τῆς Ἀρτέμιδος, εἰ καὶ ἡ θεὰ δὲν κρατεῖ τοὺς λέοντας καὶ ἴσως οὐδὲ τὰ πτηνὰ, ἀλλ' ἱσταται ὀρθία μεταξὺ αὐτῶν· διότι καὶ αὕτη ἡ παράστασις γνωρίζει ἡμῖν ἱκανῶς τὴν πότνιαν θηρῶν Ἀρτεμιν ⁶. Ἡ δὲ ιδιότης αὕτη τῆς θεᾶς ἐκφράζεται κατ' ἄλλον τρόπον σαφέστερον ἢ ἄλλα-

¹ Παράβ. καὶ ὅσα περὶ τούτου τοῦ ζητήματος μέλλει νὰ γράψῃ ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Roscher ἐν λ. Kyrene, ἔνθα καὶ τοιαῦτα πρωτότυπα ἔργα Ἀσιατικῆς τέχνης θ' ἀπεικονισθῶσιν.

² Studniczka ἔ. ἀ. σελ. 158 καὶ ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Roscher ἔ. ἀ. Daremberg καὶ Saglio, Dictionnaire des antiquités II, 1 σελ. 152, 561.

³ Ἡ ἐκ Μυκηναίων πηλίνῃ πλίνθος (Arch. Zeitung 1866 πίν. Α) παραβλητὴ κατὰ τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἐργασίαν πρὸς ἐκτύπους τινὰς πίνακας εὐρεθέντας ἐσχάτως ἐν ταῖς τοῦ Ἡραίου ἀνασκαφαῖς, οἷτινες πολλὴν δεικνύουσι τὴν συγγένειαν πρὸς τὰ Ἀργολικὰ χάλκινα ἀγάλματα. Παράβ. καὶ ὅσα περὶ τοῦ ρυθμοῦ τῆς λέγει ὁ Studniczka σελ. 158.

⁴ Καὶ τὰ ἐκ Κερκύρας ἀγάλματα (Bull. de corr. hell. 1891 πίν. 2 καὶ ἐξ.) ἄνευ περῶν εἰκονίζουσι τὴν θεάν, ὡς καὶ τὸ Κορινθιακὸν ἀγγεῖον τὸ ἐν Jahrbuch 1886 σελ. 146 ἐκδοθὲν.

⁵ Παράβ. Claus, De Dianæ antiquissima apud Græcos natura σελ. 63 καὶ ἐξ.

⁶ Περὶ ἄλλων τινῶν διαφορῶν τοῦ τύπου παρὰβ. Studniczka ἔ. ἀ. σελ. 158.

χοῦ ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι καὶ τούτου ἕνεκα μάλιστα κέκτηται τὸ ἡμέτερον ἀγγεῖον πολλὴν τὴν σπουδαιότητα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Ἐμνημόνευσα ἤδη ἀνωτέρω τὰ μέλη τοῦ βοός, ἅτινα εἰκονίζονται ὑπὸ τὰς χεῖρας τῆς θεᾶς· ἡ γνώμη ὅτι ἐτέθησαν καὶ ταῦτα ἐνταῦθα ὡς ἀπλᾶ κοσμήματα ἄνευ βαθυτέρας τινὸς ἐννοίας εἶναι ἀπαράδεκτος πρῶτον μὲν διότι εἰ καὶ ἀπαντῶσιν ἐνίοτε ἤδη ἐν ἀρχαίοις χρόνοις προτομαὶ καὶ ζῶων καὶ ἀνθρώπων ὡς ἀπλᾶ κοσμήματα ἀγγείων¹ δὲν ἀπαντῶσιν ὅμως, ὅσον ἐγὼ γινώσκω, ὡς ἐγκατεσπαρμένα κοσμήματα², ἔπειτα δὲ διότι, τὸ καὶ κυριώτερον, ἐνταῦθα καὶ σκέλος βοός³ εἶναι ἐξωγραφημένον ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν τῆς θεᾶς χεῖρα, ὅπερ ἀδύνατον νὰ ἐγράφη ὡς ἀπλοῦν κόσμημα. Εἶναι ἄρα μέρος τῆς παραστάσεως τὰ μέλη τοῦ διαμεμελισμένου ζώου καὶ συντελοῦσιν εἴπερ τι καὶ ἄλλο εἰς χαρακτηρισμὸν τῆς θεότητος. Βεβαίως δὲ καὶ ὀρθῆς οὔσης ταύτης τῆς ἐκδοχῆς τῶν εἰκονιζομένων (καὶ οὐδεμία ἄλλη φαίνεται μοι δυνατή), κεκτῆμεθα ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀμφορεὶ μεγίστης σημασίας μαρτύριον περὶ τῆς ἀρχικῆς τῆς Ἀρτέμιδος φύσεως.

Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀρτέμιδος πολλαὶ προϋβλήθησαν γνώμαι⁴, οὐδεμία δὲ μέχρι τοῦδε γενικῆς ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας. Ἐμοὶ ὡς καὶ τισιν ἄλλοις (Studniczka, Kyrene σελ. 154, 77) ἐφάνη πιθανωτάτη ἡ ὑπὸ τοῦ Robert⁵ καὶ τοῦ Wilamowitz⁶ ὑποστηριχθεῖσα καθ' ἣν τὸ ὄνομα Ἀρτεμις ἐξηγεῖται ὡς ἀρταμῖς (παράβ. ἄρταμος, ἀρταμεύς, ἀρταμεῖν). Ὁ Buck (American journal

of philology 1889 σελ. 463) πολεμῶν ταύτην τὴν γνώμην πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ τύπος Ἀρταμῖς δὲν εἶναι ὁ ἀρχικός, ὡς πολὺ σπανιώτερος ἐν ταῖς διαλέκτοις τοῦ γνωστοῦ τύπου Ἀρτεμῖς· ἀλλὰ ταῦτα διυσχυρίζομενος δὲν θὰ πείσῃ βεβαίως πολλούς, διότι ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὁ ἀρχαιότερος τύπος εἶναι πάντοτε καὶ ὁ συνηθέστερος καὶ ὁ συχνότερον ἀπαντῶν εἰς οὐδένα στηρίζεται λόγον. Ἡ δὲ παρατήρησις αὐτοῦ, ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς Ἀρτέμιδος ὡς ἀρταμῖδος (=σφαγέως) εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ἀπίθανος, ἀνατρέπειται ἄρδην νῦν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου, ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ἡ θεὰ οὐ μόνον ὡς φονεύουσα τὰ θηρία, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀρταμοῦσα αὐτά. Διότι ἡ ἐξηγησις (ἥτις ἄλλως δὲν ἦτο ἀπλῆ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐξεζητημένη) ὅτι τὸν βοῦν, οὗ τὰ μέλη εἰκονίζονται ἐν τῇ παραστάσει τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου, διεσπάρξεν οὐχὶ ἡ θεὰ, ἀλλ' οἱ λέοντες κατ' οὐδὲν θὰ μετέβαλλε τὰ πράγματα, ἀφοῦ οἱ λέοντες εἰκονίζονται ἐνταῦθα οὐχὶ ὡς αὐθύπαρκα ὄντα, ἀλλ' ὡς θεράποντες τῆς θεᾶς, ὥστε πᾶν τὸ ὑπ' αὐτῶν πραττόμενον αὐτῆς καὶ οὐχὶ τούτων εἶναι ἔργον.

Πράγματα λοιπὸν καὶ ὀνόματα συμφωνοῦσι πρὸς ἄλληλα θαυμασίως καὶ οὐδ' ὑπάρχει πλέον λόγος νὰ ποικροῦσώμεν τὴν σοφὴν τοῦ Robert ἐτυμολογίαν, τοῦναντίον ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὴν Ἀρτεμῖν ἐφαντάσθησαν ἀρχικῶς ὡς ἀρταμῖδα. Τὸ ὄνομα δὲν συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ πάντα τῆς θεοῦ τὰ γνωρίσματα, τοῦναντίον μάλιστα δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ λίαν στενῆς σημασίας εἶναι, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπῆρχον βεβαίως καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐπικλήσεις τῆς μεγάλης ταύτης θεᾶς καὶ πρὸ πάντων ὀνόματα εὐρυτέρας ἐννοίας (π.χ. Δέσποινα)¹ ἅτινα ὅμως πρὸ τοῦ ὀνόματος Ἀρταμῖς ὑποχωρήσαντα ἐσώθησαν ἴσως ὡς ἀπλᾶ ἐπίθετα τῆς θεᾶς. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι εἰκασίαι εἰς ἃς νὰ εἰσέλθωμεν δὲν εἶναι τοῦ παρόντος τόπου, ἐν ᾧ πρὸ πάντων ἀνακοινωτέα εἶναι τὰ νέα πράγματα, ἅτινα φιλοφρόνως ἐδωρήσατο ἡμῖν ἡ Βοιωτικὴ γῆ.

Καὶ τῷ ὄντι καὶ τὸ ἐν τοῖς προειρημένοις (σελ. 213, πίν. 8.9) περιγραφῇ ἀγγεῖον δύναται νὰ παρασχη ἡμῖν πολυτίμους νύξεις περὶ τῆς ἀρχαιοτέρας λατρείας τῆς Ἀρτέμιδος· διότι ταύτην πῇν θεὰν ἀναγνωρίζομεν ἤδη εὐκόλως ἐν τῇ κυριωτέρᾳ μορφῇ

¹ Παράβ. π.χ. Ἐφημ. ἀρχαιολ. 1888 πίν. 7, 2. 3. Jahrbuch 1887 σελ. 46. 52. Journal of Hellenic studies II σελ. 304. Συλλογὴ Ἀρχ. Ἐταιρίας ἀρ. 3676 (ἀγγεῖον τοῦ Ροδίου λεγομένου ρυθμοῦ).

² Αἱ κεφαλαὶ καὶ τὰ μέλη ἀνθρώπων καὶ βοῶν ἐπὶ Ἀσιατικῶν κυλίνδρων δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνάλογα παραδείγματα. Παράβ. Menant, Glyptique orientale II σελ. 114. 119. 248.

³ Σκέλος βοός εἶπα, ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι κατὰ πάντα σφές, ἕνεκα τῆς κεφαλῆς περὶ ἧς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι οὐχὶ βοός, ὡς ἡ κεφαλὴ, ἀλλὰ ἄλλου ζώου εἶναι τὸ σκέλος τὰ συμπεράσματά μου κατ' οὐδὲν μεταβάλλονται.

⁴ Παράβ. Claus ἔ. ἀ. σελ. 8.

⁵ Παράβ. Preller's Griech. Mythologie⁴ I σελ. 297. Revue archéologique 1886, II σελ. 261 καὶ περὶ τοῦ ἐν τούτῳ τῷ περιοδικῷ ἐκδοθέντος ἀναγλύφου, παράβ. ἔτι καὶ American journal of archaeology 1890 σελ. 65. Archäologisch-epigraphische Mittheilungen aus Österreich XIV σελ. 122.

⁶ Isyllos σελ. 68.

¹ Παράβ. Claus ἔ. ἀ. σελ. 28.

καὶ ἐκείνου τοῦ ἀγγείου, παραβάλλοντες αὐτὸ πρὸς τὸν ἀμφορέα περὶ οὗ ἄρτι ὁ λόγος. Ἡ ποίαν ἄλλην θεὸν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν εἰκονιζομένην οὕτως, ἀντωπὸν καὶ ἰσταμένην ἐν τῷ μέσῳ δύο λεόντων; Ἀλλὰ τί δηλοῦσιν αἱ δύο ἕτεραι μικραὶ μορφαὶ αἱ μετὰ τοσαύτης προσοχῆς ὑποβαστάζουσαι τὴν Ἀρτεμιν; Ἡ ἀρχαϊκὴ τέχνη ἢ τόσον σπανίως πλάττουσα συμπλέγματα δὲν ἤθελεν ἐνώσει οὕτω τὰς τρεῖς ταύτας μορφάς, ἂν μὴ εἶχε σκοπὸν σπουδαῖόν τι νὰ δηλώσῃ¹. ἀλλὰ καὶ ἡ ὕψωσις τῶν χειρῶν δὲν πρέπει νὰ ᾔηται σημασίας ἁμοιρος, ἐκ δὲ τούτων τῶν δύο πραγμάτων πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ ἡ ὅλη παράστασις. Κατ' ἐμὲ εἰκονίζεται ἐνταῦθα ἡ θεὰ τίκτουσα, ἡ ὀρθότερον εἰπεῖν, ἐν σχήματι τικτούσης.

Πρῶτος ὁ Welcker (Kleine Schriften III σελ. 185) ἀπέδειξεν ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαιότητι θεῶν τινῶν εἰκόνες ἐν σχήματι τικτούσων, τὸ δὲ σχῆμα τοῦτο ἦτο κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους τὸ πολὺ τὸ ἐν γόνασιν ὅπερ ἀποδίδεται καὶ εἰς τὴν Λητῶ ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα Ὀμηρικῷ ὕμνῳ. Εἰκονίζοντο δ' οὕτω οὐ μόνον θεαὶ ὡς ἡ Δαμία καὶ Αὐξησία καὶ ἡ Εἰλείθυια ἡ ὀνομαζομένη Αὐγή ἐν Τεγέῃ², ἀλλὰ καὶ θεοὶ τινες προστάται τῶν τικτούσων, δι Νίξι ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐπικληθέντες³. Ἀρχαϊκωτάτην παράστασιν γυναικὸς τικτούσης ἐν γόνασιν, ἥ δὲ παρίστανται θεοὶ βοηθοῦντες, ἐξέδωκε καὶ ἡρμήνευσεν ὁ Marx ἐν Athen. Mittheilungen 1885 πίν. 6, ἐνθα καὶ ἐν σελ. 184 καὶ ἐξ. γίνεται λόγος περὶ τούτων τῶν ὡς βοηθῶν παρισταμένων θεῶν, ἀναφέρονται δὲ καὶ ἄλλαι παραστάσεις τικτούσων γυναικῶν. Πολὺ δὲ πρὸς τὸ ζήτημα χρήσιμον ὕλικὸν συνήγαγεν ἐκ πάντων τῶν χρόνων καὶ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ ὁ Ploss⁴, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐν τῷ βιβλίῳ του ὀλί-

γιστα μόνον τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα καταλέγονται (σελ. 177 καὶ ἐξ.). Εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο νὰ συναχθῶσιν εἰς ἓν ὅλον ὅχι μόνον τὰ τῆς τέχνης μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν τοῖς συγγραφεῦσι περὶ τούτων τῶν ἐθίμων καὶ προλήψεων τῶν ἀρχαίων σώζονται. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων μνημείων, ἅτινα ἀναφέρονται ἐν τοῖς μνημονευθεῖσι πονήμασιν, εἶναι δυνατόν νὰ συναγάγωμεν συμπεράσματα. Τὸ ὑπὸ τοῦ Marx ἐκδοθὲν ἐκ Σπάρτης ἔργον εἰκονίζει τὴν γυναῖκα γυμνὴν ἐν γόνασι μεταξὺ δύο ἰσταμένων νεανιῶν, θεῶν ἐπικούρων¹, ὧν ὁ μὲν εἰς αὐλεῖ, ὁ δ' ἕτερος ψαύων διὰ τῆς χειρὸς πραύνει τὰς ὠδίννας. Ὅτι ἡ γυνὴ εἶχε τὰς χεῖρας ὑψωμένας εἶναι βέβαιον, ἂν καὶ αὗται δὲν σώζονται. Τὰς χεῖρας ὑψωμένας καὶ ἀναπεπταμένας ἐχούσας τὰς παλάμας εὐρίσκομεν ἐν ὁμοίαις παραστάσεσι καὶ ἐν Αἰγυπτιακοῖς ἀναγλύφοις (Ploss³ II σελ. 178. Lepsius, Denkmäler IX πίν. 60), δὲν εἶμαι ὅμως εἰς θέσιν νὰ ἐξακριβώσω ἂν ἡ χειρονομία αὕτη ἔχει καὶ ἐκεῖ συμβολικὴν τινα ἔννοιαν, ἣν ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶχεν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ἔργοις.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι κατὰ τὸν μῦθον αἱ Μοῖραι καὶ ἡ Εἰλείθυια χαρίζομεναι τῇ Ἥρᾳ κατεῖχον ἐν ταῖς ὠδίσι τὴν Ἀλκμήνην συνέχουσιν τὰς ἑαυτῶν χεῖρας (Ἀντωνῖνος Λιβεράλις 29)² καὶ ὅτι ὑπῆρχε γενικῶς ἡ πρόληψις, ὡς ὑπάρχει καὶ σήμερον ἔτι (Ploss³ II σελ. 245), ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τι κλειστὸν ἢ συνεσφιγμένον πλησίον τῆς τικτούσης.

ἐξ. Τὰ ὑπὸ τοῦ Marx σελ. 186, 1 ἀναφερόμενα βιβλία δὲν εἶδον καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ ἔργον τοῦ Witkowski, Histoire des accouchements chez tous les peuples. Paris, 1888.

¹ Παράβ. Wilamowitz, Isyllos σελ. 194.

² Παράβ. Ovidii Metam. IX 293

Fessa malis, tendensque ad caelum brachia magno
Lucinam Nixosque patres clamore vocabam.
Illa quidem venit, sed praecorrupta, meumque
Quae donare caput Iunoni vellet iniquae.
Utque meos audit gemitus, subsedit in illa
Ante fores ara, dextroque a poplite laevum
Pressa genu et digitis inter se pectine iunctis
Sustinuit partus.

310 (Galanthis) divam residentem vidit in ara
Brachiaque in genibus digitis conexas tenentem.

314 Exsiluit, iunctasque manus pavefacta remisit
Diva potens uteri.

Plinius N.H. 28, 6, 59: Adsidere gravidis... digitis pectinatim inter se implexis veneficium est, idque conpertum tradunt Alemana Herculem pariente, peius si circa unum ambove genua, item poplites alternis genibus imponi. Sittl, Gebärden σελ. 126.

¹ Ὁμοιότητά τινα πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔργον παρέχει τὸ ἐκ Κερκύρας πηλινον ἀγαλμάτιον (Bull. de corr. hell. 1891 πίν. 7, 2) τὸ ὁποῖον ὁ Lechal ἐν σελ. 68 ἐρμηνεύει ὡς Ἀρτεμιν καὶ νύμφην ἢ ἱερόδουλον χορεύουσαν εἰς τιμὴν αὐτῆς· ἀλλ' ὡς φαίνεται, ἡ ὁμοιότης εἶναι τυχαία.

² Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται ἴσως τὸ ὅτι ἐν Περγάμῳ ἐπὶ τοῦ μνήματος τῆς Αὐγῆς ἔδρυτο ἐπίθημα χαλκοῦ πεποιημένον, γυνὴ γυμνὴ (Παυσ. VIII 4, 9). Παράβ. καὶ τὸ κατωτέρω ἐκ Σπάρτης μνημονευόμενον μαρμαρίνον σύμπλεγμα.

³ Παράβ. καὶ Preller, Römische Mythologie³ II σελ. 209. Ἐν δυσὶν ἐπιγράμμασιν (Kaibel 782 καὶ Anthologia, Appendix Planudea 239) ἀναφέρεται Πρίαπος ἐν γόνασιν, ὅστις ἴσως ἔχει σχετῆσιν τινὰ πρὸς τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας ἐπικούρους θεοὺς.

⁴ Das Weib in der Natur- und Völkerkunde³ II σελ. 63 καὶ

Διὰ τοῦτο λύονται αἱ ζῶναι, αἱ μίτραι, τὰ φορέματα, διὰ τοῦτο ἀνοίγουσι καὶ τὰς χεῖρας (Marx σελ. 188) οὐχὶ μόνον ἡ τίκτουσα, ἀλλὰ καὶ οἱ παριστάμενοι π. χ. αἱ τῷ Διὶ παριστάμεναι Εἰλείθυιαι κατὰ τὴν ὁρθὴν γνώμην τοῦ Welcker, ἣν καὶ ἄλλοι παρεδέξαντο¹. Ἐν τῷ ἐκ Σπάρτης συμπλέγματι ἐλλείπουσιν αἱ τὴν τίκτουςαν ὑποβάσταςαι γυναῖκες, ἅς ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς βλέπομεν ἔργοις καὶ ὧν τὴν χρῆσιν ὁ Σωρανὸς συμβουλεύει², ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ τῶν δύο θεῶν· ἐπανέρχονται ὅμως ἐν ἄλλῳ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἔργῳ, ὁ τολμῶ νὰ ἐρμηνεύσω ὡς παράστασιν τοκετοῦ, ἐν τῷ θρόνῳ Ludovisi³. Τὰς σοφὰς καὶ μεμελετημένας ἐξηγήσεις τῶν ἀναγλύφων τούτων, ἅς ὁ Petersen ἐδημοσίευσεν ἐρμηνεύων αὐτὰ ὡς γέννησιν τῆς Ἀφροδίτης καὶ εἰκόνας ἐταίρας καὶ νύμφης, δὲν δύναμαι ν' ἀσπασθῶ, διότι ἡ μικρὰ ὀριζοντία γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο ἐκ χαλίκων ὑψωμάτων ἀδύνατον νὰ ἐκληφθῇ ὡς θάλασσα. Ἄν ἦτο ὕδωρ τὸ δι' αὐτῆς εἰκονιζόμενον, θὰ εἰκονίζετο ἢ φρέαρ ἢ στενὸν ρεῦμα. Ἡ θάλασσα δὲν θὰ παρίστατο οὔτε τόσον στενὴ οὔτε τόσον γαληνιαία, ὥστε ἡ ἐπιφάνειά της ν' ἀποτελῇ ὀριζοντίαν εὐθεῖαν γραμμὴν. Ὁ τεχνίτης καὶ φυσικώτερον καὶ μᾶλλον εὐκατάληπτον θ' ἀπειργάζετο τὴν εἰκόνα του, ἂν ὡς συνηθέστατα καὶ τυπικώτατα, ἐδήλου τὴν θάλασσαν ἢ διὰ κυμάτων ἢ δι' ἰχθύων ἢ καὶ δι' ἀμφοτέρων. Ἐπειτα ἡ πρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ θεατοῦ γυνὴ πατεῖ τὸ ὡς ὕδωρ ἐρμηνευθὲν ὀριζόντιον ἀντικείμενον, ὅπερ δεικνύει ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι μέρος τῆς παραστάσεως, ἀλλὰ τοῦ κάτω περιθωρίου. Βέβαιον λοιπὸν ὅτι ἡ ἐν τῷ μέσῳ γυνὴ εἶναι ἀνακεκλιμένη ἐν γόνασιν ὑφούσα ἅμα καὶ τὰς χεῖρας καὶ ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων ὑποβάσταζομένη, τοῦτο δὲ κατὰ τὰ προειρημένα οὐδὲν ἄλλο εἰκονίζει ἢ ἐν γόνασι τί-

κτουςαν. Ἡ δὲ ὑπὸ τῶν δύο γυναικῶν κρατούμενη ὀθόνη, ἥτις, ἂν τῷ ὄντι περὶ γεννήσεως τῆς Ἀφροδίτης ἐπρόκειτο, δὲν θὰ εἶχε χῶραν¹, προωρισμένη εἶναι εἰς ὑποδοχὴν τοῦ βρέφους², ὡς π. χ. ἐν Museo Pio-Clementino IV πίν. 19 ἢ Gerhard, Vasenbilder III πίν. 151. Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ αἱ τῶν ἄλλων δύο πλευρῶν παραστάσεις, ὧν ἡ ὑπὸ τοῦ Petersen ἐξηγησις ἔχει τι τοῦλάχιστον τὸ ἐξεζητημένον, ἐρμηνεύονται εὐκόλως. Καὶ ἡ μὲν ἐν τῇ ἐτέρᾳ αὐτῶν αὐλοῦσα γυμνὴ νεᾶνις ἀντιστοιχεῖ τῷ αὐλοῦντι θεῷ ἐν τῷ τῆς Σπάρτης συμπλέγματι (ἴδε ἀνωτέρω). χρῆται δὲ τῇ μουσικῇ πρὸς καταπράυνσιν τῶν πόων, πρὸς ἣν μάλιστα τῷ αὐλῷ ἐχρῶντο (Welcker, Kleine Schriften III σελ. 82 καὶ ἐξ.). Ὅτι δὲ ὡς ἐν νόσοις, οὕτω καὶ ἐν τῷ τοκετῷ χρῆσιν ἐποιοῦν ἐπιδῶν καὶ ἄλλων γοητειῶν εἶναι γνωστότατον (Pauly's Real-Encyclopädie IV σελ. 1409, παράβ. π. χ. Πλάτωνος Θεαίτητον σελ. 149 C.) καὶ ὁρθῶς ἐπέθεσεν ὁ Dilthey³ ὅτι ἡ ἀπεικόνισις τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν παραστάσει τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς τὴν σωτηρίαν τῆς μουσικῆς δύναμιν ὑπαινίσσεται. Γυμνὴ δὲ εἰκονίζεται ἐν τῷ θρόνῳ Ludovisi ἡ νεᾶνις, διότι ἐν ταῖς γοητείαις πλειστάκις καὶ σχεδὸν πάντοτε ὁ ἐξασκῶν αὐτὴν ἄνθρωπος ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι γυμνός⁴. Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐναλλαχῆ θέσις τῶν σκελῶν ἔχει σημασίαν τινα, διότι, ὡς ἐκ τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Ὀβιδίου μαθητὴν ἀνθρώπου (ἴδε ἀν. σελ. 226 σημ. 2) *veneficium est... poplites alternis genibus imponi*, δὲν εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη θέσις τοῦ σώματος, ἣν οἱ Ρωμαῖοι ἐνόμιζον βλαβεράν, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκρίνετο ὡφέλιμος, διότι ἐν τῇ γοητείᾳ ὅσα ἐνεργοῦσι καὶ ὡφε-

¹ Παράβ. Arch. Zeitung 1876 σελ. 108 (Löschke). Roscher's Lexikon I σελ. 1220 (Sybel). Journal of Hellenic studies VII σελ. 87 (Imhoof-Blumer καὶ P. Gardner).

² Sorani Gynaeciorum vetus translatio ed. a V. Rose σελ. 239· τρεῖς δὲ γυναῖκες ὑπηρετίδες ἕστωσαν... ὧν δύο μὲν ἑκατέρωθεν, μία δὲ ἐξόπισθεν διακρατούσα πρὸς τὸ μὴ διὰ τοὺς πόνοὺς τὴν χύουσαν παρεγκλίειν, σελ. 22· Tres (ministrae) necessariae sunt, ex quibus duae dextra laevaue ad latera stare debent, in quas incumbere possit.

³ Παράβ. Röm. Mittheilungen 1892 πίν. 2, σελ. 32 καὶ ἐξ. — Χαίρω ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῆς παραστάσεως ταύτης τὴν αὐτὴν ἔχει γνώμην καὶ ὁ Robert, ὅστις, ὡς μανθάνω παρὰ τοῦ Ἰδίου, μέλλει νὰ ἐκφράσῃ αὐτὴν ἐν Preller's Mythologie⁴ I σελ. 514, 1.

⁴ Ἀφοῦ φορεῖ ἡ γυνὴ χιτῶνα (ὅπερ ἐπίσης πολὺ ἄτοπον δι' Ἀφροδίτην ἀναδυομένην ἐκ τῶν κυμάτων) δὲν ἦτο ἀνάγκη, ὡς λέγει ὁ Petersen (σελ. 48) νὰ καλυφθῇ διὰ ταύτης τῆς ὀθόνης τὸ κάλλος της, ὅπερ ἄλλως τοῦναντίον, περὶ Ἀφροδίτης προκειμένου, ὁ τεχνίτης γυμνὸν θὰ ἤθελε νὰ ἐπιδείξῃ.

² Παράβ. Σωρανόν (Rose) σελ. 241· λοιπὸν δὲ ἡ μάτη δι' ἑαυτῆς ἀποδεχέσθω τὸ ἔμβρυον προουποβελήμενον ῥάχους κατὰ τῶν χειρῶν... πρὸς τὸ μὴτε ἀπολισθάνειν αὐτὸ μὴτε θλίβεσθαι, τρυφερῶς δὲ ἐφειδρᾶσθαι, σελ. 24· cum vero infans exire coeperit, manibus pannum habentibus eum obstetrix suscipiat.

³ Arch.-epigraph. Mittheilungen aus Österreich II σελ. 51.

⁴ Παράβ. π. χ. Plinius 26, 93, 28, 77. Ploss³ I σελ. 283, 295, 353. Δουκιανόν, Ὅνος 12. Jahn, Aberglauben des bösen Blicks. (Leipziger Berichte 1855) σελ. 78, 94. Sittl, Gebärden σελ. 122, 7. Lenormant, Élite III πίν. 118 (ἂν εἶναι γνησία ἢ εἰκῶν).

λοῦσι δύνανται ἐνίοτε καὶ νὰ βλάβῃσι καὶ τὰν ἀπαλιν¹.

Ἡ δ' ἐν τῇ ἐτέρᾳ πλευρᾷ καθημένη καὶ θυμιάζουσα γυνὴ ἔχει τὴν αὐτὴν οἶαν καὶ ἡ νεᾶνις ἐννοίαν, οὐδ' εἶναι ἀνάγκη πολὺν νὰ κάμω λόγον περὶ τῆς χρήσεως λιθανωτοῦ καὶ ἄλλων θυμιαμάτων ἐν παντὶ ἔργῳ τῆς δεισιδαιμονίας. Κατὰ δὲ ταῦτα, ἀφοῦ δηλ. καὶ αἱ ἐν ταῖς πλευραῖς παραστάσεις εὐκόλως καὶ ἀδιάστως συνάπτονται πρὸς τὴν τοῦ κυρίου ἀναγλύφου παράστασιν κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ γινομένην τούτου ἐρμηνείαν, δικαιоῦμαι νομίζω, νὰ φρονῶ ὅτι αὕτη τοῦλάχιστον εἶναι πιθανή. Ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως ὁ τοκετός γίνεται ἐν ὑπαίθρῳ, ὡς δεικνύει ἡ τῶν ἐκ χαλίκων ὑψωμάτων ἀπεικονίσις, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι περὶ κοινοῦ πρόκειται γεγονότος, ὅπερ καὶ αὕτη ἡ ἐν γόνασιν θέσις τῆς γυναικὸς ἀποκρούει, ἀφοῦ κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς τὸ ἀνάγλυφον ἐποικήθη, φαίνεται ὅτι αἱ γυναῖκες συνήθως ἔτικτον καθήμεναι ἤδη ἐν δίφρῳ ἢ ἐν κλίνῃ² ἢ καὶ κατακεκλιμέναι ἐπὶ κλίνης, ὁ ἔθος καὶ ἐπεκράτει ἐν τοῖς Ῥωμαίοις χρόνοις· ἀλλὰ καὶ τότε παρέμεινε πάλιν διὰ τὰς θεὰς ἡ ἐν γόνασι στάσις (παράβ. Jahrbuch 1888 σ. 290). Ἀλλὰ καὶ ποία θεὰ ἢ ποία ἡρώδη εἰκονίζεται ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ τίκτουσα δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω. Νῦν ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Θηβαϊκὸν ἄγγειον, ἐξ οὗ καὶ ὠρμήθη ἡμῖν ὁ λόγος.

Δύο λοιπὸν γνωρίσματα τῆς τικτούσης ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ παραστάσει καὶ τούτου τοῦ ἀγγείου, τὴν ὕψωσιν δηλ. τῶν χειρῶν καὶ τὸ ὅτι ὑποβαστάζεται ἡ θεὰ ἐκατέρωθεν ὑπὸ ἄλλων γυναικῶν, διὰ

ταῦτα δὲ φαίνεται μοι πιθανώτατον ὅτι αὕτη ἡ ἐξήγησις εἶναι καὶ ἡ μόνη ὀρθή. Δὲν μὲ λανθάνει ὅμως ὅτι ἔχει καὶ τινὰ δυσκολίαν τὸ πρᾶγμα. Ἡ θεὰ δὲν εἰκονίζεται δηλ. ἐν γόνασιν ἀλλ' ὀρθία· καὶ ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἐναντιοῦται τῇ ἡμετέρᾳ γνώμῃ, ἐπειδὴ ποικιλώτατα ἦσαν καὶ εἶναι τὰ ἐν τοῖς διαφόροις χρόνοις καὶ ἔθνεσιν εἰθισμένα σχήματα, οὕτως εἶπεῖν, τοῦ τοκετοῦ καὶ ἀπαντᾷ μάλιστα καὶ τὸ ὀρθόν¹, ἀπαιτεῖ ὅμως ἐξήγησιν. Καὶ δυνατόν μὲν νὰ ἦτο εὐχρηστος καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀρχαιοτάτῃ καὶ οὗτος ὁ τρόπος τοῦ τίκτειν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν γινώσκουμεν αὐτὸν ἐξ ἄλλης εἰκόνης τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης προτιμητέα θὰ φανῇ ἴσως ἄλλοις ἢ ὑπόθεσις ὅτι ὁ τεχνίτης μὴ δυνάμενος νὰ ἀπεικονίσῃ καλῶς τὸ ἐν γόνασι σχῆμα, ὅπερ καὶ παρείχεν αὐτῷ πολλὰς δυσκολίας, περιωρίσθη εἰς τὴν εὐκολωτέραν παράστασιν τῆς ἱσταμένης γυναικὸς καὶ τοῦτο τόσον μᾶλλον ὅσον δὲν ἐσκόπει κυρίως νὰ εἰκονίσῃ τὴν θεὰν τίκτουσαν, ἀλλὰ μόνον ἐν σχήματι τικτούσης. Διότι ἡ εἰκονιζομένη θεὰ εἶναι ἡ Ἀρτεμις καὶ εἰ καὶ δὲν εἶναι ἡμῖν ἄγνωστον ὅτι καὶ αὕτη δὲν ἐθεωρεῖτο ἐξ ἀρχῆς παρθένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος σύζυγος ἐπιστεύετο² ὡς καὶ μήτηρ ἡρώων τινῶν, δὲν ὑπάρχει ὅμως καὶ τοκετός τῆς τόσον ὀνομαστός, ὥστε καὶ ν' ἀπεικονισθῇ ἐν τοιούτῳ ἄγγειῳ. Ἀλλ' οὕτως ἔχει, νομίζω, τὸ πρᾶγμα. Ἡ Ἀρτεμις ὡς θεὰ τῆς γεννήσεως καὶ τούτου ἕνεκα ἐν Βοιωτίᾳ Εἰλείθυια προσαγορευομένη³ καὶ μάλιστα ταυτιζομένη⁴ αὐτῇ ἀπεικονίζεται ἐνταῦθα ἐν σχήματι τικτούσης ὡς καὶ ἄλλαι θεότητες ἐπίκουροι τῶν τικτουσῶν, ἡ Εἰλείθυια, ἡ Αὐγὴ ἐν γόνασι λεγομένη, ἡ Δαμία καὶ Αὐξήσια,

¹ Σημειῶ ὅμως ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμεναι θέσεις τῶν χειρῶν καὶ σκελῶν ἀπαντῶσι π.χ. ἐν τῷ Ἀρει τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, ἐν τῷ Ὀδύσει (Arch. Zeitung 1881 σελ. 144), ἐν τῇ λεγομένη Πηνελόπῃ (Denkmäler I σελ. 17) ὅπου τοιαύτην σημασίαν βεβαίως δὲν ἔχουσι καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ θρόνῳ δὲν θὰ ἔχῃ σημασίαν ἡ ἐπουσιώδης. Ἀδύνατον ἄρα νὰ ἐννοηθῇ ἡ νεᾶνις ὡς φαρμακεῦτρια ἐμποδίζουσα τὸν τοκετόν, ὡς ἐκ τοῦ Πλινίου καὶ Ὀβιδίου παραπειθόμενος ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ.

² Παράβ. Marx σελ. 187. Ploss³ II σελ. 164. 181 καὶ ἐξ. Καὶ τὰ ἐπιτύμια ἀνάγλυφα, οἷον τὸ τῆς Πλαγγόνος (Conze, Die attischen Grabreliefs πίν. 46. 74. 75, σελ. 70) εἰκονίζουσι γυναῖκας ὑπὸ ὠδίνων καταληφθεῖσας καὶ διὰ τοῦτο λιποθυμοῦσας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀποθησκοῦσας, ὡς καὶ ἐγὼ μετ' ἄλλων ἐνόμιζον (Gipsabgüsse 1042). Διὰ ταῦτα λύνονται τὰ φορέματα, ἡ ζώνη, αἱ τρίχες (παράβ. ἀνωτέρω σελ. 226). Ἀσθενὴς ἢ θνήσκουσα θὰ κατέκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης (παράβ. Athen. Mittheilungen 1892 σελ. 230 καὶ ἐξ.) οὐδ' εἶναι γνῶρισμα τῆς ἀποθανούσης λεγούσης τὸ ὅτι ἀπέθανε—κοινὸν τοῦτο πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις—ἀλλὰ τὸ ὅτι ὑπὸ ὠδίνων κατελήφθη.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ 1892.

¹ Παράβ. ὅσα ὁ Ploss³ II σελ. 155 συνήγαγε παραδείγματα καὶ δὴ καὶ σελ. 119 ἐνθα εἰκονίζεται δίσκος τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἐξ Urbino τῆς Ἰταλίας, ὅστις δεικνύει γυναῖκα τίκτουσαν ὀρθίαν, ὑψοῦσαν τὰς ἀνοικτὰς χεῖρας καὶ ὑποστηριζομένην ὑπὸ δύο ἄλλων γυναικῶν, ἐνθ' ἑκτῇ αὐτῆς κάθηται ἡ μάϊα. Ἡ τοῦ δίσκου παράστασις βεβαίως ὄχι κατὰ τὸν ρυθμόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ σχῆμα εἶναι ὁμοιοτάτη τῇ τοῦ ἡμετέρου ἀγγείου καὶ δεικνύει ἐναργέστατα, ὅτι εἶναι δυνατός καὶ φυσικός καὶ οὗτος ὁ τρόπος τοῦ τίκτειν.

² Claus ἔ. ἀ. σελ. 24-32. Lobeck, Aglaophamus σελ. 593 (= Daremberg καὶ Saglio, Dictionnaire II, 1 σελ. 132, 41) Preller, Griech. Mythologie⁴ I σελ. 304. Studniczka, Kyrene σελ. 151.

³ Claus ἔ. ἀ. σελ. 64. Daremberg καὶ Saglio, Dictionnaire II, 1 σελ. 134. Roscher's Lexikon I σελ. 1220. Preller, Griech. Mythologie⁴ I σελ. 319, 5.

⁴ C. I. G. I, 1598 Αὐρ. Παρμένων καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Αὐρ. Εἰσιδότῃ Ἀρτεμίσιν πρᾶξις χρηστήριον.

οὐ Nixi ἐν Ρώμῃ (παράβ. ἀνωτέρω σελ. 225).

Εἶπον ἤδη ἀνωτέρω ὅτι καὶ τοῦτο τὸ τύποις κεκοσμημένον ἀγγεῖον, ὡς καὶ τὸ ἄλλο, τὸ γραφὰς φέρον, ἐχρησίμευόν ποτε ὡς ἐπιτύμβια σήματα, ταύτην δὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι εἶναι τυχαῖος καὶ ἄνευ ἐννοίας κόσμος αἱ ἐπ' αὐτῶν παραστάσεις τῆς Ἀρτέμιδος. Καὶ τῷ ὄντι δὲν εἶναι ἀνάγκη μακρὰν ἀνατρέχων νὰ ὑποδείξω τὴν πασίγνωστον διπλὴν τῆς Ἀρτέμιδος φύσιν, ἣ μέλει καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου καὶ ἥτις ὅχι μόνον κυρία τῆς γεννήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ θανάτου εἶναι¹, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν κάλλιστα μαρτυρεῖται τοῦτο ὑπὸ τῶν δύο, περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος, Βοιωτικῶν ἀγγείων, ὧν τὸ μὲν εἰκονίζει τὴν Ἀρτεμιν ὡς θηροφόνον, τὸ δ' ἕτερον ὡς Εἰλείθυιαν. Οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν παράδοξον ὅτι ἡ διέπουσα τὰ τοῦ βίου θεὰ ἐπεξέτεινε τὸ κράτος τῆς καὶ ἐπὶ τοὺς τάφους τῶν τετελευτηκότων καὶ ἀπεικονίζετο ἐπὶ τῶν ἐπιτύμβιων σημάτων². Προστίττει τῶν βασιλικῶν τάφων καὶ ἐν Λακεδαιμόνι καὶ ἐν Αὐδίᾳ ἀπέδειξεν αὐτὴν ὁ Curtius³, νῦν δὲ βλέπομεν ὅτι ἐν Βοιωτίᾳ ἐφύλασσε καὶ τῶν πολλῶν τοὺς τάφους. Κατὰ δὲ ταῦτα δυνατὸν νῦν νὰ ἐρμηνεύσωμεν καὶ τὰ τόσον συνήθη καὶ τόσον πολλὰ πῆλιν ἀγαλμάτια τὰ ὑπὸ τοῦ λαοῦ παπᾶδες καλούμενα⁴, ὧν τὰ ἐν τάφοις⁵ εὐρισκόμενα ἄνευ δισταγμοῦ ὡς Ἀρ-

τέμιδας ὑπολαμβάνομεν, μὴ ἄρνούμενοι ὁμῶς ὅτι ὑπὸ τὸν ἴδιον τύπον ἀλλαχοῦ ἄλλη τις ἡδύνατο νὰ εἰκονίζεται θεότης ὡς λ. χ. ἐν Ἐλευσίνι ἡ Δημήτηρ.

Ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ, ἐν ᾧ καὶ τὸ γραφὰς φέρον ἀγγεῖον (πίν. 10) εὐρέθησαν καὶ πάμπολλα χάλκινα κτερίσματα, περὶ ὧν πρὶν καταπαύσω τὸν λόγον ἀνάγκη νὰ εἶπω τινά. Δὲν περιῆλθον πάντα τὰ εὐρεθέντα εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ὥστε οὐδὲν ἀκριβὲς δύναται νὰ ρηθῇ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῷ τάφῳ τεθαμμένων καὶ τῆς ἐπὶ τούτους διανομῆς τῶν κτερισμάτων. Κατὰ τὸν ρυθμὸν ὁμῶς, δῆλον ὅτι διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις ἐξ ἑκατέρας τῶν ὁποίων κατ' ἐκλογὴν παραδείγματα ἀπεικονίσθησαν ἐν πίν. 11 καὶ 12. Εἶναι δὲ ἡ κατὰ ρυθμὸν διαφορὰ τῶν καὶ διαφορὰ τῆς ἐργασίας συγχρόνως. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης τάξεως φέρουσι γεωμετρικὴν διακόσμησιν ἐγγράχοντα, τὰ δὲ τῆς δευτέρας σφυρήλατον πολὺ μᾶλλον προηγμένην τέχνην μαρτυροῦσαν. Οὐδεμίαν δὲ διακόσμησιν φέρει καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς οὐδετέραν τῶν τάξεων κατατακτέα εἶναι ἀδαθῆς τις φιάλη (εὔρετ. χαλκ. 1283) διαμέτρου 0,14 καὶ βάθους 0,045 καὶ πλησιέστατα ὑπὸ τὸ χεῖλος ἐν φέρουσα τρῆμα· ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς ἐπιφανείας σώζονται ὑπὸ τῆς κατιώσεως συγκρατούμενα μικρὰ τεμάχια νημάτων λείψανα βεβαίως ὑφάσματος.

Ἐν τοῖς ἐξῆς καταλέγω πρῶτον τὰ τοῦ γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ παραδείγματα.

Πόρπαι ὑπάρχουσι τρεῖς μεγάλαι τοῦ συνήθους σχήματος¹. Τούτων ἡ μία (εὔρετ. χαλκ. 1284) ἀπεικονισθεῖσα ἐν πίν. 11, 1. 1^a μῆκος μὲν ἔχει 0,135, κόσμημα δὲ φέρει ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ πετάλου πλοῦτον, ἐφ' οὗ κάθονται δύο πτηνὰ ὑποκάτω δὲ ἀναφαίνεται ἰχθὺς ἀπαράλλακτα ὡς καὶ ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ Zeitschrift für Ethnologie 1889 σελ. 223. Ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς

τοὺς θρησκευτικοὺς μύθους ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τῶν καὶ ὅχι εἰς τὸ θαῦμα τὸ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Διονύσου οὐδαμῶς ἀποδεικνύεται. Ἡ ἐπὶ τῶν Ταναγραίων νομισμάτων συναπεικονίσις τοῦ Διονύσου καὶ Τρίτωνος βεβαίως δὲν εἶναι τυχαία, καὶ ἂν ἀκόμη ὁ Διόνυσος οὗτος δὲν εἶναι ὁ τοῦ Καλάμιδος ὁ δὲ Τρίτων παράστασις ἐπὶ τὸ ἰδανικώτερον τοῦ ταρίχου. Παράβ. Journal of Hellenic studies VIII σελ. 10 (Imhoof-Blumer καὶ P. Gardner).

¹ Παράβ. Athen. Mittheilungen 1887 σελ. 14 (Studniczka). Zeitschrift für Ethnologie 1889 σελ. 220. Olympia IV σελ. 53 (Furtwängler).

¹ Claus ἔ. ἀ. σελ. 82. Preller, Griech. Mythologie⁴ I σελ. 300 καὶ ἔξ.

² Ὁμοίως ἐν Ρώμῃ καὶ δὴ ὁ Πρίαπος ἐτέθη ἐπὶ τάφῳ ὡς mortis et vitae locus (Preller, Römische Mythologie³ I σελ. 451, 3. C. I. L. VI, 2 5173). Παράβ. καὶ ἀνωτέρω σελ. 225 σημ. 3.

³ Arch. Zeitung 1853 σελ. 150. Berliner Sitzungsberichte 1887 II, σελ. 1179.

⁴ Παράβ. Jahrbuch 1888 σελ. 343 (Böhlau). Bull. de corr. hell. 1890 σελ. 204 (Jamot). Collignon, Histoire de la sculpture grecque I σελ. 108.

⁵ Ἐχων τις ὑπ' ὄψιν τὴν μετὰ τὸν ἰχθὺν κεκοσμημένην Ἀρτεμιν τοῦ ἐν πίν. 10.1 ἀπεικονισθέντος ἀγγείου καὶ συγχρόνως τὴν σχέσιν τῆς Δι-κτύνης καὶ τῆς Εὐρυνόμης πρὸς τὴν θάλασσαν, δύναται κατὰ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ τὰ δύο τριτωνοειδῆ ὄντα τὰ ἐπὶ τοῦ πηλίνου εἰδωλίου τοῦ Δούρου ἐξωγραφημένα (Heuzey, Figurines de terre cuite πίν. 17, 1). Ὅτι δὲν εἰκονίζουσιν αὐτὸν τὸν Τρίτωνα κατέστησαν πιθανόν ὁ Furtwängler (Bronzefunde aus Olympia σελ. 98, 5) καὶ ὁ Dressler (Triton I σελ. 17) ἐκ δὲ τούτου καὶ μόνου καταπίπτει τὸ τοῦ Wernicke αὐθαίρετον καὶ ὅλως ἀβάσιμον οἰκοδόμημα (Jahrbuch 1884 σελ. 114). Ὅτι τὸ θαῦμα τῶν Ταναγραίων τὴν συνήθη μορφήν Τρίτωνος εἶχε καὶ οὐχὶ φαλαίνης ἄνευ κεφαλῆς μαρτυρεῖ ὁ Δημόστρατος παρὰ τῷ Αἰλιανῷ (Περὶ ζώων XIII, 21), συνάγεται δὲ καὶ ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Παυσανίου (IX, 21), ὅτι δὲ αἱ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου παρατιθέμεναι παραδόσεις εἰς ἀρχαιοτά-

τοῦ πετάλου εἰκονίζεται ἵππος καὶ πτηνόν, ἀμφοτέρω κατὰ τὸν συνήθη τύπον. Ἡ δευτέρα πόρπη (εὔρετ. χαλκ. 1285) ἀπεικονισθεῖσα ἐν πίν. 11, 2. 2_α καὶ μῆκος ἔχουσα 0,155 διαφέρει κατὰ τι τῆς προηγουμένης κατὰ τὸ σχῆμα, καθόσον τὸ τόξον τῆς ἀποτελεῖται ἐκ δύο στρογγύλων κοίλων μερῶν. Τὸ τετράγωνον αὐτῆς πέταλον κοσμεῖται ἐπὶ μὲν τῆς ἐτέρας πλευρᾶς ὑπὸ παραστάσεως ἵππου καὶ πώλου, τοῦ λοιποῦ χώρου πληρουμένου ὑπὸ πτηνῶν καὶ ροδάκων, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, ἥτις δὲν ἀπεικονίσθη, ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ παράστασις ἐλλείποντος μόνον τοῦ πώλου. Ἡ τρίτη πόρπη (εὔρετ. 1310) ἔχει μῆκος 0,105, ἐφ' ἑκατέρας δὲ τῶν πλευρῶν τοῦ πετάλου τῆς εἰκονίζονται δύο χῆνες ἡ μὲν μεγαλειτέρα κάτω, ἡ δὲ ἄνωθεν αὐτῆς κατὰ τι μικρότερα.

Πλὴν δὲ τῶν πορπῶν εὐρέθησαν καὶ πλῆθος ψελλίων κατὰ τὸ πλεῖστον ἴσων καὶ ὁμοίων ἀνὰ δύο καὶ κατ' ἀκολουθίαν ζεύγη ἀποτελούντων· δικαιούμεθα λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τῶν περισωθέντων εἰς ἓν καὶ μόνον ἀντίτυπον ἀπωλέσθη τὸ πάρισον. Ὅμοια ψέλλια ἐκ Βοιωτικῶν τάφων ἀπεικονίσθησαν ἐν Jahrbuch 1888 σελ. 363, εὐρέθησαν δὲ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ τινά (Olympia IV σελ. 57). Κτῆμα τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας ἐγένοντο τὰ ἐξῆς.

1. Ζεῦγος ψελλίων (εὔρετ. 1274) ὧν ἡ ἀποτελοῦσα αὐτὰ ταινία ἔχει πλάτος ἢ ὕψος 0,05 (πίν. 11, 3). Τὰ ἄκρα φαίνονται ὡς κεφαλαὶ ζῶων ἐσχηματισμένα, τὸ δὲ λοιπὸν εἶναι διακεκοσμημένον διὰ κύκλων, ὧν οἱ μὲν ἔντυποι οἱ δὲ ἐγκεχαραγμένοι καὶ λεπτότεροι, καὶ διὰ λεπτῶν ζητοειδῶν γραμμῶν.

2. Ἐτερον ζεῦγος ψελλίων πεπονημένων ἐκ ταινίας πλάτους 0,038, ἄνευ διακοσμήσεως (εὔρετ. 1275). Τὰ ἄκρα αὐτῶν ἀπολήγουσιν εἰς κομβία κεκοσμημένα.

3. Τρίτον ζεῦγος ψελλίων ἐκ πολὺ στενωτέρας πεπονημένων ταινίας (0,02) καὶ διακεκοσμημένον διὰ ζητοειδῶν ἀπλῶν γραμμῶν (εὔρετ. 1276).

4. Ὅμοιον τῷ ἄνωτέρῳ ζεῦγος, ἡ ταινία ὅμως ἔχει πλάτος μόνον 0,018 (εὔρετ. 1277).

5. Πέμπτον ζεῦγος πεπονημένον ἐξ ἔτι στενωτέρας (0,015) ταινίας καὶ ἄνευ σχεδὸν οὐδεμιᾶς διακοσμήσεως (εὔρετ. 1278).

6. Ζεῦγος ὡσαύτως ψελλίων πεπονημένων ἐκ ταινίας πλάτους 0,02 (εὔρετ. 1279). Ἡ ἐπὶ τοῦ

πίν. 11, 5 ἀπεικόνισις δεικνύει τὴν ἀπλὴν ἐγγάρακτον διακόσμησίν των. Τὸ ἕτερον τούτων εἶχε θραυσθῇ ποτε καὶ συναρμοσθῇ ὄχι καλῶς, ὡς καὶ σώζεται νῦν συνηρμοσμένον, διὰ σιδηροῦ μικροῦ ἡλου. Ἐν τῷ πίνακι διακρίνεται, εἰ καὶ ὄχι σαφῶς, ἡ συναρμογὴ αὕτη ἀριστερὰ πρὸς τὰ κάτω.

7. Ἐν μόνον, ἀλλ' ὅμοιον τοῖς ἄνωτέρῳ, ψέλλιον, πλάτους 0,02 (εὔρετ. 1280).

8. Καὶ ἕτερον ἐν μόνον, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἐκ πετάλου ἢ ταινίας, ὡς τὰ ἄνωτέρω καταλεχθέντα, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ παχέος χαλκίνου σύρματος πεπονημένον (εὔρετ. 1281). Τὸ σύρμα ἔχει πάχος 0,005 περίπου, διάμετρος δὲ τοῦ ψελλίου 0,085. Ἰδε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοῦ πίνακος 11, 4.

9. Ὅμοιον τῷ ἄνωτέρῳ (εὔρετ. 1282), διάφορον δὲ μόνον κατὰ τὸ πάχος τοῦ σύρματος (0,007).

Τὴν ἐτέραν τάξιν ἀποτελοῦσιν ἐκεῖνα τὰ χαλκᾶ κτερίσματα, ὧν δείγματα ἀπεικονίσθησαν ἐπὶ τοῦ πίνακος 12. Ἦσαν δὲ ταῦτα, ὡς ἡ προσαρμογὴ πλείστων ὄσων τῶν ἀναριθμητῶν θραυσμάτων ἀπέδειξε, διαδήματα κόσμον φέροντα ρόδακας, ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος πεπονημένους καὶ προσηλωμένους ἐπ' αὐτῶν. Ὅμοιότατα διαδήματα ἐκ Θηβῶν ἐκτίσαστο καὶ τὸ ἐν Βερολίῳ Μουσείον¹, ἀλλὰ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ² καὶ ἐν Ἐλατεῖ³ φαίνεται ὅτι ἀνευρέθησαν ὅμοια.

Ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ κάλλιστα διατετηρημένον εἶναι τὸ διάδημα οὗ μέρος καὶ συγχρόνως ἡ τοῦ ὄλου ἀναπαράστασις ἀπεικονίσθη ἐν τῷ πίνακι 12 ὑπὸ τὸν ἀριθ. 1 καὶ 1^α (εὔρετ. 1287). Εἶναι δὲ τὸ διάδημα χαλκῇ λεπτῇ ταινίᾳ, πλάτους μὲν 0,065, μήκους δὲ 0,545 περίπου, ἥς τὰ ἄκρα ἐφαπτόμενα ἀλλήλων κατὰ ἓν περίπου ἑκατοστὸν συνεκρατοῦντο κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· ἀπὸ τῆς ἑσῶ ἐπιφανείας τοῦ διαδήματος ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐλασμάτων ἐγίνοντο ἀνὰ δύο τετραγωνικὰ τρήματα, τὸ δ' ἕνεκα τῆς διατρήσεως σχηματιζόμενον μικρὸν χεῖλος τῶν τρημάτων τοῦ ὑποκειμένου ἐλάσματος διερχόμενον διὰ τῶν τρημάτων τοῦ ἐπικειμένου καὶ καμπτόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ συνῆπτεν οὕτω τὰ ἄκρα τῆς ταινίας εἰς στέφανον. Ὁ μέγας χάλκινος ρόδαξ προσηλοῦτο πρὸς τὸ ἰδίως διάδημα κατὰ τὸ μέσον

¹ Arch. Anzeiger 1891 σελ. 125.

² Olympia IV σελ. 109 (Furtwängler).

³ P. Paris, Élatée σελ. 289.

αὐτοῦ διὰ μικροῦ μολυβδίνου ἤλου διαπεπερασμένου δι' ἀμφοτέρων (αὐτοῦ τε δηλ. καὶ τοῦ διαδήματος) καὶ κατ' ἀμφοτέρα τὰ ἄκρα του πεπλατυσμένου. Ἡ δὲ λοιπὴ ἔκτυπος διακόσμησις φαίνεται κατὰ τόνδε περίπου τὸν τρόπον γενομένη. Ἐσφυρηλατήθη δηλαδὴ ἐπὶ σκληροῦ ἐπιτεθειμένη τύπου ἢ ταινία, ὁ τύπος ὅμως οὗτος δὲν εἶχε τὸ αὐτὸ καὶ ἡ ταινία μῆκος καὶ πλάτος, ἀλλὰ συνέκειτο ἐκ πλειόνων τεμαχίων, ἢ ζώνη π. γ. τῶν ἀνθεμίων δὲν ἐξετυπώθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου τύπου ἐφ' οὗ καὶ ἡ ὑπ' αὐτὴν στενὴ ζώνη, ἢ περιέχουσα τὴν διπλὴν τῶν στιγμῶν σειράν. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ στενὴ αὕτη ζώνη παρατραπείσα εἰς τι μέρος ἀπὸ τοῦ τύπου διακόπτεται κλιμακῶδόν, ἐνῶ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη ἢ διακόσμησις προβαίνει περαιτέρω ὀρθῶς. Ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὸ μῆκος ὁ τύπος δὲν ἦτο μονοκόμματος ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπὶ τοῦ πίνακος 12, 2 ἀπεικονισθέντος μέρους ἐτέρου διαδήματος, κατὰ τὸ ἀριστερόν τοῦ ὁποίου ἄκρον ἕνεκα λάθους μέρος τῆς διακοσμῆσεως ἐκαλύφθη κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κοσμήματος.

Εἶχε δὲ τοῦτο τὸ διάδημα (εὔρετ. 1287) πλάτος περίπου 0,07. Κατὰ τὸ μῆκος αὐτοῦ δὲν σώζεται ἄνευ διακοπῆς ὁλόκληρον· ἐπειδὴ δὲ εἰς δύο μέρη παρατηροῦνται τὰ πρὸς σύναψιν τῶν ἄκρων τρήματα (ἅτινα ἐν τούτοις εἶναι στρογγύλα), πιθανῶς τὰ ὑπάρχοντα τεμάχια εἶναι λείψανα δύο ὁμοίων διαδημάτων.

Τρίτου τινὸς διαδήματος ἀπεικονίσθη δεῖγμα ἐν πίνακι 12, 3· πλάτος αὐτοῦ 0,07, σωζόμενον μῆκος του 0,42 περίπου, ἐνῶ τὸ ἀρχικόν του μῆκος θὰ ἦτο περίπου 0,54. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος τούτου δύναται τις νὰ ἴδῃ δεξιὰ τὰ τετράγωνα ἐκεῖνα τρήματα καὶ τὰ κεκαμμένα πρὸς τὰ ἔξω χεῖλη αὐτῶν, περὶ ὧν ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος καὶ δι' ὧν συνήπτοντο πρὸς ἄλληλα τὰ ἄκρα τοῦ διαδήματος, ἔτι δὲ νὰ παρατηρήσῃ καὶ πῶς κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ κοσμημα εἶχεν ἐκτυπωθῇ χαμηλότερα τοῦ δέοντος, εἶτα δὲ ἐπανελήφθη πάλιν ὑψηλότερα καὶ οὕτω ἀπέμεινεν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶτον ἐκτυπωθέντος μικρὸν μέρος ἐν τῷ κενῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τῆς ζώνης τῶν ἀνθεμίων καὶ τῶν ροδάκων.

Τὴν αὐτὴν δὲ διακόσμησιν, ἀλλ' ὅχι καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας ἐξεργασμένην καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον μικρὸν τι διαφέρουσιν φέρουσι καὶ πολλὰ

ἄλλα θραύσματα (εὔρετ. 1287) μῆκους περίπου ἐν ὄλῳ 0,80. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μῆκος τοῦτο δι' ἐν καὶ μόνον διάδημα εἶναι ὑπερμέτρως μέγα, ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς δύο μέρη σώζονται ἔχνη τῆς καθηλώσεως τοῦ ρόδακος καὶ δύο ἔτι μέρη καθ' ἃ συνήπτοντο τὰ ἄκρα, προφανῶς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ λείψανα δύο διαδημάτων.

Ἄλλο δὲ διάδημα (εὔρετ. 1287), οὗ τεμάχιον καὶ τοῦ ὅλου ἀναπαράστασις ἀπεικονίσθησαν ἐν τῷ πίν. 12 ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 4^a, φέρει ὡς διακοσμησιν μόνον δύο ζώνας ροδάκων. Τὸ πλάτος τῆς ταινίας εἶναι περίπου 0,065, τὸ σωζόμενον μῆκος 0,50.

Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν κοσμήματα μόνον φερουσὶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ταινίαι, αἵτινες διὰ μορφῶν ζώων κοσμοῦνται (εὔρετ. 1286) καὶ ἀνήκουσιν εἰς δύο ἀπαράλλακτα διαδήματα, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἀφοῦ δύο ὑπάρχουσι καὶ ἐν τούτοις καθηλώσεως τοῦ ρόδακος ἔχνη καὶ δύο τῆς συνενώσεως τῶν ἄκρων τεμάχια. Δείγματα καὶ τούτων ἀπεικονίσθησαν ἐν πίν. 12, 5· ὑπὸ τὴν ζώνην τῶν ζώων ὑπάρχει ἐτέρα κενὴ τοῦ αὐτοῦ πλάτους, ὅα καὶ ἐν τῷ ἀπεικονισθέντι ἐν Arch. Anzeiger 1891 σελ. 125 παραδείγματι ὑπὲρ ταύτην. Τὸ ὅλον πλάτος τῆς ταινίας εἶναι περίπου 0,06· τὰ δὲ εἰκονιζόμενα εἶναι λέοντες, σφίγγες, ἵπποι καὶ ρόδακες. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι τὰ εἰκονιζόμενα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων, εἰ καὶ οὐχὶ κανονικῶς, διὰ γραμμῶν καθέτων.

Ὑπάρχουσι λοιπὸν ἐν ὄλῳ λείψανα ἐννέα τοῦλάχιστον διαδημάτων, ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ ζεύγη τῶν φελλίων ἴσου ἀριθμοῦ ἐφάνησαν ὄντα, δικαιούμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ ἐνὶ καὶ μόνῳ τάφῳ ἐννέα τοῦλάχιστον ἐτάφησαν νεκροί. Ὁ τάφος λοιπὸν ἦτο εἰς χρῆσιν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καὶ ἐκ τούτου ἡδύνατό τις νὰ παρασυρθῇ καὶ νὰ νομίσῃ ὅτι οὕτω ἐξηγεῖται καὶ ἡ κατὰ τέχνην ἀξιοσημείωτος διαφορὰ τῶν ἐν αὐτῷ εὑρεθέντων χαλκῶν κτερισμάτων. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω. Δι' ἕκαστον τῶν νεκρῶν ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶχον θέσει κατὰ τὴν ταφὴν ἀνὰ ἐν διάδημα ἐπίσης δὲ καὶ ἀνὰ ἐν ζεύγος φελλίων καὶ πορπῶν. Ὑπῆρχον ἄρα ἐν χρήσει τὰ γεωμετρικὴν φέροντα διακόσμησιν ψέλλια καὶ πόρπαι καὶ τὸ γεωμετρικῶς διακεκοσμημένον ἀγγεῖον συγχρόνως μετὰ τῶν τέχνην πολὺ

μᾶλλον προηγμένην μαρτυρούντων διαδημάτων. Τοῦτου δ' οὕτως ἔχοντος εἶναι ἀναντίρρητον τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ διαδήματα ἦσαν προϊόντα ἔξωθεν εἰσαχθέντα, ἐνῶ τὰ λοιπὰ ἠδύναντο νὰ ὦσι καὶ ἐγχώρια κατασκευάσματα, ἃν καὶ τοῦτο δὲν εἶναι οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον βέβαιον. Πάντως ὅμως ἄλλην ἔχουσι τὴν καταγωγὴν ἢ τὰ διαδήματα.

Ἐπὶ τοῦ πίνακος 10 ἀπεικονίσθησαν καὶ ἄλλων τινῶν διαδημάτων μέρη, ἅτινα ὡσαύτως κτῆμα τοῦ Μουσείου τῆς Ἀρχ. Ἑταιρίας εἶναι. Ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 2 ἀπεικονίζεται δεῖγμα τοῦ ἐν τοῖς Annali 1880 πίν Η, σελ. 131 ἀπεικονισθέντος διαδήματος (εὔρετ. ἀριθ. 30) ἐκ Βοιωτίας. Πλάτος ἔχει ἡ ταινία του 0,038.

Ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 1155 τοῦ εὔρετηρίου εἶναι καταγεγραμμένα λείψανα πολλῶν ὁμοίων διαδημάτων εὑρεθέντων δὲ ἐν τάφοις, ἐνθα καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Böhlau δημοσιευθέντων ἀγγείων (Jahrbuch 1888 σελ. 325 καὶ 362). Τὸ ἐπὶ τοῦ πίνακος 10, 3 ἀπεικονισθὲν ἔχει πλάτος 0,03 καὶ σώζεται, ἂν καὶ εἰς πολλὰ τεμάχια, εἰς μῆκος περίπου 0,54. Ὁ χαλκὸς δεικνύει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χρυσοειδῆ λάμψιν καὶ χροιάν. Βεβαίως ἀρχικῶς ταύτην εἶχον τὴν ὄψιν πάντα τὰ χαλκᾶ ταῦτα διαδήματα, ἀντικαθιστῶντα οὕτω τὸν βαρύτιμον ἐκ χρυσοῦ κόσμον. Ἐτερον δὲ διάδημα ἔχον πλάτος 0,02 καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι ὑπ' ἀριθ. 4 ἀπεικονισθὲν, ἐξαίρεσιν ποιεῖται τοῦ κανόνος κατὰ τοῦτο, ὅτι κεκοσμημένον ἦτο τοῦλάχιστον διὰ τριῶν μεγάλων ροδάκων· ὁ χαλκὸς ἔχει καὶ ἐν τούτῳ χρυσοειδῆ χροιάν. Τρίτου δέ τινος, 0,034 πλατέος διαδήματος, τριπλοῦν ἔχοντος πλεγματοειδὲς κόσμημα καὶ ὁμοίου τῷ πρώτῳ, ἀλλὰ πλατύτερον ἔχοντος τὸ περιθώριον σώζεται μόνον ἐλάχιστον μέρος. Καὶ τέλος σώζονται λείψανα καὶ τετάρτου τινὸς διαδήματος 0,015 πλατέος καὶ καθηλωμένους φέροντος ρόδακας, ὃν τρόπον καὶ τὸ ἐν τῷ Arch. Anzeiger 1891 σελ. 125, 12 ἀπεικονισθὲν.

Ἐπισκοποῦντες δὲ νῦν πάντα ταῦτα τὰ διαδήματα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν δυσκόλως δυνάμεθα νὰ διστάσωμεν περὶ τῆς κατὰ ρυθμὸν καὶ τέχνην κατατάξεως αὐτῶν. Συγγενεῖουσιν δηλ. οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐργασίαν (Technik) στενωτάτα πρὸς τὰ Ἀργεῖα χαλκᾶ ἀνάγλυφα¹, ἀλλὰ καὶ κατὰ τινὰ τῶν κοσμη-

μάτων οἷον τὸ πλεγματοειδὲς κόσμημα πρὸ πάντων καὶ τὰ βραχέα καὶ κάθετα μεταξὺ δύο ὀριζοντίων γραμμῶν χαράγματα. Ὡσαύτως καὶ τὰ λείψανα τῆς διακοσμήσεως τὰ ὑπὲρ τὴν παράστασιν τοῦ χαλκοῦ ἀναγλύφου τοῦ δημοσιευθέντος ἐν Olympia IV σελ. 105 κάλλιστα, νομίζω, δύνανται νὰ ἐρμηνευθῶσι, πρὸς τὰ ἡμέτερα ἐν πίνακι 12, 1. 2. 3 παραδείγματα συγκρινόμενα καὶ ἴσως νὰ περιεσώθησαν καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἀναγλύφῳ τὰ λείψανα διαδήματος, οὗ τὸ μὲν ἄνω μέρος περιέθεε κόσμημα ἀνθεμίων, ἐν δὲ τῷ κάτω εἰκονίζοντο μορφαί. Ἀφ' ἐτέρου δὲ μάλιστα πρὸς τὴν τὸ πολλαπλοῦν πλεγματοειδὲς κόσμημα φέρουσιν ταινίαν (πίν. 10, 3) δύναται νὰ συγκριθῇ ὁ κόσμος τῶν ἀσπίδων, ὧν τὴν Κορινθιακὴν καταγωγὴν πιθανὴν ἀπέδειξεν ὁ Furtwängler¹. Ὅτι δὲ τὰ τοῦ Ἀργεῖος καὶ τῆς Κορίνθου μετάλλινα ἔργα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους κατὰ τὰ κύρια δὲν διέφερον ἀλλήλων ἐδέχθη ὁ Furtwängler² καὶ πρότερον ἤδη ὁ αὐτὸς καταδείξας ὅτι ἡ λύσις τοῦ Ἑκτορος ἀπαντᾷ ὁμοιοτάτῃ ἐπὶ χαλκίνου Ἀργεῖου ἀναγλύφου καὶ κατόπτρου Κορινθιακοῦ³.

Δικαιούμεθα ἄρα νὰ ὑπολάβωμεν τὰ διαδήματα ταῦτα ὡς προϊόντα τῆς Ἀργειοκορινθίας βιομηχανίας, ἅτινα εἰς Βοιωτίαν εἰσήγοντο καθ' οὓς ἐτι χρόνους ἐν αὐτῇ ἡ γεωμετρικὴ διακόσμησις ἐπὶ τε τῶν ἐκ πηλοῦ ἀγγείων καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ χαλκοῦ πραγμάτων (εἴτε ὑποτεθῶσι καὶ ταῦτα ἐγχώρια, εἴτε καὶ ξένα ἔξωθεν εἰσαγόμενα προϊόντα) ἐπεκράτει. Τὰ νέα καὶ πλούσια κατὰ τὸν κόσμον παραδείγματα ἔσχον βεβαίως ἐπίδρασιν. Ἀμεσος δ' ἀπομίμησις Ἀργειοκορινθιακῆς ταινίας, οἷα ἡ ἐν τῷ πίνακι 12, 5 ἀπεικονισθεῖσα, εἶναι ἡ ἐν Jahrbuch 1888 σελ. 357 δημοσιευθεῖσα πηλίνη μικρὰ κίστη ἐκ Θηβῶν, εἰς τὴν διακόσμησιν τῆς ὁποίας ὁ κεραμεὺς οὐ μόνον τὸν ἵππον καὶ τὸν ρόδακα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν εἰς τμήματα διαιρουσαν τὴν παράστασιν κάθετον γραμμὴν κατ' εὐθεῖαν παρέλαβε⁴. Τὸ αὐτὸ ἠδύνατό τις ἴσως νὰ προὑποθέσῃ καὶ περὶ τῶν συγγενῶν ἀγγείων περὶ ὧν ὁ Böhlau ἐπραγματεύθη

¹ Olympia IV σελ. 163.

² Olympia IV σελ. 165.

³ Olympia IV σελ. 103. Παράβ. Athen. Mittheilungen 1886 σελ. 76 (Studniczka).

⁴ Πρὸς τοιαύτην ὑπόθεσιν ἐκκλινεν ἡδὴ καὶ ὁ Böhlau (Jahrbuch 1888 σελ. 358).

¹ Olympia IV σελ. 102 καὶ ἐξ. (Furtwängler).

(Jahrbuch 1888 σελ. 325 και ἐξ.) καὶ νὰ ἐρωτήσῃ μήπως μοῖρά τις τῆς δι' ἀνθεμίων διακοσμήσεώς των ἐκ τοιούτων ἐξεπήγαγε παραδειγμάτων; Ἄλλ' ὅμως ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἀνθέμια δὲν ἔχουσι τὴν ὥραιαν ἐκείνην καὶ αὐστηρὰν τυπικότητα (Stilisierung) τῶν χαλκῶν ἔργων καὶ τὸ πολὺ πολὺ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ ἐκ λωτοῦ διακόσμησις (Böhlau ἀριθ. 44) φαίνεται πως μᾶλλον πρὸς τὴν τῶν Ἀργολιδοκορινθιακῶν χαλκῶν συγγενεύουσα. Καὶ εἰ καὶ στηριζόμενοι πρὸς τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν νέων εὐρημάτων, ὧν ἡ ἀξία δὲν ἐλήφθη εἰσέτι ὑπ' ὄψιν (Δελτίον ἀρχ. 1888 σελ. 57 καὶ 61) δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι τοιαῦτα ἀγγεῖα καὶ ἐν Τανάγρα εὐρέθησαν καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν ἡ γνώμη τοῦ Böhlau (σελ. 343), ὅτι ἀγγεῖα καὶ εἰδῶλια πῆλινα ἀποκλείουσιν ἄλληλα, ἐν μέρει μόνον εἶναι ἀληθής, ἡ δὲ συγγένεια ἀμφοτέρων¹ ἐπιτρέπει νὰ θεωρῶμεν ὅχι ἀσήμενον καὶ τὸ τοσοῦτον ἀκόμη στοιχειῶδες κατὰ τὴν τέχνην ἐξ ἀνθεμίων κόσμημα, οἷον ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Bull. de corr. hell. 1890 σελ. 245 μορφή δεικνύει, ὅμως μένει καὶ πάλιν ἡ ἐπίδρασις, ἣν τὰ εἰσαγόμενα ἐκεῖνα χάλκινα ἀντικείμενα ἐξήσκουν ἐν Βοιωτίᾳ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ καταγωγὴ τοῦ ρυθμοῦ ἐκείνων τῶν ἀγγείων ἀσαφὲς ἔτι.

Πόρισμα βέβαιον ὅμως συνάγεται κατ' ἐμὲ ἐκ τῶν εἰρημένων τόδε ὅτι δηλ. ἀγγεῖα οἷον τὸ ἐν πί-

νακι 10, 1. 1^a, τὸ τὴν παράστασιν τῆς θηροφόνου Ἀρτέμιδος ἔχον καὶ ὁ ὅμοιος κατὰ τὴν τέχνην κρατήρ, ὁ τὸν μέγαν φέρων ἰχθύν (Jahrbuch 1888 σελ. 352) εἶναι περίπου σύγχρονα πρὸς τὰ ἄλλα ἐκεῖνα ἀγγεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Böhlau συλλεγόμενα, ἐν πολλοῖς ὅμως παραλλάσσοντα καὶ ἐν ἄλλῳ κέντρῳ βιομηχανίας πιθανῶς ποιηθέντα. Καὶ ἐκεῖνα μὲν τὰ ἀγγεῖα διὰ τὴν χρῆσιν τῆς Ἀρτέμιδος ὡς ἐπιτυμβίας θεᾶς, χρῆσιν, ἣτις ἐν Βοιωτίᾳ ἦν ἐγγώριος, πιθανώτατα ὡς Βοιωτικὰ προϊόντα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα ἀγγεῖα, περὶ ὧν ὁ Böhlau ποιεῖται λόγον, θὰ ἠδύναντο ὡσαύτως ὡς Βοιωτικὰ νὰ ὑποτεθῶσι προϊόντα, οὐ μόνον ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεώς των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰ μνημονευθέντα τῆς Ἀρτέμιδος εἰδῶλια συγγένειαν. Συγχρόνως δὲ μὲ τὰ δύο ταῦτα γένη τῶν ἀγγείων ὑπῆρχον ἐν Βοιωτίᾳ ἐν χρήσει καὶ δύο γένη χαλκῶν ἀντικειμένων, ὧν τὸ ἕτερον τέχνης μᾶλλον προηγμένης προϊόν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τῶν διαδημάτων μόνον ἀντιπροσωπεύμενον, ἔλκει τὴν καταγωγὴν του ἐξ Ἀργολιδοκορινθίας, τοῦ δὲ ἑτέρου, τοῦ γεωμετρικὴν ἔχοντος διακόσμησιν, ἡ πατρίς δὲν δύναται ἔτι νὰ ὁρισθῇ, οὐδὲ ἕνεκα τῆς συγχρόνου πρὸς τὸ ἕτερον γένος ἐμφανίσεώς του νὰ ὑποτεθῇ ὅτι καὶ τούτου (Jahrbuch 1888 σελ. 356) πατρίς ἦν τὸ Ἄργος.

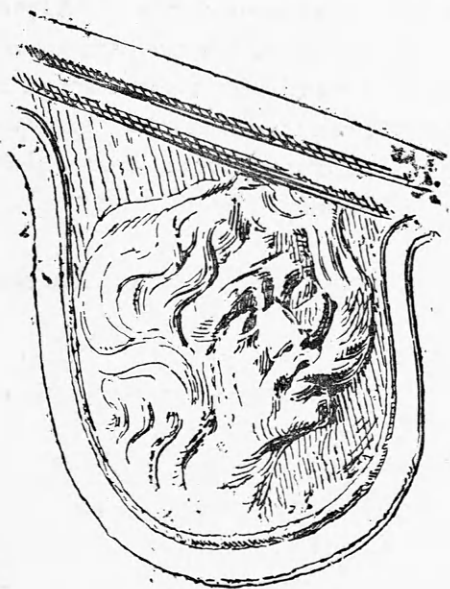
PAUL WOLTERS

¹ Ἡ συγγένεια αὕτη εἶναι καταφανὲς μάλιστα ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ (Antiquarium, ἀριθ. 762) πηλίνῳ εἰδωλίῳ, ὅπερ ὅλως κατὰ τὸν

τρόπον τῶν ἀγγείων κεκοσμημένων εἶναι διὰ πτηνοῦ ἱπταμένου. Παράβ. ἔτι καὶ Heuzey, Figurines de terre cuite πίν. 17, 2.

ΧΑΡΥΒΔΙΣ

Πρὸ εἰκοσιπενταετίας περίπου εὐρέθησαν παρὰ τὴν Ἀττάλου στοὰν δύο ἀγάλματα γυναικῶν θεωρακισμένων, ἔργα Ἰάσονος τοῦ Ἀθηναίου, ὅστις ὡς ἐκ τῆς τέχνης αὐτοῦ συνάγεται ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὰγάλματα ταῦτα, ἀποκείμενα νῦν ἐν τῷ Ἀρχαιολογικῷ μουσεῖῳ, πρῶτος ἡρμήνευσεν ὀρθῶς ὁ Georg Treu¹ ὡς προσωποποιίας τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας, ὁδηγηθεὶς ἐκ τοῦ ἀναγλύφου κόσμου τοῦ γυάλου καὶ τῶν πετρύγων τοῦ θώρακος τοῦ ἐτέρου τῶν ἀγαλμάτων. Συνίσταται δ' οὗτος εἰς ἀπεικόνισιν τῆς Σκύλλης ἐν τῷ γυάλῳ καὶ τινων τῶν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ μνημονευομένων τεράτων ἐν ταῖς πτέρυξιν, ἐσχηματισμέναις εἰς φολίδας καὶ ἐν δυσὶ στοίχοις τεταγμέναις. Καὶ ἐν μὲν ταῖς τρισὶ σφῆζομέναις φολίσιν τοῦ

Πτερύγιον τοῦ θώρακος ἀγάλματος τῆς Ὀδυσσεΐας.

κατωτέρου στοίχου ἀπεικονίζονται συνήθη πολεμικά ἐμβλήματα, κεραυνὸς κριοῦ κεφαλὴ κράνος· ἐν δὲ ταῖς ἐπικειμέναις πέντε προσθίαις φολίσιν δεξιὰ μὲν κεφαλὴ Πολυφύμου, εἴτα δὲ τρεῖς Σειρῆνες, ὧν ἡ πρώτη αὐλεῖ ἡ μέση πιθανῶς ᾄδει καὶ ἡ τρίτη

κιθαρίζει, καὶ ἀριστερὰ ταύτης ἀγένειος νεανικὴ κεφαλὴ, ἔχουσα κόμην μακράν καὶ ἀτημέλητον, ἐκ δὲ τοῦ στόματος ἀφιεῖσα βεῦμα ὕδατος, ἢ κατ' ἄλλους πνεῦμα ἀνέμου, ἢ ὡς ὁ Heydemann καὶ ὁ Σύβελ ὑπολαμβάνουσι σαλπίζουσα διὰ στρόμβου. Ἡ κεφαλὴ αὕτη, ὡς ὁμοφώνως ἀποδέχονται πάντες οἱ περὶ τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων πραγματευθέντες, εἶναι κεφαλὴ Ἀνέμου, ἴσως δὲ τοῦ Αἰόλου.

Ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία τῆς εἰκόνος φαίνεται ἀπίθανος, πολλὰς προκαλοῦσα ἀντιλογίας. Διότι ἀτοπώτατον βεβαίως εἶναι νὰ συναριθμῆται ὁ Αἰολὸς ἢ τις τῶν Ἀνέμων πρὸς τὰ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἀναφερόμενα δεινὰ τέρατα, τὸν Κύκλωπα, τὰς Σειρῆνας, τὴν Σκύλλαν. Ἐν τῇ Αἰολίᾳ νήσῳ οὐδένα κίνδυνον ὑπέστη ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ τῶν ἐταίρων του, τὸναντιὸν δ' ὁ Αἰολὸς προφρόνως ὑπεδέχθη αὐτοὺς καὶ ἐφιλοξένησεν ἐπὶ μῆνα ὅλον, οὐδ' ἠρνήθη εἶτα νὰ καταστήσῃ αὐτοῖς εὐχερῆ τὸν εἰς Ἰθάκην πλοῦν, δῆσας τοὺς ἀνέμους πάντας πλὴν τοῦ Ζεφύρου καὶ παραδοὺς τῷ Ὀδυσσεὶ ἐγκεκλεισμένους ἐν ἀσκή. Ἄν δ' ἐπανελθόντα κακῶς ἀπέπεμψεν αὐτόν, ἔπραξε τοῦτο πεποισμένος ὅτι ἦτο ἀπεχθὴς τοῖς θεοῖς. Εἰς τὴν ἀτυχὴ ἐκείνην ἐρμηνείαν παρήγαγον προδήλως τοὺς ἀρχαιολόγους δύο πεπλανημένοι ἰδέαι· πρῶτον ἡ συνταύτισις τοῦ Αἰόλου πρὸς τοὺς ἀνέμους καὶ δεύτερον ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνιζε τοὺς ἀνέμους ἐν σχήματι κεφαλῶν. Ὑπὸ τῆς ἰδέας δὲ ταύτης κατεχόμενοι ὑπέλαβον καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὰ δεξιὰ κεφαλὴν ὡς ἄνεμον ἐπίσης, μέχρις ὅτου ὁ Treu πρῶτος ἐκ τοῦ ἐν τῷ μετώπῳ διακρινομένου ὀφθαλμοῦ ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶναι κεφαλὴ Πολυφύμου· καὶ πλὴν τούτου δὲν ἐδυνήθησαν οἱ πλεῖστοι νὰ διίδωσιν ὅτι ἢ πρὸς τ' ἀριστερὰ κεφαλὴ ἀναφυσᾷ ἐκ τοῦ στόματος ὕδωρ, ἀλλὰ τινὲς μὲν ὑπέθεσαν ὅτι ἀφίησι πνεῦμα ἀνέμου, ἄλλοι δ' ὅτι σαλπίζει διὰ θαλασσίας σάλπιγγος, μόνον καὶ μόνον διότι οὕτω συνήθως ἀπεικονίζονται ὑπὸ τῆς ἀρχαίας τέχνης οἱ ἄνεμοι κατὰ τὴν παραδεδεγμένην γνώμην.

Ἄλλ' εἰς ταῦτα δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ ἂν πράγματι οἱ ἄνεμοι ἀπεικονίζοντο ἐν

¹ Ἐν Athen. Mittheilungen 1889 τ. XIV σ. 160 κέ. Ἐν τῷ μουσεῖῳ εἶναι καταγεγραμμένα τὰγάλματα ὑπ' ἀρ. 311 - 312.

σχήματι κεφαλῶν, ὁ Αἰόλος δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀπεικονισθῇ οὕτω, διότι οὔτε ἄνεμος ἦτο οὔτε ἀνέμων πατήρ, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὴν Ὀδύσειαν ταμίας ἀνέμων, κατὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους ποιητὰς ἀναξ αὐτῶν. Παντελῶς δ' ἀτυχῆς καὶ ἀκατανόητος θὰ ἦτο ἡ δι' ἀπλῆς κεφαλῆς καὶ μάλιστα ἀγενεῖου παράστασις τοῦ ἀνακτος τῶν ἀνέμων, τοῦ πρεσβύτου πατρὸς δώδεκα τέκνων.

Εἶναι ἀκριβὲς ὅμως ὅτι ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνιζε τοὺς ἀνέμους ὡς κεφαλὰς; Ἀληθὺς ἡ τοιαύτη παράστασις εἶναι συνηθεστάτη ἐν τῇ χριστιανικῇ τέχνῃ, ἀπεικονίζουσα τοὺς ἀνέμους ὡς κεφαλὰς φυσιγνάθους, ἀφιεῖσας πνεῦμα ἀέρος ἢ διὰ στρόμβου σαλπίζουσας¹, καὶ ἐν τῇ βυζαντινῇ γραφικῇ δὲν εἶναι σπανία ἡ ἀπεικόνισις ἀνέμων ὡς ἀσωμάτων περωτῶν καὶ φυσιγνάθων κεφαλῶν². Ἀλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τέχνῃ οἱ ἄνεμοι ἀπεικονίζοντο ὁλοσώματοι, περωτοὶ συνήθως καὶ ἐνίοτε φέροντες εἰς τὸ στόμα στρόμβον· ἂν δ' ἐν τισι μνημείοις μέρος μόνον τοῦ σώματος ἀπεικονίζεται, τοῦτο συμβαίνει διότι τὸ λοιπὸν ἀποκρύπτεται ὑπὸ νεφέλης ἢ βράχου ἢ ἄλλου τινὸς τοιοῦτου προκαλύμματος, ὡς ἀπαρράλλaktως συμβαίνει καὶ ἐν ἀπεικονίσεσι πολλῶν ἄλλων θεῶν καὶ δαιμόνων. Τὰ δὲ παραδείγματα παραστάσεων τῶν ἀνέμων ὡς κεφαλῶν, ἅτινα περισυνέλεξεν ὁ Heydemann ἐκ μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης³, μετ' ἐπιμελεστέραν ἐξέτασιν ἐλέγχονται ἀνεπαρκῆ ὅπως πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι ἦτο γνωστὸς τοῖς ἀρχαίοις τεχνίταις ὁ τοιοῦτος συμβολικὸς τρόπος τῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀνέμων. Τὰ μνημεῖα, ἐν οἷς εὗρεν ὁ Heydemann τοιαύτας παραστάσεις εἶναι δέκα ἐν ὅλῳ (μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἐν τῷ θώρακι τῆς Ὀδυσσεΐας ἀναγλύφου). Ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τούτων ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν παραστάσεων, ἧς ἐμνημονεύσαμεν, ἀπεικονίζουσι δηλαδὴ κεφαλὰς ἀνέμων μετὰ μέρους τοῦ σώματος, τὰ δ' ἀπεικονίζοντα κεφαλὰς μόνον εἰσὶν ἐν ὅλῳ τρία (τὰ ὑπ' ἀρ. 3, 4 καὶ 5).

Ἐξετάζοντες δ' ἕκαστον τῶν μνημείων τούτων ἰδίᾳ παρατηροῦμεν ταῦτα. Τὸ ὑπ' ἀρ. 1 εἶναι ἐλληνοτυρρηνικὸν κάτοπτρον (Gerhard, Etrusk. Spieg.

72), ἐν ᾧ εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἀπεικόνισις τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου. Τὸ περιχέλωμα τῆς εἰκόνος ἀποτελεῖ κισσοειδὲς κόσμημα, ἐν ᾧ διακρίνεται ἀτεχνότατόν τι σχῆμα κεφαλῆς μετὰ τραχήλου¹ ἢ οἱ μὲν Biancani καὶ Cavedoni θεωροῦσιν ἀπιθάνως ὡς κεφαλὴν τοῦ δαίμονος Ταραξίππου, ὁ δὲ Gerhard καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς ἀνέμου κεφαλὴν. Καθόλου δ' ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι « ein stark missverstandenes Bild des Sonnengottes », ὡς ὁμολογεῖ ὁ Gerhard. Τὸ ὑπ' ἀρ. 2 εἶναι τοιχογραφία τῆς Πομπηΐας, ἀπεικονίζουσα πομπὴν τῆς Ἀφροδίτης (Zahn III, 4). Ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ἄνω γωνιῶν ἀπεικονίζονται δύο ἄνεμοι, ὧν πλὴν τῶν κεφαλῶν φαίνονται τοῦ μὲν πρὸς τ' ἀριστερὰ μέρος ἱκανὸν τοῦ στῆθους καὶ τῶν βραχιόνων, τοῦ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ αἱ κεφαλαὶ τῶν βραχιόνων καὶ μέρος τοῦ στῆθους· τὸ λοιπὸν σῶμα καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν. Τὰ ὑπ' ἀρ. 3 καὶ 4 εἶναι σφραγιδόλιθοι, ἔχοντες ἀπεικονίσεις τοῦ Λεάνδρου καὶ τῆς Ἡροῦς καὶ ἡ μὲν ὑπ' ἀρ. 3 δύο κεφαλὰς ἀνέμων, ἡ δ' ἑτέρα νεανικὴν κεφαλὴν ἀνέμου ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ πύργου τῆς Ἡροῦς. Περὶ τούτων ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκφέρωμεν γνώμην, μὴ ἔχοντες εἰκόνας καὶ ἀκριβεῖς περιγραφὰς αὐτῶν· πάντως ὅμως δὲν θὰ εἶναι πολὺ παλαιαί, ἐπειδὴ ὁ μῦθος περὶ τῶν ἐραστῶν ἐκείνων ἐπλάσθη ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη διατύπωσις αὐτοῦ εὗρηται παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ποιηταῖς Βιργιλίῳ Ὀιδίῳ καὶ Μαρτιάλῃ. Τὸ ὑπ' ἀρ. 5 εἶναι λύχνος τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς (Antiquarium)· περὶ τούτου θὰ διαλάβωμεν κατωτέρω. Τὸ ὑπ' ἀρ. 6 εἶναι ψηφιδόμακρον ῥωμαϊκόν, ἄγνωστον τίνος ἐποχῆς, ἐν ᾧ ἀπεικονίζονται ἀνθοφόρα καὶ ὀπωροφόρα ἀγγεῖα καὶ τέσσαρες ἀνέμων κεφαλαὶ (μετὰ τοῦ τραχήλου) ἐν ταῖς γωνίαις, ἔχουσαι καὶ αὗται κοσμηματικὸν χαρακτῆρα. Τὸ ὑπ' ἀρ. 7 εἶναι ἐπίσης ψηφιδόμακρον, ἐν Ἀθηναῖς τῆς Ἐλβετίας εὑρεθὲν· ἐν τῷ μέσῳ μεταξὺ ποικίλων κοσμημάτων ἀπεικονίζονται τέσσαρες κεφαλαὶ ἀνέμων (ὧν αἱ τρεῖς σφίζονται) μετὰ τοῦ τραχήλου καὶ τῆς ἀκρωμίας· πλὴν τούτων ὅμως ἀπεικονίζεται καὶ ἑτέρα κεφαλὴ, τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ὠκεανοῦ ἢ ἄλλου τινὸς θαλασσίου δαίμονος, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ περιγράψαντος τὸ μνημεῖον τοῦτο

¹ Piper, Mythol. d. christl. Kunst τ. I, 2 σ. 440-3.

² Didron, Manuel d'iconographie chrétienne σ. 170.

³ H. Heydemann. Erstes Hallisches Winckelmanns programm. Zeus im Gigantenkampfe 1876 σ. 15 κέ

¹ Ἐν τῇ Rev. archéol. 1845 τ. II, σ. 627 ἀπεικονίζεται ἡ κεφαλὴ λίαν ἐξωραϊσμένη.

Βούρσιαν. Τὸ ὑπ' ἀρ. 8 εἶναι ἀνάγλυφον τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ παρὰ τὸ Ἰγελ πλησίον τῶν Τρηβιρῶν ῥωμαϊκοῦ τάφου (τοῦ καλουμένου Igelstein), ἀπεικονίζον τὸν ζωδιακὸν καὶ τέσσαρας ἀνέμους (κεφαλὰς καὶ μέρος τοῦ στήθους). τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι τῶν ὑστέρων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Τὸ 9 εἶναι τεμάχιον ἀναγλύφου, ἀγνώστου ἄλλοθεν, δημοσιευθέντος δ' ἐκ χειρογράφου τοῦ Peirese ὑπὸ τοῦ Montfaucon (Ant. expliquée τ. I πίν. 224, 1). ἀπεικονίζεται ἐν αὐτῷ πτερωτὴ ἀνέμου κεφαλὴ μετὰ τῆς ἀκρωμίας καὶ προτομαὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδόμαδος μετὰ τῶν συμβόλων τῶν πλανητῶν, ἐλέγχουσαι ὅτι τὸ ἀνάγλυφον ἐποιήθη κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους, ἂν μὴ εἶναι ἔργον χριστιανικόν. Τὸ δέκατον εἶναι οἰνοχόη, εὑρεθεῖσα ἐν τάφῳ παρὰ τὸ Κανύσιον (Canossa), περὶ ἧς εἰδικῶς πραγματεύεται ὁ Heydemann ἐν τῇ μνημονευθείσῃ πραγματείᾳ του¹. ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἐκείνου γραφὴ παρίστησι τὸν ὀφίοποδα Τυφῶνα ἐκσφενδονῶντα πέτρην κατὰ τοῦ ἐπελαύνοντος ἄρματηλάτου Διός, ἄνωθεν δὲ τοῦ Τυφῶνος τερατῶδη κεφαλὴν (μετὰ τοῦ τραχήλου καὶ μέρους τοῦ ἐνδύματος), λάβρως ἀντιπένουσιν πρὸς τοὺς ἵππους τοῦ ἄρματος. Ἡ γραφὴ εἶναι ἀτεχνολόγητος, πιθανῶς δ' οὐχὶ παλαιότερα τοῦ Β' αἰῶνος π. Χ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδόλως διαφαίνεται πρόθεσις τοῦ τεχνίτου νὰ ἀπεικονίσῃ τὸν ἄνεμον ἐν σχήματι κεφαλῆς, διότι τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος τούτου ἀποκρύπτεται ὑπὸ τῆς πέτρας τοῦ Τυφῶνος, ἡκιστα πειστικὴ φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Heydemann, ὅτι ἔχομεν ἐνταῦθα τὸ ἀρχαιότατον παράδειγμα παραστάσεως ἀνέμων ὡς κεφαλῶν καὶ ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀναγάγωμεν τὸν τύπον τοῦτον τῆς παραστάσεως εἰς τοὺς χρόνους τῶν Διαδόχων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι οὔτε συνήθως, ὡς πολλοὶ ὑπολαμβάνουσιν, εἶναι ἡ τοιαύτη παράστασις τῶν ἀνέμων, οὔτε τὰ φερόμενα μνημεῖα παρέχουσιν ἀσφαλῆ καὶ βέβαια ταύτης παραδείγματα. Πάντως ὅμως τὸ ἐν τῷ θώρακι τοῦ ἀγάλματος τῆς Ὀδυσσεΐας ἀνάγλυφον δὲν ἀπεικονίζει ἄνεμον. Διότι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, παντελῶς ἄσκοπος καὶ ἀδικαιολόγητος θὰ ᾔητο ἡ παρεμβολὴ εἰκόνος ἀνέμου ἐν μέσῳ τῶν τεράτων πρὸς ἃ ἐκινδύνευεν ὁ Ὀδυσ-

σεύς. Ὁ τεχνίτης ἐσκόπει ν' ἀπεικονίσῃ τὰ τέρατα ταῦτα καὶ βεβαίως ἐν ἐξ αὐτῶν ἐποίησε καὶ ἐν τῇ ἀπασχολούσῃ ἡμᾶς πτέρυγι τοῦ θώρακος. Τί δὲ τοῦτο, εὐκόλως ἐξευρίσκομεν ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ μνημονευομένων τεράτων δὲν βλέπομεν ἐν τῷ θώρακι μόνους τοὺς Λαιστρυγῶνας καὶ τὴν Χάρυβδιν. Καὶ τῆς μὲν παραλείψεως τῶν Λαιστρυγόνων ὁ λόγος πρόδηλος· ἡ παράστασις τινος τῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων αὐτῶν ἦτο ἀδύνατος, διότι οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ σώματος οὔτε τὴν ἀγριότητα αὐτῶν καὶ τὴν θηριωδίαν ἦτο ἱκανὴ ν' ἀποτυπώσῃ πλαστικῶς ἡ τέχνη ἐν οὕτωσι περιορισμένῳ χώρῳ. Ἀλλὰ τῆς Χαρύβδεως εἰκὼν καθ' ἡμᾶς εἶναι ἡ ἐν τῷ ἀναγλύφῳ κόσμῳ τοῦ θώρακος πρὸς τὰριστερὰ κεφαλὴ. Ὡς ἐν τῇ παραστάσει τοῦ Πολυφύμου ἔκρινε σκόπιμον ὁ τεχνίτης ν' ἀπεικονίσῃ μόνην τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, διότι τοιοῦτοτρόπως καθίστατο εὐδιάκριτον τὸ χαρακτηριστικώτατον τοῦ τέρατος γνώρισμα, ὁ ἐν τῷ μετώπῳ ὀφθαλμός, οὔτω καὶ τῆς Χαρύβδεως εὐγνώστον ἐποίησε τὴν εἰκόνα, παραστήσας ἀγρίαν κεφαλὴν, ἀνιῆσαν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ στόματος. Ὁμοίως δ' εἰκόνα τῆς Χαρύβδεως ἀναγνωρίζομεν καὶ ἐν τῷ ἀναγλύφῳ τοῦ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ συλλογῇ τοῦ Μονάχου πηλίνου λύχνου¹. Ὁ Heydemann εἰκάζει ὅτι παρίστησι τοῦτο τὸν Ὀδυσσεῖα ἐπὶ τῆς σχεδίας κινδυνεύοντα καὶ ἄνω κεφαλὴν δηλοῦσαν τὸν ταρασσόντα τὴν θάλασσαν ἄνεμον. Πιθανώτερον ὅμως φαίνεται ἡμῖν ὅτι ἡ ἐν τῷ ἀναγλύφῳ ὑψηλὰ ἀπεικονιζομένη ἀγρία κεφαλὴ, ἡ τὴν κόμην ἔχουσα ἀναπεφρικυῖαν ὑπὲρ τὸ μέτωπον, εἶναι μᾶλλον κεφαλὴ γυναικός, καὶ δὴ τῆς Χαρύβδεως, ἀναρροιβδούσης τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης· τὰ κύματα ἀνυψούμενα φέρουσι πρὸς ταύτην τὰ συντρίμματα τῆς νεώς², ἐφ' ὧν κάθηται ὁ Ὀδυσσεύς· ἡ δ' ἀγωνία καὶ τὸ δέος, μεθ' ὧν προσβλέπει τὴν κεφαλὴν ὁ ἥρως, ἡ ἀπόγνωσις ὑφ' ἧς κατέχεται θεωρῶν ἐπικείμενον τὸν ὄλεθρον, κάλλιστα ἀποτυπωμένη ἐν ταῖς κινήσεσι τοῦ σώματος αὐτοῦ, καθιστᾷσι πρό-

¹ Heydemann ἐν *Annali dell' Instituto* 1876 σ. 347 κέ, καὶ πρόσθ. πίν. R.

² Ὀδυσ. M, 421 κέ.

¹ Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τούτου γραφὴ ἀπεικονίζεται καὶ παρὰ M. Mayer, *Die Giganten u. Titanen*. 1887 σ. 345.

τὴν δὲ (νῆα) φιλήν φέρε κῆμα.
ἐκ δὲ οἱ ἱστὸν ἄραξε ποτὶ τρόπιν.

δηλον ὅτι τὸ φοβερόν ἐκεῖνο πρόσωπον εἶναι ἡ Χάρυβδις καὶ οὐχὶ ἀνέμου σύμβολον.

Ὅθεν ἂν ἡ εἰκασία ἡμῶν εἶναι ὀρθή, ἐν τοῖς δυσὶ τούτοις μνημείοις ἀνευρίσκομεν τὸν ἄγνωστον ἄλ-

λοθεν τύπον, καθ' ὃν ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικονίζει τὴν Χάρυβδιν¹.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΟΝΟΙ ΠΗΛΙΝΟΙ

(Πίν. 13)

Πολλάκις ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη λόγος περὶ τινος τάξεως πηλίνων σκευῶν¹, ὧν τὸ παράδοξον σχῆμα προεκάλει νέας ἐκάστοτε εἰκασίας περὶ τῆς χρήσεώς των καὶ ἅτινα μόνον ἐν Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν Ρόδῳ² ἀνακαλύπτονται· τόπος τῆς εὐρέσεώς των, καθ' ὅσον γινώσκουμεν, εἶναι ἄλλοτε μὲν τάφοι, ἄλλοτε ὅμως καὶ ἱερὰ θεῶν, οἷον ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηναίων³ καὶ τὸ ἐν Ἐλευσίνι⁴ Τελεστήριον. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διακοσμήσεως διακρίνονται ταῦτα εἰς τὰ φέροντα μελαίναν μορφὰς ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐδάφους καὶ εἰς τὰ φέροντα ἐρυθρὰς μορφὰς ἐπὶ μέλανος ἐδάφους, εὐρέθη ὅμως καὶ ἐν τοῦλάχιστον φέρον γραφὰς πολυχρώμους ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους. Χρονολογικῶς τὰ ἀρχαιότατα ἀνέρονται μέχρι τῶν μέσων τοῦ ἑκτοῦ αἰῶνος καὶ τὰ νεώτατα κατέρχονται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ πέμπτου· οὐδὲ ἐν δὲ ἀνεκαλύφθη, ὡς φαίνεται, μέχρι τοῦδε, ἀνῆκον εἰς τὸν τέταρτον αἰῶνα, ἂν καί, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, τὸ σκεῦος τοῦτο ἦτο καὶ τότε ἐν χρήσει καὶ ἀναμφιβόλως εὐρίσκετο ἐν πάσῃ ἀθηναϊκῇ οἰκίᾳ.

Τῶν πλείστων ἀρχαιολόγων ἡ γνώμη εἶναι ὅτι τὰ σκεύη ταῦτα ἦσαν κεραμίδες στεγῶν· ἅρ' ὅτου

δὲ μάλιστα ὁ Furtwängler καὶ ὁ Studniczka μετὰ πολλῆς εὐφυΐας ὑπεστήριξαν τὴν εἰκασίαν, ὅτι δι' αὐτῶν ἐστεγάζοντο μικροὶ τάφοι, τὸ ὄνομα *imbrices* ἔτυχε γενικῆς σχεδὸν ἐπιδοκιμασίας. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι διὰ τῆς εἰκασίας ταύτης ἐξηγεῖται κάλλιστα τὸ τεκτονικὸν σχῆμά των· ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ὅμως καὶ τῷ Ἐλευσινίῳ ἱερῷ εὑρεσις αὐτῶν, ἂν δεχθῶμεν ὅτι ἐχρησίμευον ὡς κεραμίδες τάφων, μένει ἀνεξήγητος. Πλὴν τούτου δὲ δὲν ἐξηγεῖται καὶ τι ἄλλο, ὅτι δηλαδὴ σχεδὸν ἐπὶ πάντων τῶν σκευῶν τούτων εὐρηγνται παραστάσεις τὸν κατ' οἶκον βίον τῶν γυναικῶν εἰκονίζουσαι, ἢ τοῦλάχιστον γενικώτερον εἰς τὰς γυναικας ἀναφερόμεναι. Πασῶν συχνόταται εἶναι αἱ παραστάσεις τῆς γυναικωνίτιδος, ἐν ᾗ βλέπομεν τὴν δέσποιναν τοῦ οἴκου καὶ τὰς θεραπαίνας ἔρια ἐργαζομένας, πολλάκις παριστάμενων καὶ ἀνδρῶν διαλεγομένων πρὸς αὐτάς· ἐφ' ἑνὸς δὲ εἰκονίζεται γαμήλιος πομπὴ καθ' ἣν ἄγεται ἡ νύμφη εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός². Μυθικαὶ παραστάσεις ἀπαντῶσι μέχρι τοῦδε μόνον ἐπὶ μελανο-

¹ Ἰδὲ ἰδίως Behndorf Griech. u. sicil. Vasenb. σελ. 71. Ἐφημ. Ἀρχαιολ. περ. Β' 1874 σελ. 345 πίν. 51, Furtwängler Samml. Sabouroff εἰς πίν. LII 4, Studniczka, Jahrb. 1887 σελ. 69. Rayet-Collignon Céram. grecque σελ. 389, Dumont-Chaplain Les céram. de la Grèce propre I, σελ. 381, Ἐφημ. Ἀρχαιολογική 1888 σελ. 192. Τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ γενόμενα τοιαῦτα σκεύη καταλέγει ὁ Studniczka ἔ. ἀ. Προσθήκας τινὰς ἴδε παρὰ Dumont-Chaplain.

² Dumont-Chaplain ἔ. ἀ. σελ. 381, 3.

³ Studniczka ἔ. ἀ. ἀριθ. G, H, J, K.

⁴ Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1885 πίν. 8. Παράβ. Φίλιον αὐτόθι σ. 175 κ. ἐξ.

¹ Ὁ Panofka ἀνασκευάζων τὴν γνώμην τοῦ Braun, ἐκλαβόντος ὡς Χάρυβδιν ἀνδρικήν τινα μορφήν θαλασσίου τέρατος, ἀπεικονιζομένην ἐν γραφῇ ἀγγείου τοῦ ἐν Παλέρμῳ μουσείου, γράφει ταῦτα: «Hiezu kommt dass Mythologie und Kunst die Charybdis bisher niemals männlich, sondern stets weiblich auffassten». (Archäol. Ztg. τ. III, σ. 80). Οἱ περὶ παραστάσεις τῆς Χάρυβδος ἐν τῇ τέχνῃ λόγοι οὗτοι τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου παρέλκουσι ὅλως, διότι πλὴν τοῦ ἀγάλματος τῆς Ὀδυσσεύς καὶ τοῦ ἐν Μονάχῳ λύχνου, ἅτινα ἀμφότερα δὲν εἶχον εὐρεθῆ, ὅτε ἔγραψεν ὁ Panofka, ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τῶν σωζομένων μνημείων ἀπεικονίζεται ἡ Χάρυβδις, οὐδὲ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι φέρεται μαρτυρία τις περὶ ἀπεικονίσεως αὐτῆς ὑπὸ ἀρχαίων τεχνιτῶν.

² Benndorf ἔ. ἀ. πίν. XXXVII 1, Wiener Vorlegebl. 1888 πίν. VIII 5, 6.

μόρφων σκευῶν καὶ εἰκονίζονται ἐν αὐταῖς Μαῖνάδες περιστοιχίζουσιν τὸν Διόνυσον ἢ Ἀμαζόνες ὀπλιζόμεναι ἢ ἐξορμῶσαι εἰς πόλεμον· ἅπαξ ὁμοῦ παρίστανται ἐπὶ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ σκεύους καὶ ὀπλισμένοι ἄνδρες, ὡς ἀντίστοιχος παράστασις τῆς τῶν Ἀμαζόνων. Τυπικὴ εἶναι πρὸς τοῦτοις καὶ ἡ διακοσμησις τοῦ μετωπιαίου δίσκου τῶν σκευῶν διὰ γυναικείας κεφαλῆς, ἥτις ἐν μὲν τοῖς μελανομόρφοις εἶναι ἔκτυπος, ἐν δὲ τοῖς ἐρυθρομόρφοις γραπτὴ· αὗται ἡρμηνεύθησαν ὡς κεφαλαὶ τῆς Δήμητρος ἢ τῆς Κόρης, ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς πρώτης τοιαύτη ἑρμηνεία εἶναι ἀδύνατος, διότι ἡ Δημήτηρ εἶναι ὅλως ξένη τῶν περὶ τοὺς τάφους, περὶ δὲ τῆς Κόρης ἢ—ὅπως ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ ὀνομάζεται—Περσεφόνης δυσπαράδεκτος, διότι ἡ Περσεφὼν οὐδέποτε παρίσταται ἐπὶ νεκρικῶν ἀγγείων. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐξηγηθῇ τὸ ὅτι ἐν ταῖς παραστάσεσιν ἐπικρατεῖ ἡ πρὸς τὸν γυναικεῖον βίον ἀναφορὰ; Κατεσκευάζοντο αὗται αἱ δῆθεν κεραμίδες μόνον διὰ γυναικεῖους τάφους, ἢ κατὰ τύχην διεσώθησαν μόνον αἱ εἰς γυναικεῖους τάφους τεθεῖσαι; Ἀμφότεραι αἱ ὑποθέσεις εἶναι λίαν ἀπίθανοι.

Ὁ ὀρισμὸς τῆς ἀληθοῦς τοῦ σκεύους χρήσεως ἐπεφυλάσσετο εἰς τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ ἀξιότιμου φίλου μου Θ. Σοφούλη, ὅστις κατενόησε τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρίας διὰ τὸ Μουσεῖον αὐτῆς (εὔρετ. ἀγγ. 5899) ἀγορασθέντος καὶ ἐν τῷ πίνακι 13 ἀπεικονισμένου σκεύους. Κατ'εὐτυχῇ σύμπτωσιν, ἔταν μοι ἐπέδειξε τὸ ὡραῖον εὔρημα, ἡδυνήθην νὰ ἐξεύρω τὸ ἀρχαῖον ὄνομα αὐτοῦ καὶ νὰ ἐξηγήσω ἀκριβέστερον τὴν χρῆσιν του, τῇ φιλικῇ δ' αὐτοῦ προτροπῇ ἀναλαβὼν νὰ πραγματευθῶ ἐνταῦθα συντόμως περὶ τοῦ μνημείου, πράττω τοῦτο τόσον προθυμότερον, καθ' ὅσον πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ καταλεχθῶ εἰς τοὺς συνεργάτας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ἡ εἰκὼν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Gilliéron μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ ἐπιμελείας, τὴν δὲ παραβολὴν αὐτῆς πρὸς τὸ πρωτότυπον εὐμενῶς ἀνέλαβεν ὁ φίλος μου κ. Wolters.

Νῦν πρῶτον ἡ ἐπὶ τοῦ σκεύους διακοσμητικὴ ζωγραφία δεικνύει συγχρόνως καὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· διότι βλέπομεν αὐτὸ ἐπιτεθειμένον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μηροῦ τῆς γυναικός, ἥτις, εἰκονιζομένη ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν δύο μακρῶν πλευρῶν τοῦ σκεύους,

δηλοῦται καὶ διὰ τῆς καθέδρας, ἐφ' ἧς κάθηται, καὶ διὰ τοῦ ἄνωθι ἵπταμένου ἔρωτος ὡς ἡ δέσποινα τοῦ οἴκου. Καταφανές δ' εἶναι πόσον τὸ σχῆμα καὶ ὁ τρόπος τῆς διακοσμήσεως ἀρμόζουσι πρὸς τοιαύτην χρῆσιν. Τὸ κοῖλον τοῦ κυλίνδρου εὐρυνόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὸ ἀνοικτὸν ἄκρον, οὗ τὰ χεῖλη εἶναι πρὸς τὰ ἔξω τετραμμένα, περιβάλλει, ὡς βλέπει τις ἐπὶ τοῦ πίνακος, τὸ ὑπὲρ τὸ γόνυ μέρος τοῦ μηροῦ, ὁ δὲ δίσκος τοῦ κλειστοῦ ἄκρου καλύπτει τὸ γόνυ· εἶναι δηλαδὴ πῆλινον περίβλημα τοῦ μηροῦ, κοσμούμενον, ὅπως ἡ χαλκῇ τοῦ ὀπλίτου κνημῖς, κατὰ τὴν ἐπιγονατίδα διὰ κεφαλῆς. Ἡ γυνὴ προσηλοῖ τὸ ὄμμα ἐπὶ τοῦ σκεύους καὶ τὴν μὲν δεξιὰν χεῖρα ἐπισύρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἢ ποιεῖ ἀπλῶς χειρονομίαν δηλοῦσαν προσοχὴν, ἢ, ὡς μοι φαίνεται, πιθανώτερον, ἀντικαθιστᾷ κατὰ κανονικὰ διαλείμματα τὴν ἐτέραν ἐν τῷ ἔργῳ. Νῦν γίνεται καταληπτόν, διατί ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἄνω μέρους τῶν σκευῶν μόνον διὰ φολίδων κοσμεῖται καὶ διατί, τοῦλάχιστον τῶν ἐν Ἀθήναις εὕρισκομένων, ὡς δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ, ἡ ἐπιφάνεια εἶναι πολὺ ἀποτετριμένη ἕνεκα τῆς χρήσεως.

Πάντα τὰ περὶ τὴν γυναῖκα πρόσωπα καὶ πράγματα ἐν τῇ εἰκόνι σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὴν κατεργασίαν τῶν ἐρίων· δύο τάλαροι κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὁ μὲν πρὸ αὐτῆς, ὁ δὲ ὀπίσω, τρίτον δέ τινα, πλήρη τοιλυπῶν (Εὐστάθ. 1336, 19· σφαῖραι ἐρίων) μέχρι χειλέων, φέρει ὁ νυνδὴ εἰς τὸ δωμάτιον διὰ τῆς πρὸς δεξιὰν δηλουμένης θύρας εἰσελθὼν δοῦλος. Ἀριστερὰ τῆς καθημένης ἵσταται γυνὴ πρὸ τοῦ ἱστοῦ καὶ δεξιὰ ἄλλη κρατοῦσα ραβδίον, προφανῶς τὴν ἡλακάτην. Τούτων οὕτως ἐχόντων δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σκεῦος σχετίζεται πρὸς τὴν ἐριουργίαν, εἶναι δὲ τοῦτο τὸ καλούμενον ἐπίνητρον ἢ ὄνος· τὸ πρῶτον ὄνομα ἦτο τὸ κομψότερον, τὸ δεύτερον τὸ δημοτικώτερον. Ὁ Πολυδεύκης (X 125) καταλέγει αὐτὸ εἰς τὰ σκεύη τῆς γυναικωνίτιδος «καὶ μὴν καὶ ὄνον, ἐφ' οὗ νῶσι καὶ ἐπίνητρον», καὶ VII 32 «ἐφ' οὗ δὲ νήθουσιν ἢ νῶσιν (τὸ γὰρ νήθειν οἱ Ἀπτικοὶ νεῖν λέγουσιν) ἐπίνητρον καλεῖται καὶ ὄνος». Παράβ. Ἡσύχιον «ὄνος· ἐφ' οὗ τὴν κρόκην νήθουσιν» καὶ «ἐπίνητρον· ἐφ' οὗ τὴν κρόκην τρίβουσιν». Ἐτυμολ. Μέγα 362, 20 «ἐπίνητρον· τὸ

ἐπὶ τῶν γονάτων· ἐφ' οὗ τὴν κρόκην ἔνηθον».

Μέχρι τοῦδε ἐσφαλμένως ἐξελαμβάνοντο τὰ ὀνόματα ὄνος καὶ ἐπίνητρον ὡς συνώνυμα τῆς ἀτρακτου (ὅρα π.χ. Blümner Technologie I σελ. 111), διότι γῶσιν ἢ γήθουσιν ἐν τῇ παρὰ τῷ Πολυδεύκῃ καὶ Ἑσυχίῳ σωζομένη ἐρμηνείᾳ δὲν σημαίνουν τὸ κλώθειν, ἀλλὰ τὸ σωρεύειν (aufhäufen), δὲν μοι φαίνεται δ' ἀπίθανον ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀρχικὴ τῆς λέξεως σημασία· διότι βεβαίως περὶ μιᾶς λέξεως πρόκειται. Παράβ. G. Curtius Griech. Etym. σελ. 316 ἀρ. 436, ὅστις ὅμως τὴν ἔννοιαν τοῦ κλώθειν θεωρεῖ ἀρχικωτέραν. Ἀλλὰ τὸ κυρίως κλώθειν καλεῖται κατὰ γινεῖν τὴν κρόκην· τὸ δὲ γινεῖν δυνατόν εἶναι νὰ σημαίνη τὸ σωρεύειν τὰ ἔρια περὶ τὴν ἀτρακτον. Ἐπὶ τοῦ ἐπίνητρον ὅμως ἐπετίθετο τὸ διὰ τὴν ἀτρακτον ὠρισμένον ποσὸν ἐρίων, τὸ pensum, ὅπερ πρότερον ἐν σχήματι σφαίρας ἔκειτο ἐν τῷ καλῶθῳ, καί, ὡς λέγει ἡ γλῶσσα τοῦ Ἑσυχίου καὶ ἡ ἡμετέρα εἰκὼν δεικνύει, ἐτρίβετο πάλιν ὅπως καταστῇ ἀπαλώτερον πρὸς κλώσιν.

Τὸ δεύτερον ὄνομα ὄνος, τὸ δημοτικώτερον, προήλθεν ἐκ μεταφορᾶς ὁμοίας τῇ ἐν τῷ γερμανικῷ Bock παρατηρουμένῃ, παράλληλος δ' ἀκριβῶς εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πρὸς δήλωσιν μηχανήματος (βαρούλκου) ξυλίνου (ὄνος ξύλινος Ἡρόδοτος VII 36). Ὡς συχνὰ συμβαίνει εὐρίσκωμεν καὶ ἐνταῦθα ἐπινόησιν ἰδίου σκεύους δι' ἐργασίαν, ἣν ἡμεῖς σήμερον ἀπλούστατα ἐπὶ τῆς τραπεζῆς θὰ ἐτελοῦμεν· ἀλλ' ὡς γνωστὸν ἡ τράπεζα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲν ἀνῆκεν εἰς τὰ ἔπιπλα τῶν ὀωματίων, μόνον δ' ἐν τοῖς δείπνοις καὶ πρὸς μέτρησιν χρημάτων ἐγίνετο χρῆσις αὐτῆς. Τὸν ὄνον ἀναφέρει προσέτι καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (Τοπ. I, 15 σελ. 107α 18) ὡς πασίγνωστον οἰκιακὸν σκεῦος «σκόπεῖν δὲ καὶ γένη τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἰ ἕτερα καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, οἷον ὄνος τό τε ζῶν καὶ τὸ σκεῦος· ἕτερος γὰρ ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ ζῶν ποιόν τι ρηθήσεται, τὸ δὲ σκεῦος ποιόν τι». Βεβαιότατα δὲ τοῦ αὐτοῦ σκεύους μνεία γίνεται καὶ ἐν τινι σκοτεινοτάτῳ τέως χωρίῳ τοῦ Ἀριστοφάνους, πρὸς τελείαν τοῦ ὁποίου κατανόησιν δὲν ἐξαρκεῖ μὲν ἡ ἐκ τῶν εἰρημένων κτηθεῖσα γνῶσις, προάγεται ὅμως δι' αὐτῆς ἱκανῶς. Ὁ γέρον Φιλοκλέων διηγούμενος τὸν πρόθυμον τρόπον, καθ' ὃν ἡ γυνὴ καὶ ἡ θυγάτηρ ὑποδέχονται αὐτόν, ὅταν

ἐπιστρέφῃ οἶκαδε φέρων τὸν δικαστικὸν μισθόν, λέγει (Σφῆκ. 610 κ. ἐξ.).

καὶ τὸ γυναιὸν μ' ὑποθωπεύσαν φυστὴν μᾶζαν προσενέγκη, κᾶπειτα καθεζομένη παρ' ἐμοὶ προσαναγκάζῃ, φάγε τοῦτ', ἔντραγε τοῦτ'· τοῦτοισιν ἐγὼ γάνυμαι, καὶ μὴ με δεήσει ἐς σὲ βλέψαι καὶ τὸν ταμίαν, ὅπῃτ' ἄριστον παραθήσει καταραστᾶμενος καὶ τονθορύσας, ἄλλην μὴ μοι ταχὺ μᾶζην.

615 τὰ δὲ κέκτημαι πρόβλημα κακῶν, σκευὴν βελέων ἀλεωρήν. κἂν οἶνόν μοι μὴ ἔγχεῖς σὺ πίνειν, τὸν ὄνον τόνδ' ἐσκεκόμισμαι οἶνου μεστόν, κᾶτ' ἐγγέομαι κλίνας· οὗτος δὲ κεχηνὼς βρωμησάμενος τοῦ σοῦ δίνου μέγα καὶ στρατίον κατέπαρδεν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐρμηνευταὶ συμπεραίνουν ἐκ τοῦ χωρίου, ὅτι ὁ ὄνος ἦτο ἀγγεῖον πότου, ὅτι ὅμως οὐδεμίαν ἔννοιαν εἶχον περὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ χρήσεως, ἀποδεικνύει ἡ προσθήκη «ἴσως διὰ τὸ διάπλασμα ἔχειν ὄνου μορφήν» (Σχολ. Ἀριστοφ. Σφῆκ. 616). Νῦν φανερόν ἐστίναι τοῦτο, ὅτι ὁ Φιλοκλέων ἐκόμισεν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος ὄνον μεστόν οἶνου· τὸ σκεῦος ἀληθῶς δὲν εἶναι κατάλληλον δοχεῖον οἶνου, διότι μικρὰν μόνον ποσότητα ὑγροῦ χωρεῖ καὶ πλὴν τούτου ἀνάγκη νὰ κρατῇται μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Οὐχ ἦττον ὅμως δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῇ, ὅτι δυνατόν εἶναι τὸ σκεῦος νὰ πληρωθῇ ὑγροῦ μέχρι τοῦ τρίτου περιπίου τῆς χωρητικότητός του, ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι, ὅτι τὴν χρῆσιν, ἣν ὁ Φιλοκλέων παίζων ποιεῖται τοῦ ὄνου, ὁ Benndorf ἄλλοτε ἐθεώρει ὑπὸ τινα ἔποψιν ὡς τὴν κυρίαν χρῆσιν τοῦ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ αἰνιγματώδους εἰσέτι σκεύους. Διότι λέγει (ἔ. ἀ. σελ. 72) «ἐνεκα τῶν φοιιδωτῶν κοσμημάτων τῆς ἄνω ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας καὶ ἐνεκα ὁμοιότητός τινος ἐν γένει τοῦ σχήματος αὐτοῦ πρὸς τὸ τῶν ἀντλητικῶν ἀγγείων ἡχθῆναι εἰς τὴν εἰκασίαν ὅτι προορισμός τοῦ σκεύους ἦτο νὰ τὸ πληρῶσι διὰ μικρᾶς ποσότητος ὑγροῦ καὶ κρατοῦντες αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς νὰ ἐκσφενδονίζωσι τὸ περιεχόμενον. Τούτου οὕτως ὑποτιθεμένου θὰ ἡδυνάτο τις, ἀποδιδόντων εἰς τὰς παραστάσεις, νὰ ἐκλάβῃ τὸ σκεῦος ὡς χρήσιμον εἰς τὴν ἐρωτικὴν τοῦ κοττάβου παιδιάν». Ἀλλως δὲ μετὰ προσοχῆς ἔφερεν ἐν χειρὶ τὸν ὄνον καὶ ὁ Φιλοκλέων· πρῶτον ἐβάσταζεν αὐτόν, φυσικά, ὀρίζοντίως, εἴτα κλίνας αὐτόν βραδέως ἔχυσεν τὸ περιεχόμενον εἰς τὸν λάρυγγά του (ἐγγέομαι κλίνας), ἀναμνησθεὶς δ' ἐνεκα τοῦ εὐρέος ἀνοίγματος τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ σκεύους, τὸ χαῖνον στόμα ἀληθοῦς ὄνου, λέγει

ὅτι ὁ πῆλινος ὄνος τοῦ κεχηνῶς καὶ βρωμησάμενος κατεφρόνησε τὸν πλήρη οἴνου δῖον τοῦ Βδελυκλέωνος. Ἔως ἐδῶ τὸ νόημα τοῦ χωρίου εἶναι σαφές, δυσκολωτέρα ὅμως εἶναι ἡ σύνδεσις τῶν στίχων τούτων (615-618) μετὰ τῶν προηγουμένων· ὅτι συνεδέοντο, ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Φιλοκλέων μεταχειρίζεται σκεῦος τῆς γυναικωνίτιδος ὡς ποτήριον. Ἐὰν ἀκολουθοῦντες τὸν Meineke στίξωμεν ἐν στ. 614 μετὰ τὸ τοιθορούσας καὶ γράφωμεν τὰ ἐπόμενα οὕτω: ἀλλ' ἤν' μὴ μου ταχὺ μάξῃ, ὅπως πραγματικῶς ἔχει χειρόγραφόν τι ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι μετὰ τὸν στ. 614 ὑπάρχει χάσμα τι μεῖζον, τότε εὐκόλως ἐννοεῖται ἡ μετὰβασις. «Ἐὰν» λέγει ὁ Φιλοκλέων «ἀφῆσθης με ἄσιτον, τότε φέρω ἐγὼ τροφὰς ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος, πληρῶν—οὕτω περίπου ἐξηκολούθει ἴσως—τὸν κάλαθον πλακούντων καὶ τὸν ὄνον οἴνου». Οὕτω δ' εἶναι δυνατὸν καὶ τὰ τοῦ στίχου 615:

τάδε κέκτημαι πρόδλημα κακῶν, σκευὴν βελέων ἀλεωρήν.

ν' ἀναφέρονται ἐπίσης εἰς τὸν ὄνον· διότι σκευὴ εἶναι οὗτος κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως ἐννοίαν καὶ πρὸς τὰς κνημίδας, τὰς ὁποίας καὶ ὁ Αἰσχύλος (Ἐπτὰ 676) αἰχμῆς καὶ πετρῶν προβλήματα καλεῖ, ὁμοιάζει πολλαχῶς· δηρίων ἀνδρῶν ἀλεωρήν· ἀπαντᾷ ἐν Ἰλιάδι Ο, 533, ἐκεῖ ὅμως πρόκειται περὶ θώρακος.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω παρέκκασιν ἐπανερχόμενοι νῦν εἰς τὸ δημοσιευόμενον μνημεῖον, μόνον ὀλίγας λέξεις εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν πρὸς ἐρμηνείαν αὐτοῦ· τὰ ἔρια, ἅτινα ἡ οἰκοδέσποινα ἐπὶ τοῦ ἐπινήτρου τρίβει, εἶναι ἀναμφιβόλως προωρισμένα διὰ τὴν ἀνευ ἐρίων ἄτρακτον, ἣν ἡ πρὸ τῆς δεσποίνης ἱσταμένη θεράπαινα κρατεῖ καὶ ἐπιδεικνύει αὐτῇ κενήν. Μεταξὺ τῆς ὑφαινούσης καὶ τῆς κλωθούσης κάθεται ἡ δέσποινα.

Ἡ παράστασις τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ σκεύους ἔχει μικροτέραν σπουδαιότητα· ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται πάλιν ἐν τῇ γυναικωνίτιδι, δηλουμένη ἐνταῦθα διὰ κίονος. Ἡ δέσποινα τοῦ οἴκου εἰκονίζεται πάλιν ἐν τῷ μέσῳ καὶ παρ' αὐτῇ κεῖται ἡ ἑδρα ἀφ' ἧς ἀνέστη· δεξιὰ ἵσταται θεράπαινα κρατοῦσα κάλαθον ἰδίοσχημον, πλήρη πολυπῶν, κεκλωσμένων ἴσως νῦν ἐρίων, φαίνεται δὲ δίδουσα αὐτῇ ἡ δέσποινα ταινίαν πρὸς ἀμοιβήν—ὡς ἡδυνάτό τις νὰ εἰκάσῃ—τῆς φι-

λοπονίας τῆς. Ἡ εἰκὼν τῆς ἀριστερᾶ ἱσταμένης θεράπαινης εἶναι λίαν ἐφθαρμένη, ὡς ἐκ τούτου δὲ δὲν διακρίνεται ἀσφαλῶς τί ἔπραττε· τὸ πρᾶγμα ὅμως, ὅπερ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς πρὸς τὰ κάτω κατειμένης κρατεῖ ἀνηρτημένον ἀπὸ σχοινίου, δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ ὄνος. Εἰς τὰ περισπῶθέντα ἡμῖν σκευὴ πολλάκις παρετηρήθη ἡ ὑπαρξίς τρημάτων πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν.

Ὁ τὸ γόνυ σκεπάζων δίσκος τοῦ ὄνου, ὅστις ἐπὶ τῶν ἄλλων τοῦ εἶδους τούτου σκευῶν συνήθως διὰ γυναικειᾶς κεφαλῆς κοσμεῖται, φέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατ' ἐξαίρεσιν γραφὴν μυθολογικὴν παριστῶσαν τὸν Βελλεροφόντην μαχόμενον πρὸς τὴν Χίμαιραν. Βεβαίως πολλοὶ θὰ παρετήρησαν ἤδη, ἂν καὶ ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἀνέγνωσά τι περὶ τούτου, ὅτι μακρὰν τὴν κόμην, οἷα εἶναι ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μνημείου ἡ τοῦ Κορινθίου ξείνου (Εὐριπ. Σθενέβοια ἀπόσπ. 664), ἔφερον οἱ καλλωπισταὶ ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐπὶ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος δὲν ἀπαντᾷ εἰσέτι μακρὰ κόμη· ἡ εἰς τὸ ἐν Villa Albani ὅμως ἀνάγλυφον τοῦ Πειριθόου ἀνήκουσα κεφαλὴ, ἡ ὑπὸ τοῦ Helbig ὡς κεφαλὴ τοῦ Θησέως ἀποδεδειγθεῖσα, ἔχει ἤδη τὴν κόμην μακράν, ἐπίσης δ' ἀνευρίσκομεν αὐτὴν ἐπὶ πολλῶν ἀγγείων, ἅτινα πάντα, ἕνεκα τούτου, πρέπει νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Οἱ τὴν μακρὰν κόμην φοροῦντες εἶναι οἱ κομῆται τοῦ Ἀριστοφάνους, περὶ ὧν ἔρα Νεφ. 348, Λυσιστρ. 561 καὶ Σφῆκ. 1317 (ἐπὶ τῷ κομῆς), πρὸ πάντων ὅμως Ἰππ. 579, 580, ἐνθα οἱ ἱππεῖς λέγουσι

ἦν ποτ' εἰρήνῃ γένηται καὶ πόνοιον παυσώμεθα,
μὴ φθονεῖτ' ἡμῖν κομῶσι μὴδ' ἀπεστλεγγισμένοις.

Διὰ τούτου ὁρίζεται καὶ ἡ χρονολογία τοῦ ἡμετέρου σκεύους, ὅπερ, ἐξαίρουμένης τῆς κόμης, κατὰ τὰ λοιπὰ φέρει καὶ ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Βελλεροφόντου καὶ ἐν τῷ τύπῳ τοῦ Πηγάσου τεκμήρια φανερά τῆς ἐπιδράσεως τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος.

Ἐὰν αἱ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοειδῶν σκευῶν κεφαλαὶ ἀληθῶς θεάν τινα παριστῶσι, τότε τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι παριστῶσι τὴν Ἀφροδίτην, ἥς ἡ κεφαλὴ, ὡς γνωστόν, συχνότατα κοσμεῖ καὶ τὰ κάτοπτρα· εἰς τὸν κύκλον δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἀνήκει καὶ αὐτὸς ὁ Βελλεροφόντης (Preller Griech. Mythol.⁴ I σελ. 350 σημ. 2). Οὐχ ἥττον ἐξίσου δυ-

νατὸν εἶναι αἱ κεφαλαὶ νὰ μὴ παριστῶσι θεότητα, ἀλλ' ἀπλῶς μορφὴν θνητῆς γυναικός. Νῦν καὶ οἱ διάφοροι τόποι τῆς εὐρέσεως τῶν ὄνων εἰς οὐδεμίαν ἐμβάλλουσιν ἡμᾶς ἀπορίαν· διότι εὐνόητον εἶναι ὅτι σκευὴ τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας καὶ εἰς γυναικειάς θεότητας, τὴν Ἀθηνᾶν Ἐργάνην ἐν τῇ Ἀκροπό-

λει καὶ τὴν Δήμητρα ἐν Ἐλευσίνι, ὡς ἀναθήματα προσεφέροντο καὶ εἰς τοὺς τάφους τῶν οἰκοδεσποινῶν κατετίθεντο.

Ἐν Ἀλλῇ τῆς Σαξωνίας.

CARL ROBERT

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ

Τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Τσουντα ἐν σελ. 21-22 ἀριθ. 3 δημοσιευθεῖσαν Λακωνικὴν ἐπιγραφὴν νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν ὡς ἑξῆς·

[Σ](ὴν) [μέν]. ἀναξ, σκοπιήν, (᾿Υ)[ακίν]θις, δάσκιον ἄλσ[ος]
[καὶ π]οταμοῦ πάν[καλον] ἡγλάισαν
[χα]λκοῦ τε στεροπῇ πολυδ[αίδα]λος· ἀλλὰ καὶ ἦδε
[εἰ](κ)ὼν σὰς Ἀμύκλας θήκ[ατο] κλεινοτέρως
[Λυσσ]ινίου. τοῦ κῆδος ἐς οὐρ[ανόν] εὐρὺν ἰκάνε[ι]
— οἷς ἑξ ἑρατῶν ὄρν[υ] [με]νον δαπ[έδων]
[Σω]ς δ' ἐθλοθέτην [μ]εμνη[μένος] ἀρη[ι]τι[ῆρος]
[Εὐρύ]κλειους, ἀρετῆς εἵνεκ[εν] ἀντιθέου.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 5^{ου} στίχου τοῦ ἐπιγράμματος (9^{ου} τῆς ἐπιγραφῆς) κεῖται τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου τῆς εἰκόνης, ἐν δὲ τῷ 8^ῳ (15^ῳ τῆς ἐπιγραφῆς) τὸ τοῦ ἀναθέσαντος αὐτὴν, ἱερέως ὄντος. Ἐν δὲ στ. 6^ῳ τοῦ ἐπιγράμματος (11^ῳ τῆς ἐπιγραφῆς) ἔκειτο τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐν ᾗ εἰργάζετο ὁ τεχνίτης. Τὸ δὲ ἐν στ. 2^ῳ πάνκαλον κεῖται ὡς πλάγιον κατηγορούμενον τοῦ σκοπιήν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΣΑΣΤΗΡ

Ἐν τῷ ὑπὸ Latyschew ἐν τοῖς Sitzungsberichte τῆς ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημίας 1892 σελ. 479 ἐξ. ἐκδοθέντι ἔρκῳ τῶν Χερσονησιτῶν στ. 22 ἐξ. κεῖται: καὶ δαμιοργησῶ καὶ βουλευσῶ τὰ ἄριστα καὶ δικαιότατα πόλει καὶ πολίταις καὶ τὸν σασιῆρα τῷ δάμῳ διαφυλαξῶ καὶ οὐκ ἐχφερομυθησῶ τῶν ἀπορρήτων οὐθὲν κ. τ. ἐξ. Ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου νομίζομεν ὅτι εἶνε ἡ ἑξῆς· καὶ ἐγὼ αὐτὸς θὰ ὑπηρετήσω εὐσυνειδήτως τὴν πόλιν ὡς ἄρχων, καὶ οἷονδήποτε ἄλλον ἄρχοντα ἐνεργοῦντα ὑπὲρ τοῦ δήμου θὰ ὑπερασπίσω κ. τ. ἐξ. Ἡ πρωτοφανὴς λοιπὸν λέξις σασιῆρα πρέπει νὰ σημαίνῃ γενικῶς τὸν ἄρχοντα ἢ τὸν ἐπιμελητὴν ἀρχῆς τινος· τὴν δὲ σημασίαν ταύτην δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἐτυμολογοῦντες τὴν λέξιν ἐκ τοῦ σάπτω, ὅπερ δύναται κάλλιστα νὰ σημαίνῃ τὸ ἐπιμελεῖσθαι ἀρχῆς τινος, ὡς τὸ συνώνυμον αὐτοῦ κοσμεῖν. Τὸ σάπτω ἔχει καὶ ὑστερογενῆ τύπον σάζω, ὃν εὐρίσκομεν ἐν τῷ τῆς Γορτυνικῆς Δωδεκαδέλτου συνε(σ)σάδδῃ· πρβλ. καὶ διαφυλάδει, παραδδάθαι, ἀνάζω = ἀνάσσω κ. τ. τ. Ahrens, Dial. Dor. σελ. 101, Meister, Die gr. Dial. I σελ. 132, Meyer Gr. Gr. § 197, 2 καὶ 283, Brugmann Gr. Gr.

σελ. 158. Ἐκ τοῦ σάζω παρήχθη τὸ σαστήρ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ φράζω-φραστήρ, κλύζω-κλυστήρ, δαμάζω-Δαμάστης, ὑβρίζω-ὕβριστης (μεταγ. ὑβριστης), ἀρμόζω-ἀρμοστήρ (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ, 8, 39), ἀσπίζω-ἀσπιστήρ κ. τ. τ.

Ἐτέρας ἐξηγήσεις τοῦ σαστήρ προβάλλουσιν ὁ Bréal καὶ ὁ Th. Reinach, ἃς ἶδε ἐν Revue des études grecques V, σελ. 407.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ στ. 55-56 πρέπει νὰ συμπληρωθῇ μήτε γυν[αῖκες εὐτεκ]ροῦεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ ἐν σελ. 57 ἐκδοθείσῃ λακωνικῇ ἐπιγραφῇ

ἀποκατεστάθη κατὰ παραδρομὴν ὁ Ἀττικὸς τύπος Τεραστί[ον] ἀντὶ τοῦ Δωρικοῦ Τεραστί[ω].

Α. Ν. Σ.

Ἀδελφία χρησάμενος ἐδημοσίευσα ἐν Ἀρχ. Ἑφημερίδι 1890 σ. 117-118 τὸν 6^{ον} στίχον τῆς ὑπ' ἄρ. 58 ἐπιγραφῆς ΜΑΛΟΜΑΤΑΔΕ, ἐνῶ ὁ λίθος φέρει ΑΜΑΛΟΜΑΤΑΤΑΔΕ, ὅπως ὀρθῶς ἐν τῇ μεταγραφῇ ἔγραψα. Συνεπλήρωσα δὲ τὸν 1^{ον} αὐτῆς στίχον, μετ' ἐνδοιασμοῦ ἐννοεῖται, ἰππῶ-ρων μίσθωσις, ἐνῶ ὁ Kirchhoff νομίζει ὀρθότεραν τὴν συμπλήρωσιν ἰππων ὦναι (C. I. A. IV ἄρ. 288^a) ἐπὶ τοῦ μεγαλογραμμάτου κειμένου στηριζόμενος, ὅπερ ὅμως, ὡς συνήθως συμβαίνει, δὲν ἀποδίδει πιστῶς τὰ ἔχνη τῶν γραμμάτων. Τὰ ἔχνη τοῦ 9^{ου} γράμματος φαίνονται μοι, καὶ πάλιν ἐξετάσαντι τὸν λίθον, ὡς λείψανα Μ καὶ οὐχὶ Α.

Δ. Φ.

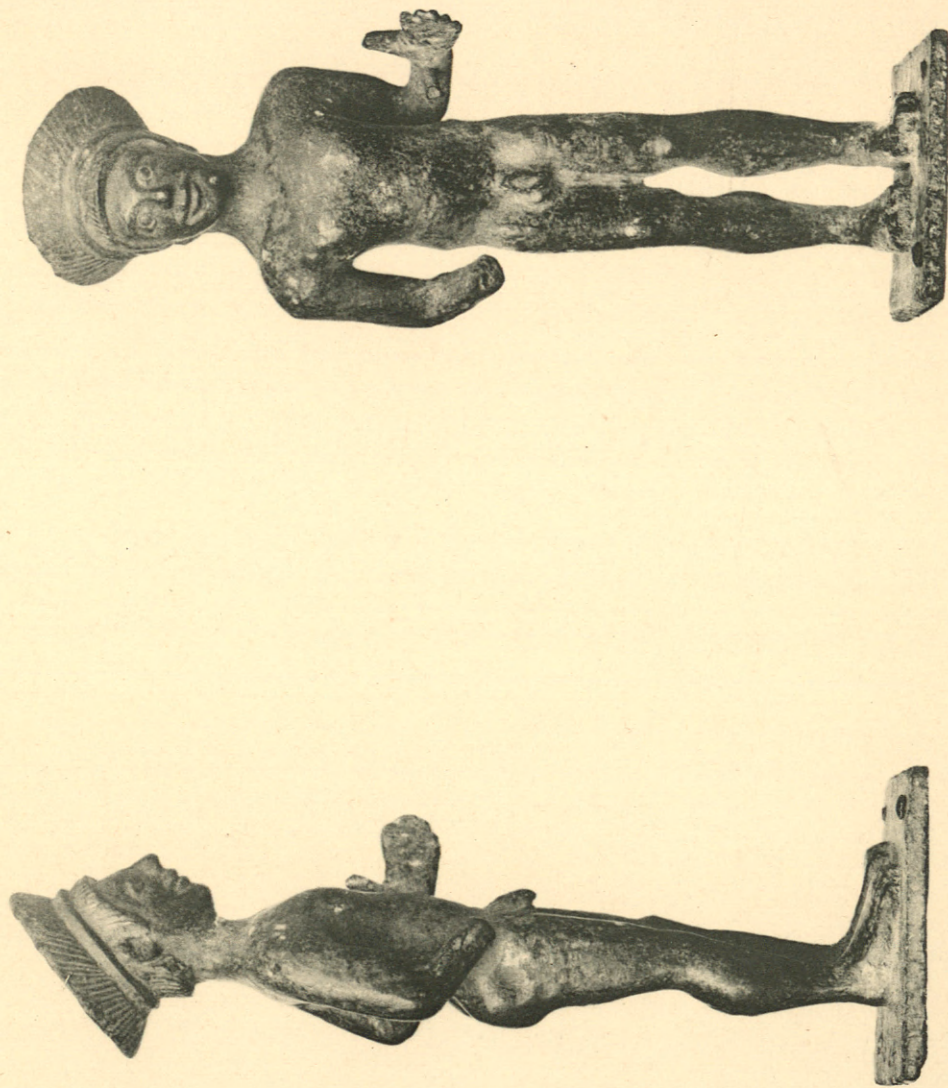
ΤΥΠΟΙΣ - ΑΔΕΛΦΟΝ ΠΕΡΡΗ - ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

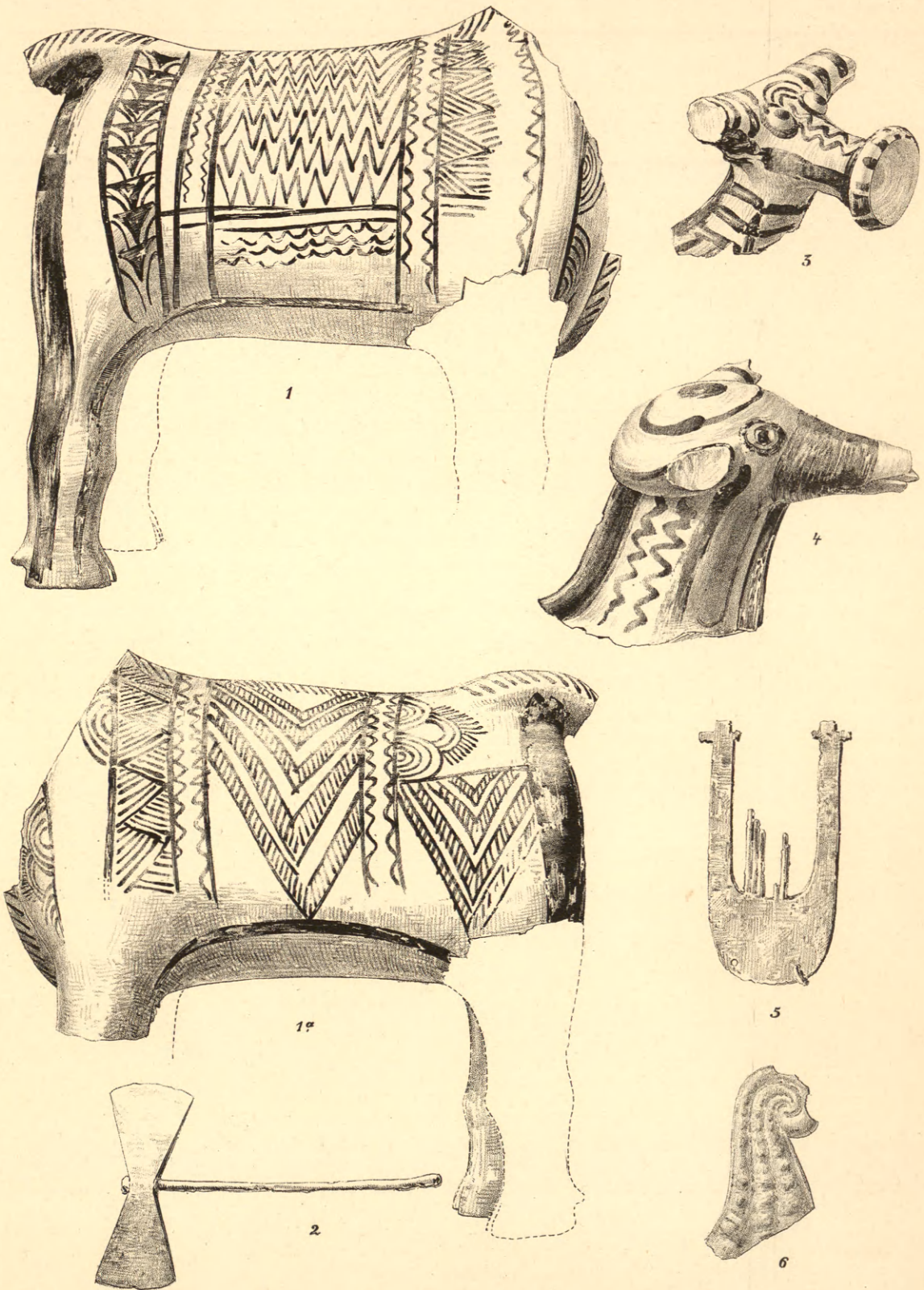
ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΑΜΥΚΛΑΙΩ

ΑΓΓΛΜΑΤΙΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΑΜΥΚΛΑΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΜΥΚΛΑΙΟΥ

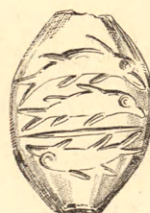

1

4^a

5

2

4

5

ΕΚ ΤΟΥ ΑΜΥΚΛΑΙΟΥ

ΑΝΑΘΗΜΑ ΕΞ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΓΗΛΙΝΟΝ ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

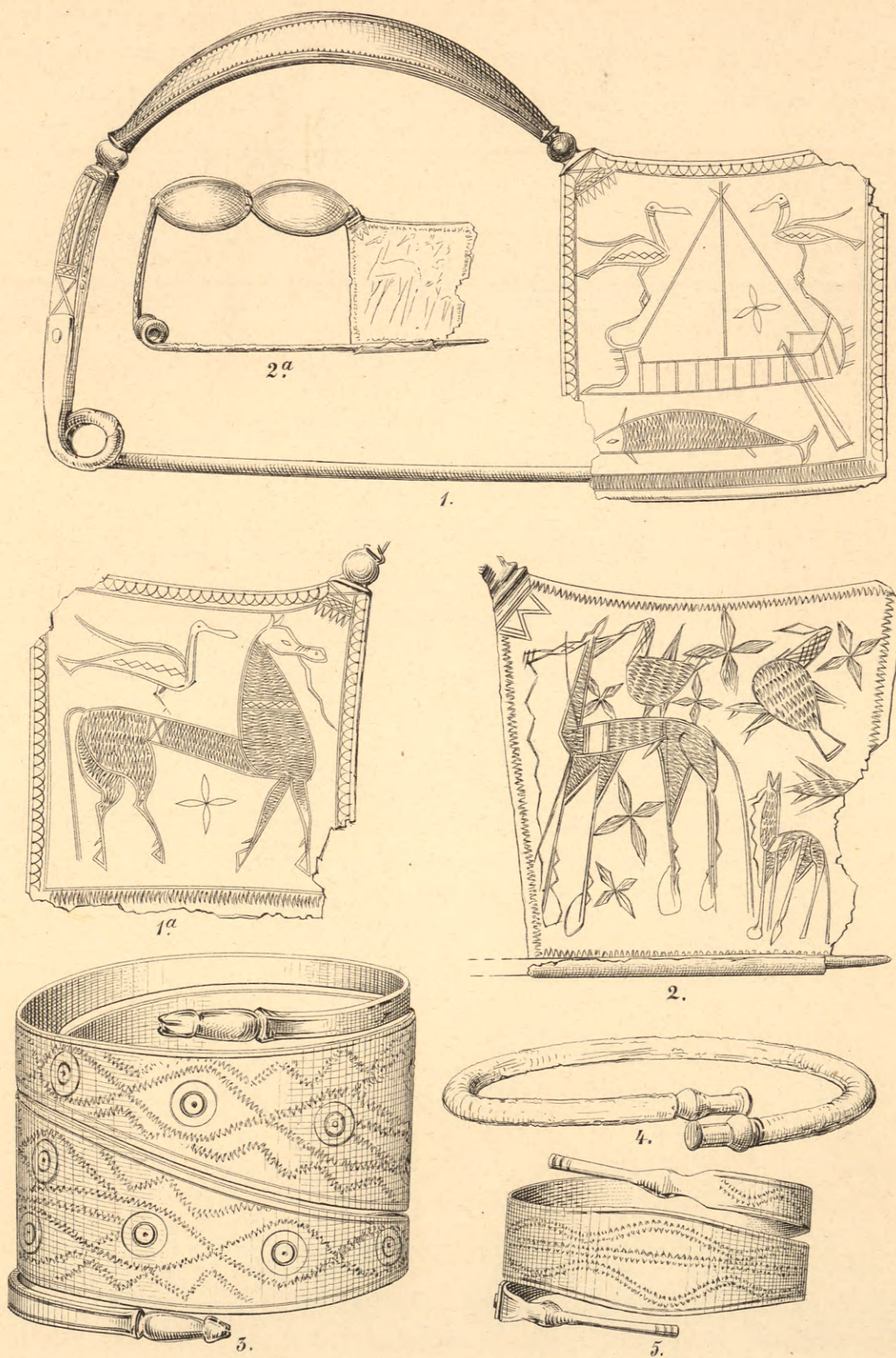

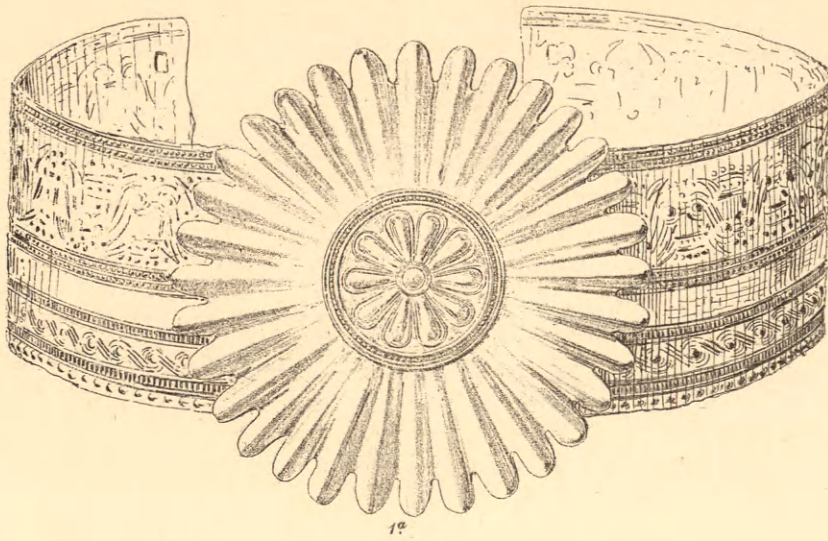

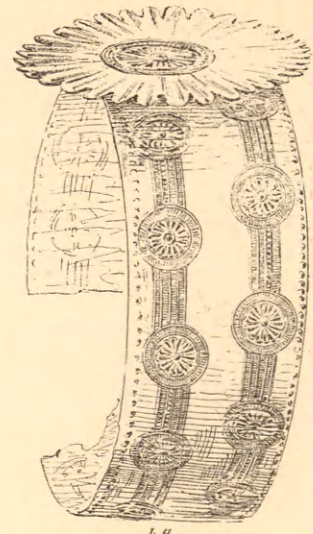

ΒΟΙΩΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

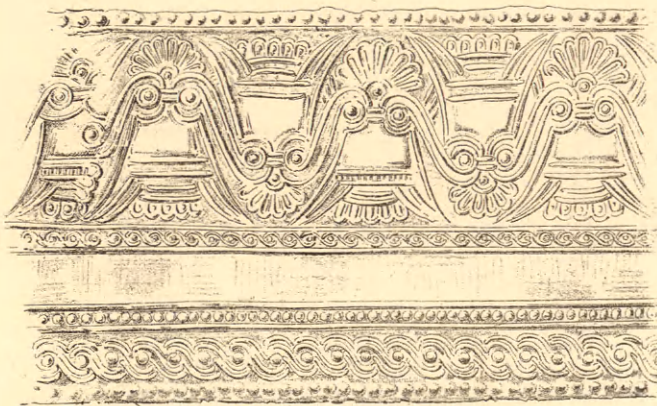

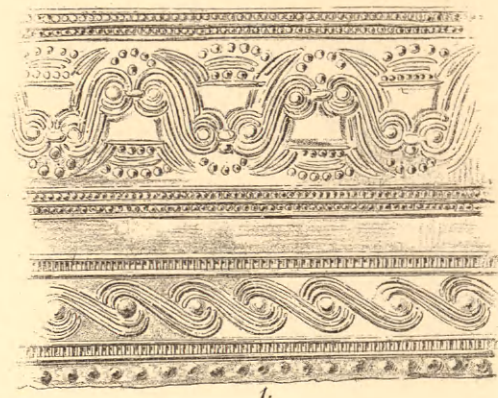
1^α

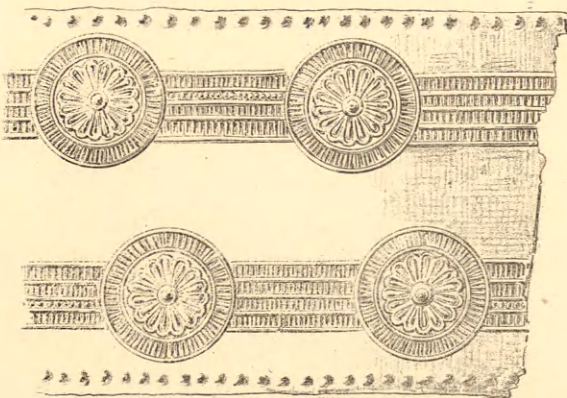
4^α

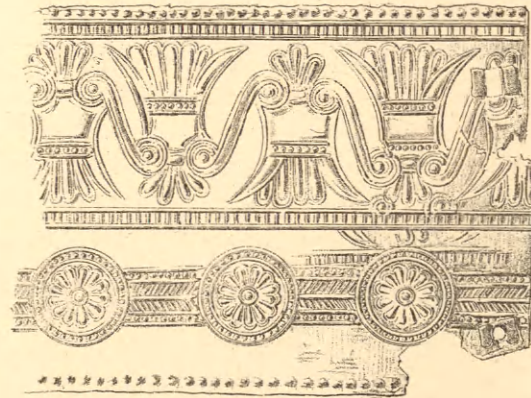
2.

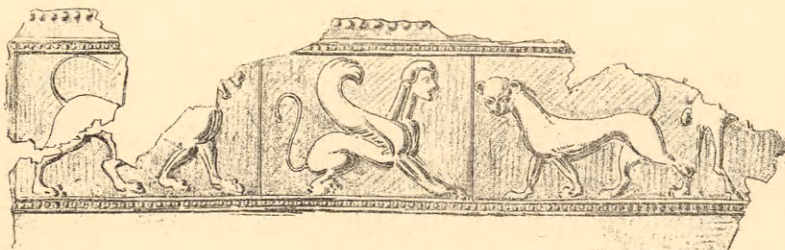
1.

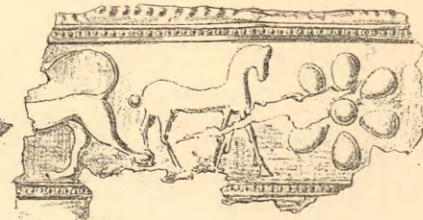
4.

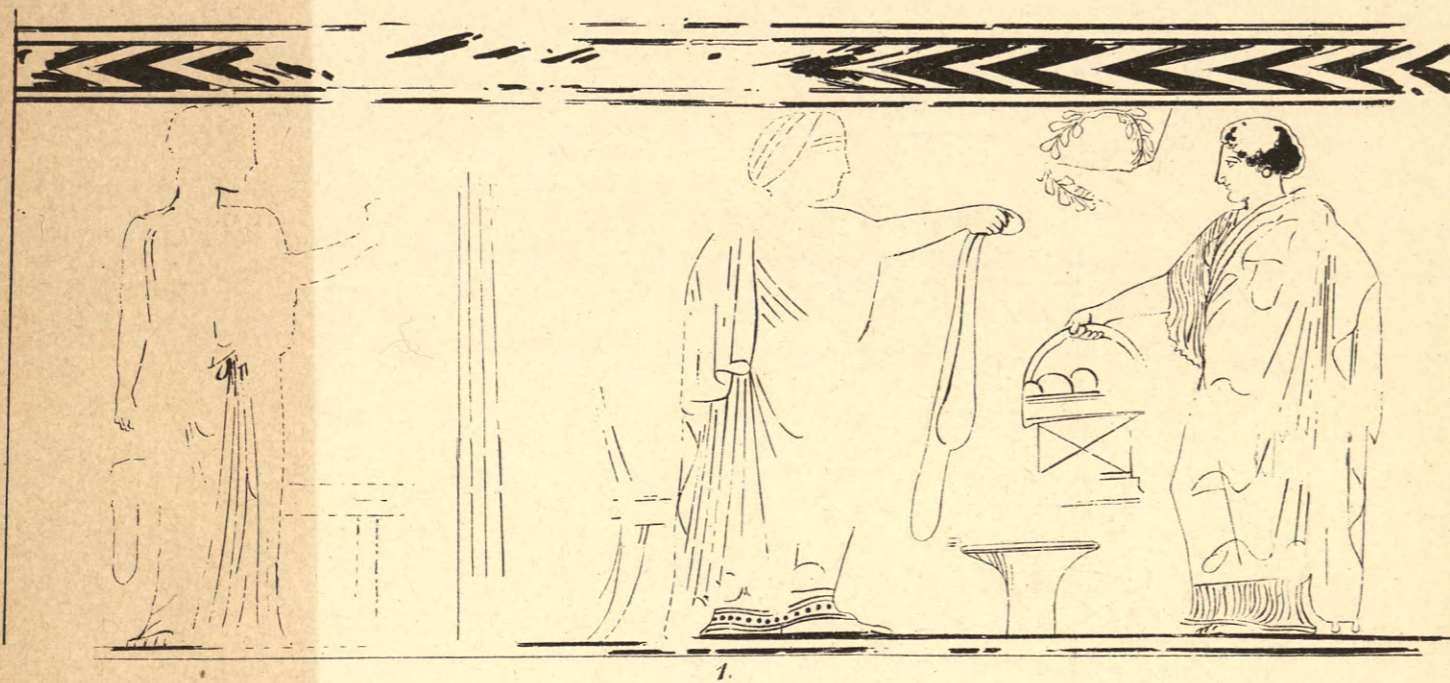
3.

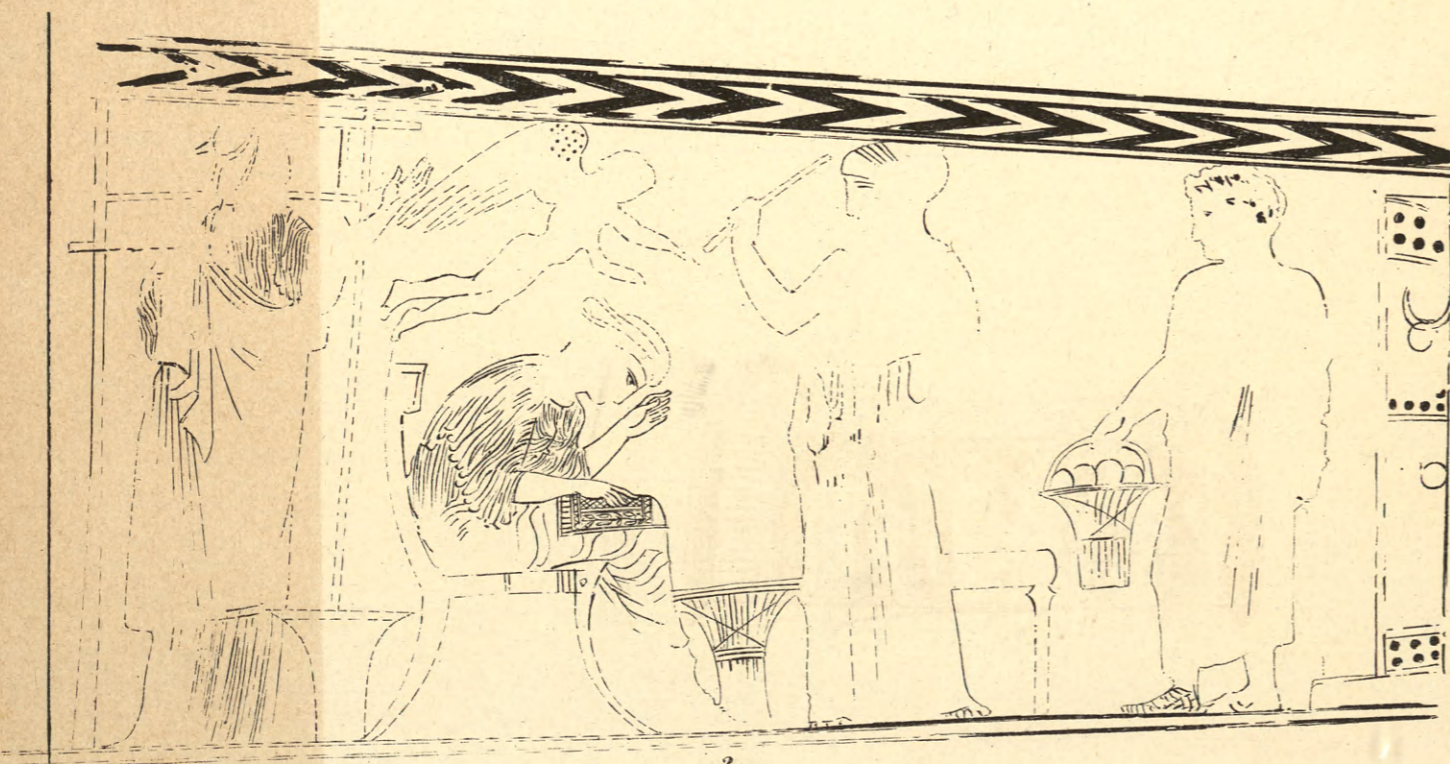
5.

ΒΟΙΩΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

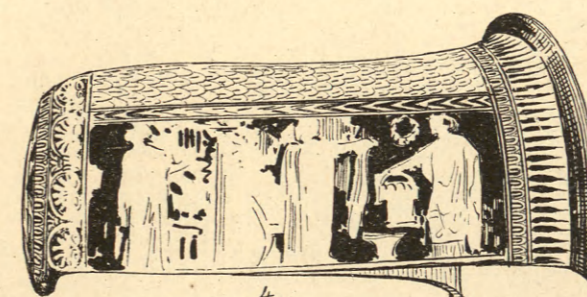
1.

2.

3.

4.

ΟΝΟΣ ΠΗΛΙΝΟΣ.

